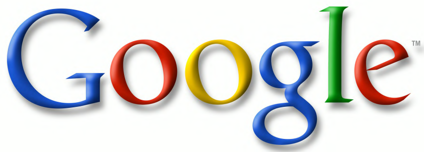

Google

VERSLAGEN

OMTRENT

's RIJKS OUDE ARCHIEVEN.

XXIV.

1901.

'S GRAVENHAGE.
1903.

VERSLAGEN

OMTRENT

's RIJKS OUDE ARCHIEVEN.

XXIV.

1901.

'S GRAVENHAGE.
1903.

INHOUD.

Bladz.

Het Rijksarchief te 's-Gravenhage.

A. Archiefwezen.

Overeenkomstig de bepaling mijner instructie heb ik de eer Uwer Excellentie verslag te doen van mijne werkzaamheden en van den toestand van het Rijksarchief gedurende het verloopen jaar.

Met de archivarissen in de provinciën werd op 22 October eene bijeenkomst gehouden ter bespreking van de door Uwe Excellentie gestelde vraag: „In hoeverre voldoen het Koninklijke besluit van 26 Juni 1856 nº. 79 en de daarin geformuleerde regelen betreffende de archieven nog aan de tegenwoordige behoefte en welke wijzigingen zouden daarin wenschelijk zijn."

Allereerst werd de eigenlijke strekking van het besluit in overweging genomen. Het regelt de openbaarheid der Rijksarchieven van vóór December 1813 en is in de plaats getreden van het reglement van 4 Augustus 1829, dat die openbaarheid voor alle rijks-, provinciale en plaatselijke archieven had vastgesteld. Tot nog toe is dit besluit het eenige algemeene voorschrift omtrent dit onderwerp geweest. Men zag de wenschelijkheid in, dat de openbaarheid van archieven in het algemeen geregeld worde en dat dit geschiede bij de wet of, bij gebreke hiervan, wat de Rijksarchieven althans betreft, bij Koninklijk besluit. Na dit op den voorgrond te hebben gesteld meende men aan het verlangen Uwer Excellentie zooveel mogelijk te kunnen voldoen door de bepalingen van het besluit alleen met de in de Rijksdepôts thans aanwezige archieven in verband te beschouwen. Om in het licht te stellen, in welke opzichten de toestand dier verzamelingen van bedoelde voorschriften afwijkt, werden de artikels van het besluit in behandeling genomen en daarin de wijzigingen aangebracht, die noodig zouden zijn, indien men die bepalingen met den toestand dier archieven zou willen doen overeenstemmen.

Van mijne inspectiën van archieven in de provinciën is aan Uwe Excellentie rapport gedaan.

Voor het archief in Suriname werden door Mr. Telting weder

werkzaamheden verricht. De voorloopige lijsten der oude administratieve archieven van de Kolonie, alsmede die van de Wees- en onbeheerde boedelkamer, gedurende zijn verblijf te Paramaribo door hem zelven of onder zijne leiding opgemaakt, werden, voor zoover dit hier doenlijk was, door hem systematisch ingericht en genommerd. Van die aldus in orde gebrachte lijsten werden afschriften naar de Kolonie overgezonden, opdat daar de stukken konden worden voorzien van nommers overeenkomende met die van de lijsten en daardoor voor lateren tijd kon worden vermeden, dat er weder verwarring in deze verzameling ontstond.

Als naar gewoonte diende ik Uwen ambtsvoorganger van advies omtrent de periodieke opruiming van waardeloos bevonden stukken ter provinciale griffie van Zuidholland. Ook deelde ik mijne beschouwingen mede omtrent de vernietiging van soortgelijke stukken, die door den Commissaris der Koningin in Noordbrabant en het gemeentebestuur van Harderwijk was voorgesteld. Verder werd ik gehoord over eenige aangelegenheden, welke de Rijksdepôts in de provinciën betroffen. Van dien aard waren de plannen om inventarissen van het archief der Staten en van de kerkelijke archieven van Drenthe te doen drukken, en de voorstellen om stukken van de Belgische heerlijkheid Steevoort uit het archief in Limburg af te geven, en om zekere bescheiden van het Geldersche archief voor de onlangs opgerichte Oudheidkamer te Tiel te bestemmen. Bovendien ontving ik de opdracht om met de Archivarissen in de provinciën in overleg te treden omtrent de bescheiden, die voor eene eventueele ruiling van archieven met Pruissen in aanmerking zouden kunnen komen.

De werkzaamheden tot regeling van de rechterlijke archieven in Zuidholland werden onafgebroken voortgezet. Alvorens hiervan een overzicht te geven meen ik melding te moeten maken van mijne bemoeiingen met archieven van dien aard, welke aan de gemeenten, waarop zij betrekking hebben, in bruikleen zijn gegeven.

Naar de voorwaarden, waaronder zoodanige gemeente haar rechterlijk archief in bruikleen terugontvangt, moet daarvan een inventaris worden opgemaakt, die door Uwe Excellentie behoort te worden goedgekeurd. Zulk een inventaris van het rechterlijk archief van Dordrecht werd door den archivaris dier gemeente ingeleverd. Toen het bleek, dat de inrichting daarvan nog tot eenige opmerkingen aanleiding gaf, is hiervan aan Uwen ambtsvoorganger kennis gegeven. Met den tegenwoordigen archivaris, die den vorigen inmiddels is opgevolgd, zal over deze zaak nader in overleg worden getreden.

De onderhandelingen met den vorigen archivaris over het copiëeren van het in het vorige jaarverslag vermelde register hebben niet tot een bevredigend resultaat geleid.

Van het in bruikleen gegeven rechterlijk archief van Gouda werd door den Gemeente-archivaris een inventaris opgemaakt, overeenkomende met het door Uwe Excellentie goedgekeurde plan.

Ter aanvulling van het in bruikleen gegeven rechterlijk archief van Leiden werden aan den Gemeente-archivaris aldaar toegezonden eenige in het Rijksarchief gevonden stukken betreffende geconsigneerde gelden, boedelpapieren en andere bescheiden waarschijnlijk alle op consignaties betrekking hebbende (1689—1808).

In verband met de vroeger ontvangen opdracht kwamen voor de regeling der rechterlijke archieven vooral de zoodanige in aanmerking, welke behoorden tot gemeente-archieven, waarin vroeger de heer Hingman is werkzaam geweest. Het eerst zal ik melding maken van die van Waddinxveen, Oudewater, Lekkerkerk, Schoonhoven en Hillegersberg, welke gemeenten hare rechterlijke archieven vroeger niet hadden afgegeven, maar eerst nu hiertoe zijn overgegaan.

Het gemeentebestuur van Waddinxveen heeft aan de rechterlijke stukken, die in 1899 uit het gemeente-archief waren toegezonden, nu ook de zoodanige toegevoegd, die het vroeger aan het bestuur van de polders Achterof en de Putte had afgegeven. De gansche verzameling kwam hierdoor in ons bezit, zoodat de definitieve inventaris daarvan door Mr. van Meurs kon worden afgewerkt.

Het gemeentebestuur van Oudewater heeft eindelijk aan het verlangen van Uwen ambtsvoorganger toegegeven en het rechterlijk archief afgestaan, dat vervolgens door den heer van Meurs geïnventariseerd is geworden. Door dezen werd ook het vroeger door Uwen ambtsvoorganger opgedragen onderzoek naar de in het gemeente-archief aanwezige, van naburige gemeenten afkomstige bescheiden ten einde gebracht. Nadat over die zaak met Uwe Excellentie en den Archivaris in de provincie Utrecht in overleg was getreden, is aan het gemeentebestuur voorgesteld genoemde bescheiden te doen opnemen in de archieven, waarin zij naar hun aard behooren. Na goedkeuring van dit voorstel door het gemeentebestuur zijn aan den Archivaris in de provincie Utrecht afgegeven eenige rechterlijke stukken van Linschoten, Snellerwaard en IJsselvere en eenige administratieve van eerstgenoemde plaatsen, terwijl de gemeentebesturen van Hekendorp, Woerden, Polsbroek en IJsselstein eenige documenten, tot de archieven dier gemeenten behoorende, bekwamen.

Het rechterlijk archief van Lekkerkerk was, toen het in 1896

werd opgevraagd, niet overgenomen, daar het gemeentebestuur toen verzocht had het in bruikleen te mogen behouden. Die zaak werd nu opnieuw door Uwen ambtsvoorganger aanhangig gemaakt, hetgeen tot de afgifte dezer bescheiden heeft geleid. De inventaris daarvan werd door den heer van Oijen opgemaakt. Een plaatselijk onderzoek van het gemeente-archief scheen overbodig, daar de heer Burgemeester de verzekering gaf, dat er geene archiefstukken aanwezig waren buiten de door den heer Hingman geïnventariseerde verzameling, welke in een kast op de secretarie bewaard werd.

Te Schoonhoven was het rechterlijk archief ook achtergebleven, nadat het in 1896 was opgevraagd, daar die gemeente het eveneens in bruikleen wenschte te bekomen. Er werden toen onderhandelingen over die zaak geopend, die nu zijn hervat en afgeloopen. Het gemeentebestuur besloot het archief af te geven. Dientengevolge zijn de registers en losse stukken en vervolgens de charters, die als rechterlijk in aanmerking zouden kunnen komen, naar het Rijksarchief overgebracht, alwaar zij thans worden onderzocht.

Toen Mr. van Meurs tot aanwijzing van bedoelde bescheiden het gemeente-archief bezocht, trof hij het in den geordenden toestand aan, die aan de inventariseering door den heer Hingman te danken is.

Ook het gemeentebestuur van Hillegersberg had in 1896 verzocht het rechterlijk archief in bruikleen te mogen behouden en was dientengevolge daarvan in het bezit gebleven. Het werd nu echter tot de afgifte daarvan bereid bevonden, toen ik in opdracht van Uwen ambtsvoorganger die zaak opnieuw aan de orde had gesteld. De stukken zijn naar het Rijksarchief overgebracht en daar in bewerking. Vooraf had Mr. van Meurs het gemeente-archief in oogenschouw genomen en zich overtuigd, dat de toestand daarvan overeenkwam met den door den heer Hingman samengestelden inventaris.

Van de gemeente-archieven, waarin vroeger de heer Hingman werkzaam is geweest, kwamen die van Vrijenban, Melissant, Dirksland, Voorburg, Rijswijk, 's-Gravenzande en Monster in aanmerking voor het onderzoek, of daarin, na de vroegere overneming van het rechterlijk archief, nog rechterlijke stukken waren achtergebleven.

Bij dat onderzoek, door Mr. van Meurs ingesteld, werden in al de genoemde gemeente-archieven nog eenige rechterlijke stukken aangetroffen, die naar het Rijksarchief zijn overgebracht, alwaar zij, met uitzondering van die van 's-Gravenzande en Monster, door hem zijn geïnventariseerd geworden. Die beide collecties zijn nog in bewerking.

Te Vrijenban, Melissant en Dirksland bleek het geheele gemeente-archief geïnventariseerd te zijn geworden. Te Voorburg kwam buiten het geïnventariseerde archief nog een doos met verlijbrieven der heerlijkheid voor. Te Rijswijk werden eenige stukken, voornamelijk charters en publicaties o. a. betrekkelijk de vredehandeling van 1697 ongeïnventariseerd aangetroffen. 's-Gravenzande bezit buiten haar geïnventariseerd archief nog eenige stukken, die echter voor een deel door schenking in de laatste jaren werden verkregen o. a. een prachtig kaartboek van de Regulieren van 's-Gravenzande van 1566, geschonken door Mr. C. J. E. Graaf van Bylandt. Daarentegen is er te Monster slechts weinig geïnventariseerd. Het grootste gedeelte bevindt zich zonder orde in 7 groote kisten op den zolder.

Ook tot eenige gemeente-archieven, waarvan geen inventaris van den heer Hingman bestaat, strekte zich de regeling van de rechterlijke archieven uit.

In 1891 had Woerden aan de aanvrage om het rechterlijk archief af te geven niet voldaan en ook later was die zaak hangende gebleven, totdat in het begin des jaars onderhandelingen met het gemeentebestuur door Uwen ambtsvoorganger werden aangeknoopt, die tot eene beslissing dezer quaestie hebben geleid. Nadat het gemeentebestuur zich tot de afgifte had bereid verklaard, werden de rechterlijke stukken herwaarts overgebracht. De inventaris is thans in bewerking.

De ordening van het gemeente-archief van Nieuwpoort was wel door den heer Hingman ondernomen, maar door zijn onverwacht overlijden afgebroken. Toen die door Mr. Telting in opdracht van Gedeputeerde Staten werd voortgezet en voltooid, kwamen nog eenige rechterlijke stukken voor den dag, die nu onder onze aanwinsten zijn opgenomen. Hetzelfde had plaats met eenige rechterlijke bescheiden, die door Mr. Telting bij de regeling van het gemeente-archief van Heukelom werden aangetroffen.

In 1895 had Mr. Heeres de in het gemeente-archief van Vlaardingerambacht aanwezige rechterlijke stukken naar het Rijksarchief overgebracht en geïnventariseerd. Hieronder bevonden zich eenige rechterlijke stukken van Vlaardingen, die toen niet geregeld zijn geworden. Deze zijn thans op onze aanwinstenlijst gebracht.

In 1895 had het Hoogheemraadschap van Voorne een gedeelte van het archief van Baljuw en leenmannen van het land van Voorne afgestaan, hetwelk zoowel rechterlijke als administratieve stukken bevatte. Hierbij bevonden zich ook stukken behoorende tot de archieven van de Dagvaart en Commissarissen van het comptoir generaal der verponding van het land van

Voorne. De beschrijving dezer verzamelingen werd in de aanwinstenlijst van 1896 opgenomen. Bij de ordening van het archief van het Hoogheemraadschap door Mr. van Meurs in opdracht van Gedeputeerde Staten, werden nog een aantal bescheiden, tot beide collecties behoorende, gevonden. Deze werden te gelijk met het archief van de Ringcommissie van Voorne en Putten door het Hoogheemraadschap afgestaan. Van die documenten zijn niet het minst belangrijk de registers van de handelingen van de algemeene dagvaarten van het land van Voorne, die met eenige gapingen, van 1564 tot 1812 bewaard gebleven zijn. Daar deze vijf deelen ook tot 1779 de handelingen van de dagvaarten van de ingelanden aan de oostzijde van Flakkee bevatten en die handelingen, als dijkszaken betreffende, voor het Hoogheemraadschap waarde hebben, deed zich de vraag voor, in welk archief de registers geplaatst moesten worden: in het archief van het Rijk of in dat van het Hoogheemraadschap. Om deze zwarigheid uit den weg te ruimen is met het Hoogheemraadschap overeengekomen, dat het Rijksarchief de registers zou bekomen, maar daaruit voor het college de handelingen van de ingelanden zouden worden afgeschreven. Zulke extracten zijn reeds uit de drie jongste registers gemaakt. Het tweede is thans in bewerking, maar wordt in zijn geheel gecopieerd, daar het door vochtigheid zoodanig heeft geleden, dat het zijn ondergang tegemoet gaat.

Toen de Archivaris van Schiedam mij had medegedeeld, dat in het archief aldaar nog eenige rechterlijke stukken gevonden waren, heb ik daarnaar onderzoek gedaan en bij die gelegenheid vernomen, dat bij het gemeentebestuur het plan in overweging was om een archiefgebouw te stichten, waarin het geheele rechterlijke archief zou kunnen worden opgenomen.

De heer Beth ging voort met voor eene betere rangschikking en nommering van de van de arrondissements-rechtbanken overgenomen rechterlijke archieven zorg te dragen. Na de regeling van de van de rechtbank te Leiden afkomstige voltooid te hebben, nam hij eenige onder handen, die vroeger ter griffie van de rechtbank te Dordrecht hadden berust en nog niet op de aangeduide wijze geordend waren geworden.

B. Rijksarchief.

I. *Personeel.*

In het personeel van het Rijksarchief kwam geene verandering.

II. *Ordening der archiefverzamelingen.*

Kon in het vorige jaar worden medegedeeld, dat de nieuwe beschrijving der gezantschapsverbalen en legatie-archieven door Mr. Telting was voortgezet en een goed eind was gevorderd, thans kan worden bericht, dat met de inventariseering, die nu heeft plaats gehad, van de stukken betreflende Turkije, de zoogenaamde Barbarijsche staten: Marocco, Algiers, Tunis en Tripoli, en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika dat werk door hem ten einde werd gebracht. Het archief der legatie te Constantinopel was het omvangrijkste van al de verzamelingen van dien aard, daar de latere ambassadeurs aldaar niet alleen met de autoriteiten hier te lande en soms met onze gezanten in andere rijken in briefwisseling stonden, maar overeenkomstig hunne instructie dikwijls eene drukke correspondentie onderhielden met de consuls in de steden van de Levant en in andere plaatsen aan de Middellandsche zee.

Door onderzoekingen in de vroegere correspondentie van het Rijksarchief, oude inventarissen, lijsten van aanwinsten en auctie-catalogussen kon nog van verschillende reeds beschreven nummers, waarvan echter de herkomst tot nog toe niet vaststond, nader worden nagespoord, hoe zij in de bestaande verzameling van gezantschapsverbalen en legatie-archieven waren gekomen, zoodat er slechts weinige overgebleven zijn, waaromtrent men in dit opzicht in het onzekere blijft verkeeren.

De titels der verbalen en de inhoudsopgave der portefeuilles, waarin de legatie-archieven meerendeels geborgen zijn, zijn thans alle opnieuw op losse blaadjes geschreven met aanduiding van de verschillende kenteekenen, die van dienst konden zijn bij het onderzoek naar de herkomst, en aan het hoofd dier blaadjes is thans opgegeven, tot welk archief of tot welke verzameling zij oorspronkelijk hebben behoord. Verder zijn er bij de namen der gezanten verschillende bijzonderheden gevoegd b.v. (voor zoover dit was na te gaan) de datum van hunne commissie, die van hunne instructie, de plaats waar die te vinden is, de datum der resolutiën betreffende hunne credentiebrieven, paspoorten enz, de datum van hun ontslag of van hun overlijden.

Voor dit alles was het van belang het grootste gedeelte van de vroeger reeds beschreven stukken nog eens nader na te gaan en daardoor bestond er tevens gelegenheid de beschrijvingen opnieuw te controleeren, en, waar dit wenschelijk bleek te zijn, uit te breiden.

In aansluiting met deze regeling van de gezantschapsverbalen en legatie-archieven heeft de heer Morren die van het eigenlijke

archief van de Staten-Generaal, met uitzondering van de stukken van de Loketkas en van de Secreete-kas, ondernomen. Vooraf werd het archief in zijn geheel nagegaan, waarbij de seriën van registers en liassen in eene betere volgorde worden geplaatst. Van deze en van de afzonderlijke registers en verzamelingen van losse stukken werd eene beschrijving gemaakt, waarna alle boekdeelen, liassen en portefeuilles tot een getal van ongeveer 8000 doorloopend genommerd werden. De heer Jansen was hierbij behulpzaam door den minuut-inventaris met de stukken te vergelijken, de nommering aan te brengen en den minuut-inventaris in het net te schrijven. Het uiterlijk der liassen, die door veelvuldig gebruik sterk geleden hadden, werd tevens verbeterd.

Tengevolge van de vele werkzaamheden, die aan de regeling der van de gemeenten overgenomen rechterlijke archieven verbonden zijn, heeft de heer Van Meurs zich niet met het archief van het Hof van Holland kunnen bezig houden. Er zijn echter maatregelen genomen om deze ordening onder zijne leiding met kracht voort te zetten.

De schifting en beschrijving der stukken, afkomstig uit de sedert 1856 gevormde willekeurige „collectiën" der Oost-Indische afdeeling van de oud-koloniale archieven, waarvan in de beide vorige jaarverslagen sprake was, is nu door Dr. Colenbrander voltooid. Daarna werden beschreven de stukken, te hereenigen met de archieven van het Koloniaal departement onder koning Lodewijk en met die der Hollandsche divisie van het Ministerie van Marine en Koloniën te Parijs (1810—1813). Tevens werd het herstel der verzameling-Temminck ten einde gebracht.

De bijlagen op de generale missiven der Hooge Regeering in Indië zijn in het archief der kamer Zeeland van de O.-I. C. niet, gelijk in dat van de kamer Amsterdam, bij die missiven ingebonden, doch grootendeels afzonderlijk gehouden. Ook deze documenten waren voor een belangrijk deel in de vroeger vermelde „doozencollectie" met hare willekeurige indeeling opgenomen. Zij zijn thans met het archief der kamer Zeeland hereenigd en in verband gebracht met de missiven, waarop zij als bijlagen gediend hebben.

Verder beschreef Dr. Colenbrander alle archiefstukken, welke hij bij den arbeid der laatste jaren gaandeweg ter zijde had gelegd als wel op zijne archiefkamers aangetroffen, doch ten onrechte met de oud-koloniale archieven vereenigd. Hierbij zijn stukken uit de archieven der Staten-Generaal, uit die van de Admiraliteiten en van de provincie Holland. Zij kunnen thans met de archieven, waartoe zij behooren, vereenigd worden.

Insgelijks zijn thans afgescheiden alle stukken over Oost-

Indische zaken, welke òf in 1814 uit Engeland, òf in 1862 en 1863 uit Indië werden ontvangen. In 1795 en volgende jaren werden onderscheiden retourschepen door de Engelsche zeemacht opgebracht. De missiven, welke zij aan boord hadden, werden in handen gesteld van de Engelsche regeering. Zij zijn, voor zoover nog aanwezig, in 1814 aan de Nederlandsche regeering overgegeven, die ze onder bewaring stelde van den ambtenaar, welke te Amsterdam het oud-koloniaal archief beheerde. Zoo zijn zij in 1856 met dit archief naar het Rijksarchief overgebracht. Zij moeten van de archieven van de Oost-Indische Compagnie en van het Comité tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen afgescheiden blijven, daar zij nimmer in handen zijn gekomen van de autoriteit, voor welke zij bestemd waren, en dus geen deel der betrokken archieven hebben uitgemaakt.

Gelijk bekend is, werden in 1862 en 1863 een deel van het oud-archief te Batavia en eenige factorij-archieven van nederzettingen, buiten den Oost-Indischen archipel gelegen, naar Nederland overgebracht en met het Rijksarchief vereenigd. Het grootst gedeelte van deze stukken is wel afzonderlijk gehouden, doch een deel ervan was op willekeurige wijze over de Kamer-archieven verdeeld. Deze laatste stukken zijn thans weder afgescheiden en kunnen met het overige deel hereenigd worden.

Eindelijk kwamen bij de beschrijving der bestanddeelen van de vroeger vermelde zes collectiën stukken aan den dag, welke te beschouwen zijn òf als de archieven van eenige bijzondere commissiën (b.v. der secreete commissie uit de XVII, van het geheim comité tijdens den oorlog met Engeland in 1781 ingesteld, van de commissie tot de Oost-Indische zaken uit de classis Walcheren, wier archief van ouds op het Oost-Indische Huis te Middelburg moet zijn bewaard, en van de commissie tot de kerkelijke zaken van Oost-Indië onder den Aziatischen Raad en de ministeriën van het Koningrijk Holland), òf als zoogenaamde bewindhebberspapieren, d. w. z. als papieren, bijeengebracht door bewindhebbers in hunne werkzaamheden ten behoeve der Compagnie en door hen op het Oost-Indische Huis in hunne stad achtergelaten. Wanneer er bewijzen zijn bij te brengen, dat dergelijke papieren na de opheffing der Compagnie als geschenk of bij overdracht of aankoop door het archiefbeheer ontvangen zijn, worden zij als aanwinsten behandeld; ontbreken deze bewijzen en zijn er daarentegen uiterlijke kenteekenen voorhanden, dat zij van ouds op het Oost-Indische Huis aanwezig waren en het lot der Kamer-archieven hebben gedeeld, dan behooren zij als aanhangsels dezer Kamer-archieven te worden behandeld. Dit laatste is thans door de beschrijving, welke Dr. Colenbrander van deze stukken gemaakt heeft, bereikt.

Thans blijven ter voltooiing van den definitieven inventaris der Kamer-archieven van de Oost-Indische Compagnie in hoofdzaak twee werkzaamheden te doen over: het herstel in den ouden toestand van de oudste kohieren met uit Indië overgekomen stukken in het archief der kamer Amsterdam en de beschrijving der uit het gebouw aan het Bleijenburg overgebrachte financieele registers.

Omtrent de kohieren der kamer Amsterdam kan ik verwijzen naar mijn jaarverslag over 1898. Dr. Colenbrander is thans bezig aan de voortzetting van het toen gestaakte werk. Hij herstelt de kohieren in den ouden vorm naar de gedeeltelijk nog voorhanden oude ontvangregisters. Voor de kohieren, waarvan deze ontvangregisters verloren zijn gegaan, stelt hij er nieuwe samen. Daarna worden de aldus herstelde kohieren gebonden en zal de rij der van 1614 tot 1796 ontvangen Indische papieren weder geheel geordend zijn. Hoeveel kohieren op ieder jaar moeten worden gebracht, blijkt uit de inventarissen van vóór de slooping.

Het andere werk, de beschrijving der financieele registers, zal daarna ondernomen worden. Is ook dit afgeloopen, dan kunnen de inventarissen voor den druk worden gereed gemaakt.

De omstandigheden lieten den heer Ross niet toe de regeling van het archief van de Kust van Guinea ten einde te brengen. Het is echter reeds genommerd en verkeert in volkomen bruikbaren toestand.

De heer Morren belastte zich nu ook weder met de zorg voor de aanwinsten, die met uitzondering van de door Dr. Colenbrander bewerkte nommers III—VII en van de rechterlijke archieven VIII—XXXII door hem werden geïnventariseerd.

Voordat de heer Jansen zijne hulp bij de ordening van het archief van de Staten-Generaal verleende, heeft hij zich bezig gehouden met de regeling van de duizenden drukwerken, die zich op den zolder bevinden en uit resolutiën, publicatiën en andere gedrukte stukken in meerdere exemplaren bestaan. Voor een zeer groot deel zijn deze thans gerangschikt en op lijsten gebracht.

Daar de archieven, op de provincie Holland betrekking hebbende, met uitzondering van het archief van de Rekenkamer der domeinen en van de domeinrekeningen, niet genommerd waren, heeft de heer Bondam ze met de bestaande inventarissen vergeleken en van doorloopende volgnommers voorzien. De stukken, die ongeïnventariseerd waren gebleven, werden door hem op lijsten gebracht, waarnaar ook deze genommerd werden. Dit werk is reeds grootendeels voltooid.

Na de catalogiseering van onze bibliotheek in 1891 is deze zoodanig aangegroeid, dat het noodig werd daarvan een nieuwen catalogus samen te stellen. De heer Bondam heeft zich hiermede bezig gehouden door de latere aanwinsten tusschen de aanwezige nommers in te voegen en den hierdoor gevormden nieuwen catalogus in het net te schrijven. Ook die arbeid is reeds ver gevorderd.

III. *Toestand der archiefverzamelingen.*

De in den loop van het jaar ingekomen boekwerken werden ingebonden.

De uitwendige toestand der koloniale archieven onderging wederom verbetering. Het binden der copieën van Oost-Indische testamenten werd ten einde gebracht. De oudste kohieren met van de Kaap overgekomen stukken in het archief der kamer Amsterdam, wier toestand, ook om het drukke gebruik, voorziening eischte, werden tot het jaar 1700 herbonden en de verbleekte opschriften opgehaald. Van de in den loop van het jaar uit Hoorn en Rotterdam bekomen aanwinsten werden eenige registers, wier toestand dit vereischte, aanstonds herbonden. Verder werden de domeinrekeningen van Holland onder handen genomen, daar de toestand dezer lijvige folianten zeer veel te wenschen overliet. De perkamenten omslagen van de goed geconserveerde rekeningen werden van binnen met kartonnen borden beplakt. De defecte exemplaren werden herbonden en van opschriften voorzien, waartoe de oude, die ook bewaard gebleven zijn, tot model hebben gediend. In het geheel zijn er ingebonden 67 Oost-Indische en 87 West-Indische registers, 118 domeinrekeningen van Holland, 1 register van de Staten-Generaal, 26 verschillende registers en 1 atlas.

De concierge-boekbinder bond 5 inventarissen in, maakte 185 ruggen voor portefeuilles en 234 charterzakjes en herstelde 29 kaarten, 11 handschriften en 19 zegels.

Buitendien werden er aangemaakt 850 portefeuilles. 1000 folioborden, 180 ruggen voor portefeuilles en 2 houten doozen voor beschadigde registers.

IV. *Aanwinsten en verliezen.*

Bij missive van 22 Maart 1901 verzocht Uw ambtsvoorganger mij de gemeentebesturen van Amsterdam, Rotterdam, Delft, Hoorn en Enkhuizen uit te noodigen tot afstand van zekere documenten, tot de archieven der kamers van de Oost-Indische Compagnie of van de admiraliteits-collegiën behoorende of zich

daarbij aansluitende, omtrent welker aanwezigheid op bedoelde plaatsen door mij aan Zijne Excellentie, bij missive van 24 October 1900, rapport was gedaan. Met voldoening deel ik mede, dat deze poging tot verkrijging van Rijkseigendom, voor zoover thans de uitslag reeds bekend is, tot het beste gevolg heeft geleid.

Omtrent Amsterdam deelde ik bij mijne missive van 24 October 1900 reeds mede, dat de mogelijkheid, dat stukken, welke tot het archief der admiraliteit zouden behooren, op het gemeente-archief aldaar zouden zijn verbleven, vrij gering was. Bij nader onderzoek bleek dan ook, dat de stukken, waarop de archivaris dier gemeente aanvankelijk het oog had als voor overbrenging naar 's Rijks Archief in aanmerking komende, wel over zaken van admiraliteit handelen, maar niet tot het archief van het admiraliteitscollege van Amsterdam behooren. Het zijn stukken, welke in handen der Amsterdamsche deputatie ter Statenvergadering van Holland werden gesteld en niet weder afgegeven, en welke dus ontegenzeggelijk in het gemeente-archief van Amsterdam behooren. Het komt mij voor, dat van overbrenging dezer stukken naar het Rijksarchief geen sprake behoort te zijn.

Rotterdam bleek tot afstand van al het aangevraagde bereid. Zoodoende is thans het Rijksarchief in het bezit gekomen van eenige weinige documenten tot de archieven der kamer Rotterdam van de Oost-Indische Compagnie en van eene aanzienlijker hoeveelheid bescheiden tot de archieven van de admiraliteit op de Maze behoorende. Daar van de kleinere kamers der Oost-Indische Compagnie nagenoeg niets op het Rijksarchief aanwezig was, en de admiraliteits-archieven door den bekenden brand zoo sterk geleden hebben, zijn deze aanwinsten van groot belang. Zij zijn door Dr. Colenbrander beschreven en komen op de hierachter gevoegde lijst voor. Ik vestig de aandacht op de resolutiën der hoofdparticipanten der Oost-Indische Compagnie ter kamer Rotterdam (n°. 2—4), op het „producoel" van de crimineele sententiën „der bandijten sittende op beijde de nieuw fregatten" van het admiraliteitscollege op de Maze 1603—1607 (n°. 31), op de notulen der directeuren van de „nieuwe cruijssers" op de Maze van 1643—1645 (n°. 32), op de stukken afkomstig van het in 1844 verbrande Marine-archief (n°s 23, 33 en 34), waarbij vier missiven van Maarten Harpertsz. Tromp uit de jaren 1651 en 1652, en op de verzameling van „Resolutiën, missiven en placaaten van Haar Hoog en Edel Mogende" over admiraliteitszaken (1681—1790), eene zeer volledige collectie, welke in uitmuntenden staat verkeert (n°s 9—19).

Delft bleek insgelijks bereid tot afstand van al wat verzocht was. Het is de nalatenschap van den Oost-Indischen ambtenaar en veldoverste Govert Cnol, die in den aanvang der XVIIIe eeuw verschillende gewichtige betrekkingen heeft bekleed en als chef der Java'sche expeditie van 1706 veel heeft bijgedragen tot de onderwerping van dit eiland. Onder zijne nalatenschap, die uit den boedel van zijn zoon Isaäc aan de weeskamer van Delft en later op het Delftsche gemeente-archief was gekomen, bevinden zich een aantal gewichtige documenten, die in de Kamerarchieven der Oost-Indische Compagnie ontbreken. Ik vestig de aandacht op zijne particuliere briefwisseling met den Gouverneur-Generaal en Directeur-Generaal en op de stukken, die hij omtrent de vroegere betrekkingen tot Java verzameld heeft. De hierachter opgenomen beschrijving is van de hand van Dr. Colenbrander.

Hoorn stond al mede al het gevraagde af. Het behoort tot de archieven van de kamers Hoorn en Enkhuizen der Oost-Indische Compagnie, en tot die der te Hoorn en Enkhuizen gevestigde buitenkantoren van het Oost-Indische Comité en den Aziatischen Raad. Bij de opheffing dezer kantoren werden hare archieven alsmede die van de kamers der Oost-Indische Compagnie eerst te Hoorn bijeengebracht, om vervolgens naar Amsterdam te worden verzonden, doch zoowel de overbrenging der Enkhuizer archieven naar Hoorn als de latere overbrenging der gezamenlijke archieven van Hoorn en Enkhuizen naar Amsterdam heeft zonder de vereischte zorg en volledigheid plaats gehad. Het eenige, wat met de archieven te Amsterdam vereenigd werd en bij aankomst der koloniale archieven alhier in 1856 niet vernietigd bleek, waren eenige banden met ingekomen stukken bij de kamer Hoorn. Thans zijn ontvangen o. a. de secrete resolutiën der kamer Hoorn van 1691 tot 1794, eene zeer belangrijke verzameling, bijlagen op de gewone resolutiën van 1616—1796, en eenige departementsstukken; waaronder de oude equipage-rekeningen (n°s 12—14) in het oog vallen. Niet zonder belang zijn ook de bewindhebberspapieren van Mr. Abraham van Stralen (n°s 42—54). Van minder belang zijn de schamele overblijfselen van het archief der kamer Enkhuizen en van die der buitenkantoren van Comité en Raad te Hoorn en Enkhuizen. Echter vestig ik de aandacht op de resolutiën der hoofdparticipanten van de kamer Enkhuizen van 1667—1796 (n[o.] 55).

Enkhuizen bleek aanstonds bereid tot afstand van al wat tot de archieven van het Comptoir Generaal der admiraliteit van het Noorderkwartier, en van den Ontvanger-Generaal gesteld onder Commissarissen van het Comité van Marine, resideerende

binnen Hoorn en Enkhuizen, behoorde. Een overzicht van de hierachter opgenomen beschrijving, welke evenals die der aanwinst uit Hoorn door Dr. Colenbrander vervaardigd werd, doet zien van hoeveel gewicht deze bescheiden zijn voor de juiste kennis der administratie van dit kleine en zoo spoedig vervallen admiraliteitscollege. In het bijzonder vermeld ik het contract van correspondentie van 23 Februari 1732, waarbij de begeving van ambten geregeld werd (n°. 4). Nog stond het gemeentebestuur van Enkhuizen af een gedrukten plattegrond van Batavia van 1733, welke te Enkhuizen dubbel voorkwam, doch hier ontbrak. Omtrent den afstand van eenige zeer weinige archiefstukken van de kamer Enkhuizen der Oost-Indische Compagnie, welke nog met het gemeente-archief aldaar vereenigd zijn, wacht ik nog antwoord op mijn laatste schrijven aan het gemeentebestuur van 21 October 1901.

Bij de missive van Uwen ambtsvoorganger van 22 Maart 1901 werd mij medegedeeld, dat de Archivaris in de provincie Groningen gemachtigd was tot afstand van twee registers, welke vermoedelijk behooren tot het archief van de kamer Stad en Lande der West-Indische Compagnie. Deze registers zijn door mij ontvangen en op de aanwinstenlijst van dit jaar verantwoord.

Zijn de bovenbedoelde bescheiden uit het archief der kamer Enkhuizen van de Oost-Indische Compagnie nog mede hier ontvangen, dan zullen alle overblijfselen van de archieven der kleinere kamers van Oost-Indische Compagnie en West-Indische Compagnie (respectievelijk buitenkantoren der koloniale Comité's en Raden) en van de archieven der admiraliteitscollegiën, voor zoover zij niet aan den brand van 1844 waren blootgesteld, welke met mogelijkheid konden worden opgespoord, met het Rijksarchief vereenigd zijn. De onderzoekingen te Harlingen en Dokkum in het werk gesteld, leidden, gelijk ik Uwen ambtsvoorganger bij missive van 24 October 1900 mededeelde, tot een negatief resultaat.

Van de overige aanwinsten van dit jaar zijn voor de koloniale geschiedenis van belang eene missive van Van Imhoff aan den Sultan van Palembang (n°. XXXIX), een Oost-Indisch reisboek van den zieketrooster J. Lambers (n°. XLIV), en een belangrijke copie-memorie van de hoofdparticipanten der kamer Zeeland van de Oost-Indische Compagnie in zake de octrooi-verlenging van 1740, welke memorie niet in het Kamer-archief wordt aangetroffen.

Als eene belangrijke aanwinst voor onze marine-archieven meen ik ook te moeten vermelden de stukken, afkomstig van den commandeur Jan Danielsen van Rijn, welke door Jhr. Mr.

W. A. C. de Jonge werden geschonken. Deze bescheiden bevatten o. a.: Orders van den luitenant-admiraal Michiel Adriaansz. de Ruijter voor Jan Danielsen van Rijn, als commandeur van het brandschip de Fortuyn en Pro Patria (1666 en 1667).

Lijst van de verdeeling der vloot onder den luitenant-admiraal De Ruyter in drie smaldeelen met opgave van de namen der bevelvoerende officieren (1673).

Verder werden op de auctie van Frederik Muller & Co. te Amsterdam door aankoop verkregen eenige missiven, gericht aan de Admiraliteit in Zeeland en andere stukken, afkomstig uit het verbrande archief der Marine.

Ingevolge opdracht van Uwen ambtsvoorganger heb ik onderzoek gedaan naar stukken, die op de geschiedkundige tentoonstelling van het Nederlandsche zeewezen alhier te zien waren geweest en verondersteld werden uit archieven afkomstig te zijn. Werkelijk bleek dit het geval te zijn met eenige, die door de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam waren ingezonden en meerendeels bestonden uit brieven aan de Admiraliteiten, afkomstig uit het verbrande Marine-archief. Er waren echter bezwaren om die voor het Rijksarchief te verkrijgen, daar ze behoorden tot de verzameling, die in 1875 door den heer R. A. Diederichs aan de gemeente Amsterdam was geschonken.

Aan den heer G. J. G. C. Graaf Bentinck hebben wij twee gezantschapsverbalen te danken, die bij de regeling van het zoo belangrijke archief van het Huis Amerongen aan het licht waren gekomen. Het eene, betreffende eene zending naar Denemarken in 1652, is de copie van een origineel in ons bezit, maar het andere, van het gezantschap naar Munster in 1657, is het oorspronkelijke exemplaar, dat als aanvulling van het archief van de Staten-Generaal van groote waarde is.

In 1882 had het Rijksarchief van Graaf van Limburg Stirum te Noordwijk de brieven van François van Aerssen aan Johan van Oldenbarnevelt van 1598, 1599, 1601, 1602 en 1605—1609 ten geschenke ontvangen. Toen de merkwaardige verzameling met het Archief werd vereenigd, ontbraken daaraan vijf brieven van 1599 en vijftig van 1601, die vroeger uitgeleend, maar nog niet terug ontvangen waren geworden. Het is mij aangenaam te kunnen mededeelen, dat deze thans in het bezit van het Rijksarchief zijn gekomen, zoodat ook die stukken in het belang van onze geschiedenis geraadpleegd kunnen worden.

Het ligt niet in de bedoeling om hier van alle aanwinsten melding te maken, die om de eene of andere reden merkwaardig zijn. Toch meen ik nog de aandacht te moeten vestigen op de stukken, door het Departement van Oorlog uit het oud-archief der geschutgieterij afgestaan. Deze bescheiden, voornamelijk

betrekking hebbende op den grofgeschutgieter Jan Verbruggen, vormen met de stukken die in 1898 van den heer Scheidler List werden ontvangen, eene niet onbelangrijke collectie.

Onze kaartenverzameling werd met 10 kaarten vermeerderd.

Behalve met de gewone vervolgen werd de bibliotheek verrijkt met 30 werken op Nederland, 21 op het buitenland en 46 op Oost- en West-Indië betrekking hebbende.

Van de aan het gemeente-archief te Leiden in bruikleen afgegeven bescheiden is reeds bij de rechterlijke archieven melding gemaakt.

Voor jaren was er een kistje met charters en stukken van de Wees- en momboirkamer te Breda gevonden in een vergeten hoek van het lokaal, waarin vroeger de archieven onder beheer van de Commissie tot liquidatie van de zaken der voormalige wees- en momboirkamers bewaard waren geworden. Het moet daar zijn achtergebleven, toen na de ontbinding van de Commissie de bedoelde archieven aan de gemeenten, waarin die kamers gevestigd waren, werden afgegeven. Deze documenten werden door mij aan den Archivaris in Noordbrabant toegezonden, die zich bereid verklaarde ze na kennisneming aan het gemeentebestuur van Breda te doen toekomen.

V. *Afschriften voor het Rijksarchief gemaakt.*

Er werden weder eenige oude archiefinventarissen, in gemeentearchieven van Zuidholland aangetroffen, gecopiëerd. De Burgemeester van Vlaardingen stelde ons welwillend in de gelegenheid copie te nemen van den inventaris van het archief van het College der Groote Visscherij.

Door Mr. Telting werden er maatregelen genomen om de belangrijkste registers van het in Suriname aanwezige archief, waarvan de inhoud eenige in de alhier bewaarde Surinaamsche archieven bestaande hiaten kon aanvullen, of, voor zoover zij niet in die archieven te huis behoorden, toch voor geschiedkundige onderzoekingen betreffende de Kolonie van belang kon zijn, voor het Rijksarchief te laten afschrijven. Daarvoor kwamen in aanmerking de notulenboeken van 1669 tot 1695 en de gouvernementsjournalen van 1728 tot 1738. Onder toezicht van den heer H. van Breen, den districts-commissaris van de Beneden-Commewijne, die tijdens zijn verblijf alhier geruimen tijd in de Surinaamsche archieven werkte en, veel belang stellende in dit plan, bereidwillig zijne hulp aanbood, zal dit werk te Paramaribo thans geleidelijk worden voortgezet.

In vroegeren tijd waren van wege het Rijksarchief geïnventariseerd de charters der abdij van Koningsveld en die van

Delftsche kloosters, welke door de Oud Roomsche Clerezy aan het archief in de provincie Utrecht in bruikleen waren gegeven. Thans werd een begin gemaakt met de beschrijving van dergelijke charters en stukken betreffende verschillende plaatsen in Zuidholland, die eveneens tot de archieven der Clerezy behooren en voor dat doel door den Archivaris in de provincie Utrecht zijn overgezonden. Voor zoover de bezigheden dit toelaten, wordt dit werk onder het toezicht van Mr. Van Meurs door den heer Bruggeman verricht.

VI. *Gebruik van het archief gemaakt en daaruit verstrekte inlichtingen.*

Vroegere onderzoekingen werden voortgezet voor of door:

den Archivaris van Rotterdam, over oorkonden, te vermelden in de regesten van Rotterdam en Schieland;

dr. Paul Fredericq te Gent, over aflaten tusschen 1300 en 1600;

dr. H. C. Rogge te Amsterdam, over politieke en andere personen, vermeld in de briefwisseling tusschen Nicolaas van Reigersberch en Hugo de Groot;

den heer M. Sautai te Rijssel, over de briefwisseling tusschen Sicco van Goslinga en den raadpensionaris Heinsius;

dr. Th. Bussemaker te Groningen, over de onderschepte brieven van den Franschen gezant d' Affry, 1755-1762;

den heer A. J. van der Meulen te Sneek, over de hervormingsplannen van den raadpensionaris Van de Spiegel;

den heer P. H. Albers S. J. te Maastricht, over de voorgeschiedenis van het Concordaat van 1827;

mr. H. P. Kraakman te Alkmaar, over tienden in den Heer-Hugowaard;

den Archivaris van Dordrecht, over de transportregisters van Dubbeldam;

den heer N. Mac Leod te Rijswijk, over de maritieme geschiedenis der O. I. Compagnie;

dr. F. de Haan te Weltevreden (Batavia), over de regeering der Batavia'sche ommelanden tijdens de Compagnie;

den heer A. E. Sayous te Parijs, over al wat op den actiehandel en het transport van actiën der O. I. Compagnie betrekking heeft;

den heer H. van Breen in de kolonie Suriname, over verschillende onderwerpen op de geschiedenis dier kolonie betrekking hebbende;

den heer J. H. J. Hamelberg in de kolonie Curaçao, over de geschiedenis der Nederlandsche Antillen;

De krijgsgeschiedkundige nasporingen werden door den eersten luitenant J. E. Wagner voortgezet.

Er werden copieën vervaardigd van kaarten voor den Gouverneur van Ceilon. Het copiëeren van monsterrollen voor de Kaapsche regeering werd voortgezet.

Op verzoek werden er nasporingen gedaan voor:

den heer P. L. de Kermaingant te Parijs, over de zendingen, in 1590 en 1596, aan den Hertog van Bouillon opgedragen;

den Archivaris in Zeeland, over de ambten en bedieningen van Buijsero, Ginhoven en Van der Dussen; den ambachtsheer van Dussen-Muilkerk in 1674; de aanwezigheid van graaf Willem Lodewijk van Nassau op de zittingen van den Raad van State in Augustus 1614;

den heer J. E. Elias te Amsterdam, over de ambten en bedieningen door verschillende leden van Amsterdamsche regeeringsfamiliën bekleed;

den Archivaris in de provincie Groningen, over de bemanning van het schip China, in 1690 uit Rotterdam naar de Kaap de Goede Hoop vertrokken;

mr. A. S. Miedema te 's-Gravenhage, over Dirk Willem Travest, secretaris van den Nederlandschen resident te Brussel;

den heer J. H. Been te Brielle, over het proces in 1788 voor het Hof van Holland gevoerd tegen Adrianus Kuvel, predikant te Rockanje;

mr. J. F. Dijkstra te Amsterdam, over Samuel Holland, die omstreeks 1800 Nederlandsch agent te Londen zou zijn geweest;

dr. G. Sauerfeldt te Koningsbergen, over den Pruissischen legatiesecretaris Karel von Lehndorff 1803;

het Departement van Binnenlandsche Zaken, over den ijskelder in den Koekamp te 's-Gravenhage;

den notaris Ligtenberg te 's-Gravenhage, over het afgepaalde straatje vóór het paleis aan de oostzijde van het Lange Voorhout;

den Archivaris van Schiedam, over de op het grootboek ingeschreven kerkelijke fondsen van Overschie;

het Departement van Binnenlandsche Zaken, over den eigendom van het kerkgebouw te Rijnsburg;

den heer H. van Druten te Rijnsburg, over de bouwgeschiedenis der kerk te Rijnsburg;

den heer C. H. Peters te 's-Gravenhage, over de bouwgeschiedenis van het O.-I. Huis te Amsterdam;

dr. J. Ph. Vogel te Lahore, over beschrijvingen der paleizen van de Groot-Mogols, voorkomende in archiefstukken der O. I. Compagnie;

den heer Ed. Prado te S. Paolo, over den Portugeeschen priester en geschiedschrijver Emmanuel de Moraes.

Er werden onderzoekingen gedaan door:

dr. Krumbholtz te Munster, over bronnen voor het Westphaalsche oorkondenboek;

den Archivaris in de provincie Utrecht, over bronnen voor het Utrechtsche oorkondenboek;

den Archivaris in Zeeland, over den jaarstijl in leenacten van de heeren van Brederode;

den heer G. J. Honig te Zaandijk, over bescheiden aangaande het geslacht van Zaenden;

den heer Ulijsse Robert te Saint-Mandé bij Parijs, over brieven van Philibert de Châlon;

dr. A. H. L. Hensen te Warmond, over de lotgevallen der abdij van Egmond in de XVIe eeuw;

mr. L. M. Rollin Couquerque te 's-Gravenhage, over het muntwezen van Holland in de XVIe eeuw;

dr. H. H. Kuyper te Amsterdam, over de Synoden van 1586 en 1619;

dr. Schroeder te Coblenz, over de invoering van den hervormden godsdienst door den Staten-Generaal te Bislich, Haffen en Mehr;

den heer B. Cordt te Kiew, over diplomatieke betrekkingen met Rusland, 1628;

dr. B. Tideman Jr. te 's-Gravenhage, over de huizen van Uitenboogaert en den raadsheer Vrancken;

dr. N. A. F. Bannier te Voorschoten, over de Chambre mi-partie;

den heer G. L. Grove te Kopenhagen, over den Noordschen oorlog, 1658—1660;

dr. C. F. Haje te Amsterdam, over Abraham de Wicquefort;

den heer F. de Witt Huberts te Leiden, over Zweedsche troepen in Nederlandschen dienst;

den heer M. Sautai te Rijssel, over den slag van Malplaquet;

dr. G. Slothouwer te Wageningen, over de briefwisseling van Goslinga met Heinsius;

den heer A. von le Beau, majoor van het Oostenrijksch-Hongaarsche leger, over den Oostenrijkschen Successie-oorlog;

den heer J. Huges te Groningen, over de Republiek en de Poolsche Successie;

den heer J. E. Elias te Amsterdam, over het proces van Mr. Willem Sautijn;

den heer D. F. Scheurleer te 's-Gravenhage, over de kerkelijke onlusten te Vlaardingen in 1777;

den heer E. van Biema te Amsterdam, over de dienstneming van Israëlieten bij de marine;

den heer K. de Hartogh te Geertruidenberg, over de te Veere in 1792 gedeponeerde voor Frankrijk bestemde geweren, die naar Engeland vervoerd zijn;

dr. J. Dyserinck te Rotterdam, over Betje Wolff en het Uitvoerend Bewind in 1798;

den heer P. Marmottan te Parijs, over de bemoeiingen van koning Lodewijk Napoleon op kunstgebied;

dr. J. Mendels te Groningen, over de werkzaamheid van C. F. van Maanen als president van het Keizerlijke gerechtshof tijdens de Fransche inlijving;

dr. P. Fredericq te Gent, over de betrekkingen van den minister Van Maanen tot G. L. Bergmann en J. F. Willems;

mr. F. van Lennep te Amsterdam, over de rechten der Erfgooiers;

dr. L. Franken te Oude-Pekela, over de convooien en licenten;

jhr. G. G. Calkoen te Utrecht, over de gebouwen op het Binnenhof te 's-Gravenhage;

den heer G. van Diezen te 's-Gravenhage, over het doel van de waterpassing langs de Vecht;

mr. P. van Meurs te 's-Gravenhage, over de nakomelingen van den schilder De Wet in Zuid-Afrika;

mr. J. E. Heeres te Delft, over contracten door de O.-I. Compagnie gesloten met Indische vorsten; over de betrekkingen der O.-I. C. tot Arabië, en over de levensgeschiedenis van Pieter van den Broecke:

jhr. O. van Beresteijn te 's-Gravenhage, over de Nederlandsche factorij te Canton, 1800—1816;

den heer P. H. van der Kemp te 's-Gravenhage, over de Nederlandsche factorijen in Voor-Indië in 1816—1824;

dr. N. Murakami te Tokio, over de betrekking der Nederlanders met Japan, 1610—1640;

den heer C. M. A. de Rijk te 's-Gravenhage, over de ontginning der Sillidasche goudmijnen door de O.-I. Compagnie;

den heer H. Dyserinck te 's-Gravenhage, over den opstand in de Molukken in 1817;

den heer H. D. H. Bosboom te 's-Gravenhage, over oude plattegronden van Batavia;

den heer Sylvino Gurgel de Amaral, secretaris van het Braziliaansche gezantschap te Londen, over de onderhandelingen in de XVIIIe eeuw tusschen Portugal en Nederland over de grenzen hunner bezittingen in Zuid-Afrika.

VII. *In druk uitgegeven bescheiden.*

De druk van het Batavia'sche dagregister van 1643-1644 kwam gereed. Dr. Colenbrander is thans aangevangen met het in druk geven van het dagregister van 1645.

VIII. *Localen, meubilair en gereedschappen.*

Het gebouw aan het Plein onderging geene belangrijke herstellingen. De zitkamer van den concierge werd geverfd en behangen. Aangekocht werden 1 kachel, 1 karpet, 5 voetkleedjes en 3 gordijnen.

In verband met de vraag, of in het nieuwe archiefgebouw ook archieven van het gerechtshof te 's-Gravenhage zouden worden opgenomen, werd mij medegedeeld, dat deze naar het nieuwe gerechtsgebouw zouden worden overgebracht, doch dat het in de bedoeling lag, de notarieele minuten en registers van het te 's-Gravenhage aanwezige depôt in het nieuwe archiefgebouw te plaatsen. Bij het onderzoek, dat ik in de tegenwoordige bewaarplaats van laatstgenoemde verzameling deed instellen, bleek het, dat de stukken door de vochtigheid van het lokaal zoo erg hadden geleden, dat de overbrenging daarvan niet langer kon worden uitgesteld. Nadat mijn voorstel om de bescheiden van na 1810 naar het nieuwe gerechtsgebouw te doen overbrengen en alleen de oudere voor het nieuwe archiefgebouw te bestemmen zonder uitwerking was gebleven, is het geheele depôt naar het nieuwe archiefgebouw overgebracht. Daar de verzameling niet onder mijn beheer maar onder dat van den bewaarder der notarieele minuten en registers staat, zijn er middelen beraamd, om haar van de andere in het gebouw op te nemen archieven af te zonderen, door haar van eene bijzondere afsluiting te voorzien.

IX. *Reddings- en brandbluschmiddelen.*

In den toestand hiervan kwam geene verandering.

De algemeene Rijksarchivaris,

Februari 1902. TH. H. F. VAN RIEMSDIJK.

STAAT DER AANWINSTEN

VAN HET

RIJKSARCHIEF TE 's-GRAVENHAGE,

in 1901.

A. Overgenomen of ten geschenke ontvangen:

Van het Departement van Waterstaat Handel en Nijverheid:

I. Eigendomsbewijzen en tarieven van veren in de Hollandsche Departementen, ingevolge art. 11 en al. 2 van art. 12 van het Keizerlijk decreet van 21 October 1811, door tusschenkomst van de Prefecten, ingezonden aan den Directeur van Bruggen en Wegen. 191 dossiers in 2 portefeuilles.

Van het Departement van Oorlog:

II. Stukken afkomstig uit het Oud-archief der Geschutgieterij.

1. Penteekening van een kanon uit 1640. 1 stuk.

2. Approbatie door Gecommitteerde Raden van het contract gesloten door „Commissarissen tot de magazijnen" met Cornelis Crans als geschutgieter van het gemeene land van Holland, 15 Februari 1745. Copie. 1 stuk.

3. Request van den grofgeschutgieter Jan Crans aan den Raad van State, extract resolutiën van dien Raad en inventa-

rissen van het geschut, metaal, koper enz. hetwelk onder hem berust, en aan den Raad van State of aan de Generaliteit toebehoort, 1754 en 1755. 10 stukken.

4. Conditiën waarop Jan Verbruggen tot grofgeschutgieter van den lande is aangesteld, 21 Februari 1755. 1 stuk.

5. Afbeeldingen van het stoppen van gallen in de kanonnen, die door Jan Verbruggen in 1760—1762 te 's-Gravenhage zijn gegoten. 30 stukken.

6. Lijst van de kanonnen, affuiten, voorwagens enz. welke voorhanden zijn en nog vereischt worden in de Generaliteitsfrontiermagazijnen, 18 Juni 1761. 2 stukken.

7. Missive van den generaal-majoor L. S. van Creuznach aan den Hertog van Brunswijk met bijlagen, 28 September 1761. 8 stukken.

8. Missive van den kapitein D. E. Musly en van den kapitein M. Mooser aan den Hertog van Brunswijk en memories en lijsten betreffende de proportie en de kwaliteit van gegoten stukken geschut, 1762, 1763 en z. d. 11 stukken.

9. Conditiën waarop de grofgeschutgieter Pieter Seest te Amsterdam aanneemt het leveren van 12 stukken geschut, binnen den tijd van 5 maanden, 1562. Copie. 1 stuk.

10. Extract-resoluties van Gecommitteerde Raden in zake de kanongieterij, 1741, 1763—1770, meerendeels gedrukt. 10 stukken.

11. Missive van den generaal-majoor L. S. de Creuznach aan een „Hochwohlgebohrner Herr Rath, 3 Februari 1763. 1 stuk.

12. Voornaamste punten uit de adviezen van den generaal-majoor L. S. de Creuznach, kol. J. Fr. Martfeldt, majoor W. van Mourik en andere artillerie-officieren betreffende de redenen waarom een stuk geschut moet worden afgekeurd, met begeleidende missive van W. graaf Bentinck aan den Hertog van Brunswijk, 14 April 1763. 2 stukken.

13. Missive van W. graaf Bentinck aan den Hertog van Brunswijk, 16 April 1763. 1 stuk.

14. Memorie van den kapitein J. H. Wirtz aan den Hertog van Brunswijk over een door hem uitgevonden kanon en copie-rapport hierover van den generaal-majoor L. S. de Creuznach en den kolonel J. F. Martfeldt aan (den Raad van State), 9 Mei 1763. 3 stukken.

15. „Réflections sur le mémoire du fondeur Verbrugge" aan Gecommitteerde Raden met eene afbeelding, 11 Mei 1763 en beschouwingen over deze memorie met begeleidende missive van den kapitein M. Mooser aan den Hertog van Brunswijk, 2 Juli 1763. 4 stukken.

16. Adviezen, rapporten enz. van Commissarissen tot de zaken van 's lands magazijnen en van officieren aan Gecommitteerde Raden betreffende het onderzoek naar 8 steenmortieren, welke door Jan Verbruggen zijn gegoten, 1764. Copieën. 12 stukken.

17. Adviezen en rapporten van den Hertog van Brunswijk, den kolonel Martfeldt, den kapitein W. Petersen en andere officieren aan Gecommitteerde Raden betreffende het probeeren en doorzagen van twee stukken geschut, welke door Jan Verbruggen zijn gegoten, 1764. Copieën. 8 stukken.

18. Stukken betreffende de inspectie van de kleine fortificatiën door Jacob van der Lely en Johan Adriaan van der Hoeven, commissarissen tot de kleine fortificatiën, en Jacob Pierlinck, kapitein en controlleur generaal, 1765. Copieën. 7 stukken.

19. Rapport van den kapitein M. Mooser aan Gecommitteerde Raden, rakende het onderzoek naar 8 stukken geschut, welke door Jan Verbrugge zijn gegoten, 13 Februari 1765. 1 stuk.

20. Memories en missiven meerendeels aan den Prins van Oranje en aan Gecommitteerde Raden van: den grofgeschutgieter Jan Verbruggen, den Hertog van Brunswijk, graaf Bentinck, den generaal-majoor de Creuznach en andere officieren der artillerie, en andere stukken betreffende de grofgeschutgieterij, 1766—1769. Meerendeels copieën. 62 stukken.

Bij deze stukken genummerd 1—41 is gevoegd een inventaris waarop aan het slot door P. de Larrey, secretaris van den Prins, staat aangeteekend dat zij op last van den Hertog van Brunswijk ter stadhouderlijke secretarie zijn gedeponeerd 26 November 1769.

21. Memorie van Jan Verbrugge aan Gecommitteerde Raden, 6 Juni 1767. Copie. 1 stuk.

22. Rapporten van de kapiteinen der artillerie A. E. du Pont en D. E. Musly, omtrent een onderzoek naar de kanonnen, die in de jaren 1761 en 1762 door den grofgeschutgieter Jan Verbruggen zijn gegoten, met afbeeldingen, 1770. Gedrukt. 1 deel.

23. Staat van de resultaten van een proefneming met geschut welke te Bern en te 's-Gravenhage heeft plaats gehad en extract uit een missive uit Bern over deze proefneming, 10 Maart 1765. 1 stuk.

24. Verklaring van Samuel Maritz te Bern over het gieten van geschut en extract uit de „memoire sur la cause des soufflures des metaux coulés ou jettés par mr. Bosc d'Antic, correspondant de l'Académie", 24 Augustus 1764. 1 stuk.

25. Copie-missiven van Jean Maritz aan kapitein D. E. Musly en missive van laatstgenoemde aan den Hertog van Brunswijk als begeleidend schrijven van een brief van Maritz aan hem, 1769 en 1770. 6 stukken.

26. Memorie, missive en copie-missiven van Jean Maritz aan Gecommitteerde Raden, 1770—1772. 4 stukken.

27. Missiven van Jean Maritz aan den Hertog van Brunswijk, 1770. 4 stukken.

28. Missive van A. J. Royer, secretaris van Commissarissen tot de zaken van 's lands grofgeschutgieterij aan den Hertog van Brunswijk, met eene missive van Maritz aan den Hertog en een aan Gecommitteerde Raden als bijlagen, 16 December 1771. 4 stukken.

29. Namen van de werklieden, die de geschutgieter Jean Maritz gaarne van de verplichting om te dienen zou zien ontslagen, 15 Maart 1773. 1 stuk.

30. Memorie van den 1en luitenant der artillerie Adr. van Hoey van Vostée over het gieten van het metaal kanon in de geschutgieterij te 's-Gravenhage, met vier afbeeldingen, 1786. 1 deel.

31. Memorie van een officier der artillerie over het gieten van geschut in de geschutgieterij te 's-Gravenhage. Einde der 18e eeuw. 1 stuk.

32. Memorie over de proportie van het geschut. Copie, ongeteekend en niet gedateerd. 1 stuk.

33 en 34. Aanteekeningen van een officier der artillerie over het gieten, afwerken en keuren van het geschut, over de geweerfabriek, den trein enz. Einde der 18e en begin der 19e eeuw. 2 deelen.

35. Koninklijk besluit van 25 Mei 1809 n°, 17, waarbij de hoofdtrekken worden vastgesteld waarop een contract zal worden aangegaan met de adj. geschutgieters Louis Ernst en Jean George Amadée Maritz voor den tijd van negen jaren. Copie. 1 stuk.

36. Concept-contract en -voorwaarde met de geschutgieters L. E. en J. G. A. Maritz wegens het voor den jare 1809 aan te gieten en opteleveren geschut. Z. d. Copie. 1 stuk.

37. „Traité passé avec les fondeurs L. E., et J. G. A. Maritz pour l'entreprise de la fonderie Royale de l'Artillerie à la Haye. Z. d. Copie. 1 stuk.

38. Missive van het „Groot Comitté centraal van Artillerie en Genie 1e sectie" aan den minister van Oorlog, 14 September 1809. Copie. 1 stuk.

39. „Aanteekeningen omtrent het volgieten van bronzen vuurmonden in de gieterij van bronzen geschut van het Koninkrijk der Nederlanden." Hollandsche en Fransche tekst. z. d. Gedrukt. 1 stuk.

40. Teekening van een „kort ligt bronzen kanon van 6 pond volgegoten, op het kaliber van 4 pond gebragt en getrokken". Z. d. Gedrukt. 1 stuk.

41. Instructie voor den Inspecteur der Koninklijke Geschutgieterij. Z. d. Copie. 1 stuk.

42. „Contract über Lieferung von Gusseisernen Geschützen, abgeschlossen zu Stockholm den 31 Juli 1834 zwischen dem Königl. Dänischen Artillerie Cörps und den Besitzern der Geschützgiessereien zu Aoker, Tinsprong und Stafjö in Schweden. 1 deel.

Van het gemeentebestuur van Hoorn:

III. Overblijfsels der archieven van de kamers Hoorn en Enkhuizen van de Oost-Indische Compagnie, en van de comptoiren Hoorn en Enkhuizen van het Committé tot den O. I. Handel en Bezittingen en van den Raad der Aziatische Bezittingen en Etablissementen:

Oost-Indische Compagnie, Kamer Hoorn (Nos. 1—54):

1. Nominatiën tot het bewindhebberschap der kamer Hoorn door Bewindhebberen en Hoofdparticipanten, met de daaruit door Burgemeesteren gedane electiën, 16 Januari 1629—9 Februari 1765. 1 deel.

2. Secrete resolutiën van Bewindhebberen ter kamer Hoorn, 11 December 1691—7 April 1794. 1 deel.

3. Resolutiën der XVII, 27 Februari 1793—30 Maart 1793. 35 aaneengeregen vellen.

4. Secrete resolutiën der XVII, met bijlagen, 7 Mei 1790—16 October 1795. 169 deels aaneengeregen vellen.

5—11. „Papieren concernerende diverse zaken" (bijlagen bij de resolutiën der XVII en der kamer Hoorn, memoriën, drukwerken, enkele missives uit Indië en de Kaap, enz.), 19 October 1616—29 Februari 1796. 7 deelen.

Departement van de Equipage (nos. 12—23):

12. Rekening van de equipagie door de kamer Zeeland der schepen Amsterdam en de Zon, uitgeloopen 24 Mei 1605. De rekening afgesloten 27 Januari 1606. 1 stuk.

13. Rekeningen der 7de en 9de equipage bij de kamer Amsterdam, 23 Februari 1613—26 Mei 1616. 2 stukken.

14. Rekening van de equipagiën der kamer Hoorn, 1619—1621. 1 stuk.

15. Artikelbrief der O. I. C., 1658. 1 stuk.

16, 17. Lijsten van vertrokken en aangekomen schepen bij de respectieve kameren, 1668—1796. 2 deelen.

18. „Instructie ende ordre op 't houden van de scheeps-soldie en guarnisoen-boecken", 1680. 1 stuk.

19. Artikelbrieven en instructiën, 26 Februari 1739—11 October 1763. 1 deel.

20. Lijst van naar Indië bestelde brieven, 6 November 1788—27 Augustus 1794. 1 deel.

21. Quitantiën van uit Indië medegebrachte goederen op vracht, Juli—Augustus 1793. 13 stukken.

22. Lijst van jaarlijks te verrichten werkzaamheden in het Departement van de Equipagie, 1793. 1 stuk.

23. Alphabetische index op de equipagie-rekeningen der Kamer Hoorn (letter A ontbreekt). 13 aaneengeregen vellen.

Departement van de Commercie (Nos. 24—29).

24. Lijst van de bij de kamer Hoorn verkochte koopmanschappen, 21 October 1669—8 April 1686. 50 katerns en losse vellen.

25. Notitiën van verkochte thee, 1791—1794. 8 losse vellen.

26. „Notitie van 't procedido van de lading der schepen Oosthuijsen en Blitterswijk voor rekening van de kameren in het Noorderquartier uyt China aangebragt", 1792. 2 stukken.

27. Lijsten van specerijen, tin en andere pondgoederen in het pakhuis der kamer Hoorn, met bijbehoorende stukken, 14 April 1795—29 Februari 1796. 1 deel.

28. Notitie van boeken en papieren berustende ten pakhuize van de kamer Hoorn, 29 Februari 1796. 1 stuk.

29. Inventaris van onverkochte en van verkochte doch niet afgehaalde goederen, berustende ten pakhuize van de kamer Hoorn, 29 Februari 1796. 3 vellen.

Departement van de Financie (Nos. 30—41).

30. 31. „Balance van de cassa der O. I. Comp. ter kamer Hoorn", 16 Mei 1694—15 Mei 1746. 2 deelen.

32. Opgaven van den summieren staat der Compagnie, 1731—29 Februari 1796. 23 losse vellen.

33. Liquidatielijsten tusschen de verschillende kamers, 1744—29 Februari 1796. 9 losse vellen.

34. Band, inhoudende: „Rekening courant van de muntmeester Pieter Buyskes", 1 Januari 1766—30 Januari 1786.

„Memorie van de speciën voor Indiën de kamer Hoorn aanbedeelt, en 't geene daarop is verzonden", 1765—1787.

„Notitie van de verzondene en nog te verzenden speciën bij de kamer Hoorn", 1771—1786.

35—37. Lijsten der transporten van gagie van militairen en schepelingen, uitgevaren voor de kamer Hoorn, 1774—1789. 3 deelen.

38. Notitie der op de transporten van militairen behaalde winsten, 1774—1788. 2 stukken.

39. Lijst van ingekochte transporten, na 1782. 1 stuk.

40. Plan van een transportboek voor de kamer Hoorn, 1790. 1 stuk.

41. Stuk betreffende de inrichting van het grootboek der kamer Hoorn. 1 stuk.

Bewindhebberspapieren: Mr. Abraham van Stralen, bewindhebber van 1784—1793 (Nos. 42—54):

42. Particuliere notulen der vergadering van XVII, gehouden door den bewindhebber A. van Stralen, met bijlagen, 14 April 1785—6 Juni 1793. 155 vellen en stukken.

43. Particuliere notulen der Haagsche Besognes, 25 Augustus 1788—6 September 1792. 13 vellen.

44. Particuliere notulen der China'sche Commissie, 15 Juli 1790—20 Augustus 1792. 13 vellen.

45. Bericht der kamer Amsterdam op het request van Hope & Co., nopens den verkoop van thee, 12 Augustus 1790. 1 stuk.

46. „Conditiën volgens welke de O. I. Comp[ie] aan alle Particulieren accordeert, om voor hunne rekening in 's Comp. schepen te laaden allerlei Goederen . . . ., 29 Maart 1792. 1 stuk.

47. Geschreven en gedrukte veilingsbiljetten, 16 Augustus 1791—21 Januari 1793. 5 stukken.

48. Brieven van W. Abeleven, P. J. Guépin, B. Mathias Pous, W. Prins, A. S. van der Hoop, C. C. van Akerlaken, A. A. Hoefhamer, gedeeltelijk met bijlagen en minuut-antwoorden van Van Stralen, 31 Augustus 1791—9 April 1793. 22 stukken.

49. Aanteekening van den bewindhebber d'Orville tegen de permanente commissie tot de verkoopingen. Na 7 September 1791. 1 stuk.

50. Bericht van de negotiatie ingevolge de resolutie van Gecommitteerde Raden van 21 September 1791. 1 stuk.

51. Ziekenrapporten van het retourschip Oosthuijsen, 14 December 1791—17 December 1791. 3 stukken.

52. Lijst van naar patria vertrokken retourschepen, 1791. 1 stuk.

53. Rapport op de bezwaren van Willem van Brienen c.s., over de conditiën der jongst aangeboden veilingen van de retouren der O. I. C., 26 Juli 1792. 1 stuk.

54. „Wapenzang bij de schielijke opdaging van het schrikbarende leger onder bevel van den generalissimus Robert Voûte", door B. Fremery, z. j. 1 stuk.

Oost-Indische Compagnie, Kamer Enkhuizen (Nos. 55—61):

55. Resolutiën der Hoofdparticipanten ter kamer Enkhuizen, 30 December 1667—20 April 1796. 1 deel.

56. Transporten van gagie van militairen en schepelingen, uitgevaren voor de kamer Enkhuizen, 21 Maart 1772—28 November 1787. 760 stukken.

57. Verkoopregister van „cattoene lijwaten" bij de kamer Enkhuizen, 23 November 1778—31 Januari 1794. 1 deel.

58. Veilingsbiljet, 17 November 1783. 1 stuk.

59. Declaratiën van het branden en afschepen van gepermitteerde goederen, 19 October 1792—23 December 1793. 13 stukken.

60. Quitantiën van afgeleverde vrachtgoederen uit Indië, met bijbehoorende stukken, 22 Juli 1793—20 December 1793. 31 stukken.

61. Missive van het Dep^t. van de Commercie ter kamer Amsterdam betreffende de uitkeering van het provenu der goederen op vracht, met bijbehoorend stuk, Januari 1794. 2 stukken.

Committé tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen, Comptoir Hoorn (Nos. 62—68):

Staten en berichten omtrent de goederen ten pakhuize van het comptoir Hoorn, 24 Maart 1796—16 Mei 1800.

N.B. In denzelfden band als no. 26 van dezen inventaris.

62. Notitie van het gewicht der naar Amsterdam verzonden nagelen, 25 Mei 1796—31 Mei 1796. 4 stukken.

63. Generale staten van het comptoir Hoorn, met bijlagen en stukken tot het opmaken gediend hebbende, 28 Februari 1797—31 December 1799. 13 stukken.

64. Summiere staat van het Committé, 28 Februari 1797—31 December 1799. 4 losse vellen.

65. Liquidatie tusschen de verschillende comptoiren van het Committé, 28 Februari 1797—31 December 1799. 4 losse vellen.

66. Ingekomen en copie-uitgaande stukken van den opperboekhouder van het comptoir, 30 Maart 1797—5 April 1800. 14 stukken.

67. „Notitie der bediendens" bij de verschillende comptoiren van het Committé. 1 stuk.

68. „Lijst der transporten van de militairen en zeevarenden van de voormalige kamer der O.-I. Comp^ie. te Hoorn," 1781—1793. 2 losse vellen.

Committé tot den Oost-Indischen Handel en Bezittingen, Comptoir Enkhuizen (No. 69):

Verkooplijst van „cattoene lijwaten" bij het comptoir Enkhuizen, 31 Juli 1796.

N.B. In denzelfden band als n°. 57 van dezen inventaris.

69. Generale staten van het comptoir Enkhuizen, met bijlagen, 31 December 1797—31 December 1799. 33 stukken.

Raad der Aziatische Bezittingen en Etablissementen, Comptoir Hoorn (nos. 70—79):

Staten en berichten omtrent de goederen ten pakhuize van het comptoir Hoorn, 5 Juni 1800—3 Mei 1803.

N.B. In denzelfden band als n°. 26 van dezen inventaris.

70. Ingekomen en minuut-uitgaande stukken van den opperboekhouder van het comptoir Hoorn, 1 Juli 1800—17 Januari 1803. 27 stukken.

71. Generale staten van het comptoir Hoorn, met bijlagen, en stukken tot het opmaken gediend hebbende, 31 December 1800—31 December 1803. 26 stukken.

72. Inventaris der schepen, chaloupen en voertuigen, vlotten en voorraad van hout, ijzer en spijkers, en materialen tot den scheepsbouw, behoorende aan de werf ten comptoire Hoorn, 20 April 1802. 1 stuk.

73. Inventaris van alle goederen ter equipagie aan de werf ten comptoire Hoorn, 20 April 1802. 1 stuk.

74. Respecten van het grootboek ten comptoire Hoorn. 1 stuk.

75. Copie-adres van de Municipaliteit der stad Hoorn aan het Staatsbewind tegen de opheffing van het comptoir (1803). 1 stuk.

76. Stukken betreffende den verkoop van schepen en goederen bij gelegenheid der opheffing van het comptoir, 13 December 1802—3 Mei 1803. 15 stukken.

77. Lijst der sedert 22 Februari 1798 naar Amsterdam afgezonden goederen, 29 Maart 1803. 1 stuk.

78. Inventaris der goederen en gereedschappen in de pakhuizen van het comptoir aanwezig, 30 Maart 1803. 1 stuk.

79. Transporten van gedeserteerde matrozen, aangenomen 2 Juli 1783—22 December 1788, waarop 13 April 1804, ingevolge resolutie van den Aziatischen Raad, de helft der verdiende en te goed staande gage betaald is. 31 stukken.

Raad der Aziatische Bezittingen en Etablissementen, Comptoir Enkhuizen (nos. 80, 81):

80. Generale staten van het comptoir Enkhuizen, met bijlagen, 30 Mei 1800—31 Mei 1803. 80 stukken.

81. Stukken betreffende den verkoop van schepen en goederen bij gelegenheid der opheffing van het comptoir Enkhuizen, 13 December 1802—5 Mei 1803. 6 stukken.

Van het gemeentebestuur van Enkhuizen:

IV. Overblijfsels der archieven van het Comptoir-Generaal der Admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier en van den Ontvanger-Generaal gesteld onder Commissarissen uit het Comitté tot de zaken van de Marine, resideerende binnen Hoorn en Enkhuizen.

Comptoir-Generaal der Admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier (Nos. 1—44):

N.B. Het Comptoir-Generaal was samengesteld uit den Ontvanger-Generaal en den Commies-Generaal, terwijl daaronder ressorteerden de Vendumeester en onderscheiden Convooimeesters, Contra-rolleurs en Commiezen ter Recherche.

1—2. „Subsidie- en missiveboeken" (aanteekening der van de provinciën ontvangen subsidiën, en copie-uitgaande missiven van den Ontvanger-Generaal), 4 Februari 1782—23 Februari 1795. 2 deelen.

3. Memorieboekje van den Ontvanger-Generaal, 1768—1774. 1 deel.

4. Copie-conventie tusschen den Advocaat-Fiscaal, den Ontvanger-Generaal en eenige raden ter admiraliteit omtrent de begeving van ambten, 23 Februari 1732. 1 stuk.

5. Origineele missiven aan de admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier over financiëele zaken, in handen gesteld van den Ontvanger-Generaal, 10 Mei 1696—12 April 1744. 4 stukken.

6. Ingekomen extract-resolutiën, adviezen en missiven bij den Ontvanger-Generaal, 6 Augustus 1690—25 Februari 1795. 68 stukken.

7. Gedrukte en geschreven instructiën en reglementen, 27 April 1629—1 Februari 1790. 18 stukken.

8. Aanteekeningen en documenten betreffende aanbouw en equipage, 21 Augustus 1631—10 December 1790. 115 stukken.

9. Monsterrol van het schip 't Wapen van Westvrieslandt, 29 Juli 1683. 1 stuk.

10. Sterktelijsten van vloten en eskaders, 23 Mei 1665—5 October 1782. 13 stukken.

11. Staat van extraordinaris equipagiën, 1700—1712. 1 stuk.

12. Chertepartijen van de ingehuurde schepen „de Heerlijckheijt van Oosthuijzen" en „Berkhout", 24 October 1705. 2 stukken.

13. Lijsten van equipagegoederen en victualie, ontvangen in 's lands magazijn te Hoorn, 1720—8 October 1727. 17 stukken.

14. Lijsten en conditiën van verkoop van overgeschoten victualie en onbruikbaar materieel, 29 December 1718—7 November 1783. 81 stukken.

15. Declaratiën van kostpenningen, 15 November 1707—6 Januari 1727. 15 stukken.

16. Aanteekening omtrent het Princessegeld (gift der Prinses van Oranje om te worden verdeeld onder de weduwen der in den slag bij Kaap Bevesier gesneuvelde zeelieden), 1692. 1 stuk.

17. Stukken betreffende de uitkeering van prijsgelden aan de bemanning van het fregat Medemblik, 4 Juli 1786. 2 stukken.

18. Extracten uit de rolle der proceduren voor de admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier in zake desertie, met bijbehoorende quitantiën van den advocaat-fiscaal, 7 Augustus 1770—2 September 1790. 53 stukken.

19. Stukken betreffende de levering van den vijfden man door de koopvaardijschepen, 28 Juni 1691—22 Mei 1713. 22 stukken.

20. Publicatie betreffende vrijstelling van de levering van den derden man door de koopvaardijschepen, 10 Juli 1747. 1 stuk.

21. Kaagvrachtrekeningen, 31 Augustus 1782—December 1785. 6 stukken.

22. Provoostrekeningen, 31 Augustus 1782—21 December 1785. 7 stukken.

23. Monteeringsrekeningen, 31 Augustus 1782—18 Juli 1786. 4 stukken.

24. Rekeningen van leverantiën gedaan aan schepen der Nederlandsche Marine, admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, te Toulon en Ajaccio, 17 December 1783—19 September 1786. 10 stukken.

25. Aanteekeningen en documenten betreffende de financiën der admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 1645—28 Februari 1795. 407 stukken.

26. Aanteekeningen en documenten betreffende de tractementen, emolumenten en soldijen uitbetaald door de admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 23 Juli 1644—4 November 1794. 60 stukken.

27, 28. Registers van uitbetaling van de tractementen der raden en ministers van de admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 31 December 1712—28 Februari 1795. 2 deelen.

29. Register van uitbetaling van de tractementen der raden van de admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 31 Januari 1769—28 Februari 1795. 1 deel.

30. Ontvangregister van den 100sten en 200sten penning der tractementen van de hoofdofficieren ter zee, 24 Juli 1722—13 April 1731. 1 deel.

31. Volmachten tot het ontvangen van tractementen en soldijen, 28 Maart 1694—12 Mei 1789. 73 stukken.

32. Stukken betreffende de oprichting van een kantoor tot de hoofdelijke betaling der soldijen, 7 Februari 1786—6 Maart 1786. 7 stukken.

33. Registers van de afbetaling der sjouwers en timmerlieden van de admiraliteit, met eenige bijbehoorende stukken, 1 Mei 1710—Augustus 1782. 37 stukken.

34. Aanteekeningen en documenten betreffende den ophef der convooien en licenten in het ressort der admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 7 Mei 1618—October 1775. 54 stukken.

35. Maandstaten van de opbrengst der convooien en licenten in het ressort der admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, Januari 1789—Februari 1795. 120 stukken.

36. Stukken betreffende den verkoop van aangehaalde goederen, 11 September 1700—10 April 1752. 180 stukken.

37. 38. Vendumeestersrekeningen, 6 Mei 1710—6 September 1746. 1 deel en 40 losse stukken.

39. Convooimeestersrekeningen van het kantoor Enkhuizen, 31 December 1712—31 December 1714. 3 stukken.

40. Commissie van Andries Haak als vendumeester der admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 5 September 1729. 1 stuk.

41. Ingekomen stukken bij den vendumeester, 25 Mei 1712—9 November 1746. 63 stukken.

42. Ingekomen stukken bij den convooimeester te Enkhuizen, Juni 1714—14 Augustus 1751. 5 stukken.

43. Commissie van Pieter Boterkooper als boekhouder van 's lands magazijn te Enkhuizen, 1 November 1728. 1 stuk.

44. Notitieboekje van een raad ter admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 1782—1783. 1 deel.

Ontvanger-Generaal der voormalige admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, gesteld onder Commissarissen uit het Committé tot de zaken van de Marine, resideerende binnen Hoorn en Enkhuizen (Nos. 45—51):

N.B. Bij resolutie van 27 Februari 1795 hieven de Staten-Generaal de vijf admiraliteitscollegiën op en stelden een Committé tot de zaken van de Marine in de plaats. Leden van dit Committé werden naar de zetels der oude collegiën gezonden en namen de administratie over.

Copieboek van uitgaande missiven van den Ontvanger-Generaal, 20 April 1795—2 November 1796.

N.B. In denzelfden band met no. 2 van dezen inventaris.

45. Ingekomen stukken bij den Ontvanger-Generaal, 24 Maart 1795—11 December 1797. 146 stukken.

46. Instructie van den Ontvanger-Generaal van de Ho. Mo. Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden betreffende de administratie te water, (gedrukt), 8 Februari 1796. 1 stuk.

47. Lijsten van verkoopingen gehouden aan 's lands werven te Enkhuizen en te Medemblik, 2 December 1795—2 Maart 1796. 7 stukken.

48. Maandstaten van de kas der voormalige admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, met bijbehoorende stukken, 20 Maart 1795—25 Februari 1797. 182 stukken.

49. Volmacht van den matroos Johannes Hollander tot het ontvangen zijner soldij, 2 December 1796. 1 stuk.

50. Lijsten van afbetaling der sjouwers en timmerlieden van de voormalige admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, November 1795—November 1796. 67 stukken.

51. Maandstaten van de opbrengst der convooien en licenten in het ressort van de voormalige admiraliteit van Westfriesland en het Noorderkwartier, 3 Maart 1795—31 October 1797. 203 stukken.

V. „Der Hollaendisch-Ostindianischen Compagnie weltberühmte Haupt-Handels und Niederlags-Stadt Batavia . . . . .„ nach ihrem Grund-Ris und Prospect mit Erläuterung einiger ihrer besondersten Merkwürdigkeiten, auf das accurateste vorgestellt von Homännischen Erben. Nürnberg anno 1733." Gedrukt. 1 stuk.

Van het gemeentebestuur van Delft:

VI. Stukken nagelaten door den Oost-Ind. ambtenaar Govert Cnol, onder het beheer gekomen van de weeskamer te Delft met den boedel van diens zoon Isaäc Cnol.

> Govert Cnol, van Delft, uitgekomen in 1686 als sergeant per schip Boswijk voor de kamer Zeeland; — opperhoofd der militie te Samarang met den rang van kapitein-luitenant, 26 November 1701; — kapitein 22 Augustus 1704; — commandeur en gezaghebber van Java's Oostkust, 30 October 1705; — chef van de Javasche expeditie, 14 Mei 1706; — landdrost der Bataviasche Ommelanden, 27 December 1707; — commissaris naar Java en Cheribon, 24 Januari 1708; — naar Nederland verlost, 26 Juli 1709; — schout bij nacht van de retourvloot, 8 October 1709.

1. 2. Copie-memorie van Cornelis Speelman aan Isaäc St. Martin, commandant der land- en zeemacht op Java's Oostkust, 23 Maart 1678, (twee exemplaren). 2 deelen.

3. Copie-instructie van Gouverneur-Generaal en Raden aan François Tack, commissaris naar Java's Oostkust, 31 October 1685. 30 geliasseerde vellen.

4. Copie-dagelijksche aanteekening wegens de gedane voijagie langs Java's Oostkust door den kapitein Joan Maurits van Happel, 3 Maart 1689–21 Mei 1689. 1 deel.

5. Particuliere brieven van den Gouverneur-Generaal Willem van Outhoorn, den Directeur-Generaal Joan van Hoorn en den Raad-ordinaris Herman de Wilde aan Govert Cnol, 9 September 1701—15 April 1709. 1 deel.

6. Minuut-afgaande brieven van Govert Cnol aan den Gouverneur-Generaal Willem van Outhoorn, den Directeur-Generaal Joan van Hoorn en de Raden ordinaris Willem de Roo en Herman de Wilde, 12 Augustus 1701—21 Maart 1706. 1 deel.

7. Minuut-afgaande brieven van Govert Cnol aan de commandeurs van Java's Oostkust Anthonie Gerardus Sas en Bitter van Reede, 7 Januari 1704—18 September 1704. 1 deel.

8. Minuut-secrete afgaande brieven van Govert Cnol aan de commandeurs van Java's Oostkust, Sas en Bitter van Reede, 23 November 1703–6 September 1704. 1 deel.

N.B. Achter in dezen band ook eenige aanteekeningen van Govert Cnol omtrent zijn reizen naar Perzië in 1697—1698 en naar Succadana in 1699.

9. „Resolutiën, instructiën en rapporten met ap- en dependentiën van dien, wegens de twee diverse om d'Oost en om de West (van Samarang) gedane expeditiën onder 't commando van den capitain Govert Cnol", 14 October 1704—31 December 1704. 1 deel.

10. Copie-dagregister van den Raad ordinaris Herman de Wilde gedurende zijn tocht naar en van Cartasoera di Ningrat, 10 Juli 1705—21 October 1705. 1 deel.

11. Copie- en origineele briefwisseling van Govert Cnol met Gouverneur-Generaal en Raden, 16 Mei 1706—9 Juli 1706. 1 deel.

12. Inkomend briefboek van Govert Cnol, 6 December 1705—13 Juli 1706. 1 deel.

13. Als boven, 26 Februari 1708—8 November 1708. 1 deel.

14. Secreet aankomend Batavia's briefboek, 15 Februari 1706—4 November 1706. 1 deel.

15. Aankomend briefboek uit den Oosthoek, 10 Maart 1708—30 April 1709. 1 deel.

16. Aparte ingekomen brieven van Sourabaija, 22 Februari 1707—10 Mei 1707. 1 deel.

17. Minuut-afgaand briefboek van Govert Cnol, 5 Januari 1706—4 December 1706. 1 deel.

18. Aankomende particuliere brieven, 4 October 1707—20 Augustus 1708. 1 deel.

19. Minuut-afgaande particuliere brieven, 18 Januari 1707—6 Mei 1709. 1 deel.

20. Minuut-afgaande stukken van Govert Cnol als Commissaris naar Java en Cheribon, 15 Februari 1708—9 Mei 1709. 1 deel.

21. Verleende ordonnanties uit den trein-voorraad ten comptoire Sourabaija, 19 Juni 1708—26 Augustus 1708. 1 deel.

22. Doodenrol van Java's Oostkust, 11 Maart 1704—27 Februari 1709. 1 deel.

23. Kostgeldrol van Java's Oostkust, 30 Juni 1704—28 Februari 1709. 1 deel.

24. Vertoog der restanten „soo ten comptoire Samarang als in de steene pagger tot Cartasoera, Rembang en Damak," 30 April 1709. 1 deel.

25. Losse ingekomen stukken, 24 Augustus 1696—29 December 1705. 85 stukken.

26. Als boven, 1 Januari 1706—22 December 1706. 150 stukken.

27. Als boven, 1 Januari 1707—24 December 1707. 79 stukken.

28. Als boven, 20 Januari 1708—27 November 1709. 90 stukken.

29. Losse minuut- en copie afgaande stukken, 15 Juni 1700—Augustus 1709. 106 stukken.

Van het gemeentebestuur van Rotterdam:

VII. Overblijfsels van de archieven van de kamer Rotterdam der Oost-Indische Compagnie, van de Admiraliteit op de Maze, van de Admiraliteit van Amsterdam en van de Directie der Marine te Rotterdam onder het Koninkrijk Holland en het Fransche Keizerrijk (Nos. 1—37):

Kamer Rotterdam der Oost-Indische Compagnie (Nos. 1—8):

Hoofdparticipanten (Nos. 1—4).

1. „Rangh der hoofdparticipanten, sedert wat tijd haar Ed. sessie hebben", 31 Januari 1715—8 October 1788. 1 stuk.

2—4. Resolutiën der hoofdparticipanten en participanten der Oost-Indische Compagnie ter kamer Rotterdam, gedeeltelijk met bijlagen, 23 September 1726—11 December 1801. 2 deelen en 4 losse stukken.

Uit Indië overgekomen stukken (Nos. 5—8).

5. Copie-rapporten aan Gouverneur-Generaal en Raden van de opperhoofden Constantijn Ranst en Joannes Camphuijs bij hun terugkeer uit Japan, 31 December 1668—13 December 1676. 7 katerns en losse bladen.

6. Zeilage-order en seinbrief voor de schepen Honslaerdijck, Japan, de Betuwe en Helvoetsluijs bij hun vertrek uit Japan, 31 October 1681. 3 losse vellen.

7. Copie-particuliere missiven van Hendrik Zwaardecroon te Suratte aan (een bewindhebber ter kamer Rotterdam?), 27 Maart 1702—7 April 1702. 1 lias.

8. „Personalia". Alphabetisch register van bevorderde Compagnie's dienaren in Indië, 1 Januari 1771—31 December 1778. 1 deel.

Admiraliteit op de Maze (Nos. 9—32):

9—19. (Gedrukte) „Resolutiën, missiven en placaaten van haar Hoog- en Edelmogende" (de Staten-Generaal en de admiraliteit op de Maze), met chronologische indices, 1681—1790. 11 deelen.

20. Alphabetische index van realia op de resolutiën en plakaten der Staten-Generaal en der admiraliteit op de Maze, 1597—1775. 1 deel.

21. Alphabetische index van personalia op de resolutiën der admiraliteit op de Maze, 1783—1788. 1 deel.

22. Copie-verbaal van de besognes der gecommitteerden uit de respectieve collegiën ter admiraliteit in den Haag, met copie-bijlagen, 27 Februari 1766—13 November 1766. 1 deel.

23. Ingekomen stukken bij de admiraliteit op de Maze, 7 December 1622—6 September 1678. 12 stukken.

N. B. Alle afkomstig van het in 1844 verbrande Marine-archief. Hierbij vier missiven van Maarten Harpertsz. Tromp van 21 Maart 1651, 14, 23 en 28 December 1652.

24. Naamlijsten der advocaten-fiscaal, secretarissen en klerken der admiraliteit op de Maze, 1603—1786. 9 losse vellen.

25. Extract-resolutiën enz. betreffende het ambt van secretaris der admiraliteit op de Maze, 3 April 1600—16 September 1690. 28 stukken.

26. Extract-resolutiën enz. betreffende het ambt der klerken van de admiraliteit op de Maze, 26 October 1629—7 Maart 1786. 65 stukken.

27—28. Gedrukte en geschreven stukken betreffende equipagie en financie der admiraliteiten, 17 Juli 1677—19 December 1794. 2 portefeuilles.

29. Gedrukte en geschreven stukken betreffende het onderzoek in zake de mislukte expeditie naar Brest, 16 October 1782—18 Mei 1787. 28 stukken.

Tweede Equipagiemeester der admiraleit op de Maze. Pieter van Hoogwerff. 1740—1762 (N°. 30).

30. Ingekomen stukken bij den tweeden equipagiemeester der admiraliteit op de Maze, 19 Augustus 1749—7 October 1749. 4 stukken.

Fregatten ter huisvesting van veroordeelde personen (N°. 31).

31. „Het tweede producoel in hetwelcke geregistreert staen veele ende diversche criminele sententiën der bandytten sittende op beyde de nieuwe fergatten, waarover als capiteijn is commandeerende Frederijck Vermeer, in forma deselve metten bandieten uijt diversche plaetsen worden overgesonden ende bij mij Anthoenisz. Muller Bacha als schrijver van de voorn. capiteijn ende de fergatten wordt geregistreert", 16 Mei 1603—6 Juni 1607. 1 deel.

„Directeuren der Nieuwe Cruyssers van de Maze" (N°. 32).

32. Notulen van de directeuren der „nieuwe cruyssers" van de Maze, 9 November 1643—15 April 1645. 1 deel.

Admiraliteit van Amsterdam (Nos. 33–34):

33. Missive van den kapitein P. Mijtens „in 't Lands schip Dieren leggende voor de Helder" aan de admiraliteit van Amsterdam, 25 Januari 1759. 2 stukken.

N B. Uit het verbrande Marine-archief.

34. Request van G. J. Jongkint aan de admiraliteit van Amsterdam, z. j. 1 stuk.

N.B. Uit het verbrande Marine-archief.

Directie der Marine te Rotterdam onder het Koninkrijk Holland en het Fransche Keizerrijk (Nos. 35—37):

35. Missiven van den kapitein-ter-zee Lantsheer aan den vice-admiraal J. Kikkert, commandeur der Marine in het Zuidelijk Departement, 25 Juni 1808—1 Juli 1808. 2 stukken.

36. Missieve van den luitenant-ter-zee J. F. Matthes aan den Directeur van het dépôt der Marine te Rotterdam, 20 Juni 1809. 1 stuk.

37. Ordonnantiën ter verificatie der rekening van den dienst der Marine te Rotterdam, 1 Juli 1812—30 November 1813. 1 lias.

Van het gemeentebestuur van Waddinxveen:

VIII. Rechterlijk archief van Waddinxveen vroeger genaamd Wensveen (zijnde het Noord- en Zuideinde).

1. Stukken in verschillende zaken gediend hebbende, 1628, 1663, 1685, 1690, 1702, 1758. 11 stukken.

2, 3. Vierschaarboeken, 1595—1627. 2 deelen.

Sedert 1613 alleen van het Zuideinde van Waddinxveen.

4. Stukken betreffende de vierschaarboeken, 1600—1602. 2 stukken.

5—16. Protocollen van opdrachten van hypothecatiën, 1607—1643. 12 deelen.

Van 1613—1639 verdeeld in opdrachten van het Noord en het Zuideinde van Waddinxveen. Het register 1639—1643 is van het Zuideinde van Waddinxveen met een acte van Noord-Waddinxveen.

IX. Rechterlijk archief van Zuid-Waddinxveen.

1. Stukken in verschillende zaken gediend hebbende, 1666—1769. 67 stukken.

2. Brieven aan den secretaris over crimineele zaken, 1801—1808. 5 stukken.

3. Request met appointement aan den baljuw van Rijnland, 1725. 1 stuk.

4. Ingekomen stukken van het gerecht, 1801—1811. 61 stukken.

5—11. Vierschaarboeken, 1628—1678, 1707—1750, 1757—1791, 1794—1801. 7 deelen.

(Zie de noot bij No. 2 en 3 van Waddinxveen).

12. Stukken betreffende de civiele procedure, 1651—1788. 145 stukken.

13. Stukken betreffende insolvente boedels, 1682—1800. 189 stukken.

14—24. Protocollen van opdrachten en hypothecatiën, 1643—1757, 1772—1811. 11 deelen.

(Zie de noot bij No. 5—16 van Waddinxveen).

25. Minuut-acten van opdracht, 1808—1811. 27 stukken.

26. Stukken betreffende opdrachten en hypothecatiën, enz., 1565—1636, 1720—1811. 29 stukken.

27. Acten van aangifte van verkoop van onroerende goederen, 1693—1810. 55 stukken.

28. Generale voorwaarden van openbaren verkoop van onroerende goederen, XVIIe eeuw. 1 stuk.

29, 30. Registers van acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1725—1744, 1749—1793. 2 deelen.

31. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1680—1682, 1689—1707, 1714—1719. 120 stukken.

32—38. Registers van openbaren verkoop van roerende goederen, 1680—1804. 7 deelen.

39. Stukken betreffende den verkoop van roerende goederen, XVIIIe eeuw. 11 stukken.

40. Liquidatiën met den secretaris over verkoopingen, enz., 1798—1814. 52 stukken.

41, 42. „Register van schout en schepenen kennisse”, zijnde schuldbrieven, huwelijks-acten, aangiften van verkoop van onroerende goederen, boedelscheidingen, enz., 1680—1750. 2 deelen.

43—45. Registers van allerhande acten, 1725—1751. 3 deelen.

46. Allerhande acten, 1628—1784, 1804, 1805. 36 stukken.

47—50. Registers van aangifte en taxatie voor het collateraal, 1683—1705, 1725—1756, 1759—1804. 4 deelen.

51. Acten van aangifte en taxatie voor het collateraal, 1705—1809. 21 stukken.

52. Verzoeken om taxatie voor het collateraal, 1770—1808. 30 stukken.

X. Rechterlijke archieven van Bloemendaal, Broek-Tuil en het Weegje en Broekhuizen.

Bloemendaal.

1. Stukken in verschillende zaken gediend hebbende, 1769, 1808, 1810. 6 stukken.

2. Ingekomen (gedrukte) stukken van het gerecht, 1806—1809. 17 stukken.

3. Stukken behoorende tot de crimineele rechtspraak, 1744, 1772, 1797, 1798, 1802. 7 stukken.

4. Resolutie en rechtboek, 1795, 1796. 1 deel.

5. Rechtboek, 1797—1811. 1 deel.

6. Aanzegging van wege het gerecht gedaan, 1762. 1 stuk.

7—13. Protocollen van opdrachten en hypothecatiën, 1630—1648, 1655—1663, 1703—1716, 1764—1811. 5 deelen.

14. Stukken betreffende opdrachten en hypothecatiën, XVIIe—XIXe eeuw. 26 stukken.

15. Aanteekening van verschuldigde bedragen van boelhuizen, 1798—1804. 1 stuk.

16. Allerhande acten, 1807—1810. 3 stukken.

17. Register van aangifte en taxatie voor het collateraal, 1795—1806. 1 deel.

18. Acten van aangifte en taxatie voor het collateraal, 1794—1810. 5 stukken.

Bloemendaal, Broek-Tuil-het Weegje en Broekhuizen.

19. Ingekomen stukken van het gerecht, 1799—1809. 106 stukken.

20. Informatieboek van den baljuw van Bloemendaal en van Broek en Thuil, 1636—1696. 1 stuk.

21, 22. Recht en informatieboeken van Bloemendaal, Broek—Thuil—het Weegje en Broekhuizen, 1737—1784. 2 deelen.

Broek-Tuil en het Weegje.

23, 24. Protocollen van opdrachten en hypothecatiën, 1630—1655, 1681—1695. 2 deelen.

25. Acte betreffende de protocollen van opdrachten, 1780. 1 stuk.

26. Aanvraag en taxatie voor het collateraal, 1799. 1 stuk.

Broek-Tuil en het Weegje en Broekhuizen

27. Rechtboek, 1797—1811. 1 deel.

28. Register van openbaren verkoop van onroerende en roerende goederen, 1728—1739. 1 deel.

Broekhuizen.

29. Protocol van opdrachten en hypothecatiën, 1664—1749, 1 deel.

30. Acte betreffende het protocol van opdrachten, 1798. 1 stuk.

XI. Rechterlijk archief van Noord-Waddinxveen.

1. Stukken in verschillende zaken gediend hebbende, XVIIIe en XIXe eeuw. 14 stukken.

2. Ingekomen en minuten van uitgaande stukken van het gerecht, 1794—1811. 117 stukken.

3. Reglement van de civiele rechtbank (copie), 1805. 1 stuk.

4—15. Vierschaarboeken, 1613—1810. 12 deelen.

16. Stukken betreffende de civiele rechtspraak, 1650—1810. 164 stukken.

17. Preferentieboek, bevattende de notulen van de rechtsdagen in cas van preferentie, 1681—1721. 1 deel.

18—32. Protocollen van opdrachten en hypothecatiën, 1640—1805. 15 deelen.

(Zie de noot bij No. 5—16 van Waddinxveen.)

33. Protocol van opdrachten, 1806—1810. 1 deel.

34. Protocol van hypothecatiën, 1806—1810. 1 deel.

35. Protocol van opdrachten en hypothecatiën onder Noordwaddinxveen, ten Westen den Noordenschen weg, 1766—1785. 1 deel.

36, 37. Protocollen van opdrachten en hypothecatiën van schepen, 1704—1712, 1719—1803. 2 deelen.

38. Register van bijl-opdracht en waarborg-brieven van schepen, verleden voor den baljuw van St. Hubertsgerecht en schout en schepenen van Noord-Waddinxveen, 1704—1712. 1 deel.

39. Stukken betreffende de protocollen van opdrachten enz., XVIIe—XIXe eeuw. 20 stukken.

40. Acten van opdracht, hypotheek en bijlbrieven, 1783, 1809—1811. 25 stukken.

41. Acten van aangifte van verkoop van onroerende goederen, 1676—1698, 1701—1810. 461 stukken.

42. Protocol van opdrachten van landen ten dienste der droogmaking, 1764—1790. 1 deel.

43. Generale conditiën en voorwaarden van openbaren verkoop van onroerende goederen, z. j. 2 stukken.

44. Register van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1713—1735. 1 deel.

45. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, enz., 1674—1727, 1735—1810. 543 stukken.

46—53. Registers van openbaren verkoop van roerende goederen, 1692—1805. 8 deelen.

54. Acten en minuut-acten van openbaren verkoop van roerende goederen, 1707—1794, 1806—1810. 40 stukken.

55. Acten van openbare verpachtingen van koorn- en hennip-tienden van den ambachtsheer, 1754—1794. 42 stukken.

56. Register van requesten met appointementen, 1728—1768, 1791—1793, 1803—1810. 1 deel en 2 stukken.

57. Register van allerhande acten, 1680—1766. 1 deel.

58. Allerhande acten, 1646—1810. 40 stukken.

59, 60. Registers van aangifte voor het collateraal, 1719—1805. 2 deelen.

61, 62. Registers van taxatie voor het collateraal, 1719—1743, 1777—1805. 2 deelen.

63. Acten van taxatie voor het collateraal, 1765—1803. 28 stukken.

XII. Rechterlijk archief van de Hooge vierschaar van St. Hubertsgerecht.

1. Ingekomen (gedrukte) en minuten van uitgaande stukken van het gerecht, 1689—1811. 219 stukken.

2—5. Crimineele vierschaarboeken, 1585—1630, 1635—1720, 1725—1799, 1801. 4 deelen.

6. Stukken betreffende de crimineele rechtspraak, 1606—1803. 138 stukken.

XIII. Rechterlijk archief van Boskoop.

Acte van openbaren verkoop van onroerend goed, 1726. 1 stuk.

XIV. Rechterlijk archief van Moerkapelle.

Gedrukte aanschrijving van de civiele rechtbank, 1808. 1 stuk.

Van het gemeentebestuur van Oudewater:

XV. Rechterlijk archief van Oudewater.

1. Stukken in verschillende zaken gediend hebbende, XVI[e]—XIX[e] eeuw. 17 stukken.

2. Inventaris der archieven behoorende tot de gesupprimeerde rechtbank, opgemaakt in 1811. 1 stuk.

3. Ingekomen stukken van het gerecht, 1795—1810. 118 stukken.

4. Resolutieboek en judicieel register van schepenen, 1715—1794. 1 deel.

5. Crimineel examenregister (1656—1747) bevattende tevens het schouwen van verongelukte personen, 1661—1684. 1 deel.

6–9. Crimineele gerechtsrollen, 1679—1811. 4 deelen.

10. Stukken betreffende de crimineele procedure, 1674—1811. 376 stukken.

11—14. Ordinaris gerechtsrollen, 1674—1678, 1710—1810. 4 deelen.

15. Register van schrifturen van eisch, antwoord, re- en dupliek enz., 1682—1746. 1 deel.

16—18. Extra ordinaris rechtboeken, 1604—1624, 1677—1729. 3 deelen.

19—21. Rollen van kleine zaken, 1677—1811. 3 deelen.

22. Rechterlijke adviezen, 1595, 1610, 1691. 3 stukken.

23. „Pandtbouck der stede Oudewater", 1579—1581, later ingericht als „'t Bouck van d'ordonnancien waernae die stedegoederen verhuijrt worden ende andere gunningen," 1581—1605. 1 deel.

24—26. Informatieboeken van den officier, ook betreffende de gemeene landsmiddelen, 1749—1810. 3 deelen.

27. Impostrol, 1729—1804. 1 deel.

28. Informatiën, conclusiën, enz., betreffende de procedure van de gemeene landsmiddelen, 1746—1804. 38 stukken.

29, 30. Registers van preferentiën, 1677—1763. 2 deelen.

31. Vonnis van preferentie, brieven van beneficie van inventaris, attestatiën, enz., 1664—1750. 34 stukken.

32—40. Protocollen van opdrachten en rentebrieven, enz., 1640—1728. 9 deelen.

41. Stukken betreffende de protocollen van opdrachten en rentebrieven, 1596, 1641, 1649, 1676, 1679, 1789—1810 en z. j. 59 stukken.

42. Register van aangifte van verkoop van onroerende goederen, 1730—1762, 1780—1788. 1 deel.

43. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1790—1808. 16 stukken.

44. Acten van openbaren verkoop, besteding, verpachting of verhuring van stedelijke goederen, 1588—1810. 26 stukken.

45, 46. Registers van openbaren verkoop van roerende goederen, 1789—1808. 2 deelen.

47, 48. Registers van volmachten, enz., 1586—1594, 1674—1743. 2 deelen.

49. Register van testamenten, 1612—1626. 1 deel.

50, 51. Request en appointementboeken, 1743—1809. 2 deelen.

52. Requesten, 1798— 1810 en z. j. 21 stukken.

53. „Willecoorbouck" of register van allerhande acten, 1578—1585. 1 deel.

54. Allerhande acten, 1789—1809. 1 deel.

55. Acte van interdictie van burgemeesters en schepenen aan den baljuw om het procureurschap te exerceeren, 1581. 1 stuk.

56. Request van den baljuw aan de Staten van Holland over het terugbekomen van door de gemeene armbezorgers bestede kinderen, die naar Brugge ontvoerd waren. Met bijlagen, 1725. 7 stukken.

57, 58. Register van taxatien voor het collateraal, 1728—1806. 2 deelen.

59. Acte van taxatie en aanvraag om taxatie voor het collateraal, 1755, 1756. 2 stukken.

XVI. Rechterlijk archief van Hekendorp.

1. Ingekomen (gedrukte) stukken van het gerecht, 1806—1810. 12 stukken.

2. Eisch aan het gerecht overgegeven, 1586. 1 stuk.

3. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen ten overstaan van schout en schepenen in de St. Jorisdoelen te Oudewater, 1801, 1806, 1807. 4 stukken.

Van het gemeentebestuur van Lekkerkerk:

XVII. Rechterlijke archieven van de Lek, Lekkerkerk en Zuidbroek.

de Lek, Lekkerkerk en Zuidbroek:

1 Notulen van baljuw en mansmannen, 1787—1800. 1 deel.

2—5. Crimineele rollen van de Hooge vierschaar, 1686—1803, 4 deelen.

6. Request aan baljuw en mansmannen, 1781. 2 stukken.

7. Testamenten gepasseerd voor het gerecht van Lekkerkerk en Zuidbroek, 1747—1809. 234 stukken.

Lekkerkerk.

8. Ingekomen stukken van het gerecht, 1748, 1795—1804. 54 stukken.

9. Gedrukte aanschrijvingen van het Departementaal bestuur van Holland en van den Landdrost aan het gerecht, 1806—1811. 65 stukken.

10—12. Civiele rollen van schout en heemraden, 1702—1811. 3 deelen.

13. Acte van insinuatie aan den baljuw als door het gerecht aangesteld tot curator. 1792. 1 stuk.

14—23. Protocollen van opdrachten en rentebrieven, 1634—1640, 1659—1672, 1697—1714, 1725—1811. 10 deelen.

24. Acten van opdracht en hypotheek, 1795—1811. 70 stukken.

25. Acten van aangifte van verkoop van onroërende goederen 1749—1810. 415 stukken.

26. Register van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1747—1770. 1 deel.

27. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1733—1798, 1808—1810. 107 stukken.

28. Register van openbaren verkoop van onroerende goederen en aanbestedingen, 1723—1798. 1 deel.

29. Register van openbaren verkoop en verpachting van boomen, grasgewas, enz., 1765—1798. 1 deel.

30, 31. Registers van openbaren verkoop van roerende goederen, 1747—1785. 2 deelen.

32. Acten van openbaren verkoop van roerende goederen, 1790—1797, 1809, 1810. 18 stukken.

33, 34. Registers van openbare verhuringen en bestedingen der ambachts- en kerkegoederen, 1753—1810. 2 deelen.

35. Acten van openbare verhuring en besteding, 1756, 1788, 1790, 1808—1811. 7 stukken.

36. Inventarissen en rekeningen van boedels, enz., 1701—1799. 184 stukken.

37. Register van testamenten, acten van voogdij, enz. 1747—1770. 1 deel.

38. Register van requesten en appointementen, 1765—1811. 1 deel.

39. Requesten met appointementen, 1700—1784. 30 stukken.

40—42. Register van allerhande acten, 1704—1766. 3 deelen.

No. 42 begint als register van den 40en penning, enz., 1639—1650.

43. Allerhande acten, 1762—1811. 126 stukken.

44, 45. Registers van aangifte voor het collateraal, 1747—1793. 2 deelen.

Van het gemeentebestuur van Vrijenban:

XVIII. Rechterlijk archief van Vrijenban, (vervolg op aanwinstenlijst a° 1896 n°. LXXX).

1. Rechtboek, bevattende de notulen van vergaderingen van schout en municipalen en rechtsdagen, 1795—1797, benevens den inventaris van het archief. 1 deel.

2. Notulen van een extra vergadering van schout en schepenen, ingekomen stukken en minuut van een uitgaand stuk, 1796. 7 stukken.

3. Reglement voor de civiele rechtbank, 1804. 1 stuk.

4. Circulaire aan de rechtbank, 1807. 1 stuk.

5. Requesten aan schout en gerecht, gezworenen of schepenen, later municipaliteit, 1705—1797. 79 stukken.

6. Inteekeningen van een gerepudieerden boedel, 1751. 1 stuk.

7. Rekeningen van een geabandonneerden boedel, 1804 en 1806. 2 stukken.

8. Boedelscheiding aangegaan voor schout en gerecht, 1683. 1 stuk.

9. Registers van openbare verpachting door schout en gerecht van Vrijenban en molenmeesters van Klein Vrijenban van de visscherij behoorende tot landerijen die voor de ongelden geabandonneerd waren, 1708—1755. 3 deelen.

10. Rekeningen aan schout en gezworenen of gerecht als oppervoogden, overgeleverd 1639—1723. 8 stukken.

XIX. Rechterlijk archief van Abtsrecht:

1. Reglement voor de civiele en crimineele rechtbank, 1804. 1 stuk.

2. Register van notulen van vergaderingen van schout en municipalen, het gerecht en het gemeentebestuur en rechtsdagen, 1795—1809. 1 deel.

3. Allerhande acten, 1776—1808. 6 stukken.

4. Verzoeken om taxatie voor de collaterale successie. Copie, 1810 en 1811. 2 stukken.

XX. Rechterlijk archief van Akkersdijk en Vrouwenrecht:

1. Ingekomen stukken en minuut van een antwoord, 1760 en 1809. 3 stukken.

2. Stukken van boedels, 1756 en 1781. 3 stukken.

3. Brieven aan den schout en secretaris over transporten en een arrest, 1797 en 1810. 3 stukken.

4. Stukken van een proces voor het gerecht, 1753 en 1754. 19 stukken.

5. Register van de inteekeningen op insolvente boedels en bij executie verkochte goederen en sententiën van preferentie, 1704—1762. 1 deel.

6. Stukken van gecedeerde boedels (1751), 1760, 1801 en 1802. 8 stukken.

7. Minuten van acten van opdracht, hypotheek, indemniteit, enz., en memoriën van kosten wegens veilingen, opdrachten, enz., 1754—1791. 25 stukken.

8. Volmachten en andere stukken betreffende opdrachten, 1752—1796. 9 stukken.

9. Aangiften van koop, extracten uit scheidingen, acten van openbaren verkoop en copiën van koopcontracten, 1749—1810. 22 stukken.

10. Acten van openbaren verkoop van onroerende goederen, 1758—1791. 6 stukken.

11. Billet van een boelhuis, 1776. 1 stuk.

12. Allerhande acten, 1756—1800. 59 stukken.

13. Aanvragen om taxatie voor de collaterale successie, 1679—1806. 29 stukken.

14. Brieven van den baljuw van Rijnsburg, Boskoop, Akkersdijk, Vrouwenrecht en Vrouwenvenne aan den schout als welgeboren man, 1758, 1760—1762, 1772, 1804. 27 stukken.

15. Brieven van den baljuw aan den schout, 1769. 2 stukken.

Van het gemeentebestuur van Melissant:

XXI. Rechterlijk archief van Melissant:

Gedrukte aanschrijvingen aan het gerecht en reglement voor de civiele rechtbank, 1787—1811. 46 stukken.

XXII. Rechterlijk archief van Nieuwe Tonge:

Gedrukte aanschrijvingen aan het gerecht, 1809 en 1810. 18 stukken.

XXIII. Rechterlijke archieven van Onwaard, Oud en Nieuw Kraaijer en Kraaijenisse:

Gedrukte aanschrijvingen aan het gerecht en reglement voor de civiele rechtbank, 1804 en 1810. 3 stukken.

Van het gemeentebestuur van Dirksland:

XXIV. Rechterlijk archief van Dirksland: (vervolg aanwinstenlijst van 1896, n°. XXXIX).

1. Circulaires, ingekomen bij den baljnw en de rechtbank, 1796, 1804—1811. 34 stukken.

2. Testamenten voor schepenen gepasseerd, 1706—1767. Copiën. 6 stukken.

3. Inventarissen van insolvente boedels, 1772 en 1802.
Rekening van gearresteerde goederen, 1702. Copie.
Rekening van een gerepudieerden boedel, 1706 en 2 copiën daarvan van 1710.
Rekening van een gerepudieerden boedel 1710 en copie van 1717. 7 stukken.

Van het gemeentebestuur van Voorburg:

XXV. Rechterlijk archief van Voorburg, (vervolg op aanwinstenlijst van 1896 n°. LXXVIII).

1. Inventarissen van oude archiefstukken opgemaakt in 1669, 1800 en 1805. 3 stukken.

2. Aanschrijvingen en andere ingekomen stukken en minuten van antwoorden, 1800—1811. 106 stukken.

Van het gemeentebestuur van Rijswijk:

XXVI. Rechterlijk archief van Rijswijk, (vervolg op aanwinstenlijst 1896 n°. LXX).

1. Aanschrijvingen aan de rechtbank en den secretaris en minuten van antwoorden, 1807—1810. 30 stukken.

2. Publicatie van Zijne Hoogheid den Prins van Oranje waarbij het jagen in de klingen omtrent 's-Gravenhage voor vijf jaren verboden werd. 1777 (gedrukt). 1 stuk.

3. Missive van het Hof aan de municipaliteit, 1802. 1 stuk.

4. Brieven aan den secretaris over hypotheken en een proces voor het gerecht, 1802. 4 stukken.

5. Resolutie van schepenen waarbij een orde voor de commissarissen en de verdeeling van het salaris van de schepenen werd vastgesteld, 1743. 1 stuk.

6. Boedelpapieren, 1700—1787. 38 stukken.

7. Register van consignatiën in insolvente boedels en executiën, enz., 1656—1744. 1 deel.

Achterin register van resolutiën van kerkmeesters, 1655—1658.

8, 9. Verzoeken om taxatie en copiën van acten van taxatie, 1713—1787. 1 deel en 2 stukken.

Van het gemeentebestuur van Nieuwpoort:

XXVII. Rechterlijk archief van Nieuwpoort, (vervolg op aanwinstenlijst van 1898 n°. X).

Gedrukte aanschrijvingen aan het gerecht, 1668—1730, 1807—1810. 51 stukken.

Van het gemeentebestuur van Heukelum:

XXVIII. Rechterlijk archief van Heukelum, (vervolg op aanwinstenlijst 1896 n°. XVI).

1. Ingekomen stukken bij het gerecht en minuten van antwoorden, 1810—1813. 69 stukken.

2. Paspoorten verleend door den baljuw, 1810. 2 stukken.

3. Civiele rol, 1692 (fragment). 1 stuk.

4. Register van copiën van koopacten van onroerende goederen, 1591—1595. 1 deel.

5. Acte van openbaren verkoop van onroerend goed, 1680. 1 stuk.

6. Minuten van allerhande acten, 1641—1643. 14 stukken.

Van het gemeentebestuur van Vlaardinger-ambacht:

XXIX. Rechterlijk archief van Vlaardingen.

1. Stukken behoorende tot de crimineele rechtspraak, 1778—1781 en z. d. 10 stukken.

2. Civiele processtukken, 1774—1780. 65 stukken.

3. Dagvaardingen, 1776—1778. 8 stukken.

4. Requesten aan het gerecht om als procureur daarvoor te postuleeren, 1776, 1780 en 1781. 3 stukken.

Van het Hoogheemraadschap van Voorne:

XXX. Archieven van de Dagvaart en Commissarissen van het comptoir-generaal der verponding van het land van Voorne.

1—5. Register van de handelingen van de algemeene dagvaarten van het land van Voorne en van de dagvaarten van de ingelanden aan de oostzijde van Flakkee, 1564—1572, 1576—1604, 1617—1627, 1626—1676, 1732—1763, 1765—1812. 5 deelen.

No. 1, van 1564—1627, een fragment, bevat tevens handelingen van de Vierschaar.
No. 2, van 1626—1676 grootendeels onleesbaar.
No. 5, bevat de handelingen van de ingelanden aan de Oostzijde van Flakkee tot 1779.

6. Lijsten van comparanten op de jaarlijksche dagvaarten, 1714, 1781—1785, 1788—1812. 31 stukken.

7. Concept-instructie voor de seinwachters op den toren te Brielle en op de posten langs de stranden van den lande van Voorne, 1795. 1 stuk.

8. Inventaris van de oude rekeningen, octrooien, enz., 1704. 1 stuk.

9. Octrooi van Keizer Karel voor de regeerders van Brielle en het land van Voorne om los en lijfrenten te verkoopen tot betaling van hun aandeel in de bede van 18 October 1553, 1 Maart 1553. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

10. Octrooi als voren tot betaling van portiën van beden, 21 Januari 1554. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

11. Accoord tusschen de Staten van het land van Voorne en de heerlijkheid Heenvliet over de gezamenlijke contribueering van penningen in beden, 29 October 1555. Authentieke copie op perkament.

12. Octrooi van Koning Philips voor regeerders van Brielle en het land van Voorne om losrenten te verkoopen tot voldoening van hun aandeel in de bede van Mei 1558, 2 September 1558. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

13. Octrooi van de Staten van Holland voor die van Voorne om in plaats van 4½, 9 stuivers op elke ton zwaar bier te heffen tot vereffening van oude renten en andere afdoeningen, 25 April 1608. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

14. Condemnatie van het Hof van Holland op een ordonnantie door die van Voorne 9 Januari 1620 gemaakt over de schoten en gemeene lands onkosten, 3 November 1621, met publicatie van 7 September 1622. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

15. Octrooi van de Staten van Holland tot heffing voor 6 jaar van ½ blank van iedere ton turf, 14 Mei 1627. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

16. Octrooi als voren waarbij het 59e artikel van de keuren van het land, sprekende van het recht van naasting wordt geredresseerd, 21 Maart 1661. 1 Charter met uithangend zegel in rood was.

17. Request van den baljuw aan Zijn Hoogheid, met apostille van 6 Mei 1673 over de wijze van electie van leenmannen. Copie. 1 stuk.

18. Extract resolutiën van de Staten van Holland, wegens het composeeren der pachten van de gemeene middelen in Westvoorne en Flakkee, 1679, 1701. Copiën. 2 stukken.

19. Request van de respectieve ingelanden en opgezetenen van Klein Oosterland, het Brielsche Nieuwland, Vekhoek, de Struiten en het Kleine Weergors, aan gecommitteerde Raden om de pachters te gelasten hen te laten in den vrijdom van imposten van bezaaide landen en hoornbeesten. Met acte van 27 Mei 1689 waarbij het verzoek werd toegestaan. 2 stukken.

20. Keure op de externesten in den lande van Voorne, 3 Mei 1700. Gedrukt. 1 stuk.

21. Ordonnantie op de Wildernisse van den lande van Voorne, gerenoveert 1 Juni 1716. Gedrukt. 1 stuk.

22. Processtukken en bijlagen over geschillen van den Heer en Schepenen van Heenvliet met den ontvanger (generaal) van den impost over Holland en de regeering van Brielle en Voorne, over hunne verplichting om met Holland of Voorne te contribueeren, 1543—1559. 52 stukken.

(Onder de bijlagen komen o. a. voor: Rekening van de drie grooten van het gemet van het land van Voorne tot behoef van de heervaart van Mijn Genadigen heer van Bourgondië op het Sticht van Utrecht in 1456. Rekening van de 1 groot van het gemet van het land van Voorne, tot behoef van de heervaart van Mijn Genadigen heer van Bourgondië op het Sticht van Utrecht en voor Deventer in 1456).

23. Mandament in cas van relief d'appel, verleend door het Hof van Holland aan Adriaan Hogendijk en Mr. Mathijs Verschoor, met intimatie aan leenmanen, 18 Januari 1747. Copie. 1 stuk.

24. Constitutie door baljuw en leenmannen van Voorne en burgemeesters en schepenen van Brielle en Goedereede van een deel van een door de Staten van Holland en Zeeland aan Jonkvrouwe Elisabeth van Nassau vereerde pillegaaf, 12 Maart 1578. Authentieke copie. 1 stuk.

25. Obligatie ten behoeve van Brielle en het land van Voorne, 1567. 1 Charter. Zegels verloren.

26. Quitantie wegens koop eener rente van 300 ℔, 26 Januari 1543. 1 stuk.

27. Staat van uitgaven voor gemaakte landkaarten, (z. d.). 1 stuk.

28. Overgifte eener schuldvordering op Brielle en het land van Voorne, 11 April 1579. 1 stuk.

29. Rekeningen met bijlagen, van den ontvanger van den lande van Voorne over ordinaris en extra ordinaris beden, den 30^{en} penning, enz., 1563—1565, 1568—1572, 1575, 1599. 18 stukken.

30. Rekeningen met bijlagen van den ontvanger-generaal der verponding, van de renten die het gemeene land is heffende op de domeinen alsmede van den impost van 9 stuivers op de ton zwaar bier, 1771, 1772, 1784—1786, 1798—1800, 1809—1812. 65 stukken.

31, 32. Quitantieboeken van de ordinaris en extra ordinaris verpondingen, 1772—1807. 2 deelen.

33. Quitantiën van den ontvanger-generaal van Holland voor den ontvanger der verpondingen 's lands van Voorne, wegens ordinaire en extra ordinaire verpondingen, 1772—1807. 629 stukken.

34. Maandstaten van het kantoor der verpondingen van den lande van Voorne, 1773—1807. 105 stukken.

35. Extract resolutie van Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, betreffende de premie wegens het prompt betalen van de verponding, 5 April 1732. 1 stuk.

36. Extract resolutie van de Staten van Holland en Westvriesland, omtrent de eedsaflegging van den ontvanger der verponding, 24 Maart 1779. 1 stuk.

37. Extract resolutie van Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, waarbij de ontvanger-generaal werd gequalificeerd om kortingen te valideeren wanneer het furnissement binnen acht dagen van den verleenden tijd geschiedde, 14 April 1785. 1 stuk.

XXXI. Archief van baljuw en leenmannen van het land van Voorne:

1. Ingekomen stukken van baljuw en leenmannen van Voorne en Westvoorne, 1795—1810. 113 stukken.

2. Minuut-missiven van den hoofofficier van Brielle en leenmannen van den lande van Voorne, en missiven van regenten van het tuchthuis te Gouda, over de voldoening van de declaratiën wegens geconfineerden, 1810, 1811. 8 stukken.

3. Copie uit de kaart van Goedereede, door N. Cruquius, 1732. Gedrukt. 1 stuk (plano).

4. Kaart van de buitenkant van de poldertjes Nieuw-Westerloo, Kleinen en Grooten Zuiderpolder met de gorsing daarvoor en het Stellegors, tot aanwijzing van de scheïding tusschen de jurisdictie van baljuw en leenmannen van Voorne en het gerecht van Goedereede. Vervaardigd door den beëedigden landmeter J. Sandifort, 1764. Geteekend.

5. Koperen plaat waarin gegraveerd een extract uit het register der resolutiën van de Staten van Holland en Westvriesland, dd. 23 October 1787, bepalende de limiten van de jurisdictie tusschen Zuid- en West-Voorne in den Eendrachtspolder met bijgevoegde kaart van dien polder, door J. Turpin.
Afdrukken dier plaat in zwart en kleuren. 4 stukken.

6. „Keuren ende privilegiën des Lands ende Heerlyckheyts van Voorne. Keuren ende privilegiën der stede ende vrije heerlyckheyt van Heenvliet", Rotterdam, P. van Waesberge, 1717. 4°. hoornen band.

7. Ordonnantie op de Wildernissen van den lande van Voorne, 's-Gravenhage, Jacobus Scheltus, 1750. 4°.

8. Conventie tusschen baljuw en leenmannen van den lande van Voorne ter eenre en eenige ambachtsheeren in den voornoemden lande ter andere aangegaan. Brielle, de Wed. Verhell & Zoon, 1771. 4°.

9. Generale keur en ordonnantie der ambagtsheerlijkheid van 't Nieuweland, bestaande in de Vierpolders. Brielle, G. L. Verhell, 1776. 4°.

10. Ordonnantie op het Veer ofte de wagenvragt tusschen de stad Briel en de fortresse Helvoetsluis. Brielle, G. L. Verhell, 1781. 8°.

XXXII. Archief van de Ringcommissie van Voorne en Putten.

Ingekomen stukken, 1810—1814. 15 stukken.

Van den Archivaris in de provincie Groningen:

XXXIII. 1. Octrooi der oude West-Indische Compagnie 3 Maart 1621 met de ampliaties van 10 Juni 1622, 13 Februari 1623, 21 Juni 1623 en 16 October 1624. Copiën. 1 deel.

2. „Agenda ofte kort receuil uyt de notulen van het geresolveerde in het nu jongst gehouden reces van de vergadering der Thienen", 4 September—23 December 1687,

Missive van W. Kerckrinck, gouverneur van Curaçao aan de bewindhebbers der West-Indische Compagnie ter vergadering van de Tienen en aan die ter kamer van Stad en Lande, 7 Juli 1688,

„Journaal van de remarquabelste voorvallen op het fort Zelandia en het stedeken Paramaribo in Rio Surinam tsedert 17 Juli—3 Augustus 1688" en andere stukken betreffende de West-Indische Compagnie, geschreven en gedrukt, 1635—1691. 1 deel.

Deze stukken zijn waarschijnlijk afkomstig uit het archief der kamer Stad en Lande van de West-Indische Compagnie.

Van den Archivaris in de provincie Zeeland:

XXXIV. 1. Overdracht door Anthonis Jonge Jansz., als executeur van het testament zijner echtgenoote Cornelye, aan Jan Jansz., monnik in het klooster den Hem buiten Schoonhoven, van het collatierecht der door haar gestichte vicarie op het St. Adriaansaltaar in de kerk te Dreischor, hetwelk door hem wederom wordt overgedragen aan den Prior van genoemd klooster, 11 Augustus 1466. 1 charter.

Afkomstig uit de collectie Phillipps te Cheltenham.

2. Commissie van de Staten-Generaal voor mr. Laurens Pieter Van de Spiegel als raadpensionaris, 9 November 1787. 1 charter.

Van den Archivaris in de provincie Utrecht:

XXXV. Stukken afkomstig van den heer Baron van Tuyll van Zuylen.

1. Formulierboek voor acten en titels ten gebruike van het Hof van Holland, ± 1570. 1 deel.

In dit register is mede ingeschreven : naamlijst van stadhouders, presidenten en raden van Holland 1428—1567, Namen van de «hooftgeestelickheijt van Hollandt en Zeelandt»,; opgaaf van alle heemraadschappen in Holland, «beneficiën in Holland ende Vriesland staende ter collatie van den Coninck als grave van Hollant», «festa palatii ende vacatiën gewoonlicken te houden in den Hove van Hollandt» enz.

2. Aanteekeningen uit de Staten van Oorlog van 1595, 1597—1604, 1607—1610, 1617 en 1621. 1 deel.

3—7. Staten van Oorlog van 1613, 1617, 1621, 1644 en 1651. Copiën. 5 deelen.

In den staat van 1621 zijn tevens opgenomen : «de naerdere repartitiën de annis 1626, 1627, 1628 ende 1631 van de troupes van graeff Willem van Nassau».

8. „Staet van den oorloge te water, mitsgaders repartitie van de 35 scheepen, 5 fregatten en 5 jachten", 1629. Copie. 1 deel.

9. Staat van de subsidiën door Frankrijk gegeven tot voortzetting van den oorlog en opgave van de wijze waarop zij zijn besteed, 1598—1609. 1 deel.

10. „Rapport gedaen bij den heere van Sommelsdijck" aan de Staten-Generaal, „van zijne legatie aan de republicque van Venetien" 25 April—7 Augustus en overgegeven 11 Augustus 1620. Copie. 1 deel.

11. „Inventaris van de registers, liassen ende stucken ter Griffie van Haere Hoog Mogende berustende, gemaeckt in den jare 1635". 1 stuk.

12. „Inventaris van de stucken ende papieren, berustende in de nieuwe casse staende opte Griffie van Haere Hoog Mogende, gemarqueert van buytenop mette letter D, ende voorts vervolgens van de registers, reeckeningen, liassen ende stucken, die 't sedert het maecken van den inventaris van den jaere 1635 in andere cassen zijn gelecht", 1646 of later. 1 stuk.

13. Soldijboek van de compagnie van den ritmeester (Graeffschap?) 1676 en 1677. 1 deel.

De cornet Herman van den Berch, die in dit soldijboek genoemd wordt, kreeg den 8en Maart 1672 commissie in genoemde compagnie.

14. Acten van de Ridderschap van Utrecht, „zo in derzelver laatste sessie voor de revolutie op den 27 Januari 1795....., met invlegting van verscheidene bijzonderheden in den revolutionairen tijd voorgevallen, betrekking hebbende tot de regeering van deeze provincie", 1795—1814. Gedrukt. 1 deel.

Van den tijdelijken Archivaris van het Hoogheemraadschap Delfland:

XXXVI. 1. Acte van borgtocht van Jonker Joos van Steenweghe, heer van Kersbeke ten behoeve van Jonker Jan van Lyere, rentmeester van de heerlijkheid Diest, 30 Juni 1568. 1 charter.

2. Request van eenige inwoners van Hardinxveld aan schout en schepenen aldaar, 1791? 1 stuk.

Van den heer G. J. G. C. graaf Bentinck te Amerongen:

XXXVII. 1, 2. Verbaal van de zending van Nanningh Kaiser, gedeputeerde van de Staten-Generaal naar den koning van Denemarken, Noorwegen, enz., 7 Augustus 1652—8 October 1653 (Rapport met geinsereerde bijlagen). Copie. 2 deelen.

3. Verbaal van de zending van Henrick van der Capelle tho Rijssel, heer van Eessel en Hasselt, burgemeester van Zutphen, Abraham van Beveren, heer van Oost- en West Barendrecht, oud-burgemeester van Dordrecht, Roelof van Langen, burgemeester van Kampen en Jacob van Borsele van der Hooghe, gecommitteerde in den Raad van State, gedeputeerden van de Staten-Generaal naar den Bisschop en de stad Munster, 26 September—19 December 1657. (Rapport met bijlagen). 1 deel.

Van Jhr. W. A. C. de Jonge te 's-Gravenhage:

XXXVIII. 1—5. Stukken afkomstig van den commandeur Jan Danielsen van Rijn.

1. Pas, afgegeven door burgemeesters en regeerders van Rotterdam voor Joan Danielsen als kapitein van het schip „de Zwarte Leeuw", 4 Januari 1658. 1 stuk.

2. Commissiën voor Jan Danielsen van Rijn als commandeur op den brander de Fortuyn, van Gedeputeerden en Gevol-

machtigden van de Staten-Generaal „tot de expeditie en over 't employ van 's lands vlote", 2 Juli 1666, commandeur van een „uijtlegger" van de Admiraliteit te Rotterdam, 30 Juli 1672, „commandeur ofte capiteyn op een van de oorloghschepen op de Waal onder het bevel van Willem van Swaenswijck, opper-commandeur van de uytleggers", als voren, 9 Juni 1676. 3 stukken.

3. Orders van den luitenant-admiraal Michiel Adriaanszoon de Ruyter voor Jan Danielsen van den Rijn als:
Commandeur van het brandschip „de Fortuyn", 8 Juli 1666.
Commandeur van het brandschip „Pro Patria", 27 Mei 1667. 2 stukken.

4. Lijst van de verdeeling der vloot onder den luitenant-admiraal Michiel de Ruyter in drie smaldeelen, met opgaaf van de namen der bevelvoerende officieren, 10 Mei 1673. 1 stuk.

5. Fragment-instructie van den luitenant-admiraal Michiel de Ruyter voor de officieren van de vloot, 9 Mei 1673. 1 stuk.

6. „Rendevous" voor de vloot gesteld door den vice-admiraal Cornelis Everts en zijn krijgsraad, 19 Februari 1678. 1 stuk.

7. Instructie van den vice-admiraal Cornelis Everts, „opperhoofft van 't esquadre schepen van den Staet gedestineert naar de Middellantsche zee", voor de officieren van de vloot, 21 Februari 1678. 1 stuk.

8. Order van den schout-bij-nacht Gillis Scheij voor den commandeur Jan Dame, 19 Nov. 1688. 1 stuk.

9. Order van koning Lodewijk XIV van Frankrijk voor den scheepskapitein d'Hans te Duinkerken om zich in te schepen op het schip l'Alcion en er te dienen als luitenant onder de bevelen van den kapitein Baert, Versailles 11 April 1692. 1 stuk.

10. Extract-resolutiën van de Staten-Generaal en van de vroedschap van Rotterdam en andere stukken betreffende den Amerikaanschen scheepskapitein Paul Jones, 1779 en 1780. 17 stukken.

Van de erfgenamen van wijlen den heer W. H. ter Meulen te Bodegraven, door bemiddeling van den heer F. P. ter Meulen te 's-Gravenhage:

XXXIX. Missive van den gouverneur-generaal van Imhoff aan den Sultan van Palembang, 25 April 1749. Op drie met ornament in goud versierde bladen.

Van den heer A. N. J. de Quartel te Amsterdam:

XL. Stukken afkomstig van den vice-admiraal Jacob Imans.

1. Commissie voor Jacob Imans, als: kapitein-ter-zee onder de admiraliteit in Zeeland van de Staten Generaal, 7 Mei 1718, luitenant-admiraal van de Staten van Zeeland, 27 Mei 1746 en van Prins Willem IV, 8 Maart 1750. 3 charters.

2. Certificatie van den vice-admiraal François van Aerssen van Sommelsdijk omtrent het gedrag van den kapitein-ter-zee Jacob Imans naar aanleiding van een lasterlijke aantijging van den raadsheer Iman Roelant van der Dussen, 20 Januari 1727. 1 stuk.

3. Request van Jacob Imans aan gecommitteerde Raden ter Admiraliteit in Zeeland met verzoek om zijn commissie als vice-admiraal te „accepteren," met apostille van 6 Juli 1746. 1 stuk.

4. Minuut-request van Jacob Imans aan de Staten van Zeeland om ontslag als vice-admiraal en minuut-brieven hierop betrekking hebbende, 1747. 1 stuk.

5. Verklaring afgelegd door officieren onder het commando staande van den vice-admiraal Imans omtrent diens beleid en gedrag. In het schip „De Vriendschap" 8 Augustus 1747. 1 stuk.

6. Missive van Adriaan Kempe (aan den vice-admiraal Jacob Imans ?) ter begeleiding van eenige copie-resolutiën van de Staten van Holland en van de Admiraliteit van Zeeland, Middelburg 23 April 1748. 3 stukken.

7. Missive van den commandant Johan Greve aan den vice-admiraal Jacob Imans, commandant van de vloot ten anker onder Saftingen, 15 Juli 1748. 1 stuk.

8. Reglement vastgesteld door Prins Willem IV omtrent den rang tusschen de respectieve zee- en landofficieren. Copie met begeleidende missive, 9 Maart 1750. 3 stukken.

Van Dr. B. Tideman Jz. te 's-Gravenhage:

XLI. Stukken afkomstig van mr. M. C. van Hall, lid van de commissie „tot het ontwerpen van den voet en inrichting van het Bestuur van het Departement Holland."

1. Missive van het Staatsbewind en van de financieele commissie over het voormalig gewest Holland aan mr. M. C. van Hall, 27 October en 13 November 1801. 2 stukken.

2. Korte aanteekeningen gehouden door mr. M. C. van Hall gedurende de vergaderingen der commissie „tot het ontwerpen van den voet en inrichting van het Bestuur van het Departement Holland", 16 November –21 December 1801. 1 stuk.

3. Ontwerp van een algemeen voorschrift op de uitoefening van het stemrecht en het houden van grond- en ringsvergaderingen ter verkiezing van leden voor het departementaal bestuur van Holland. Minuut. 1 stuk.

4. Reglement van bestuur voor het Departement Holland. Minuut of concept. 1 stuk.

5. „Bedenkingen van het Staatsbewind op het ontwerp door de Hollandsche Commissie aan hetzelve den 18en Januarij 1802 overgegeven" en „gedachten van de Hollandsche Commissie op deze bedenkingen". Copie. 1 stuk.

6. Missiven van de Commissie tot het ontwerpen van den voet en inrichting van het bestuur van de respective departementen der Bataafsche Republiek en missive van dezelfde commissie voor het departement Holland aan het Staatsbewind, 1801, 1802 en z. d. Copiën. 3 stukken.

7. Missive van het Staatsbewind aan mr. M. C. van Hall, 15 Maart 1802. 1 stuk.

Van den heer R. J. Schierbeek te 's-Gravenhage:

XLII. Penteekening van de abdij van Leeuwenhorst.

B. Aangekocht.

Van de boekhandelaren Frederik Muller & Co. te Amsterdam:

XLIII. Ter auctie van 9—11 Mei 1901.

1. Missiven aan de Admiraliteit van Zeeland van: de Staten-Generaal 1629 en 1693, de Staten van Zeeland 19 Juli 1784, Jan de Moor, 18 October 1627 en Albert Joachimi 11 April 1630.

Secrete missive van de Staten-Generaal aan de Admiraliteit op de Maas, 10 Juni 1675.

Missive van Godart Philip Cornelis Theodorus baron van de Cappellen, commies-generaal van de convooien en licenten aan eene Admiraliteit, 4 Maart 1769.

Fragment van eene missive van mr. Willem Gerard Dedel Jr. aan de Admiraliteit te Amsterdam? 28 Juni (z. j.).

Missive van den vice-admiraal Jan Willem de Winter aan den kapitein-ter-zee Willem Otto Bloys van Treslong, 4 October 1795. 10 stukken.

Deze missiven zijn afkomstig uit het in 1844 verbrande Marine-archief.

2. Quitantie van Philips Doublet, ontvanger-generaal der Unie voor de Staten van Holland van 1550 ponden, in mindering van hetgeen door voornoemde Staten in de „quoten" voor de fortificatiën was toegestaan. 1 stuk.

3. Pas, afgegeven door Gerard Schaep Pietersz., commissaris van de Staten-Generaal in Engeland voor Jonker Roelant van Kinschot om ongehinderd met zijn bagage te kunnen reizen van Engeland naar Holland, Westminster 13 Juli 1650. 1 stuk.

4. Machtiging van weesmeesters van Amsterdam voor Grietie Cornelisdr. wed^e^. Pieter Jansz. van Ditmarsen, om ten behoeve harer drie minderjarige kinderen uit handen van Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie te mogen ontvangen een som van f 207. 2. 10., 16 Januari 1685. 1 stuk.

5. Inventaris van de meubelen, berustende in het Prins Mauritshuis en toekomende de erfgenamen van mevrouw Maes, 9 Juli 1687. Met copie.

„Inventaris van de meubilen, die jegenwoordig gevonden werden op het huys van Prins Maurits van Nassau" en die op 1 Mei 1751 overgenomen zijn door H. v. Markel. 3 stukken.

6. Order van den luitenant-generaal Herman Willem Daendels voor den kapitein der artillerie van Bommel. Hoofdkwartier te Kleef, 4 Juli 1796. 1 stuk.

Van den boekhandel voorheen E. J. Brill te Leiden:

XLIV. Ter auctie van 11—16 November 1901:

Reizen naar en in Oost-Indië van den zieketrooster J. Lambair, September 1671—4 September 1677. H. S. in 4°. 1 deel.

Van de boekhandelaren W. P. van Stockum & Zoon te 's-Gravenhage:

XLV. Ter auctie van 23—30 November 1901:

Copie-memorie van de „hoofdparticipanten en aensienelijke geinteresseerdens in de Nederlantse Oost-Indische-Compagnie ter kamer van Zeeland" aan de Staten Generaal, in zake de verlenging van het octrooi der Compagnie, 1740. Copie. 1 stuk.

Van den heer A. A. Vorsterman van Oijen te Rijswijk:

XLVI. 1. Opdracht voor het gerecht van Oud-Matenesse door Claes Diricksz. Noetdorrep aan Jonker Johan van Mateness van al zijn roerende en onroerende goederen in voornoemd ambacht, 6 Augustus 1567. 1 charter.

2. Opdracht voor het gerecht van Aarlanderveen, Oudshoorn en Gnephoek door Salomon Willemsz. aan Adriaen Claesz. Erckel, drossaard van Hekendorp, van een losrente van 375 gulden 's jaars, 2 Augustus 1619. 1 charter.

Van den heer J. H. Dunk te Rotterdam:

XLVII. „Journaal ofte dagregister gehoude op 's lanshoeker de Maasnimphf onder commande van den luytenant J. Rijnbende" gedurende een kruistocht in het kanaal en op de Noordzee, 19 April—27 September 1786. 1 stuk.

Van den heer G. van Rijn te Rotterdam:

XLVIII. 1. Geteekende „Caerte ende metinge ghedaen (bij Pieter Floriss van der Sallem gheswooren lantmeter) ten versoucken van de heere raetsheer De Raedt ende mr. Pieter de Stangeren" van een partij land gelegen in 't nieuwe land buiten 's-Gravenzande, September 1 662.

2. Geteekende „caerte van de Camper- en Hontsbosser-dijck, dijken en duynen en voorts de gelegentheyt van de Waecker-, Dromer- en Slaperdijck, alsmede waar de Camperduyn door het hooge vloeijen in dit najaar verleeden grootelijk is vermindert" door Dirk Abbestee, secretaris van Callantsoog, 2 Januari 1682. Copie.

3. Geteekende „kaarte van 't land ende de kuste van Huisduinen, mitsgaders 't Marsdiep metten aankleeven van dien". Copie naar Abbestee, November 1663, door Jan van Petersom, 7 October 1694.

4. Geteekende kaart van Westvlieland en het Eijerland, waarop staat aangewezen „de plaatse daar Pieter Leening en Bartholomeus Sohier oordeelde met vrugt eenige werken ter verminderinge der extra binnevloede en bewaringe der strande zoude kunnen gemaakt werden". Copie naar Z. Wolfsen en Maurits Walraven, 2—4 Juni 1717, door laatstgenoemde 7 April 1718.

5. Geteekende kaart van den Bovenkerkerpolder gelegen bij Amstelveen, door Cornelis van Nieuwenhoven, 1773.

6. Geteekende kaart van 's Rijks zeehaven in het maritieme etablissement Willemsoort te Nieuwediep, z. j.

7. Geteekende paskaart van het noord-westelijk gedeelte der Javazee van de Sundastraat tot Batavia door Isaak de Graaf te Amsterdam, 1725. Op perkament.

C. Gecopieerd.

Naar bescheiden, berustende:

In het archief der gemeente Lekkerkerk:

Inventaris van de boeken, charters enz., behoorende tot de vrije hooge heerlijkheid van de Lek, Lekkerkerk en Zuidbroek, met uitzondering van hetgeen alleen tot Zuidbroek behoorde, opgemaakt in 1746 en aangevuld tot 1752.

Inventaris van de boeken, charters enz., 19 October 1763, met ontvangbewijzen van 25 October 1763 en 9 Mei 1795.

Ampliatie van den inventaris van 25 October 1763, geformeerd ingevolge het 7de artikel van de publicatie van de provisioneele representanten van het volk van Holland, 9 Mei 1795.

Inventaris van de boeken, charters enz., 14 April 1798, nagezien 5 September 1812.

Inventaris van de boeken, charters enz. berustende ter secretarie en betrekking hebbende op de kerk, pastorie, kerk- en pastoriegoederen, tot November 1798. Mei 1799.

Het begin is een gelijktijdig afschrift, te Lekkerkerk gevonden.

Ontvangbewijs van registers en papieren van den maire voor den gewezen maire, 6 December 1811 en later.

Procesverbaal van het lichten van stukken door den maire uit een kast bij den gedefungeerd hebbenden maire, 3 April 1812.

Procesverbaal van het lichten van de papieren en registers behoorende tot de administratie van de politie en de polders, 8 Juni 1812.

Lijst van stukken betreffende een polder, overgenomen 6 Mei 1812.

In het archief der gemeente Monster:

Inventaris van de papieren, charters en documenten ter secretarie berustende en op 1 Juni 1670 aan den secretaris overgeleverd.

In het archief der gemeente Oudewater:

Staat van de rekeningen enz., 1 November 1653.

Inventaris van de secretarie, loopende tot 1788.

Inventaris van eenige oude papieren en stukken, verzameld door Johannes Justus Montijn, burgemeester, en geplaatst in de kast op het stadhuis, loopende tot het begin van de 19e eeuw.

In het archief der gemeente Voorburg:

Inventaris van de documenten, loopende tot 1800.

Het begin is een gelijktijdig afschrift te Voorburg gevonden.

Inventaris van de papieren en documenten door den secretaris aan de municipaliteit overgeleverd en in de aangekochte kast in het rechthuis gedeponeerd, 18 April 1801.

Inventaris van de ambachts- en molenrekeningen, 24 Maart 1623, geamplieerd 3 December 1629, 11 Juli 1643 en 30 December 1648.

In het archief der gemeente Vrijenban:

Inventaris van de brieven, stukken enz., bevonden in de ambachts- en in de weeskist van Akkersdijk en Vrouwenrecht, 30 Januari 1621.

Inventaris van de stukken en protocollen betreffende Vrouwenrecht, 14 November 1625.

Inventaris van de papieren en boeken van Akkersdijk en Vrouwenrecht, loopende tot 1695.

Memorie van de papieren behoorende tot den boedel van wijlen den notaris en procureur Willem de Jong.

Memorie van de papieren en boeken van Akkersdijk en Vrouwenrecht, loopende tot 1748.

Ontvangbewijs van boeken van de weduwe van een schout en secretaris van Akkersdijk en Vrouwenrecht overgenomen, 29 September 1751.

Inventaris van papieren en boeken betreffende Akkersdijk en loopende tot 1751.

In het archief der gemeente Waddinxveen:

Inventaris van de papieren en de bescheiden van de heerlijkheden Hubertsgerecht, Peuliën, Groenswaard en Snijdelwijk, liggende onder Noord-Waddinxveen en:
Inventaris van de crimineele papieren van de halsheerlijkheid St. Hubertsgerecht, loopende tot 1778.

In het archief der gemeente Vlaardingen:

Inventaris van het archief van het college der groote visscherij, door J. van Schravendijk, 13 Mei 1897.

NOTULEN

VAN DE

TWAALFDE BIJEENKOMST DER RIJKSARCHIVARISSEN

op Dinsdag 22 October 1901, des voormiddags te 11 uur in het gebouw van het rijksarchief te 's-Gravenhage (1).

Tegenwoordig zijn de heeren: Jhr. Mr. Th. H. F. van Riemsdijk, algemeen rijksarchivaris, voorzitter, en de rijksarchivarissen in de provinciën: in Zeeland Mr. R. Fruin, in Utrecht Mr. S. Muller Fz., in Noord-Brabant Mr. A. C. Bondam, in Noord-Holland C. J. Gonnet, in Limburg A. J. Flament, in Groningen Mr. J. A. Feith, in Gelderland Mr. J. F. Bijleveld, in Drente Mr. J. G. Ch. Joosting en in Friesland Mr. J. L. Berns.

De heer Mr. C. P. L. Rutgers, rijksarchivaris in Overijssel, is om gezondheidsredenen verhinderd de vergadering bij te wonen.

Na opening der vergadering wordt het secretariaat aan den heer Berns opgedragen.

De Voorzitter stelt aan de orde de eerste in den beschrijvingsbrief genoemde vraag: „In hoeverre voldoen het Koninklijk Besluit van 26 Juni 1856 n°. 79 en de daarin geformuleerde regelen betreffende de archieven nog aan de tegenwoordige behoeften, en welke wijzigingen zouden daarin wenschelijk zijn?", — wijst op het verband van dit K. B. met het reglement, vastgesteld bij Ministerieele beschikking van 4 Augustus 1829, en op het voornaamste in deze beiden, namelijk het openstellen der archieven, waaraan men in 1829 behoefte gevoelde; en doet mede-

---

(1) Zie den Beschrijvingsbrief hierachter als Bijlage I.

deeling van den brief van 12 April 1856 (1), waarbij Dr. Bakhuizen v. d. Brink aan den Minister doet toekomen concepten van de instructies en van het, spoedig daarna tot stand gekomen, Kon. Besluit, en deze toelicht.

Spreker stelt zich de vraag, of nu reeds het oogenblik zou gekomen zijn, om verandering in het Kon. Besluit van 1856 te maken? Dit besluit heeft eene tweeledige strekking: 1e de openbaarheid der archieven in het belang van wetenschappelijke onderzoekingen voor te schrijven, 2e de wijze, waarop het raadplegen van die archieven zal geschieden, te regelen. Het reglement van 1829 had die voorschriften voor alle Rijks-, provinciale- en plaatselijke archieven gegeven. Zij werden in het K. B. herhaald, doch slechts in betrekking tot de Rijksarchieven van vóór December 1813. De aanleiding om dien einddatum te kiezen, bestond hierin, dat men aan de Rijksarchieven tot 1795, die het Rijksarchief reeds bezat, de archieven, berustende onder de departementen van Algemeen bestuur tot 1813 wenschte toe te voegen. Het lag evenwel niet in de bedoeling die laatste archieven in eens over te nemen, terwijl er nog andere Rijksarchieven van vóór Dec. 1813 waren, die zich niet bevonden bij de departementen van Algemeen bestuur of voor het Rijksarchief niet in aanmerking kwamen. Vandaar dat het K. B. sprak van „archieven des Rijks, waar ook binnen dit Rijk geplaatst". Deze algemeene strekking van het besluit, een waarborg voor de openbaarheid van Rijksarchieven, moet behouden blijven. Sedert 1856 zijn nagenoeg alle Rijksarchieven van vóór Dec. 1813 naar het Rijksarchief en de Rijksdepôts in de provinciën overgebracht. Het oogenblik breekt aan, om nu ook de nieuwe Rijksarchieven over te nemen. Wil men het K. B. met het oog op de tegenwoordige omstandigheden herzien, dan dient men niet alleen de bepalingen omtrent het raadplegen van de archieven te wijzigen, maar ook een lateren datum te stellen voor de archieven, die openbaar zullen zijn, of de openbaarheid der nieuwe archieven op eene andere wijze te regelen. Laat men het laatste na, dan zou men van het K. B. een reglement maken voor de Rijksdepôts, ressorteerende onder het Departement van Binnenlandsche Zaken. Daar het nu nog onbekend is, in hoever de nieuwe archieven openbaar zullen zijn, is de vraag gewettigd, of de wijziging van het K. B. niet moet worden uitgesteld.

De heer Muller zegt, dat naar zijne meening het door den Voorzitter gewenschte verschuiven der herziening, totdat over

(1) Zie de onderwijswetten, d. Hubrecht, 5e Afd. Wetensch. en kunst, 2e dl. blz. 203.

de nieuwere archieven door de regeering eene beslissing genomen zal zijn, onnoodig is. De Minister vraagt, in hoeverre de regelen van 1829/1856 nog voldoen aan de tegenwoordige behoeften, en zoo neen, welke wijzigingen dan wenschelijk zouden zijn. Daarop moeten wij antwoord geven, en dus eene nieuwe regeling voorstellen, ook voor die nieuwere archieven, die thans reeds in vele onzer Rijksdepôts zijn opgenomen, — eene regeling, die later wellicht op de nog over te nemen nieuwere archieven toepasselijk verklaard zou kunnen worden.

De Voorzitter antwoordt daarop, dat hij twijfelt of zulk een nieuwe regeling thans wenschelijk is, omdat de toekomstige en spoedig te verwachten belangrijke uitbreiding van het Rijksarchief weldra weder nieuwe regeling zal noodig maken, en wij thans bij het ontwerpen eener nieuwe regeling voorzeker het oog op de toevoeging van de nieuwere archieven zouden moeten richten, doch dit toch slecht zouden kunnen, omdat nog geheel onbeslist is, wat al of niet in het Rijksarchief opgenomen zal worden. Bovendien blijft het bezwaar bestaan, dat het K. B. van 1856 ook slaat op de Rijksarchieven elders geplaatst, en men dus de regeling uit het verband zou rukken door nu bepalingen te ontwerpen met het oog op de opneming in onze Rijksdepôts.

De heer Bondam geeft als zijne meening te kennen, dat wij in elk geval wijs zullen doen ons te bepalen tot eene behandeling der regelen, die moeten gelden omtrent de openstelling onzer depôts. Zoodoende zullen wij een afzienbare taak voor éēne vergadering hebben, en kunnen afwachten, of ons daarna dan nader advies gevraagd zal worden over eene regeling der overige archieven van staatsinstellingen, colleges en ambtenaren, welke niet in onze Rijksdepôts zijn opgenomen.

Hij wijst er verder op, dat het minstens twijfelachtig is, of de bepaalde vermelding der archieven van vroegere dagteekening dan December 1813 in den considerans van het K. B. de werking der tien artikelen zelven beperkt tot de archieven binnen die grens.

Deze en meer moeilijkheden, voor welker behandeling de tijd van éēne vergadering te kort zou zijn, zullen wij ontgaan door ons thans te bepalen tot het ontwerpen van een reglement op de openbaarheid van de in onze depôts opgenomen archieven.

De heer Fruin zou het reglement ook willen doen gelden voor de oude rechterlijke archieven, die aan gemeentebesturen in bewaring gegeven zijn.

De heer Bondam merkt op, dat die geldigheid als voorwaarde voor de deponeering bepaald kan worden.

De heer Fruin deelt als zijne meening mede, dat de tijd voor eene herziening van het K. B. van 1856 thans rijp is, omdat de bepaling daarin over de archieven „waar ook geplaatst," luidens de mededeelingen van den Voorzitter juist aldus geformuleerd is met het oog daarop, dat toenmaals de Rijksarchieven tot December 1813 nog niet waren, en eerst langzamerhand zouden worden overgenomen. Daar zij thans bijna alle overgenomen zijn, bestaat dus, naar des Sprekers inzicht, de moeilijkheid, door den Voorzitter opgeworpen, niet.

De heer Flament geeft te kennen, dat z. i. vóóraf de samenstelling van onze depôts moet worden vastgesteld, wijl thans in sommige depôts latere archieven zijn opgenomen, b.v. in het Limburgsche die van het Commissariaat van Politie tot 1880 toe. Aan bepalingen daarvoor bestaat thans behoefte.

De heer Muller acht noodig, dat eerst worde uitgemaakt, of het K. B. van 1856 nog aan de tegenwoordige behoefte voldoet.

De heer Fruin wijst er op, dat uit het door den heer Flament aangevoerde juist blijkt, dat herziening van het K. B. van 1856 thans noodig is.

De heer Bondam merkt op, dat eene herziening der bepalingen van 1856 voor onze depôts blijkbaar allen gewenscht voorkomt, en dat in het voorstel van de heeren Fruin, Muller en hem uitsluitend het oog gericht is op de archieven in onze depôts, waarmede de formuleeringen in overeenstemming zijn gebracht, b.v. bij de vervanging van het woord „locaal" door „gebouw". In verband daarmede stelt hij voor den Minister te kennen te geven, dat wij herziening der bestaande bepalingen voor onze depôts wenschelijk achten, — dat wij in het midden wenschen te laten, of eene geheele vervanging van het voor alle Rijksarchieven, waar ook geplaatst, geldende K. B. wenschelijk ware door algemeene bepalingen ook voor de archieven, niet tot onze depôts behoorende, waaronder de gemeente-archieven, — dat wij, ons bereid verklarende die zaak desgewenscht gezet te overwegen, ons thans meenen te moeten bepalen tot de overweging en aanbieding van een reglement op de openbaarheid onzer depôts.

De heer Muller geeft in overweging, om, liever dan de zaak in het midden te laten, bij deze gelegenheid onzen wensch

naar eene wet op het archiefwezen uit te spreken, en de aandacht van Zijne Excellentie te vestigen op de groote wenschelijkheid om de openbaarheid van archieven in het algemeen te regelen bij zulk een wet, in afwachting waarvan een Koninklijk besluit het bedoelde reglement zou kunnen vaststellen.

Met deze wijziging stemmen daarna allen met het voorstel van den heer Bondam in, en stelt de Voorzitter dienovereenkomstig aan de orde het ontwerpen van zulk een reglement, uitsluitend voor onze Rijksdepôts, waartoe hij best oordeelt het onderzoek n^r^ voor n^r^ van de tien artikelen van het K. B., met de voor elk artikel in het voorstel van de heeren Fruin, Muller en Bondam, en in het afzonderlijk voorstel van den heer Fruin voor de artikelen 3 en 5, voorgestelde veranderingen. (1)

> *Art. 1.* De ambtenaren, aan welke de bewaring is toevertrouwd van de archieven des Rijks, waar ook binnen dit Rijk geplaatst, zijn gemagtigd, onder in achtneming der hierna te melden bepalingen, de toelating tot het gebruik der onder hun beheer staande verzamelingen van archieven te verleenen aan alle bij hen bekende en vertrouwde personen, die in het algemeen belang nasporingen wenschen te doen.

Het ingediende voorstel bevat twee wijzigingen van dit artikel: 1e in de plaats van „gemagtigd" te lezen „gehouden", en 2e in de plaats van „die in het algemeen belang nasporingen wenschen te doen", te lezen: „die zich daartoe te hunnen bureele aanmelden", en geeft hierbij als toelichting voor de eerste wijziging: „Als beginsel is aangenomen: de archieven moeten steeds voor het publiek toegankelijk zijn, de archivaris is dus „gehouden" er toegang toe te verleenen, en voor de tweede: „Dat alleen zij, die in het algemeen belang en ter wille van historische onderzoekingen nasporingen doen, behooren te worden toegelaten, is een verouderd begrip."
Beide wijzigingen vinden algemeene instemming; alleen wordt wenschelijk geacht de woorden „te hunnen bureele" te doen vervallen.

Op voorstel van den heer Bondam worden de woorden „De ambtenaren, aan welke de bewaring is toevertrouwd van de

(1) Zie Bijlage II en III.

archieven des Rijks, waar ook binnen dit Rijk geplaatst," vervangen door „De Rijksarchivarissen".

De heer Muller stelt voor aan art. 1 eene nieuwe alinea toe te voegen, luidende: „Tot het raadplegen van archieven, die jonger zijn dan December 1813, wordt de vergunning vereischt van de autoriteit, die ze in het Rijksdepôt heeft gedeponeerd."

De heer Fruin ondersteunt dit voorstel. De latere archieven kunnen niet zoo zonder voorbehoud open gesteld worden als de vroegere. Somtijds toch betreffen de eerste nog levende personen.

De heer Flament acht het ook wenschelijk, dat vóóral van de latere crimineele archieven na 1700 de inzage geweigerd kan worden.

De heer Bondam heeft bezwaar tegen het voorstel van den heer Muller. Hij wil het reglement ook in de toekomst, als de grens van oud-archief verschoven wordt, geldig doen zijn, en zou daarom niet de vermelding van Dec. 1813, maar eene algemeene uitdrukking wenschen.

De heer Joosting zou uit dit art. de woorden „bij hen bekende en vertrouwde personen" willen weglaten, daar in de praktijk deze stelregel niet wordt gevolgd, en art. 2 voldoende bevoegdheid tot weigering van inzage der stukken verleent, indien men meent, dat de aanvrager niet betrouwbaar is.

Hiertegen blijkt algemeene tegenkanting te bestaan.

Op voorstel van den Voorzitter wordt de verdere behandeling van het voorstel van den heer Muller aangehouden totdat de considerans aan de orde zal komen.

Het gewijzigde art. 1, zooals het thans is vastgesteld, luidt derhalve: „De rijksarchivarissen zijn gehouden, onder in achtneming der hierna te melden bepalingen, de toelating tot het gebruik der onder hun beheer staande verzamelingen van archieven te verleenen aan alle bij hen bekende en vertrouwde personen, die zich daartoe aanmelden."

Art. 2. Indien zich bij hen iemand ten voornoemden einde aanmeldt, aan wien zij vermeenen de toelating niet met genoegzame zekerheid te kunnen vergunnen, verwijzen zij hem met zijn verzoek naar de autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen, en doen zij tevens onverwijld aan die autoriteit verslag, met opgave der redenen hunner weigering.

Naar het oordeel van alle aanwezigen kunnen in dit artikel de woorden: „bij hen" vervangen worden door „bij de rijksarchivarissen", de woorden: „de autoriteit van welke zij hunne instructie hebben ontvangen", door: „den Minister van Binnenenlandsche Zaken," en de woorden: „die autoriteit" door: „dien Minister."

Overigens wordt dit artikel onveranderd gelaten.

Art. 3. De toegelaten personen zijn gehouden in het locaal der archieven gebruik te maken van de verlangde stukken, welke alvorens zullen worden gestempeld.

Waar de omstandigheden zulks veroorloven worden de bezoekers niet in de verzameling zelve toegelaten, maar brengen de ambtenaren bij de archieven de verlangde stukken ten gebruike in een afzonderlijk daartoe bestemd vertrek.

Die ambtenaren zijn ook gehouden de bezoekers in hunne nasporingen behulpzaam te wezen, hun de registers en inventarissen voor te leggen, enz.

Zij dragen zorg, dat de gebruikte stukken telken reize in goeden staat worden teruggegeven en dadelijk weder gelegd op de daarvoor bestemde plaats.

In alinea 1 wordt overeenkomstig het voorstel van de heeren Bondam, Fruin en Muller het woord „locaal" veranderd in „gebouw". De toelichting van dit voorstel luidt: „Lokaal is dubbelzinnig, men zou er ook de voor de bezoekers ingerichte kamer onder kunnen verstaan."

Het door den heer Fruin schriftelijk ingediende voorstel strekt, om in al. 1 van dit artikel de woorden: „welke alvorens zullen worden gestempeld" te doen vervallen, en in art. 5 de woorden „dan na behoorlijk gestempeld te zijn met den stempel van het Rijk" te vervangen door: „dan na voorzien te zijn van een etiquet, waaruit blijkt, tot welk depôt het stuk behoort."

Als toelichting is hierbij gevoegd: „Het stempelen der stukken is een barbaarsch gebruik, dat volslagen nutteloos is, daar de stempel kan worden onzichtbaar gemaakt of uitgescheurd, waardoor het stuk bedorven is, ook als het later wordt teruggevonden. Tegen hen, die fraude willen plegen, helpt het stempelen niet. Om opzettelijk te loor gaan van stukken te voorkomen, is het aanhechten van een etiquet voldoende."

De Voorzitter stelt deze kwestie ook voor artikel 5 tegelijk aan de orde.

De heer F r u i n licht zijn voorstel mondeling nog nader toe. Na er op gewezen te hebben, dat door het stempelen een stuk altijd eenigszins verminkt wordt, herinnert hij, dat de stempel ten doel heeft, om èn in geval de stukken uitgeleend zijn en abusievelijk niet teruggegeven èn in geval zij gestolen zijn, uit te wijzen, tot welk depôt het stuk behoort. In het eerste geval is een etiquet veel practischer dan een stempel, want de stempel wijst alleen het depôt aan, het etiquet ook het bijzondere archief en het nummer, waaronder het op den inventaris voorkomt. Bij diefstal helpen etiquet en stempel geen van beiden. Ook de stempel toch kan verwijderd worden, en geschiedt dat, dan bestaat er kans, dat het stuk gemutileerd wordt. Bij verwijdering van het etiquet blijft het stuk althans ongeschonden.

De heer B ij l e v e l d ziet in het stempelen juist een middel om verdwaalde stukken terug te krijgen, b.v. na den dood van den tijdelijken bezitter. Etiquetten vallen licht af; tegen diefstal helpt niets afdoende. Bovendien is het stempelen in onze instructies voorgeschreven.

De heer G o n n e t is het eens met den heer Bijleveld. Het is ook een groot bezwaar, dat in zijn depôt bijna alles reeds gestempeld is. Dit bezwaar zou echter kunnen weggenomen worden door facultatiefstelling: stempelen of etiquetteeren.

De heer M u l l e r geeft als zijne meening te kennen, dat het onzichtbaar maken van stempels, waarvan de heer Fruin in de toelichting bij zijn voorstel melding maakt, niet zoo heel gemakkelijk is, behalve van caoutchouc-stempels. Etiquetten vallen vaak af, en verbleeken ook zeer licht.

De V o o r z i t t e r beschouwt het stempelen als een noodzakelijk kwaad. Het voldoet wel niet aan alle eischen van een onuitwischbaar kenteeken, doch bij groote archieven zou het etiquetteeren hoogst bezwaarlijk zijn. Bovendien voldoen etiquetten ook niet aan alle eischen.

De heer F r u i n vindt de geopperde bezwaren niet steekhoudend. Het verdwalen van buiten het depôt uitgeleende stukken zal tegenwoordig niet licht meer voorkomen, nu men archiefstukken nog slechts bij hooge uitzondering elders uitleent dan in andere depôts of openbare gebouwen. Een thans te geven voorschrift helpt toch niet voor de stukken, die vroeger uitgeleend en verdwaald zijn. Ook het argument, dat het etiquetteeren in groote archief-depôts bezwarend zou zijn, kan niet gelden, wijl

immers in het artikel alleen sprake is van door bezoekers ter inzage gevraagde stukken; de overige stukken zullen tegelijk met de definitieve ordening van het archief, waartoe zij behooren, zonder bezwaar geëtiquetteerd kunnen worden, gelijk dat toch algemeen gebruikelijk is. Ook het gemakkelijk afvallen vindt Spreker geen bezwaar; bij het uitleenen kan immers het etiquet steeds nagezien worden; en bovendien heeft men het reçu. Om echter aan het door den heer Gonnet geopperde bezwaar te gemoet te komen, is Spreker niet tegen facultatiefstelling van stempelen of etiquetteeren.

De heer Muller merkt op, dat bij etiquetteeren eerst in geval van gebruik, de etiquetten nog nat zullen zijn, en daardoor zeer licht afvallen of afgenomen kunnen worden.

De heer Bondam wijst er op, dat ook het stempelen volgens art. 5 aan de orde is gesteld, dus ook het stempelen van stukken, die uitgeleend worden.

De heer Joosting merkt op, dat archiefstukken slechts worden gebruikt op de archiefbureaux of andere daartoe door den Minister aangewezen plaatsen. Hij constateert, dat algemeen erkend wordt, dat noch stempelen noch etiquetteeren voldoenden waarborg oplevert tegen ontvreemding van stukken. Daarom acht hij het beter dit na te laten, als niet in het belang der stukken, en het toezicht op het gebruik zoo noodig te verscherpen.

De heer Muller heeft daartegen bezwaar, omdat men bij gebrek aan eenig herkenningsteeken niet altijd gemakkelijk het bewijs zou kunnen leveren, zoo het uitgeleende stuk vervangen was door een oude copie.

De Voorzitter deelt mede, dat het etiquetteeren ook in het Rijksarchief, doch voor een ander doel, plaats heeft. Nieuw verworven stukken worden van een etiquet voorzien, waarop het nummer der jaarlijksche aanwinsten-lijst vermeld wordt. Het dient dus als herkenningsteeken van de herkomst voor het geval, dat stukken bij een nieuwe ordening een ander nummer mochten bekomen.

De heer Berns acht in het algemeen het stempelen beter, ook voor het mogelijke geval van dreigend gevaar en haastig vervoer van archieven deswege.

De heer Muller deelt mede, dat in zijn depôt bij het uitleenen van stukken de bijeenbehoorende losse stukken verbonden

worden door een met het archiefzegel bezegelden draad; stempeling van het bovenste stuk alleen is dan noodig.

Het voorstel van den heer Fruin, door overneming van het amendement van den heer Gonnet, thans strekkende tot facultatiefstelling van stempelen of etiquetteeren, wordt in stemming gebracht, en verworpen met zeven tegen drie stemmen, die van de heeren Gonnet, Fruin en Bondam.

Omtrent de woorden van alinea 2: „Waar de omstandigheden zulks veroorlooven" ontstaat eenige discussie. Enkele leden zijn van meening, dat deze woorden zouden kunnen vervallen.

De Voorzitter is daar tegen. Somtijds toch kan b.v. de bezoeker beter dan de ambtenaar weten, waar het verlangde stuk is te vinden. In dat geval moet hij met den laatste in het depôt kunnen gaan om hem hiervan aanwijzing te doen.

Op de vraag, door een van de leden gesteld, of bij weglating van genoemde woorden ook volontairs in de berglokalen niet toegelaten zouden mogen worden, antwoordt de heer Muller, dat z. i. ook aan dezen, althans zoolang zij geene vaste aanstelling hebben, geen toegang tot die lokalen moet gegeven worden.

De heer Berns acht het wenschelijk deze woorden in de alinea te behouden. Zoo noodig kan toch immers met verwijzing naar het bepaalde in dit artikel de toegang tot de verzamelingen geweigerd worden.

De heer Fruin stelt voor de woorden te vervangen door: „Tenzij de omstandigheden zulks onmogelijk maken", hetgeen zonder hoofdelijke omvraag algemeen wordt goedgekeurd.

Voorts worden nog in al. 2 met algemeene instemming vóór het woord „verzameling" ingevoegd de woorden: „bergplaats der", en worden de woorden „bij de archieven" geschrapt.

Nu komt in behandeling de in het ingediende voorstel voorkomende wijziging van alinea 3, om in plaats van de woorden: „de bezoekers in hunne nasporingen behulpzaam te wezen, hun de registers en inventarissen voor te leggen enz." te lezen: „aan de bezoekers de tafels, indices, repertoria, inventarissen en regestenlijsten voor te leggen en hun in hunne nasporingen behulpzaam te zijn". De toelichting hierbij luidt: „Voor registers is: tafels, indices, repertoria, gezet (Handleiding § 87), terwijl ook de regestenlijsten vermeld zijn. Ook is, gelijk logisch schijnt, eerst het voorleggen der inventarissen enz., daarna het helpen bij de nasporingen vermeld".

De heer Fruin licht dit voorstel nader toe. Hij wijst op de meer logische volgorde der gedachte. Eerst toch moeten tafels

enz. voorgelegd worden, dan volgt het onderzoek; voorts acht hij het woord „registers", waarmede soms ook boekdeelen (b.v. transportregisters) aangeduid worden, dubbelzinnig en dus het gebruik ervan verkeerd.

De heer Flament is het daarmede niet eens. De redactie van deze alinea is goed. Hij beschouwt het tweede gedeelte als explicatie van het daaraan voorafgaande.

De heer Joosting wijst er op, dat voor onbeduidende onderzoekingen, als b.v. genealogische nasporingen, het eischen van hulp boven het voorleggen van lijsten enz. niet gewenscht is. Onderzoekingen, die nuttig zijn, steunt de archivaris toch reeds zooveel mogelijk, en dit zal hij blijven doen ook zonder voorschrift. Z.i. is dus deze bepaling voor de laatste soort onderzoekingen overbodig, voor de eerste niet aan te bevelen.

De heer Muller merkt op, dat het door den heer Joosting geopperde bezwaar de weglating van de bepaling niet noodig maakt, daar deze ruimte genoeg laat.

De heer Bondam acht de handhaving van de bepaling gewenscht, omdat het voorschrift tegenover de illiberaliteit in sommige vreemde landen een sieraad van ons reglement mag heeten.

De heer Fruin geeft, met goedvinden zijner medevoorstellers, in overweging om, ter tegemoetkoming aan het bezwaar van den heer Flament, de laatste zinsnede van de voorgestelde wijziging aldus te lezen: „en hun verder in hunne nasporingen behulpzaam te zijn".

De Voorzitter acht het noemen van repertoria en inventarissen voldoende; doch vindt geen overwegend bezwaar, de voorgestelde enumeratie te behouden.

Het voorstel der drie heeren, laatstelijk gewijzigd door den heer Fruin, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Het artikel, zooals het gewijzigd is, luidt derhalve: „De toegelaten personen zijn gehouden in het gebouw der archieven gebruik te maken van de verlangde stukken, welke alvorens zullen worden gestempeld.

Tenzij de omstandigheden zulks onmogelijk maken, worden de bezoekers niet in de bergplaats der verzameling zelf toegelaten, maar brengen de ambtenaren de verlangde stukken ten gebruike in een afzonderlijk daartoe bestemd vertrek.

De ambtenaren zijn ook gehouden aan de bezoekers de tafels,

indices, repertoria, inventarissen en regestenlijsten voor te leggen, en hun verder in hunne nasporingen behulpzaam te zijn.

Zij dragen zorg, dat de gebruikte stukken telken reize in goeden staat worden teruggegeven en dadelijk weder gelegd op de daarvoor bestemde plaatsen".

Art. 4. Zonder magtiging wordt geen stuk buiten het locaal gebragt.

Indien iemand zoodanige magtiging verlangt, verwijzen de ambtenaren hem ten dien einde naar die autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen.

Zij doen tevens aan die autoriteit rapport en dienen van berigt en raad.

Volgens het ingediende voorstel zoude in alinea 1 in plaats van de woorden „zonder magtiging" gelezen moeten worden: „zonder algemeene of bijzondere machtiging", in plaats van „locaal": „gebouw", en in alinea 2 achter het woord „zoodanige" gevoegd moeten worden „bijzondere".

De toelichting bij de 1e en 3e wijziging is: „De wijzigingen zijn aangebracht met het oog op het besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 1 December 1897 betreffende het tijdelijk deponeeren van archiefstukken in gemeente-archieven enz."

De Voorzitter kan zich met de eerste voorgestelde wijziging niet vereenigen. De formuleering „algemeene of bijzondere machtiging" is niet duidelijk.

Na eenige discussie hieromtrent wordt met algemeene instemming aangenomen het voorstel van den heer Bondam, om aan het slot van dit artikel eene nieuwe alinea bij te voegen, luidende: „Dergelijke machtiging wordt niet vereischt voor verzending naar de openbare inrichtingen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen of nog aan te wijzen".

Hierdoor vervalt de in al. 2 voorgestelde bijvoeging.

Om dezelfde reden, als dergelijke wijzigingen in art. 1, 2 en 3 geschiedden, wordt ook in dit art. het woord „locaal" veranderd in „gebouw", „ambtenaren" in „rijksarchivarissen" en „de autoriteit van welke zij hunne instructie hebben ontvangen" in „den Minister van Binnenlandsche Zaken". Voorts worden op voorstel van den heer Muller de 2e en 3e alinea samengesmolten.

Het gewijzigde artikel luidt derhalve:

„Zonder machtiging wordt geen stuk buiten het gebouw gebracht.

Indien iemand zoodanige machtiging verlangt, verwijzen de

rijksarchivarissen hem te dien einde naar den Minister van Binnenlandsche Zaken. Zij doen tevens aan dien Minister rapport en dienen van bericht en raad.

Dergelijke machtiging wordt niet vereischt voor verzending van archiefstukken naar de openbare inrichtingen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen, of nog aan te wijzen".

> *Art.* 5. Geen stuk wordt ten gebruike buiten het locaal afgegeven dan na behoorlijk gestempeld te zijn met den stempel van het Rijk.

Evenals in art. 3 en 4, wordt ook in dit artikel het woord „locaal" veranderd in „gebouw". Op voorstel van den heer Fruin wordt het laatste woord van dit artikel: „Rijk" veranderd in „depôt", in overeenstemming met hetgeen feitelijk regel is.

Overigens wordt in dit artikel geen verandering gebracht.

Het voorstel van den heer Fruin, om het stempelen door het etiquetteeren te vervangen, is reeds bij art. 3 behandeld.

> *Art* 6. Ieder stuk, hetwelk buiten het locaal ten gebruike gegeven wordt, wordt te voren ingeschreven, met den datum der afgifte, op het hieronder bij art. 8 vermeld register, hetwelk door dengenen, die het stuk ten gebruike ontvangt, wordt geteekend.
>
> Nadat het stuk is teruggegeven, nagezien en in goeden staat bevonden, wordt daarvan melding gemaakt op het voormeld register, hetwelk wordt geteekend door den ambtenaar, die het stuk heeft terug ontvangen en nagezien.

Het voorstel van de heeren Bondam, Fruin en Muller bevat de volgende wijzigingen in dit artikel: 1e om in plaats van de geheele eerste alinea te lezen: „Geen stuk wordt ten gebruike buiten het gebouw afgegeven dan tegen reçu, geteekend door dengene, wien het stuk wordt toevertrouwd", en 2e om in de tweede alinea in plaats van de woorden „daarvan melding gemaakt op het voormeld register, hetwelk wordt geteekend door den ambtenaar, die het stuk heeft terug ontvangen en nagezien" te lezen: „het reçu aan den betrokken persoon teruggegeven".

De toelichting hierbij is: „Het register omtrent het uitleenen van stukken wordt niet overal gehouden, en is dan ook vrijwel onbruikbaar, daar men de stukken bijna altijd aan archiefbeheerders elders afgeeft, die het register toch niet teekenen

kunnen. Daarom is in art. 6 voor het register, het reçu in de plaats gekomen. In verband daarmede is ook art. 8 aangevuld".

De Voorzitter deelt mede, dat in het Rijksarchief te 's-Gravenhage ingevolge de reglementen en instructiën, in 1856 voor dat archief vastgesteld, twee registers gehouden worden, één waarin de bezoekers teekenen en waarin tevens het doel van hun onderzoek wordt aangeteekend, en een tweede register, waarin de reçus voor uitgeleende stukken worden afgeschreven en overigens van het tijdelijk afgeven van stukken uit het Rijksarchief wordt aanteekening gehouden. Spreker acht het wenschelijk, dat beide registers behouden blijven.

De heer Fruin merkt op, dat het in art. 6 en 8 voorgeschreven register feitelijk uit twee registers bestaat, waarvan het eene, voor het teekenen van degenen, die stukken te leen ontvangen, bestemd, om de reden, in de toelichting van het voorstel vermeld, onmogelijk gehouden kan worden. Voor zooverre dit punt betreft, wordt dus voorgesteld het register te doen vervallen.

De heer Feith deelt mede, dat door hem voor uitgeleende stukken gebruikt wordt een register, waarin een zoogenaamde „stok" blijft zitten, en de reçus worden uitgescheurd; hij geeft in overweging, om achter de voorgestelde alinea 1 te voegen: „van elk reçu wordt aanteekening gehouden in een daartoe bestemd register," en achter de voorgestelde wijziging in alinea 2 bij te voegen: „en daarvan in het register melding gemaakt". Dit voorstel wordt overgenomen en de aldus aangevulde wijziging met algemeene stemmen aangenomen, zoodat het gewijzigde artikel nu luidt: „Geen stuk wordt ten gebruike buiten het gebouw afgegeven dan tegen reçu, geteekend door dengene, wien het stuk wordt toevertrouwd; van elk reçu wordt aanteekening gehouden in een daartoe bestemd register.

Nadat het stuk is teruggegeven, nagezien en in goeden staat bevonden, wordt het reçu aan den betrokken persoon teruggegeven en hiervan in het register melding gemaakt".

Dit artikel kan dan bij art. 5 gevoegd worden, met vervanging van de eerste woorden: „Geen stuk — afgegeven dan" door het woord „en".

Art. 7. Het is aan hen, die tot de archieven worden toegelaten, om in het algemeen belang geschiedkundige nasporingen te doen, ook veroorloofd in dat belang onuitgegeven stukken uit die verzamelingen door den druk bekend te maken, doch zij moeten daartoe alvorens de

toestemming hebben verkregen van de autoriteit, onder welker beheer of oppertoezigt de archieven geplaatst zijn.

Deze toestemming wordt echter niet verleend dan onder de algemeene en stilzwijgende voorwaarden: *a.* dat de Regeering het regt behoude om, niettegenstaande de vergunde uitgave, dezelfde stukken andermaal te doen drukken, en *b.* dat hij, die tot de uitgave vergunning heeft verkregen, zich verantwoordelijk stelle voor het door hem uitgegevene.

Door de heeren Bondam, Fruin en Muller zijn op dit artikel verschillende wijzigingen voorgesteld. De eerste wijziging heeft ten doel den aanhef aldus te lezen: „Het is den bezoekers ook veroorloofd". Dit is gemotiveerd met dezelfde overweging, die ook aanleiding gaf tot eene wijziging in art. 1, nl. dat het een verouderd begrip is, dat alleen zij, die in het algemeen belang en ter wille van historische onderzoekingen nasporingen doen, in de archieven behooren te worden toegelaten. In verband daarmede wordt ook voorgesteld in dezelfde alinea de woorden „in dat belang" te doen vervallen.

Voorts wordt voorgesteld, het daarop onmiddellijk volgende woord „onuitgegeven" te schrappen, en de woorden „door den druk bekend te maken" te vervangen door: „te doen drukken en in het licht geven", daar de archivaris niet gehouden is eerst te onderzoeken, of het stuk reeds vroeger gedrukt is.

Nog wordt door dezelfde heeren in overweging gegeven de beide alinea's in dier voege te versmelten, dat in plaats van: „doch zij moeten daartoe alvorens de toestemming hebben verkregen van de autoriteit, onder welker beheer of oppertoezicht de archieven geplaatst zijn. Deze toestemming wordt echter niet verleend dan onder", gelezen worde: „mits zij zich onderwerpen aan", — en voorts in de 2e alinea te doen vervallen de woorden „niettegenstaande de vergunde uitgave" en „die tot de uitgave vergunning heeft verkregen". Dit voorstel wordt in de toelichting gemotiveerd door de opmerking, dat de vergunning om een stuk te laten drukken nimmer geweigerd wordt en dus overbodig is.

Na eenige discussie wordt besloten om in plaats van de woorden: „den bezoekers ook veroorloofd stukken uit die verzamelingen" te vervangen door: „aan hen, die van de archiefstukken gebruik maken, veroorloofd ze".

Overigens kunnen allen zich met het voorgestelde vereenigen, en voorts ook met de opmerking van den heer Muller, dat nu ook in voorwaarde *a* achter de woorden: „te doen drukken" moet gevoegd worden: „en uitgeven". Algemeene goedkeuring

vindt ook het voorstel der drie heeren om bij dit artikel als nieuwe voorwaarde bij te voegen de in de vergadering in 1899 aangenomen bepaling: „dat hij, die tot de uitgave vergunning heeft verkregen, verplicht is een exemplaar van den door hem bezorgden afdruk te schenken aan het depôt, waar het gedrukte handschrift berust", met weglating echter van de woorden: „die tot de uitgave vergunning heeft verkregen", en vervanging van de woorden: „het gedrukte handschrift" door „het archiefstuk".

Volgens het oordeel van alle aanwezigen kunnen deze voorwaarden nu aldus geformuleerd worden: *a.* „dat zij zich verantwoordelijk stellen voor het door hen uitgegevene, *b.* dat zij verplicht zijn een exemplaar van de door hen bezorgde afdrukken te schenken aan het depôt, waar het archiefstuk berust, *c.* dat de Regeering het recht behoude, om dezelfde stukken andermaal te doen drukken en in het licht te geven".

Art. 7, dat nu art. 6 zou worden, met de wijzigingen zullende luiden: „Het is aan hen, die van archiefstukken gebruik maken, veroorloofd ze te doen drukken en in het licht te geven, mits zij zich onderwerpen aan de algemeene en stilzwijgende voorwaarden: *a.* dat zij zich verantwoordelijk stellen voor het door hen uitgegevene, *b.* dat zij verplicht zijn een exemplaar van de door hen bezorgde afdrukken te schenken aan het depôt, waar het archiefstuk berust, *c.* dat de Regeering het recht behoude om dezelfde stukken andermaal te doen drukken en in het licht te geven,"

wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Art. 8. Ten einde de nakoming van de bepalingen van art. 7 te verzekeren, is in iedere verzameling een register voorhanden, bevattende een afschrift van dit besluit en eene verklaring, dat de ondergeteekenden zich daaraan en met name aan art. 7 onderwerpen.

Niemand wordt tot het gebruik maken van stukken, tot de verzameling behoorende, toegelaten, alvorens die verklaring te hebben onderteekend.

Het register dient tevens tot het houden der aanteekeningen, voorgeschreven bij art. 6.

In het meergemelde voorstel der drie heeren worden aan de tweede alinea toegevoegd de woorden: „Gelijke verklaring moet worden afgegeven door dengene, die stukken uit het archief te leen vraagt", en wordt de derde alinea weggelaten.

Tegen deze wijzigingen blijkt bij geen der aanwezigen bezwaar te bestaan. Voorts wordt met algemeene instemming in de 1e alinea het woord „verzameling" vervangen door „depôt".

Op voorstel van den heer Fruin worden in alinea 2 de woorden „stukken tot de verzameling behoorende" vervangen door: „archiefstukken".

Overigens wordt geen verandering in dit artikel gebracht.

Art. 9. De stukken, welke niet geschikt zijn om licht over de geschiedenis te verspreiden, doch welker inhoud enkel van belang kan zijn voor eenigen tak van administratie of wel voor bijzondere personen, worden niet anders ten gebruike gegeven dan aan hen, die kunnen bewijzen daartoe geregtigd te zijn.

Het voorstel van de heeren Bondam, Fruin en Muller om dit geheele artikel te doen vervallen, wordt zonder hoofdelijke omvraag aangenomen.

Art. 10. Indien gevraagd wordt naar stukken, waarvan de bewaarders de afgifte niet raadzaam oordeelen, mogen zij dit weigeren, doch niet anders dan met verwijzing naar die autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen, aan welke zij dadelijk daarvan kennis geven, met opgave der redenen van weigering.

Door allen wordt wenschelijk geacht in dit artikel, dat nu art. 8 zou worden, het woord „bewaarders" te vervangen door „rijksarchivarissen", het woord „afgifte" door „inzage" (overeenkomstig het meergemelde voorstel), en de woorden „de autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen, aan welke" door: „den Minister van Binnenlandsche Zaken, aan wien".
Overigens wordt dit artikel onveranderd vastgesteld.

De heeren Bondam, Fruin en Muller wenschen, blijkens hun ingediend voorstel, hier een nieuw artikel, dat nu art. 9 zou worden, bij te voegen, luidende: „Onder archieven zijn in dit besluit ook begrepen de in een archief-depôt bewaarde handschriften, die geen deel uitmaken van een der in het depôt bewaarde archieven", en geven hierbij de volgende toelichting: „Men zou kunnen meenen, dat het K. B. enkel betrekking heeft op archieven, en dat dus de bibliotheek van handschriften er van uitgesloten is. Dat is de bedoeling niet. Van daar de

bijvoeging van art. (11), die noodig schijnt, juist omdat deze bepalingen voor de bibliotheek van gedrukte werken niet gelden".

De Voorzitter is tegen dit voorstel. Het woord „handschrift" is te onbepaald; het kan somtijds niet zeker zijn, wat men daaronder verstaat. Bovendien acht hij in het belang der gebruikers van de archieven wenschelijk, niet al te zeer gebonden te zijn ten opzichte van sommige stukken, o. a. duplicaten en latere afschriften. Als voorbeeld haalt Spreker aan de in het Rijksarchief te 's-Gravenhage berustende latere afschriften van ingekomen stukken der Staten-Generaal. Deze zouden aan particulieren zonder eenig bezwaar, en vaak tot hun groot gerief, kunnen uitgeleend worden.

De heer Fruin merkt op, dat hiertegenover staat, dat bij niet-inlassching van het nieuwe artikel, elke waarborg, dat die handschriften, die niet tot een archief behooren, geraadpleegd mogen worden, ontbreekt. Dat voordeel is veel belangrijker dan het kleine bezwaar van den Voorzitter, waaraan altijd door eene machtiging, van den Minister aan te vragen, kan worden tegemoet gekomen.

De heer Muller acht opneming eener bepaling zooals de voorgestelde beslist noodig, sedert door de aanschrijving van den Minister van 10 Juni 1897 het begrip archiefstuk scherp begrensd is. Aan het bezwaar van den Voorzitter zou te gemoet gekomen kunnen worden door expres te bepalen, dat in duplo aanwezige stukken door de Rijksarchivarissen zonder speciale machtiging uitgeleend kunnen worden.

De Voorzitter acht de voorgestelde bepaling onnoodig; zij past ook niet in het K. B.

De heer Fruin geeft in overweging bij het voorgestelde nieuwe artikel een tweede alinea te voegen, luidende:

„Voor duplicaten is echter het bepaalde in art. 4 al. 1 niet van toepassing".

Het voorgestelde nieuwe artikel, met het amendement van den heer Fruin, wordt in stemming gebracht en aangenomen met zeven tegen drie stemmen, die van de heeren Bijleveld, Flament en den Voorzitter.

De heer Feith zou met het oog op in bruikleen gegeven archieven nog een artikel aan het vorige willen doen voorafgaan en dit aldus formuleeren: „De rijksarchivarissen verleenen de toelating tot het gebruik der in hun archiefdepôt in bruikleen

gedeponeerde archieven overeenkomstig de bepalingen, welke in de akten van inbruikleengeving zijn vastgesteld. Zijn in die akten geene bepalingen daaromtrent opgenomen, dan worden de in bruikleen gegeven archieven op gelijken voet als de rijksarchieven behandeld, met dien verstande, dat bij weigering van toelating, bedoeld in art. 2 en 10, de archivarissen den aanvrager verwijzen naar den persoon of het college, eigenaar van het in bruikleen gegevene".

De heer Bondam heeft bezwaar tegen de redactie van dit voorstel. Hij zou deze bepaling bij art. 1, als exceptie daarop, willen voegen.

De Voorzitter acht het niet wenschelijk deze bepaling in het nieuwe reglement op te nemen, omdat dit alleen Rijksarchieven zal betreffen.

De heer Joosting stelt de volgende redactie voor: „Van de bepalingen van dit besluit kan voor in bruikleen gegeven archieven worden afgeweken bij de akte, waarbij ze in bruikleen gegeven worden. De kennisgeving en machtiging, bedoeld in art. 2, 4 en 8, worden voor die archieven gedaan en gevraagd aan en van den inbruikleengever."

Zonder hoofdelijke stemming wordt dit laatste voorstel aangenomen, waardoor het voorstel Feith vervalt.

Alsnu stelt de Voorzitter aan de orde den considerans van het K. B.

In verband met hetgeen hij in het begin der vergadering heeft opgemerkt, meent hij geen wijziging daarin te moeten voorstellen. Het K. B. heeft in 1856 de openbaarheid der Rijksarchieven tot Dec. 1813 geregeld. Deze archieven zijn nu nagenoeg alle in de Rijksdepôts opgenomen. Volgens de bestaande organisatie strekken zich de archieven van die depôts niet tot later dan 1813 uit.

Het is nog geheel onzeker, in hoever de nieuwe archieven openbaar zullen zijn en in de Rijksdepôts znllen worden opgenomen. Nu reeds voorschriften omtrent de nieuwe archieven te geven zou naar Sprekers oordeel voorbarig zijn.

De heer Muller acht verandering van het K. B. noodig, daar in de meeste depôts reeds nieuwere archieven bewaard worden. Bovendien is de toestand reeds thans onzeker. Immers, terwijl de considerans (die geen bindende kracht heeft) spreekt van archieven, ouder dan December 1813, luidt art. 1 zeer algemeen, zoodat ook de thans in de depôts opgenomen archieven, die jonger zijn dan December 1813, daaronder vallen.

De Voorzitter ziet de noodzakelijkheid van eene verandering niet in. Het gaat niet aan, nu reeds de openbaarheid vast te stellen van archieven, die nog niet in de depôts zijn.

De heer Muller zou in het K. B. uitdrukkelijk wenschen uitgesproken te zien, dat de bepalingen alleen slaan op archieven van vóór December 1813. De latere archieven wil hij van de openbaarheid uitsluiten, tenzij met toestemming van de betreffende administraties.

De heer Bondam wil de tijdgrens weglaten uit den considerans en uit het reglement. Hij acht beperking een achteruitgang. De considerans bindt niet en de artikelen noemen de beperking niet. Nemen wij nu de beperking op in de artikelen, dan heffen wij dus de openbaarheid op van de reeds hier en daar opgenomen nieuwe archieven. Bovendien zijn voor de nieuwere archieven, in het Noordbrabantsche depôt opgenomen, reeds reglementen gemaakt.

De Voorzitter blijft bij zijn meening, dat in de tijdgrens thans geen verandering moet gemaakt worden. De instructiën der Rijksarchivarissen betreffen ook alleen de archieven tot Dec. 1813.

De heer Fruin stelt als slotartikel voor: „Deze regelen gelden alleen voor de archieven van vóór Dec. 1813".

De heer Muller heeft daar niet tegen; maar het is niet afdoende, daar dan de nieuwere archieven niet geregeld zijn. Hij handhaaft dus zijn vroeger gedane voorstel om aan art. 1 eene tweede alinea toe te voegen, luidende: „Tot het raadplegen van Rijksarchieven, die jonger zijn dan December 1813, wordt de vergunning vereischt van de autoriteit, die ze in het depôt heeft gedeponeerd."

De Voorzitter brengt thans in stemming de vraag, of het wenschelijk is door het reglement ook de openbaarheid der archieven van na December 1813 te doen regelen.

Deze vraag wordt bevestigend beantwoord met zeven tegen drie stemmen, die van de heeren Fruin, Gonnet en den Voorzitter.

Daarna wordt gestemd over het bovengenoemde voorstel van den heer Muller.

De uitslag dezer stemming is, dat zich vier stemmen daarvoor verklaren, de heeren Bondam, Fruin en Joosting zich buiten stemming houden, en de heeren Bijleveld, Gonnet en de Voorzitter tegen stemmen, welke laatste verklaart tegen te stemmen om de formuleering van het voorstel.

De heer Muller constateert, dat vóór de stemming door niemand getracht is de formuleering van zijn voorstel te verbeteren.

In verband met het besluit, bij den aanvang der vergadering (blz. 77) genomen, wordt zonder hoofdelijke omvraag thans besloten in den considerans de woorden: „bepaaldelijk die welke van vroegere dagteekening zijn dan December 1813" te vervangen door: „welke in de Rijksdepôts bewaard worden". 1).

Wegens het ver gevorderd uur sluit de Voorzitter de vergadering.

TH. H. F. VAN RIEMSDIJK, *Voorzitter*
J. L. BERNS, *Secretaris.*

---

1) Het reglement, zooals het thans door de vergadering is ontworpen, wordt hierachter als Bijlage IV in zijn geheel medegedeeld.

RIJKSARCHIEF. **Bijlage I.**

—

N°. 425.

—

's-Gravenhage, 11 October 1901.

Ingevolge de in 1890 bekomen machtiging, heb ik de eer U tot eene bijeenkomst uit te noodigen, welke door mij met de Rijksarchivarissen in de provinciën zal worden gehouden in het Rijksarchiefgebouw te 's-Gravenhage op Dinsdag 22 October a.s. des voormiddags ten elf ure.

Aan de orde is de beantwoording der vragen:

a. In hoeverre voldoen het Koninklijk besluit van 26 Juni 1856 n° 79 en de daarin geformuleerde regelen, betreffende de archieven, nog aan de tegenwoordige behoefte en welke wijzigingen zouden daarin wenschelijk zijn?

b. Welke maatregelen zijn aan te bevelen tot opleiding van archiefambtenaren.

De Algemeene Rijksarchivaris,

(*get.*) TH. H. F. VAN RIEMSDIJK.

Aan den Heer Archivaris
in de provincie . . . .

Bijlage II.

De ondergeteekenden hebben de eer aan het oordeel der vergadering van Rijksarchivarissen, die 22 October 1902 gehouden zal worden, voor te stellen de wenschelijkheid der onderstaande wijzigingen in het Koninklijk besluit van 1856 uit te spreken.

1. De ambtenaren, aan welke de bewaring is toevertrouwd van de archieven des Rijks, waar ook binnen dit Rijk geplaatst, zijn *gemagtigd*, onder inachtneming der hierna te melden bepalingen, de toelating tot het gebruik der onder hun beheer staande verzamelingen van archieven te verleenen aan alle bij hen bekende en vertrouwde personen, ***die in het algemeen belang nasporingen wenschen te doen.***

Lees: „gehouden". (Zie *a.*)

Deze woorden te laten vervallen en vervangen door „die zich daartoe te hunnen bureele aanmelden". (Zie *a.*)

2. Indien zich bij hen iemand ten voornoemde einde aanmeldt, aan wien zij vermeenen de toelating niet met genoegzame zekerheid te kunnen vergunnen, verwijzen zij hem met zijn verzoek naar de autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen, en doen zij tevens onverwijld aan die autoriteit verslag, met opgave der redenen hunner weigering.

Lees: „gebouw". (Zie *c.*)

3. De toegelaten personen zijn gehouden in het *locaal* der archieven gebruik te maken van de verlangde stukken, welke alvorens zullen worden gestempeld.

Waar de omstandigheden zulks veroorloven, worden de bezoekers niet in de verzameling zelve toegelaten, maar brengen de ambtenaren bij de archieven de verlangde stukken ten gebruike in een afzonderlijk daartoe bestemd vertrek.

Lees: „aan de bezoekers de tafels, indices, repertoria, inventarissen en regestenlijsten voor te leggen en hun in hunne nasporingen behulpzaam te zijn". (Zie *d.*)

Die ambtenaren zijn ook gehouden *de bezoekers in hunne nasporingen behulpzaam te wezen, hun de registers en inventarissen voor te leggen enz.*

Zij dragen zorg, dat de gebruikte stukken telken reize in goeden staat worden teruggegeven en dadelijk weder gelegd op de daarvoor bestemde plaats.

Lees: „Zonder algemeene of bijzondere machtiging". (Zie *e.*)
Lees: „gebouw" (Zie *c.*)
Voeg achter „zoodanige" in: „bijzondere". (Zie *e.*)

4. *Zonder magtiging* wordt geen stuk buiten het *locaal* gebracht.

Indien iemand *zoodanige* magtiging verlangt, verwijzen de ambtenaren hem ten dien einde naar die autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen.

Zij doen tevens aan die autoriteit rapport en dienen van berigt en raad.

Lees: „gebouw". (Zie *c.*)

5. Geen stuk wordt ten gebruike buiten het *locaal* afgegeven dan na behoorlijk gestempeld te zijn met den stempel van het Rijk.

Lees: „Geen stuk wordt ten gebruike buiten het gebouw afgegeven dan tegen reçu, geteekend door dengene, wien het stuk wordt toevertrouwd." (Zie *b* en *c*.)

Lees: „het reçu aan den betrokken persoon teruggegeven". (Zie *b*.)

Lees: „den bezoekers". (Zie *a*.)

Vervalt (zie *a* en *f*.)

Lees: „te doen drukken en in het licht geven". (Zie *f*.) „doch zij moeten" enz. vervalt. (Zie *b*.)

Lees: „mits zij zich onderwerpen aan". (Zie *b*.)

Vervalt. (Zie *b*.)

De woorden: „die tot de uitgave vergunning heeft verkregen" vervallen. (Zie *b*.)

Voeg bij: „*c*.) dat hij verplicht is een exemplaar van den door hem bezorgden af-

6. *Ieder stuk, hetwelk buiten het locaal ten gebruike gegeven wordt, wordt te voren ingeschreven met den datum der afgifte op het hieronder bij artikel 8 vermeld register, hetwelk door dengenen, die het stuk ten gebruike ontvangt, wordt geteekend.*

Nadat het stuk is teruggegeven, nagezien en in goeden staat bevonden, wordt *daarvan melding gemaakt op het voormeld register, hetwelk wordt geteekend door den ambtenaar, die het stuk heeft terugontvangen en nagezien.*

7. Het is *aan hen, die tot de archieven worden toegelaten om in het algemeen belang geschiedkundige nasporingen te doen*, ook veroorloofd *in dat belang onuitgegeven* stukken uit die verzamelingen *door den druk bekend te maken, doch zij moeten daartoe alvorens de toestemming hebben verkregen van de autoriteit onder welker beheer en oppertoezigt de archieven geplaatst zijn.*

Deze toestemming wordt echter niet verleend dan onder de algemeene en stilzwijgende voorwaarden,

a. dat de Regeering het regt behoude om, *niettegenstaande de vergunde uitgave*, dezelfde stukken andermaal te doen drukken, en *b*, dat hij *die tot de uitgave vergunning heeft verkregen* zich verantwoordelijk stelle voor het door hem uitgegevene.

druk te schenken aan het depôt waar het archiefstuk berust. (Zie *g.*)

8. Ten einde de nakoming van de bepalingen van art. 7 te verzekeren is in iedere verzameling een register voorhanden bevattende een afschrift van dit besluit en eene verklaring, dat de ondergeteekenden zich daaraan en met name aan aan art. 7 onderwerpen.

Niemand wordt tot het gebruik maken van stukken tot de verzameling behoorende toegelaten, alvorens die verklaring te hebben onderteekend.

Voeg bij: „Gelijke verklaring moet worden afgegeven door dengene, die stukken uit het archief ter leen vraagt". (Zie *b.*)

Deze alinea vervalle. (Zie *b.*)

Het register dient tevens tot het houden der aanteekeningen, voorgeschreven bij art. 6.

Dit art. te laten vervallen. (Zie *a.*)

9. *De stukken welke niet geschikt zijn om licht over de geschiedenis te verspreiden, doch welker inhoud enkel van belang kan zijn voor eenigen tak van administratie of wel voor bijzondere personen, worden niet anders ten gebruike gegeven dan aan hen, die kunnen bewijzen daartoe geregtigd te zijn.*

Lees: „inzage". (Zie *h.*)

10. Indien gevraagd wordt naar stukken, waarvan de bewaarders de *afgifte* niet raadzaam oordeelen, mogen zij dit weigeren, doch niet anders dan met verwijzing naar die autoriteit, van welke zij hunne instructie hebben ontvangen, aan

welke zij dadelijk daarvan kennis geven met opgave der redenen van weigering.

Voeg bij: „11. Onder archieven zijn in dit besluit ook begrepen de in een archief-depôt bewaarde handschriften, die geen deel uitmaken van één der in het depôt bewaarde archieven." (Zie *i.*)

TOELICHTING.

Het scheen gewenscht geen nieuw Koninklijk besluit te concipieeren, maar het oude te wijzigen, dat dan als leiddraad bij de discussie dienen kan.

De voorgestelde wijzigingen betreffen: *a.* publiciteit. Als beginsel is aangenomen: de archieven moeten steeds voor het publiek toegankelijk zijn; de archivaris is dus „gehouden" er toegang toe te verleenen (zie art. 1).

Dat alleen zij, die in het algemeen belang en ter wille van historische onderzoekingen nasporingen doen, behooren te worden toegelaten, is een verouderd begrip.

Daarom zijn de artt. 1 en 7 gewijzigd en is art. 9 geschrapt.

Tegen de onbeperkte openbaarheid waakt art. 10, terwijl de beperking in art. 1 tot bekende en vertrouwde personen, en art. 2 dienen om onbetrouwbare personen te weren.

b. vereenvoudiging in de administratie. Het register, omtrent het uitleenen van stukken, wordt niet overal gehouden, en is dan ook vrijwel onbruikbaar, daar men de stukken bijna altijd aan archiefbeheerders elders afgeeft, die het register toch niet teekenen kunnen.

Daarom is in art. 6 voor het register, het reçu in de plaats gekomen. In verband daarmede is ook art. 8 aangevuld.

Het register, bedoeld in art. 8, is behouden.

De nimmer geweigerde vergunning om een stuk te laten drukken, is gesupprimeerd (art. 7).

De verdere wijzigingen betreffen minder ingrijpende punten.

c. In artt. 3, 4, 5 en 6 is het woord „lokaal" vervangen door „gebouw". Lokaal is dubbelzinng; men zou er ook de voor de bezoekers ingerichte kamer onder kunnen verstaan.

d. Art. 3 bevat nog een verandering. Voor „registers" is: „tafels, indices, repertoria" gezet, (Handleiding § 87), terwijl ook de regestenlijsten vermeld zijn. Ook is, gelijk logisch schijnt, eerst het voorleggen der inventarissen enz., daarna het helpen bij de nasporingen vermeld.

e. De wijzigingen in art. 4 zijn aangebracht met het oog op het besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 1 December 1897 betreffende het tijdelijk deponeeren van archiefstukken in gemeentearchieven enz.

f. In art. 7 is de uitdrukking: „door den druk bekend maken" vervangen door: „doen drukken en in het licht geven", daar de archivaris niet gehouden is, eerst te onderzoeken of het stuk reeds vroeger gedrukt is.

g. Voor de bijvoeging tot art. 7 zie: Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven 1899 blz. 91.

h. In art. 10 is „afgifte" gewijzigd in „inzage"; dit is eene eenvoudige verbetering van redactie.

i. Men zou kunnen meenen, dat het K. B. enkel betrekking heeft op archieven en dat dus de bibliotheek van handschriften er van uitgesloten is. Dat is de bedoeling niet. Van daar de bijvoeging van art. 11, die noodig schijnt juist omdat deze bepalingen voor de bibliotheek van gedrukte werken niet gelden.

(*Get.*) A. C. BONDAM.
„ R. FRUIN.
„ S. MULLER FZ.

Bijlage III.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen: in art. 3 de woorden: „welke alvorens zullen worden gestempeld", te doen vervallen;

in art. 5 de woorden: „dan na behoorlijk gestempeld te zijn met den stempel van het Rijk" te vervangen door: „dan na voorzien te zijn van een etiquet, waaruit blijkt, tot welk dépôt het stuk behoort."

TOELICHTING.

Het stempelen der stukken is een barbaarsch gebruik, dat volslagen nutteloos is, daar de stempel kan worden onzichtbaar gemaakt of uitgescheurd, waardoor het stuk bedorven is, ook als het later wordt teruggevonden. Tegen hen, die fraude willen plegen, helpt het stempelen niet.

Om onopzettelijk te loor gaan van stukken te voorkomen, is het aanhechten van een etiquet voldoende.

(*get.*) R. Fruin.

Bijlage IV.

ONTWERP-REGLEMENT.

Overwegende, dat het van algemeen belang is, de archieven, welke in de rijksdepôts bewaard worden, zoo bruikbaar en toegankelijk mogelijk voor het onderzoek te maken; dat evenwel tot eene goede bewaring der archieven tevens vereischt wordt bepalingen vast te stellen omtrent de wijze, waarop tot die verzamelingen toegang kan worden verleend.

I.

De rijksarchivarissen zijn gehouden, onder in achtneming der hierna te melden bepalingen, de toelating tot het gebruik der onder hun beheer staande verzamelingen van archieven te verleenen aan alle bij hen bekende en vertrouwde personen, die zich daartoe aanmelden.

Tot het raadplegen van rijksarchieven, die jonger zijn dan December 1813, wordt de vergunning vereischt van de autoriteit, die ze in het depôt heeft gedeponeerd.

II.

Indien zich bij de rijksarchivarissen iemand ten voornoemden einde aanmeldt, aan wien zij vermeenen de toelating niet met genoegzame zekerheid te kunnen vergunnen, verwijzen zij hem met zijn verzoek naar den Minister van Binnenlandsche Zaken, en doen zij tevens onverwijld aan dien Minister verslag, met opgave der redenen hunner weigering.

III.

De toegelaten personen zijn gehouden in het gebouw der archieven gebruik te maken van de verlangde stukken, welke alvorens zullen worden gestempeld.

Tenzij de omstandigheden zulks onmogelijk maken, worden de bezoekers niet in de bergplaats der verzameling zelf toege-

laten, maar brengen de ambtenaren de verlangde stukken ten gebruike in een afzonderlijk daartoe bestemd vertrek.

De ambtenaren zijn ook gehouden aan de bezoekers de tafels, indices, repertoria, inventarissen en regestenlijsten voor te leggen, en hun verder in hunne nasporingen behulpzaam te zijn.

Zij dragen zorg, dat de gebruikte stukken telken reize in goeden staat worden teruggegeven en dadelijk weder gelegd op de daarvoor bestemde plaatsen.

IV.

Zonder machtiging wordt geen stuk buiten het gebouw gebracht.

Indien iemand zoodanige machtiging verlangt, verwijzen de rijksarchivarissen hem te dien einde naar den Minister van Binnenlandsche Zaken. Zij doen tevens aan dien Minister rapport en dienen van bericht en raad.

Dergelijke machtiging wordt niet vereischt voor verzending van archiefstukken naar de openbare inrichtingen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen of nog aan te wijzen.

V.

Geen stuk wordt ten gebruike buiten het gebouw afgegeven, dan na behoorlijk gestempeld te zijn met den stempel van het depôt, en tegen reçu, geteekend door dengene, wien het stuk wordt toevertrouwd; van elk reçu wordt aanteekening gehouden in een daartoe bestemd register.

Nadat het stuk is teruggegeven, nagezien en in goeden staat bevonden, wordt het reçu aan den betrokken persoon teruggegeven en hiervan in het register melding gemaakt.

VI.

Het is aan hen, die van archiefstukken gebruik maken, veroorloofd ze te doen drukken en in het licht te geven, mits zij zich onderwerpen aan de algemeene en stilzwijgende voorwaarden: *a.* dat zij zich verantwoordelijk stellen voor het door hen uitgegevene, *b.* dat zij verplicht zijn een exemplaar van de door hen bezorgde afdrukken te schenken aan het depôt, waar het archiefstuk berust, *c.* dat de Regeering het recht behoude, om dezelfde stukken andermaal te doen drukken en in het licht te geven.

VII.

Teneinde de nakoming van de bepalingen van art. 6 te verzekeren, is in ieder depôt een register voorhanden, bevattende

een afschrift van dit besluit en eene verklaring, dat de ondergeteekenden zich daaraan en met name aan art. 6 onderwerpen. Niemand wordt tot het gebruikmaken van archiefstukken toegelaten, alvorens die verklaring te hebben onderteekend.

Gelijke verklaring moet worden afgegeven door dengene, die stukken uit het archief te leen vraagt.

VIII.

Indien gevraagd wordt naar stukken, waarvan de rijksarchivarissen de inzage niet raadzaam oordeelen, mogen zij dit weigeren; doch niet anders dan met verwijzing naar den Minister van Binnenlandsche Zaken, aan wien zij dadelijk daarvan kennis geven met opgave der redenen van weigering.

IX.

Van de bepalingen van dit besluit kan voor in bruikleen gegeven archieven worden afgeweken bij de akte, waarbij ze in bruikleen gegeven worden. De kennisgeving en machtiging, bedoeld in art. 2, 4 en 8, worden voor die archieven gedaan en gevraagd aan en van den inbruikleengever.

X.

Onder archieven zijn in dit besluit ook begrepen de in een archief-depôt bewaarde handschriften, die geen deel uitmaken van een der in het depôt bewaarde archieven.

Voor duplikaten is echter het bepaalde in art. 4 al. 1 niet van toepassing.

Het Rijksarchief in Noordbrabant.

I. *Gebouwen en meubilair.*

In het vorig jaarverslag heb ik er op gewezen dat de zeer ongeschikte kasten, indertijd wegens ruimtegebrek tijdelijk aangebracht in de groote benedenkamer boven de daarbestaande sorteerkasten, weder gemist zullen kunnen worden wanneer, na de voltooiing van het ontworpen brandvrije archiefdepôt bij de provinciale griffie, een deel der bij ons geborgen griffie-archieven daarheen kunnen worden overgebracht. In verband daarmede raadde ik aan de voor die kasten vroeger ontworpen gedeeltelijke verbeteringen niet uit te voeren.

Deze verbeteringen zouden voornamelijk bestaan in het aanbrengen van een hangende ijzeren galerij en een trap. Uwer Excellentie's ambtsvoorganger keurde de vervanging goed van die werken, opgenomen in het toen loopende bestek van onderhouds- en vernieuwingswerken, door een aantal verbeteringen en herstellingen van anderen aard in de depôts en lokalen. Deze werken zijn daarop alle vóór juni verricht. Zij bestonden voornl. in het herleggen in cement van den vloer van het achterdepôt; het afhakken en nieuw-bezetten met sterke specie van muren aldaar; het dichten van raamopeningen in den achtermuur van het oude depôt, vroeger buitengevel; het bestraten van het open terrein langs de Mortelstraat; eenig verfwerk; eenige veranderingen aan kasten. In het laatst van het jaar zijn de nieuwbezette muren en de muren van den traptoren in het achterdepôt en daarna ook de galerijlatten en balken in dat depôt, geheel in effen lichte tint geverfd.

In de verbouwing der griffielokalen, die thans reeds ver is gevorderd, is onze conciergewoning betrokken, die daarom met mei door den concierge is verlaten. Bij Kon. besluit van 18 maart 1901 n°. 69 is zijn genot van vrije woning c. a.

ingetrokken en hem een jaarlijksche vergoeding daarvoor, benevens een vergoeding in eens voor verhuiskosten, toegekend. Hij heeft toen een woning, niet ver van het archiefgebouw gelegen, gehuurd.

Ten aanzien van het meubilair kan ik den aanschaf vermelden van een kaartentafel op de groote bovenkamer.

II. *Reddings- en brandbluschmiddelen.*

De afleiders zijn volgens het onderhoudsbestek op tijd onderzocht en steeds in goeden toestand bevonden. Bij de brandlantaarns zijn gedrukte kaartjes, hun plaats aanwijzende, in de kastwanden bevestigd waartegen zij hangen. Zij zijn alle geregeld nagezien, opdat zij in geval van nood steeds in orde zullen zijn. Ook bij de brandslangen en de depôts van brandzakken zijn dergelijke kaartjes vastgehecht, aantal en toebehooren duidelijk vermeldende.

III. *Toestand der verzamelingen.*

Na afloop van het metselwerk bovenbedoeld zijn de verzamelingen in het achtergebouw aan een daardoor noodig geworden duchtige en herhaalde schoonmaak onderworpen, terwijl de verzamelingen, die tot vrijmaking van muren tijdelijk in het voordepôt opgesteld waren tusschen de kasten, geleidelijk weder op hunne plaatsen zijn ingebracht. Daarbij was gelegenheid een deel van de oude provinciale archieven, die te nauw stonden, ruimer te zetten, waarna kon worden voortgegaan met de verleden jaar wegens ruimtegemis gestaakte kartonneering van de vele honderden rekeningen der landsmiddelen. Dit werk is nog niet voltooid. Er zijn vele portefeuilles voor noodig; en niet alleen een herziening der sorteering, ook, gelijk ik hieronder zal vermelden, een inventarisatie gaat er mede gepaard.

In het algemeen is overal, waar nadere sorteering van onderdeelen onzer collecties plaats vond, daarbij tevens de toestand daarvan verbeterd. Er is dan ook steeds gezorgd, dat portefeuilles en omslagen in groote hoeveelheid in voorraad waren.

Verschillende registers en protokollen, die tijdelijk voor onderzoekingen naar elders werden verzonden, zijn vooraf geheel of gedeeltelijk herbonden. Ook zijn weder een aantal oude kerkregisters, tijdelijk aan ons opgezonden, ingebonden. Eveneens enkele bescheiden van oude gemeente-archieven.

Van de griffie-archieven zijn, in verband met de voortzetting hunner sorteering, weder een groot aantal losse bescheiden van omslagen voorzien en gekartonneerd. De verzorging der kadaster-archieven, verleden jaar begonnen en waarvan toen reeds een goed aantal der groot-folio deeltjes gebundeld, in 51 groote portefeuilles gezet en gerugd waren, is voortgezet. Al de stukken in groot formaat zijn thans op gelijke wijze behandeld, totaal 72 bundels.

IV. *Ordening en inventarisatie.*

Van de oude rechterlijke archieven zijn voor regeling onderhanden genomen, dat van Bokhoven en dat van 's-Gravemoer. De inventarissen, daarvan opgemaakt, vermelden de protokollen gedetailleerd; de losse stukken zijn nauwkeurig uitgezocht en globaal beschreven. Bij het archief van het gerecht van 's-Gravemoer vond ik het „oud boek bevattende privilegiën, contracten enz.", waaruit ik indertijd bij de regeling van het oud-archief van Dongen een extract (van 1701) gevonden had. Het is een protokol van het gerecht bevattende:

1°. „Dingtafel", beginnende 15 januari 1598, na mei 1602 overgaande in protokol van jaarlijksche schouwverbalen (tot 1701), borgtochten (tot 1707) en eeden (tot 1731); waartusschen, vooral later, allerlei ordonnantiën en reglementen, privilegiën, accoorden, rekwesten enz. geregistreerd zijn — niet altijd in chronologische orde.

2°. Rol van 15 maart 1635—30 juni 1644, 13 februari 1648—16 maart 1651.

De losse minuten van akten bij het schepenarchief van Willemstad & Ruigenhil zijn naar aanleiding van een in te stellen onderzoek bepaald, en naar soort en datum uitgezocht, geheel op den voet der oorspronkelijke orde, die aan de hand van gevonden notities zoo goed mogelijk is hersteld. Die orde is vooral gebaseerd op de ligging der panden en goederen.

De talrijke losse minuut-cedulen van verkoop en verpachting van hout, tienden enz. en van besteding van werken in de bosschen (Mastbosch, Liesbosch, Ulvenhoutsche bosch enz.) van het domein (het Prinselijk huis, van 1799 af de Nationale Domeinen), gepasseerd ten verzoeke van den rentmeester te

Breda ten overstaan van schepenen van Prinsenhage met assistentie, voorzoover het Mastbosch aangaat, van schepenen van Ginneken & Bavel, zijn alle uitgezocht en beschreven. Zij berusten bij het reeds vroeger globaal geïnventariseerde schepenarchief van Prinsenhage. Ik vond er kopieën bij van:

a. de onderhandsche verpachtcedule van de gruit over de stad Breda met Teteringen voor de jaren 1756—1758, gepasseerd voor den rentmeester van Oranje-Nassau te Breda;

b. de publieke verpachtcedule van wege denzelfden rentmeester van de helft van den molen *de Eendragt* in het Zandgat te Zundert voor de jaren 1776—1781.

Het schepenarchief van Bladel, Reusel & Netersel onderging ordening, voor de losse stukken naar de soort der rekeningen, akten, processtukken enz. De soms zeer talrijke minuten der akten van schepenen en notarissen, behoorende bij eenige schepenbanks-archieven, zijn naar aanleiding van intestellen nasporingen vooraf geregeld. De nieuw-verworven oude rechterlijke protokollen zijn nauwkeurig beschreven.

Bij de opsporing van een leenverhefakte anterieur aan het oudste der leenakten-protokollen, bleek het noodig de losse stukken van den Raad van Brabant als Leenhof, die bij de vroegere sorteering van het archief van dien Raad grootendeels waren bijeengebracht maar nog niet waren uitgezocht, te onderzoeken en te sorteeren. Met het oog op de vroegere zeer groote verwarring der losse stukken van het, van 's-Gravenhage naar den Bosch en van daar naar Breda, later van daar weer naar 's Hertogenbosch terug, en ook te Breda en te 's Hertogenbosch nog eenige malen verhuisde, archief van den Raad, is het begrijpelijk dat de bepaling en bijeenzoeking veel moeilijkheid aanbood. De Adjunct-Commies mr. Ebell was er vrij geruimen tijd mede bezig. Hij stelde er in hoofdzaak de volgende deelen en serieën uit samen.

a. Verkort leenregister, in losse bladen, van de vier kwartieren der Meierij van den Bosch, van de verheffen uit 1633—1739 (opgemaakt in 1730 en bijgehouden tot 1739); en een idem van de Baronie van Breda van de verheffen uit c. 1592 tot c. 1728.

b. Bundels missives, memories en aanschrijfbrieven betrekkelijk verachterde leenen.

c. Bundels losse en geliasseerd geweest zijnde missives door secretarissen van schepenbanken en notarissen opgezonden ingevolge de ordonnantie voor den Raad van Brabant dd. 24 januari 1738 op het verduisteren der leenen; uit 1739, 1740 (lias), 1741 (lias), 1743—1780.

d. Idem idem ingevolge de ordonnantie van den Raad van Brabant dd. 16 februari 1780 (renovatie van die van 24 januari 1738 bovenvermeld); uit 1780 (eerste halfjaar), 1781—1794 (blijkbaar zeer onvoltallig).

e. Twee bundels procuratiën om leenen te verheffen; uit de 17de eeuw, en uit 1704—1779 (geliasseerd geweest).

f. Bundel overgelegde akten en stukken bij het verheffen van leenen.

g. Tal van lijsten van transporten van en verbanden op leengoederen over de jaren 1795 tot (1 februari) 1809, bij het Departementaal Gerechtshof van Brabant te Breda ingevolge circulaire van 28 februari 1809.

h. Protokol bevattende overdracht ter griffie van den Raad van Brabant van rentebrieven,.geconstitueert in den quartiere van Antwerpen bij prelaten, edelen en de steden representerende de Staten 's landts ende hartochdoms van Brabant," van 6 augustus 1615—4 maart 1643 (3 katerns).

i. Register van modellen van akten voor den leenhof (2 caterns).

Met een regeling van de archieven van de gewestelijke besturen van 1795—1810 heb ik mij gedurende het voorjaar beziggehouden. Na eenigen tijd bleek het mij duidelijk dat een regeling, waarbij de archieven van ieder der opvolgende besturen gescheiden, elk als een geheel, bewerkt zou worden, ondoelmatig en ook moeilijk uitvoerbaar wezen zou. Ik brak dus geheel met de wijze waarop deze archieven sinds het midden der 19de eeuw gerangschikt waren. Van de resolutieregisters, gelijk van de daarbij behoorende chronologische serie der dossiers van brieven, rapporten en besluiten, maakte ik één doorloopende collectie van 1795 tot 1810. Daarna liet ik direct het verbaal met de dossiers volgen van den Commissaris tot het bestuur over de door de Franschen aan onze Republiek gecedeerde Landen, wiens taak in 1805 op het Departementaal Bestuur overging. Daarachter rangschikte ik de registers met bijlage van de commissies uit de verschillende gewestelijke besturen gevormd en gecommitteerd. Eenige van deze zijn bij bijna al de gedaante-

wisselingen van het in 1795 zelfstandig geworden en in 1796 voor korten tijd als 8ste lid in de Unie opgenomen gewest (Bataafsch) Brabant, permanent gebleven tot juni 1810, zoodat hare registers doorloopen en de stukken ééne serie vormen. Op deze serieën liet ik de bescheiden volgen — waarbij tal van registers van besluiten, van aanschrijvingen, van ordonnantiën, van boekhouding, enz. — der colleges voor de financiën en domeinen. Bij de retroacta dezer Colleges, waarvan het laatste bij de inlijving van Holland-links-van-den-Rijn bij het Fransche keizerrijk in juni 1810 den naam droeg van Departementale Rekenkamer, behooren de in 1798 van de Nationale vergadering verworven exemplaren van rekeningen van in het voormalig Generaliteitsland Staats-Brabant tot in 1795 geheven landsmiddelen, beden, gemeene middelen, collateraal, 40e, 50e, 80e penningen, verpondingen, inkomsten en rechten van domeinen, opbrengsten uit geseculariseerde geestelijke goederen. Daarbij behooren verder de exemplaren der opvolgende rekeningen van dezelfde heffingen, gedaan en aan het gewestelijk bestuur als hun committent afgelegd door de ontvangers en rentmeesters voor dezelfde goederen, over de jaren 1795—1810. Daarbij behooren ten slotte ook de generale thesauriersrekeningen over het gewest zelf.

Nadat ik alles aldus had afgedeeld, heb ik de serieën der klad- en der net-„resolutieboeken" met de indices, de registers der insertiën, der missives, der publicatiën, der verbalen enz. en de serie der dossiers beschreven, eveneens de bundels met rapporten enz. Bij de retroacta der Commissies heb ik het werk tot het najaar gestaakt, maar niet dan na nog het onderzoek van den inhoud der rekeningen aangevangen, en met de beschrijving daarvan een begin gemaakt te hebben. Eerst laat in den winter heb ik het werk weer kunnen opvatten, toen de boven onder hoofdstuk III vermelde verruiming van de plaatsing der rekeningen had plaats gehad.

Door den binder, H. Wagenaar, die door het bovenbesproken werk van verzorging en kartonneering van stukken en collecties verre den meesten tijd is in beslag genomen, heb ik tusschenbeide nog een deel onzer plakaten-collectie laten ordenen, nl. dat gedeelte dat, door de aanwinsten der laatste jaren langzamerhand bij de stamcollectie gekomen, nog totaal ongesorteerd was.

Het register, dat ik in het vorige jaar van het gemeentebestuur van Dordrecht had overgenomen (1), heb ik nu uitvoerig beschreven. Het belang van den inhoud geeft mij aanleiding die beschrijving hier te laten volgen:

(1) Vg. Archiefverslagen 1900, blz. 121, overdruk blz. 7.

REGISTER bevattende kopieën van verbalen, akten, oorkonden, getuigen-verklaringen enz., betrekkelijk de grensaanduiding der jurisdictie van den prins van Oranje aan de zuidzijde van de Oude Maas in de Verdroncken waert van Suythollant, den loop van de Oude Maas, de bedijking daarvan enz.; met name:

A. *1.* „Dextracten uuytet proces verbael ende informatie ge„houden opte designatie van de limiten vander heerlicheden „van mijn heere den prince van Orangnen, gelegen inder „suytsijde vander Ouder Maze inde Verdroncken waert van „Suythollant, onderteeckent, mits doverlijden van mr. „Joachim Houtsocht, bij ons commissarissen voors. A. Sas„bout, R. Moons, Gerard Rennoy."

2. Verbael van twee gezworen landmeters betrekkelijk de opneming van . . . . . . „de paelscheijdinge vande heer„licheyden Stanthaesen, Dromelen, Almonde, Dubbelmonde „ende XX Houven, mits den geheelen Verdroncken waert „van Suythollant ende alle de steden, dorpen daer ronts„omme leggende . . . . . . A° XV^c LX".

3. Getuigen-verklaringen betreffende: den loop van de Donga inder Maze; „opt gescheyt der stede van Ste Geer„truydenberge vrijheyt vande heerlicheyt van Stanthaesen"; over het bevisschen van den Santsteck oft nu Wieldrecht, en over den Santsteck en de limieten van Wieldrecht; over het gebruiken van den Santsteck en of deze in Wieldrecht ligt; over den loop vander Maze tusschen de Putsche steck en den Springer.

B. Octrooien enz., meer bijzonder op de stad en het Land van Heusden betrekking hebbende:

4. Octrooi van den heer van Heusden d.d. 12 februari 1272 over den schouw op den dijk genaamd de Hooftdijck met instelling van 12 gezworenen (6 in het graafschap van Hollant, 4 in het Land van Heusden, 2 in dat van Althenae).

5. Brief van Aelbrecht van Beyeren den ruwaert d.d. 3 november 1386, uitbreidende de „vrijheyt" der stad H. tot de Oude Maze toe.

6. Brief van denzelfde op denzelfden dag, aan de stad Heusden een recht van opslag (van visch?) gevende.

7. Brief van Filips (van Bourgondië) d.d. 13 februari 1431, gevende aan die „geerft, gelant ende gegoet" zijn in het Land van Heusden recht van dijkage, met aanstelling van dijkgraaf en 7 heemraden, enz.

C. Contracten enz., bijzonder betreffende de indijking, „voorden Maesdam":

8. „Cedule vande ordinantie der nijeuwer dijckage voorden Maesdam gemaect int jaer ons heeren duysent vierhonderd XXXVIII bijden goeden luyden der stede van Dordrecht; gesloten bij mij joncker van Gaesbeeck".

9. Contract dd. 16 maart 1439 (1440?) tusschen eenige, die „ingelant leggen voorden Maesdam" tot verdere bedijking overeenkomstig de ordinantie van 1438 (sub 8 bedoeld).

10. Contract dd. 29 october 1441 tusschen die ingelanden, regelende de gevolgen der bedijking.

D. *11.* Eenige getuigenverklaringen betrekkelijk den loop van de Oude Maze van „Wijfvlietersloot ofte Maesdam" af tot de Westmaze toe.

E. Contracten enz. betrekkelijk de indijking der aanwassen van Moerkerckerland en Strijen:

12. Leenbrief dd. 14 april 1439 van Jacob heer tot Gaesbeke enz., van Lodowijck van Moerkercken enz., van LXXV morgen land in Schobben ende Everocken ambachten.

13. Contract van 13 mei 1538 tusschen ingelanden en geërfden van de uiterwaarden en aanwassen ten N. van de Maas bewesten Moerkerckerlant en Suythollant, en die van de uiterwaarden en aanwassen van de „group Strijemonde, Numansgors, der Carthuijsers ende anderen" gelegen ten Z. van de Maas in de heerlijkheid Strijen, ten aanzien der bedijking dier uiterwaarden ter vervanging van een niet uitgevoerd contract van 7 maart 1530.

14. Contract van 10 september 1538, gesloten door dezelfden tot wijziging der dijkrichting.

F. *15—17.* Dezelfde brieven als onder C genoemd.

Wat de nieuwe archieven betreft, heb ik het volgende te vermelden. In den zomer heb ik een globale opschrijving gedaan van alle onderdeelen der griffie-archieven in ons depôt, met vermelding van jaar en wijze van verkrijg enz. en toestand van bewerking. Daarna hebben wij een van die onderdeelen onder handen genomen en wel datgene, dat ten aanzien der regeling het minst bevredigde, met name hetgeen bij onze vroegere werkzaamheden (1) was afgezonderd van de verwarde papieren, welke vóór 1892 bij ruimtegebrek op de zoldervloeren der griffie opgestapeld en toen goeddeels ter opruiming voorgesteld waren, doch in 1892/93 door ons in bewaring zijn genomen. Het afgezonderde was toen niet bij een der afdeelingen van het provinciaal archief op te lossen, doch van genoeg belang om er een afzonderlijke collectie van bijlagen der besluiten c. a. van het provinciaal bestuur van te maken. Die collectie is thans gesplitst in twee deelen, van vóór en na juli 1850, met het oog op de waarschijnlijke terugvoering naar de griffie van de archieven na juli 1850, waarop ik in hoofdstuk I heb gewezen.

Nadat de collectie aldus was gesplitst — waarbij wel eenige moeilijkheden waren te overwinnen, werden van beide deelen de dossiers geheel beschreven en van opschriften voorzien. Een aantal heb ik reeds in mijn jaarverslag over 1894 opgesomd (2). Wanneer er over een zaak slechts één of enkele stukken werden aangetroffen, zijn deze opgenomen in de chronologische collectie van Gouverneurs, C. d. K. of Gedeputeerde Staten.

In april bereikte mij om bericht een voorstel van het provinciaal bestuur om weder een hoeveelheid papieren, vallende onder en ook buiten de lijst van 31 december 1896 n°. 2960 K. W. op te ruimen. Ik stelde voor, wijl een onderzoek der stukken nogal veel tijd zou kunnen kosten en de as. slooping der griffielokalen tot spoedige verwijdering der papieren van daar noopte, ze voorloopig aan mij over te geven, opdat ik ze kon onderzoeken en nagaan in vergelijking met de andere griffiebescheiden alvorens ik over de waarde of onwaarde en het nut van behoud advies uitbracht. Ik wees er op dat wij bij vorige gelegenheden tusschen vele bescheiden die onder de bedoelde Lijst vielen, er andere hadden gevonden, die niet opgeruimd moesten worden; dat de al of niet opneming op de Lijst van sommige rubrieken, en de aanduiding van andere wel eens

(1) Het laatst deed ik daarover verslag twee jaar geleden (Archiefverslagen 1899 blz. 315, overdruk blz. 3).

(2) Archiefverslagen 1894 blz 101, overdruk blz. 8.

opnieuw mocht worden overwogen, en dat er bij sommige wellicht ook eenige reserve te maken zou zijn voor een deel der stukken daaronder vallende. Ik verwees naar de ondervinding vroeger bij onderzoek van dergelijke bescheiden opgedaan en in mijn jaarverslag over 1897 (1), medegedeeld.

Dit voorstel werd goedgevonden, waarop de stukken ons in mei gewerden. Daarna is niet alleen deze collectie, maar zijn in verband daarmede ook een massa gelijksoortige bescheiden bij de in ons depôt bewaarde oudere griffie-archieven eveneens onderzocht. In augustus deed ik van mijn bevinding uitvoerig rapport waarop in deze loopende maand de beslissing inkwam, die aanleiding gaf tot de opneming, in het bij dit verslag behoorende afzonderlijk Verslag der aanwinsten, van de uitgezonderde en uit de wel ter opruiming gedoemde papieren uitgeschifte of gereserveerde bescheiden. Het vermelde werk gaf aanleiding om nog verschillende andere serieën der griffie-archieven onder onze berusting, in hoofdzaak stukken bevattende welke volgens de meergemelde lijst ter vernietiging waren opgeschreven, onder handen te nemen en van de heterogene bestanddeelen te ontdoen, opdat deze hun eigen plaats konden vinden. De bij dat werk te voorschijn gekomen niet vernietigbaar verklaarde stukken heb ik eveneens in het Verslag der aanwinsten vermeld. Dergelijk terechtbrengen van in het archief van het eigen Collegie zelf verloren zwervelingen is toch met het doen van een aanwinst geheel gelijk te stellen.

De verleden jaar vermelde regeling der provinciale begrootingen van na 1850 is weder voor eenige portefeuilles voortgezet doch nog lang niet voltooid.

Met het oog op de aanstaande terugvoering van de griffie-archieven van na 1850 uit ons gebouw naar het voor de griffie in aanbouw zijnde brandvrije depôt, en tegelijk om tot inlichting te kunnen strekken bij het overwegen van eventueele verdere maatregelen omtrent de bewaring en het beheer der griffie-archieven, heb ik een memorie opgesteld, de geschiedenis vermeldende van de overneming van verschillende gedeelten dier archieven in het archiefgebouw onder mijn beheer. Die memorie, met de processen-verbaal der opnemingen als toevoegsels, gaat als bijlage hierbij.

V. *Uitgaaf van bescheiden uit het Archief.*

Hieronder heb ik niets te vermelden.

---

(1) Archiefverslagen 1897 blz. 82—87, overdruk blz. 5—10.

VI. *Aanwinsten en verliezen.*

In een gedetailleerden Staat, als bijlage hierbij gevoegd, doe ik thans weder afzonderlijk verslag van de aanwinsten door ons in 1901 gedaan.

De aanwinsten, voor onze verzamelingen bestemd door mijn ambtgenoot in Limburg volgens zijn ingediend ruilingsvoorstel waarvan hij mij in het begin van het vorige jaar mededeeling deed, heb ik nog steeds niet ontvangen. Evenmin een geschenk, ons dezen zomer in het vooruitzicht gesteld en waarbij zeer oude dokumenten omtrent Breda zouden zijn, oorkonden (privilegiën) uit 1280 en 1290 (in kopie?) en diverse stukken betrekkelijk Baarle-Nassau en Oud- & Nieuw-Gastel.

Uitzicht bestaat op terugwinnen voor dit Rijksarchief van het daarin nog ontbrekende gedeelte van het archief van het voormalige 5e district der provincie. (1) Binnenkort zal ik daaromtrent waarschijnlijk zekerheid kunnen verkrijgen na een persoonlijk onderzoek ter plaatse waar hun aanwezigheid vermoed wordt, waartoe ik de machtiging hoop te bekomen.

Als verlies heb ik alleen te vermelden den afstand krachtens Uwer Excellentie's machtiging van een aantal gedrukte bestekken van publieke werken onder Waterstaat, Handel en Nijverheid. Die bestekken zijn voor den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat op diens verzoek bijeengezocht uit onze dubbelen, van de provinciale griffie afkomstig.

VII. *Afschrijving van elders berustende bescheiden.*

Van de bij het archief van den domeinrentmeester in de Meierij ontbrekende pootkaart van Vechel van 1629, met de voorafgegane van 1379 en 1310 en zooals zij bevestigd is in 1648, nam ik voor het archief kopie. Ik had ze geleend uit het gemeente-archief ten behoeve van een onderzoek naar rechten, bij mijn depôt ingesteld. De beschrijving van het stuk laat ik hier volgen:

Afschrift van een authentieke kopie eener resolutie van den Raad van State d.d. 1648 april 23, waarbij bevestigd worden:

1o. de uitgifte der gemeene gronden aan Vechel in 1310 door hertog Jan I,

---

(1) Vg. Archiefverslagen 1899, blz. 816 (overdruk blz. 4).

2°. een brief voor Vechel van hertogin Johanna van 1379, en

3°. het octrooi van de rekenkamer van 5 april 1629, om 80 voeten gemeentewaarts-in te planten, tegen een recognitiecijns van 15 pond jaarlijks aan den Hertog. (N.B. Er was 40 voeten ver geplant zonder octrooi, zoodat de rentmeester van den leene de boomen had in beslag genomen.)

De Raad reserveert houtschat, novale tienden en moeren, en gelast betaling van f 300.— omdat die van Vechel verzuimden te voldoen aan de brieven van terrier, nagelaten hadden den cijns aan te geven, hun kaarten van verkrijg te toonen, enz.

Ook uit het Rijksarchief te 's-Gravenhage heb ik voor een dergelijk onderzoek naar rechtstitels tijdelijk eenige bescheiden geleend, nl. een dossier betrekkelijk den Emiliapolder, bij het Nassausche domein-archief aldaar bewaard. Ik maakte van de gelegenheid gebruik de volgende oorkonden te excerpeeren:

1314, Maandag na St. Willebrord.
Beleening met *het gerecht van Drimilen en het gemaal en de visscherie en het gerecht van Stanthezen*, door Hughe van Sotteghem, heer van Putten, op Jan van der Dussen.

1331, Zaterdag vóór St. Katherine.
Arnout van der Dussen draagt op ten behoeve van Willem van Duvenvoirde, de helft van *het gerecht en het ambt van Stanthezen*, hem aangekomen van Arnd Wisscard Jansz.

1343, Donderdag na Allerheiligen.
Nycl. v. d. Dussen belooft de helft van *de heerlijkheid v. Drimmelen* aan Willem v. Duvenvoirde.

1347, Woensdag op H. Sacramentsavond.
Willem van Drimmelen draagt op aan zijn zoon Jan al zijn goederen onder Drimmelen.

1411, St. Margriet.
Paltsgraaf Willem verkoopt *de ambachtsheerlijkheid van Drimmelen* c. a., hem aangekomen van heer Willem van Driemilen, aan Engelbrecht van Nassouw heer van der Lecke en van Breda.

VIII. *Raadpleging der verzamelingen.*

In het begin van het afgeloopen jaar werd het archief voor onderzoekingen door het publiek dagelijks opengesteld, in den winter van 10—3 ure en in den zomer van 10—4 ure, in stede van, gelijk tot nog toe, op slechts 4 werkdagen 's weeks van 10—3 ure. Van de ruimere gelegenheid is vooral door één bezoeker een goed gebruik gemaakt, nl. door den heer jhr. mr. A. van Sasse van Ysselt. Hij stelde een onderzoek in de serie der Bossche schepenprotokollen in omtrent de oude topografie van den Bosch. In het bijzonder onderzocht hij naar de voorname huizen aldaar en vereenigde daarmede een breed onderzoek naar hunne voormalige bewoners en dezer genealogie. Een ander onderzoek door denzelfde betrof de geschiedenis van Bergeik, waarvoor hij het schepenbanksarchief en het hier gedeponeerde oud-gemeentelijke archief van Bergeik, Westerhoven, Riethoven, Borkel en Schaft ijverig in hun geheel doorzocht. Een derde betrof een aantal brieven van maagzoen, tot een uitgaaf bestemd.

Een andere bezoeker, de heer J. v. d. Hammen Nz. te Besoyen, die geregeld des Zaterdags overkomt, hield zich uitsluitend bezig met genealogische onderzoekingen in dienst van anderen.

Vele vragen om inlichting kwamen weder schriftelijk tot ons, waaraan wij steeds zoo goed mogelijk hebben voldaan.

Van de onderzoekingen naar recht noem ik de volgende op: cijnzen van de godshuizen te Geertruidenberg; servituten tusschen huizen te Bergen-op-Zoom; beurzenstichting W. Sanders te Breugel; idem C. Aarts te Bergeik; onbeheerde nalatenschap Luijten: vischrecht onder Geertruidenberg; idem onder Driel in de Maas; erfpachtsvoorwaarden onder Willemstad; idem onder Rosendaal; erfenis de Gruijter; nalatenschap Jhr. Jan van Amelroij; jachtrecht van Lieshout; stichting-van Spreeuwel te Hilvarenbeek.

Van wetenschappelijken aard waren o. a. de nasporingen naar: de geschiedenis van het kasteel te Breda; krijgsgebeurtenissen in en om Geertruidenberg in het eind der 18e eeuw; de herkomst van Pieter Ardes, pseudo-drost van Wouw; voorstellingen van het beleg van den Bosch in 1629; de verrassing van Grave in 1577; de verbeteringen in de oude wijze van huwelijksvoltrekkingen door de kerken; de geschiedenis der reformatie in het Land van Heusden; de 6 Zweedsche regimenten in dienst van de Republiek; oude Brabantsche kronieken; oude posterijen in Noordbrabant. Natuurlijk ook de bovengemelde onderzoekingen van den heer van Sasse van Ysselt.

Van voornamel. administratieven aard — al betrof het ook

hier meer rechtskwesties — waren de volgende onderzoekingen: over de beplantingen langs den Rijksweg onder Velp bij Grave, over een gemeente-subsidie voor den kerkbouw te Vucht omstreeks 1882, en over verleende vergunningen voor steigers in de Zuidwillemsvaart, alle drie ingesteld voor den Commissaris der Koningin in deze provincie, en voor de tweede waarvan de vroeger ter griffie uitgeschoten en hier ondergebrachte gemeentebegrootingen dienst deden. Verder die over het pontveer onder Engelen, voor de Gedeputeerde Staten; over de beplanting op den Rijksweg onder Helvoirt, voor den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat alhier; over de oprichting van den Emiliapolder, voor het bestuur daarvan; over de ligging van het voormalige Haagoortsche Sas, voor het bestuur van 's Rijks Waterstaat; over den rechtstoestand ten aanzien der schepentrouwboeken, voor een collega.

Naar andere inrichtingen werden weder zeer vele schepenprotokollen tijdelijk overgestuurd voor onderzoek van aldaar wonenden. Dit vond geregeld plaats naar Amsterdam voor dr. W. Zuidema, naar 's-Gravenhage voor Jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland; een enkele maal naar elders. Naar Leiden gingen de collectanea van van Heurn ten gebruike van mr. J. C. Overvoorde, naar Dordrecht een paar deelen der kopie-inventarissen van Nassausche domeinarchieven, voor den heer Roest van Limburg.

IX. *Bemoeiingen met de lokale archieven in de provincie.*

Voor de werkzaamheden en zorgen voor een goede bewaring van gemeente- en polder-archieven in deze provincie verwijs ik als gewoonlijk naar het jaarverslag, daarover weder uit te brengen aan de Gedeputeerde Staten.

Voor de gemeente Wouw werden eenige figuratieve kaarten van armengoederen door onzen binder gebonden.

Van wege Uwer Excellentie's ambtsvoorganger is mij een nader onderzoek opgedragen naar de oude kerkarchieven in deze provincie. Ik heb mij daarmede gedurende het geheele jaar zooveel mogelijk beziggehouden en verschillende kerkarchieven bezocht en globaal opgeschreven. Niet overal werd ik evenwel toegelaten. De beweging op dit punt in den boezem der sijnode van de Ned. Hervormde kerk zal daarop vermoedelijk van veel invloed zijn geweest. Sommige kerkbestuurders zeiden mij een door hen zelf te vervaardigen opgaaf van den inhoud hunner archieven toe, maar bleven dan nog vaak in gebreke dit te zenden. Aan den anderen kant vond ik ook veel goede medewerking. Hier en daar was men blijkbaar er mede ingenomen

dat mijn opname van den inhoud met eenige ordening en verzorging gepaard ging. Deze laatste was dan ook veelal wel noodig. Naar die archieven wordt door hunne beheerders dikwijls weinig omgezien, en de bewaarplaatsen zijn vaak vochtig. De meeste archieven worden in kisten bewaard en deze zijn dan doorgaans geplaatst in een vertrek van kerk of toren, komen weinig open en staan op de steenen vloeren. Ik dring zooveel doenlijk aan op verbetering hierin. Om het werk voor deze uitgestrekte provincie met hare vele Ned. Hervormde gemeenten en R. K. parochiën te voltooien, op een voet als reeds voor andere provinciën is gelukt, is binnen een betrekkelijk korten tijd ondoenlijk.

De tijd van een jaar is daarvoor in elk geval veel te kort gebleken. Intusschen hoop ik toch over eenigen tijd, nadat ik in het zachtere seizoen weer een aantal der nog te bezoeken archieven zal hebben afgedaan, een overzicht te kunnen samenstellen waarop gedurende volgende jaren tot aanvulling en verbetering geleidelijk kan worden voortgewerkt. Thans is het nog niet doenlijk.

's Hertogenbosch 28 februari 1902.

De Archivaris in Noordbrabant.
A. C. Bondam.

VERSLAG DER AANWINSTEN

VAN HET

RIJKSARCHIEF-DEPÔT TE 's-HERTOGENBOSCH

in **1901.**

A. Gedeelten van in het depôt aanwezige archieven.

I. Oude rechterlijke archiefbescheiden.

In het jaarverslag over 1894 (1) deelde ik mede dat mij twee schepenprotokollen, een van Heeze c. a. en een van Mierlo, waren toegezegd, en dat ik tegelijkertijd op het spoor was gebracht van andere schepenprotokollen van Heeze c. a. In 1896 (2) maakte ik het laatst melding van pogingen om deze te verkrijgen. Er waren toen nog steeds bezwaren. Intusschen verloor ik de zaak niet uit het oog, en in 1898 verkreeg ik het registertje van Mierlo. (3) In het nu afgeloopen jaar mocht ik van den jhr. mr. A. F. O. van Sasse van Ysselt alhier vernemen, dat er stukken, in dit Rijksarchiefdepôt behoorende, aan het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant waren aangeboden, met name registers enz. van Heeze. Ik informeerde dadelijk bij den mij bekenden laatsten houder van de bovenbedoelde schepenprotokollen van Heeze c. a., den notaris F. Schrijvers te Eindhoven, die mij

---

(1) Archiefverslagen XVII, blz. 106.
(2) Idem XIX, blz. 142.
(3) Idem XXI, blz. 293.

indertijd had uitgesteld. Ik wees er hem op, dat die Rijksstukken ingevolge de wet in dit Rijksarchiefdepôt behoorden te worden overgebracht. In antwoord deelde hij mij mede, dat de protokollen op dat oogenblik in handen waren van den heer van der Steen, (toenmaals) bibliothecaris van het Provinciaal Genootschap bovengenoemd. Hij verzocht mij derhalve mij tot dezen er om te wenden. Werkelijk bleken de bovenbedoelde registers identiek te zijn met onze protokollen. Dank zij den invloed van den heer van Sasse van Ysselt, wien hiervoor veel dank verschuldigd is, werden zij mij hierop onmiddelijk afgegeven toen ik er om stuurde. Er waren een aantal losse bescheiden en registertjes van allerlei aard in- en bijgevoegd, met name:

1°. Stukken van geheel particulieren aard, blijkbaar afkomstig van den oud-burgemeester van Heeze A. A. Deelen. Zij zijn:

a. Een register van leverantiën en werkzaamheden van een timmerman en aannemer (later burgemeester) Deelen, 1812—1846, met notities van verrekening. Inliggend: eenige losse tegennota's en andere stukken, o. a. een winkelboekje.

b. Een nota van een aanslagbiljet voor A. A. Deelen van 1886 en 1889.

Deze particuliere stukken zond ik den heer Schrijvers terug.

2°. Twee registers van verkoopingen van roerend goed in 1838, gemerkt n°. 1 en 2, met een verzamelregister (afkomstig van een vroegeren notaris?).

Ook deze stukken gingen terug.

3°. Een klein pakje stukken van het gemeente-archief van Waalre uit deze eeuw.

Deze zond ik aan het betrokken gemeentebestuur.

4°. Een expeditie van een besluit tot opschorting eener verkooping van gemeentegrond te Cromvoirt dd. 21 januari 1801.

Dit stuk heb ik, als waardeloos, vernietigd.

5°. Stukken uit het gemeente-archief van Heeze c. a.; nl.;

a. Verbaal van een in 1622/23 gehouden meting der landerijen onder Heeze (& Leende), waarachter is ingeschreven een akte dd. 20 (ju)nij 1631 over de betaling van contributie voor een stuk land.

b. Een lias ingekomen borgbrieven uit de laatste helft der 18e eeuw (dooreen).

c. Een lijst van verstrekte kardiensten ten behoeve van de Fransche Republiek in 1795.

d. Een fragment-lijst van ingekomen publicatiën (nos. 78—174, 5 december 1797 tot 22 maart 1799).

e. Een bundel „sprekende borderellen" op de rekening van het dorpshuishouden van Heeze over 1806.

Deze stukken hoop ik bij gelegenheid met dat archief te kunnen hereenigen.

6°. Een register van grootendeels particuliere correspondentie van A. J. Deelen, burgemeester van Heeze, van 1847 tot 1854 (o. a. minuten van jaarlijksche aanbiedingen, uit dankbaarheid, van een speenlam of zuiglam aan de vrouw van den Gouverneur, later Commissaris des Konings). Inliggend: eenige losse minuutbrieven en ook ontvangen nota's enz.

Ook dit register zal bij nader onderzoek wellicht blijken te behooren bij het gemeente-archief van Heeze c, a.

De rest waren oude rechterlijke bescheiden van de schepenbank van *Heeze, Leende en Zes-Gehuchten*, bestaande in:

1 & 2. Dingrollen; protokollen van civiele procedure, houdende memorie van het verhandelde op de gerechtsdagen, vonnissen, enz.;

1. 1587 maart 11—1595 mei 31 (en eenige vonnissen van 1591—1594);

2. 1622 mei (vóór den 11n)—1622 october 26 (fragment).

3—10. Protokollen van allerhande akten:

3. 1584 februari 27—1585 juli 19;

4. 1584 september 21—1588 februari 28;

5. 1585 september 8 (voorafgegaan door een fragment van de voorgaande)—1589 januari 31;

6. 1596 october 16—1607 juni 27 (van Leende?);

7. 1612 maart 19—1615 februari 9 (van Leende);

8. 1632 juni 3—1636 januari 15, en nog eenige latere tot 1640 maart 26 (van Leende);

9. 1648 augustus 11—1651 augustus 1 (idem);

10. 1614 april 10—1622 october 27 (van Zes-Gehuchten).

11—16. Protokollen van transporten, geloften, enz.:

11. *a.* transporten, deelingen, enz.: 1610 januari 2–1612 november 18;
b. geloften, enz.: 1610 januari 11—1611 december 30.

12. *a.* transporten, deelingen, enz.: 1613 januari 17—1615 december 23;
b. geloften, enz.: 1613 januari 30-1615 december 24.

13. *a.* transporten, deelingen, enz.: 1624 januari 3—1627 januari 20;
b. geloften, enz.: 1624 januari 13—1627 februari 25.

14. *a.* transporten, deelingen, enz.: 1648 januari 2—1649 december 31;
b. geloften, enz.: 1648 februari 12—1649 december 24, gevolgd door een akte van eedsaflegging door burgemeesters dd. 15 november 1649.

15. *a.* transporten, deelingen, enz.: 1650 januari 3—1651 december 23;
b. geloften, enz.: 1650 januari 12—1651 december 18.

16. *a.* transporten, enz.: 1660 maart 18—1665 februari 11;
b. geloften, enz.: 1665 januari 25—1666 maart 19.
} Van Zes-Gehuchten.

17. Een pak diverse schepen-akten, waarbij een voogdijrekening, een bundel adviezen in rechtszaken, eenige processtukken, enz.

De heer Aug. Sassen, notaris en raadslid te Helmond, die mijn aandacht oorspronkelijk op de bovenvermelde protokollen gevestigd had, en wiens handschrift ik in opschriften op de omslagen herkende, bleef niet achter met onze verzamelingen met een

deel van een ander schepenbanksarchief te hereenigen. Hij droeg ons nl. het eerste gedeelte over van een protokol der schepenbank van *Asten* dat, volgens het opschrift van dit fragment, liep over het tijdvak van 3 juli 1573 tot 6 juli 1575. Het fragment loopt tot 21 juni 1574. Toen ik in 1888 de ten raad-huize van Asten bewaarde gedeelten van de schepenbanksarchieven van Asten, van Someren, van Deurne & Liessel, van Lierop en van Vlierden overnam, heb ik dit fragment daar niet aangetroffen. Het moet dus reeds vroeger vandaar verwijderd (uitgeleend) zijn geweest.

Door den eigenaar der halfheerlijkheid *Oirschot en Best* was vroeger in mijne handen gesteld een protokol van het binnen die heerlijkheid bestaan hebbende leenhof, met verzoek om onderzoek en inlichting of het voor de rechten van den halfheer eenig belang had. Ik antwoordde toenmaals ontkennend en wees er op dat het deel niet bij particuliere papieren en titels maar in een publiek archief op zijn plaats was, en feitelijk in dit Rijksarchiefdepôt thuis behoorde. Verleden jaar is het nu hiervoor afgestaan. Het is getiteld: „Leenboek des leenhofs van Groot Bijsterveld binnen de vrij en heerlijckheyt van Oirschot," werd blijkens inschrift vernieuwd in 1759, en bevat:

(*Fol.* 1—3) „Instructie en specificatie van regten ende van d'ordinaris gebruyk onder de leenen gehoorende aanden Souverainen Leenhoove van Braband";

(*Fol.* 15) Akten van eedsaflegging als leenman, van 28 october 1768 tor 17 juli 1797;

(*Fol.* 17—133) Akten van verhef der leenroerige landen, liggersgewijze geboekt, van 22 october 1761 tot 17 juli 1797.

Aan de keerzijde: (*fol.* 1) Afschrift van den titel, waarbij Lodewijck Jan Baptist baron Sweerts de Landas, heer van Oirschot en Best enz., het Leenhof van Bijsterveld, zijnde een leen van den hertog van Brabant, verkrijgt van de „huysarmen van de neegen blocken der stad 's Hertogenbosch," dd. 24 october 1758;

(*Fol.* 3) Verhefakte van dit Leenhof voor den Raad en Leenhof van Brabant door denzelfde, dd. 7 november 1758;

(*Fol.* 3 *verso*) Commissie voor Carel Hendrick Jacob baron Sweerts de Landas als stadhouder van het Leenhof, dd. 17 augustus 1759;

(*Fol.* 4) Idem voor Albertus van Nahuys als griffier, dd. 17 augustus 1759;

(*Fol.* 4 *verso*) Idem van Jan Schouw als stadhouder, dd. 8 december 1795;

(*Fol.* 5) Idem voor Pieter Elias van Nahuys als griffier, dd. 19 juni 1804.

Los inliggend: een exemplaar der publicatie van het Uitvoerend bewind der Bataafsche republiek, betrekkelijk het werk der leenroerige goederen binnen deze republiek, dd. 7 mei 1799, en eenige losse aanteekeningen betreffende verheffen.

Van het gemeentebestuur van *Oirschot* heb ik, — als oud-rechterlijk archiefstuk, nog bij het gemeentearchief aangetroffen — ontvangen een boekdeeltje in klein-octavo-formaat behelzende een:

Protokol van testamenten, verleden voor den parochiaan der parochiekerk van Best, van 4 maart 1613 tot 27 februari 1623; met achterin een akkoord van boedelverevening dd. 10 december 1613, en eenige aanteekeningen over regelen bij erfopvolging, huwelijksvoorwaarden en naderschap.

Van het gemeentebestuur van *Sambeek* heb ik het volgende overgenomen:

1. Fragmenten van een schepenprotokol, bevattende:
   - *a.* het slot eener akte van 25 october 1770,
   - *b.* akten van ondertrouw en trouw van 13 juni 1795 tot 12 februari 1797,
   - *c.* idem van ...april 1798 tot 21 april 1798,
   - *d.* idem van 28 april 1798 (alleen het slot) tot 14 april 1799,
   - *e.* idem van 12 juli 1800 (alleen het slot) tot 24 april 1803 (gevolgd door het begin eener latere akte),
   - *f.* idem van 13 mei tot 11 van wiedemaand (juni) 1809.
2. Stempel van de schepenbank.

Van het gemeentebestuur van *Hilvarenbeek* is nog overgenomen:

Een register van overledenen, gehouden door den gequalificeerde voor de successiebelasting ingevolge ordonnantie dd. 4 october 1805; 5 januari 1806—27 december 1810.

II. Naoogst voor de oude archieven uit de griffie-archieven.

Van de provinciale-griffie, waar van het griffie-archief nog berusten: het archief der Provinciale Staten van 1814 tot heden; dat van Gedeputeerde Staten van 1870 tot heden, behoudens enkele onderdeelen slechts van 1880 en 1887 tot heden; dat van den Commissaris der Koningin van 1880 tot heden); zijn ons bij verschillende gelegenheid de nader aangetroffen bescheiden bezorgd die bij de oudere deelen dier archieven behooren. Bij hunne sorteering en plaatsing heb ik de volgende bescheiden gevonden, die tot het eigenlijke „oud-archief in Noordbrabant" behooren, dat mij volgens mijne instructie is toevertrouwd.

1°. Vier stukken als bijlagen gelegd in een brief van 18 juli 1877, n.l.:

a. Een lijst van plaatsen in de kwartieren Peelant, Kempelandt en Maeslandt van de Meierij van den Bosch, met rugopschrift *„19 februari 1650"* en *„dit raeckt het ontfangen der chijnsen inde Meyerije"* enz.

b. Simpele kopie eener notarieele dito van een akte van 4 juni 1328 (int jaer ons Heeren duysent drye hondert en de XXVIII des saterdaeghs nae des Heylichs Sacraments dach), waarbij de rentmeester van den hertog van Brabant in de Meierij verkoopt aan die van den Bosche en van Vucht „die gemente die geleghen is binnen Wolffs camer, ende van daer geet totte palen der gemeynte van Esche ende voort tot Bortmanshove ende tot den wege die van Helvoort compt, ende van daer tot Loevoert ende tot der gemeynt van den Bosche ende weder tot Wolffs camer voors," enz.; met schutrecht enz. — (Gemerkt **44** en **G 3**.)

c. Expeditie den 16en juni 1698 beteekend aan den heer van Berlicom en Middelrode, Philip van Thienen, van een mandement-poenaal door den Raad van Brabant den

9^en^ juni 1698 ten voordeele van die van Berlicom verleend,. hen handhavende in het bezit der gemeynte gelegen onder Middelrode en Berlicum door hunne voorzaten in 1300 bij koop verkregen van hertog Jan; gemerkt: **49**, en waarbij gevoegd een evenzoo gemerkte:

d. Simpele kopie van een conclusie van eisch door die van Berlicom tegen den heer tot handhaving van het mandement d.d. 9 juni 1698, en van hunne possessie vel quasi met recht van gebruik, beweiding en beschikking van de gemeente in dat mandement omschreven.

Uit den bovenbedoelden begeleidenden brief van 18 juli 1877 door den Directeur der registratie en domeinen te Maastricht gericht aan de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant (geagendeerd 26 juli 1877 G n^0^. 13) blijkt, dat zij bij een inventarisatie waren terecht gekomen „van het oud domeinarchief van het kantoor 's-Hertogenbosch" en werden opgezonden als behoorende „in het provinciaal archief". Een bijschrift van den griffier der staten brengt de bedoeling aan het licht om ze in handen te stellen van den archivaris der provincie. Thans zijn zij door ons hereenigd met het archief van den Raad & Rentmeester-Generaal der domeinen in het kwartier (d. i. de meierij) van 's-Hertogenbosch.

2^0^. Plakaat behelzende het besluit van den Prefekt van het fransche departement „der Monden van den Rijn" dd. 23 november 1811 betrekkelijk de liquidatie der gemeenteschulden (Fransche en Nederlandsche tekst).

3^0^. Een der origineele expedities van het besluit van den Prefekt van het fransche departement „der Monden van den Rijn" dd. 18 december 1811 (indicateurnummer 7920), regelende voor het jaar 1812 „la composition, la division et la police des bureaux de la préfecture".

Bij het gedeelte der griffie-archieven, dat onder onze bewaring berust, trof ik het volgende stuk aan:

Door den gemeentesecretaris gewaarmerkte kopie van een rekening en verantwoording van J. Quist Czoon als thesaurier van Nieuw-Vossemeer wegens de hoofdelijke belasting bij octrooi door het Departementaal bestuur van Zeeland verleend en over 1810 omgeslagen, en wegens klappergeld

enz., den 30n december 1810 afgelegd aan de leden van den Magistraat of de regeering van Oud- en Nieuw-Vossemeer, te Nieuw-V. woonachtig, en de gecommitteerden uit de burgerij aldaar, onder wier directie de administratie was geschied.

Dit stuk, wellicht in den franschen tijd aan de prefektuur der Rijnmonden ingezonden toen die zich bezighield met de regeling der gemeente-comptabiliteit, heb ik voorloopig bij het archief dier prefektuur geplaatst.

III. Naoogst voor de nieuwe archieven.

Van de bovenbedoelde, ons nader bezorgde bescheiden behooren de volgende bij de onder ons berustende gedeelten der griffie-archieven:

1. Klapper op de ingekomen stukken op het bureau voor het Kadaster, 1841;

2. Idem idem, 1842/43;

3. Idem op de aangiften tot vrijdom van lasten wegens landontginning en -verbetering, 1844/45;

5. Idem idem, 1846/51;

6. Idem idem, 1850/56;

7. Idem idem, 1856/63;

8. Idem op de besluiten tot vrijdom, 1841/54;

9. Idem idem, 1854/62.

10. „Staat der tengevolge van Zijner Majesteits besluit van den 13n augustus 1819 n°. 4, litt. c, tusschen de domein-administratie ter eene en de belanghebbende kerk- en gemeentebesturen ter andere zijde aangegane overeenkomst met betrekking tot den afkoop der verpligting van het domein, als geestelijken tiendheffer, tot het opbouwen, vernieuwen, herstellen en onderhouden van kerken, torens en pastorijen in de provincie Noordbraband"; (tot 29 april 1824).

11. Register van boekingen van den stand der proviciale kas van 30 juni 1852 tot 27 mei 1886 (met bijlagen).

12. Afdeelings-index van de provinciale griffie voor de stukken van den Commissaris des Konings, 1861—1869 (negen deeltjes).

13. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 25 october 1856, litt. D, 1e afd. Algemeene Zaken & Comptabiliteit, aan den Commissaris des Konings in Noordbrabant, dezen om advies vragende voor een antwoord op het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op de ontwerp-begrooting van Binnenlandsche Zaken voor 1857: „De aanzienlijke sommen jaar op jaar voor de herstelling van het gebouw aan het Provinciaal Gouvernement van Noordbrabant besteed, hebben de aandacht getrokken. Thans wordt voor dat gebouw weder f 5000 aangevraagd. Binnen weinig jaren zal het omstreeks f 20000 gekost hebben. Men vraagt of het dan nu thans in behoorlijke orde is, en of anders de stichting van een geheel nieuw gebouw niet voordeeliger uitkomsten zou hebben opgeleverd." (Het stuk is niet geagendeerd; met potlood is er op geschreven „beantwoord bij brief van ... nov. 1856 A no. ...")

14. Missive van de Kamer van Koophandel te Tilburg dd. 19 februari 1862, aan den Commissaris des Konings in Noordbrabant, ter begeleiding van een afschrift van een door haar aan den Koning ingediend adres betreffende de spoorwegverbinding tusschen de Belgische banen en de spoorwegen in Noordbrabant. (Ongeagendeerd, doch behoort vermoedelijk bij 14 februari 1862 A no. 2, of 31 maart 1862 A no. 9).

15. Rekwest dd. 2 juni 1868 van H. J. van de Goorbergh te Breda aan den Commissaris des Konings in Noordbrabant, dezen verzoekende hem als oudsten apotheker in Nederland in aanmerking te doen komen voor eenige koninklijke onderscheiding; met een brief van denzelfde dd. 25 juni 1868 (met 2 bijlagen) dit verzoek toelichtende. (Ongeagendeerd, doch met marginale aanteekening „aanhouden" en „is overleden".)

16. Een dossier bevattende stukken uit het geheim archief van den Gouverneur van Noordbrabant, behoorende tot diens correspondentie met den heer P. van den Bosch, ingenieur-verificateur van het kadaster, te Oosterhout, over middelen „tot stuiting der toenemende armoede zonder bezwaar van den staat noch van die der gegoede klasse"; geagendeerd AG 18 april 1848, no. 28; AG 24 april 1848, no. 33, en ongeagendeerd nog een missive van dien heer dd. 26 mei 1848.

17. Afdeelings-index van de provinciale griffie voor de stukken van Gedeputeerde Staten, 1861—1869 (9 deeltjes).

18. Een viertal stukken betreffende de provinciale comptabiliteit, geagendeerd 14 mei 1858 G n°. 45; 24 juni 1859 G n°. 101; 9 januari 1863 G n°. 11, en 2 maart 1870, G n°. 58.

19. Missive van den Minister van Financiën dd. 5 mei 1858, afd. Generale Thesaurie, n°. 87 (geagendeerd 11 mei 1858 G n°. 24), houdende aanwijzing van fouten in de boeking der sloten van provinciale rekeningen, beschikbaarstelling van een door vergelijking thans vastgesteld saldo, en waarschuwing tegen afgifte van betalingsmandaten boven de tijdelijk aanwezige kassaldo's van de provincie bij den Rijksbetaalmeester.

20. Een dossier van 39 stukken (genummerd van 1 tot 41, doch waarvan die genummerd 2 en 40 ontbreken), betrekking hebbende op een proces, gevoerd in de jaren 1860—1865 door Theodorus Veldekkers te Nuenen tegen de gemeente Nuenen, Gerwen & Nederwetten over den vollen eigendom van een stuk land in de Kerkakkers onder Nuenen (publieke weg), waarbij gevoegd is een afschrift van het vonnis van het Provinciaal Gerechtshof in Noord-brabant dd. 14 februari 1865 (met kopie-exploit van beteekening), waarbij de eischer in den vollen eigendom is gesteld enz.
(Kopieën van stukken uit ditzelfde proces waren reeds door ons aangetroffen bij de voor vernietiging voorgedragen griffiepapieren, die ons in 1897 ten onderzoek waren gezonden. Zie: Verslagen omtrent 's Rijks Oude Archieven, 1897, XX, blz. 85.)

21. Rekeningen, afgelegd door den ontvanger der gemeente Eindhoven aan den Raad dier gemeente over het beheer der gelden van het kanaal Eindhoven—Helmond, over de jaren 1863—1865 (4 deeltjes).

22. Een dossier bevattende stukken, betrekking hebbende op de concessie van den stoombootdienst tusschen Heusden en Rotterdam, nl.:

a. Besluit van den Minister van Financiën dd. 27 maart 1841, afd. Posterijen, n°. 78, verleenende die concessie (met reglement en tarieven); geagendeerd 2 april 1841 — U.

b. Twee besluiten van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 15 maart 1864, n°. 162, 6e afd., en 13 juli 1864, n°. 184, 6e afd., houdende wijzigingen van art. 3 der concessie; zie agenda 18 maart 1864 G n°. 45 en 19 juli 1864 G n°. 66.

c. Een besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 9 februari 1871, n°. 170, 12e afd., houdende voorwaardelijke wijziging van art. 3 der concessie, zooals dit het laatst is vastgesteld bij besluit van 13 juli 1864, n°. 184.

d. Een besluit van den Minister van Waterstaat, Handel & Nijverheid dd. 8 maart 1878, n°. 24, afd. Handel & Nijverheid, houdende inwilliging van het verzoek tot overschrijving der concessie, (met als bijlage afschrift van het besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 november 1849, n°. 115, 1e afd., tot goedkeuring van de toenmalige overdracht der concessie), geagendeerd 14 maart 1878 G n°. 32.

De stukken van n°. 22 waren gelegd in het sub *a.* vermelde besluit. De laatstvermelde twee, die sub *c.* en *d.*, zijn naar de provinciale griffie teruggebracht als behoorende tot het daar bewaarde deel der griffie-archieven. Dit laatste geschiedde om gelijke reden ook met het laatstvermelde stuk onder n°. 18.

Bij het onderzoek der ter opruiming bestemde papieren, die voorloopig bij ons werden overgebracht, zooals ik onder hoofdstuk IV van het jaarverslag memoreer, kwamen eenige bescheiden voor den dag die, op een enkele rubriek (n°. 7) na, behooren tot de gedeelten der griffie-archieven bij mij bewaard. Het bleek dat zij niet of nog niet konden worden gemist. Ik hereenigde ze dus met de zich reeds onder mij bevindende van dezelfde soort, en vermeld ze daarom als aanwinst. De sub 7 genoemde zijn bij het jongere gedeelte der provinciale griffie-archieven teruggebracht.

1. Registers van lastbrieven tot betaling van bureau- en griffiebenoodigdheden; dienstjaren 1870, 1872—1874, 1877 (5 deeltjes).

2. Idem idem voor de provinciale huishoudelijke begrooting; dienstjaren 1870, 1872—1883 (13 deeltjes).

3. Registers bevattende aanwijzing der gelden ten behoeve der provincie te ontvangen, zoomede wat daarmede betaald en verantwoord is; dienstjaren 1870, 1874—1876 (4 deeltjes).

4. Register houdende aanteekening van de verleende vergunningen tot het schieten van schadelijk gedierte en het houden van klopjachten, over de jaren 1871/72—1889/90.

5. Alfabetische naamlijsten der Nationale Militie, lichtingen 1888—1892.

6. Diverse nummers behoorende tot het repertoire van den griffier, tusschen nos. 1671 en 2396, en nog diverse van de bij de repertoirenummers behoorende stukken tusschen nos. 2072 en 2577.

7. Onderhandsche overeenkomsten tot uitvoering van Rijkswerken in de provincie, staten van meer werk daarbij enz., over de dienstjaren 1892 en 1893.

Bij het eindonderzoek en de voorbereiding ter opruiming van de onder de Lijst van 31 december 1896 n°. 2960 KW. vallende onderdeelen der griffie-archieven onder onze eigen bewaring — waarvan ik mede in het jaarverslag onder hoofdstuk IV melding maak — bleken eveneens nog bescheiden verscholen te zijn, die niet onder dezelfde rubrieken vallen. Zij zijn zorgvuldig uitgehouden en op hunne plaatsen gebracht. Het zijn:

1. Een antwoord dd. 19 maart 1815 van den burgemeester van Herpt en Bern aan den Gouverneur van (Noord)-Braband op diens circulaire van 6 maart 1815 n°. 1, betrekkelijk de door de omwenteling van 1795 geremoveerde ambtenaren.

2. Het appostillair besluit van den Gouverneur van Noordbraband dd. 30 december 1831 A. n°. 22, waarbij in handen wordt gesteld van den (fung.) commissaris van het distrikt Princenhage van onderzoek en rapport een rekwest van A. Gielen te Chaam over inkwartieringszaken. (Ontv. 3 januarij 1832, n°. 3.)

3. Een missive van denzelfde gedateerd 20 januarij 1834 A n⁰. 11 aan den distriktscommissaris van Roosendaal over inkwartieringszaken aldaar. (Ontv. 24 januarij 1834, repertoire n⁰. 10.)

4. Idem van den burgemeester van Princenhage dd. 4 maart 1844 aan den commissaris van het 4e distrikt te Breda over veeziekte. (Gemerkt $^{5}/_{3}$ 277.)

5. Een tweetal begrootingen voor kazerneeringskosten der brigade Marechaussée te Oss, over 1859 en 1867.

6. Eenige antwoorden van gemeentebesturen op de circulaire van den Commissaris des Konings van 6 januari 1873 A n⁰. 14, betrekkelijk Latijnsche scholen.

7. Antwoord dd. 3 februari 1873 van den heer R. J. A. Kallenberg van den Bosch te Teteringen (ondervoorzitter der maatschappij van landbouw, tuinbouw en veeteelt in het arrondissement Breda), op een missive van den Commissaris des Konings gedateerd 29 januari 1873 A n⁰. 3, mededeeling verzoekende van de met Deenschen haver verkregen uitkomsten (ten behoeve van het provinciaal verslag).

Van deze stukken zijn die genoemd sub 1, 6 en 7 gebracht bij de chronologische collecte van het archief van den Commissaris des Konings, die sub 2, 3 en 4 bij de betrokken distrikts-commissariaats-archieven, en die sub 5 bij de gemeentebegrootingen van Oss.

Ten slotte kan ik hier nog melding maken van eenige bescheiden, die hetzij bij ordening van sommige deelen der hier berustende griffie-archieven, hetzij bij daarin plaats gehad hebbende onderzoekingen zijn gevonden, en thans op hunne plaatsen zijn gebracht:

1. Een extract uit de provinciale kaart van Noordbrabant ter aanduiding van een daar te stellen verbeterde communicatie tusschen den Maasdijk even boven Megen en den grooten weg der 1e klasse n⁰ 8.

2. Geauthentiseerd extract uit de kaart van den overlaat, de Beersche Maas, onder de gemeente van Herpen; behoorende bij de missive van den hoofdingenieur van den Waterstaat in de provincie Noordbrabant d.d. 30 september 1831, n⁰. 1231.

Het laatste werd teruggevonden bij een missive d.d. 18 juni 1861 van het gemeentebestuur van Huisseling aan Gedeputeerde Staten ter beantwoording van hunne circulaire van 7 mei 1861. De beide kaarten zijn bij onze kaarten-collectie gebracht.

3. Lotingsregisters van de Nationale Militie, district Dinteloord lichting 1863.

4. Een pak naamlijsten van de lotelingen der Nationale Militie van de klassen van 1858, 1859, 1860 en 1861, omtrent welke op grond van art. 190 der wet van den 19^{en} augustus 1861, *Stbl.* n°. 72, in het jaar 1862 een uitspraak moet worden gedaan. (Van alle gemeenten behalve: Dieden, Dommelen, Duisel c.a., Empel, Esch, Giessen, Herpt & Bern, Oudheusden, Oyen, Rijswijk, Vrijhoeven-Cappel, Westerhoven; alfabetisch geordend.)

5. Register der ingekomen reclames tegen de uitspraken der militieraden, lichting 1864.

Deze stukken zijn gebracht bij de overige militiebescheiden.

6. Gemeenteverslag van Besoijen over 1852 (dat zijn plaats vond bij de andere verslagen dier gemeente).

B. Geschenken.

Drukwerken.

Van een aantal verslagen en inventarissen in 1901 verschenen, ontvingen wij weder een exemplaar. Het waren:

Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven over 1899 en 1900, deel XXII en XXIII (Ontvangen van Uwe Excellentie).

Notulen van de elfde bijeenkomst der Rijksarchivarissen op 16 october 1900 (Idem).

„De Rijks-archieven in Roermond in 1899 en in 1900 & 1901" (Idem).

Verslag omtrent de oude archieven van Suriname en Curaçao, door mr. A. Telting (Van den verslaggever).

Derde verslag van onderzoekingen naar archivalia te Parijs, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, door G. Busken Huët (Van Uwe Excellentie).

Verslag van onderzoekingen naar archivalia in Italië, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, op last der regeering ingesteld door prof. P. J. Blok (Idem).

Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van Geschiedenis en Kunst, deel XXII over 1899 (Idem).

Verslag der commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen over 1900 (Ontvangen van de Commissie).

Verslag over den toestand van het West-Friesche Museum te Hoorn gedurende het jaar 1900, uitgebracht door de commissie van toezicht (Idem).

Verslag van de commissie van bestuur van het Provinciaal museum van oudheden en geschiedkundige voorwerpen in Drenthe, aan de Gedeputeerde Staten, over 1900 (Idem).

Verslag over den toestand der Koninklijke Bibliotheek in het jaar 1900 door den bibliothekaris (Ontvangen van dezen).

„Nasporingen en studiën op het gebied der Nederlandsche krijgsgeschiedenis; zesde jaarverslag 1 october 1900" (Ontvangen van den direkteur van het krijgshistorisch bureau van den Generalen Staf).

Verslag van den toestand der provincie Noordbrabant over het jaar 1900, uitgebracht door Gedeputeerde Staten (Ontvangen van dit college).

Verslag van den toestand der gemeente 's-Hertogenbosch over het jaar 1900, uitgebracht door B. & W. (Ontvangen van het gemeentebestuur).

Tweede wetenschappelijke balans van het pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren (Ontvangen van den direkteur).

Verslag betrekkelijk den dienst der Rijkspostspaarbank in Nederland, over 1900, aan de Koningin uitgebracht door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid (Idem).

Verslag van den toestand van het gemeentearchief te Dordrecht over het jaar 1900 (Ontvangen van den archivaris).

Verslag der commissie van toezicht over den toestand van het gemeente-archief te Rotterdam over het jaar 1900 (Ontvangen van de commissie.)

„Bronnen voor de geschiedenis van de Nederlandsche Antillen, in het Rijksarchief te 's-Gravenhage"; overzicht door mr. A. Telting (Ontvangen van den schrijver.)

Inventaris van het archief van het Gast- en Heiligegeesthuis en van het Oude-mannenhuis te Sinte-Geertruidenberg, door A. J. Flament, Rijksarchivaris in Limburg (Ontvangen van mr. M. van Dam, advokaat en procureur te Breda.)

„De stedelijke bibliotheek van Leeuwarden bevattende vnl. de werken uit en over deze hoofdstad van Friesland en hare geschiedenis, beschreven en toegelicht door W. Eekhoff, stedelijk archivaris; gevolgd door eene geschiedkundige bibliographie van Leeuwarden" (Ontvangen van het gemeentebestuur van Leeuwarden.)

„De stedelijke kunstverzameling van Leeuwarden beschreven en toegelicht, met een vervolg op den catalogus van de stedelijke bibliotheek alsmede een overzicht van de geschiedenis der kunst in Friesland", door W. Eekhoff. (Idem.)

Tweede supplement op den catalogus der stedelijke bibliotheek van Leeuwarden, door de gemeente-archivaris, mej. R. Visscher. (Idem.)

„Doop-, trouw- en doodboeken in de Burgerlijke en Kerkelijke gemeenten in de provincie Overijsel, benevens overzicht van de kerkelijke archieven in die provincie". (Ontvangen van den Rijksarchivaris in Overijsel.)

Overzicht der doop-, trouw- en doodboeken berustende in het oud-archief der gemeente Zwolle. (Idem.)

„Catalogus der inventarissen van de archieven der voormalige zijlvestenijen en dijkrechten in de provincie Groningen, meerendeels gedeponeerd in het Rijks-archiefdepôt te Groningen"; saamgesteld door den Rijksarchivaris aldaar. (Ontvangen van dezen.)

Inventaris van het huisarchief Farmsum, bewerkt door mr. C. P. L. Rutgers. (Ontvangen van den Rijksarchivaris in Groningen.)

Inventaris van het familie-archief van het geslacht van Bolhuis te Warffum. (Idem.)

Inventaris van het huisarchief Allersma. (Idem.)

Van de volgende bronnen-uitgaven en vervolgwerken ontvingen wij een exemplaar:

Supplement op het Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis, bewerkt door James de Fremery. (Ontvangen van diens erfgenamen, door tusschenkomst van den heer Th. Morren.)

De Cameraars-rekeningen van Deventer, uitgegeven door dr. J. de Hullu en mr. J. Acquoy, successivelijk archivaris dier gemeente; vijfde deel, bladwijzer. (Ontvangen van het gemeentebestuur van Deventer.)

Limburg's jaarboek; II afl. 2, VI, VII afl. 1, 2 en 3. (Ontvangen door tusschenkomst van den heer A. F. van Beurden.)

Van den schrijver ontvingen wij een exemplaar van:

„Jezuïeten-rechtvaardiging.", de „Jezuïeten-gruwelen" van A. B. de B. getoetst aan de geschiedenis, door dr. W. Zuidema; afl. 4 en 5.

Van den heer Algemeen Rijksarchivaris ontvingen wij nog enkele dubbelen van gedrukte stukken.

C. Aankoopen.

Door tusschenkomst van den heer jhr. mr. Victor de Stuers is voor mijne verzamelingen aangekocht:

„Niu rentbouck van Onse Lieve Vrouwe Broederschap voor den armen"; ligger van geld- en rogrenten, jaarlijks uit huizen en erven te Grave en in verschillende plaatsen van de baronie van Kuik en het land van Ravestein enz. verschuldigd aan die Broederschap te Grave; opgemaakt omstreeks 1640 en bijgehouden tot omstreeks 1760.

Een deel in folio met vele los-bijliggende memories, missives, akten enz. betrekkelijk de inning der renten enz.

Het vindt zijn plaats bij een tweetal dergelijke registers van Grave in den Staat van Aanwinsten over 1899 op blz. 336 en 339 vermeld.

INHOUDSOPGAAF

van den Staat van Aanwinsten van het Rijks-archiefdepôt te 's-Hertogenbosch in 1901.

A. Gedeelten van in het depôt aanwezige archieven.

MEMORIE

HOUDENDE

Geschiedenis van de opneming in het Rijksarchief-depôt te 's-Hertogenbosch van gedeelten der provinciale griffie-archieven in Noordbrabant.

Toen in 1888 het gebouw voor 's Rijks oude archieven in Noordbrabant op ruimen voet werd uitgebreid, vroegen de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant bij brief van 26 juli 1888 G n°. 107/59 1e afdeeling 1e bureau aan den Minister van Binnenlandsche Zaken een ruim gedeelte der depôtruimte beschikbaar te willen stellen voor berging van het griffie-archief. De Minister vroeg hierover het bericht van den Archivaris in Noordbrabant. Deze deelde mede dat, als de archieven van de latere jaren werden uitgezonderd en b.v. de invoering van de provinciale wet van 1850 als grens gesteld, voor de opneming stellig voldoende plaats beschikbaar zou zijn. Daarop werd den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs enz. te 's-Gravenhage opgedragen over een technische regeling van de zaak in overleg te treden met den Archivaris.

Deze had inmiddels een onderzoek ingesteld naar de werking van den toestand te Groningen, waar de onderste twee galerijen van het depôt voor de berging van griffie-archief aan de griffie in gebruik waren gegeven, en stelde nu naar aanleiding ook daarvan een memorie op, die bij het overleg tot leidraad strekte. Daarbij werd het denkbeeld van een tweeheerige administratie in het archiefgebouw met afzonderlijke toegangen verworpen. De directie van al wat het gebouw en zijn onderhoud raakte niet alleen, doch ook de zorg voor de brandbluschmiddelen,

voor verwarming, luchten, schoonmaken, de voorzorgen tegen brandgevaar enz. enz. zouden in eene hand blijven.

Op deze beginselen werd bij het overleg in februari 1889 overeenstemming verkregen. Den 15en mei d. a. v. besliste ook de Minister in beginsel, dat bij eventueele inwilliging van het verzoek van Gedeputeerde Staten geen eigen toegang zou gegeven worden, terwijl de opneming van de griffie-bescheiden beperkt zou worden tot de oudste dossiers.

De ingebruikneming van de nieuwe depôtruimte kon eerst in 1891 volledig haar beslag krijgen. Inmiddels was door den Minister aan den Archivaris een onderzoek opgedragen naar zeker onderdeel der oud-provinciale archieven, en hem op Zijn Excellentie's verzoek dd. 13 mei 1890 n°. 298 K. W., aan den Commissaris des Konings gericht, machtiging tot een persoonlijk onderzoek in de griffie-archieven verstrekt bij schrijven van den C. d. K. dd. 15 mei 1890 A n°. 1, eerste afdeeling eerste bureau. Uit dat onderzoek vloeide o. a. de nota voort, aan den C. d. K. sub dato 25 juni 1890 op diens verzoek overgegeven en afgedrukt achter het jaarverslag omtrent het Rijksarchief in Noordbrabant over 1890. (1) Reeds vroeger was, in antwoord op een herinnering aan het verzoek van 26 juli 1888, aangedrongen op de aanwijzing vanwège de provincie van een eenigszins ontwikkelden en geschikten persoon, die voor de verzorging en bewerking van het geheele griffie-archief blijvend beschikbaar zou zijn. Uitzicht dat aan dezen wensch zou worden voldaan, ontstond door de voteering van gelden voor een bijzonderen ambtenaar door de Staten.

Tegelijkertijd hiermede was de volledige aanvaarding der nieuwe depôtruimte geschied. Overleg door den Archivaris met den Commissaris der Koningin en de Gedeputeerde Staten over de voorwaarden der opneming van een deel hunner archieven vond nu plaats. Bij dat overleg werden de volgende punten, in september 1891, vastgesteld:

1. Het over te brengen gedeelte der griffiearchieven werd beperkt tot dat van de voormalige Gouverneurs en dat van het Gedeputeerd bestuur van januari 1814 tot in juli 1850, beide met de daartoe behoorende en daarbij gevoegde of gedeponeerde bescheiden en archieven van opgeheven ambtenaren en administraties.

2. Deze archieven zouden worden overgedragen aan den Archivaris, die voor de goede bewaring en verzorging verant-

(1) Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven XIII blz. 114.

woordelijk zou zijn aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, de door of namens den C. d. K. of de Gedeputeerde Staten gewenschte nasporingen er in zou verrichten, de ter inzage begeerde stukken opzoeken en tegen reçu tijdelijk hun verstrekken en in het algemeen hun de inlichtingen er omtrent verschaffen die zij noodig zouden oordeelen.

3. De overgedragen archieven zouden voor onderzoekingen ook van anderen openstaan, op de wijze en onder de voorwaarden der openstelling van de archieven van vóór het jaar 1814.

4. De Archivaris zou de bescheiden zoo ver noodig ordenen en er inventarissen van aanleggen, en zou voor de uit een en ander voortvloeiende werkzaamheden den bijstand kunnen vergen van een daartoe door Gedeputeerde Staten in overleg met hem aan te wijzen persoon (griffie-ambtenaar) gedurende twee werkdagen 's weeks of langer.

Op dezen voet werd tot de overneming overgegaan, nadat op 's Ministers wensch dd. 18 november 1891 nog deze wijzigingen waren aangebracht: 1^{0} voor de toelating van anderen tot onderzoekingen zou de Archivaris vooraf schriftelijke machtiging door Gedeputeerde Staten moeten bekomen; 2^{0} de beschikking over den in overleg met hem aan te wijzen bijstand zou hij krijgen „op de in overleg met Gedeputeerde Staten te bepalen dagen en uren"; 3^{0} aan de bepalingen werd nog toegevoegd dat de in bewaargeving en -neming ten allen tijde van weerszijden opzegbaar zou zijn.

Een eenigszins gedetailleerde beschrijving der overneming schijnt hier gepast.

Allereerst werden overgebracht de registers en een groote chronologische collectie dossiers van correspondentie en besluiten van de Gouverneurs en de hun in 1814 voorafgegane Commissarissen in het (door de Franschen verlaten) Departement der Rijnmonden. Dadelijk daarop volgden, voor zoover zij toen ontdekt werden (een belangrijk deel der kadasterarchieven kwam eerst een paar jaren later van den zolder boven de bureau's van den Provincialen Waterstaat voor den dag), de archieven der arrondissements- en provinciale Directiën van alle Rijksbelastingen. Nog werden, toen zij door de ontruiming van de voorste rekken hier en daar verspreid aan het licht kwamen, een aantal duidelijk genummerde bundels medegevoerd die blijkbaar bijeen, en gezamenlijk geïnventariseerd, waren geweest en zoowel tot het archief der Gouverneurs als dat der Gedeputeerde Staten bleken te behooren. De registers en de chronologische serie der dossiers van besluiten en correspondentie van Gedeputeerde Staten volgden weldra.

Nadat daarmede ongeveer 4600 registers en bundels waren overgenomen, moest eerst op de gouvernementszolders en archiefkamers een onderzoek en schifting plaats hebben van de groote verwarde hoopen archief, daar op de vloeren gestapeld en verspreid. Om een denkbeeld te geven van de hoeveelheid dezer reeds geruimen tijd op de vloeren opgetast bewaarde bescheiden, strekke, dat daaruit nog ruim 1500 zware bundels voor overneming werden aangewezen, en het overige bijna al de pas ontruimde kasten en rekken weder geheel vulde.

Hierna moest nog een splitsing plaats vinden van een zeer groote verzameling bescheiden van allerlei aard, die vóór eenigen tijd waren bijeengebracht, en neergelegd op den breeden gang langs de uitgestrekte bergzolders boven de bureau's der griffie. De Gedeputeerde Staten hadden bij brief van 14 mei 1891 G n^{0}. 192/22, eerste afdeeling eerste bureau machtiging gevraagd tot de opruiming door verkoop van deze registers, gedrukten en schrifturen, die „voor de administratie verder zonder waarde zouden zijn". Op dat verzoek had de Minister in november, tegelijk met zijn goedkeuring van de overbrenging van de archieven van 1814—1850, de beslissing verschoven. De bescheiden ouder dan 15 juli 1850 van deze collectie werden nu mede overgenomen. Er bleken, gevolg van het vroegere ruimtegebrek en de daardoor ontstane verwarringen, allerlei niet-onbelangrijke stukken bij te berusten. Zoo o. a. registers van ontvangst en expeditie van stukken, verschillende stedelijke en dorpsbegrootingen; rekeningen wegens de schutterijen in 1837—1839; ook een aantal der boven besproken genummerde volumes, die in de serie dier collectie ontbraken. Verder een massa kleinere bundels met stukken van bijzonderen aard, als: over de ontbinding der mobiele schutterijen in 1839; over het opgeheven loterijfonds ten behoeve der Latijnsche school te Ravestein, over wegen, vaarten, kanalen, polders, ontginningen, enz. enz.; over rechten van gemeenten, zelfs een bundel ingekomen stukken bij den Prefekt van het fransche Departement der Monden van den Rijn uit 1811.

Splitsing in die van vóór en na 15 juli 1850 vond hierna verder plaats met de boekwerken, die, tot nog toe vóór elkaar geplaatst, thans konden worden nagezien. Over de vraag of alle toegezonden (officieele of niet officieele) gedrukte verslagen of boekwerken, ook het Provinciaal blad, de Staatscourant, het Staatsblad en Bijvoegsel van idem, de verzamelingen van belasting-voorschriften, en dergelijke gedrukte bescheiden, al of niet tot het archief behoorden, was eenig verschil van opvatting gebleken. Hierom was door den Archivaris reeds spoedig een memorie opgesteld en overgelegd over de uitvoering van Zijner

Excellentie's besluit tot de overbrenging van het nieuw archief in zijn beheer. Daarop was toen geheele overeenstemming verkregen, zoodat zij geheel werd gevolgd. (1)

In juni 1892 was de overbrenging geheel afgeloopen. Den 2n juli werd het concept procesverbaal van de overdracht aan de Gedeputeerde Staten ter teekening toegezonden.

De verschuiving in november 1891 van de beslissing op het verzoek tot opruiming van bescheiden, hierboven gememoreerd, was geraden geoordeeld, opdat na het verkrijgen van ruimte tot sorteering en van gelegenheid tot vergelijken, een nader onderzoek van het vroeger voor-den-greep-weg ter opruiming bijeengebrachte zou kunnen plaats hebben. Het onderzoek van het overgebrachte gedeelte van vóór 15 juli 1850 deed de noodzakelijkheid hiervan blijken. Voor de rest werd het verzoek om machtiging tot de opruiming den 21n juli 1892, sub G nº. 14, 1e afd. 1e bureau, echter herhaald zonder dat eenige sorteering of een nader onderzoek had plaats gehad. Tegen de inwilliging waren dan ook overwegende bezwaren, die, na eenige correspondentie, aanleiding gaven tot de afwijzende beschikking van den Minister dd. 22 februari 1893 nº. 270 K.W. Daarbij werd evenwel te kennen gegeven dat de ter opruiming bestemde stukken voorloopig in het archiefgebouw konden worden opgenomen. Dit geschiedde dan ook spoedig daarna (2). Maar bij deze gelegenheid deelde de Minister tevens mede dat het in de bedoeling lag te zijner tijd nog een groot gedeelte van het provinciaal archief in 's Rijks archiefdepôt op te nemen.

Reeds vroeger had de Minister deze bedoeling kenbaar gemaakt, en den 24n januari 1893 had de Archivaris, onder verzoek om over te gaan tot de teekening van het bovenbedoelde den 2n juli ingezonden proces-verbaal der overdracht van de archieven van 1814—15 juli 1850, aan Gedeputeerde Staten overleg aangeboden over de opneming van een verder gedeelte. De zaak bleef evenwel, ook na den brief van den 22n februari, geheel rusten, tot in januari 1894 de Archivaris voorstellen deed aan den Minister tot bijbouwing van kasten in het archiefgebouw met het oog op zoo ruim mogelijke opneming. Nadat aan die voorstellen volledig gevolg was gegeven, en eindelijk ook het proces-verbaal (3) bovenbedoeld was geteekend, werd den 10n

(1) Zie Archiefverslagen XIV, blz. 120 vlg.

(2) Bij de overneming bleken er o. a. een aantal meest gedrukte stukken bij te berusten die behoord hadden tot de volgens het Koninklijk Besluit van 5 november 1858 bij de provinciale griffiën gevormde bibliotheek der afdeeling Statistiek.

(3) Bijlage I dezes.

juli 1894 het voorstel gedaan om de archieven van de Commissarissen des Konings en de Gedeputeerde Staten van 16 juli 1850 tot 1880 over te nemen op dezelfde voorwaarden en voet als het oudere gedeelte der griffie-archieven. Met dit voorstel stemde de Minister den 18n juli 1894, sub n°. 1545 K.W., in.

Met de uitvoering werd onmiddellijk aangevangen en al spoedig het archief der Commissarissen des Konings overgebracht. Thans echter bleken de Gedeputeerde Staten ten aanzien hunner archieven meer behoudend dan vroeger te zijn gestemd toen zij de opneming juist van hun archief van 1814 tot 1880 hadden verzocht. Den 7n augustus toch schreven zij aan den Minister, sub G n°. 114, dat zij hun archief slechts tot 1870 wenschten over te dragen. Den 25n januari 1895, sub G n°. 117 „Archief", voegden zij daarbij dat zij, op eventueele latere voorstellen, deze decisie wel nader zouden overwegen doch de archieven van het eindjaar der serieën, dus die van de jaren 1870 en 1880, in elk geval wenschten te behouden.

In overeenstemming met deze wenschen werd de overbrenging spoedig daarna voltooid, — voorzoover de dubbelen der gemeenterekeningen betreft echter tot 1879, terwijl ook een groote collectie bescheiden werd medegevoerd, waarvan weder de opruiming was voorgesteld maar die door den Minister mede tot overbrenging in het archiefgebouw werden bestemd (o. a. de gemeentebegrootingen met bijbehoorende stukken van 1854—1886). En toen later bleek dat de ruimte, die daarna nog was vrijgebleven in het archiefgebouw, voor nieuwe aanwinsten van elders benoodigd was, werd in 1899 overgegaan tot de opmaking van het proces-verbaal (1) der overneming van de griffie-archieven van 16 juli 1850—1869, resp. —1879, op de vroeger overeengekomen en vastgestelde voorwaarden. Een poging om deze voor eenigszins andere ter zijde te stellen, den 12n december 1895 sub G. n°. 119 gedaan en den 19n dier maand door den Archivaris beantwoord, was niet verder voortgezet.

Na de overneming in 1894 is gebleken dat een afdeeling van de griffie-archieven, waarvan in 1891/93 bij de verwarde bescheiden slechts enkele dossiers waren gevonden, nog zoo goed als volledig bewaard was gebleven, nl. een archief van de *Provinciale* Staten. De bijlagen hunner notulen, de voorstellen en rapporten enz., waren volgens de orde der vergaderingen van 1814 af in bundels bijeengehouden. Deze serie was echter in de ruime kasten der vertrekken van den Griffier verborgen gebleven, en werd eerst na de ontruiming van de rekken, waarin het

---

(1) Bijlage II dezes.

archief der Commissarissen des Konings tot 1879 geborgen was geweest, naar de archiefzolders overgebracht. Feitelijk hadden die dossiers, voorzoover ouder dan 1850, reeds in 1891/92 in het archiefgebouw opgenomen moeten zijn, en dit zou, waren zij toen ontdekt, ook stellig zijn geschied. Thans echter was het te laat, was er geen plaats voor vrijgehouden, zoodat hunne overneming moest worden uitgesteld tot, door aanbouw van nieuwe depôtruimte, voor de archieven van vóór 1850 weder meer ruimte gewonnen zou worden.

A. C. BONDAM.

's-Hertogenbosch, februari 1902.

Bijlage I.

PROCES-VERBAAL.

Krachtens beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 18 november 1891 n°. 2099 afd. KW. is in de jaren 1892 en 1893 door ons, Gedeputeerde Staten der provincie Noordbrabant, *overgegeven* aan meester A. C. Bondam, rijksarchivaris in Noordbrabant, die door medeonderteekening dezes verklaart te hebben *overgenomen:*

het archief van de voormalige Gouverneurs en dat van het Gedeputeerd bestuur dezer provincie van januari 1814 tot in juli 1850, beide met de daartoe behoorende en daarbij gevoegde of gedeponeerde bescheiden en archieven van opgeheven ambtenaren en administraties; – en zulks onder de volgende voorwaarden of bepalingen:

Deze archieven zullen geplaatst worden in het depôt der oude rijksarchieven te 's-Hertogenbosch en daar berusten onder den Rijksarchivaris in Noordbrabant. Deze zal voor de goede bewaring en verzorging verantwoordelijk zijn aan den Minister van Binnenlandsche Zaken. Hij zal de door of namens den Commissaris der Koningin of de Gedeputeerde Staten gewenschte nasporingen er in verrichten, de ter inzage begeerde stukken opzoeken en tegen reçu tijdelijk hun verstrekken en in het algemeen hun de inlichtingen er omtrent verschaffen, die zij noodig zullen oordeelen. Aan anderen zal hij, na bekomen schriftelijke machtiging van Gedeputeerde Staten, onderzoekingen er in vergunnen op de wijze en onder de voorwaarden als voor het oude archief tot december 1813 gelden. Hij zal, zoover noodig, de bescheiden ordenen en er inventarissen van aanleggen. Voor de uit een en ander voortvloeiende werkzaamheden zal hij den bijstand kunnen vergen van een daartoe door het College van Gedeputeerde Staten in overleg met hem aan te wijzen persoon (griffie-ambtenaar) en wel op de in overleg met Gedeputeerde Staten te bepalen dagen en uren.

Deze inbewaargeving kan ten allen tijde zoowel door den Minister van Binnenlandsche Zaken als door Gedeputeerde Staten worden opgezegd.

Aldus opgemaakt te 's-Hertogenbosch op heden den 30[en] juni 1894.

De Rijksarchivaris in Noordbrabant,

(*get.*) A. C. Bondam.

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

(*get.*) L. A. N. Gerrits.

De Griffier,

(*get.*) Sprengers.

PROCES-VERBAAL.

Krachtens beschikking van den Minster van Binnenlandsche Zaken dd. 18 juli 1894 n°. 1545 afd. K.W. is in de jaren 1894 en 1895 door ons, Gedeputeerde Staten der provincie Noordbrabant, overgegeven aan mr. A. C. Bondam, Archivaris in Noordbrabant, die door mede-onderteekening dezes verklaart te hebben overgenomen de registers en dossiers vormende het archief van de Commissarissen des Konings in deze provincie van 15 juli 1850 tot 1879 incluis en dat van ons College van 1 juli 1850 tot 1869 (de gemeenterekeningen tot 1879, de gemeentebegrootingen tot 1886) incluis; — en zulks onder de volgende voorwaarden of bepalingen:

Deze archieven zullen geplaatst worden in het depôt der oude rijksarchieven te 's-Hertogenbosch en daar berusten onder den Rijksarchivaris in Noordbrabant. Deze zal voor de goede bewaring en verzorging verantwoordelijk zijn aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Hij zal de door of namens den Commissaris der Koningin of de Gedeputeerde Staten gewenschte nasporingen er in verrichten, de ter inzage begeerde stukken opzoeken en tegen reçu tijdelijk hun verstrekken en in het algemeen hun de inlichtingen er omtrent verschaffen, die zij noodig zullen oordeelen.

Aan anderen zal hij, na bekomen schriftelijke machtiging van Gedeputeerde Staten, onderzoekingen er in vergunnen, op de wijze en onder de voorwaarden als voor het oude archief tot december 1813 gelden.

Hij zal, zoover noodig, de bescheiden ordenen en er inventarissen van aanleggen. Voor de uit een en ander voortvloeiende werkzaamheden zal hij den bijstand kunnen vergen van een daartoe door het College van Gedeputeerde Staten in overleg met hem aan te wijzen persoon (griffie-ambtenaar) en wel op de in overleg met Gedeputeerde Staten te bepalen dagen en uren.

Deze inbewaargeving kan ten allen tijde zoowel door den Minister van Binnenlandsche Zaken als door Gedeputeerde Staten worden opgezegd.

Aldus opgemaakt te 's-Hertogenbosch op heden den 21n december 1899.

De Archivaris in Noordbrabant,
(*get.*) A. C. BONDAM.

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
(*get.*) VAN VOORST TOT VOORST,

De Griffier,
(*get.*) SPRENGERS.

Het Rijksarchief in Gelderland.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief, lokalen, ameublement enz.*

De bewaarplaats van de archieven verkeert voortdurend in goeden staat; zij onderging geene verandering en behoefde geene herstellingen. Het onderhoud van het Rijks-archiefgebouw, gedurende de jaren 1901 en 1902, is op den 11en Januari 1901 door den heer B. Bolder te Arnhem aangenomen. Het ameublement werd met een boekenkast vermeerderd; de reparatiën bepaalden zich tot die van enkele binnenjaloezieën en van een paar kachels.

De tuin wordt behoorlijk onderhouden.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

De op het archiefgebouw geplaatste bliksemafleiders werden door een deskundige, den heer O. F. Lincker te Arnhem, op 20 April en 5 November 1901 beproefd en, blijkens diens schiftelijk afgegeven verklaringen, in orde bevonden.

Bij de beproeving van de brandslangen bleek het, dat er twee stuks door nieuwe moesten worden vervangen.

Aan de waterleiding deden zich geene gebreken voor.

III. *Toestand van de archiefverzameling.*

Met het herstellen van archiefstukken, die zulks behoeven, wordt steeds voortgegaan. De aanwezige voorraad van schuif-portefeuilles, voor de berging van losse stukken, werd met 100 stuks portefeuilles in folio en 100 stuks in quarto aangevuld. De voorraad van kartonnen klepdoozen behoefde geene vermeerdering.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der ordening en inventarisatie van het archief.*

In de verslagen van 1898 en 1899 is melding gemaakt van de toezegging, van de zijde van den H. Welgeb. heer baron van Heeckeren van Enghuizen ontvangen, het archief,

berustende op het huis Enghuizen, *in bruikleen* af te staan. Nadat ik in geruimen tijd niets meer van die zaak had vernomen, wendde ik mij in het vóórjaar van 1901 tot den raadsman van den curator van den heer van Heeckeren van Enghuizen, Mr. K. M. G. de Meijier, Advokaat en Procureur alhier, met het verzoek de overgave van dat archief te bevorderen, met het gunstig gevolg, dat op 18 Mei 1901 het grootste gedeelte, in 8 groote kisten en een groot koffer verpakt, en op 26 Juni daaraan volgenden, het overige, den inhoud van eene groote kist beslaande, werd overgezonden. De toestand, waarin het overgezonden verkeerde, was allertreurigst; alle stukken waren uit- en door elkaâr geraakt, waarin niet het minste verband meer bestond. Nadat de stukken waren gereinigd, werd met de ordening een aanvang gemaakt, eene zeer tijdroovende zaak, waarbij al spoedig bleek, dat het overgezondene uit drie verschillende archieven bestond.

1°. het archief, afkomstig van de vorige bezitters van het huis Enghuizen.

2°. het archief, afkomstig van het geslacht, (later graven,) van Nassau La Leck van Beverwaard enz.

en 3°. het archief, afkomstig van het geslacht van Westerholt.

Het sub. 2 genoemde archief zal vroeger op het huis Beverwaard hebben berust en vermoedelijk door Evert Frederik Baron van Heeckeren, heer van Enghuizen, als op 2 Juli 1782 gehuwd met Henriette Jeannette Susanne Marie, gravin van Nassau La Leck, erfdochter van Beverwaard, van het huis Beverwaard naar het huis Enghuizen zijn overgebracht; terwijl het sub. 3 genoemd niet zeer uitgebreid archief, tengevolge van het huwelijk op 16 November 1751 van Jacob Adolf Baron van Heeckeren, heer van Enghuizen, met Charlotte Alexandrine Barones van Westerholt-Hackfort onder het archief van de heeren van Enghuizen zal zijn opgenomen.

Wanneer ik een gissing vermeen te mogen maken, dan zullen die drie archieven bij gelegenheid van het afbreken van het oude huis Enghuizen, voor omstreeks 70 jaren, door onkundige handen door elkaâr zijn geworpen, waardoor het verband tusschen de stukken, zooals gezegd, geheel is verbroken.

Nadat dan het uitzoeken en ordenen der stukken waren afgeloopen, is het tot het inventariseeren overgegaan, waarmede men, wat betreft het archief van het geslacht van Heeckeren-Enghuizen en dat van de graven van Nassau La Leck-Beverwaard gereed kwam.

Wat het archief van Heeckeren van Enghuizen betreft, zoo is dit in 2 hoofdrubrieken verdeeld, als:

1°. stukken van Staatkundigen of publiekrechterlijken aard en 2° stukken van particulieren aard.

De onderscheidene openbare betrekkingen, door verschillende leden van het geslacht van Heeckeren-Enghuizen bekleed, waarvan de afkomstige stukken geheel of gedeeltelijk zijn bewaard, hebben tot het maken van de eerste rubriek aanleiding gegeven.

Daaronder zijn gebracht de stukken in bedoeld geslacht gekomen door het bekleeden van betrekkingen, als:

Gecommitteerden ter vergadering van de Staten-Generaal, bestaande in eene groote verzameling van geschreven of gedrukte missiven, uittreksels van H. H. Mog. enz. Onder deze rubriek zijn tevens gebracht de verschillende stukken, afkomstig van Walraven van Heeckeren, heer van Nettelhorst, (geb. 1643, overl. 1701), tijdens zijne verschillende zendingen en gezantschappen, als bij het leger van den Keizer, 1676, en die als envoyé-extraordinair bij de Zwitsersche Cantons, 1676, bij de Hertogen van Brunswijk en Lunenburg, 1677, bij de genoemde Hertogen en den Landgraaf van Hessen-Cassel, 1689, bij den Keurvorst van Brandenburg, 1690, bij de Hertogen van Brunswijk en Lunenburg en den Bisschop van Munster, 1691, en later bij den Koning van Zweden, 1692 tot 1698. Hiertoe behooren o. a. 54 eigenhandig onderteekende brieven van den raadpensionaris Ant. Heinsius, gericht aan Walr. van Heeckeren tusschen 14 Mei 1689 en 24 November 1693: van deze brieven komt slechts een brief, d.d. 11 October 1689, in het door wijlen Jhr. Mr. H. J. van der Heim uitgegeven archief van dien raadpensionaris voor, deel I, p. 61; verder behooren hiertoe stukken, betreffende eene vordering van Nijmeegsche burgers op Bengt graaf Oxenstierna, wegens schulden, door hem als gezant bij de vredehandeling te Nijmegen gemaakt; stukken van de vervolging van Hollanders in Zweden, wegens het belijden van den Protestantschen, in stede van den Lutherschen godsdienst; stukken, betreffende het toekennen van schadevergoeding aan Zweedsche onderdanen wegens het opbrengen van hunne schepen door Hollandsche schepen; stukken van den Resident, Robert Goes te Koppenhagen, betreffende het arresteeren van Hollandsche schepen in Denemarken: projecten van tractaten enz.

Daarna volgen stukken, betreffende het beheer, door Walraven van Heeckeren als Hoofdschout van de stad en meijerij van 's Hertogenbosch gevoerd, tot welk ambt hij in 1694 door de Staten-Generaal was benoemd; vervolgens stukken van het ontvangerschap van Frans Jan van Heeckeren van de gemeene middelen over de stad en het Markiezaat van Bergen-op-Zoom en Stad en Lande van Steenbergen, tot welke functie hij in 1773 was aangesteld. Vervolgens stukken van het Hof van Gelderland

tijdens het Raadsheerschap van Jacob Adolf van Heeckeren van 8 November 1751 tot April 1767 en van zijn zoon Frans Jan van Heeckeren, Raadsheer, van 5 December 1780 tot 1 September 1783, den dag van zijn overlijden.

Verder eene verzameling van Landdagsrecessen, waarvan het oudste van 1595 dagteekent, en van stukken van latere besturen van Gelderland, alsmede van de Academie te Harderwijk, waarvan Jacob Adolf van Heeckeren curator, bij benoeming van 8 Augustus 1758, is geweest.

Daarna volgen verschillende stukken, op het Kwartier van Zutphen betrekking hebbende, als kwartiersrecessen, stukken van Gedeputeerde Staten van dat kwartier enz.

Verder stukken, afkomstig van het Landdrostambt van Zutphen, welk ambt door verschillende leden van het geslacht van Heeckeren is bekleed als Walraven van Heeckeren, 1625 en volgende jaren; Evert van Heeckeren, 1645 en volgende jaren; Walraven van Heeckeren heer tot Nettelhorst, 1680 en volgende jaren; Jacob Derk van Heeckeren 1706 tot 1740 en Frans Jan van Heeckeren, 1750 tot 1767; hiertoe behooren verschillende rekeningen van genoemde Landdrosten, die in het archiefdepot ontbreken. Ook behooren hiertoe rekeningen van 1614 tot 1625 van den Landdrost Diderich van Dorth, heer tot Dorth, gedeeltelijk ook in het archiefdepot ontbrekende; stukken, afkomstig van het scholtambt binnen en buiten Zutphen, waaronder rekeningen van den Stadhouder van den scholtis, 1785 tot 1789, en van den gerichtsschrijver, 1785 tot 1791, terwijl deze hoofdrubriek wordt besloten door eenige stukken van de marken te Hummelo, Nettelhorst, Dunsborg-Hettemermark, Wichmond, Harfsen en Halle-Eerbeek.

De tweede rubriek omvat de stukken van particulieren aard, als aankoop van goederen, beleeningen, rekening van het beheer van verschillende bezittingen van het geslacht van Heeckeren-Enghuizen, liggers van eigendommen, huwelijksche voorwaarden, testamenten, magescheiden, eene groote verzameling brieven, tusschen de jaren 1634 en 1830 aan verschillende leden van het geslacht van Heeckeren gericht; hieronder komen verschillende brieven, van Vorstelijke personen afkomstig, voor, als van den Stadhouder-Koning Willem III; van Maria Louiza van Hessen-Cassel, weduwe van Prins Johan Willem Friso; van Prins Willem V en diens echtgenoot, Prinses Wilhelmina van Pruissen, en van George Frederik graaf van Waldeck.

Het archief van het geslacht (later graven) van Nassau La Leck is in de volgorde van de verschillende afstammelingen

van den tweeden zoon, Lodewijk van Nassau, door den Stadhouder Prins Maurits bij Margaretha van Mechelen verwekt, gerangschikt en geïnventariseerd, terwijl het aanvangt met de uitgifte in erfpacht op 26 Januari 1601 van de visscherij in den mond van de Lek aan Prins Maurits door het kapittel van de Domkerk te Utrecht en een paar stukken, betreffende Margaretha van Mechelen, waaruit o. a. met juistheid (1) de datum van haar overlijden (17 Mei 1662) en die van haar begrafenis (24 Mei 1662) in het graf N⁰. 36 van den omgang van het koor van de St. Pieterskerk te Leiden blijken: van den oudsten zoon, door Prins Maurits bij Margaretha van Mechelen verwekt, den kinderloos overleden Wilhelm van Nassau, is diens origineele aanstelling tot Luitenant-Admiraal van Holland en West-Friesland, dd, 18 Juni 1625, aanwezig.

De tot dit archief behoorende stukken betreffende grootendeels particuliere aangelegenheden van leden van het geslacht van Nassau La Leck; eene uitzondering maken hierop enkele stukken, afkomstig van Maurits Lodewijk graaf van Nassau, in zijne qualiteit van Luitenant-Generaal, gouverneur van Meenen, en stukken, betreffende het Utrechtsche jachtgericht, tusschen de jaren 1749 en 1781; het ambt van Lieutenant Opper-houtvester in Utrecht werd in die jaren door Hendrik Carel graaf van Nassau La Leck, heer van Beverwaard enz. bekleed.

Onder het hiernavolgende hoofdstuk VI (Aanwinsten en verliezen) wordt melding gemaakt van het archief, onder wijlen den heer J. H. Gallée te Vorden hebbende berust, en door zijne beide zonen de heeren Dr. J. H. Gallée, hoogleeraar te Utrecht, en S. G. Gallée te Vorden aan het archiefdepôt *in bruikleen* afgestaan. De tijd heeft echter ontbroken die verzameling te ordenen en te inventariseeren, hetgeen, naar ik vertrouw, in het volgende jaarverslag zal kunnen worden medegedeeld.

Met de inventarisatie van de brievenverzameling uit- en aan het Hof werd voortgegaan; het aantal regesten vermeerderde met omstreeks 2000 stuks.

V. *Opgave der in druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

De heer Dr. J. S. van Veen deed in zijne verhandeling over den afval van Graaf Willem van den Berg in 1583, voor-

(1) Aan Mr. W. J. Baron d'Ablaing van Giessenburg was de juiste datum niet bekend; Nederl. Heraut, 7de jaarg. p. 163.

komende in de Bijdragen en Mededeelingen van de vereeniging „Gelre", deel IV, afdrukken de verklaringen van den kamerdienaar van den graaf van den Berg, Willem Cock, voorkomende in het boek, getiteld Statuten en Miscellanea, zoomede een brief, dd. 24 November 1583, van den Prins van Oranje aan den Landdag, houdende aansporing tot trouw aan de Unie, uit het stadsarchief van Arnhem, in bruikleen in het Geldersch archiefdepôt berustende, zoomede een brief, dd. 7 November 1583, van het Hof aan den magistraat van Emmerik, houdende het verzoek om Wttenham gevangen te nemen, (verzameling brieven van het Hof met Uitheemschen); een brief, dd. 16 November 1583, van het Hof aan den heer van Hohensaxen, waarbij wordt verzocht den gevangen Schenck te verhooren, (verzameling brieven van het Hof met het Kwartier van Roermond).

Uit het huisarchief der familie Baron van Rhemen, (in bruikleen in het archief aanwezig), deed Dr. van Veen een afschrift van de Zutphensche Landvrede, dd. 3 Februari 1375, in de Bijdragen en Mededeelingen der Vereeniging Gelre, deel IV, afdrukken. Verder deed genoemde heer de minuut van een brief van het Hof aan de steden van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen, houdende aansporing tot vreugdebetoon bij de geboorte van den lateren koning Lodewijk XIV, in de Bijdragen en Mededeelingen der Vereeniging Gelre, deel IV, afdrukken, alsmede eene bepaling van den Arnhemschen Magistraat, betreffende het dansen en een remissie brief van Hertog Karel van Egmond, dd. 9 Mei 1506, voorkomende in Lib. 8 der XIV registers, (Archief Rekenkamer).

In den jaargang 1902 van den Gelderschen Volksalmanak werd door Dr. van Veen een reis met hindernissen uit het boek van Verbalen, deel I, van het Hof uitgegeven.

In de door Dr. van Veen uitgegeven Rechtsbronnen der stad Tiel werd onder de Varia afgedrukt uit een handschrift: „Register van Privilegien, landt indt dijkrechten der twier „quartieren Nijemegen ende Ruremunde", (berustende in het archief der Rekenkamer), een stuk tot opschrift voerende „Dit „hierna bescreven is een clage van dootslage."

De heer J. H. Hofman, rustend pastoor te Schalkwijk, deed in het archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht afdrukken een stuk uit het archief der Rekenkamer (Vicarien n⁰ 3), d.d. 22 Maart 1391, over de stichting van een kapel te Wilp, zoomede een stuk van 8 April 1565, betreffende het bekleeden van Engelbert Verreijken met het pastoraat van de Kerk te Wilp, en dat van 26 April 1565, betreffende de inbe-

zitneming van de Kerk te Wilp, (voorkomende onder de losse stukken van het Hof).

De heer Mr. J. J. S. Baron Sloet deed in de Bijdragen en Mededeelingen der Vereeniging Gelre, deel IV, afdrukken den inventaris van Ott van Hoekelom's inboedel, voorkomende in Lib. 13 der XIV registers, berustende in het archief der Rekenkamer.

Door de heeren Mr. J. J. S. Baron Sloet en Dr. J. S. van Veen werd het derde stuk van de registers op de Leenaktenboeken van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen in druk uitgegeven.

VI. *Aanwinsten en Verliezen.*

Van Uwer Excellentie's voorganger en van Uwe Excellentie mocht het archiefdepôt ontvangen:

1. Middel-Nederlandsch Woordenboek van wijlen Dr. E. Verwijs en Dr. J. Verdam V. 6de, 7de, 8ste en 9de afl.;
2. Woordenboek der Nederlandsche taal, II, 16de, III, 11de, VI, 1ste en XI, 6de afl.;
3. Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven XXII, 1899, en XXIII, 1900;
4. Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van Geschiedenis en Kunst XXII, 1899;
5. Derde verslag van onderzoekingen naar Archivalia te Parijs, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, op last van de regeering ingesteld door C. Busken Huet, onder-bibliothecaris der nationale bibliotheek te Parijs;
6. Verslag van onderzoekingen naar Archivalia in Italie, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, op last der regeering ingesteld door Prof. Dr. P. J. Blok te Leiden;
7. De Rijksarchieven te Roermond in 1899 door A. J. A. Flament, Rijksarchivaris in Limburg;
8. De Rijksarchieven te Roermond in 1900 en 1901 (5 exemplaren);
9. Publications de la société historique et archéologique dans le Duché de Limbourg, tome XXXVI, (nouvelle série, tome XVI), 1900.

Van heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland:

1. Notulen van het verhandelde door de Staten van Gelderland in de wintervergadering van 1900;
2. Notulen van het verhandelde door de Staten van Gelderland in de Zomervergadering en de buitengewone vergaderingen van 5 Juni en 21 September 1901;

3. Verslag van den toestand der provincie Gelderland, gedaan aan de Provinciale Staten in hunne Zomervergadering van 1901.

Van heeren Burgemeester en Wethouders der Gemeente Arnhem:
Verslag van den toestand der gemeente Arnhem over het jaar 1900.

Van heeren Burgemeester en Wethouders der gemeente Nijmegen:
Verslag van den toestand der gemeente Nijmegen over het jaar 1900.

Van heeren Burgemeester en Wethouders der gemeente Culemborg:
Verschillende stukken van oud-rechterlijken aard. (Zie sub hoofdstuk X).

Van heeren Burgemeester en Wethouders der gemeente Deventer:
De Cameraar's rekeningen van Deventer, uitgegeven door Dr. J. de Hullu en Mr. J. Acquoy, 5de deel, bladwijzer.

Van heeren Burgemeester en Wethouders der gemeente Leeuwarden:
Tweede supplement op den catalogus der stedelijke bibliotheek van Leeuwarden.

Van den heer Algemeenen Rijksarchivaris te 's-Gravenhage:
Notulen van de elfde bijeenkomst der Rijksarchivarissen op 16 October 1900 te 's-Gravenhage.

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Noordbrabant:
1. Jaarverslag met verslag der aanwinsten en verdere bijlagen, betreffende 's Rijks oud- en nieuw Provinciaal Archief te 's-Hertogenbosch in 1900;
2. Verslag omtrent de oude Gemeente- en Waterschaps-Archieven in Noord-Brabant, uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten dier provincie, Maart 1900 (2 exemplaren);
3. Verslag omtrent de oude Gemeente- en Waterschaps-archieven in Noord-Brabant, uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten dier provincie, April 1901, (2 exemplaren).

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Noord-Holland:
Archief van Spanbroek.

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Utrecht:
Fragment van het protocol van Johannes Neyse, Kanunnik van St. Maarten en Notaris te ZaltBommel, over 1432 tot 1440.

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Overijssel:
1. Extracten uit Geldersche Landdagsrecessen;
2. Overzicht der Doop-, Trouw- en Doodboeken, berustende in het oud-archief der gemeente Zwolle;
3. Doop-, Trouw- en Doodboeken in de Burgerlijke en Kerkelijke gemeenten in de provincie Overijssel, benevens Overzicht van de Kerkelijke archieven in die provincie.

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Groningen:
1. Inventaris van het huisarchief Farmsum, berustende in het Rijksarchief in Groningen, bewerkt door Mr. C. P. L. Rutgers.
2. Familiearchief van het geslacht van Bolhuis te Warffum, bewerkt door Mr. C. P. L. Rutgers;
3. Huisarchief Allersma, bewerkt door den Rijksarchivaris, Mr. I. A. Feith;
4. Catalogus der inventarissen van de archieven der voormalige Zijlvestenijen en Dijkrechten in de provincie Groningen, meerendeels gedeponeerd in het Rijksarchief te Groningen.

Van den heer Rijksarchivaris in de provincie Limburg:
Miscellanea Limburgensia, bewerkt door den schenker, (2 exemplaren).

Van de heeren Mr. J. J. S. Baron Sloet, Commies-chartermeester en Dr. J. S. van Veen, Adjunct-commies bij het Geldersch archiefdepot:
Register op de leenaktenboeken van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen, 3de stuk, bewerkt door de schenkers, met bijvoegsel van den heer P. N. van Doorninck.

Van den heer Mr. J. J. S. Baron Sloet, Commies-chartermeester bij het Gelderch archiefdepôt:
Inventaris, van Ott van Hoekelom's inboedel, bewerkt door den schenker, (Overdruk uit Bijdragen en Mededeelingen der vereeniging Gelre, deel IV).

Van den heer Dr. J. S. van Veen, Adjunct-Commies bij het Gelderch archiefdepôt:
1. Het oude Arnhemsche Stadhuis;
2. Een reis met hindernissen in 1587, (1 en 2 overdrukken uit den Gelderschen Volksalmanak, jaargang 1902);
3. Rechtsbronnen der stad Tiel, bewerkt door den schenker;

4. Verleende borgerschappen der stad Tiel van 1458 tot 1542;
5. De afval van Graaf Willem van den Berg in 1583, bewerkt door den schenker;
6. De Zutphensche Landvrede van 2 Februari 1375 en Remissiebrief van Hertog Karel, 1506, 9 Mei, bewerkt door den schenker, (5 en 6 overdrukken uit Bijdragen en Mededeelingen der Vereeniging Gelre, deel IV).

Van de Commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen:
Verslag over het jaar 1900.

Van den Archivaris der gemeente Rotterdam:
Verslag van de commissie voor het archief der gemeente Rotterdam over het jaar 1900.

Van de Commissie van bestuur van het provinciaal museum van oudheden en geschiedkundige voorwerpen in Drenthe:
Verslag over het jaar 1900.

Van den heer J. Gimberg, Archivaris der gemeente Zutphen, namens den heer F. H. Heukelman:
1. 1430. Op Sunte Victoersdach. Verkoop van eene jaarrente van een half molder weit door Deken en kapittel van de Kerk te Emmerik uit hun erf, genaamd de Hoft tot Elze, onder Didam, aan Joris van Lunnep, genaamd Klein Joris;
2. 1442. Des manendages na Sunte Vijt. Brief van schadeloosheid ten behoeve van Roelof van den Hautert;
3. 1490. Feria secunda, post dominicam Reminiscere. Opdracht van land in de Parlixsteeg, geschied voor schepenen te Emmerik;
en 4. 1661. Juni 18. Opdracht van de halve Hogemaat onder Angerlo.

Van den heer Hoofdingenieur bij den aanleg van de spoorwegbruggen te Westervoort:
Beproeving van de bruggen voor spoorwegverkeer bij Westervoort op Donderdag 4 April 1901.

Van den heer Mr. Frank K. van Lennep te Amsterdam:
Verzameling van oorkonden, betrekking hebbende op het geslacht van Lennep, 1093 tot 1900, bewerkt door den schenker.

Van den heer Baron Adhémar von Linden te Londen:
Der Schlüssel zu den Falschungen in Butken's Annales de la maison de Lynden enz., (bewerkt door den schenker).

Van den heer Paul Frédericq, Hoogleeraar te Gend:
L'historiographie de l'inquisition, bewerkt door den schenker:

Van den heer S. P. Haak:
diens academisch proefschrift, Paullus Merula, 1558 tot 1607.

Van den heer J. H. Hofman, rustend pastoor te Schalkwijk.
Over de Kerk van Wilp op de Veluwe en Vollenhove, bewerkt door den schenker.

Van den heer R. J. Schierbeek R. Jzn. te 's-Gravenhage:
1. Teekening, voorstellende de ruïne van het slot Hulkestein, tusschen Bunschoten en Nijkerk, in 1517 door Felix van Oostenrijk ingenomen en alstoen in de lucht gesprongen;
2. Schimpdicht op den Nijmeegschen Magistraat.

Van den heer Mr. B. von Brücken Fock te Middelburg:
De Zeeuwscbe Tak (?) Canisius, bewerkt door den schrijver.

Van den heer Dr. C. C. van der Heide, Med: doctor, te Arnhem:
Catalogus van de historisch-geneeskundige tentoonstelling, 1849—1899.

Van den heer H. J. van Wessem te Tiel:
1. Crimineel proces te Tiel gevoerd tegen H. van Voerst, beëindigd bij sententie van 19 Maart 1785;
2. Finantieele stukken, betreffende Gelderland, 1796 en 1798.

Van den heer A. A. Vorsterman van Oijen te Rijswijk bij 's-Gravenhage:
Geslacht van Voorthuijsen. (Overdruk uit het Algemeen Nederlandsch familieblad 1901, (2 exemplaren).

Van den heer P. N. van Doorninck te Bennebroek:
1. Rekening van den Ambtman en Richter van Over-Betuwe, Rutger van Renwijc, van 20 Maart 1388 tot 16 October 1390, berustende in het Staatsarchief te Dusseldorp, medegedeeld door den schenker. (2 exemplaren);
2. Handleiding voor een busmeester uit het einde der 16e eeuw, medegedeeld door den schenker. (1 en 2 overdrukken uit de Bijdragen en mededeelingen der Vereeniging Gelre, deel IV);
3. (Bijvoegsel) Register op de leenakten van Gelre en Zutphen, 1376—1402, uit het Staatsarchief te Dusseldorp, uitgegeven door den schenker, (2 exemplaren).
4. Afschrift van eene schepenakte van Arnhem van 1422, Februari 23, in originali berustende in het huisarchief van den heer Baron Taets van Amerongen te Utrecht.

Van de erfgenamen van den heer James de Fremery, door tusschenkomst van den heer Algemeenen Rijksarchivaris:

Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis. Supplement, bewerkt door James de Fremery, (2 exemplaren).

Van den heer directeur van het Pensioenfonds voor Weduwen en Weezen van Burgerlijke Ambtenaren:

Tweede wetenschappelijke balans van genoemd fonds.

Aangekocht werden:

Bij den boekhandelaar S. Gouda Quint te Arnhem:

1. Aanvullingen en verbeteringen voor geschriften van James de Fremery;
2. De Abten van Mariënweerd, uitgegeven door James de Fremery;
3. Mittheilungen aus dem Stadtarchiv von Köln, begrundet von Konstantin Höhlbaum, heft 30;
4. Mittheilungen des Instituts für Oesterreichische Geschichtsforschung, XXII Band;
5. Mittheilungen des Instituts für Oesterreichische Geschichtsforschung. VI Ergänzungsband;
6. De Geldersche Volksalmanak van het jaar 1902;

7*a*. Oudheidkundige aanteekeningen, meest betrekking hebbende op Nederland en zijne bewoners, door I. A. Ort.

b. Idem, III.

c. Idem, IV.

8. Tweede Vervolg der Kroniek van Nijmegen tot en met den jare 1900, door H. D. J. van Schevichaven, gemeente archiefvaris te Nijmegen;
9. Bescherming van monumenten door Mr. J. C. Overvoorde, Archivaris der gemeente Dordrecht, (thans Leiden);
10. Het dialect van Elten-Bergh, door Dr. M. Bruyel;
11. Acten, betreffende Gelre en Zutphen, 1377—1397, uit het Staatsarchief te Dusseldorp, register B, nº. 24, uitgegeven door P. N. van Doorninck;
12. Acten, betreffende Gelre en Zutphen, 1400—1404, uit het Staatsarchief te Dusseldorp, register B, nº. 25, uitgegeven door P. N. van Doorninck;
13. Leenakten van Gelre en Zutphen, 1376—1402, uit het Staatsarchief te Dusseldorp, naar de oorspronkelijke bescheiden, uitgegeven door P. N. van Doorninck;
14. Biblia Sacra vulgatae editionis Sixti V et Clementis VIII, Pontt. Maxx;

15. De betrekkingen tusschen Zweden en de Nederlanden door Dr. E. Wrangel, hoogleeraar te Lund in Zweden, uit het Zweedsch vertaald door Mevrouw Beets-Damsté; (1)
16. Algemeen Nederlandsch Familieblad, onder leiding van A. Vorsterman van Oijen te Rijswijk (bij 's-Gravenhage), en J. F. van Manen te 's-Gravenhage, jaargang 1901;
17. Geldersche Oudheden, verzameld door Mr. G. van Hasselt;
18. Het archief van den Raadpensionaris Ant. Heinsius, uitgegeven door (thans wijlen) Jhr. Mr. H. J. van der Heim.
19. Wapenheraut, Maandblad, gewijd aan Geschiedenis Geslacht-, Wapen-, Oudheidkunde, enz., onder leiding van den heer D. G. van Epen, jaargang 1901.

Van den heer A. A. Vorsterman van Oijen te Rijswijk:
Erfwissel van grond te Twello, 1483, Donredaghes nae Sancte Pontianus dach.

Van een koopman op de markt te Arnhem:
1. 1661. April 18. Opdracht van een gedeelte van het goed Roeckell onder Wekerom;
2. 1677. Februari 15. Opdracht van 6 morgen weiland, de Mangelman, onder Elst, buurschap Lynden;
3. 1681. December 7. Opdracht van wei- en bouwland onder Bemmel.
4. 1690. April 24. Verkoop van roerend goed door den schout van Elst;
5. 1692. October 20. Opdracht van bouwland aan den Heuvel, onder Bemmel;
6. 1694. September 16. Opdracht van land, den Heuvelskamp en het Vijl, onder Bemmel;
7. 1695. Augustus 9. Opdracht namens den heer van den lande van het huis „de Vergert" in het Kattenleger, onder Bemmel;
8. 1703. December 20. Schuldbekentenis van de echtelieden, Jacob Beumer, onder verband van de Veltweide, onder Angeren;
9. 1704. Juli 10. Opdracht van 3 perceelen land, „de Agtersche weij, onder Ressen;
10. 1712. Januari 28. Schuldbekentenis van de echtelieden, Derck Verkuyl;
11. 1712. September 25. Getuigenverhoor over een uitweg naar de weide de Paddepoel.

---

(1) Het in het Zweedsch uitgegeven werk is in 1897 door den Hoogleeraar Dr. E. Wrangel aan het archiefdepôt geschonken.

12. 1732. April 19. Magescheid tusschen Jan Thymes, weduwnaar van Geertruyt Verhuet, en zijne minderjarige kinderen;
13. 1732. April 19. Huwelijksvoorwaarden van den weduwnaar, Jan Thymes, en Derkje Verkuyl;
14. 1738. Juli 14. Magescheid tusschen Marya van Geyn, weduwe van Willem Verkuijl, en hare kinderen;
15. 1741. Memorie voor den Schout van Bemmel om de echtelieden Jan Tijmissen te insinueeren de besoignes over de onkosten van het opmaken van den dijk bij te wonen;
16. 1753. November 4. Wilhelmina Everdina Thijmesse, dochter van Jan Thijmesse, en haar aanstaanden echtgenoot, Gerrit van IJsseldijck, verklaren voldaan te zijn van hetgeen, krachtens magescheid van 19 April 1732, (zie nº. 12), was te vorderen;
17. 1755. November 10. Schuldbekentenis van Evert Neu, weduwnaar van Grietje Peters, en zijne kinderen onder verband van hunne goederen, onder Bemmel, buurschap Haalderen gelegen;
18. 1773. Januari 27. Huwelijksche voorwaarden van Willem Tijmens en Augustyna Timmer;
19. 1773. Januari 27. Citatie van de erfgenamen van Arnold Joost Baron van Keppel, als crediteuren van den boedel van den solliciteur Willem Verkuyl aan de curators van dien boedel tot het doen van rekening en verantwoording;
20. 1787. Magescheid tusschen de kinderen van de echtelieden, David Timmer, schepen van Zuilichem, opgericht.
21. 1788. April 26. Verklaring van den gerichtsschrijver, dat 12 morgen weiland, de Weertjes met den Wilgenpas en de visscherij te Bemmel op 17 September 1766, door H. D. Baron van Lijnden, heer van Onsteijn, met 4000 gl. zijn bezwaard;
22. 1803. Februari 2. Sommatie tot het doen van opdracht van een perceel dijk, met het daarop staande houtgewas;
en 23. 15.4. Brokstuk van een magescheid, betreffende goederen onder Nijmegen, Lent en Ressen.

In bruikleen werd door den HoogWelgeb. heer F. J. Baron van Heeckeren, als curator over den Hoog Welgeboren heer H. J. C. J. Baron van Heeckeren, afgestaan het archief, tot dusverre op het huis Enghuizen, onder Hummelo, hebbende berust. (Zie onder hoofdstuk IV).

Van het College van Kerkvoogden van de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Stad-Doetinchem, werden twee deelen, bevattende de Kerkrekeningen van 1641 tot 1664 en die van 1665 tot 1696, *in bruikleen* afgestaan en gevoegd bij de overige kerkreke-

ningen, aanwezig in het archief der gemeente Doetinchem, (in bruikleen afgestaan. (Zie Verslag 1896).

Door de heeren Dr. J. H. Gallée, Hoogleeraar te Utrecht, en P. G. Gallée, te Vorden, werd het archief, onder wijlen hunnen heer vader, J. H. Gallée te Vorden, hebbende berust, *in bruikleen* afgestean.

Aan het Gemeentebestuur van Tiel werden, met Uwer Excellentie's machtiging, afgestaan de volgende stukken:

1°. 1430. December 12. Bepalingen door het Schoenmakersgilde gemaakt;

2°. 1443. November 22. Uitgifte in erfpacht van een gedeelte van den stadswal;

3°. 1479. September 4. Regelen door den Magistraat van Tiel voor het Schoenmakersambt gegeven;

4°. 1562. Acte van oprichting van eene schutterij;

en 5°. 1601. April 5. Ordonnantie, betreffende het veer van Tiel op Nijmegen.

VII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke bescheiden voor het hoofd-archief van gewicht.*

Van den heer P. N. van Doorninck te Bennebroek ontving het archiefdepôt een afschrift van eene schepenakte van Arnhem dd. 1422. Februari 23, in originali in het archief van den heer Baron van Taets van Amerongen te Utrecht berustende.

Overigens bood het jaar 1901 geen gelegenheid aan tot het bekomen van afschriften.

VIII. *Gebruik van het archief door- en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Door den heer Algemeenen Rijksarchivaris werden inlichtingen, betreffende het wapen van het geslacht van de Poll, dat met het dagelijksch gericht te Dreumel is beleend geweest, en van het geslacht Feith gevraagd en aan Z. H. WGeb. verstrekt. Aan het verzoek van Z. H. WGeb. tot het bekomen van inlichtingen over een wapen van de gemeente Heerewaarden kon niet worden voldaan.

Aan den hoogleeraar Mr. Fockema Andréae te Leiden werden inlichtingen over den rechtstoestand van bastaarden gegeven.

De heer Burgemeester van Elburg ontving inlichtingen, betreffende de vicarie aldaar, op 8 Mei 1401 door Johannes Haghenap, ter eere van God Almachtig, de maagd Maria, Johannes, den dooper, Johannes, den evangelist, en de 11000 maagden gesticht.

Aan het verzoek van den heer Burgemeester van Didam tot het bekomen van inlichtingen over het wapen dier gemeente kon niet worden voldaan.

Evenmin kon aan het verzoek van den heer Burgemeester van Groenlo tot opsporing van eene Landschapsresolutie van 18 Mei 1797, waarbij een kapitaal van 100 gulden ten behoeve van 252 personen zoude zijn gevestigd, worden voldaan.

Aan den heer Burgemeester der gemeente Ede werden inlichtingen verstrekt over de gerechtigheid van de inwoners van het Ederveen op inkomsten van de buurt Ede-Veldhuizen. Uit aan mij ter inzage verstrekte stukken vermeende ik te moeten opmaken, dat die gerechtigheid bestond, terwijl, zooals ik later vernam, het geschil tusschen Ederveen en Ede-Veldhuizen in dien zin dan ook ten einde is gebracht.

Aan den heer Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek werden inlichtingen over de graanprijzen te Arnhem verstrekt en aan Z.Ed. met machtiging van Uwer Excellentie's voorganger een handschrift, tot opschrift voerende: „Prijs van de „Mercten van den granen genomen soe utte de Reeckeningen van „den Rentmeester van Veluwen als utter verclaringen van den „gesworen Marctmeister der Stat Arnhem" — ter raadpleging verstrekt.

Een gedaan verzoek van Dr. Georg Schanz, Professor te Würzburg, over de invoering van de successie-belasting in de kwartieren van Zutphen en Veluwe, gaf tot een uitgebreid onderzoek aanleiding, dat met gewenschten uitslag werd bekroond.

Eveneens gaf een verzoek van Mr. J. Everts BHzn., Advokaat en Procureur te Arnhem, over de verplichting, die op het erf, „den hof te Beltrum," zoude rusten, tot het kosteloos onderhouden van een bul en beer ten gerieve van de inwoners van de buurtschap Beltrum, tot een uitgebreid onderzoek aanleiding; het raadplegen van de in het archiefdepôt aanwezige stukken uit de 17de en het laatst van de 18de eeuw heeft tot een gunstigen uitslag geleid.

De heer Dr. J. Bosscha, secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, ontving inlichtingen over een door Constantijn Huijgens gevoerd en later door diens erven voortgezet proces, bij sententie van het gericht van Zuilichem, dd. 14 Juni 1690, ten nadeele van Huijgens beslist, welke sententie echter door het Hof van Gelderland op 9 December 1691 werd vernietigd. Tevens werden aan Z.Ed. inlichtingen

over eenige in de correspondentie van de gebroeders Constantijn en Christiaan Huygens voorkomende personen verstrekt.

De heer Mr. J. C. Overvoorde, Archivaris der gemeente Leiden, ontving verschillende inlichtingen over den aard der posterij, door Jacob van Borsselen, postbewaarder te Arnhem, in 1571 beheerd, en over diens persoon.

Aan een verzoek uan den heer Mr. J. B. W. Baron van Hugenpoth, Advokaat en Procureur te 's-Hertogenbosch, tot het opsporen van den oorsprong van het vischrecht, sinds onheugelijke jaren door inwoners van de gemeente Driel (Bommelerwaard) op de rivier de Maas uitgeoefend, voorzooverre die langs die gemeente loopt, kon niet worden voldaan.

Ook mocht het onderzoek naar het recht van de beek, die van de gemeente Roozendaal naar en door Velp loopt, ten behoeve van den watermolen te Velp, niet tot een gunstig resultaat leiden.

Met beteren uitslag werd het onderzoek naar de waterrechten van den achtersten molen op de Loenensche beek, op verzoek van den heer J. H. Edelman, te Voorst, ingesteld, beloond.

Aan den heer Mr. C. G. ter Braak, Advokaat te Eibergen, werden inlichtingen, betreffende eene zak tiende, uit het erf Elshoff in den Noorde onder Neede, gaande, verstrekt.

Over het heerlijk jachtrecht onder de gemeente Heumen werden inlichtingen aan den heer C. Montenberg te Groesbeek verstrekt.

De heer Dr. I. Delaville le Roulx, te Parijs, ontving, op gedaan verzoek, inlichtingen over eenige Geldersche geslachten.

Aan den heer Dr. Schäfer, Archiv-assistent te Keulen, werden inlichtingen, betreffende de Dorenweerd, verstrekt.

De heeren Frederik Muller en Cie, te Amsterdam, ontvingen inlichtingen over het huis te Appeltern, eenmaal aan Johan Derk van de Capellen hebbende toebehoord.

Een naar het collatierecht te Balgooi, op het verzoek van den heer van Oosterzee, Scriba van de Classis Nijmegen en Predikant te Gent (Over-Betuwe), ingesteld onderzoek leidde tot een gunstig resultaat.

Aan een verzoek van den heer Mr. M. J. Pijnappel, te Amsterdam, tot het opsporen van een contramemorie in een geding, in 1552 gevoerd over de — „Landtscheijdinge tusschen die Geldersche en die van Utrecht" — tot bepaling van de juiste grenzen van Gelderland en Utrecht aan de Rhenensche zijde, kon slechts gedeeltelijk worden voldaan.

Aan den heer G. Beernink, te Nijkerk, werden inlichtingen over het wapen van het geslacht van Vorden verstrekt.

Met machtiging van Uwer Excellentie's voorganger werden aan den heer van Dompseler, te 's-Gravenhage, een thijnsboek van Veluwe en eenige gerichtssignaten van Veluwe tusschen 1600 en 1700, ter raadpleging in het Algemeen Rijksarchiefdepôt te 's-Gravenhage ter leen verstrekt.

De heer W. L. Bouwmeester, te Voorschoten, ontving afschriften van eenige Sermoenen uit het archief van het voormalig klooster Bethlehem bij Doetinchem.

De heer Dr. Nirnnheim, Staatsarchivaris te Hamburg, verkreeg 19 afschriften van stukken uit het archief der Rekenkamer, betreffende H. Salsborch, eerst in dienst van Hertog Karel van Egmond, later Raad te Hamburg.

Wijders werden inlichtingen gevraagd door den heer Adhémar Baron von Linden te Londen over het wapen van het geslacht van Lijenen en van Lijnden; door den heer J. van Druten te Utrecht over het geslacht van Druten; door den Freiherr von Ritter zu Grunesteijn, te Brussel, over het geslacht Ridder of Ritter: door den heer A. A. Vorsterman van Oijen, te Rijswijk bij 's-Gravenhage, over het wapen van het geslacht Vreden; door den heer Julien van Egeren, te Gend, over het geslacht van Egeren; door den heer M. Freiherr von Pölnitz, te Munchen, over het geslacht von Pölnitz, waaraan gedeeltelijk slechts kon worden voldaan.

De heer H. A. Westrate, te Zetten, houdt zich bezig met het verzamelen van verschillende bouwstoffen voor een academisch proefschrift over den patriottentijd.

De heer Th. J. G. van Everdingen, tijdelijk te Arnhem, bezocht het archief sinds Februari 1901 voor het verzamelen van gegevens tot samenstellidg van eene genealogie van het geslacht van Everdingen.

Tot 1 Februari 1901 was de heer A. H. P. Blauw, Luitenant der Infanterie, alhier in garnizoen, op het archief werkzaam voor het verzamelen van gegevens voor de krijgsgeschiedenis van Nederland. In October daaraanvolgenden vatte de heer H. P. J. Schinkel, 1ste-Luitenant der Infanterie, alhier in garnizoen, die werkzaamheden weder op.

Aan schrijfloonen werd een bedrag van *f* 45 ontvangen en bij den heer Betaalmeester te Arnhem gestort.

X. *Uitkomsten der bemoeiingen met gemeente- waterschap- en andere archieven.*

Bij schrijven van Zijne Excellentie, den toenmaligen Minister van Binnenlandsche zaken, van 28 April 1893, N⁰. 813, Afdeeling K: W:, ben ik verzocht eenmaal per jaar mij te vergewissen omtrent de veilige bewaring en behandeling van de oude rechterlijke archieven, aan het Rijk toebehoorende en bij beschikking van Zijne Excellentie, den toenmaligen Minister van Binnenlandsche zaken, van 14 December 1882, N⁰. 3279, Afdeeling K: W:, aan de gemeente Nijmegen tot wederopzeggens ter bewaring toevertrouwd, en daaromtrent in het jaarverslag te rapporteeren.

Op 7 December 1901 is, ter opvolging van bovenbedoeld verzoek, de bewaarplaats der oude rechterlijke archieven te Nijmegen bezocht: het bezoek heeft mij bij vernieuwing de overtuiging geschonken, dat de meeste zorg voor de goede bewaring voortdurend wordt gedragen.

Uit eene door mij ontvangen mededeeling vernam ik, dat er in het archief van de gemeente Culemborg nog verschillende stukken van oud-rechterlijken aard zouden berusten. Eene daarover met het bestuur dier gemeente gevoerde correspondentie had tot resultaat, dat op 15 Juni 1901 die stukken aan het archiefdepôt werden overgegeven. Zij sluiten zich geheel bij de in het archiefdepôt aanwezige stukken van oud-rechtelijken aard van Culemborg aan. Op eene aan dit verslag toegevoegde lijst worden de overgegevene stukken vermeld.

Arnhem, den 27 Februari 1902.

De Rijksarchivaris in Gelderland,
J. F. Bijleveld.

LIJST

van stukken van oud-rechterlijken aard op 15 Juni 1901 overgenomen van het Gemeentebestuur van Culemborg.

I. Registers van Schepenkennissen, loopende van:

1°. 15 April 1520 tot 24 December 1534, ongefolieerd, geschreven op perkament, perk. band, gemerkt G, zonder register, folio;

2°. 7 Februari 1535 tot 30 Januari 1557, ongefolieerd, geschreven op perkament, perk. band, gemerkt H, zonder register, folio;

3°. 30 Januari 1557 tot 9 December 1560, 287 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt I, zonder register, folio;

4°. 29 Januari 1561 tot 16 Mei 1566, 294 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt K, zonder register, folio;

5°. 17 Mei 1566 tot 19 Juni 1572, ongefolieerd, geschrenen op papier, perk. band, gemerkt L, zonder register, folio;

6°. 25 Juni 1572 tot 12 Februari 1584, ongefolieerd, geschreven op papier, perk. band, gemerkt M, zonder register, folio;

7°. 17 Februari 1584 tot 26 April 1593, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, gemerkt N, zonder register, folio;

8°. 26 April 1593 tot 10 Januari 1601, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, gemerkt O, zonder register, folio;

9°. 15 Januari 1601 tot 29 Januari 1608, 232 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt P, zonder register, folio;

10°. 30 Januari 1608 tot 10 Januari 1613, 200 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt Q, zonder register, folio;

11°. 19 Februari 1617 tot 31 Mei 1622, 238 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt S, zonder register, folio;

12°. 28 Juni 1622 tot 27 Februari 1627, 231 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt T, zonder register, folio;

13°. 3 Maart 1627 tot 1 Juni 1633, 233 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt V, zonder register, folio;

14°. 9 Juni 1639 tot 19 November 1646, 274 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt X, zonder register, folio;

15°. 20 November 1646 tot 6 Juli 1653, 220 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt Y, zonder register, folio;

16°. 9 Juli 1653 tot 18 Juni 1661, 267 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt Z, zonder register, folio;

17°. 24 Juni 1661 tot 28 December 1671, 330 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt A A, zonder register, folio;

18°. 17 Januari 1672 tot 5 Maart 1683, 379 folio's, geschreven op papier, perk. band, gemerkt B B, zonder register, folio;

19°. 26 Maart 1683 tot 7 Mei 1689, 36 eerste bladen gefolieerd, geschreven op papier, perk. band, gemerkt C C, zonder register, folio;

20°. 15 Januari 1690 tot 15 November 1698, 271 folio's, geschreven op papier, zonder band, gemerkt D D, zonder register, folio.

II. Register van schepenakten, als opdrachten, vestenissen, procuratiën enz., loopende van:

1. 3 Januari 1540 tot 13 December 1546, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

2. 25 Januari 1586 tot 31 October 1599, ongefolieerd, geschreven op perk., zonder band, ongemerkt, zonder register, folio.

III. Minuten van Schepenkennissen, loopende van:

1. 6 Januari 1717 tot 19 December 1719, een pakket;
2. 9 Februari 1722 tot 13 Augustus 1729, een pakket.

IV. Registers van Procuratiën, loopende van:
1. 14 December 1546 tot 3 Mei 1556, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
2. 1 Juni 1557 tot 1 Juni 1567, 190 folio's, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
3. 3 Juni 1567 tot 5 October 1580, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio.

V. Registers van sententiën, loopende van:
1. 21 November 1612 tot 26 Januari 1620, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
2. 28 Januari 1620 tot 18 Juli 1640, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio.

VI. Registers van gerichtelijke akten, accoorden enz., loopende van:
1. 26 Maart 1613 tot 14 Februari 1624, ongefolieerd, geschreven op papier, perk. omslag, ongemerkt, zonder register, folio;
2. 15 Februari 1624 tot 10 Februari 1635, ongefolieerd, geschreven op papier, perk. omslag, ongemerkt, zonder register, folio.
3. 20 Februari 1635 tot 6 Januari 1646, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
4. 19 December 1645 tot 28 Maart 1651, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
5. 6 Maart 1655 tot 27 November 1668, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;
6. 17 December 1668 tot 1 October 1700, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: band, ongemerkt, zonder register, folio;

VII. Registers, bevattende gerichtsrollen, loopende van:
1. Donderdag na Pontianus (15 Januari) 1534 tot 27 Februari 1549, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

2. 23 Maart 1566 tot 30 Juni 1568, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

3. 3 Juli 1568 tot 19 Mei 1571 ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

4. 26 Mei 1571 tot 2 October 1574, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

5. 27 September 1578 tot 12 Mei 1584, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

6. 20 Mei 1584 tot 27 November 1588, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register folio;

7. 18 Juli 1598 tot 17 Juli 1602, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

8. 10 Mei 1609 tot 11 Juli 1612, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

9. 2 December 1615 tot 5 Februari 1620, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

10. 2 Juli 1628 tot 10 April 1633, ongefolieerd, geschreven op papier, perk. omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

11. 30 December 1637 tot 27 Februari 1639, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

12. 18 Januari 1640 tot 11 September 1640, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

13. 23 September 1640 tot 20 November 1641, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

14. 24 November 1641 tot 22 Februari 1643, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

15. 1 April 1647 tot 14 October 1648, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: omslag, ongemerkt, zonder register, folio;

16. 11 Januari 1651 tot Augustus 1652, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;

17. 27 October 1660 tot 9 Mei 1663, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: band, ongemerkt, zonder register, folio;
18. 19 Juni 1671 tot 3 October 1677, ongefolieerd, geschreven op papier, perk: band, ongemerkt, zonder register, folio.

VIII. Losse akten van ordinaris gerichtsdagen, een pakket, 18 December 1751 tot 12 Mei 1759.

IX. Losse akten van extra-ordinaris gerichtsdagen, een pakket, 10 April 1752 tot 24 April 1759.

X. Registers van requesten aan den gerichte, loopende van:
1. 23 Maart 1689 tot 8 Juni 1739, 220 eerste bladz. gefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio:
2. 21 Februari 1807 tot 2 December 1809, 54 eerste bladz. gefolieerd, geschreven op papier, perk: band, ongemerkt, zonder register, folio.

XI. Minuten van de politierolle, een pakket, 19 Januari 1784 tot 20 December 1784.

XII. Register van certificatien, loopende van:
1. 7 Januari 1540 tot 2 October 1549, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
2. 5 Januari 1593 tot 28 Januari 1618, ongefolieerd. geschreven op papier, bordpapieren band, ongemerkt, zonder register, folio;
3. 27 Februari 1618 tot 31 December 1635, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio;
4. 17 Januari 1636 tot 3 Juli 1663, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, gemerkt D, zonder register, folio;
5. 3 Juli 1663 tot 13 October 1707, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio.

XIII. Register van Consignatiën, loopende van 27 November 1553 tot 5 Januari 1597, 129 folio's, geschreven op papier, perk: band, ongemerkt, zonder register, folio.

XIV. Register van resolutien, appointementen en ordonnantien van betaling, loopende van 28 Maart 1604 tot 15 April 1678; de eerste 13 bladz. gefolieerd, geschreven op papier, perk. omslag, ongemerkt, zonder register, folio.

XV. Registers van resolutien, loopende van 2 October 1676 tot 18 October 1680, ongefolieerd, geschreven op papier, zonder band, ongemerkt, zonder register, folio.

XVI. Gedeelte van een proces, voor het gericht te Culemborg gevoerd, tusschen Otto Splinter en Sebastiaan de Goijer in 1552, papier.

Het Rijksarchief in Noord-Holland.

I. *Toestand der bewaarplaats van het Archief.*

Het gebouw waarin het Archief gevestigd is, de voormalige Vleeschhal der gemeente Haarlem, beantwoordt zeer goed aan de wenschen en behoeften en bevat ook de ruimte, welke voor de eerste tientallen van jaren ten dienste van het Archief voldoende mag geacht worden. De toestand van deze bewaarplaats is in alle opzichten bevredigend, waarover men zich ook niet zal verwonderen wanneer in aanmerking genomen wordt, dat aan de Hal nog maar vijf jaren geleden ongemeen groote herstellingen zijn verricht en verbeteringen aangebracht, om haar voor de nieuwe bestemming geschikt te maken.

In het gewoon onderhoud wordt naar eisch voorzien. Volgens de bepalingen van het bestek, is in den zomer van 1901 een nieuw dek gelegd over den ouden vloer van den zolder, en zeker zal te zijnen tijde het overgebleven gedeelte op dezelfde wijze verbeterd worden.

Dikwijls had men zich te bedroeven over verregaande verontreiniging van de buiten-muren, deuren en keldervensters, waarvan de gevolgen maar al te dikwijls in het gebouw te bespeuren waren. Dewijl herhaalde klachten bij de bevoegde macht, weinig of geene uitwerking hebben gehad, mag men het er voor houden, dat dit kwaad bezwaarlijk is te keeren.

De concierge *IJsbrand van Zonen* vroeg en verkreeg zijn eervol ontslag tegen 1 April 1901; in zijne plaats werd benoemd *W. Henssen*, te Utrecht, die met den 1 Juli zijne betrekking aanvaardde. Dewijl de voor hem bestemde woning wat weinig ruimte aanbood voor zijn gezin, werden tengevolge der goedgunstige beschikking van Uwe Excellentie twee slaapkamers getimmerd in de grondverdieping van de Hal, welke goed voldoen aan de behoefte en waarmede de belanghebbende naar wensch geholpen is.

Het ameublement van het Archief is niet vermeerderd of verminderd. Het voorhandene voldoet aan de behoefte en bevindt zich in behoorlijken staat van onderhoud.

II. *Toestand van reddings- en brandbluschmiddelen.*

In het vorig Verslag is gesproken over de wenschelijkheid eene brandkraan te plaatsen op den zolder. Hetgeen daar gezegd werd heeft weerklank gevonden bij Uwe Excellentie en reeds in het voorjaar van 1901, is ook ter plaatse genoemd, eene brandkraan, met slang en straalpijp gesteld, alles omhuld door een verschuifbaar kastje met dubbele wanden, waartusschen slakkewol, ter beveiliging tegen vorst.

Thans bevindt zich dus op elke verdieping van het gebouw eene brandkraan; allen worden gevoed door de waterleiding en zijn van de vereischte slangen en straalpijpen voorzien.

In de groote hal, beneden, en op de verdieping der dienstlokalen staan twee geladen extincteurs en bij elk er van zijn twaalf groote brandzakken geborgen. In elk vertrek, groot of klein, worden vier brandgranaten aangetroffen om bij een begin van brand, tot blussching te worden aangewend. Het ontbreekt dus niet aan hulpmiddelen om brand in zijn beginsel te stuiten of te blusschen, maar het is te hopen, dat het nooit zoo ver zal komen.

De inrichting der brandweer is den 25 Juni 1901 nagezien door den Kommandant van het Corps brandblusschers met twee zijner officieren, en dit bezoek gaf geene leiding tot opmerkingen. Den 30 September 1901 werd alles in oogenschouw genomen door den Opzichter P. de Wilde en ook bij die gelegenheid werden geene aanmerkingen gehoord.

III. *Toestand der Archiefverzamelingen.*

Er wordt alle moeite aangewend om het Archief in een staat en toestand te brengen, die het behoud er van behoorlijk verzekeren. Dit is altijd het streven geweest, en blijft, gelijkt betaamt, het doel van eene gestadige zorg. Dientengevolge wordt langzamerhand verwezenlijkt wat vroeger bijna onbereikbaar scheen, namelijk alle registers, geen enkel uitgezonderd, onderhanden te nemen en oordeelkundig op te knappen. Het is niet noodig breed uit te weiden over den verregaanden staat van verwaarloozing waarin de meeste archieven, hier aankomende, zich bevinden, maar wel mag gezegd worden, dat meermalen gewanhoopt is, wat goeds te maken van de stapels gescheurde, gehavende en aan flarden liggende registers, welke een hoofdbestanddeel vormden van dit Archief. Doch een onvermoeide arbeid, die alles te boven komt, heeft hier ook het zijne gedaan. Een groot gedeelte der registers is in de laatste jaren hersteld en van nieuwe banden voorzien: in 1901 werd ook weder veel tot verbetering

verricht, want één boekbinder was het geheele jaar, een andere vele maanden van het jaar hier aan het werk, met de uitkomst dat 592 registers werden in orde gebracht en overgebonden.

De charters zijn goed bewaard en voor het meerendeel gaaf en weinig geschonden. De zegels zijn niet talrijk en niet merkwaardig.

Het stempelen der losse stukken en registers gaat zeer goed voort, dewijl de Concierge er gestadig mede bezig is.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der ordening en inventarisatie van het Archief.*

De Inventaris van het Archief der Heerlijkheid en van de gemeente Spanbroek is in het vorige jaar van bladwijzers voorzien, verder voor de pers gereed gemaakt en in druk verschenen.

Het Archief van de gemeente Warmenhuizen, waarbij een en ander over de heerlijkheid, is geordend, beschreven en de Inventaris er van wordt hierbij overgelegd.

Uit de registers, behoorende tot de oude rechterlijke Archieven, zijn in verloop van tijd eene menigte losse stukken, welke daar niet op hunne plaats waren, te voorschijn gekomen. Deze werden nu uitgezocht, gerangschikt naar de onderscheidene Schepenbanken en liggen gereed om ingevoegd te worden in de verzamelingen waar zij behooren.

Hetgeen hier voorhanden is aan Schepenarchieven van Texel en Terschelling werd uitgezocht en geregeld en aldus was afgedaan met de kleinere gemeenten, in een vorig Verslag breedvoeriger vermeld.

Een en andere arbeid had zijne waarde, om te geraken tot eene volledige beschrijving en inventarisatie van het Archief.

V. *Opgave der in druk uitgegeven bescheiden.*

Het is wel mogelijk, dat aanteekeningen door bezoekers gemaakt, gedrukt zijn geworden, maar het is niet bekend, dat dit het geval was met den volledigen tekst van stukken en bescheiden uit dit Archief.

VI. *Aanwinsten en verliezen.*

De vermeerderingen van het Archief waren niet talrijk maar zeer welkom, vooral omdat zij leemten en gapingen aanvulden.

Door den Rijks-Archivaris in Utrecht werd overgebracht.

Cartularium van de Commanderij van St. Jan te Haarlem. Vier registers 15e—16e eeuwen.

Prothocol dier Commanderij A°. 1572. Een register.

Door den Archivaris der gemeente Amsterdam.

Notulen van de Departementale (Provinciale) Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzicht, resideerende te Haarlem, van 9 April 1828 tot 12 April 1832. Een register.

Door den Archivaris der gemeente Alkmaar.

Transportregister van de vrije heerlijkheid Bergen in Kennemerland, van 15 Januari 1737 tot 27 November 1747. Een register.

Voorts een en zestig oude eiken houten charter-kistjes, geschonken door den Rijks-Archivaris in Utrecht, waarvan er weder twintig werden overgegeven aan den Rijks-Archivaris in Zeeland.

De *Bibliotheek* werd met *Geschenken*

ruim bedacht. Op die wijze ontving het Archief

Van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandschi Zaken.

Verslagen omtrent 's Rijks Verzamelingen van Geschiedenis en Kunst XXII 1899. 8°.

Verslagen omtrent 's Rijks Oude Archieven XXII 1899, XXIII 1900. 8°.

Derde Verslag van Onderzoekingen naar Archivalia te Parijs, belangrijk voor de Geschiedenis van Nederland, door *G. Busken Huet.* 8°. 1901.

Verslag van Onderzoekingen naar Archivalia in Italie, belangrijk voor de Geschiedenis van Nederland, door Prof. *P. J. Blok.* 8°. 1901.

Publications de la Société historique et archéologique dans le Duché de Limbourg. Tôme XXXVI. 1900. 8°.

Woordenboek der Nederlandsche Taal, door Prof. *De Vries.* Deel II, afl. 16. 8°. 1901.

Middel-Nederlandsch Woordenboek, door Prof. *Verwijs* en *Verdam.* Deel V, afl. 6—9. 8°. 1901.

Van den Algemeenen Rijks-Archivaris te 's-Gravenhage.

Keuren en Privilegiën des lands ende heerlijckheyts van Voorne en Heenvliet. 4°. 1717.

Conventie tusschen Baljuw en Leenmannen van Voorne, met eenige Ambachtsheeren. 4⁰. 1771.

Ordonnantie op het Wagenveer tusschen Briel en Hellevoetsluis. 8⁰. 1781.

Limietkaart der Crimineele jurisdictie tusschen Zuid- en West Voorne, met Resol. der Staten van Holland en West-Friesland van 23 October 1787.

Van den Rijks-Archivaris in Groningen.

Catalogus der Inventarissen van de Archieven der voormalige Zijlvestenijen en Dijkrechten in de Provincie Groningen, door *Mr. J. A. Feith.* 8⁰. 1901.

Huis-Archief Allersma, door Mr. *J. A. Feith.* 8⁰. 1901.

Inventaris van het huis-Archief Farmsum, door Mr. *C. P. L. Rutgers.* 8⁰. 1901.

Familie-Archief van het geslacht van Bolhuis te Warffum, door Mr. *C. P. L. Rutgers.* 8⁰. 1901.

Van den Rijks-Archivaris in Overijssel.

Lijst der Doop-, Trouw- en Dood-boeken in de Burgerlijke en Kerkelijke Gemeenten in de Provincie Overijssel, benevens Overzicht van de Kerkelijke Archieven in die Provincie. 8⁰.

Overzicht der Doop-, Trouw- en Doodboeken berustende in het Oud-Archief der Gemeente Zwolle. 8⁰.

Van den Rijks-Archivaris in Noord-Brabant.

Verslag omtrent de Oude Gemeente- en Waterschaps Archieven in Noord-Brabant. 1900 en 1901. 8⁰.

Van den Rijks-Archivaris in Limburg.

De Rijks-Archieven te Roermond in 1900 en 1901. 8⁰.

Van de Commissie over het Provinciaal Museum van Oudheden en Geschiedkundige Voorwerpen in Drenthe.

Verslag over 1900. 8⁰.

Van den Archivaris der Gemeente Dordrecht.

Verslag van het Archief over 1900. 8⁰.

Van den Archivaris der Gemeente Rotterdam.

Verslag van de Commissie van het Archief der Gemeente Rotterdam over 1900. 8°.

Van het Gemeentebestuur van Leeuwarden.

Catalogus van de Stedelijke Bibliotheek van Leeuwarden en van de Prentverzameling aldaar door W. Eekhof. Met Tweede Supplement door H. Visscher. 8°. 1870—1901. Drie deelen.

Van den Directeur van het Pensioenfonds voor Weduwen en Weezen van Burgerlijke Ambtenaren.

Tweede wetenschappelijke balans van het fonds. 4°. 1901.

Van den Eersten Geneesheer-Directeur van het Gesticht Meerenberg.

Krankzinnigen-verpleging in de eerste helft der vorige eeuw door *Dr. J. van Deventer Sz.* 8°. 1901.

Van de Erven *James de Fremery.*

Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche Huis. Supplement bewerkt door James de Fremery. 4°. 1901.

Van *Mr. R. Fruin Th.Az.*

Servitia, tienden en exemtie-gelden te Middelburg. 8°. 1901. (Overdruk).

Van *Mr. Frank K. van Lennep.*

Verzameling van oorkonden betrekking hebbende op het Geslacht van Lennep (1093—1900). Bijeengebracht door den Schenker. 4°. 1901. Deel I.

Van den heer A. W. Sijthoff.

Platen-atlas ten gebruike bij het Onderwijs in de Geschiedenis van het Vaderland, door Dr. M. G. de Boer en H. Hettema Iz. Tweede verbeterde druk. (1901).

Beknopt Leerboek der Geschiedenis van het Vaderland, door Dr. M. G. de Boer. 8⁰. Leiden.

Verder is de Bibliotheek vermeerderd met de volgende boeken, welke werden

Aangekocht:

E. Wrangel. Zweden en de Nederlanden, gedurende de 17e eeuw. 8⁰. 1901.

P. Bor. Nederlandsche Oorlogen. F⁰. 1679—1684. Acht deelen.

Comte *d'Avaux.* Négociations en Hollande 1679—1684. 8⁰. 1752—1753. Six vol.

A. Kluit. Historie der Hollandsche Staatsregering tot aan het jaar 1795. 8⁰. 1802—1805. Vijf deelen.

Mr. *S. J. Fockema Andreae.* Bijdragen tot de Nederlandsche Rechtsgeschiedenis. Hoofdstukken uit de geschiedenis van Rechtsmacht en Rechtsvorming. 8⁰. 1900.

R. Fruin. Geschiedenis der Staatsinstellingen in Nederland tot den val der Republiek. Uitgegeven door Dr. H. T. Colenbrander, 8⁰. 1901.

Robert Fruin's Verspreide geschriften, afl. 16—27. 8⁰. 1901.

Nijhoff en Fruin. Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde. Vierde Reeks. Tweede Deel. Afl. 1. 8⁰. 1901.

Dr. *P. J. Muller* e. a. Geschiedkundige Opstellen. 8⁰. 1894.

Werken der Vereeniging tot Uitgave der bronnen van het Oude Vaderlandsche Recht:

Dr. *J. S. van Veen.* Rechtsbronnen der Stad Tiel. 8⁰. 1901.
Verslagen en Mededeelingen. Vierde Deel n⁰. IV. 8⁰.

L. Schmedding. De Regeering van Frederik van Blankenheim, bisschop van Utrecht. 8⁰. 1899.

Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom van Haarlem. Deel XXVI. 8⁰. 1901.

Bakhuizen van den Brink. Het Nederlandsche Rijksarchief. 8°. 1857.

Mr. *J. G. C. Joosting.* Het Rijksarchief in Drenthe. 8°. 1901.

Louis D. Petit. Bibliotheek van Nederlandsche pamfletten (Verz. Thijsius en Univers: Bibliotheek Leiden) 4°. 1882—1884. Twee deelen.

J. W. Wijndelts. Catalogus van Akademische Proefschriften 1815—1900. 8°. 1901. Aflev. 1,

Oud-Holland. Negentiende Jaargang. 4°. 1901.

E. W. Moes. Iconographia Batava. Afl. 29—30. 4°. 1901.

Le Comte *Maurin Nahuys.* Histoire numismatique du Royaume de Hollande sous le règne de S. M. Louis Napoléon. 4°. 1858.

Jhr. *C. H. C. A. van Sypesteyn.* Geschiedkundige Verzamelingen I. De Prinsen van Oranje-Nassau in 's-Gravenhage. Penningen, Medaillons, Draagteekens. Miniaturen enz. 4°. (1901).

Mr. *E. Bergsma.* Over de Weeskamers in Holland en Zeeland. 8°. 1855.

Mr. *N. de Roever.* De Amsterdamsche Weeskamer. 8°. 1878.

Dr. *P. Q. Brondgeest.* Bijdragen tot de geschiedenis van het Klooster en de Balije van St. Catharina, der Johannieten-ridders en van het Driekoningen gasthuis te Utrecht. 8°. 1901.

J. ter Gouw. Over den oorsprong van het Geslacht van Brederode. 8°. 1864.

VII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke onuitgegeven bescheiden, voor het Archief der Provincie van gewicht en berustende in andere binnen- en buitenlandsche archieven.*

Geene pogingen van dien aard zijn gedaan, omdat niet aan het licht is gekomen, dat voor Noord-Holland belangrijke bescheiden, elders ontdekt zijn.

VIII. *Gebruik van het Archief gemaakt en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Door de nagenoemde personen werden onderzoekingen in het archief verricht, voor de belangen achter hunne namen vermeld.

Mr. *A. S. de Blécourt* nasporingen in de Grafelijkheids registers.

Mr. *A. A. del Court tot Krimpen* te Velp. Inlichtingen gezocht in het Archief der Baljuwen en Houtvesters van Brederode.

Johan E. Elias, te Amsterdam, naar bezitters van hofsteden onder Velsen.

J. W. Enschedé onderzoek in de oude octrooiregisters.

A. M. C. van Etten. Ingenieur te Amsterdam, naar voormalige eigenaars der hofstede „Overmeer" onder Nieuwer-Amstel.

P. B. J. Ferf. Hagiografisch onderzoek.

Th. Homans, te Santpoort, voor genealogische bijzonderheden.

W. J. Kernkamp, Archivaris van Edam, nasporingen in de transportregisters en schepenrollen van Edam.

B. H. Klönne, te Amsterdam, navorschingen aangaande het Drostambt.

J. Kramer, inlichtingen ter zake der erfenis Neeltje Pater.

P. Th. A. de Laat, voor genealogie de Vriendt—Ego.

P. P. Landsman, te Assendelft, naar geschiedkundige bijzonderheden zijner woonplaats.

B. W. Los, Notaris te Uitgeest, nalezen van oude transportakten. a° 1811.

W. Meijer, te 's-Gravenhage, nasporingen in de transportregisters van Nieuwer Amstel.

P. J. Raeskin, om wetenswaardigheden aangaande Jan van Eyck.

Provinciaal Archivaris *Saxild* uit Wyborg, Denemarken, onderzoek naar de inrichting van het Archief.

Mr. *W. R. Veder*, Archivaris van Amsterdam, navorschingen in de transportregisters van Nieuwer-Amstel.

Mr. *P. Ver Loren van Themaat*, te Utrecht, bijzonderheden geput uit de registers der overdrachten en verbanden van Hoorn en banne van dien.

J. de Wit, te Koog aan de Zaan, nasporingen in de Grafelijkheidsregisters.

De heer algemeene Rijks Archivaris bezocht het Archief den 19 December 1901 ter inspectie.

De Eerste-Luitenant der Infanterie *W. K. van Borselen* was in de eerste en in de laatste maanden van het jaar weder op het Archief werkzaam, om ten behoeve van het Departement van Oorlog, bouwstoffen te verzamelen voor eene Krijgsgeschiedenis van Nederland.

Krachtens Uwe machtiging werden den Archivaris van Rotterdam toegezonden vele Grafelijkheidsregisters en Memorialen van het Hof van Holland, om daar uittreksels van te maken.

En werd op het Archief der gemeente Alkmaar nedergelegd een genealogisch-historisch dagboek van die Stad uit de 18e eeuw, om geraadpleegd te worden door Mr. *B. van der Feen de Lille*, Griffier der Arrondissements Rechtbank aldaar.
Ter behoorlijken tijde en in gewenschte orde is een en ander hier weder teruggekeerd.

Ook in het afgeloopen jaar ontbrak het niet aan gelegenheid of aanleiding, om het Archief nuttig te doen wezen voor besturen of bijzondere personen en hetgeen in dien geest is verricht, wordt in een kort woord hier vermeld:

Aan den Archivaris der gemeente Alkmaar werd op zijn verzoek verschaft, afschrift van het octrooi van 20 November 1532 tot bedijking van de Achtermeer bij Alkmaar.

Voor den Archivaris van Edam werden uit het algemeen Rijks-Archief te 's-Gravenhage ontvangen een paar zegels van die gemeente, aan charters hangende, welke verzocht waren, te mogen volgen bij een te snijden wapen. Aan dienzelfden ambtenaar werden verschillende inlichtingen verschaft, hier opgezocht in oude veilingregisters van Edam, aangaande de Luthersche Kerk aldaar.

Ten behoeve van den Secretaris der gemeente Beverwijk werden uitgezocht en op den Inventaris van het Archief bijgeschreven, eene partij oude stukken, niet lang geleden te voorschijn gekomen en alweder strekkende tot aanvulling van reeds voorhanden bundels.

De heer *C. W. de Sauvage Nolting*, te Amsterdam, ontving velerlei inlichtingen omtrent eene prijsvraag, in 1761 uitgeschreven door de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, beantwoord door Jaques Ballaserd, die bekroond werd.

Aan Prof. *Paul Fredericq* te Gent, werden mededeelingen verstrekt over aflaatbrieven uit de 15e en 16e eeuwen.

Over de jurisdictie van Medemblik in vroegere tijden, werd, naar aanleiding van de bekende geschillen over de tienden, eenige opheldering verschaft aan Mr. *A. M. Pleyte*, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam.

Ten behoeve van Mr. *H. P. M. Kraakman*, Advocaat en Procureur, te Alkmaar, werd onderzoek gedaan naar den titel van aankomst der tienden van Heer-Hugowaard en ook naar den oorsprong van erfdienstbaarheid op gronden te Huiswaard en in Koedijk.

Aan den heer *A. van Poelgeest*, Predikant te Castricum, werd verschaft eene lijst van geschiedbronnen dier gemeente.

Aan Mr. *Frank K. van Lennep*, Advocaat en Procureur te Amsterdam, werden inlichtingen gegeven aangaande den eigendoms overgang in 1804 van een huis te Hilversum en ook werd te zijnen behoeve in de transport-registers van Blaricum—Laren een uitvoerig onderzoek gedaan, over tal van jaren, naar personen van den naam Vos.

De heer *M. Visser* te Schagen, ontving op zijn verzoek eene mededeeling, dat door de Staten van Holland en West-Friesland den 27 Februari 1603 aan den Heer van Schagen octrooi is verleend voor eene vrije jaarlijksche paardenmarkt aldaar.

Den Heer *J. C. Boon*, Predikant te Beverwijk, werd overeenkomstig zijne wenschen, eene lijst geleverd van de stukken betrekking hebbende op kerkelijke zaken, berustende in de Archieven van Beverwijk.

Voor den Heer *A. M. C. van Etten*, werden in de transportregisters van Nieuwer-Amstel de namen opgespoord der opvolgende bezitters van de hofstede „Overmeer" aan den Amstel.

Ten behoeve van den Heer *G. J. Honig*, te Zaandijk, werd gemaakt afschrift van vier akten uit het Cartularium der Commanderij van St. Jan.

Voor den Heer *L. Scholte*, Predikant te Spanbroek, werd een zeer uitgebreid en wijdloopig onderzoek verricht, naar de herkomst en geschiedenis van erfpachten der Hervormde Kerk en Armen aldaar, en ook werd hem verschaft afschrift van eenige akten, daarop betrekking hebbende.

Op verzoek van den Heer *G. J. W. Koolemans Beynen*, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf te 's-Gravenhage, werd wel onderzocht, waar in de nabijheid van Alkmaar is te zoeken zekere waterkeering, bij een verhoor in 1799 de Snollendijk genoemd, maar het is niet gelukt de gewenschte bijzonderheden te ontdekken.

De Heer *J. A. Driessen*, te Alkmaar, verlangde te weten den oorsprong van een fonds Bogtman. Maar de hem gevraagde allernoodzakelijkste aanduidingen om een onderzoek daaromtrent te beginnen, zijn nimmer ontvangen.

Aan den Heer *H. J. Zondag*, Pastoor te Vogelensang, werden opgaven gedaan van heraldieken aard.

De heer *B. H. Klönne*, Rector van het Beggijnhof te Amsterdam, ontving naar zijn verlangen, afschrift van het rapport 22 Mei 1810, van den Assessor Horbag aan den Landdrost van Amstelland, betreffende de Beggijnenkerk te Amsterdam.

Voor Mr. *J. F. Backer*, Advocaat en Procureur te Amsterdam werd afschrift gemaakt der transportakten 's-Gravenland van de hofsteden Schapenburg 16 October 1802, 's-Gravenhoek 14 April 1804 en Swaanenburg 12 October 1805.

Niet geheel zonder belang voor de Kerkvoogdij der Hervormde Kerk te Limmen werd het geacht, afteekening te nemen van aldaar hangende rouwkassen ter gedachtenis der Ambachtsheeren Du Peyrou.

IX. *Uitkomst van de bemoeiingen met Gemeente-, Waterschaps- en andere Archieven.*

Behalve hetgeen dienaangaande in het vorig hoofdstuk reeds mocht zijn vermeld, kan hier nog worden medegedeeld, dat overeenkomstig den inhoud der missive van Uwe Excellentie van 28 April 1893 N⁰. 813 afd. K. W., door mij een onderzoek is ingesteld naar de veiligheid der bewaarplaats, den toestand en de behandeling der rechterlijke archieven berustende bij de gemeenten Amsterdam en Haarlem, en er is mij gebleken, dat een en ander niet te wenschen overlaat

De Rijksarchivaris in Noord-Holland,

C. J. GONNET.

Haarlem, 26 Februari 1902.

INVENTARIS

VAN HET

ARCHIEF DER GEMEENTE

WARMENHUIZEN.

1901.

INLEIDING.

Warmenhuizen is eene landelijke gemeente, ongeveer 2.15 uur ten noorden van Alkmaar gelegen. Het wordt omringd door Enigenburg, Haringkarspel, Oud-Karspel en Schoorl; Krabbendam, en Schoorldam ten deele, behooren er onder. De bevolking bedroeg op 31 December 1901, 1573 zielen. Eene groote merkwaardigheid was voorheen, het door Joan van Scorel in 1525 beschilderde gewelf der kerk, waarvan het gedeelte boven het koor, het eenig overgeblevene, sedert 1893 geplaatst is in een bijgebouw van het Rijksmuseum te Amsterdam.

Het Archief van Warmenhuizen is in bewaring gegeven bij het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland. Een afzonderlijk Archief der heerlijkheid is niet gevonden. Doch een zeker gedeelte der bescheiden handelt uitsluitend of voornamelijk over de heerlijkheid en heerlijkheidsrechten, en de beschrijving dier documenten volgt het eerst.

Dewijl de lotgevallen van vele gemeenten, en ook van Warmenhuizen, nauw samengeweven zijn, met die der Ambachtsheeren, welke er gezag uitoefenden, mag het belangrijk gerekend worden te weten, wie met Warmenhuizen beleend werden of geweest moeten zijn. Doch vóór 1607, het jaar waarin de bezittingen van den Graaf van Egmond werden verkocht, is het moeilijk alle beleeningen nauwkeurig op te geven.

Waarschijnlijk is dit te wijten aan de omstandigheid, dat Warmenhuizen vroeger meestal tegelijk met de heerlijkheid of het graafschap Egmond in leen is uitgegeven, en dit laatste, als het voornaamste, alleen genoemd werd onder bijvoeging „met alzulke heerlijkheden en goederen als daartoe behooren". Soms werden de namen der leenen geheel weggelaten en is eenvoudig vermeld, dat de leenen van Egmond aan een ander lid van dat geslacht waren overgegaan.

In 1290 is Warmenhuizen aan Egmond gekomen.

De volgende lijst bevat eenige opgaven van de leënheeren en vrouwen in de latere eeuwen. (1)

Pinksteravond 1290. Floris Graaf van Holland bevestigt de ruil die zijn oom Floris met Willem heer van Egmonde gedaan heeft van de dorpen Oud-Karspel, Ouddorp, Wadway, Spanbroek en Oterleek, tegen het ambacht van Warmenhuizen met tienden, visscherijen, sluizen, wateringen, vogelrijen, in hoghe, in laghe, in vervalle, hoe datter binnen vervallen mach, vrilike an hals en hoeft te rechten als wi over ons selves luden rechten, vrilike van ons te houden te lienne, ghelicke dat wij tselve houden.

Zonder datum.

Lijst van het goed dat Wouter van Egmond van den Graaf van Holland ontvangen heeft: „Inden eersten Wermenhusen, Item;" enz.

Woensdag na Dertiendag 1316.

Willem Graaf van Holland, bevestigt de lijftucht van 200 Holl. ℔ 's jaars die Wouter van Egmond, 's graven knaap aan Beatricen (van den Doertoghe) zijne vrouw, gegeven heeft uit de tienden van Waermenhuysen en van Harinkerspel en uit de de visscherij van Warmenhuysen, die Wouter van den Graaf in leen heeft.

Woensdag na St. Nicolaasdag 1327.

Graaf Willem verklaart dat Jan Wouterszone van Egmond, die binnen kort zijne jaren hebbe zoude, niet verzuimen zal voor zekeren tijd, in het niet verzoeken van zijn goed dat hij van den Graaf schuldig is te houden.

Woensdag na Jaarsdag 1351.

Hertog Willem beleent Jan heer van Egmond met alzulk goed als hij en zijne voorouders „plagten" te houden.

18 Juni 1355.

Hertog Willem bevestigt de lijftucht van 59 ℔ 13 s. 7 d. die Jan van Egmond bij brief Sabbati post Odulphi 1355 gemaakt heeft aan Ghioten van IJsselsteyn, zijne echtgenoote, uit de visscherij binnen het ambacht van Weermenhusen en van Herningkerspel.

---

(1) Deze opgaven zijn te danken aan de mededeelingen van den Heer algemeen Rijks-Archivaris te 's-Gravenhage.

Paaschdag 1370.

Notitie dat Arent van Egmond van hertog Aelbrecht ontving alsulk goed, als hem aanbestorven is van den heer van Egmond.

11 Augustus 1396.

Confirmatie door hertog Aelbrecht ten behoeve van heer Arent van Egmond, heer van IJsselsteyn, van zulke brieven en handvesten, als hij heeft rakende de heerlijkheid van Egmond en andere leengoederen.

17 Februari 1404.

Notitie dat hertog Willem beleende den heer van Egmond en van IJsselsteyn met alsulk goed, als hij tot dezen dage toe van de graaflijkheid van Holland in leen gehouden heeft.

Zonder datum, doch volgt op een brief van 30 Maart 1409.

Hertog Willem consenteert den heer van Egmond en van IJsselsteyn, dat hij door wanverzoek tusschen dit en St. Jacobsdag naastkomende, niet zal verzuimen nog verbeuren zulken slote, heerlijkheden, landen en goederen, als hem van heer Arent van Egmond, zijn vader, aangekomen waren.

5 Mei 1416.

Hertog Willem doet aantasten de heerlijkheden en goederen van Egmond met alle heerlijkheden en goederen, welke heer Jan van Egmond had liggende in de landen van Noordholland en West-Friesland, en dat om groote en omstandelijke breuken, door voornoemden heer tegen den hertog-zelven begaan.

15 Mei 1421.

Hertog Johan van Beieren beleent Jan Heer van Egmond en van IJsselsteyn in hoge ende lage met de heerlijkheden Wermenhuizen, Herenkerspel en het Noord-Ambacht van Petten c. a. voor een onversterfelijk leen.

3 Juni 1421.

Hertog Johan van Beieren vergunt zijn neef den heere van Egmond en zijne erven, zijne heerlijkheden en goederen te regeeren en te gebruiken gelijk zijne voorvaders gedaan hebben, vóór den tijd dat hem zijne voorsz. goederen en heerlijkheden genomen werden.

4 Augustus 1426.

Notitie dat Hertog Philips van Bourgondie beleende den heer van Egmond met al zijne goederen.

St. Pontiaensdag 1430.

Vrouwe Jacoba beleent Johan heer van Egmond, met alzulke heerlijkheden en goederen, als zijne voorouders en hij tot hiertoe van de graaflijkheid van Holland gehouden hebben, den hofsteden van Egmond en van IJsselsteyn toebehoorende.

4 April 1435.

Hertog Philips van Bourgondië beleent Johan heer van Egmond, de heerlijkheid en goed 't Egmond met toebehooren en met alzulke heerlijkheden en goederen als tot de hofstede van Egmond tot dezen tijd behooren.

19 April 1469.

Jacob van Poelgeest, Abt van Egmond, geeft de leenere van de heerlijkheid Egmond met al hetgeen daartoe behoort, aan Johan oudsten zoon van Willem, broeder tot Gelre, heer tot Egmond, IJsselsteyn, Baer etc. na opdracht door den vader.

12 November 1486.

Keizer Maximiliaan geeft Johan graaf van Egmond en zijne wettige erfgenamen, Egmond tot een graafschap en adelijk rijksleen, oock met de heerlijkheden van het steedken en slot van Purmerende met de plaatse genoemd Neck, Purmerland en Ilpendam met alle toebehooren van het voorsz. graafschap.

9 Maart 1530.

Keizer Karel beleent Charles, graaf van Egmond, bij opdracht van Françoise van Luxemburg, gravin douairière van Egmond, als tutrice van haren oudsten zoon Charles voornoemd, met het slot en huis van Egmond, metter Vrijerhoeve ende anders zijnen toebehooren en appendentiën binnen de limiten, verklaard in de daarbij gemelde brieven, als principal stock ende stamme van de graaflijkheid van Egmond daer de steede van Purmerende, mitsgaders Purmerland, Neck, Ilpendam, Backum, Warmenhuysen, Harinccarspel, Oudecarspel, Petten ende Huisduinen aen geannexeert zijn.

15 December 1542.

Keizer Karel beleent Lamoraal graaf van Egmond, heer tot Baer, etc bij doode van Jhr. Charles, in leven graaf van Egmond, met het slot en huis van Egmond metter Vrijerhoeve ende anderen toebehooren etc. tot een onversterfelijk erfleen.

15 Juni 1578.

Philips etc. beleent Philips van Egmond, prins van Gaveren, na opdracht door zijne moeder, prinses douairière van Gaveren,

gravin van Egmond, etc met het huis en slot van Egmond metter Vrijerhoeve ende andere steden ende dorpen met alle den toebehoerten en appendentien, daer de Stede van Purmereynde metten andere plaetse ende dorpen begrepen in de voorsz graeffelicheyt te weten: Purmerlandt, Neck, Ilpendam, Baccum, Warmenhuysen, Harinckarspel, Oudkarspel, Petten ende Huysduynen, geannexeert sijn, te houden in een eynckel onversterffelick erffleen ende graafschap.

7 Juli 1595.

De Staten van Holland en West-Friesland verklaren dat volgens de rechten, ordonnantiën en gebruiken van den voorz. lande, de graafschap Egmond met ap- en dependentien, en andere heerlijkheden en goederen, toebehoord hebbende aan Philips, prins van Gaveren, graaf van Egmond, aan Holland vervallen zijn, doordien Philips de zijde van den Spanjaard genomen heeft, doch geven, op verzoek van Lamoraal, prins van Gaveren etc. aan dezen het zuiver inkomen dier goederen, mits dat hij naar Frankrijk terugkeert en dat die goederen zullen blijven beheerd en geadministreerd door de officieren daartoe aangesteld, of nog aangesteld wordende.

October 1607.

Decreet van het Hof van Holland, waarbij de goederen toebehoord hebbende aan Lamoraal, graaf van Egmond, ter instantie van zijne crediteuren zijn verkocht. De heerlijkheid Warmenhuizen met het baljuwschap, het schout-, secretaris-, en bodeambt, de bieraccijns, de turfmaat te Schoorldam, de visscherij van de Noorderbrugge en Santsloot, Swanendrift, enz., werd gekocht door Gonselo Gijbels en Frederik van der Elburch voor 10050 Car. guldens. Blijkens marginale aanteekening werd door de koopers deze koop „overgezet” aan Jhr. Willem Bardesius, 12 December 1609.

12 December 1609.

Beleend Joachim van Mierop, zoo van hemzelven als zijne broeders en zusters de heerlijkheid van Warmenhuysen, strekkende mitte Noordoosthoorne aan Herenkarspel, bij decreet van den Hove van Holland en bij opdracht van denzelve ten behoeve van Willem Bardesius.

17 April 1620.

Beleend Willem Bardesius, bij dode ende maeckinge van Willem voorsz., zijn vader.

9 December 1631.

Beleend Jhr. Arent van Bardens, na dode van Willem Bardens zijn broeder.

19 October 1643.

Beleend Constantijn Sohier, bij opdrachte gedaan in den name ende door gemachtigden van Jhr. Arent van Bardens.

13 Juni 1671.

Beleend Nicolaas Sohier, bij dode ende overlijden van den voornoemden Constantijn Sohier, zijn vader.

15 Maart 1691.

Beleend Adriana Constantia Sohier de Vermandois, minderjarig. bij dode van Nicolaes Sohier de Vermandois, haren vader.

19 April 1736.

Beleend Antonia Susanna de la Porte, wonende alhier in den Hage, bij dode ende makinge van Jonkvrouw Adriana Constantia Sohier de Vermandois.

9 Februari 1747.

Beleend Christiaan Constantijn Rumpf en Anna Catharina de la Porte, zijne vrouw, bij dode ende makinge van Antonia Susanna de la Porte, in haar leven huisvrouw van Hendrik van Hoorn, ordinaris Gedeputeerde wegens de provintie van Zeeland ter vergadering van gemelde heeren Staten-Generaal.

16 December 1761.

Beleend Anna Catharina Rumpf, echtgenoote van Jacob Adriaen du Tour, bij dode en overlijden van haar moeder Anna Catharina de la Porte in leven weduwe van Christiaan Constantijn Rumpf.

1 Mei 1797.

Beleend Hans Willem van Aylva bij doode van Anna Catharina Rumpf, zijne moeder.

ARCHIEF VAN WARMENHUIZEN.

A.

Inventaris (1).

I. STUKKEN BETREFFENDE DE HEERLIJKHEID.

Heerlijkheid, Heer, en Heerlijke rechten.

1. Tafel en bladtwijser handelende van 't stigten en voortgang van de vrije Heerlijckheyt van Warmenhuysen. (Omstreeks 1700).

2. Floris V bekrachtigt den ruil door zijn oom Floris gedaan met Willem van Egmond, die het ambacht van Warmenhuizen ontving, tegen Oud-Karspel en andere dorpen, 1290. (zie Reg. N°. 1.)

3. Stukken betreffende de uitoefening der heerlijke rechten door den Ambachtsheer 1610—1701.

4. Brief van Willem Bardesius, Heer van Warmenhuizen aan den Secretarie van dat dorp, over middelen om tot een vergelijk te komen met de Regeering aldaar, en alzoo een einde aan het hangende reehtsgeding te maken. 1623. (zie N°. 5).

5. Mandament van maintenue van den Hoogen Raad in Holland, voor Burgemeesters, Heilige Geestmeesters en Regeerders van Warmenhuizen, die door Willem Bardesius Heer van Warmenhuizen, belet worden zonder zijn goedvinden jaarlijks te verpachten en verhuren de dorps- en de armen- of heiligegeestlanden. 1626.

Het zegel van Justitie van den Hoogen Raad is verdwenen; aangehecht de verklaring van den Deurwaarder, dat het mandament op den 31 Maart 1626 aan den Ambachtsheer is beteekend.

---

(1) Elk nommer omvat één charter, stuk, register, of portefeuille, tenzij anders gemeld wordt. — O = oorspronkelijk; P. = Perkament; G = Gaaf; Gesch. = Geschonden; A. = Afschrift.

Voorrechten door den Heer geschonken.

6. Johan jonge Heer tot Egmond geeft aan zijne lieve en getrouwe ondersaten van Warmenhuizen en Haringkarspel eenige privilegiën. 1476. (zie Reg. N°. 2).

7. Lamoraal Graaf van Egmond geeft tot zijne blijde inkomste eenige privilegiën aan zijne beminde onderzaten de buren van Warmenhuizen. 1546.

Eenigszins gesléten. Onderteekend: Lamoral degmont.

Burgemeesters, Schepenen en Secretaris.

8. Benoeming van Burgemeesters en Schepenen voor 1711/12.

9. Noorder Burgemeestersboek. Rekeningen van:
1655—1700
1702—1731
1767—1809. 3 deelen.

10. Zuider Burgemeestersboek, Rekeningen van
1656—1696
1702—1730
1731—1764
1767—1809. 4 deelen.

11. Burgemeesters-rekeningen. 1771—1772, 1791—1795, 1799—1800, 1802—1809.

12. Akten van de verhuring der Burgemeesters- of dorpslanden, 1750, 1758, 1761, 1765, 1771—1775, 1795—1810.

13. Commissie voor Dirck Pieterss. van der Mey, als Secretaris der heerlijkheid Warmenhuizen en Krabbendam. 1657.

Predikanten. Kerkelijke Zaken.

14. Stukken betreffende Ds. Petrus Aemilius, Notaris te Amsterdam, tegen het begeeren van Burgemeesters, Schepenen, Ouderlingen en Diakenen van Warmenhuizen, door den Heer der Heerlijkheid met geweld op den stoel gebracht, en gehandhaafd door de Staten van Holland en West-Friesland. 1612—1615.

15. Overeenkomst aangaande het tractement van Ds. Denman. 1681.

16. Stukken betreffende de kerkelijke goederen van Warmenmenhuizen en het bewind daarover. 1613—1691.

17. Opdracht van Jan Claess. Rip aan de kerk der heerlijkheid Warmenhuizen, van een stukje grasland groot $3^1/_2$ gars, gelegen in den banne van Oud-Karspel en in Koedijk, in den Zuid-oosthoek van Reel. 1706.

Het zegel van Jacob van Twuyver, Schout der heerlijkheid Oud-Karspel en in Koedijk, is verdwenen.

18. Kerkmeesters-rekeningen. 1771—1772, 1791—1794.

19. Akte van de verhuring der kerkelanden. 1782.

Armmeesters

20. Armmeesters-rekeningen van 1689—1723,
1728—1755. 2 deelen en van
1771—1772, 1791—1794, 1798—1809.

21. Armmeesters-kapitaalboek. 1768—1797. 1 deel.

22. Akten der verhuring van armenlanden. 1743, 1751, 1753, 1755—1757, 1759—1764, 1766, 1772—1777, 1779—1789, 1795—1810.

II. Archief van het Bestuur der Gemeente.

Bestuur van de Gemeente in het algemeen.

23. Stukken betreffende de geschillen tusschen Warmenhuizen en Oud-Karspel over de banscheiding. 1546—1616.

24. Inventarissen van het gemeentearchief. 1634—omstr: 1850.

25. Resolutiën van de Vroedschap 1754—1798.

26. Notulen der Municipaliteit 1798—1804.

27. Uitgegane brieven, van:
1806—1809.
1809—1811. 2 deelen.

28. Akten van admissie voor velerlei neringen en bedrijven. 1801—1811.

Privilegiën

29. Eenige handvesten en privilegiën van Kennemerland en Kennemergevolg 1303—1455.

1303	St. Willibrordusavond (6 Nov.)	(Lams blz. 6)
1389	SS. Pieter en Pauwels (29 Juni)	(id. blz. 22)
1397	October. 31	(id. blz. 29)
1404	Maart 24	(id. blz. 37)
1415	April 3	(id. blz. 41)
1415	April 3	(id. blz. 47)
1455	Maart 12	(id. blz. 58)
1455	Maart 23	(id. blz. 65)

Geauthentiseerde copie op papier. 2e helft 16e eeuw, door den notaris L. Thalassicus. Een bandje in 4°.

30. Uittreksels uit het privilegieboek van Kennemerland en Kennemergevolg. 1322—1455.

31. Verzoekschrift van Schepenen, Regenten en Vroedschap van Warmenhuizen aan den Superintendent van den Grave van Egmond, om een verlaat te mogen leggen in den Reekerdijk bij Schoorldam. Met gunstige beschikking. 1582.

32. Verzoekschrift van Schepenen, Burgemeesters en Vroedschappen van Warmenhuizen aan den Superintendent van den Grave van Egmond om eene Waag te mogen hebben, gelijk Oud-Karspel. Met gunstige beschikking. 1584.

Octrooien.

33. Octrooi van de Staten van Holland en West-Friesland voor de Regenten en die van den Gerechte van Warmenhuizen, om de tochten, vaarten en notslooten onder hun dorp en het bedrijf er van, voor de eene helft ten laste van de aangelanden wederzijds, en voor de andere helft bij een generalen omslag over alle landen aldaar, voortaan op te schieten en te verdiepen. 1677.

Het Grootzegel van Holland is verdwenen.

34. Octrooi der Staten van Holland en West-Friesland tot kwijtschelding van achterstallige verponding, aan de Regenten van Warmenhuizen, en om eenige landerijen aan de Domeinen te mogen overdragen. 1762.

Het Grootzegel van Holland is verdwenen.

Wetgeving.

35. Ordonnantie van den Prins van Oranje over de invoering van de Gregoriaansche tijdrekening. 1582.

36. Keuren en ordonnantiën. 1611—1646.

Bezittingen.

37. Lamoraal graaf van Egmond verleent verlof aan de stad Purmerende en de dorpen Neck, Purmerland, Ilpendam, Warmenhuizen, Oud-Karspel en Haringkarspel, allen lidmaten van zijn graafschap Egmond, en ook aan zijn dorp Egmond, aan hem op renten te geven eene som van dertig duizend Caroli guldens, waarvoor zij reeds den 16 Augustus 1546 van de Keizerlijke Majesteit octrooi hebben ontvangen. 1546.

Authentiek afschr. 16e eeuw.

38. Lamoraal graaf van Egmond bekent schuldig te zijn aan zijne lieve en getrouwe onderzaten van Warmenhuizen, eene som van 7200 car. guldens, verbindt daarvoor de Reker, gelegen ten zuiden en noorden van Schoorldam in den banne van Warmenhuizen, de wei-, hooi-, zaad- en rietlanden behoorende tot de groote weide van Krabbendam, benevens de tienden van Warmenhuizen; ook de gorsen geheeten: de ommeloop van groot en klein Puttermeer, gelegen in het land van Putten. 1546.

Eenigszins gesleten. Het zegel van de leenen van Egmond is verdwenen.

Onderteekend: Lamoraal degmont.

Achterop staat eene verklaring, dat deze schuld den 21 Juni 1581 is afgerekend.

39. Pieter Dircxz van Schagen, verkoopt aan de gemeente van Warmenhuizen een huis en erf op Krabbendam in den banne van Warmenhuizen; voor vrijwaring wordt verbonden een stuk land, groot derdehalf hond in den banne van Schoorl. 1588.

Zegel van Jan Willemsz., Schout tot Schoorl.

40. De Magistraten en Gedeputeerden van de steden van West-Friesland en den Noorderkwartiere, verklaren van Burgemeesters en Regeerders van Warmenhuizen op lijfrenten ontvangen te hebben *f* 1750 tegen den penning zes ten honderd 's jaars. 1591.

Met afgedrukt secreetzegel van het gemeeneland van West-Friesland en het Noorderkwartier.

41. Opdracht door Jan Janss. Breedt aan de gemeente van Warmenhuizen van een boet of huisje, liggende te Schoorldam. 1634.

42. Koopakte van een stukje grond voor den aanleg van eene straat. 1637.

43. Jan Allertss. wonende te Groet, verkoopt aan den Burgemeester en de gemeente van Warmenhuizen, een huis en erf te Schoorldam in den banne van Warmenhuizen, belend ten westen de gemeene vaart, belast met eene jaarlijksche erfpacht van f . . ten behoeve van den ambachtsheer van Warmenhuizen. 1647.

Het zegel van Pieter Gerritss Noortwijck, Baljuw en Schout der heerlijkheid Warmenhuizen, is verdwenen.

44. Jan Claess Rip, wonende te Oud-Karspel geeft in vollen en vrijen eigendom over, ten behoeve van de gemeente, de kerk, en de Burgemeesters der heerlijkheid Warmenhuizen, een gedeelte van het poldertje genaamd: Cromwater, met zuider- en noorder bosch daaraan gelegen, met de kade er om gaande, groot gemeten 24 geersen, 3 snees en 10 voeten, hard land, gemeen gelegen met Reel ten westen, van Werckendam ten oosten, met het watermolentje daarop staande. Belast met eene erfpacht van f 15 : 2 : 8 ten behoeve van de vrouwe van Warmenhuizen. 1692.

Het zegel van den ambachtsheer van Warmenhuizen is verdwenen.

Lasten.

45. Schepenen en kerkmeesters van Warmenhuizen bekennen schuldig te zijn eene lijfrente van twee pond 's jaars, waarvoor zij de hoofdsom ontvangen hebben. 1488. (zie Reg. N°. 3).

46. Schepenen, kerkmeesters, geburen en gemeene rijkdommen van Warmenhuizen, bekennen schuldig te zijn aan Gerrit Hien, wonende te Amsterdam eene lijfrente van 100 Caroli guldens waarvoor zij de hoofdsom hebben ontvangen. 1546.

Authentiek afschr. 1593.

47. Schepenen van Warmenhuizen bekennen schuldig te zijn aan Pieter Joriss, oud 36 jaren, bakker te Alkmaar, eene lijfrente van 42 Car. guldens 's jaars, waarvoor zij de hoofdsom hebben ontvangen. 1565.

Ingesneden. Het zegel van Pieter Vrericx, Schout van Warmenhuizen is verdwenen.

Op de achterzijde bevindt zich eene verklaring dat het kapitaal is afgelost.

48. Schepenen en kerkmeesters van Warmenhuizen bekennen schuldig te zijn aan Jan Pietersz en Ghuert Dircxdr., echtelieden wonende te Alkmaar, eene lijfrente van f 23.10 's jaars, waarvan de hoofdsom, groot honderd prinsen daalders, is ontvangen. 1567.

49. Memorie van de lijfrenten ten laste van de regeering van Warmenhuizen en de moeilijkheden, haar dienaangaande veroorzaakt door Joost van Veen, Baljuw van Egmond. 1575—1591.

Finantiën.

50. Overeenkomst tusschen Schepenen van Warmenhuizen en Schepenen van St. Maarten, Enigenburg en Valkoog, regelende het recht van exue voor inwoners hunner plaatsen. 1509. (Zie Reg. N°. 5).

51. Kerkmeesters, schepenen en buurluiden in Haringkarspel, verklaren voor- en te hunnen laste te nemen van schepenen, kerkmeesters en buren van Warmenhuizen, een losrentebrief van 13 gouden Andries gulden 's jaars en een lijfrentebrief van 26 gouden Andries gulden 's jaars. 1518.

Het zegel van Gherijt Janss, Schout van Haringkarspel, is verdwenen.

52. Overeenkomst tusschen schepenen van Warmenhuizen en schepenen van Haringkarspel, tot regeling van het recht van exue. 1570.

A. 17e eeuw.
Gewaarmerkt door den Secretaris van Haringkarspel.

53. Overeenkomst tusschen de regeerders van Warmenhuizen en van Oud-Karspel, tot regeling van het recht van exue. 1578.

Zonder zegel.

54. Akten van verhuring en verpachting van grasgewas, en rekeningen er van. 1625—1709.

55. Akten van verhuring van landerijen gelegen in de Reel, binnen den banne van Warmenhuizen. 1702, 1708, 1710, 1711, 1721.

56. Stukken betreffende eene geldloterij ten bate van de gemeente Warmenhuizen. 1705—1709.

Dorpsambten.

57. Accoord waarop burgemeesters en schepenen verschillende beambten in dienst van het dorp hebben genomen. 1617.

Waterschapsbelangen.

58. Stukken betreffende dijken, polderzaken, en het Hondsbosch. 1539—1630.

59. Bestekken voor het uitdiepen van slooten enz. 1782—1787.

Belastingen.

60. Sententie van den hove van Holland, waarbij de regeerders van den dorpe van Schoorl, gedaagden, veroordeeld worden aan Allert Claeszoon c.s., inwoners van Krabbendam en Warmenhuizen, impetranten, terug te geven, hetgeen zij van dezen hebben ontvangen, sedert het laatste placaat op de verponding, in het jaar 1518 gemaakt. 1522.

Het signet van den Hove is verdwenen.

Hieraan gehecht: Mandament van den Stadhouder, President en Raad van Holland, Zeeland en Friesland aan den eersten gezworen exploitier der Kamer in den Raad van Holland, om deze sententie ten uitvoer te leggen. 1522.

Met onbeduidend overblijfsel van het signet van den Hove, in roode was.

61. Sententie van den secreeten raad des Konings, betreffende den omslag eener toegestane bede van *f* 300.000 over de dorpen in het graafschap van Egmond, waaronder Warmenhuizen. 1565.

62. Stikboek. 1568.

63. Kohier van de verponding. 1580.

64. Kohier van de verponding der landen in het Noorden. 1630.

65. Kohier van de verponding der landen in het Zuiden. 1630.

66. Kohier der binnen-omslagen over de jaren:
1809, 1810—1813, 1819,
1822—1826, 1833—1860.

39 deelen.

67. Rekeningen van de verponding met de binnen-omslagen.
1722—1737
1741—1776. 2 deelen.
En: 1741—1750, 1761—1762, 1777—1780, 1782—1784, 1791—1794.

68. Stukken betreffende de verponding. 1585—1658.

69. Uittreksel-kohier van den 200^{en} penning. Rekening van den schotvanger. 1638—1669.

70. Rekeningen wegens de collaterale successie, trouwen en begraven, en verkoopingen enz. van:
1728—1743
1744—1772. 2 deelen.
En: 1743, 1761, 1766, 1768—1779, 1782, 1784—1791, 1793—1799.

71. Register der nalatenschappen de collaterale successie subject. 1773—1804.

Kerkelijke zaken.

72. Jacobus van Calkar. bisschop van Hebron, vicaris-generaal van den bisschop van Utrecht, verleent een aflaat van veertig dagen te verdienen in de kerk te Warmenhuizen. 1508. (Zie Reg. N°. 4.)

73. Twee inwoners van Warmenhuizen, hadden aan Heer Jan Pontiaenss, priester, zeker vast goed gegeven ten behoeve der gildebroeders van St. Pieter, om uit de inkomsten missen te doen op het gilde-altaar. Daar er iets aan den vorm der schenking haperde en de gevers zich als collatoren gedroegen, werden zij te recht gedaagd. Zij hadden de landerijen niet mogen schenken aan Heer Jan Pontiaenss zeiden de gildebroeders. Na lang over en weêr praten, werd de zaak ter beslissing voorgelegd aan schout en schepenen, als scheidsmannen. Deze bepalen bij de hier beschreven akte, dat het goed zal opgedragen worden aan kerkmeesters, die het zullen regeeren en de missen zullen laten doen op St. Pietersaltaar in de kerk van Warmenhuizen, door een priester naar hunne keuze, zonder aan iemand gebonden te zijn. 1527.

74. Verhaal der aanneming van een koster voor de kerk van Warmenhuizen. 1535.

75. Lamoraal graaf van Egmond geeft in eeuwige erfpacht aan kerkmeesters van Warmenhuizen en aan kerkmeesters van Haringkarspel, ten behoeve hunner kerken, zijn werf, korenmolen en molenaarshuis met toebehooren, gelegen in zijn dorp Warmenhuizen, tegen eene recognitie van 36 pond 's jaars. 1563.

Afschr. 20e eeuw.

76. Verzoekschrift van ouderlingen, diakenen en lidmaten der gereformeerde religie binnen Warmenhuizen, aan Sonoy, dat kerkmeesters gedwongen zullen worden een predikant en een schoolmeester te benoemen.

Met gunstige beschikking. 1572.

77. Omslag over de goederen van kerken, kloosters, voortvluchtige en bij de Spanjaarden zich voegende personen. 1572—1578.

78. Getuigenis voor den notaris afgelegd, omtrent de herkomst van een stuk land onder Warmenhuizen genaamd: Remmerdel geschonken aan kerkmeesters om ten eeuwigen dagen eene mis ter week te laten doen op St. Pieter's altaar in de kerk van Warmenhuizen. 1581.

79. Stukken betreffende het verzet tegen de R. Kath. van Warmenhuizen. 1649 en 1652.

80. Verklaring voor het gerecht afgelegd, omtrent de inkomsten eener vicary op St. Ursulen-altaar in de kerk te Warmenhuizen. 1681.

Krijgszaken.

81. Stukken betreffende de Spaansche troebelen. Fortificatie van Alkmaar. Inkwartiering van vendels voetknechten en ruiters. Schadevergoeding voor vernielde huizen en molens. 1572—1575.

82. Stukken betreffende de schansen, tegen de Spanjaarden opgericht bij Krabbendam, Schoorldam en aan den Reekerdijk.
Schadevergoeding voor door zeewater bedorven landerijen, om genoemde schansen. 1573—1577.

83. Stukken betreffende de lichting en inkwartiering van ruiterij. Verloren legerwagen in den slag bij Senef Ao 1674. 1672—1676.

B.

Regestenlijst.

1. *1290 Mei 20.*

Florens Grave van Hollandt bevestigt den ruil door zijn oom Floris gedaan, die de dorpen Oud-Karspel, Ouddorp, Wadway, Spanbroek, Oterleek, ontving voor het ambacht Warmenhuizen, dat hij aan Willem van Egmond had overgedragen.

Gegeven in het jaer ons Heeren A° MCC ende tnegentich jaire Pincter avond tot Alcmaar.

(Inv. N°. 2) Ongeteekend afschrift 17e eeuw.
Gedrukt v. d. Bergh. Oorkondenboek N 710.

2. *1476.*

Johan jonge heer tot Egmont geeft aan zijne lieve en getrouwe onderzaten van Warmenhuizen en Haringkarspel eenige privilegiën, welke gedurende drie jaren onverbrekelijk zullen wezen en daarna zullen staan tot wederzeggen van den Heer.

Soe hebben wij onzen zegel beneden op dezen brief doen ende hieten drucken A° LXXVJ opten heyligen Pinxterdach.

Afschr. tweede helft der 16e eeuw.
Onderteekend C. Ban (Inv. N°. 6) P. Gesleten.

3. *1488. Maart 10.*

Ic Andries Claeszoen, Scout tot Warmenhuizen verklaar dat schepenen en kerkmeesters van Warmenhuizen met consent van de gemeene buren en geheele gemeente en met verlof van den graaf van Egmond, hebben verkocht aan Aellijt Gerritsdr. en Jan Jansz. eene lijfrente van twee ponden grooten vlaamsch 's jaars, waarvoor de hoofdsom is ontvangen.

En want wij Johan Grave van Egmondt vorscr. onsen ondersaten van Warmenhuysen vorscr., die vercopinge van den vorscr. lijfrenten geoerlooft ende geconsenteert hebben

te doen inder manieren als vorscr. staet, so hebben wij des te getuge onsen zegel mede hier an desen brief doen hangen opten tienden dach in Maert int jaer ons Heren Dusent vierhondert acht ende tachtich.

Ongeteekend. Afschr. 15e eeuw (Inv. N°. 45).

4. *1508. Augustus 15.*

Jacobus Ridder de Calkar, Episcopus Ebronensis, Episcopi Trajectensis Vicarius generalis, verleent een aflaat van veertig dagen aan degenen, die het door hem gewijde zuidelijk gedeelte der kerk van St. Ursula te Warmenhuizen en het zich daar bevindende altaar van St. Anna bezoeken en er godvruchtige oefeningen verrichten.

Actum Anno Domini Millesimo quingentesimo octavo die vero decima quinta mensis Augusti.

O. (Inv. No. 72) P. gesleten.
Het zegel van Jacobus van Calkar is verdwenen.

5. *1509. Mei 6.*

Wij Scepenen in Warmenhuysen aen die een sijde (en) Scepenen van Sinte Mairtijn Eenegenburch ende van Valckenooghe, regelen het recht van exue voor degenen die in deze dorpen door huwelijk of erfenis eenig goed verwerven, dat buiten de bannen, over en weder, gebracht wordt.

Dese ordinantie, tractaet ende overdrachte is gemaeckt int jaer ons Heren Dusent vijffhondert ende neghen, opten sesten dach in May.

O. (Inv. N. 50) P. G. zonder zegel. Gemerkt B. D. Uitgeknipt van het dubbeld dat gemerkt was, A. C.

Alphabetische Index der persoonsnamen.

(Inl. beteekent Inleiding. — De cijfers duiden de nommers aan van den Inventaris. — (R) verwijst naar de Regesten).

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

Alphabetische Index der plaatsnamen.

A.

B.

C.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

U.

V.

W.

Z.

Alphabetische Index van Zaken.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

Z.

Voorhanden Zegels.

Het Rijksarchief in Zeeland.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief.*

Gelijk in mijn vorig jaarverslag is medegedeeld, is in den loop van 1900 een groot gedeelte van de tot berging der archieven bestemde lokalen, namelijk die, gelegen tusschen den vierkanten toren en de woning van den Commissaris, tijdelijk aan mijn beheer onttrokken. De hoop, dat dit gedeelte van het archiefgebouw in den loop van 1901 geheel zou zijn afgewerkt, zoodat het weder onder mijn beheer zou zijn teruggekeerd en gevuld met de tijdelijk elders opgeborgene archiefstukken, is intusschen teleurgesteld. De lokalen zijn nog altijd niet gereed gekomen en blijven dus alsnog buiten gebruik. Intusschen bestaat er gegronde hoop, dat met den aanvang der lente die lokalen weder voor den archiefdienst zullen worden ingeruimd. Zij zullen dan reeds dadelijk in verdubbelde mate moeten dienst doen, want het is de bedoeling dan de vertrekken, gelegen tusschen den vierkanten toren en de Balanspoort, onder handen te nemen, zoodat die op hunne beurt zullen moeten worden ontruimd. Ik hoop dan in de gelegenheid te zijn de archiefstukken, die zich thans in deze vertrekken bevinden, naar de inmiddels in orde gemaakte lokalen over te brengen. Die lokalen, de zaal boven de Balanspoort en de zolders zullen dus tijdelijk het geheele archief moeten bergen, en het zal heel wat schikken kosten, eer alles behoorlijk zal zijn ondergebracht. Bij onderzoek is gebleken, dat de nieuw in orde gemaakte lokalen tijdelijk bergruimte zullen moeten verleenen aan circa 1650 strekkende M. archiefstukken, terwijl er in normale omstandigheden slechts voor circa 980 M. archivalia berging is. Om aan het daaruit voortvloeiende bezwaar tegemoet te komen, schijnt het mij gewenscht tijdelijk èn in de boven- en in de benedenvertrekken meer kasten te plaatsen dan de bedoeling is, dat daarin bij eene definitieve regeling zullen blijven staan. De architect der rijksarchiefgebouwen alhier was met mij van oordeel, dat deze oplossing de beste is en verreweg de voorkeur verdient boven het huren van eene tijdelijke bergruimte. Het is daarom ge-

wenscht de kasten, die overigens eerst noodig zouden zijn na het afwerken der vertrekken tusschen den vierkanten toren en de Balanspoort, reeds nu in gebruik te nemen en tijdelijk in de nieuw op orde gemaakte vertrekken te plaatsen tot berging der archiefstukken, waarvoor anders geene ruimte zou zijn. In verband met een en ander is door dien architect aan Uwe Excellentie een voorstel tot aanschaffing van meubelen gedaan.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

In het afgeloopene jaar is een nieuwe stap gedaan om het brandgevaar voor de archieflokalen te verminderen. Aan de woning van den concierge grenst het polderhuis van Walcheren. Vóór dat polderhuis bevindt zich een uitbouw, die, voor de conciergeswoning uitspringende, zich in de onmiddellijke nabijheid der archieflokalen bevindt. Die uitbouw wordt als bergplaats van brandstoffen gebezigd en er bevindt zich daarin eene stookplaats, die niet geheel buiten gebruik was gesteld. Deze uitbouw leverde dus een dubbel bezwaar op: hij veroorzaakte brandgevaar voor de archieflokalen en was voor de conciergeswoning een hinderlijke sta-in-den-weg. In het laatst van het afgeloopene jaar is op mijn verzoek het stuk grond, waarop zich die uitbouw bevindt, door het Rijk aangekocht met de bedoeling die bergplaats van brandstoffen af te breken en op te ruimen. Wanneer dat zal zijn geschied, zal eene aanzienlijke verbetering in den toestand der archiefgebouwen verkregen zijn.
Overigens is de toestand der reddings- en brandbluschmiddelen onveranderd gebleven. Ook in 1901 is de bliksemafleider weder onderzocht.

III. *Toestand der Archiefverzamelingen.*

Bij ministerieele beschikking van 19 Januari 1901 werd op mijn verzoek bepaald, dat het archief voortaan op alle werkdagen van 9 tot 3 uren toegankelijk zal zijn voor het publiek, en dat de ambtenaren gedurende dien tijd op het bureau aanwezig moeten zijn. Door deze regeling zijn twee voordeelen verkregen. Immers 's winters van 3 tot 4 uren waren de bureaulokalen in den regel zoo weinig verlicht, dat van het verrichten van eenig nauwkeurig werk geen sprake kon zijn. Voor dat toch feitelijk verloren uur treedt nu dat van 9 tot 10 uren 's morgens in de plaats. Bovendien heeft nu het publiek ook Vrijdags en Zaterdags van rechtswege toegang tot het archief; feitelijk werd sinds lang ook op die dagen de toegang niet geweigerd.
Overigens valt onder deze afdeeling van het verslag alleen mede te deelen, dat een aanvang is gemaakt met het aanbrengen

van stempels en etiquetten op de reeds definitief geordende archieven van het depôt. Behalve het archief van Reimerswaal, dat reeds vroeger op deze wijze behandeld was, zijn thans de archieven van de directe en indirecte belastingen, van Breskens, van de Hervormde gemeente te Arnemuiden en het onlangs in bruikleen verkregene archief der Engelsche kerk te Middelburg in orde gebracht. Elk archiefnummer is voorzien van 1°. den stempel van het Rijk of — voor zoover het een in bruikleen afgestaan archief betreft — den stempel van het lichaam, dat den eigendom van het archief bezit, 2°. een etiquet, aanwijzende het archief, waartoe het behoort, en het nummer, waaronder het in den betreffenden inventaris beschreven is, en 3°. een uitknipsel uit den gedrukten inventaris — bij charters uit de regestenlijst' — bevattende de beschrijving van het archiefstuk.
Nog werden in het afgeloopene jaar tot tijdelijke berging van de portefeuilles met acquitten, behoorende bij de domeinrekeningen, op den zolder boven de bureauvertrekken eenige loquetten aangebracht.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der ordening en der inventarisatie van het archief.*

Een groot gedeelte van mijn tijd werd in het afgeloopene jaar nog door het Abdijarchief in beslag genomen. Niet slechts toch, dat het drukken van den inventaris en de regestenlijst veel tijd vorderde, vooral het bewerken van den index der persoonsnamen bleek een arbeid van niet geringen omvang te zijn. De index of liever de drie indices — want hij is in drie afdeelingen gesplitst, waarvan de eerste de voornamen, de tweede de bij- en familienamen, en de derde de ambten en waardigheden in alphabetische volgorde vermeldt — zijn zeer omvangrijk geworden. Toch schenen mij bij een eenigszins uitgebreid archief en vooral bij eene regestenlijst uitvoerige indices absoluut onmisbaar toe, en ik heb dus voor dien overigens weinig aantrekkelijken arbeid tijd noch moeite gespaard. Van den inventaris en de regestenlijst zijn thans 32 vellen afgedrukt; daarbij zullen nog ongeveer twee vellen komen, terwijl de indices zeker ook nog verscheidene vellen in beslag zullen nemen. Ik had gehoopt, dat het werk nog in 1901 verschijnen zou, maar een paar malen heeft er op de drukkerij eene stagnatie in den arbeid plaats gegrepen, die die hoop verijdeld heeft.
Inmiddels heb ik mij, gelijk ik reeds in mijn vorig verslag opmerkte, gezet aan de regeling van het oudste gedeelte van het archief der Staten van Zeeland, het tijdperk vóór 1578 bevattende. Het archief der Staten dateert van circa 1500. Natuurlijk

klimt het ontstaan van het Statencollege zelf veel hooger op, maar zoolang de Staten alleen werden bijeengeroepen om beden toe te staan, en de inning dier beden of liever der toegestane belastingen aan de grafelijke rentmeesters bleef opgedragen, was voor het vormen van een Statenarchief geen voldoende stof aanwezig. Eerst toen in de wijze van bedeheffing eene verandering kwam, zoodat de Staten den landsheer slechts eene bepaalde som gelds toestonden, maar de heffing der belasting, waaruit die som gevonden zou worden, aan zich behielden, vormde zich een eigen Statenarchief of liever een archief van prelaat en edelen. Want voor het afhooren der rekeningen van de ambtenaren, die de Statenlasten inden, kwamen niet de afgevaardigden der Staten in hun geheel samen, maar alleen enkele bezitters van groote ambachtsporties: de abt van Middelburg en eenige hooge edelen. Het is het archief van dat college, dat in de Abdij bewaard werd, met welks regeling ik mij bezig gehouden heb. Later kregen ook de vertegenwoordigers der steden aandeel aan het afhooren der rekeningen, en zoo versmolt het college van prelaat en edelen met de Staten zelven.

Het is hier niet de plaats om uiteen te zetten, hoe de verschillende beden werden opgebracht, en hoe Karel V weder het afhooren der ordinaris bederekening aan den invloed der Staten wist te onttrekken; ik hoop dat alles in de inleiding op den inventaris van het archief aan te toonen; alleen mag er in dit verband wel op gewezen worden, dat de laatstgenoemde verandering, waarbij de keizer het recht verwierf de ordinaris bederekening af te hooren en de geheele wisselvallige opbrengst der bede (behalve het zoogenaamde surcrois) voor zich te behouden, aanleiding schijnt te hebben gegeven tot de eerste regeling van het Statenarchief. De oudste nummering er van dateert althans juist uit dienzelfden tijd (1533), waarin die wijziging in bevoegdheid, die ook van grooten invloed was op den inhoud en de inrichting van het archief, tot stand kwam. In 1902 hoop ik de regeling van dit archief te vervolgen.

De heer adjunct-commies Wiersum zette in het afgeloopen jaar de ordening der rechterlijke archieven voort op de wijze als in het vorige jaarverslag is aangegeven. Na de ordening der rechterlijke archieven van het platteland en de smalsteden van Walcheren te hebben voltooid, heeft hij de archieven van de steden en dorpen van Schouwen en Duiveland onder handen genomen. Reeds zijn die van Zieriksee (voor zoover aanwezig), Brouwershaven, Bruinisse, Bommenede, Blois, Burch, Dreischor, Duivendijke, Brijdorpe en Klaaskinderkerke, Looperskapelle, Elkersee, Ellemeet en Haamstede geregeld. In 1902 zal ook deze arbeid worden voortgezet.

Ook het in dit jaar in bruikleen ontvangen archief der Engelsche kerk te Middelburg werd door den heer Wiersum beschreven, De inventaris is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

De heer De Waard hield zich ouder gewoonte weder met de regeling der uitgebreide verzameling acquitten bezig. Ditmaal werden die, welke behooren bij de domeinrekeningen van Bewesten-Schelde, Beoosten-Schelde en Tholen afgehandeld. In hoofdzaak bevatten die serieën alleen stukken uit den tijd na den opstand. De rentmeesters van Bewesten-Schelde en Beoosten-Schelde maakten jaarlijks drie rekeningen op: de ordinarisdomeinrekening, de extraordinaris-domeinrekening (welke beide serieën reeds vóór den opstand bestaan) en de rekening van de collaterale successie van tienden, ambachten en leenlanden en van den veertigsten penning van het transport dier goederen, welke serie met 1599 begint. Bovendien vindt men in Bewesten-Schelde sinds 1673 nog eene rekening van den 200en penning, gekort op de renten, ten laste der domeinen loopende. Vóór 1673 werd die rekening niet afzonderlijk gehouden, en in Beoosten-Schelde komt deze serie ook na 1673 niet voor. In Tholen vindt men slechts ééne rekening. Niet alleen komt daar naast de ordinaris geene extraordinaris-domeinrekening voor, ook het collateraal wordt sinds 1625 in de domeinrekening verantwoord.

V. *In druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

In het Supplement op het Oorkondenboek van Holland en Zeeland door wijlen den heer James De Fremery komen verscheidene oorkonden voor, die in dit depôt berusten. Alle oorkonden betreffende Holland en Zeeland vóór 1300, die hier aanwezig zijn, zijn thans, voor zoover ik weet, afgedrukt.

Onder den titel: „Servitia, tienden en exemtiegelden, opgebracht door de O. L. V. abdij te Middelburg" werden door mij verschillende charters, behoorende tot het Abdijarchief, in het 22e deel van de Bijdragen en mededeelingen van het Historisch genootschap uitgegeven, terwijl ik in de Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot uitgave der bronnen van het Vaderlandsche recht IV — 4 eene bijlage tot de zesde rekening van Jacop van Botland, rentmeester van Tholen, publiceerde.

Ook mag hier wel de aandacht worden gevestigd op het belangrijke werk van mr. J. H. De Stoppelaar: Balthasar de Moucheron, waarin wel is waar geene stukken uit het depôt zijn afgedrukt, maar toch tal van gegevens uit het Statenarchief zijn verwerkt.

VI. *Aanwinsten door geschenk, aankoop, ruil of in bruikleen verkregen, en verliezen.*

In 1901 verwierf het depôt de volgende handschriften en archiefstukken:

1. „Saakelijk register van de notulen der Ed. Mog Heeren Staaten van Zeeland. Eerste deel". Index op de resolutiën der Staten van Zeeland. 1577–1744. Met alphabetische lijst der onderwerpen. 1 deel.

N.B. Dit deel werd 4 April 1901 aangekocht in auctie S. Gouda Quint te Arnhem.

2. Alphabetische index op het privilegieboek der stad Goes. Achterin: Formulieren van eeden en andere stukken. (Tweede helft der 18e eeuw.) 1 deel.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als no. 1.

3. Schepenregister van Hoedekenskerke. 1607. Fragment van een deel, waaraan de band ontbreekt.

N.B. Dit deel werd 20 Mei 1901 geschonken door den kerkeraad der Nederlandsche Hervormde gemeente van Hoedekenskerke.

4. Gerechtsrol van Hoedekenskerke. 1671—1687. 1 deel.

N.B. Achterin een register van transporten en plechten over 1672—1678. — Dit deel is zeer geschonden. — Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

5. Stukken uit voor het gerecht van Hoedekenskerke gevoerde procedures. 1752. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

6. Register van transporten en plechten, verleden voor het gerecht van Hoedekenskerke. 1663—1669. 1 deel.

N.B. Dit deel is zeer geschonden. — Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

7. Minuten van plechten, verleden voor het gerecht van Hoedekenskerke. 1790—1791. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

8. Minuten en copieën van verkoopconditiën van onroerende goederen onder Hoedekenskerke. 1704—1755. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

9. Minuten van testamenten, verleden voor het gerecht van Hoedekenskerke. 1732–1759. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als no. 3.

10. Minuten en copieën van allerlei scabinale akten, verleden voor het gerecht van Hoedekenskerke. 1700—1757. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als n°. 3.

11. Minuten en copieën van boedelrekeningen, vereffend te Hoedekenskerke. 1691—1739. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als n°. 3.

12. Register van rekeningen en scheidingen van boedels en akten van aanvaarding van voogdij, verleden ter weeskamer van Hoedekenskerke. 1596—1604.

N.B. Dit deel is zeer geschonden. — Verkregen op dezelfde wijze als n°. 3.

13. Stukken uit eene procedure tusschen de ambachtsheeren en het gerecht van Hoedekenskerke eener — en J. Oostdijk anderzijds over de toegehoorigheid van Ooster- en Middel-Zwake tot het ambacht. 1755—1758. 1 pak.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als n°. 3.

14. Register, inhoudende afschriften van de keuren en statuten der stad en heerlijkheid Breskens en Breskenszand van hertog Willem van Cleve en van het octrooi van bedijking door Philips van Cleve, heer van Ravestein, in 1510 gegeven, vervaardigd door Jacobus Dircksen in 1766 en 1770. 1 deel.

N.B. In hetzelfde deel zijn later nog ingeschreven eene memorie, namens den heer van Breskens tot de gecommitteerden der Generaliteit gericht in 1723, en in 1808 de omlooper van Groot- en Klein-Baarzande, door Adriaen Dircksen Jacobus'zoon. — Dit deel werd 6 Juni 1901 aangekocht op eene publieke verkooping te Groede.

15. Omlooper van de watering van de Groede door den landmeter Franchoys van den Poorte 1552, vernieuwd door den landmeter Pieter Kempe. 1567. Hierachter: omlooper van Segeersmoerswatering door den landmeter Pieter de Roode. 1554. 1 deel.

N.B. Verkregen op dezelfde wijze als n°. 14.

16. Kaart van den Jacobapolder (Noord-Beveland), opgemaakt door de landmeters Laurens Boeren en Zacharias Drubbels in opdracht van de ambachtsheeren en den rentmeester der domeinen van Z. H. in Noord- en Zuid-Beveland, directeur van den polder, bij gelegenheid van de bedijking in 1769. 1 kaart.

N.B. Deze kaart werd in September 1901 aangekocht van Chr. Verreyt te Rotterdam.

17. „Aanteekeningen van hetgeen voorgevallen is bij en na de komst der Franschen in deze provintie." Handschrift van een Middelburger, behelzende aanteekeningen, loopende van 1795 Januari 30 tot 1810 Juli 3. 1 deel.

N.B. Dit deel werd in November 1901 in auctie K. Le Cointre te Middelburg aangekocht.

18. D. W. C. Hattinga. „Kaarte figuratief van de verdronken en geïnundeerde landen van Zuyd-Beveland en het marquisaat van Bergen op den Zoom", met aanwijzing der ansjovisvisscherijen. 1784. 1 kaart.

N.B. Deze kaart komt overeen met die, vermeld in den Inventaris der kaarten en teekeningen van J. P. Van Visvliet onder n°. 18, maar verkeert in veel beteren staat. — Verkregen op dezelfde wijze als n°. 17.

19. Register, inhoudende de ordonnantie op de weeskamer der stad Vlissingen d.d. 1533, de ordonnantiën, statuten en observantiën der stad Vlissingen en het accoord tusschen de stad Vlissingen en den prins van Oranje d.d. 1582. Afschrift van (c. 1675). 1 deel.

N.B. Dit deel werd 5 December 1902 aangekocht van den heer J. A. Frederiks te Middelburg.

20. Akte van verkaveling van landen, afkomstig van de kloosters Baudeloo, Haghe en Byloocque, gelegen onder Zuiddorpe en Beoostenblij, tusschen de gemeenschappelijke koopers. 1617. (Notariëel afschrift voor mr. Cauw, rekenmeester van Zeeland, wien de eerste kavel was ten deel gevallen.) 1 stuk.

N.B. Dit stuk werd 20 December 1901 aangekocht van den boekhandelaar Schmitz te Maastricht.

Onder de hier genoemde archivalia moet vooral de aandacht gevestigd worden op de verschillende nummers, die van het rechterlijk archief van Hoedekenskerke afkomstig zijn. Reeds in mijn vorig verslag stelde ik de verkrijging dezer archiefstukken in uitzicht. Toch heeft het nog geruimen tijd geduurd, eer zij in het depôt, waarin zij van rechtswege behooren te berusten, werden opgenomen. Eerst na herhaalden aandrang vooral van de zijde van den heer De Kruyter te Goes is de kerkeraad van Hoedekenskerke er toe overgegaan deze voor de kerkelijke gemeente waardelooze stukken af te staan. De zilveren eeremedaille, den heer De Kruyter wegens zijne belangstelling in 's Rijks wetenschappelijke verzamelingen bij Koninklijk besluit van 14 Augustus 1901 (nr. 27) verleend, was dan ook wel verdiend.

Nog eene andere aanwinst verwierf de verzameling rechterlijke archieven. Het gedeelte van het rechterlijk archief van Domburg, dat nog in die gemeente was achtergebleven, werd eindelijk naar het depôt overgebracht. Reeds in 1896 had het gemeentebestuur zich tot de Regeering gewend met verzoek deze stukken in bruikleen onder zich te mogen behouden. Daarop is in den loop van dit jaar afwijzend beschikt, en bij proces-verbaal van 17 Augustus werden mij de stukken overgedragen. Zij zijn door den heer Wiersum tegelijk met het hier reeds berustende gedeelte van het rechterlijk archief van Domburg beschreven.

Eene tweede verrijking met een geheel archief ondervond het depôt door de gunstige beschikking van de bestuurders der Engelsche kerk te Middelburg, die hun archief in bruikleen aanboden. Door Uwer Excellenties ambtsvoorganger 20 Juni 1901 tot de inbewaarneming van het archief gemachtigd, teekende ik met den scriba der Engelsche kerk het proces-verbaal van overdracht 22 Juli d.a.v. Het was inderdaad noodig, dat het archief in een depôt bijeengebracht en behoorlijk geregeld werd, want bij de overneming bleek, dat tal van gewichtige bestanddeelen er van niet onder den scriba, maar onder andere kerkeraadsleden of zelfs onder erfgenamen van overleden kerkeraadsleden berustten. Met behulp van oude inventarissen werd vastgesteld wat ontbrak, en dank zij de medewerking, van verscheidene kerkeraadsleden ondervonden, werden de verlorene registers weder terechtgebracht. Het archief, dat met 1624 begint en vrij compleet is, is niet onbelangrijk, gelijk uit den hierachter opgenomen inventaris, bewerkt door dr. Wiersum, blijken kan.

Behalve de verzameling handschriften werd ook de collectie zegels verrijkt. Mej. M. De Man te Middelburg schonk nl. aan het depôt een zegelstempel, blijkens het opschrift afkomstig van Egidius Johannes' zoon, priester, gevonden op het kerkhof van Mariekerke, en een afdruk van het zegel van den Raad van Vlaanderen, laatstelijk in originali berustende onder wijlen den heer Serrure te Parijs. Deze stempel, die waarschijnlijk uit het depôt ontvreemd is, werd door dien heer bij een antiquaar te Middelburg gekocht.

Andere aanwinsten verwierf het depôt in het afgeloopene jaar niet. Wel was er meermalen sprake van. Zoo trachtte ik in Mei in auctie Frederik Muller te Amsterdam eene verzameling origineele brieven van Jan de Witt aan den Zeeuwschen raadpensionaris Adriaan Veth te verwerven. Zij werden echter tot hoogeren prijs verkocht, dan ik meende te mogen bieden voor brieven, waarvan de minuten in het Algemeen rijksarchief aan-

wezig zijn. Zoo kocht ik van den heer Tacx te Utrecht de akte van aanstelling van L. P. Van de Spiegel tot raadpensionaris van Holland, maar droeg dat stuk daarna weder over aan den Algemeenen rijksarchivaris, in wiens depôt het meer eigenaardig tehuis behoort.

In het bijzonder moet ik hier echter de aandacht vestigen op de memoriën, tusschen den Algemeenen rijksarchivaris en mij gewisseld over de vraag, waar de archieven, afkomstig van de rentmeesters der domeinen van de prinsen van Oranje in Zeeland, behooren te berusten. Het belang, dat de zaak voor de indeeling der archiefdepôts in het algemeen heeft, noopt mij eenigszins uitvoerig te zijn. In mijn vorig verslag heb ik medegedeeld, hoe eenige stukken, van die rentmeesters afkomstig, door den minister van financiën waren toegewezen aan het depôt van den Algemeenen rijksarchivaris, hoewel vroeger archiefstukken, afkomstig van diezelfde rentmeesterschappen, in het Zeeuwsche depôt waren geplaatst; en ik veroorloofde mij er op te wijzen, dat het gewenscht was, dat de rijksarchivarissen werden ingelicht omtrent het beginsel, dat aan de distributie dier archivalia ten grondslag ligt. Deze opmerking gaf Uwer Excellenties ambtsvoorganger aanleiding mij hieromtrent nadere inlichtingen te vragen en in het bijzonder mijne meening omtrent de vraag, waar deze archieven zouden behooren te worden geplaatst.

Bij schrijven van 13 Maart had ik de eer aan die opdracht te voldoen. Ik zette daarin uiteen, dat de heer Hingman in 1876 door den minister van financiën werd belast met het instellen van een onderzoek naar de oude stukken, berustende in de kantoren der registratie en domeinen te Middelburg, Goes, Kortgene en Hulst; ik betoogde, dat de heer Hingman in die kantoren moet hebben aangetroffen stukken van drieërlei oorsprong, nl. 1o. die, afkomstig van de rentmeesters der grafelijkheidsdomeinen in Zeeland en van de ontvangers van verschillende provinciale belastingen, allen rekenplichtig aan de rekenkamer van Zeeland, 2o. die, afkomstig van de rentmeesters der goederen van de prinsen van Oranje-Nassau, rekenplichtig aan den Nassauschen domeinraad te 's-Gravenhage, en 3o. die, afkomstig van de rentmeesters der grafelijkheidsdomeinen in Staats-Vlaanderen en van de ontvangers der Generaliteitsbelastingen in dat ressort; en ik wees er op, dat overeenkomstig het voorstel van den heer Hingman de stukken der eerste categorie in hun geheel waren toegewezen aan het toen nog provinciaal archief te Middelburg en die der laatste aan het Algemeen rijksarchief, maar dat de stukken, afkomstig van de rentmeesters der domeinen van de prinsen van Oranje gedeel-

telijk naar het Algemeen rijksarchief, gedeeltelijk naar het Zeeuwsche depôt waren overgebracht

Ten opzichte van de vraag, waar m. i. die archiefstukken behooren te berusten, merkte ik op, dat omtrent de archieven, afkomstig van de rentmeesters der domeinen van Zeeland en van ontvangers van provinciale belastingen geen verschil van meening kon bestaan. Zij behooren thuis in het Zeeuwsche depôt, waarin zij ook berusten. „Anders is het gelegen", ging ik voort, „met de beide andere categorieën: 1°. de stukken, afkomstig van de rentmeesters der domeinen van Vlaanderen en van de ontvangers der belastingen, die de Generaliteit in Vlaanderen hief, en 2°. de stukken, afkomstig van de rentmeesters der domeinen van de prinsen van Oranje. De in de eerste plaats genoemde ambtenaren werden aangesteld door en waren rekenplichtig aan de Generaliteit, de ambtenaren der tweede soort ressorteerden onder den Nassauschen domeinraad. Men kan dus meenen, dat van die ambtenaren afkomstige stukken behooren te worden opgeborgen in het Algemeen rijksarchief, waarin zoowel de Generaliteitsarchieven als het archief van den Nassauschen domeinraad worden bewaard. Intusschen staat daartegenover, dat al die ambtenaren hunne functiën over gedeelten der provincie Zeeland uitoefenden, en hunne archieven dus eigenaardig thuis schijnen te behooren in het Zeeuwsche depôt, dat toch ook een rijksdepôt is. De beslissing in deze behoort, meen ik, te steunen op de regels, door Uwer Excellenties ambtsvoorganger bij schrijven d.d. 10 Juni 1897 (L^a A. afd. K. W.) aan de rijksarchivarissen toegezonden. Een dier regels schijnt bepaald te spreken voor eene overbrenging naar het Algemeen rijksarchief, nl. deze: *De archieven van commissiën en ambtenaren behooren bij het archief van het bestuur bij hetwelk zij hunne functiën uitoefenen.* Daaruit schijnt dus te volgen, dat de archieven van de rentmeesters en ontvangers in Staats-Vlaanderen, die ondergeschikt waren aan de Generaliteit en rekenplichtig aan de Generaliteitsrekenkamer, behooren bij het archief dier rekenkamer, en de archieven van de rentmeesters der Nassausche domeingoederen bij het archief van den Nassauschen domeinraad, waaronder zij ressorteerden. Dit schijnt mij echter niet juist en ook niet de bedoeling der bovenstaande bepaling te zijn. Ik veroorloof mij daartoe te wijzen op de genesis van het betreffende voorschrift, dat ontleend is aan eene stelling, door mr. Feith in de vergadering van rijksarchivarissen d.d. 19 November 1895 toegelicht. De stelling van mr. Feith stond toen tegenover een andere, die door de aanneming van de eerste geacht werd verworpen te zijn. Die andere verworpen stelling nu luidde: *De archieven van*

de colleges en ambtenaren, die dezelfde gemeenschap vertegenwoordigen, behooren bij elkander en vormen samen de archieven dier gemeenschap. Dat beginsel, dat inderdaad vereischte, dat de archieven van alle Generaliteitsambtenaren en van alle ambtenaren van de domeinen der prinsen van Oranje in het depôt te 's-Gravenhage zouden worden geconcentreerd, is door de vergadering niet aanvaard. Zij heeft integendeel aangenomen het beginsel — en het is door Uwer Excellenties ambtsvoorganger gesanctioneerd — dat alleen de archieven van de commissies en ambtenaren, die bij een bestuur hunne functies uitoefenen, met de archieven van dat bestuur een geheel uitmaken. Welke commissies en ambtenaren daarmede gemeend waren, is in de bedoelde vergadering niet nader gezegd; men heeft volstaan met op de moeilijkheid om in de definitie eene juiste grens te trekken te wijzen. In de Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven, waarin hetzelfde voorschrift is opgenomen (§ 54), heeft mr. Feith als voorbeelden van zulke commissies en ambtenaren genoemd: de commissie uit de Staten van Groningen, aan wie het toezicht op de dijken in die provincie was opgedragen, en een procureur-generaal bij een hof. Naar mijne meening wil het bedoelde voorschrift alleen zeggen, dat de archieven der ambtenaren, die hunne functiën uitoefenen bij, dus op dezelfde plaats als, onder het onmiddellijk toezicht van een of ander college, bewaard moeten worden bij het archief van dat college. Daartegenover bepaalt dat voorschrift m. i. niets omtrent het verband tusschen het archief van zulk een college en dat van een elders gevestigd ambtenaar, al ressorteert hij dan ook onder dat college.

Men kan ook moeilijk zeggen, dat archieven van colleges en ambtenaren, die in schriftelijk verkeer met elkander staan, bij elkander behooren. Want de bepaling wil niet zeggen, dat die archieven in één depôt bewaard moeten worden, maar dat zij één geheel vormen. In de boven geciteerde § der Handleiding zegt mr. Feith met zoovele woorden: „Het spreekt dus als van zelf, dat voor zooverre deze commissiën of ambtenaren archieven hebben gevormd, die archieven niet als geheel op zich zelf staande archieven mogen worden beschouwd, doch als een deel van het archief van het bestuur, waaraan zij zoo nauw zijn verbonden." (1)

En dat deze opvatting van het voorschrift inderdaad de juiste is, blijkt uit de volgende bepaling, die er zich als tweede alinea

(1) De bedoeling van mr. Feith blijkt ook uit de plaats, die het voorschrift in de Handleiding inneemt, nl. onder de afdeeling: «Het ineenzetten van den inventaris», niet onder die, welke handelt over: «Ontstaan en indeeling van archiefdepôts».

aan aansluit: *Met het archief van een bestuur behooren in één archiefdepôt vereenigd te worden de archieven van die besturen, wier rechten of functiën zijn overgegaan op eerst vermeld bestuur.* De functiën zoowel van de rentmeesters en ontvangers der Generaliteit in Staats-Vlaanderen als van de in Zeeland fungeerende rentmeesters der Nassausche domeinen, zijn overgegaan op de in de tegenwoordige provincie Zeeland gevestigde ambtenaren der registratie en domeinen. Zij behooren dus te worden overgebracht naar hetzelfde depôt, waarheen ook de archieven dier ambtenaren der registratie en domeinen zouden verhuizen, wanneer de Regeering besloot ze naar een der depôts van oude archieven over te brengen. En dat daarvoor dan het rijksdepôt te Middelburg zou worden aangewezen, schijnt niet twijfelachtig en in overeenstemming met de regels, die o. a. bij het overbrengen der rechterlijke archieven zijn opgevolgd. Trouwens eene andere der in 1897 vastgestelde regels zegt:

Het depôt der oude Rijksarchieven in eene provincie bestaat uit:

a. *de archieven* enz.;

d. *die van de colleges en personen, op het tegenwoordig grondgebied der provincie gefungeerd hebbende, welke krachtens bestuursmaatregel in het depôt geplaatst zijn.*

De bedoelde ambtenaren in Staats-Vlaanderen en de rentmeesters der Nassausche domeinen hebben op het tegenwoordig grondgebied van Zeeland gefungeerd; en de bestuursmaatregel, die de overbrenging hunner archieven naar de rijksdepôts gelastte, had ze dus volgens dat voorschrift aan het depôt in Zeeland moeten toewijzen. Het bovenstaande beginsel lijdt slechts in één geval uitzondering, nl. wanneer de functiën van een opgeheven college of ambt overgaan op een buiten de provincie fungeerend college of ambtenaar. Maar dat is hier het geval niet: de functiën der bedoelde ambtenaren zijn overgegaan op de thans in Zeeland fungeerende ambtenaren der registratie en domeinen, onder wie hunne archieven ook tot 1877 hebben berust."

Dit schrijven, door den minister in handen van den Algemeenen rijksarchivaris gesteld, werd door hem 8 Augustus 1901 beantwoord. Met eèn beroep op het rapport van den heer Hingman d.d. 23 October 1876, dat in de agenda van den Algemeenen rijksarchivaris berust, bestreed de meergemelde ambtenaar de opvatting, als zou de heer Hingman bij de splitsing der in de kantoren der registratie gevonden archieven onstelselmatig zijn te werk gegaan, en wees hij er op, dat de archieven, afkomstig van de rentmeesters van de goederen der prinsen van Oranje, in hun geheel naar het Algemeen rijksarchief waren overgebracht, waarvan alleen in zooverre werd afgeweken, „dat dub-

belen van bescheiden, behoorende tot het eene depôt, in het andere geplaatst zijn geworden, omdat zij voor het eerste zonder waarde zijnde, in het laatste nog van eenig nut kunnen zijn".

Mijne opvatting omtrent het depôt, waar deze archieven overeenkomstig de in 1897 gegevene voorschriften behooren te worden bewaard, bestreed de Algemeene rijksarchivaris met de volgende gronden:

„Waar ik de bescheiden, afkomstig van de rentmeesters der Nassausche domeinen in Zeeland en Staats-Vlaanderen en van de rentmeesters en ontvangers van de Generaliteit in Staats-Vlaanderen, in verband breng met de bedoelde voorschriften. meen ik echter tot eene geheel andere conclusie te moeten komen.

Art. 3 van die regelen geeft eene omschrijving van de bestanddeelen van een depôt der oude Rijksarchieven in eene provincie.

De hier bedoelde bescheiden behooren niet tot *a* en *b*: de archieven der provinciale en departementale besturen; ook niet tot *c*: de archieven van de colleges en personen, wier rechten of functiën op de voormalige provinciale of departementale besturen zijn overgegaan. Immers wat dit laatste betreft, zijn de functiën der rentmeesters en ontvangers op de administratie der registratie en domeinen en op de administratie der Rijksbelastingen, dus niet op een voormalig provinciaal of departementaal bestuur overgegaan. Er blijft derhalve nog alleen de vraag over, of de bedoelde documenten behooren tot *d*: de archieven van colleges en personen, die krachtens bestuursmaatregel in het depôt geplaatst zijn. Ook die vraag moet ik ontkennend beantwoorden. Er is geen bestuursmaatregel bekend, voorschrijvende dat bedoelde stukken in de Rijksdepôts in de provinciën zullen worden opgenomen.

Iets anders is het, of het wenschelijk zou zijn zulk een bestuursmaatregel te nemen. Dit meen ik op goede gronden te moeten betwijfelen. Het is wenschelijk, dat de bescheiden van rentmeesters en ontvangers van vroegeren tijd bewaard worden in het depôt, waarin zich het archief der hoofdadministratie bevindt. Dit geldt bepaaldelijk en vooral van de stukken der rentmeesters van de Nassausche domeinen. Een ontvanger der registratie en domeinen is thans in het bezit van een geregeld archief. De kern hiervan wordt gevormd door den domeinlegger, die blijvend in zijn kantoor berust en steeds door hem wordt bijgehouden. Uit zijne uitgaande en ingekomen stukken vormt hij een geheel, dat door hem wordt bewaard en waaruit, in verband met den legger, zijne geheele administratie kan worden nagegaan. De rentmeesters der Nassausche domeinen, gingen op eene geheel andere wijze te werk.

Voor hen was de rekening de hoofdzaak, die zij, volgens art. 3 hunner instructie jaarlijks moesten opmaken. Die rekening leverden zij bij den Nassauschen domeinraad in, welke die in zijn archief deed opnemen, terwijl het dubbel „voor den rendant" wel na de afhooring tot hem terugkeerde, maar niet altijd bewaard is gebleven. In de dubbelen van rekeningen heeft men vroeger doorgaans groote opruimingen gehouden. Bij de rekening voegden de rentmeeeters als bijlagen niet alleen de quitantiën, waarmede zij hunne betalingen konden bewijzen, maar ook tal van andere stukken, die over hunne gevoerde administratie licht verspreidden, zooals pachtcondities, bestekken van door hen aanbesteede werken, requesten en memoriën van pachters of huurders, aanschrijvingen van de hoofdadministratie, brieven door hen gewisseld met gemeente- en waterschapsbesturen, rechterlijke en andere ambtenaren enz. De lias van al die documenten werd bij de rekening gevoegd, die in het archief van den Nassauschen domeinraad geplaatst werd, zoodat er van hunne overige uitgaande en ingekomen stukken al zeer weinig en niet veel belangrijks onder hen bleef berusten.

Vandaar dat het fragmentarisch geheel, dat men hun archief zou kunnen noemen, niet veel te beteekenen heeft en van weinig nut zou zij, indien het afzonderlijk werd bewaard. Daarentegen doen die bescheiden, als zij worden bewaard daar waar zich het archief der hoofdadministratie bevindt, nog goede diensten, daar zij dan in verband met de in dat archief aanwezige rekeningen en hare bijlagen geraadpleegd kunnen worden. Een bestuursmaatregel, waarbij die stukken van het hoofdarchief gescheiden en naar een ander depôt zouden worden overgebracht, zou naar het mij voorkomt, geene aanbeveling verdienen.".

Dit stuk werd door Uwe Excellentie in mijne handen gesteld en gaf mij aanleiding bij schrijven van 26 September op te merken, dat ik mij niet had uitgelaten over het beginsel, dat aan de door den heer Hingman voorgestelde splitsing ten grondslag was gelegd, omdat ik dat niet kende en het eerst thans van den Algemeenen rijksarchivaris vernomen had. Ik bestreed daarop die splitsing, die, volgens de opvattingen van 1876 gewenscht, thans na vasstelling der regels van 1897 ongeoorloofd was geworden, omdat thans niet langer het beginsel geldt, dat een archief eene verzameling historische documenten is, die om praktische redenen van het eene depôt naar het andere kunnen worden verplaatst. Niet van de historische beteekenis der stukken, maar van hunne herkomst behoort hunne plaatsing in het eene of het andere depôt af tè hangen.

Ten opzichte der plaats, waar de archieven, afkomstig van de rentmeesters der Nassausche domeingoederen en der Generali-

teitsontvangers in Staats-Vlaanderen, in hun geheel behooren te berusten, zeide ik ten slotte het volgende: „Dat de wijze, waarop de zaak tot heden geregeld werd, bij de beantwoording dier vraag buiten beschouwing moet blijven, spreekt van zelf. In de eerste plaats reeds, omdat in 1876 het depôt te Middelburg nog provinciaal depôt was en het Rijk dus huiverig was de rijksarchieven daar te deponeeren. Maar bovendien, de oude regeling ging uit van eene archiefbeschouwing, die thans verouderd is, en waarmede de bekende regelen van 1897 hebben gebroken. Alleen aan die regelen moet het aanhangige vraagpunt worden getoetst.

Nu geeft art. 3 eene omschrijving van de bestanddeelen van een provinciaal depôt en vermeldt daarbij in de 4e plaats: de archieven van colleges en personen, *op het tegenwoordig grondgebied der provincie gefungeerd hebbende*, die krachtens bestuursmaatregel in het depôt geplaatst zijn. De Algemeene rijksarchivaris heeft dit voorschrift aangehaald, maar daarbij ongelukkig de onderstreepte woorden uitgelaten. Daarop komt het echter juist aan. Zij geven te kennen, dat de archieven van ambtenaren en colleges, die niet over het geheele rijk maar over eene provincie of een gedeelte er van hebben gefungeerd, zoo zij in een rijksdepôt worden opgenomen, behooren te worden geplaatst in het depôt in die provincie, op wier grondgebied zij hebben gefungeerd. De rentmeesters der domeinen van het huis van Nassau te Hulst, te Vere, te Kortgene enz. en evenzoo de rentmeesters der grafelijkheidsdomeinen in Staats-Vlaanderen hebben allen gefungeerd op het tegenwoordig grondgebied der provincie Zeeland, en hunne archieven behooren dus bij bestuursmaatregel in het Zeeuwsche depôt te worden geplaatst.

Wat voert de Algemeene rijksarchivaris nu hiertegen aan? Zoo ik wel zie, niet veel anders dan dit, dat er een zeker verband bestaat tusschen de archieven dier rentmeesters en dat van den Nassauschen domeinraad. Dat verband bestaat echter tusschen het archief van elk centraal college en die van de plaatselijke ambtenaren, die er onder ressorteeren; en de leer, dat dit verband zou moeten leiden tot de bijeenvoeging van beiden in één archiefdepôt, zou, consequent toegepast, er toe brengen, dat alle archieven in het depôt te 's-Gravenhage werden geconcentreerd. Dat heeft de Regeering echter nooit gewild; zij heeft in elke provincie een rijksdepôt gevestigd, en nu moeten ook de archieven in dier voege over die elf depôts verdeeld worden, dat de archieven der plaatselijke autoriteiten in de provinciale depôts, die der centrale autoriteiten in het Algemeen rijksarchief worden geplaatst. Dat beginsel is gehuldigd bij het opnemen der rechterlijke archieven in de rijksdepôts, en er is

m. i. geen redelijke grond te vinden om het ten opzichte van deze rentmeestersarchieven in het bijzonder buiten toepassing te houden.

Den 14en October besliste daarop Uwe Excellentie, dat aan het Zeeuwsche depôt zouden worden overgedragen: 1e de in het Algemeen rijksarchiefdepôt berustende archieven, afkomstig van de rentmeesters der Nassausche domeingoederen in Zeeland en van andere rentmeesters en ontvangers hoofdzakelijk van de Generaliteit in Staats-Vlaanderen; 2e de eventueel in gemeld depôt aanwezige archieven van rentmeesters der grafelijke domeinen in Zeeland en van ontvangers van provinciale belastingen aldaar; en 3e de in 1900 door den Directeur der Registratie en domeinen te Middelburg aan dat depôt toegezonden stukken, die betrekking hebben op de domeinen der prinsen van Oranje.

Mijne billijke verwachting, dat na de gevallene beslissing de overdracht der bedoelde archiefstukken zou volgen, werd teleurgesteld. Den 31en October berichtte mij de Algemeene rijksarchivaris, dat hij over deze zaak met Uwe Excellentie in nader overleg getreden was, en 20 November d.a.v. ontving ik om bericht en raad eene memorie d.d. 4 November, die over die zaak door den Algemeenen rijksarchivaris aan Uwe Excellentie geschreven was. Hierin wees de Algemeene rijksarchivaris er op, dat het bij de overdracht dezer stukken eene zaak betreft, wel schijnbaar onbeduidend, maar die wegens het daarin gehuldigde beginsel ver strekkende gevolgen kan hebben. Dit werd in de volgende uiteenzetting betoogd:

„Ongetwijfeld steunt de meening Uwer Excellentie, dat de archieven der rentmeesters der Nassausche domeinen in Zeeland in het Zeeuwsche depôt moeten worden bewaard, op de opvatting, dat het archief eener administratie bewaard moet worden in het archiefdepôt van die provincie, op wier gebied zij gevestigd is geweest.

Ik zou het zeer bedenkelijk vinden, indien dat beginsel, althans wat de oude archieven betreft, zonder eenig voorbehoud werd toegepast. Bepaaldelijk voor het Rijksarchief zou dit noodlottige gevolgen hebben.

In mijne beschouwingen dienaangaande zal ik hier niet de verschillende archieven ter sprake brengen, welke zich in dat depôt bevinden, maar mij bepalen tot archieven, welke op de administratie der domeinen betrekking hebben, en wel, omdat deze thans aan de orde zijn, tot de archieven der Nassausche domeinen.

Het zal niet overbodig zijn met een kort woord in herinnering te brengen, waaruit die archieven bestaan.

De Graven van Nassau, die later Prinsen van Oranje zijn geworden, hadden een groot aantal bezittingen in de noordelijke en zuidelijke Nederlanden, die, toen de oudste tak met Willem III was uitgestorven, aan den jongeren tak, dien der Friesche stadhouders, waaruit Hare Majesteit de Koningin afstamt, zijn overgegaan. Hoofdzakelijk werden zij verkregen door het huwelijk van Engelbert van Nassau met Johanna, erfdochter der heeren van Breda uit het huis van Polanen, en van Willem, Prins van Oranje, met Anna, erfdochter der Graven van Buren uit het huis van Egmond. Aan deze aangeërfde goederen werden vele andere toegevoegd, die door aankoop of op andere wijze waren verkregen. Nadat de Franschen tijdens de omwenteling, onder het voorgeven dat zij aan den Erfstadhouder Willem V den oorlog hadden verklaard, zich krachtens oorlogsrecht die goederen hadden toegeëigend, werden zij door hen aan de Nederlandsche republiek voor een buitensporig hooge geldsom verkocht, zoodat zij onder de Staatsdomeinen werden opgenomen.

De bezittingen in Noord-Nederland waren bijna alle graafschappen en heerlijkheden, die over het grondgebied der tegenwoordige provinciën verspreid lagen.

Sedert het einde der XVIe eeuw stonden die heerlijkheden onder het beheer van de Raden en Rekenmeesters der Nassausche domeinen, die in den Haag gevestigd waren.

Voordat die heerlijkheden onder dat bestuur kwamen, vormden zij min of meer afzonderlijke administraties, die voor een deel althans binnen het gebied dier heerlijkheden gevestigd waren.

De Domeinraad had van zijn archief met de archieven van die talrijke heerlijkheden, naarmate die in zijn bezit kwamen, een geheel gevormd, zoodat de stukken van zijne eigene administratie zich direct aansloten bij die van de vroegere afzonderlijke administraties.

Deze verzameling werd met de grootste zorg bewaard en heeft eene ordening ondergaan, waarbij de losse stukken, in verband met de inrichting der administratie van den Domeinraad systematisch ingedeeld en gerangschikt waren geworden en vele dezer in die volgorde tot boekdeelen, van uitvoerige indices voorzien, ingebonden waren, terwijl er van de duizenden charters meerdere zeer uitvoerige inventarissen bewerkt zijn geworden.

Daar de meeste goederen door huwelijk of bij testament verkregen waren, staat dit voor de geschiedenis van het Nassausche vorstenhuis allerbelangrijkst geheel in het nauwste verband met het familie-archief der Nassau's, dat met het archief der Stadhouderlijke Secretarie den kern uitmaakt van het Huisarchief van Hare Majesteit de Koningin.

Door dit overzicht zal het duidelijk geworden zijn, dat de Nassausche domeinarchieven een geheel vormen, dat uit verschillende onderdeelen bestaat, maar van dien aard is en zoodanig is ingericht, dat men die deelen niet zou kunnen scheiden zonder dat geheel te schenden en aan den onderlingen samenhang afbreuk te doen.

Past men ten opzichte van die verzameling het beginsel toe, dat het archief eener administratie bewaard moet worden in het archief-depôt van die provincie, op wier gebied zij gevestigd is geweest, dan zou men de archieven der Nassausche heerlijkheden, dagteekenende van vóór het beheer van den Domeinraad, van het archief van dien raad moeten afzonderen en naar de depôts van die provinciën moeten overbrengen, waarin die heerlijkheden vroeger gelegen waren. Het belangrijke historische geheel der Nassausche domeinarchieven zou worden verbroken en zijne bescheiden zouden in tal van archieven en archiefjes versnipperd worden, die over het geheele land verspreid zouden geraken.

Ik kan mij niet voorstellen, dat Uwe Excellentie zulk eene regeling zou kunnen goedkeuren.

Naar het mij voorkomt, is zulk eene regeling onvermijdelijk, indien Uwe Excellentie bij Hare beslissing blijft, dat de archieven van de rentmeesters der Nassausche domeinen in Zeeland naar het Zeeuwsche depôt moeten overgaan. Immers die beslissing is niets anders dan de toepassing ten opzichte van de Nassausche domeinarchieven van hetzelfde zooeven aangeduide beginsel.

Ten slotte meen ik de aandacht Uwer Excellentie er op te moeten vestigen, dat de medegedeelde beschouwingen van de in nevengemeld schrijven genoemde archieven alleen die van de rentmeesters der Nassausche domeinen betreffen. Tegen de afgifte van de overige, met name die van de Generaliteitsontvangers en rentmeesters heb ik, voor zooverre zij in het Rijksarchief aanwezig mochten zijn, alleen het bezwaar, dat ik in mijn vorig schrijven heb opgenoemd. De archieven van rekenplichtige ambtenaren uit vroegeren tijd zijn zoo onvolledig, dat zij het best bij het archief van het hoofdbestuur worden bewaard."

Bij schrijven van 29 November 1901 refuteerde ik de door den Algemeenen rijksarchivaris geopperde bezwaren en toonde ik aan, dat zijne vrees voor desorganisatie van het archief van den Nassauschen domeinraad zonder grond was. „Tweeërlei", zoo schreef ik, „behoort te worden onderscheiden. In het schrijven van den Algemeenen rijksarchivaris wordt gehandeld over de archieven der verschillende heerlijkheden, baronieën en

graafschappen, die successievelijk met de Nassausche domeinen vereenigd zijn en geplaatst onder het beheer van den domeinraad, naar wiens archief toen tevens de archieven dier verschillende heerlijkheden zijn overgebracht.

Geheel onderscheiden van deze archieven zijn echter die, waarover de bovenaangehaalde beslissing Uwer Excellentie uitsluitend handelt, nl. de archieven der locale rentmeesters der domeinen van het huis van Nassau; deze ambtenaren hadden eigene administratiën, welke naderhand met hunne archieven overgegaan zijn op de ambtenaren der registratie en domeinen in de verschillende inspectiën. Van daar zijn zij eerst in 1876, toen de Nassausche domeinraad dus reeds lang was opgeheven, naar het Algemeen rijksarchief overgebracht. Zij hebben dus nooit deel uitgemaakt van het archief van den Nassauschen domeinraad. Alleen de verplaatsing dier in 1876 overgedragene archieven is door Uwe Excelllentie gelast. De vóór 1795 met het archief van den domeinraad vereenigde archieven der Nassausche heerlijkheden worden door dat besluit niet getroffen.

Ook dwaalt de Algemeene rijksarchivaris, waar hij meent, dat de consequente toepassing van het beginsel, dat aan Uwer Excellenties beschikking ten grondslag ligt, leiden zou ook tot de overbrenging van de archieven der Nassausche heerlijkheden naar de provinciale depôts. Immers de beslissing Uwer Excellentie is niet anders dan de logische toepassing van de beginselen, geformuleerd in het schrijven van Uwer Excellenties ambtsvoorganger d.d. 10 Juni 1897 L[a] A afdeeling K. W. Wil men dus het beginsel weten, dat aan die beslissing ten grondslag ligt, dan heeft men die regelen te raadplegen. In die regelen nu lees ik het volgende:

IIb. *Met het archief van een bestuur behooren in één archiefdepôt vereenigd te worden de archieven van die besturen, wier rechten of functiën zijn overgegaan op eerst vermeld bestuur.*

III. *Het depôt der oude Rijksarchieven in eene provincie bestaat uit:*

a. *de archieven* enz.

c. *die van de besturen, wier rechten of functiën op de voormalige provinciale of departementale besturen zijn overgegaan.*

d. *die van de colleges of personen, op het tegenwoordig grondgebied der provincie gefungeerd hebbende, welke krachtens bestuursmaatregel in het depôt geplaatst zijn.*

Hieruit volgt dus, dat voorop geplaatst is het beginsel, dat de archieven van besturen, wier rechten of functiën op een ander bestuur zijn overgegaan, met de archieven van dat andere bestuur in één depôt moeten worden bewaard. De rechten en

functiën, uitgeoefend door de heeren en de besturen der verschillende heerlijkheden, die later de Nassausche domeinen vormden, zijn overgegaan op de prinsen van Oranje en op den Nassauschen domeinraad, die hunne goederen beheerde; derhalve behooren de archieven dier heerlijkheden bewaard te worden in hetzelfde depôt, waarin het archief van den domeinraad bewaard wordt d. w. z. in het Algemeen rijksarchief.

Met de archieven van de plaatselijke rentmeesters dier domeinen, die hiervan wel onderscheiden moeten worden, is het een ander geval. De functiën dier ambtenaren zijn overgegaan op de nog bestaande ambtenaren der registratie en domeinen, en die hebben dus ook de archieven dier rentmeesters bij hunne eigene archieven bewaard. Zij zouden daar nog berusten, wanneer hier niet een bestuursmaatregel tusschen beiden was getreden en hunne overbrenging naar de Rijksdepôts had gelast. Bij een diergelijken bestuursmaatregel nu, waarbij archieven, tot nu toe bij het nieuw archief van een ambtenaar bewaard, onder het beheer van een archivaris worden geplaatst, geldt het beginsel in regel III*d* uitgesproken, dat de archieven der colleges of personen, op het grondgebied eener provincie gefungeerd hebbende, naar het Rijksdepôt in die provincie worden overgebracht. Het is dus geheel overeenkomstig dat voorschrift, dat de archieven van de rentmeesters der Zeeuwsche domeinen in het Zeeuwsche depôt moeten worden bewaard.

Om ten overvloede volkomen duidelijk te maken, dat de beginselen, in de boven aangehaalde regelen neergelegd, nooit kunnen leiden tot de overbrenging van de archieven der Nassausche heerlijkheden zelven naar de provinciale depôts, veroorloof ik mij Uwer Excellenties aandacht te vestigen op de notulen van de vergadering van Rijksarchivarissen, in 1895 gehouden, welke in de Verslagen omtrent 's rijks oude archieven XVIII staan afgedrukt. Tweeërlei beginsel werd in die bijeenkomst tegenover elkander geplaatst. Het eene, voorgestaan door den Algemeenen Rijksarchivaris, was aldus geformuleerd: „*De archieven van de colleges en ambtenaren, die dezelfde gemeenschap vertegenwoordigen, behooren bij elkander en vormen te samen de archieven dier gemeenschap.*" Hiertegen was door mij een amendement voorgesteld: „*Met het archief van een college of persoon behooren in één archiefdepôt vereenigd te worden de archieven van de colleges of personen, wier rechten of funtiën zijn overgegaan op eerst vermeld college of persoon.*" In de notulen nu lezen wij het volgende (blz. 215 en 216).

„Omgekeerd wijst de heer Fruin den Voorzitter (d. i. den Algemeenen Rijksarchivaris) op de consequenties van diens systeem, volgens welke de archieven der Nassausche heerlijk-

heden Breda, IJselstein, Vere etc. over de provinciale depôts moeten worden verdeeld."

. . . .

„De Voorzttter zegt de consequenties van zijn systeem te aanvaarden, al zullen er eenige uitzonderingen moeten worden gemaakt. De archieven der Nassausche heerlijkheden zou hij gaarne tusschen de provinciën verdeelen, maar die regeling stuit op hare practische onuitvoerbaarheid af, daar die archieven niet van dat van den Nassauschen Domeinraad kunnen worden gescheiden."

. . . .

„De heer Fruin merkt op, dat juist het feit, dat de Voorzitter erkent, dat de archieven der Nassausche heerlijkheden niet van dat van den Nassauschen domeinraad kunnen worden gescheiden, tegen het stelsel van den Voorzitter en voor zijn eigen stelsel pleit."

Uit het bovenstaande volgt m. i. zoo duidelijk mogelijk, dat juist de consequente toepassing van het toen door den Algemeenen Rijksarchivaris voorgestane beginsel de overbrenging van de archieven der Nassausche heerlijkheden naar de provinciale depôts vorderde, en dat het door den Algemeenen Rijksarchivaris bestreden stelsel (dat echter door de vergadering werd aangenomen en met wijziging van de redactie in de regelen van 10 Juni 1897 overgenomen werd) zich juist daarin van het eerste stelsel onderscheidde. De Algemeene Rijksarchivaris kan dus gerust zijn. Ware zijn stelsel van archiefregeling aangenomen, dan had er inderdaad grond bestaan voor de vrees, die hij koestert; maar nu dat stelsel niet aangenomen is, is ook voor zijne vrees geen reden meer.

Resumeerende constateer ik derhalve, dat er in Uwer Excellenties beschikking van 14 October 1901 nr. 2412 K. W. geen sprake is van overbrenging van archieven, welke deel hebben uitgemaakt van het archief van den Nassauschen domeinraad, zooals ten onrechte wordt verondersteld in het nader schrijven van den Algemeenen Rijksarchivaris, maar uitsluitend van de archieven van de in Zeeland geresideerd en gefungeerd hebbende rentmeesters, welke nooit een bestanddeel van het domeinraadsarchief hebben gevormd, doch na de opheffing dezer rentmeesters zijn overgedragen aan de inspecteurs der registratie en eerst in 1876 naar het Algemeen rijksarchiefdepôt te 's-Gravenhage werden overgebracht. Voorts dat de teruggave aan het rijksarchiefdepôt in Zeeland is bevolen geheel in overeenstemming met de bij ministerieële beschikking van 10 Juni 1897 La A K. W. vastgestelde regelen omtrent de bewaring van 's Rijks archieven, zoodat er geenerlei aanleiding is om op deze beslissing terug te

komen. Eindelijk dat de meening, als zoude gemelde beslissing medebrengen, dat van het domeinraadsarchief zouden moeten gescheiden worden de archieven van graafschappen en heerlijkheden, welke daarvan deel uitmaken, zonder grond is, daar diezelfde regelen zich tegen zulk een scheiding verzetten."

Eene nadere beschikking Uwer Excellentie op het verzoek van den Algemeenen rijksarchivaris is niet tot mijne kennis gekomen.

Het Zeeuwsche depôt leed in 1901 één verlies. Bij ministeriëele beschikking d.d. 24 Januari 1901 werd ik op mijn verzoek gemachtigd aan het Algemeen rijksarchief over te dragen een charter d.d. 1466 Augustus 11, waarbij het collatierecht eener vicarie op het St. Adrianusaltaar in de kerk te Dreischor wordt overgedragen aan een monnik in het klooster Den Hem bij Schoonhoven, welke monnik het collatierecht weder aan het prioraat van dat klooster verbindt. Dit stuk, dat uit de Cheltenhamsche collectie afkomstig was, schijnt deel te hebben uitgemaakt van het archief van het klooster Den Hem, dat op het Algemeen rijksarchief berust. De overdracht had bij proces-verbaal van 25 Januari plaats.

Nog moet ik mededeelen, dat ik den Algemeenen Rijksarchivaris op zijn verzoek eene opgave deed toekomen van alle documenten, in het depôt berustende, welke voor eene eventueele ruiling tusschen Nederland en Pruisen in aanmerking zouden komen.

VII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke onuitgegeven bescheiden voor het archief in de provincie van gewicht en berustende in andere binnenlandsche en buitenlandsche archieven.*

In verband met de vraag, waar de oude archieven, vóór 1876, berustende onder de inspecteurs der registratie in Zeeland, behooren te worden opgeborgen, nam ik afschrift van het rapport, door den heer Hingman over zijne verrichtingen en de door hem voorgestelde berging dier archieven aan den minister van financiën den 23en October 1876 uitgebracht. De minuut van dit stuk berust in het Algemeen Rijksarchief.

VIII. *Gebruik van het archief gemaakt door en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

In 1901 werden inlichtingen gevraagd door:

den Algemeenen Rijksarchivaris over het archief van den hoofdontvanger der convooien en licenten te Middelburg na 1814,

den archivaris der gemeente Vlissingen over een quohier der huizen aldaar,

den archivaris der gemeente Dordrecht over de geschiedenis der posterijen,

den Staatsarchivaris te Munster over Westfaalsche oorkonden uit de jaren 1301—1325,

den ontvanger-griffier van den polder Ooster- en Sir-Jansland over den oorsprong van de retributie, door tiendheffers aan dien polder verschuldigd,

den heer dr. L. Wagenaar te Middelburg over de onlusten, die in 1778 Walcheren teisterden,

den heer W. O. Swaving aldaar over de inbeslagneming van de lading van het schip San Jacop en de goederen van den reiziger Carletti in 1602,

den heer dr. J. G. Voegler aldaar over de opschriften der tapijten, die in de Statenzaal hebben gehangen,

den heer J. De Kruyter te Goes over de kerk aldaar en de predikanten van Kapelle en Biezelinge,

den heer A. Hollestelle te Tholen over de uitkeering, door graaf Willem V aan Philippus a Leydis toegekend,

den heer C. F. Haje te Amsterdam over een in 1663 voorkomenden heer van Stavenisse,

den heer D. Keesing aldaar over het geslacht van Tholen,

den heer dr H. C. Rogge aldaar over verschillende bijzonderheden betreffende het geslacht van Reygersberch,

den heer jhr. mr. V. L. M. De Stuers te 's-Gravenhage over den overgang der kerk te Goes aan de Hervormden,

den heer G. L. Van der Waarden aldaar over het wapen der heerlijkheid Waarde,

den heer mr. J. H. De Stoppelaar aldaar over de latere lotgevallen van Balthasar de Moucheron,

den heer dr. C. Hofstede de Groot aldaar over den gedeputeerde ter Generaliteit Veth in 1646,

den heer dr. F. J. L. Krämer te Utrecht over de onlusten, die in 1778 op Walcheren hebben plaats gehad,

den heer C. A. De Kruyff aldaar over de familie van Renesse,

den heer H. H. Barge aldaar over den Axelschen predikant Scharp,

den heer J. J. Van Oordt tot Bunschoten te Velp over de genealogie der familie Van Oordt,

den heer dr. L. Knappert te Assen over de vicarie van St. Adrianus in de kerk te Dreischor,

den heer K. De Hartogh te Geertruidenberg over de affaire des fusils te Vere,

den heer P. K. Dommisse te Lage Zwaluwe over verschillende grafelijkheidsrekeningen,

den heer A. A. Beekman te Schiedam over verschillende ordonnantiën in waterschapszaken,

den heer A. Bernhard te Gent over een stuk uit het rechterlijk archief van Axel,

de heeren dr. F. Kennis aldaar, A. Guillain te Maubeuge en J. W. Perrels te Vere over de lotgevallen van de schildersfamilie De Mabuze,

en den heer prof. G. Schanz te Würzburg over de verschillende voorschriften, die in Zeeland gegolden hebben omtrent de heffing van het collateraal en andere belastingen op den overgang.

Afschriften werden verschaft aan den ontvanger-griffier van den polder Ooster- en Sir-Jansland, de heeren dr. L. Wagenaar te Middelburg, J. Hoeksma te Amsterdam, mr. J. H. De Stoppelaar te 's-Gravenhage, dr. L. Knappert te Assen en A. A. Beekman te Schiedam.

De heer eerste-luitenant Bogaert hield zich weder met krijgsgeschiedkundige nasporingen onledig. Het in dit depôt zoo rijk vertegenwoordigde tijdvak van den Oostenrijkschen successieoorlog was weder het onderwerp zijner onderzoekingen.

Ten behoeve van den heer F. Caland te 's-Gravenhage werden verschillende registers, behoorende tot het hier gedeponeerde archief van Breskens, tijdelijk naar het Algemeen rijksarchief overgebracht en daar door hem geraadpleegd. Evenzoo ontving de heer G. van Rijn eenige stukken uit het archief der Commerciecompagnie ter raadpleging in het archief der gemeente Rotterdam.

Meermalen had ik ook aanleiding voor te mijnen bureele verrichte nasporingen inlichtingen elders te vragen. Ik ben voor de mij verleende hulp verplicht aan den Algemeenen rijksarchivaris, den archivaris der gemeente Vlissingen, het gemeentebestuur van en den heer J. W. Perrels te Vere, den heer A. Hollestelle te Tholen en den archivaris der gemeente Antwerpen.

In het Zeeuwsche depôt werden tijdelijk geplaatst archiefstukken uit Tholen, Goes, Vere en uit het rijksarchiefdepôt te Utrecht om door mij bij onderzoekingen geraadpleegd te worden.

IX. *Uitkomst der bemoeiingen met gemeente-, veen-, waterschaps- en andere archieven.*

In 1901 kwam ik in aanraking met de gemeentelijke archieven te Middelburg, Vere, Arnemuiden, Domburg, Zieriksee en Aarden-

burg. Door den heer J. A. Zip werd ik in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van eenige stukken, waarvan het oudste van 17 October 1489 dateerde, die bij onderzoek betrekking bleken te hebben op het fruiteniersgilde te Middelburg. Op mijn advies werden zij toen door den heer Zip aan het gemeentelijk archief geschonken.

Mij werd medegedeeld, dat vroeger in het gemeentearchief te Vere had berust het origineele contract tusschen Balthasar de Moucheron en Pierre Lemoynne d.d. 1600, maar dat dit thans aldaar niet meer aanwezig was en waarschijnlijk omstreeks 1860 zou zijn ontvreemd. Een door mij ingesteld onderzoek toonde aan, dat de eenige grond, waarop dit gerucht berustte, deze was, dat in het gemeentearchief aanwezig is een omslag met het opschrift: „Ballance des livres de la compagnie entre Balthasar de Moucheron et Pierre Lemoynne jusques à ce jour 1 Janvier 1600." De winst- en verliesrekening, die in dien omslag vroeger bewaard zal zijn geweest, ontbrak thans wel is waar; maar ten eerste was in het gemeentearchief wel gezocht naar een contract, maar niet naar eene balans, en ten tweede bleek uit niets, dat dat stuk nog in de 19e eeuw in het gemeentearchief aanwezig was geweest.

De heer J. W. Enschedé te Haarlem wenschte afschriften te nemen uit registers, berustende in het gemeentearchief te Arnemuiden, en riep daarvoor mijne tusschenkomst in. Ik gaf hem in overweging het gemeentebestuur te verzoeken de door hem bedoelde stukken op te zenden naar het archief of de biblitheek te Haarlem; eerst als daartegen bezwaren mochten bestaan, verklaarde ik mij bereid mijne tusschenkomst te verleenen. Ik hoorde niets naders van de zaak, die dus zeker ten genoege van den heer Enschedé is geschikt.

Omtrent de overbrenging van het nog te Domburg achtergebleven gedeelte van het rechterlijk archief heb ik reeds boven gesproken. Den 29en Juni had ik ook de ministerieëele aanschrijvingen ontvangen, waarin mij opgedragen werd van de gemeentebesturen van Zieriksee en Aardenburg het daar nog berustend rechterlijk archief over te nemen. Na eene langdurige correspondentie met het gemeentebestuur van Zieriksee, waaruit mij bleek, dat het bestuur nog altijd volhardde op zijn vroeger ingenomen standpunt, nl. dat het niet wist, dat zich in het gemeentearchief stukken bevonden, die rijkseigendom waren, en dat het den rijksarchivaris geen toegang kon verleenen tot het gemeentearchief om daaromtrent een onderzoek in te stellen, begaf ik mij op uitdrukkelijken last Uwer Excellentie d.d. 28 September 1901 nogmaals naar Zieriksee en verzocht toegang tot het gemeentearchief om een onderzoek in te stellen, wat mij

niet werd toegestaan. Toen ik daarop inzage vroeg van deelen, tot het rechterlijk archief behoorende, die ik vermoed, dat in het gemeentearchief berusten, ontving ik van den secretaris ten antwoord, dat hij mij alleen kon laten zien die stukken die in de jaarverslagen van 1899 en 1900 zijn vermeld (stukken van rechterlijken aard worden daarin niet genoemd). Wel werd mij de geheele ongeordende massa getoond, maar zonder dat ik in de gelegenheid werd gesteld er een onderzoek in in te stellen.

Met de ordening, zoo deelde men mij mede, zal regelmatig worden voortgegaan. Met die werkzaamheid is een ambtenaar ter secretarie belast, die wel is waar veel ijver en belangstelling toont, maar zich alleen met de regeling kan bezig houden, wanneer zijn werk ter secretarie hem niet in beslag neemt. Ik zag mij dus verplicht Uwe Excellentie mede te deelen, dat ik aan de opdracht van 29 Juni door de weigering van het gemeentebestuur niet kon voldoen.

Den 15en October schreef Uwe Excellentie daarop aan den Commissaris der Koningin in de provincie Zeeland het volgende: „Het blijkt thans afdoende, dat Burgemeester en Wethouders van Zieriksee weigerachtig zijn mede te werken tot uitvoering der bedoelde organieke Koninklijke besluiten, en ik heb mitsdien de eer U. H. E. G. te verzoeken het noodige te doen, opdat niet alleen het vereischte onderzoek onbelemmerd geschiede, maar ook de bij die besluiten bedoelde rechterlijke archieven aan den rijksarchivaris in Zeeland worden overgegeven." Door den Commissaris werd als resultaat zijner bemoeiingen een schrijven van het gemeentebestuur d.d. 28 October 1901 overgelegd. Daarbij deelde het mede, dat de regeling van het archief vermoedelijk nog twee jaren duren zal, dat tot heden geen rechterlijk archief is geïnventariseerd en dat het onzeker is, dat zich oud-rechterlijk archief in het gemeentearchief bevindt. Op grond daarvan stelde het gemeentebestuur voor de „zaak tot de na de ordening van het oud-archief alhier, dus tot over ongeveer twee jaren — als wanneer met zekerheid is vast te stellen, of zich in het gemeentearchief al dan niet oud-rechterlijk archief bevindt — te laten rusten". Intusschen verklaarde het gemeentebestuur zich bereid om, wanneer bij het ordenen stukken voorkwamen, waarop het Rijk wellicht aanspraak zou kunnen maken, daarvan onmiddellijk aan den Commissaris kennis te geven, „opdat alsdan zou kunnen worden beslist of die stukken al dan niet aan het Rijk moeten worden afgestaan". De Commissaris ondersteunde dat voorstel bij Uwe Excellentie. Ik meende dat niet te mogen doen. Op zich zelf kon er, meende ik, tegen een uitstel van nog twee jaren bij eene reeds zoo lang hangende

zaak geen bezwaar bestaan. „Wanneer dan ook het gemeentebestuur van Zieriksee bij de eerste aanmaning van den rijksarchivaris in Zeeland omtrent de overdracht der rechterlijke archieven onder rijksbeheer het bedoelde uitstel had verzocht, dan zou er m. i. geen bezwaar zijn geweest aan dat verzoek te voldoen. Hier echter is het een ander geval. Sinds 1895, toen de eerste aanvrage tot het gemeentebestuur werd gericht, tot in den afgeloopen zomer, heeft dat bestuur niet anders gedaan dan uitvluchten gezocht om zich te onttrekken aan de op hem rustende verplichting, of liever het heeft die verplichting ontkend. Het gemeentebestuur heeft geweigerd den rijksarchivaris in Zeeland toegang te verleenen tot het gemeentearchief om te onderzoeken, of zich daarin rechterlijk archief bevindt, en het heeft zich nimmer bereid verklaard om het rechterlijk archief, dat zich nog in het gemeentearchief mocht bevinden, aan het Rijk af te geven." Ook in het laatste schrijven heeft het gemeentebestuur dat standpunt niet verlaten, en ik meende dus in overweging te moeten geven „het gevraagde uitstel van twee jaren alleen te verleenen, wanneer het gemeentebestuur alvorens 1°. zal hebben erkend de bevoegdheid van het Rijk om door een zijner ambtenaren te doen onderzoeken, of zich in het gemeentelijk archief nog rechterlijk archief bevindt, en 2°. zich bereid zal hebben verklaard om het rechterlijk archief, dat bij dat onderzoek mocht blijken in het gemeentearchief aanwezig te zijn, naar het rijksarchiefdepôt in Zeeland over te brengen".

Wat de opmerking betrof, dat het niet vaststaat, dat zich werkelijk rechterlijk archief in het gemeentearchief bevindt, wees ik er op, dat die onzekerheid uitsluitend te wijten was aan de weigering van het gemeentebestuur om mij in de gelegenheid te stellen een onderzoek in te stellen, terwijl ik tevens de aandacht vestigde op verschillende registers van rechterlijken aard, op een ouden inventaris van het gemeentearchief vermeld, en op het transportregister, over welks herkomst ik in het jaarverslag over 1896 gehandeld heb. (Verslagen omtrent 's rijksoude archieven XIX blz. 224.)

Uwe Excellentie heeft zich evenwel blijkens schrijven d.d. 23 December 1901 met mijne bezwaren niet vereenigd, maar het uitstel, gelijk het gemeentebestuur het had gevraagd, verleend.

Wat mijne pogingen aangaat om het rechterlijk archief, dat nog altijd te Aardenburg berust, hierheen over te brengen, den 24en Augustus deelde het gemeentebestuur mij mede, dat het zich tot Uwe Excellentie had gewend om zijne bezwaren tegen die overbrenging kenbaar te maken. Ik heb de beslissing Uwer Excellentie in deze nog niet ontvangen.

Met kerkelijke archieven kwam ik in 1901 niet in aanraking. Alleen had ik gelegenheid den scriba van het classicaal bestuur van Middelburg te wijzen op het feit, dat in 1900 door het classicaal bestuur van Amsterdam verschillende stukken waren verworven, waaronder ook een drietal brieven, geadresseerd aan het classis van Walcheren, die dus in het archief van het Middelburgsche classicaal bestuur schenen tehuis te behooren. Of de scriba zich deze zaak aangetrokken heeft en zoo ja met welk gevolg, is mij onbekend gebleven.

Ten slotte moet ik nog mededeelen, dat de bestuurderen der godshuizen te Middelburg den heer C. De Waard hebben opgedragen de archieven der godshuizen te regelen. De heer De Waard heeft dien zeer omvangrijken arbeid op zich genomen en ik heb hem gemachtigd zich daartoe buiten de bureau-uren te bedienen van de lokalen van het archiefgebouw, waarheen de archieven der godshuizen derhalve tijdelijk zijn overgebracht. Ook heb ik op mij genomen op de inrichting van den inventaris eenig toezicht uit te oefenen. In het volgend verslag hoop ik aangaande deze zaak meer te zullen kunnen mededeelen.

Bij ministeriëele aanschrijving d.d. 28 April 1893 (nr. 813 K. W.) werd den rijksarchivaris in Zeeland opgedragen in zijn jaarverslag te rapporteeren omtrent den

Toestand der rechterlijke archieven van Middelburg.

Ik heb, wat dit onderwerp aangaat, op het volgende te wijzen. Bij besluit van 11 October 1901 werd den gemeentearchivaris M. H. Van Visvliet wegens voortdurende ongesteldheid met ingang van 1 Juli 1901 eervol ontslag verleend, en in zijne plaats benoemd de heer W. O. Swaving, toen adjunct-archivaris. De heer Van Visvliet heeft gedurende den tijd, dat hij als gemeentearchivaris werkzaam was, veel in het belang van het archief met name ook van de rechterlijke archieven, die de gemeente van het Rijk in bruikleen heeft, verricht, en het is te betreuren, dat zijn gezondheidstoestand hem niet veroorloofd heeft dat werk geheel te voltooien. Immers de inventaris der rechterlijke archieven van Middelburg is wel is waar in den loop van dit jaar afgedrukt, maar de daarbij onmisbare inleiding heeft de heer Van Visvliet niet meer kunnen bewerken. Gelukkig heeft de heer W. O. Swaving de voltooing ook van dit deel der taak van zijn voorganger op zich genomen, en men mag verwachten, dat binnen niet te lang tijdsverloop de

inleiding voltooid en de inventaris voor het publiek verkrijgbaar zal zijn.

Bij een bezoek, door mij aan het rechterlijk archief gebracht, bleek mij, dat er plannen zijn gevormd tot verplaatsing van de gemeentelijke archieven. Die verplaatsing schijnt mij voor het gemeentearchief zelf niet in allen deele eene verbetering toe, maar de rechterlijke archieven zouden, eene verdieping lager geplaatst, zeker beter geborgen zijn, dan thans het geval is.

Middelburg, Februari 1902.

De Rijksarchivaris in Zeeland,
R. FRUIN.

Het archief der Engelsche gemeente te Middelburg.

Inleiding.

De Engelsche gemeente te Middelburg, waarvan het archief thans in het depôt van het Rijksarchief in Zeeland berust, werd opgericht in 1623. (1) Tot 1629 hield zij hare godsdienstoefeningen in een vertrek der voormalige Engelsche court (West-Indische huis), daarna in de kapel van het Cellebroedersklooster, die haar bij de verdeeling der kerken onder de kerkgenootschappen in 1798, definitief als eigendom werd toegewezen.

De vaststelling der wetten geschiedde den 23en Maart 1639. Ze werden herzien den 8en en 15en April 1643, den 26en Augustus 1665, den 1en April 1708 en na eene kleine wijziging in September 1762, opnieuw den 26en Augustus 1768. Daarna werd den 17en Maart 1800 weder eene commissie voor wetsherziening benoemd en den 29en November d. a. v. werden de „gerevideerde en nieuw ontworpen consistoriewetten door alle de leden goedgekeurd en gearresteerd en (nam) broeder De Steur op zich dezelve in bizonder boek over te schrijven". In dit boek, dat bij den scriba der Engelsche gemeente berust, zijn ook de nieuw herziene wetten van 6 April 1823 ingeschreven met de onderteekeningen tot 1870. Toen stelde de in dat jaar benoemde commissie van wetsherziening aan den kerkeraad voor om 1° de geheel verouderde wetten van 1823 vervallen te verklaren, en

(1) Het nieuwe kerkzegel, dat in 1762 voor het te zoek geraakte oude in de plaats kwam, bestaat uit een korenmaat (?) — geen altaar, gelijk de Zelandia illustrata I blz. 293 zegt — waarop een kandelaar met een brandende kaars en een opengeslagen bijbel geplaatst zijn, de laatste met het opschrift: «Holy Bible E. C. M.» Het randschrift luidt: «Let your light shine». (Akten van den kerkeraad d.d. 14 Februari 1762.)

2° om òf een nieuw reglement samen te stellen òf voorloopig zonder reglement alles te regelen bij besluiten der vergadering. Als gevolg van dit voorstel werden den 28en October 1872 nieuwe wetten vastgesteld, bestaande uit 8 artikelen. Ook deze zijn in het bij den scriba berustende boek ingeschreven en onderteekend tot 1891.

Den 7en September 1645 werd de Engelsche kerk te Middelburg, evenals die te Vlissingen, vereenigd met de classis van Walcheren ingevolge resolutie van de Staten van Zeeland van 22 Juli daarbevorens.

Bij Koninklijk Besluit van 27 Juni 1815 werd bepaald, dat voortaan beide genoemde gemeenten door één predikant bediend zouden worden.

De archiefstukken bevinden zich in een uitstekenden toestand. Uit de akten van den kerkeraad blijkt dan ook telkens, dat er althans in de 19e eeuw groote zorg voor gedragen werd. In het begin van die eeuw bestond er reeds eene bijzondere commissie voor het archief, waarvan één lid meer bepaaldelijk als archivaris fungeerde. De oudste inventaris, die 27 nummers telt, is van 25 Augustus 1775. Tot 1839 werd het archief in de kerk bewaard. Toen echter stelde de archivaris J. J. Berdenis van Berlekom voor om in het vervolg de archiefstukken in zijn huis te deponeeren, „as by humidity they are spoiling in the church and threatened with a total destruction”. Dit voorstel werd dankbaar aangenomen en Van Berlekom deed zijn best om het archief in ordelijken toestand te brengen. Te dien einde bezigde hij ook het wel is waar radikale, maar tevens ietwat bedenkelijke middel om alles op te ruimen, wat reeds in erge mate geleden had. Den 26en Juni toch werd hij door den kerkeraad gemachtigd „to destroy many old books of gathering and printed instruments of no value, entirely spoiled and half consumed by humidity”. Van het overblijvende vervaardigde hij tezelfder tijd een inventaris van 38 nummers, waarvan een exemplaar gedeponeerd werd bij de archiefstukken, een bij den scriba van den kerkeraad en een bij dien van het Engelsch gezelschap (Notulen Engelsch gezelschap 22 Februari 1837, 2 Maart en 26 Juni 1839). Bij den dood van Van Berlekom werd den 8en Maart 1846 tot zijn opvolger gekozen W. J. Zip, die eenige jaren later een nieuwen inventaris samenstelde van 56 nummers; deze werd bewaard bij de relatieven tot de akten van den kerkeraad, terwijl een copie werd ingeschreven in het „Book of possessions” (nr. 36).

Toen het classicaal bestuur van Middelburg een aanschrijving zond om zorg te dragen voor de archiefstukken, antwoordde de kerkeraad den 14en Maart 1849, „dat het kerkelijk archief ongeschonden bewaard en de index der relatieven, tot het vermelde

archief behoorende, zorgvuldig bijgehouden (werd)". (Akten van den kerkeraad 17 December 1849.) Thans evenwel is deze index der relatieven slechts gedeeltelijk meer aanwezig. (Zie nrs. 10 11, 18 en 19.)

Op verzoek van den kerkeraad belastte Zip zich den 20en Juni 1860 „by continuance" met de zorg voor het archief. Na zijn dood wordt in de akten van geen archivaris meer melding gemaakt.

Zomer 1901. E. WIERSUM.

INVENTARIS.

I. *Het archief van den kerkeraad.*

N.B. De kerkeraad bestond behalve uit den predikant uit ouderlingen en diakenen. De leden werden gekozen door de lidmaten op nominatie van een dubbeltal, sinds 1645 opgemaakt door het collegium qualificatum, bestaande uit den kerkeraad en twee afgevaardigden van den magistraat van Middelburg (Akten 23 Maart 1642 en 18 October 1645). Bij aftreding der leden werden in den regel de oud-leden herkozen. Voorzitter was de predikant, die ook bij staking van stemmen den doorslag gaf.

In het laatst van 1623 werden de eerste ouderlingen en diakenen gekozen, 3 van elke categorie, doch de laatsten kregen eerst den 21en December 1642 zitting en stem in alle consistoriale vergaderingen. Den 17en October 1649 werd het aantal ouderlingen uitgebreid tot 4, het aantal diakenen verminderd tot 2, van welke jaarlijks 2 ouderlingen en 1 diaken moesten aftreden. Den 5en September 1762 werd ook het aantal diakenen op 4 gebracht, waarvan jaarlijks de helft aftrad. Bij de nieuwe wetten van 28 October 1872 evenwel werd bepaald, dat de kerkeraad «at least» twee ouderlingen en twee diakenen moest tellen; en sedert dien tijd is dit minimum niet overschreden.

1—9. Aktenboek van den kerkeraad. (1) 1624—1866. 9 deelen.

N.B. Hierin ook de akten van het collegium qualificatum.

1. 1624—1664.

N.B. De vaststelling der wetten voor den kerkeraad geschiedde den 23en Maart 1639; op dezen datum zijn zij in dit deel geregistreerd; ze werden herzien op 8 en 15 April 1643 en toen eveneens in dit deel ingeschreven en onderteekend tot 1664. Voorin een chronologische inhoudsopgave, achterin een trouwregister van 1624 tot 1645, een doopregister en een register van lidmaten van 1642 tot 1645.

(1) Bij den scriba der Engelsche gemeente bevindt zich het aktenboek van den tijd na 1866, bestaande uit twee deelen.

2. 1665—1721.

N.B. Voorin de wetten en reglementen van 1665 met de onderteekeningen tot 1707, dan 1 April 1708 herziening der wetten met de onderteekeningen tot 1767. De akten van Januari tot Juli 1681 zijn uit dit deel gescheurd en vervangen door extracten uit die akten. Zie pag. 135 en de akten van 21 October en 26 November 1682 en van 12 Januari en 13 Mei 1683. Achterin eene chronologische inhoudsopgave, die echter, wat betreft de aanwijzing der laatste pagina's, onjuist is.

3. 1722—1761.

N.B. Op pag. 111 staat genoteerd, «dat de notulen beginnende met 10 December 1759 betreffende de zaak van ds. Worsly niet zijn ingeboekt op haar behoorlijke plaats, aangezien de vergadering bij het opkoomen van die zaak was geresolveert, desweegens niets te boeken, voordat haar van de schuld van dom. Worsly zoude zijn gebleeken.» Achterin het vertoog van den kerkeraad aan de classis van Walcheren en andere stukken betreffende de zaak van ds. Worsley. Aan het einde eene lijst der obligatiën, behoorende aan de armen, van 5 Februari 1758.

4. 1761—1774.

N.B. Op pag. 15 en pag. 118 wetten en reglementen, de laatste van 28 Augustus 1768 met de onderteekeningen tot 1799.

5. 1774—1785.

6. 1785—1796.

7. 1796—1808.

N.B. In 1800 werden de wetten opnieuw herzien en volgens de akten van 29 November ingeschreven in een afzonderlijk boek. (1)

8. 1808—1838.

N.B. Hierin ook de akten van den gecombineerden Engelschen kerkeraad van Middelburg en Vlissingen 11 October 1818 (zie nr. 26). De nieuwe wetten, die den 6en April 1823 gearresteerd werden, zijn niet in dit deel ingeschreven, maar in het hieronder in de noot genoemde boek.

---

(1) Dit boek bevat ook de onderteekeningen der kerkeraadsleden tot 1822, daarna de nieuwe wetten van 6 April 1823 met de onderteekeningen tot 1870 en ten slotte de opnieuw herziene wetten van 18 October 1872 met de onderteekeningen tot 1891. Als nog in gebruik zijnde, berust het bij den scriba der Engelsche gemeente. Een afschrift der wetten van 1800 met de onderteekeningen tot 1822 komt voor in nr. 37.

9. 1839—1866.

10—17. Relatieven tot de akten van den kerkeraad. 1675—1878. 8 banden.

N.B. Behalve in nr. 10 en in de eerste helft van nr. 11 wordt steeds verwezen naar de desbetreffende akten.

10. 1675—1776.

N.B. De stukken zijn genummerd 1 tot 200. Voorin een chronologische index. Vele stukken zijn geliasseerd geweest.

11. 1777—1800.

N.B. De stukken zijn genummerd 201 tot 442. Voorin een chronologische index. Vele stukken zijn geliasseerd geweest.

12. 1801—1808.

N.B. De stukken zijn genummerd 443 tot 519.

13. 1808—1824.

N.B. De stukken zijn genummerd 2 tot 151, nr. 1 ontbreekt. Zie den voorgaanden band nr. 501*b*.

14. 1825—1838.

N.B. De stukken zijn genummerd 152 tot 346.

15. 1839—1854.

N.B. De stukken zijn genummerd 1 tot 212. Van 1853 af bevinden zich hierin ook de begrootingen en rekeningen van de diakonie (zie nr. 52).

16. 1855—1866.

N.B. De stukken zijn genummerd 1 tot 168. Van 1857 af bevinden zich hierin ook de begrootingen en rekeningen van de kerkelijke inkomsten en uitgaven (zie nr. 63).

17. 1867—1878.

N.B. De stukken zijn genummerd 1 tot 200. Na 1869 verdwijnen de begrootingen en rekeningen van de kerkelijke inkomsten en uitgaven ten gevolge van het nieuwe reglement op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van 17 Juni 1870 (uitgevaardigd 21 Juli 1870). Zie de stukken hierover in dezen band en in het archief van den kerkvoogd, waarin ook eenige relatieven tot de akten van den kerkeraad na 1878 worden aangetroffen.

18. Chronologische index der stukken, voorkomende in nr. 10 en in het eerste gedeelte van nr. 11. 1675—1800.

1 stuk.

N.B. Deze index bevat de nummers 1 tot 409.

19. Chronologische index der stukken voorkomende in het eerste gedeelte van nr. 13. 1808—1817.

1 stuk.

N.B. Deze index bevat de nummers 1 tot 87. No. 1 behoort echter thuis in den band nr. 12.

20. Stukken betreffende de zaak van ds. George Hughes Worsley. 1759—1760.

1 band.

N.B. Voorin een index van den inhoud der stukken. In de vergadering van den kerkeraad van 5 Mei 1771 werd de ouderling S. M. van der Heyden Sinclair gemachtigd «to put in order all the pieces relative tho the affair of Mr. H. Worsley» (zie nr. 4). — G. H. Worsley werd 6 Mei 1759 beroepen. Kort na zijne bevestiging bleek, dat zijne getuigschriften valsch waren en hij niet gerechtigd was den dienst uit te oefenen; 9 October 1760 werd zijn beroeping onwettig verklaard en zijn naam uit het register der predikanten geroyeerd.

21. Stukken betreffende de zaak van ds. Samuel Wilcocke. 1794—1796.

1 dossier.

N.B. Op den omslag staat: «papers belonging to the resolutions, papers etc. of the Englisch church and must be annexed to nr. 25 of the inventary. A pacquet of letters and copie of letters, concerning different relations between the church-officers and the minister of the worship nr. 25.» — Ds. Samuel Wilcocke, in 1794 bij de nadering der Franschen naar Engeland vertrokken, was, niettegenstaande de dringende aanmaningen van den kerkeraad, niet te bewegen tot terugkeer. Toen in 1796 bericht kwam, dat hij krankzinnig was geworden, werd hij uit zijn ambt ontslagen. Zie ook nr. 11.

22. Stukken betreffende de Schotsche court en de Schotsche kerk te Vere. 1822.

1 pak.

N.B. Hierbij vele retroacta van 1690 tot 1799, o. a. een lijst der archiefstukken van de Schotsche kerk van 14 December 1799. Op den omslag staat: «these papers belongs to the affair of the late scotch court at Campvere; cf. acts of the 6 of January 1822, 29 of December 1822.» — Na vernietiging van het Schotsche stapelcontract en het intrekken van het tractement voor den predikant der Schotsche gemeente te Vere in 1799, hadden de leden van den stapel en van den kerkeraad zich vereenigd tot eene comité om de kerkelijke eigendommen en fondsen

in stand te houden. De beheerder, de ouderling Falconer, gaf ze echter over aan den Engelschen vice-consul. In 1822 stelde de kerkeraad van de Engelsche gemeente te Middelburg pogingen in het werk om ze in handen te krijgen ten bate van de armen der voormalige Schotsche gemeente, die nu bij de Engelsche gemeente in Middelburg om steun aanklopten. Deze pogingen leidden echter tot geen resultaat.

23. Kwitanties, behoorende bij de kerkelijke rekeningen. 1809—1866.

1 pak.

N.B. Deze kwitanties behooren thuis bij de relatieven van den kerkeraad, doch zijn afzonderlijk bewaard; die van 1866 tot 1869 echter zijn bij genoemde relatieven ingebonden (zie nr. 17); de latere bevinden zich in het archief van den kerkvoogd. Dit pak bestaat uit verscheidene pakken en liassen.

24. Extracten uit het aktenboek van den kerkeraad. 1623—1735.

1 deel.

N.B. Voorin een index van den inhoud, eene lijst der leden van den kerkeraad 1712 tot 1742, en eene lijst van lidmaten 1722 tot 1740. Achterin extracten uit het doop- en trouwboek 1698 tot 1739.

25. Extracten uit het aktenboek van den kerkeraad. 1623—1735.

1 deel.

N.B. De inhoud van dit deel is volkomen gelijk aan dien van nr. 24. Voorin staat: «extract uyt het grootboek van de Engelse kerk».

26. Aktenboek van den gecombineerden kerkeraad der Engelsche gemeente te Middelburg en te Vlissingen. 1847.

1 deel.

N.B. Voorin eenige losse relatieven tot deze akten. — De vergaderingen van dezen gecombineerden kerkeraad werden gehouden voor het beroepen van den gemeenschappelijken predikant. De akten van de eerste vergadering, te dien einde gehouden 11 October 1818, bevinden zich in nr. 8, terwijl deze akten van 1847 ook geboekt zijn in nr. 9.

27 en **28.** Trouw-, doop- en lidmatenboek. (1) 1624—1819.

2 deelen.

27. 1624—1721.

N.B. Hetzelfde trouwregister tot 1645 komt ook voor in nr. 1, waarin tevens het doopregister en het register van lidmaten voorkomen van 1642 tot 1645.

---

(1) Bij den scriba der Engelsche gemeente bevindt zich een dubbel exemplaar van het trouw-, doop- en lidmatenboek van 1819 tot 1901, waarin ook voorkomt eene lijst van lidmaten van 1736 tot 1837 (zie nr. 28).

28. 1722--1819.

N.B. Het trouwboek loopt slechts tot 1810. Aan het einde staat: «The 9 Jan. 1811 all this relations of marriages, celebrated since 7 of April 1624 till 23 of Dec. 1810 in the Englisch church, are inserted and added by the register of civil authority. See acts Jan. 1811 and certificate of this nr. 31 by the charters.» Van het lidmatenboek hierin alleen het begin 1722 tot 1723. Zie de noot onder aan de voorgaande pagina.

29. Lidmatenboek. 1796—1839.

1 deel.

N.B. Dit boek bestaat uit twee lijsten van lidmaten, de eerste van 1796, bijgehouden tot 1798, en de andere van 1837, bijgehouden tot 1839. Achterin een lijst van lidmaten, die getrouw deelnamen aan het Heilig Avondmaal, 1781 tot 1808.

30. Lijsten van lidmaten, ouderlingen en diakenen. 1778—1837.

1 pak.

N.B. Hierbij eenige stukken, betrekking hebbende op lidmaten. 1838 tot 1841.

31. Attestatiën van lidmaten en bijbehoorende extracten uit den burgerlijken stand. 1801—1877.

1 pak.

N.B. De meeste stukken zijn geliasseerd geweest, doch de lias is gebroken.

32. Lijst van predikanten, ouderlingen en diakenen. 1624—1847.

1 deel.

N.B. Voorin eenige bijzonderheden betreffende de gemeente. Deze lijst is in 1770 gedrukt en daarna bijgehouden tot 1847.

33. Lijst van predikanten, ouderlingen en diakenen. 1624—1791.

1 deel.

N.B. Voorin staat: «manuscript of copie van het in 1770 bij Pieter de Coebert te Middelburg uitgekomen werkje, getiteld: Naamlijst der predikanten der Engelsche gemeente te Middelburg 1623—1770» (zie nr. 32).

34. Stukken betreffende vacatures en beroepingen van predikanten. 1802—1847.

1 pak.

35. Stukken betreffende de verkiezing van notabelen. 1869—1871.

1 pak.

36. Register van eigendommen en archiefstukken. 1768—1849.
1 deel.

N.B. In dit deel komen voor: 1°. een lijst van zilverwerk d.d. c. 1768, bijgehouden tot 1869; 2°. lijsten van obligatiën der kerk en na de splitsing der fondsen lijsten van obligatiën van het kerkefonds en van het armenfonds dd. 1800, bijgehouden tot 1843; 3°. lijsten van archiefstukken, bijbels en psalmboeken van 1775, 1776, 1839 en 1849, welke laatste is bijgehouden tot 1879. Dit deel heeft waarschijnlijk eerst in het archief van de diakonie berust, daarna in dat van den ontvanger der kerkelijke fondsen en is later, toen in 1843 de obligatiën hiertoe behoorende verkocht waren, en de ontvanger in 1848 van de zorg voor het zilverwerk ontheven werd (zie nr. 9, 20 April 1848), overgebracht naar het archief van den kerkeraad, wiens scriba de lijsten der archiefstukken heeft bijgehouden.

37. Extracten uit de resolutiën van den Raad van Middelburg betreffende de Engelsche kerk. 1675—1796.
1 deel.

N.B. Hierachter de wetten der kerk van 1800 met de onderteekeningen tot 1822 (zie de noot onder aan de pag. bij nr. 7), eenigo aanteekeningen betreffende de Schotsche kerk te Vere van 1779 tot 1822, o. a. eene lijst van archiefstukken van 1799 en eene lijst van archiefstukken der Engelsche kerk van 1839.

38 en **39**. Wetten der classis van Walcheren, 1713—1779.
2 deelen.

38. 1713.

N.B. Achterin bijvoegsels op de classicale wetten tot 1738.

39. 1779.

N.B. Achterin geschreven bijvoegsels op de classicale wetten. 1780—1798.

40. Stukken betreffende de classicale vergaderingen. 1801—1816.
1 pak.

II. *Het archief der diakonie.*

N.B. Het beheer van alle goederen der gemeente berustte bij de diakonie, zoowel van die der kerk als van de armenfondsen. Hoewel de administratiën dezer beide fondsen aanvankelijk gescheiden gehouden waren, was in verloop van tijd groote verwarring ontstaan. Eerst in 1800 werd hierin verbetering gebracht. Den 4en Januari stelde namelijk de commissie voor het maken van een plan voor den publieken eeredienst aan den kerkeraad voor, om van nu af aan de kerke- en de armenrekeningen streng van elkaar te scheiden. Dit voorstel werd aangenomen en de commissie zond den 10en Februari d. a. v. een

uitvoerig concept-plan van scheiding in. In de vergadering van den kerkeraad van 17 Maart werd de zaak tot stand gebracht. Voortaan zouden de diakenen alleen het armenfonds beheeren, waarvan de inkomsten zouden bestaan uit intresten van obligatiën, legaten, giften en collecten. Zij moesten hiermee zorgen voor armenbedeeling en voor vuur bij godsdienstoefeningen en kerkeraadsvergaderingen en bovendien jaarlijks f 40 storten in het kerkefonds als bijdrage voor het traktement van den koster. Ten gevolge van deze splitsing zijn enkele registers, oorspronkelijk bij de diakonie in gebruik, na 1800 in andere handen overgegaan (zie nr. 36 en de noot bij afdeeling IV).

41—52. Rekeningboek der diakonie. 1624—1865. 12 deelen.

N B. Dit rekeningboek bevat de rekeningen van de tweemaandelijksche ontvangsten en uitgaven van den beheerenden diaken, afgehoord door den kerkeraad, in het begin steeds om de twee maanden. Na 1833 komen alleen de jaarlijksche rekeningen voor, waarvan de maandelijksche ontvangsten en uitgaven zijn opgeteekend.

41. 1624—1634.

N.B. Voorin eene lijst van voorwerpen onder het beheer van de diakonie. Na de rekening van 8 Februari 1632 komen lijsten van personen voor, die bijdragen tot het traktement van den predikant, met opgave van het bedrag en ook van de wijze van uitkeering. 1624 tot 1634.

42. 1634—1643.

N.B. De rekeningen beginnen eerst met pag. 31. Voorin eene lijst van voorwerpen onder het beheer van de diakonie en de lijsten van personen, die bijdragen tot het traktement van den predikant, met opgave van het bedrag en ook van de wijze van uitkeering. 1634 tot 1643. Achterin en ook op pag. 29 en 30 eenige aanteekeningen van den diaken over de jaren 1637 tot 1643. Hierin ook eenige losse kwitanties. Op het titelblad staat:

„Memorand.

1. The ministers accompts with the people, who paid him a part of his salary.

2. The churches accompt."

43. 1644—1652.

N.B. Voorin eene lijst van voorwerpen onder het beheer van de diakonie. Dan de rekeningen van de geldmiddelen der kerk (ontvangsten: wekelijksche collecten, driemaandelijksche contributiën, interesten, legaten; uitgaven: traktement van den predikant, reparaties, huisschatting enz.) van 1644 tot 1650; achterin deze rekeningen van 1650 tot 1652.

44. 1652—1665.

N.B. De rekeningen van 1662 tot 1665 bevinden zich voorin; hierachter die van 1652 tot 1662. Op de beide eerste pagina's staan rekeningen van geldmiddelen der kerk van 1661 tot 1664.

45. 1666—1684.

46. 1684—1699.

47. 1700—1714.

48. 1714—1729.

49. 1729—1768.

N.B. Achterin twee lijsten van obligatiën, toebehoorende aan de kerk, de eene van 1765 en de andere zonder jaartal, en twee lijsten van zitplaatsen in de kerk van 1765 en 1767. Het vervolg op deze lijst van zitplaatsen wordt vermeld in de noot op afdeeling IV.

50. 1768—1798.

51. 1798—1832.

N.B. Na 1809 worden vrij geregeld de rekeningen van de inkomsten en uitgaven per drie maanden opgesteld en afgehoord. Hierin eenige losse kwitanties.

52. 1833—1865.

N.B. Hierin komen alleen jaarlijksche rekeningen voor. De maandelijksche ontvangsten en uitgaven zijn in het begin niet, later wel opgeteekend. Van 1853 af zijn in dit deel alleen de concept-rekeningen opgenomen en worden de definitieve rekeningen met de begrootingen aangetroffen in de relatieven tot de akten van den kerkeraad. Zie nr. 9, 6 November 1853: «The deacons deliver the budget of their administration for the year 1854, made up according to the prescribtion of the classical direction», en het algemeen reglement op de diakonie-administratie bij de Nederlandsche Hervormde kerk, in werking getreden 1 Januari 1853 (zie nr. 15).

53 en **54**. Collectenboek. 1766—1857.

2 deelen.

53. 1766—1806.

54. 1807—1857.

N.B. Hierachter eene lijst van bij den dienst aanwezige kerkeraadsleden van 1841 tot 1847 en daarna van afwezige kerkeraadsleden van 1848 tot 1857.

55. Inventaris van den boedel van Jan Kemp. 1747.
1 pak.

N.B. Hierbij vele bijhoorende boedelpapieren. Zie nr. 49, waar 7 April 1748 de rekening-courant van dezen boedel wordt goedgekeurd.

56. Inventaris van den boedel van Sarah King, weduwe Van Velsen. 1795.

N.B. Hierbij eenige bijbehoorende stukken.

57. Ordonnantie op het admitteeren van vreemdelingen binnen de stad Middelburg en hare ambachten. 1777.
1 stuk.

III. *Het archief van den ontvanger der kerkelijke fondsen.*

N.B. Bij de scheiding in 1800 van armenfonds en kerkefonds was de administratie van het laatste aan den geheelen kerkeraad opgedragen. Deze stelde uit zijn midden hiervoor een ontvanger aan. Den 17en Maart 1800 werd als zoodanig benoemd de ouderling W. Exrik, terwijl tot het kerkefonds gebracht werden: interesten van obligatiën, legaten, giften, contributiën en collecten bij aanneming van lidmaten, ondertrouw enz., collecten voor het onderhoud der kerk, het geld der zitplaatsen en de opbrengst in de bussen, ten behoeve der kerk geplaatst. Bovendien zouden ook de boeten der kerkeraadsleden, die tot hiertoe aan het Engelsch gezelschap behoorden, voortaan aan het kerkefonds vervallen. Ten laste van dit fonds kwamen natuurlijk het onderhoud van de kerk, het traktement van den koster, enz.

Deze administratie bleef langen tijd bestaan. Ook toen in 1819 een nieuw reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van den eeredienst bij de Hervormde gemeenten in Zeeland werd ingevoerd en de kerkerkad werd uitgenoodigd om toe te treden, besloot deze den 1en April 1819 «to depose this resolution for future information if need», m. a. w. de zaak bleef zooals zij was.

58. Reglementen op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van den eeredienst bij de Hervormde gemeenten in Zeeland. 1819 en 1820.
2 stukken.

N.B. Het eerste stuk is geadresseerd aan de kerkelijke administratie der Engelsche gemeente. Er is op aangeteekend: «see the acts of the 1 of April 1819 and an exemplar of this is given to the Receiver and administrator of the churchfunds». Hierbij het adres van de gecommitteerden uit de Zeeuwsche classes ter reclame van de geestelijke goederen en fondsen aan het wetgevend lichaam der Bataafsche republiek. 1800.

59. Aanteekeningen over de eigendommen der kerk. 1799—1855.

1 pak.

N.B. Hierbij eenige polissen van brandassurantie. 1851—1870. Op den omslag staat: «bewijs en eigendom van het kerkgebouw der Engelsche gemeente te Middelburg».

60. Stukken betreffende de financiën der kerk. 1800—1842.

1 pak.

N.B. Hierbij eenige schuldbekentenissen en akten van overdracht van obligatiën ten behoeve van de gemeente, de kerk en de diakonie. 1762—1800.

61 en 62. Boetenboek van leden van den kerkeraad. 1787—1836.

2 deelen.

N.B. Vóór 1800 kwamen deze boeten in de kas van het Engelsch gezelschap (zie nr. 72), na dien tijd in die van het kerkefonds.

61. 1787—1830.

N.B. Hierachter eene lijst van boeten en collecten van 1834 tot 1837. Voorin een index van persoonsnamen van pag. 1 tot 97, achterin een dito van pag. 134 tot 158.

62. 1834—1836.

N.B. Hierin ook de boeten van leden van het Engelsch gezelschap (zie nr. 73). Voorin een index van persoonsnamen.

63. Begrootingen en rekeningen van de kerkelijke inkomsten en uitgaven. 1857—1868.

1 pak.

N.B. Van 1857 af bevinden zich deze begrootingen en rekeningen ook in de relatieven tot de akten van den kerkeraad. Zie nr. 9, 12 Februari 1857: «in the same time resolved that yearly in the month of October a budget shall be made up and the same for 1857 shall be arrested in the first following meeting; in order to avoid the amalgamation of the revenues and expenditures of different years.» Zie nr. 16.

IV. *Het archief van den kerkvoogd* (1).

N.B. Eerst in 1869 onderging de kerkelijke administratie eene belangrijke wijziging. Ingevolge het besluit van het Algemeen college van Toezicht op het beheer der goederen van de Hervormde gemeenten

(1) Bij den kerkvoogd der gemeente berust het register van zitplaatsen in de kerk van 1769 tot 1806 met een lacune tot 1848 en daarna weder bijgehouden tot heden.

van 12 October 1868 nr. 40, waartoe ook de Engelsche gemeente toetrad, werd voortaan het beheer der kerkelijke goederen opgedragen aan een kerkvoogd onder medewerking van notabelen en onder toezicht van het Provinciaal en van het Algemeen college. Het Algemeen reglement voor de Hervormde gemeenten werd vastgesteld 17 Juni 1870, terwijl ingevolge art. 8 van het Algemeen reglement door kerkvoogd en notabelen der Engelsche gemeente een plaatselijk reglement werd gearresteerd den 31en Mei 1875. Volgens dit reglement wordt de kerkvoogd door notabelen benoemd voor den tijd van drie jaar. Hij is herkiesbaar. De notabelen worden voor den tijd van vier jaar gekozen uit en door de stemgerechtigde leden. Hun aantal is twee, waarvan om de twee jaar één aftreedt, die eveneens herkiesbaar is.

64. Stukken, ingekomen bij en uitgegaan van den kerkvoogd. 1869—1886.

1 pak.

N.B. Hierbij eenige relatieven tot de akten van den kerkeraad na 1878 (zie nr. 17).

65. Begrootingen en rekeningen van de kerkelijke inkomsten en uitgaven. 1869—1886.

1 pak.

N.B. De begrooting van 1869 is nog gearresteerd door den kerkeraad, de rekening opgemaakt door den kerkvoogd, reeds gearresteerd door notabelen. Tevens zijn de kwitanties, die vóór 1869 bij de relatieven tot de akten van den kerkeraad zich bevinden, nu hier aanwezig (zie nr. 17 en nr. 64).

V. *Het archief van het Engelsch gezelschap.*

N.B. Dit gezelschap, opgericht in 1759, bestond uit leden en oudleden van den kerkeraad. Het doel was hoofdzakelijk een gezellig samenzijn. In de wetten van 1769 worden slechts 5 artikelen gewijd aan voorstellen, besluiten en werkzaamheden (Cap. IV § 7—11), terwijl bij de herziening der wetten in 1799 alleen terloops een uur wordt bepaald voor mogelijke «deliberations» (Cap. IV § 5). Van 1816 tot 1834 ontbreken niet alleen de notulen, maar ook de rekeningen van het gezelschap. Eveneens zijn voor dat tijdvak de aanteekeningen der boeten afwezig. Waarschijnlijk is het gezelschap toen eenigen tijd ontbonden geweest. Althans aan het hoofd van het nieuwe notulenboek van 1834 staat: «first meeting of the Englishcompany on Wednesday the 17the Sept. 1834», terwijl tevens in de vergadering van 26 November d.a.v. nieuwe wetten gearresteerd worden. Ook de aard en strekking schijnt na dien tijd gewijzigd te zijn. Het gezelschap is ernstiger geworden. De «vriendelijke» maaltijden en uitstapjes naar Domburg, die blijkens de rekeningen vroeger veelvuldig voorkwamen, behooren nu grootendeels tot het verleden. Misschien ook al omdat niet alleen in 1800 reeds de boeten der kerkeraadsleden aan het kerkefonds waren toegewezen, maar ook na

1836 de boeten der leden van het gezelschap afgeschaft schijnen te zijn — en de kas dientengevolge minder goed gespekt was. De bijeenkomsten zijn nu hoofdzakelijk voorvergaderingen van die van den kerkeraad en worden soms zelfs aangemerkt als werkelijke consistoriale vergaderingen (concept-notulen 5 Maart 1846). In Cap. I art. 4 van de nieuwe wetten wordt dan ook bepaald, dat «the assemblies of this company will tend particularly to deliberate upon matters concerning the English church». Naast de materiëele belangen der kerk (reparatiën van het kerkgebouw, verkoop van eigendommen, bewaren van archiefstukken) komen ook ter sprake het maken van nominatiën voor leden van den kerkeraad, het arresteeren der rekeningen van den kerkelijken ontvanger en van de diakonierekeningen, het aanstellen van een organist, het zenden van kinderen naar koloniën van weldadigheid, het verstrekken van subsidiën voor onderricht aan kinderen van onvermogende ouders enz. enz. Het gezelschap is waarschijnlijk kort na 1847 opgeheven.

66. Wetten en notulen van het Engelsch gezelschap met de onderteekening der nieuwe leden. 1769—1812.

1 deel.

N.B. De notulen loopen tot 1773, gevolgd door die van 26 Jan. en 2 Februari 1785, die betrekking hebben op de feestelijke herdenking van het 25-jarig bestaan van het gezelschap. Hierachter het gedicht, uitgesproken door den predikant Samuel Wolcocke bij dat jubileum.

67. Wetten en notulen van het Engelsch gezelschap. 1769—1773.

1 deel.

N B. Deze wetten en notulen zijn een copie van nr. 66. Bovendien vóór in dit deel het formulier van verbintenis, vastgesteld door de nationale synode in 1619, met een bijvoegsel volgens resolutie van de classis van Walcheren van 1693 en een afschrift van de wetten der kerk van 1665 tot 1768 mede met de onderteekeningen tot 1782 (zie nrs. 2 en 4).

68. Wetten van het Engelsch gezelschap. 1769—1799.

1 deel.

N.B. Deze wetten zijn eveneens eene copie van nr. 66. Ook in dit deel bevindt zich het formulier van verbintenis, vastgesteld door de nationale synode in 1619, en een afschrift van de wetten der kerk van 1768 (zie nr. 4). Achterin het gedicht, uitgesproken door den predikant Samuel Wilcocke bij het 25-jarig jubileum van het gezelschap in 1785, en eene naamlijst van predikanten, diakenen en ouderlingen 1623 tot 1816.

69. Wetten van het Engelsch gezelschap. 1834.

1 stuk.

N.B. Deze wetten zijn onderteekend tot ± 1840.

70. Notulen van het Engelsch gezelschap. 1834—1843.
1 deel.

N.B. De notulen van 1773 tot 1834 ontbreken.

71. Concept-notulen van het Engelsch gezelschap. 1844—1847.
1 pak.

N.B. Blijkbaar is van deze notulen nooit een net exemplaar ververvaardigd. Hierbij enkele ingekomen stukken.

72 en **73**. Rekeningen van het Engelsch gezelschap. 1768—1845.
1 deel en 1 pak.

72. 1768—1816.
1 deel.

N.B. Deze rekeningen, opgemaakt door den ontvanger, zijn goedgekeurd door de leden en onderteekend door den praeses van het gezelschap. Tot de inkomsten behooren behalve de boeten der leden van het gezelschap tot 1800 ook de boeten der kerkeraadsleden. Zie de wetten van 1769 Cap. III § 3 en nrs. 61 en 62. Voorin staat: «Accounts of the English company at Middelburg with the forfeits paid by the members».

73. 1835—1845.
1 pak.

N.B. Deze rekeningen, opgemaakt door den ontvanger, zijn gearresteerd door den praeses en den scriba van het gezelschap. Alleen in de eerste rekening komen nog boeten voor (zie nr. 62), na 1836 bestaan de inkomsten alleen uit de contributiën der leden. In dit pak ook eenige kwitantiën. De rekeningen van 1816 tot 1835 ontbreken.

74. Gedicht, uitgesproken door den predikant Samuel Wilcocke bij het 25 jarig jubileum van het gezelschap. 1785.
1 stuk.

Het Rijksarchief in Utrecht.

I. *Toestand van de bewaarplaats van het archief.*

De toegang uit den kelder van het Hoog Militair Gerechtshof naar de kelders onder mijn archief is in het afgeloopene jaar volgens mijn wensch dichtgemetseld. Enkele der kelders, waaraan sinds jaren niets gedaan was, zijn daarna gereinigd, waarna de concierge ze in gewoon onderhoud heeft overgenomen. Zoodra de met brandstoffen gevulde kelders ledig zijn, zullen ook dezen eens goed onderhanden genomen en gewit moeten worden.

Bij de te dezer gelegenheid gedane inspectie bleek het, dat in het gewelf van den voorkelder onder de bureaux een gat aanwezig was, zonder twijfel afkomstig van een ouden schoorsteen en door verzuim niet gedicht. Dergelijke communicatie van een met brandstoffen gevulden kelder met het archief scheen mij met het oog op brandgevaar zeer ongewenscht; bovendien werd daardoor het veelvuldig voorkomen van vleermuizen op de bureaux verklaard; op mijn verzoek heeft de hoofdopzichter het gat gedicht. Later, toen de in den voorkelder geborgene brandstoffen opraakten, zijn in denzelfden kelder nog twee dergelijke gaten ontdekt; ik vertrouw, dat ook dezen gedicht zullen worden.

De vocht en de schimmel in de onderste doozen der charterkasten zijn onveranderd gebleven. Ik heb de aandacht van den hoofdopzichter er op gevestigd, dat de vorm en de plaats van sommige plekken in de buitenmuren schenen aan te duiden, dat gebreken aan de goot daartoe aanleiding hadden gegeven.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

De blusch- en reddingsmiddelen zijn door het nieuwe personeel als gewoonlijk geïnspecteerd. Gebreken van belang zijn daarbij niet ontdekt; wegens het lekken der brandkranen zijn echter koperen emmertjes aangeschaft.

De nieuwe regeling van het brandpersoneel voldoet goed: terwijl vroeger bij het voorkomen van brand nooit een der aangenomene personen verscheen, waren bij een onbeteekenenden

brand in de buurt van het archiefgebouw in het afgeloopene jaar 8 van de 10 personen hier aanwezig.

Het waterverbruik blijft volgens de aanwijzing van den watermeter onwaarschijnlijk hoog en onwaarschijnlijk ongeregeld. In het afgeloopene jaar is daarom de watermeter vanwege de directie van de Waterleiding-maatschappij onder toezicht van een dezerzijds gestelden persoon beproefd, doch tot mijne verwondering met het resultaat, dat geen gebrek ontdekt werd. Eene verklaring der zonderlinge verschillen schijnt niet te geven.

Omtrent de blijkens mijn vorig verslag aan Uwe Excellentie gesignaleerde gebrekkige inrichting van den reddingstoestel heb ik nog niets vernomen.

II*. *Toegankelijkheid van het archief.*

In het begin van het vorige jaar machtigde Uwe Excellentie mij, om gedurende de maanden November tot en met Maart het archief te 3 uur te sluiten. In overleg met de ambtenaren heb ik echter geene aanleiding gevonden, om van deze vergunning gebruik te maken; alleen in de maand December is het wel eens noodig iets vóór 4 uur te sluiten, omdat het daglicht ons verlaat.

III. *Toestand van de archiefverzamelingen.*

Over het in mijn vorig verslag beschrevene herstellen der opgeplakte bisschoppelijke charters, heb ik in het afgeloopene jaar eene uitvoerige correspondentie gevoerd met den Algemeenen rijks-archivaris, die meende zich met het gevolgde procédé niet in allen deele te kunnen vereenigen. Zoover ik kan nagaan, is het mij gelukt zijne grootste bezwaren weg te nemen; en ik twijfel niet, of het zal mij mogelijk zijn, hem van de doelmatigheid van het gevolgde procédé te overtuigen, zoodra mij de gelegenheid geboden wordt hem de herstelde stukken eens te toonen. Daar de met de herstellings-werkzaamheden belaste persoon het in het afgeloopene jaar zeer druk had, zijn die werkzaamheden nog niet voortgezet: nu de zwaarst beschadigde charters hersteld waren, scheen de voortzetting van het werk zonder bezwaar eenigen tijd verschoven te kunnen worden.

Het herstellen van de banden der schepenarchieven van het platteland der provincie is in het afgeloopene jaar geregeld voortgezet, doch door den grooten omvang van het werk weder weinig gevorderd. Op het laatst van het jaar verzocht ik den binder het werk tijdelijk te staken, om zijne zorgen te wijden

aan de klooster-archieven, waarover ik aanstonds spreken zal en die hem allicht gedurende het volgende jaar zullen bezighouden.

Van ouds berustte op mijn bureau een zeer groot aantal oude eikenhouten charterkistjes, afkomstig van een der kapittelen, doch buiten gebruik gesteld sedert de charters in kartonnen doozen geborgen zijn. Voor deze kistjes was geene andere bewaarplaats te vinden dan de kelder, en in het afgeloopene jaar bleek het, dat eenige dientengevolge verrot waren. Ik heb derhalve aan mijne ambtgenooten gevraagd, of een hunner wellicht behoefte aan zulke kistjes had. Bij mijne ambtgenooten in Noordholland en Noordbrabant bleek dit inderdaad het geval te zijn, en met machtiging van Uwe Excellentie heb ik aan ieder hunner een 60-tal kistjes toegezonden. Later komende aanvragers heb ik naar hen moeten verwijzen.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der inventarisatie en der ordening van het archief.*

De bewerking van het archief van het kapittel van Oudmunster is in den voorzomer geheel afgeloopen. Wel blijft ook nu nog bij dit archief eene veel grootere massa ongeordende rommel over (waaronder zelfs vrij wat stukken van andere kapittelen) dan elders; maar volgens mijn werkplan kan ik mij daarmede thans niet inlaten. De voltooide inventaris, nog eens herzien en door samenvoeging van nummers gewijzigd, telt 832 nummers waarbij de in het vorige verslag vermelde losse papieren overal ingedeeld zijn. Met het overschrijven van den inventaris houdt de klerk zich bezig; wanneer dit werk voltooid is, zal natuurlijk het geheele archief volgens dezen inventaris gerangschikt en opnieuw genummerd moeten worden.

De inventaris van de archieven der Staten- en Ridderschapsconventen, ten vorigen jare door Dr. De Hullu voltooid, is thans geheel in het net geschreven; hij bevat 567 nummers. Deze archieven zijn daarna opnieuw geordend en volgens den inventaris genummerd. Bij deze gelegenheid zijn deze stukken, waaraan sedert het overlijden van Dr. Vermeulen niets gedaan was, allen van nieuwe omslagen voorzien; de talrijke pakken rekeningen zijn in portefeuilles geborgen. Aan den binder is daarna opgedragen, alle middeleeuwsche stukken te binden; daarna zullen de ingenaaide en geheel kromgetrokkene rekeningen opnieuw genaaid worden, terwijl de door muizen zwaar beschadigde perkamenten banden van nieuwe ruggen voorzien zullen worden. Dit werk zal geruimen tijd kosten.

Met de nieuwe beschrijving van de vrij talrijke charters der kloosters heeft Dr. De Hullu een aanvang gemaakt. De charters van Ter Horst bij Renen, van St. Jan te Wijk en van St. Jan te Montfoort en die van de balye van St. Catharyne waren geheel afgewerkt, toen de later te vermelden inspectie Dr. De Hullu in dit werk kwam storen.

In den zomer nam ik de in mijn vorig verslag besprokene herziening der door Dr. Brom nagelatene regesten van het oorkondenboek van Utrecht tot 1301 ter hand, met het oog op de reeds besprokene publicatie daarvan. Ik had mij voorgesteld, dat het werk vlug zou vorderen; maar het viel niet mede. De regesten zijn, zooals van zelf spreekt, in den loop van een paar jaren nu en dan nedergeschreven zonder bedoeling om ze te doen drukken. Natuurlijk zijn ze dus wat ongelijkmatig bewerkt en niet met zooveel zorg als men besteedt aan eene voor den druk bestemde verzameling. Zoodra ik de herziening der dagteekeningen, waartoe ik mij aanvankelijk had willen beperken, ter hand nam, werd mij dit feit duidelijk, en ik zag mij dus verplicht de beschrijvingen hier en daar (zoo goed het ging zonder raadpleging der stukken) wat af te ronden. Vooral ook moesten de verwijzingen naar de bronnen vrij wat verduidelijkt worden, wat vooral noodig was bij vele handschriften van mijn archief, die na de aanhaling een ander nummer gekregen hadden dan het voorloopige, door Dr. Brom aangehaalde.

Mijne hoofdwerkzaamheden aan de regesten betrof echter de bewerking der dagteekeningen, die ik thans allen voluit aan het hoofd der regesten heb afgeschreven en herleid volgens den Nieuwjaarsstijl. Dr. Brom, die zijn arbeid nog niet definitief afgesloten had, was ten dezen niet geheel consequent geweest. Nu alle dagteekeningen volgens eenzelfde systeem herleid werden, bleken zoodoende verschillende oorkonden dubbel aanwezig te zijn; eene der twee werd dan natuurlijk verwijderd.

Nu en dan bleek de herleiding tot den Nieuwjaarsstijl natuurtuurlijk tot onbevredigende resultaten aanleiding te geven; ik heb al deze gevallen aangeteekend, teneinde ten slotte te overwegen, of en in hoeverre ze mij aanleiding geven, om voor de betrokkene kanselarijen te besluiten tot het gebruik van een anderen dan den Nieuwjaarsstijl. Het resultaat kan ik nog niet definitief overzien; wel heeft het mij getroffen, dat tot nog toe eerst ver in de 13e eeuw bepaalde bewijzen van het volgen van den Paaschstijl gevonden zijn. Het schijnt dus ten slotte in hoofdzaak in het bisdom Utrecht gegaan te zijn zooals elders: tegen het midden der 13e eeuw is de oorspronkelijke kanselarijstijl (denkelijk die van Nieuwjaar) allengs vervangen door dien van O. L. Vrouwen-Boodschap of van Paschen. Het verschil tusschen

Utrecht en andere gewesten zou dan alleen dit zijn, dat deze nieuwe stijl zich daar niet gehandhaafd heeft, doch reeds in 1310 weder door den Kerststijl vervangen is. Een volgend jaar hoop ik over deze belangrijke aangelegenheid uitvoeriger mededeelingen te kunnen doen. Tegelijk zal ik dan denkelijk in staat zijn eene meer nauwkeurige lijst te geven van de regeeringsjaren der Utrechtsche bisschoppen dan tot nu toe bekend was: alles, wat mij bij het herzien der regesten dienaangaande is voorgekomen, heb ik nauwkeurig aangeteekend.

De herziening der regesten is thans gevorderd tot 1275, zoodat slechts 26 jaren meer te behandelen overblijven. Het verdient evenwel opmerking, dat de uit deze 26 jaren bewaarde oorkonden meer dan een derde van het geheele materiaal omvatten.

Bij het herzieningswerk bleken onverwachts natuurlijk nog tal van andere kleine werkzaamheden noodig te zijn. Zoo moesten nog verscheidene afschriften vervaardigd worden (waarbij ik weder de gewaardeerde welwillendheid van den Algemeenen rijksarchivaris mocht ondervinden). Van de bij deze gelegenheid gedane onderzoekingen vermeld ik alleen die omtrent den datum van den stadbrief van Zwolle, waarbij overtuigend bleek, dat men geheel ten onrechte aan het overgeleverde jaar 1230 getwijfeld heeft.

Over het archief der O. R. C. Clerezy valt ditmaal weder een en ander te berichten. Ten vorigen jare kon ik mededeelen, dat de archivaris van Rotterdam zich bereid verklaard had, de vrij omvangrijke verzameling stukken van het St. Ursula-klooster te Schiedam te inventariseeren. In het afgeloopene jaar verklaarde zich ook de Algemeene rijksarchivaris bereid, de werkzaamheden aan dit archief te doen hervatten.

Behalve de bovenbedoelde Schiedamsche stukken, bevat de volumineuse afdeeling van dit archief, die de provincie Zuidholland betreft, in hoofdzaak twee verzamelingen van stukken: betreffende de Delftsche en de Leidsche kloosters. De Delftsche afdeeling was vroeger reeds van wege het Algemeene rijksarchief bewerkt, terwijl de archivaris van Leiden het uitzicht geopend had, dat hij mettertijd de Leidsche stukken zou bewerken. Ik wendde mij thans allereerst tot zijn onlangs opgetreden opvolger met de vraag, of hij bereid was, de belofte van zijn voorganger gestand te doen. Tot mijne vreugde verklaarde zich de nieuwe titularis aanstonds bereid, om in den loop van het jaar 1902 het werk ter hand te nemen. Voor den Algemeenen rijksarchivaris bleef dus alleen over de bewerking van eene verzameling stukken betreffende verschillende plaatsen in Zuidholland, die slechts één kistje en ééne portefeuille vulden. Ik

heb die beiden aanstonds aan het Algemeene rijksarchief opgezonden; het werk is waarschijnlijk reeds in gang. De charters van het Schiedamsche St. Ursula-klooster heb ik op het laatst van het jaar in goede orde uit Rotterdam terugontvangen, met belofte dat de daarvan vervaardigde inventaris, na herzien en overgeschreven te zijn, spoedig volgen zou.

Met betrekking tot de historisch-statistische kaarten heb ik nog niets gedaan, en ook geene voorbereidende maatregelen daarvoor genomen, daar de kaarten der provincie Utrecht nog niet compleet waren. Bij het verslag, dat de rijksarchivarissen jaarlijks aan de Centrale commissie voor de kaarten zullen uitbrengen, van welke verplichting ik mij ten vorigen jare voor het eerst kweet, vestigde ik echter de aandacht der commissie op de wenschelijkheid om te trachten de grenzen der kerkelijke gemeenten in kaart te brengen. Zou dit echter gelukken, dan scheen het noodig, dat van wege de commissie het terrein eenigszins voorbereid en de medewerking der kerkelijke autoriteiten verkregen werd. Ik hoop, dat het de commissie gelukken zal, om zoodoende deze belangrijke aangelegenheid althans mogelijk te maken.

Nooit is er van wege het Utrechtsche rijksarchief werk gemaakt van het bijeenbrengen van eene verzameling afbeeldingen van belangrijke gebouwen in de provincie, zooals dit bij andere depôts wel geschiedt. De reden daarvan was, dat bij het Utrechtsche gemeentearchief sedert lange jaren een topographische atlas der provincie was aangelegd; het scheen onnoodig en ongewenscht, om daarmede te concurreeren en zoodoende twee vrij wel gelijke verzamelingen te verkrijgen. Doch sedert eenigen tijd bleek de ijver van het stedelijk bestuur op dit punt te verflauwen, — niet onbegrijpelijk trouwens, daar het bijeenbrengen eener dergelijke verzameling eigenlijk niet op den weg van dit bestuur ligt. Toevallig vernam ik echter, dat in het afgeloopene jaar door Burgemeester en Wethouders eindelijk definitief besloten was, de verzameling niet verder te vervolgen. Toen scheen het dus tijd om op te treden, daar de nog zeer onvolledige provinciale atlas der gemeente thans stellig allengs geheel verouderen en op den duur vergeten worden zou. Ik wendde mij derhalve tot Uwe Excellentie, met het voorstel mij te machtigen tot het aanleggen van een provincialen atlas en om, zoo daartoe besloten werd, mij tevens op te dragen, daarmede een begin te maken door te trachten den geheelen provincialen atlas van de gemeente over te nemen, met de bedoeling om op dit reeds eenigszins belangrijke begin met ijver voort te bouwen.

Mijn voorstel had een onverwacht gelukkig resultaat. Van

wege Uwe Excellentie werd mij de verlangde machtiging aanstonds verleend, en toen ik mij dientengevolge tot Burgemeester en Wethouders van Utrecht wendde, werd ik spoedig op het alleraangenaamst verrast door het besluit van den gemeenteraad (d.d. 19 December 1901), genomen op voorstel van Burgemeester en Wethouders, waarbij de geheele provinciale atlas kosteloos aan het rijks-archief werd afgestaan, met uitzondering van enkele kaartboeken en kaarten, behoorende tot de archieven van sommige in het gemeente-archief opgenomene gestichten.

De atlas bestaat uit 11 groote portefeuilles, benevens verschillende afzonderlijke verzamelingen van teekeningen en prenten, waaronder vermelding verdient de niet fraaie maar buitengewoon uitgebreide verzameling teekeningen, omstreeks 1730 vervaardigd door L. P. Serrurier. Een niet onbelangrijk begin derhalve, waarop gemakkelijk kan worden voortgebouwd! Aanstonds heb ik daarvan werk gemaakt: een volgend jaar hoop ik nadere bijzonderheden te kunnen mededeelen.

In mijn vorig verslag vermeldde ik het bijeenbrengen eener fraaie verzameling afgietsels van bisschoppelijke zegels. Ik had gehoopt die verzameling in het afgeloopene jaar te kunnen aanvullen, en daarna de beschrijvingen uit te breiden en te verbeteren. Doch daarvan is niets gekomen en het werk blijkt, zal het goed gedaan worden, zoo uiterst tijdroovend, dat ik daartoe voorloopig geen kans zie. Ik vergenoeg er mij dus mede, om alvast de voorloopige lijst der collectie als bijlage bij dit verslag te voegen.

V. *In druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

De in vroegere verslagen uitvoerig besprokene tabellen van middeleeuwsche graanprijzen, door Mr. J. A. Sillem ontleend aan het archief van het Domkapittel, zijn in het afgeloopene jaar verschenen in de *Verslagen en mededeelingen der afdeeling Letterkunde van de Koninklijke Academie van Wetenschappen.* Verder gaf Dr. G. Brom in het 27e deel van het *Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht* eenige inventarissen van kerksieraden van het kapittel van Oudmunster uit. Dr. P. Q. Brondgeest liet in zijne uitvoerige *Geschiedenis van de balije van St. Catharina en van het Driekoningengasthuis te Utrecht* verscheidene stukken uit mijn archief afdrukken, die deze balye betroffen. Mr. R. Fruin deed in de *Verslagen en mededeelingen der Vereeniging tot uitgave van rechtsbronnen* (IV. 4) opnemen twee akten uit het protocol van den notaris Willem Buer in het archief van Oudmunster. En de heer J. Kalf voegde een afdruk van een brief van den bekenden Willem Heda aan het Dom-

kapittel (dd. 1524) achter zijne *Geschiedenis der middeleeuwsche kunstweverij in Nederland* (Verslag van het St. Bernulphusgilde over 1900).

Vermelding verdient nog, dat Dr. J. de Hullu eenige stukken uit het archief van Veenraden (met welks regeling hij zich in opdracht van Gedeputeerde. Staten bezighoudt) toevoegde aan zijne belangrijke studie over *De stichting der parochie Veenendaal* in het 27e deel van het bovengenoemde *Archief van het aartsbisdom Utrecht.*

VI. *Aanwinsten en verliezen.*

De verkregene aanwinsten waren ditmaal niet zeer belangrijk. Ik was in de gelegenheid aan te koopen een afschrift van den fundatiebrief van twee beurzen in het te Utrecht op te richten seminarie door den Domkanunnik Maximiliaan van Walscaple (1579), en een belangrijk charter betreffende tolvrijdom uit het archief van het Utrechtsche Karthuizerklooster; eene andere (min belangrijke) oorkonde uit het archief van het St. Agnietenklooster te Renen ontging mij door den te hoogen prijs. Over de groote, maar niet zeer belangrijke verzameling stukken, ten geschenke ontvangen van den heer baron Van Tuyll van Zuylen bericht ik Uwe Excellentie onder eene volgende rubriek. Op mijn verzoek had de kerkeraad van Bunschoten de welwillendheid aan mijn depôt af te staan eenige 17e eeuwsche transportregisters van dat gerecht, door Dr. De Hullu in het kerkelijk archief ontdekt. Evenzoo was de Algemeene Rijks-archivaris zoo goed mij toe te zenden eenige stukken, ontdekt in het archief van Oudewater, doch behoorende in die van verschillende omliggende kleine plaatsen; daar deze archieven in bruikleen in mijn depôt berusten, heb ik de stukken daarmede vereenigd.

Onder de verdere aanwinsten vestig ik de aandacht op de verblijdende toeneming van gedrukte stukken, die wijzen op de steeds voortgaande ordening en uitgaaf van archieven ten onzent. Twee oorkondenboeken: De Fremery's verdienstelijk Supplement op het oorkondenboek van Van den Bergh, en een nieuwe bundel van Van Doorninck's Geldersche akten, ontleend aan registers van het archief te Dusseldorp. En daarnaast niet minder dan acht inventarissen: voorop het statige boek van Feith over de archieven der zijlvestenijen, en daarnaast inventarissen van de kerkelijke archieven in Overijssel en van de Burgerlijke Stands-archieven aldaar, van de archieven van Spanbroek en van de St. Janskerk te Gouda, en eindelijk van drie kleine archiefjes in het Groningsche depôt.

Gewichtig waren ditmaal de verliezen. Met de collectie Booth is voor lange jaren in het archief aangekomen een 16e eeuwsch cartularium in 4 deelen van de Johanniter-kommanderij te Haarlem, waarbij zich aansloot een zoogenaamd „prothocol" van 1572, waarin vele stukken uit dien tijd waren afgeschreven. Dat deze deelen behoorden in het rijks-archief in Noordholland, kon geen oogenblik twijfelachtig zijn; maar ik had steeds uitgesteld om de afgifte voor te stellen, omdat ik hoopte voor het onherstelbare verlies, geleden door het nagenoeg geheel teloorgaan van het archief van de Johanniterbalye van St. Catharijne, in den inhoud dezer deelen althans eenige vergoeding te vinden. Doch toen deze verwachting op den duur ongegrond bleek, stelde ik Uwer Excellentie's ambtsvoorganger voor, mij tot de afgifte te machtigen. Zooals te verwachten was, bleek mijn ambtgenoot, toen die machtiging verleend was, met deze belangrijke aanwinst voor zijn depôt hoogelijk ingenomen. — Bij de regeling van het archief van het Domkapittel had ik aangetroffen een fragment van het protocol van den notaris Jan Neyse, kanunnik van het kapittel te Zalt-Bommel, d.d. 1432—1440. Ik had steeds gehoopt, dat het mij gelukken zou de daarbij behoorende quaterns te vinden en daarom de afgifte uitgesteld; doch nu ook de regeling van het archief van Oudmunster vruchteloos afgeloopen was, meende ik het stuk te moeten afgeven aan mijn ambtgenoot in Gelderland, in wiens depôt het afgedwaalde stuk eigenaardig behoorde. Aldus is met Uwer Excellentie's machtiging geschied. — Bij de regeling van het archief van Oudmunster hield ik over een brief van den kardinaal De Granvelle aan een kanunnik van het kapittel, indertijd met de collectie Beeldsnijder van Voshol door het rijk aangekocht en voorloopig ingedeeld bij het archief van Oudmunster, waar het stuk echter thans niet bleek te behooren. Eene latere notitie op het stuk maakte het mij duidelijk, dat de brief afkomstig was uit het thans hier bewaarde archief der Oud R. C. Clerezy. Hij betreft de collatie van een der Delftsche pastoraten, en het is dus hoogst waarschijnlijk, dat het stuk behoord heeft bij de talrijke Delftsche stukken der Clerezy. Met verlof van Uwer Excellentie's ambtsvoorganger heb ik het dus, na kennisgeving aan den Aartsbisschop, daarbij gevoegd.

Van Uwe Excellentie ontving ik het verzoek om opgave van stukken in mijn depôt, die in aanmerking zouden kunnen komen voor eene ruiling van archieven met de Pruissische regeering. Daar ik gewoon ben (zooals ook uit bovenstaande mededeelingen blijkt) om, zoodra ik niet in mijn depôt behoorende archieven ontdek, die aan Uwe Excellentie ter overplaatsing te signaleeren, moest ik echter antwoorden, dat alles, wat voor bovenbedoelde

ruiling in aanmerking zou kunnen komen, door mij reeds voorlang op Uwer Excellentie's last was afgegeven aan den Algemeenen Rijks-archivaris.

VII. *Uitslag der pogingen, om afschriften te verkrijgen van belangrijke onuitgegevene bescheiden, voor het hoofdarchief der provincie van gewicht en berustende in andere binnen- en buitenlandsche archieven.*

De heer Dr. M. Schoengen te Leeuwarden had de goedheid mij ter inzage toe te zenden eene oude lijst van bisschoppelijke charters, die hij gevonden had in het Gabbema-archief te Leeuwarden. Uit eenige aanwijzingen maakte ik op, dat deze charters destijds berustten (en grootendeels nog berusten) in het archief van het Domkapittel. Het scheen mij van belang de lijst te bezitten, en met vergunning van Dr. Schoengen deed ik dus daarvan een afschrift vervaardigen, dat ik daarna in chronologische volgorde deed brengen.

Minder gelukkig slaagde ik bij eene andere poging. Uit eene aanteekening in een ten vorigen jare aangekocht handschrift maakte ik op, dat mijn ambtsvoorganger indertijd inzage had gehad van een leenregister van het huis Hindersteyn, dat in de door mij bijeengebrachte verzameling leenregisters ontbreekt. Ik beproefde terstond het nog op te sporen, maar het mocht mij tot mijn leedwezen niet gelukken.

VIII. *Gebruik van het archief gemaakt en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Zeer vele belangrijke onderzoekingen werden in het afgeloopene jaar in mijn depôt gedaan. Ik vestig daaronder de aandacht op de studie van den heer J. S. Theissen te Leeuwarden, die zich heeft voorgenomen, aan de hand der bewaarde bisschoppelijke rekeningen de administratie van het Sticht te beschrijven, zooals zich die kort voor de translatie der temporaliteit ontwikkeld had. Een arbeid, die wellicht gevolgd zal worden door de uitgaaf der overgeblevene rekeningen. — Niet minder belang boezemt mij in de studie van den heer Mr. S. Muller Hz. te Rotterdam, die de kerkelijke verdeeling der middeleeuwen, vooral die in aartsdiakonaten en dekanaten, wenscht nategaan en in kaart te brengen, waaraan hij zal ten grondslag leggen de lijsten der parochiën in de fabriekrekeningen van den Dom, die hij daarbij waarschijnlijk in het licht zal geven. — Mijne aandacht is ook gevestigd op de onderzoekingen van Mr. J. G. C. Joosting te Assen,

die de inrichting der middeleeuwsche kerkelijke rechtspraak bestudeert en daartoe de in velerlei opzicht belangrijke serie protocollen der notarissen van het Domkapittel successievelijk wenscht door te zien. — Met groote volharding was de hoogleeraar Krämer het geheele jaar door op mijn bureau werkzaam tot het doen van nasporingen voor het stellen der noten bij het belangrijke dagboek van G. J. van Hardenbroek. — De archivaris van Rotterdam schreef herhaaldelijk om inlichtingen over allerlei punten, in betrekking staande tot de door hem bewerkte regesten voor de geschiedenis van Rotterdam, waartoe hij ook tal van stukken uit mijn depôt op zijn bureau verlangde in te zien. — Meer dan eens werd ik ook geraadpleegd door Dr. Krumbholtz te Munster over vraagpunten betreffende het door hem bewerkte oorkondenboek. — De krijgsgeschiedkundige nasporingen in de archieven der kleine Utrechtsche steden hielden den luitenant Meyboom nog het geheele jaar bezig: herhaaldelijk werden stukken uit die archieven te zijnen behoeve tijdelijk op mijn bureau gedeponeerd. — Vermelding verdient nog, dat ik aan den Algemeenen Rijksarchivaris kon toezenden een afschrift van een onbekend charter van graaf Dirk VI van Holland van 1125, dat ik ontdekte onder het materiaal voor het oorkondenboek van Utrecht, waar de heer De Fremery het ongelukkig over het hoofd gezien had. Daar van dezen graaf slechts ééne enkele oorkonde bekend is, was de vondst van eenig belang, te meer omdat eene onduidelijke aanteekening betreffende de oorkonde in een der oude grafelijke kanselarij-registers daardoor begrijpelijk werd. — Het getal genealogische nasporingen was weder zeer groot; ik geef het op Uwe Excellentie daarvan eene lijst mede te deelen. Twee bezoeken uit het buitenland werden mij door den Algemeenen Rijks-archivaris aangekondigd: dat van professor Lameire uit Lyon en dat van den majoor Aurel de Lebeau uit Weenen; doch geen van beiden is verschenen.

Ook het archief van de Oud R. C. Clerezy werd weder bijzonder druk geraadpleegd. Boven sprak ik reeds van de verzending der charters van het St. Ursula-klooster te Schiedam en de stukken betreffende Zuidholland naar het archief van Rotterdam en het Algemeene rijks-archief. Doch bovendien werden geraadpleegd: de charters van Coninxvelt, de stukken betreffende het beheer der Egmondsche abdij na de incorporatie bij het bisdom Haarlem, de stukken nagelaten door den kanunnik van St. Jan Aernt van Esch, eene rekening van het St. Catharyne-klooster van 1578, de papieren van professor Paulus Merula, de Leidsche papieren afkomstig van H. van Heussen en eene kroniek van een Spaanschgezinden Utrechtenaar over de jaren 1566—1576. Verschillende onderzoekingen gaven natuurlijk tot deze raad-

pleging aanleiding; het laatstgenoemde stuk is belangrijk gebleken en zal waarschijnlijk in excerpt uitgegeven worden.

Ook door verzending naar elders werd in het afgeloopene jaar vrij druk van mijne archieven gebruik gemaakt: stukken werden daartoe gedeponeerd op het Algemeene rijksarchief, het archief van Rotterdam, het Staats-archief te Münster, de Koninklijke bibliotheek, het Seminarie te Warmond en de Leidsche bibliotheek, ten behoeve van de heeren Gijsberti Hodenpijl te 's-Gravenhage, J. H. W. Unger te Rotterdam, Dr. Krumbholtz te Münster, baron Wittert van Hoogland te 's-Gravenhage, professor A. H. L. Hensen te Warmond en professor P. J. Blok te Leiden. Deze verzendingen werden in het afgeloopene jaar nog eenigszins vergemakkelijkt door het besluit van Uwer Excellentie's ambtsvoorganger, waarbij ik gemachtigd werd, op aanvrage archiefstukken toe te zenden aan de Koninklijke bibliotheek en aan de archieven van Leiden en Middelburg.

Omgekeerd werden mij stukken ter raadpleging voor bezoekers toegezonden door het archief van IJsselstein, het Staatsarchief te Dusseldorp, het archief van Rotterdam, de Bibliotheek te Upsala, de Bibliotheek te Kopenhagen en het rijksarchief in Overijssel, ten behoeve van de heeren H. J. Meyboom, P. N. van Doorninck, C. A. de Kruyff en G. W. Kernkamp.

IX. *Uitkomst van de bemoeiingen met gemeente-, waterschaps- en andere archieven.*

Onder deze rubriek heb ik ditmaal zeer belangrijke zaken mede te deelen.

Door den Algemeenen rijksarchivaris werd mij Uwer Excellentie's wensch overgebracht, dat ook in deze provincie, evenals in de meeste andere provinciën geschied was, een onderzoek zou ingesteld worden naar den toestand der kerkelijke archieven. Het tijdstip scheen voor zulk een onderzoek niet bijzonder gunstig, daar juist thans door de Synode der Nederduitsch-Hervormde gemeente de tusschenkomst van het rijk in deze materie met zekere bitsheid is afgewezen. Ik vreesde dus, dat de chartermeester Dr. De Hullu, wien ik het werk opdroeg, in meer dan eene plaats op moeilijkheden zou stuiten. Doch deze vrees is (zonder twijfel door het taktvol optreden van Dr. De Hullu) gelukkig ongegrond gebleken. Terwijl het Provinciaal kerkbestuur nog geene beslissing genomen heeft, weigerden wel is waar het Klassikaal bestuur van Utrecht en de Kerkeraden van de Nederduitsch-Hervormde en de Waalsche gemeenten te Utrecht; maar overigens maakten alleen de kerkeraden van

Bunnik en van Linschoten bezwaar, den heer De Hullu te ontvangen. Ook bij de Katholieke kerkbesturen was de ontvangst (met ééne enkele uitzondering) voorkomend. Maar daar bleek zelden of nooit iets aanwezig te zijn, dat de moeite van het vertoonen loonde. Vele parochiën zijn eerst na 1853 opgericht, en in de andere is blijkbaar door den druk der tijden weinig ten papiere gesteld. De oude doop- en huwelijksregisters, in 1811 overgebracht naar het archief van den Burgerlijken Stand, bestaan nagenoeg zonder uitzondering in huiselijke zakboekjes: de oude, voor hen onleesbare papieren, door sommige pastoors thans te voorschijn gebracht, bevatten steeds alleen eigendomsbewijzen van het terrein van kerk en pastorie; zelfs het archief van den Aartsbisschop, waar Z. D. H. de goedheid had mij persoonlijk rond te leiden, bevatte geene stukken ouder dan het begin der 19e eeuw, met uitzondering van vijf brievenboeken van de aartspriesters Godfr. Ram van Schalkwijk en Nic. Gomes, en van de akten betreffende de bisschopswijding van Jansenius, die de ironie van het lot onbegrijpelijker wijze hierheen had doen afdwalen.

Alleen over de archieven der Nederduitsch-Hervormde kerspelen valt dus iets mede te deelen. Het doet mij leed, dat het oordeel over den toestand daarvan beslist ongunstig luiden moet. Geheel geordend en geïnventariseerd naar den eisch bleken alleen de archieven van de classis Amersfoort en den kerkeraad van Soest (twee uitzonderingen, te danken aan de loffelijke zorg van Ds. J. J. Bos, thans te Amersfoort); bevredigend was ook de toestand van de archieven der kerkeraden van Ter Aa en Benschop en van de kerkvoogdijen van Benschop en Loenen. De overige archieven waren onvolkomen geordend; in zeer vele was niet de minste orde te bespeuren; soms waren zelfs de verschillende archieven niet behoorlijk gescheiden. De berging, natuurlijk hier iets beter dan daar, was bijna overal onvoldoende, zeer dikwijls van dien aard, dat de ondergang van het archief met zekerheid te voorspellen was, indien in den toestand geene verbetering werd gebracht, daar vocht en ongedierte in de kille hallen der kerkgebouwen wedijverden, om de reeds zwaar aangetaste papieren te doen vergaan. Brandkasten vindt men te Montfoort, Werkhoven en Soest; het spreekt echter van zelf, dat die slechts dienst zullen kunnen doen, zoolang de archieven zich niet noemenswaardig uitbreiden. Ook het beheer liet dikwijls veel, somtijds alles te wenschen over. Veel is dientengevolge reeds teloor gegaan (alleen te Westbroek werden nog een paar stukken uit de Katholieke periode ontdekt) en de plaatsing van sommige archieven in de woning van den predikant, soms tusschen de deelen zijner boekerij, maakte het

maar al te duidelijk, op welke wijze de andere archieven dikwijls verloren waren gegaan. Het is zeer te hopen, dat de kerkelijke autoriteiten, die een levendigen indruk blijken te hebben van het belang der stukken, zich daarvan doordrongen zullen toonen door ook daadwerkelijk op te treden en de stukken, die de geschiedenis der Nederduitsch-Hervormde kerk bevatten, te redden voor het gevaar, waarmede hun verwaarloosde tegenwoordige toestand ze bedreigt.

Het verslag van Dr. De Hullu, dat ik eerstdaags met eene begeleidende nota aan Uwe Excellentie hoop toe te zenden, zal omtrent een en ander nadere bijzonderheden bevatten. Op twee punten wensch ik nog Uwer Excellentie's bijzondere aandacht te vestigen:

1°. In de archieven der kerkeraden van Bunschoten, Kamerik, Eemnes-buiten en Odijk ontdekte Dr. De Hullu oude rechterlijke archieven dier plaatsen. Ik heb die natuurlijk dadelijk opgevraagd voor mijn depôt. De kerkeraad van Bunschoten heeft mij de stukken bereidwillig afgestaan; van de andere heb ik òf geen òf een uitstellend antwoord ontvangen.

2°. Zeer veel grooter was het getal der oude doop- en huwelijksregisters, die Dr. De Hullu nog in de kerkeraadsarchieven aantrof. Van een aantal dezer stukken was een duplicaat in de gemeentehuizen voorhanden, zoodat de afgifte dezer stukken in 1811 blijkbaar niet verzuimd, maar met opzet niet geschied was. Maar de lijst der overblijvende stukken was nog buitengewoon lang, veel langer dan ik gedacht had. In ongeveer de helft dezer gevallen zijn de doop- en huwelijksakten geschreven in registers, die tot het kerkarchief behoorden en moeten blijven behooren, zoodat de kerkeraad tegen eene afgifte daarvan denkelijk bezwaar zou maken. In die gevallen zou het gemeentebestuur zich moeten helpen door het nemen van een afschrift. In de andere gevallen schijnt tegen eene eventueele afgifte der registers aan het gemeentebestuur op aanvrage geen overwegend bezwaar te bestaan. In ieder geval schijnt die aanvrage gedaan te moeten worden. Ik beveel de zaak in de belangstellende aandacht van Uwe Excellentie aan; zij schijnt mij van veel gewicht, daar alleen, wanneer zij behoorlijk geregeld is, de gemeentebesturen kunen voldoen aan hunne wettelijke verplichting tot het geven van extracten uit de bedoelde registers. De volledige lijst der betrokkene stukken is bij Dr. De Hullu's rapport gevoegd.

Toen ik aan Dr. De Hullu opdroeg, om ter voldoening aan Uwer Excellentie's verlangen omtrent de kerkelijke archieven, de provincie te gaan bereizen, meende ik hem tegelijk te moeten uitnoodigen, de gelegenheid waar te nemen voor de inspectie van de oude archieven van den Burgerlijken Stand op de gemeente-

huizen. Door onderscheidene mijner ambtgenooten in andere provinciën waren deze archieven vroeger of later onderzocht en geïnventariseerd; ik meende dus, dat het doelmatig zou zijn, de gelegenheid thans waar te nemen, om ook hier dergelijk onderzoek te doen instellen. Ook van deze taak heeft Dr. De Hullu zich voortreffelijk gekweten. Van de voorhandene stukken op de verschillende gemeentehuizen heeft hij eene lange lijst samengesteld, die ik eerstdaags aan Uwe Excellentie hoop toe te zenden.

Afgaande op vroegere partieele onderzoekingen van mijzelven, had ik mij voorgesteld, dat de toestand ook van deze archieven zeer ongunstig zou blijken. Maar die vrees was ongegrond: alleen te Benschop, Breukelen, Hoenkoop, Kockengen, Polsbroek, Westbroek en Zuilen bleken enkele stukken in verwaarloosden toestand te verkeeren. Dr. De Hullu gaf den beheerders steeds den raad, deze stukken aan mij op te zenden ter herstelling. Aan dezen raad is vrij algemeen gevolg gegeven: de binder van het archief heeft in zijn vrijen tijd de stukken van Benschop, Hoenkoop, Kockengen, Polsbroek en Westbroek tegen vergoeding hersteld; Zuilen verkoos zijn eigen binder te gebruiken; Breukelen heeft nog geene beslissing genomen. Zoo is ook deze zaak ten gevolge van de gedane inspectie bevredigend geregeld.

Een gerucht, dat in het Gouvernementsgebouw van eene naburige provincie bij een onderzoek op den zolder toevallig nog eene groote massa stukken ouder dan 1813 ontdekt zou zijn, gaf mij aanleiding, den griffier der Staten van Utrecht te verzoeken, nogmaals een grondig onderzoek te willen instellen in alle bergplaatsen van het Gouvernementsgebouw naar stukken vóór 1813, die dus in mijn depôt zouden behooren. Doch dit onderzoek is geheel vruchteloos geweest.

Voor een paar jaren had ik een bezoek ontvangen van den nieuw benoemden archivaris van Amersfoort, die op verlangen van Burgemeesters en Wethouders de hand wenschte te slaan aan de samenstelling van den inventaris van het archief en zich voornam daarmede spoed te maken. Hij verzocht mij om eenige inlichtingen, die ik hem natuurlijk gaarne gaf, mij beschikbaar stellende voor verdere aanvragen. Toen ik verder niets vernam, vreesde ik echter reeds dat de zaak opgegeven was, toen Dr. Reynders mij op het laatst van het jaar verraste met den geheel voltooiden inventaris. Doch hoe hoogelijk ik ook ingenomen was met deze voortvarendheid, de zaak had natuurlijk eene keerzijde: beschrijving en ordening der stukken droegen op vele plaatsen de sporen van de weinige ervaring van Dr. Reynders in het archiefbeheer. Voor eene geheele omwerking van den inventaris was het thans natuurlijk te laat; maar de heer Reynders bleek zeer bereid, om van mijne op-

merkingen kennis te nemen en daarna zijn inventaris nog eens door te werken. Ik heb hem met aandrang verzocht niet te vreezen om het mij lastig te maken, en telkens wanneer hij meende inlichtingen te behoeven, mij daarom te vragen. Reeds heeft hij tot mijn genoegen van dezen wenk gebruik gemaakt. Ik hoop, dat de inventaris, al zal die niet in allen deele volgens de regels zijn ingericht, de goede gevolgen van dit overleg zal vertoonen.

De burgemeester van IJselstein raadpleegde mij over de opneming van eenige stukken uit het archief van Oudewater, hem toegezonden door den Algemeenen rijks-archivaris, in het archief zijner gemeente. Ik verheugde mij zeer over deze nauwgezetheid, te meer daar de bedoelde stukken bleken te behooren bij andere, die reeds in den inventaris van het archief beschreven waren.

Vrij wat tijd besteedde ik in het afgeloopene jaar aan het oude archief van het kasteel Zuylen. De nieuwe eigenaar, de heer baron Van Tuyll van Zuylen, heeft zich met belangstellende zorg ten taak gesteld, het geheele, zeer omvangrijke oude archief van het huis (met inbegrip van verscheidene in den kelder ontdekte kisten met stukken) persoonlijk na te gaan. Evenals voor een paar jaren de heer baron D'Aumale van Hardenbroek, wenscht hij alle papieren van andere familiën, door erfenis toevallig in zijn bezit gekomen, benevens alle staatspapieren, door sommige zijner voorvaderen krachtens hunne ambten bijeengebracht, uit zijn archief te verwijderen en de rest, zijn eigenlijk familiearchief, te ordenen en te inventariseeren. Toen hij mij raadpleegde, verzocht ik hem met aandrang, niets te willen vernietigen, voordat hij dit aan mij getoond had. Dientengevolge ontving ik herhaaldelijk vele kisten met oude papieren, waarmede ik naar goedvinden kon handelen. Eigenlijk scheurpapier vond ik daaronder weinig; maar ook niet vele stukken van groot belang. Mijn depôt verkreeg eene groote massa stukken uit de 18e eeuw, ingekomen bij verschillende heeren Van Tuyll, als leden der Staten van Utrecht, — eene collectie, zeer omvangrijk, maar die ten slotte wellicht blijken zal de plaatsruimte niet waard te zijn, die zij zou moeten innemen. Daarnaast nog eenige opzichzelf staande stukken zonder groot belang, waaronder ik echter vermeld een paar 17e eeuwsche rekeningen en manualen van Utrechtsche kloosters, — van belang omdat deze stukken meestal vernietigd zijn en dus in het archief ontbreken. De Algemeene rijks-archivaris zond de eerste partij Zuylensche stukken, die ik hem toezond, als onbelangrijk terug; de tweede behield hij echter, omdat zich daaronder bevonden eenige duplicaten van gezantschapsverbalen en staten van oorlog, die gemak

zouden geven bij het uitleenen dezer dikwijls geraadpleegde stukken. Doch de belangrijkste aanwinst verkreeg het archief der gemeente Amsterdam: onder de papieren der Amsterdamsche familie Velters, die de heer Van Tuyll mij toezond, vond ik verschillende deelen met rekeningen van den 40en penning over Amsterdam van omstreeks 1680, van belang, omdat zij inlichtingen geven over de overdracht der huizen en andere vaste goederen aldaar en de daarvoor bestede prijzen, — benevens een groot pak koopmansboeken van het handelshuis Velters uit denzelfden tijd, die mij nòg belangrijker schenen, omdat dergelijke, voor Amsterdam's handelsgeschiedenis stellig hoogst gewichtige bronnen uit den aard der zaak bijna geheel vernietigd zijn en dus hoogst zelden voorkomen. Mijn Amsterdamsche ambtgenoot bleek dan ook met deze beide zeer onverwachte geschenken ten hoogste ingenomen.

Over het zeer omvangrijke archief van Veenraden, met welks regeling Dr. De Hullu zich in opdracht van Gedeputeerde Staten bezighoudt, kan ik Uwe Excellentie ditmaal niet veel berichten. De regeling is nog niet voltooid; maar het was te voorzien, dat deze zeer tijdroovend zijn zou. De talrijke reizen, door Dr. De Hullu in het afgeloopene jaar ondernomen voor de inspectie der kerkelijke archieven, hebben natuurlijk op de regeling van het archief van Veenraden, waarvoor de heer De Hullu alleen de avonduren beschikbaar heeft, een ongunstigen invloed geoefend.

Utrecht, Februari 1902.

De rijksarchivaris in Utrecht,
S. Muller Fz.

Bijlage.

LIJST

van afgietsels van de zegels der Utrechtsche bisschoppen, voorhanden in het rijksarchief in Utrecht.

---

1. Bisschop Willem. 1064. (Archief stad Zutphen).
2. Bisschop Conrad. 1094. (Inventaris Vermeulen, n°. 7).
3. Bisschop Burchard. 1101. (Inventaris Vermeulen, n°. 8).
4. Bisschop Godebald. 1126. (Inventaris Vermeulen, n°. 15).
5. Bisschop Andreas van Cuyck. 1131. (Inventaris Vermeulen, n°. 17).
6. Bisschop Andreas van Cuyck. 1139. (Inventaris Vermeulen, n°. 20).
7. Bisschop Herman van Hoorn. 1155. (Inventaris Vermeulen, n°. 21.)
8. Bisschop Godfried van Renen. 1156. (Inventaris Vermeulen, n°. 23).
9. Bisschop Godfried van Renen. 1163. (Inventaris Vermeulen, n°. 24).
10. Bisschop Godfried van Renen. 1172. (Inventaris Vermeulen, n°. 31).
11. Bisschop Godfried van Renen. 1176. (Inventaris Vermeulen, n°. 33).
12. Bisschop Dirk II van Are. 1208. (Coll. Philipps, St. Marie n°. 3).
13. Bisschop Otto II van Lippe. 1226. (Inventaris Vermeulen, n°. 69).
14. Elect Otto III van Holland. 1240. (Inventaris Vermeulen, n°. 112).

15. Elect Otto III van Holland. 1240 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 122).

16. Bisschop Otto III van Holland. 1247. (Inventaris Vermeulen, n°. 149).

17. Bisschop Otto III van Holland. 1247 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 149).

18. Elect Goswin van Randerode (als proost van St. Jan). 1227. (Inventaris Vermeulen, n°. 78).

19. Elect Goswin van Randerode (als proost van St. Jan). 1249. (Inventaris Vermeulen, n°. 161).

20. Elect Goswin van Randerode (als Domproost van Keulen). 1247. (Inventaris Vermeulen, n°. 149).

21. Elect Goswin van Randerode (als Domproost van Keulen). 1247 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 149).

22. Elect Goswin van Randerode. 1249. (Inventaris Vermeulen, n°. 161).

23. Elect Goswin van Randerode. 1249 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 161).

24. Elect Hendrik van Vianden. 1250. (Inventaris Vermeulen, n°. 166).

25. Bisschop Hendrik van Vianden. 1259. (Inventaris Vermeulen, n°. 234).

26. Bisschop Hendrik van Vianden. 1258 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 225).

N.B. De bisschop gebruikte dit tegenzegel reeds als elect in 1250: zie Inventaris Vermeulen n°. 166.

27. Elect Jan I van Nassau. 1271. (Inventaris Vermeulen, n°. 291).

28. Elect Jan I van Nassau. 1273 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 309).

29. Bisschop Jan II van Sierck. 1292. (Inventaris Vermeulen, n°. 483).

30. Bisschop Willem van Mechelen. 1297. (Inventaris Vermeulen, n°. 586).

31. Bisschop Willem van Mechelen. 1297 (tegenzegel). (Inventaris Vermeulen, n°. 586).

32. Bisschop Guy van Avesnes. 1300. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 346).

33. Bisschop Guy van Avesnes. 1303. (Inventaris archief stad Utrecht. n°. 76).

34. Bisschop Guy van Avesnes. 1303 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 76).

35. Bisschop Guy van Avesnes. 1305—1314. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 357).

36. Bisschop Guy van Avesnes. 1305—1314 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 80).

37. Bisschop Frederik van Sierck. 1318—1322. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 86).

38. Bisschop Frederik van Sierck. 1318 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 86).

39. Elect Jan van Bronchorst. 1322. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 92).

40. Bisschop Jan van Diest. 1323—1328. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 94).

41. Bisschop Jan van Diest. 1323—1328 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 94).

42. Bisschop Jan van Diest. 1324—1332. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 360).

43. Bisschop Jan van Diest. 1329—1332. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 363).

44. Bisschop Jan van Arkel. 1343—1363. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 407).

45. Bisschop Jan van Arkel. 1343—1363 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 103).

46. Bisschop Jan van Virnenborch. 1366. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 114).

47. Bisschop Aernt van Hoern. 1371—1378. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 115).

48. Bisschop Aernt van Hoern. 1375. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 116).

49. Bisschop Florens van Wevelichoven. 1379—1392. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 118).

50. Bisschop Florens van Wevelichoven. 1386. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 120).

51. Bisschop Frederik van Blankenheim. 1393—1422. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 423).

52. Bisschop Frederik van Blankenheim. 1406. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 129).

53. Elect Zweder van Culenborch. 1425. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 455).
54. Bisschop Rudolf van Diepholt. 1427—1429. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 141).
55. Bisschop Rudolf van Diepholt. 1427 (tegenzegel). (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 141).
56. Bisschop Rudolf van Diepholt. 1433. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 143).
57. Bisschop Rudolf van Diepholt. 1435—1450. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 523).
58. Elect Gijsbrecht van Brederode. 1443. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 146).
59. Elect Gijsbrecht van Brederode. 1456. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 477).
60. Elect Gijsbrecht van Brederode. 1458—1468. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 524).
61. Bisschop David van Bourgondië. 1456—1496. (Coll. Losse zegels).
62. Bisschop David van Bourgondië. 1456—1481. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 147).
63. Bisschop David van Bourgondië. 1493. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 490).
64. Bisschop Frederik van Baden. 1496. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 160).
65. Bisschop Frederik van Baden. 1512. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 496).
66. Bisschop Philips van Bourgondië. 1517. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 167).
67. Bisschop Philips van Bourgondië. 1518. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 293).
68. Elect Hendrik van Beyeren. 1525—1528. (Coll. Losse zegels).
69. Elect Hendrik van Beyeren. 1525. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 500).
70. Elect Hendrik van Beyeren. 1526. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 171).
71. Elect Hendrik van Beyeren. 1528. (Inventaris archief stad Utrecht, n°. 174).
72. Elect Hendrik van Beyeren. 1525—1528 (tegenzegel). (Coll. Losse zegels).

Het Rijksarchief in Friesland.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief.*

Ingevolge het bestek van het tweejaarlijksch onderhoud, dat in dit jaar is aanbesteed, werd het hout- en ijzerwerk aan de achtergevels van het hoofd- en het bijgebouw geverfd.

Boven aan den voorgevel van het hoofdgebouw waren op enkele plaatsen verschijnselen van vocht. Uitwendig was die muur daar wit uitgeslagen en inwendig liet de bepleistering los. Daar deze vocht waarschijnlijk veroorzaakt werd door lekkages van de op dien muur liggende dakgoot, werd deze herhaaldelijk nauwkeurig onderzocht, en nu bleek, dat van de looden platen in deze goot de soldeeringen door de zonnewarmte eenigszins los lieten. Daarom werden dekplanken ter afwering van die warmte in de goot aangebracht. Voorts werden de witte uitslag en de bepleistering verwijderd, en de muur werd aldaar inwendig na eenigen tijd opnieuw bepleisterd. In den kelder werd boven de beide verwarmingsketels een ijzeren kap aangebracht en de beide rookbuizen werden in één van de twee schoorsteenen geleid. De andere schoorsteen dient nu als ventilatiekoker, waardoor zooveel mogelijk voorkomen wordt, dat overmatig warme lucht en verbrandings-gassen zich in den kelder en verder in het gebouw verspreiden. Van een der verwarmingsketels moest de rooster, daar die doorgebrand was, door een nieuw vervangen worden. Overigens bleven deze ketels en ook het warmwater-buizennet in goeden staat.

Het meubilair werd vermeerderd met twee kleine tafels.

De toestand van de werkkamers is niet beter, doch zelfs minder dan vroeger. In vorige jaren was alleen gedurende den tijd, waarin gestookt werd de atmospheer daar gewoonlijk ondragelijk, terwijl in den zomer daar weinig hinder van ondervonden werd; doch in den laatsten zomer bleek, bij herhaalde proefnemingen een verblijf gedurende langeren tijd aldaar ook meestal niet mogelijk te zijn.

Zooals ik in mijne vorige jaarverslagen mededeelde is reeds

op verschillende wijzen getracht dezen hinder weg te nemen, en thans is de lucht in die vertrekken door een chemicus eenige malen onderzocht; doch de oorzaak van de bedorven atmospheer is niet gevonden.

Daar er in de archief-afdeeling van het gebouw geen andere werkkamer en kamer voor het publiek is, belemmert deze toestand het geregelde werk en de geregelde administratie op zeer bedenkelijke wijze.

Ook deed zich de behoefte aan een sorteerkamer sterk gevoelen, vóóral bij de ontvangst van gemeente- en andere archieven. Daar deze archieven vaak uit vochtige bewaarplaatsen komen, is het zeer gewenscht ze eerst ter droging en tot een nauwkeurig onderzoek, vóóral ook met het oog op schadelijke insecten, eenigen tijd in een vertrek, afgezonderd van de overige archiefverzamelingen, te kunnen houden.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

De beide extincteurs werden nagezien en in goeden staat bevonden. De brandkranen en slangen werden onderzocht, de laatsten vóóral ook bij de aankoppeling aan de kranen, waar zij het meest aan bederf onderhevig zijn; doch geen van allen had eenige reparatie noodig.

In de nabijheid van het gebouw, ten Noorden daarvan, was in den laatsten zomer des nachts een vrij hevige uitslaande brand. Daardoor werd de aandacht gevestigd op eene leemte in de brandbluschmiddelen. In het bijgebouw zijn namelijk beneden in den gang bij de conciergewoning en op de verdieping in de Buma-bibliotheek brandkranen; doch op den zolder daarboven was er geen; terwijl juist aan die zijde het gebouw niet vrij staat. Daarom werd nu op dien zolder een brandkraan, met slang en straalpijp aangebracht en tevens een luik in het dak aan de Noordzijde gemaakt, zoodat nu dreigend brandgevaar aldaar zooveel mogelijk kan afgeweerd worden. Ook werd een proef genomen met deze nieuwe brandslang tegelijk met die van den zolder van het hoofdgebouw, om den druk van de waterleiding te kunnen bepalen. Deze proefneming had een zeer bevredigend resultaat.

Om in tijd van brand of brandgevaar een voldoend aantal personen te hebben tot vervoer der archieven, komt het mij voor, vóóral met het oog op nachtelijken brand, dat het zeer gewenscht zou zijn zoo daarvoor een aantal van de hier in garnizoen zijnde militairen kon disponibel gesteld worden. Op mijn deswege aan Uwer Excellenties ambtsvoorganger gedaan voorstel, heb ik alsnog geene beschikking bekomen.

III. *Het personeel.*

Bij Koninklijk besluit van 19 Februari 1901 werd de heer Dr. M. Schoengen van adjunct-commies bevorderd tot commies bij het Rijksarchief alhier. Overigens is in het personeel geen verandering gekomen.

IV. *Toestand der archiefverzamelingen.*

Van de rechterlijke archieven werd weder een aantal deelen hersteld of opnieuw gebonden. De nieuwe banden worden van rugtitels voorzien, zooveel mogelijk overeenkomende met die van de oude banden. De losse stukken van die archieven voor zoover gesorteerd, en ook de stukken uit het gemeente-archief van Smallingerland ontvangen, zijn in portefeuilles geborgen. Thans zijn de stukken der nedergerechten bijna alle in portefeuilles.

Van het in bruikleen verkregen archief Schwartzenberg waren op weinige uitzonderingen na, alle stukken, toen ik ze ontving, reeds in portefeuilles, ook vele charters met afhangende zegels. Deze laatsten zijn voorloopig in groote doozen gelegd, ten einde verdere beschadiging der zegels, waarvan verscheidene reeds erg geschonden waren, te voorkomen; doch zullen nu ieder afzonderlijk in kleine doozen geborgen worden, op dezelfde wijze als de klooster- en andere charters alhier bewaard worden. De laatstgenoemden zijn nu alle in die voor hen bestemde doozen.

Een gedeelte van het archief onderging een grondige schoonmaak, hetgeen sedert de overbrenging naar de tegenwoordige bewaarplaats nog niet geschied was. De banden en portefeuilles werden in de buitenlucht uitgeklopt en afgeborsteld, en van de planken werd het stof afgenomen. Het overig gedeelte van het archief zal in dezen zomer op dezelfde wijze behandeld worden.

V. *Werkzaamheden en voortgang der ordening en der inventarisatie van het archief.*

Tot op een zeer klein gedeelte na kwam de sorteering der losse stukken van de nedergerechten gereed.

De omvangrijke collectie stukken van het gerecht van Wonseradeel werd geordend, en geborgen in 66 portefeuilles. Het zijn o. a. Processen 1677—1810, Informatiën 1719—1790, Adviezen 1686—1810, Declaratiën van gerechtskosten 1745—1810, Missives van het gerechtshof van Friesland 1744—1795, Inventarissen van boedels van minderjarigen 1670—1810, Processen-

verbaal van gehouden boelgoeden 1735—1791, Boedelscheidingen 1714—1810, Rekeningen van curatoren 1713—1810, Obligatiën 1699—1799, Koopbrieven 1632—1811, Reversalen 1664—1794, Testamenten 1704—1805. Onder deze stukken, die reeds in 1880 bij de ontruiming van het vorige gemeentehuis, dat te Bolsward was, naar het gerechtshof alhier zijn overgebracht, bevonden zich vele stukken van administratieven aard, die aan de gemeente zullen terug gezonden worden.

Dergelijke stukken werden ook onder de rechterlijke stukken van Westdongeradeel gevonden. Bijna alle deze stukken hebben erg door vervuring geleden, meer dan van eenig ander gerecht. Het was daardoor bij de overneming der rechterlijke archieven hoogst bezwaarlijk de rechterlijke van de overige stukken nauwkeurig te scheiden. Zij werden daarom destijds ter nadere sorteering naar hier gezonden. De stukken, die het minst vervuurd zijn, worden uitgezocht en, na zooveel mogelijk schoongemaakt te zijn, wordt ieder proces in een afzonderlijk omslag gelegd. Er is echter een vrij groot aantal stukken, die zoodanig geleden hebben, dat zij moeielijk in bruikbaren toestand te brengen zullen zijn.

Voorts werden nog gesorteerd kleinere collecties stukken behoorende tot de rechterlijke archieven van Idaarderadeel, IJlst, Kollumerland en Nieuw-Kruisland, Rauwerderhem en Staveren.

Thans zijn de losse stukken der nedergerechten grootendeels in zoodanige orde, dat zij beschreven en in den inventaris kunnen opgenomen worden. Met de definitieve inventariseering der rechterlijke archieven werd begonnen. Echter wordt hierbij nog veel onderzoek vereischt, vóóral van de oudere registers. Tot in de eerste helft der 17e eeuw werd namelijk vaak voor registratie van akten van velerlei soort slechts één register gebruikt; terwijl in lateren tijd meest voor ieder soort een afzonderlijk register werd aangelegd.

Het is daarom noodig te onderzoeken van welke soort akten in de oudere registers voorkomen in aansluiting bij de latere seriën registers.

Van het archief van het gerechtshof moet nog eene verzameling stukken, meerendeels afkomstig van commissarissen, geordend worden; doch de stukken van crimineele en civiele processen zijn nog in hun oorspronkelijken toestand, die van ieder proces in een linnen zak, waarop een parkamenten strook met de namen der partijen, bewaard gebleven. Voor de beschrijving is deze toestand derhalve geen bezwaar. Zij kunnen dan later, zoodra daarvoor tijd zal gevonden worden, in portefeuilles worden gerangschikt.

De beschrijving der stukken, afkomstig van den senatus judi-

cialis der Franeker academie werd door Dr. Schoengen tot op een zeer klein gedeelte na voltooid.

Aan het archief der familie Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, dat in het vorige jaar in bruikleen ontvangen werd, moest nog geruimen tijd besteed worden, om de stukken met den inventaris te confronteeren, hetgeen in het vorige jaar slechts ten deele had kunnen geschieden. Er bleken verscheidene stukken te ontbreken. Dit werd in den inventaris aangeteekend. De stukken, die niet in den inventaris voorkomen, werden beschreven en afzonderlijk gehouden. Voorts werden alle stukken genummerd en werd die nummering ook in den inventaris aangeteekend, zoodat thans de stukken gemakkelijk te vinden zijn, en het archief zonder gevaar voor verstoring der orde kan gebruikt worden. Ten slotte werd een proces-verbaal van in bruikleen-neming in triplo opgemaakt en geteekend, waarvan ik een exemplaar bij mijn schrijven van 30 Augustus l.l. aan Uwe Excellentie deed toekomen.

De verzameling stukken, die ik in het vorige jaar uit het gemeente-archief van Smallingerland ontving, werd gesorteerd. Het zijn de volgende:

Ingekomen stukken. (Meerendeels gedrukte missives van Gedep. Staten enz.) 1616—1811.

Publikatiën, plakkaten, notificatiën van de Staten-Generaal, de Staten van Friesland enz. 1674—1811.

Stem-besognes betreffende: 1e de benoeming van dorprechters. 1795—1797; 2e de verplaatsing van de districts-rechtkamer 1796; 3e de benoeming van een schoolmeester. 1796; 4e eene instructie voor eene commissie van de lantaarngelden 1798; 5e grondvergaderingen. 1796—1806; 6e kiezersvergaderingen. 1796—1803.

Stemregisters, opgemaakt ingevolge de publikatie van 18 Febr. 1803.

Stemreglement 28 Juli 1804, en reglement voor het gemeentebestuur van het district Smallingerland. 1804.

Processen-verbaal van stemming van departementale en arrondissementskiezers, vrederechters en suppleanten van vrederechters, in het kanton Beetsterzwaag. 1813.

Registers van rijtuigen en jachten (voor de belasting). 1799—1804.

Afrekening over de deelskosten van Smallingerland. 1796.

Staten der 40e penning. 1803, 1804.

VI. *De in druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

Eenige brieven, meerendeels in cijferschrift geschreven, van Prins Mauritz aan Jhr. Edzard Tjarda van Starkenborch, van de jaren 1621—1624, uit het Schwartzenberg-archief, werden door den heer F. H. v. d. Kop, 1e luitenant alhier, ontcijferd en met eene inleiding en toelichtingen door Z.Ed. gepubliceerd in den 51en jaargang van „De Navorscher".

VII. *Aanwinsten en Verliezen.*

A. Handschriften.

In het vorige jaar had ik van den heer Jhr. S. W. H. A. van Beijma thoe Kingma te Heerenveen eene lijst van het archief zijner familie te leen. Van deze lijst werd toen een afschrift genomen.

Onderscheidene leden dezer familie hebben openbare ambten in deze provincie bekleed o. a. gedeputeerde staat, raadsheer in het gerechtshof, secretaris der admiraliteit, rentmeester der domeinen, militaire ambten enz. Zooals mij uit genoemde lijst bleek, bevat dit archief belangrijke stukken, en om nader met die stukken bekend te worden verzocht ik den heer van Beijma het archief ter inzage te mogen ontvangen, hetgeen mij welwillend werd toegestaan.

In 5 kisten ontving ik de geheele verzameling.

Behalve eenige stukken, die nogal door vocht geleden hebben, is het archief over het algemeen in vrij goeden staat.

Het was grootendeels in pakken samengebonden, doch vele pakken bevatten zeer ongelijksoortige stukken. Van het meerendeel dezer pakken en van de banden wordt op genoemde lijst de inhoud deels globaal, deels gespecificeerd vermeld. De stukken dateeren bijna alle van de 1e helft der 17e tot in de 1e helft der 19e eeuw. Er zijn o.a. stukken betreffende de Friesche admiraliteit, de dijksbesturen van de vijfdeels dijken, van zeven grietenijen en stad Slooten, en van Oostdongeradeel, enkele stukken over leenen of studiebeurzen, het eiland Ameland, geestelijke goederen enz.; voorts is er een groot aantal processtukken, eigendomsbewijzen en andere boedelstukken, aanstellingen tot publieke ambten, brieven enz. Ten deele is dit archief ook eene aanvulling van de in 1899 ontvangen verzameling stukken, die bijna alle afkomstig zijn van Coert Lambertus van Beijma, uit de tweede helft der 18e en het begin der 19e eeuw.

Met den heer v. Beijma ben ik thans overeengekomen, dat dit archief tot wederopzeggens toe alhier zal blijven gedeponeerd. Voorts werden nog alhier gedeponeerd uit het gemeente-archief van Smallingerland, de volgende banden en stukken afkomstig van:

a. de grietenij (Tot December 1811).

1. Floreen-kohier. 1798.

2. Stem-kohier. 1788.

3. Kohieren van de 100e en 1000e penning. 1703, 1705, 1706, 1708, 1710, 1711, 1714, 1715, 1717, 1718, 1721, 1722, 1727, 1728, 1730, 1731, 1742—1747, 1750—1753, 1759, 1760, 1764—1769, 1771–1774, 1779, 1781—1784, 1786, 1787, 1791—1793. 48 cahiers.

4. Kohieren v. d. 100e penning. 1723, 1725, 1732, 1733, 1736. 5 cahiers.

5. Kohieren v. d. 125e penning. 1738, 1739. 2 cahiers.

6. Lijsten van verandering in het floreen-kohier van 1798, het specie-kohier van 1804 en het reëel-kohier van 1805.

7. Specieboekjes van Oudega. 1780, 1782. 2 dln.

8. Kwitantiën van ontvangst der 100e penn. 1778—1788.

9. Kohieren van ontvangst der 50e penn. 1794, 1795, 2e termijn, 1798, 1e termijn.

10. Kohier van ontvangst der 25e penn. 1796, 6e termijn.

11. Kohier van ontvangst van $1^1/_5$ %. 1796.

12. Suppletoir-kohier van alle zoodanige vastigheden als men bij de overbrenging in het groot kohier niet heeft kunnen vinden. 1807—1811. 1 cahier.

13. Processen-verbaal van verpachting van belastingen. 1676 en 1741—1748.

14. Register van ontvangen consentgelden enz. 1804.

15. Register van ontvang van de belasting wegens publieke verkoop van roerende goederen. 1807—1811.

16. Extracten uit het resolutieboek van den Raad van Finantiën v. Friesland in zake belastingen van patent enz. 1806, 1807.

17. Lijsten van betaalde zegels voor patenten. 1806.

18. Plan v. belasting voor het district Smallingerland. 1809.

19. Concept-kohier en andere stukken betreffende verschillende belastingen. 1717—1811.

20. Lijst van ontvangen missives. 1796—1802.

21. Lijsten van proclamatiën, en notificatiën, die afgekondigd zijn. 1795—1802.

22. Minuten van verzonden missives en publicatiën. 1693—1811.

23. Stukken betreffende de grensscheiding tusschen Opsterland en Smallingerland. 1726 e. v.

24. Staat betreffende de rundvee-ziekte. 1773—1774.

25. Rekeningboek van de gecommitteerden tot de slatting van 't Dragt en tot de Postbrug. 1773—1859.

26. Rekeningboek van de gecommitteerden van de Kletstervaart. 1767—1819.

27. Legger van de onderhoudplichtigen, en andere stukken betreffende de Leppedijk, verschillende vaarten, waterlossingen en wegen. 1723—1793.

28. Brandmeestersboek van Dragten. 1770—1848.

29. Rekeningboek van de schoolvoogden te Rottevalle. 1747—1812.

30. Stukken betreffende onderhoud van armen. 1784—1809.

31. Stukken betreffende volkstelling en bevolking. 1796—1811.

32. Proces-verbaal van de aanstelling van een nieuw bestuur van Smallingerland. 1798.

33. Rekest van de gewapende burgermacht van Opeinde en Rottevalle aan het Intermediair administratief bestuur om „den nog aangebleven" procureur fiscaal Jan Jansonius uit zijne betrekking te ontslaan. 1798.

34. Inventaris van het archief van Smallingerland, 20 Aug. 1799 door den van zijn ambt ontzetten secretaris K. P. Pel overgedragen aan den secretaris S. F. Reiding.

35. Registratieboek van „extraord. en partic. zaken" (Betreff. het aanstellen v. Drosten enz.). 1802—1804.

36. Lijst van afgegeven binnenlandsche paspoorten. 1811.

37. Tabel van de tolhekken in Smallingerland. 1811.

38. Stukken betreffende eene buitengewone werving van manschappen en paarden voor de landmacht. 1809.

39. Stukken betreffende de conscriptie. 1811.

40. Lijsten van inkwartiering te Dragten. Znd. j.

41. Proces-verbaal van ontzegeling en overdracht van het rechterlijk archief van Smallingerland aan gecommitteerden en den Keizerlijken Procureur. 27/29 Juli 1811.

42. Stukken van onderscheiden aard. 1717—1811.

43. Registers, waarin copiën van rekeningen van pastoriën en kerkvoogdijen van de verschillende dorpen der grietenij. 1. 1681—1709, 2. 1709—1739, 3. 1742—1749, 4. 1750—1777, 5. 1778—1794, 6. 1796—1804, 7. 1805—1824. 7 banden.

b. den Secretaris der grietenij, F. Reiding, als gecommitteerde van de eigenaren der Folgera-veenen, en administrator van de veenen der erven Hillema.

1. Boekje, waarin copiën der proclamatiën van verkoop van veenen. 1646—1663.

2. Processen-verbaal met bijbehoorende stukken van publieke verkoopingen van veengronden. 1772—1797.

3. Rekeningen en lijsten van verdeeling der opbrengst van veenen onder de erven Hillema. 1774—1796.

c. de gemeente Dragten (Jan. 1812—Sept. 1816).

1. Ingekomen stukken. 1812—1816. 7 portef.

2. Registers van genomen besluiten, verzonden missives, aanschrijvingen, bekendmakingen enz. van den maire. 1812—1813.

3. Minuten van eenige verzonden brieven door den maire. 1812.

4. Registers op het budget van de gemeente. 1812, 1813. 2 stuks.

5. Kohieren der grondbelasting. 1812, 1815. 2 stuks.

6. Kohieren der grondbelasting benevens personeel en meubilair. 1812, 1815, 1816.

7. Lijsten van repartitiën. 1812—1816. 5 stuks.

8. Memorie van beklag over den aanslag in de verponding. 1812.

9. Kohieren van de belasting op runderen, paarden en schapen. 1812, 1813.

10. Instructiën en modellen voor den gemeente-ontvanger. (1811).

11. Ingekomen stukken bij den gemeente-ontvanger. 1813—1816.

12. Stukken betreffende een vrijwilligen personeelen omslag over de ingezetenen voor onderhoud van armen. 1813, 1815, 1816.

13. Registers van afgegeven patenten. 1812—1816.

14. Liste des six cents contribuables les plus imposés du département de la Frise. 1812. (Gedrukt).

15. Extracten uit belastingregisters. 1813.

16. Instruction générale sur la conscription. Modèles. (1811). (Gedrukt).

17. Journal du maire pour servir à l'inscription de conscrits. (1809, 1810, 1811), 1812, 1813, z. j., 1815. 7 stks.

18. Liste alphabétique des conscrits. (1809, 1810, 1811,) 1812, 1815, 1816. 6 stks.

19. Stukken betreffende vrijwillige giften voor de landmilitie. 1813.

20. Certificaten van de maires betreffende lotelingen bij de landmilitie. 1814.

21. Register van manspersonen van 20 tot 40 jaren in de gemeente Dragten, voor de formatie van eene nationale garde. 1813.

22. Stukken betreffende 4 geleverde ruiters met paarden door het kanton Beetsterzwaag. 1813.

23. Stukken betreffende inkwartiering, geleverde paarden enz. 1814.

24. Naamlijsten en andere stukken betreffende den landstorm. 1814, 1815.

25. Stukken betreffende kustbewaarders. 1811—1813.

26. Binnenlandsche paspoorten. 1812, 1813.

27. Lijst van afgegeven paspoorten aan onvermogenden. 1812.

d. de gemeente Oudega. (Jan. 1812—Sept. 1816).

1. Ingekomen stukken. 1812—1816. 6 portef.

2. Copiën van missives met processen-verbaal, betreffende strafzaken, van den maire aan den Keizerl. procureur bij de rechtbank te Heerenveen en den ontvanger der registratie. 1812—1814. 1 cahier.

3. Registers op het budget van de gemeente. 1812—1815. 4 stuks.

4. Kohieren van grondbelasting. Gebouwd 1812, ongebouwd 1815.

5. Kohier van personeel en meubilair. 1812.

6. Lijsten van veranderingen in de registers van verponding en personeel. 1813—1815.

7. Lijsten van repartitiën. 1812—1816.

8. Adviezen van de zetters op rekesten of bezwaren tegen de directe belastingen. 1812, 1813.

9. Journal du maire pour servir à l'inscription de conscrits. (1809, 1810, 1811,) 1812, 1813, z. j. 1816. 7 stks.

10. Liste alphabétique des conscrits. (1809, 1810, 1811,) 1812, 1815, 1816. 6 stks.

11. Inventaris van alle boeken, stukken en papieren, behoorende aan de voormalige gemeente Oudega. Znd. j.

Op eene auctie, gehouden door de firma Burgersdijk en Niermans te Leiden, werd aangekocht:
Een band, bevattende verschillende stukken betreffende de Friesche landsdagen enz. 1581—1595.
Op het schutblad van dezen band is met een 17e eeuwsche hand geschreven: „Politiecque stucken, raakende de Friesse landtsdagen en besoignes aldaer voorgevallen beginnende met

den jare 1586, tot zijn eijgen gebruick versamelt door Feijcke Tetmans, bij andere Tatmans, grietman van Utingeradeel en subst. grietman van Aengwirden omtrent saken op lantsdagen voorgekomen in de jaren 1586 en vervolgens".

Meerendeels zijn deze stukken copieën, doch enkele zijn in originali. Bovengenoemde Tetmans is ook lid van Gedeputeerde Staten van Friesland geweest. Vandaar dat in dezen band eenige stukken van Gedeputeerde Staten uitgegaan of aan haar gericht in originali gevonden worden o. a. Punten van beraadslaging door Ged. Staten aan de Staten voorgesteld, en enkele brieven en stukken van de Staten-Generaal en van den Stadhouder Willem Lodewijk. Overigens zijn in dezen band copieën o.a. van Staatsresolutiën, instructiën van gecommitteerden ter Generaliteit, missives aan en minuten van missives van Gedeputeerde Staten en de Staten van Friesland, rekesten aan de Staten enz.

Van verscheidene van die stukken bezat het archief noch het origineel noch eene copie. Vóóral ook zijn in dezen band merkwaardig de copieën van enkele rekeningen van landsontvangers, waarvan uit die jaren geene in het archief aanwezig was; namelijk rekeningen *a.* van den ontvanger-generaal der kloosteropkomsten van 1588, 1589 en 1593, *b.* van den rentmeester-generaal, betreffende 1e. de domeinen 1589, 1590, 1594, 2e. het Bildt 1588, 1589 en 1593, *c.* van den ontvanger der confiscatiën 1587, 1589 en 1593, *d.* van den ontvanger-generaal der floreenrente 1589, 1590, 1593 en 1594.

B. Boekwerken.

Van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken ontving het archief:

a. Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven. XXII, XXIII. 1899, 1900. 's-Grav. 1900—1901.

b. A. J. Flament, De rijksarchieven te Roermond in 1899. Id. in 1900 en 1901.

c. Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van geschiedenis en kunst. XXII. 1899. 's-Grav. 1900.

d. G. Busken Huet, Derde verslag van onderzoekingen naar archivalia te Parijs, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, op last der regeering ingesteld. 's-Grav. 1901.

e. P. J. Blok, Verslag van onderzoekingen naar archivalia in Italië, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland. 's-Grav. 1901.

f. Middelnederlandsch woordenboek, door wl. Dr. E. Verwijs en Dr. J. Verdam. 5e dl., 6e en 7e afl. 's Grav. 1900.

Van de Heeren Gedeputeerde Staten van Friesland:

Verslag van den toestand der provincie Friesland over 1900. Leeuward. 1901.

Van Heeren Burgemeester en Wethouders van Leeuwarden:

Tweede supplement op den catalogus der stedelijke bibliotheek van Leeuwarden. Leeuw. 1901.

Van de Commissie van beheer van het Provinciaal museum van oudheden in Drentbe:

Verslagen van de Commissie aan Gedeputeerde Staten over 1900. Assen 1901.

Van het Friesch genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde:

72e Verslag van het Genootschap, over 1899/1900.

Van den heer Algemeene Rijksarchivaris:

Notulen van de 11e bijeenkomst der Rijksarchivarissen op Dinsdag 16 October 1900.

Van den heer Directeur van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren:

Tweede wetenschappelijke balans van het pensioenfonds. (Met 14 staten). 's-Grav. 1901.

Van den heer Rijksarchivaris in Overijssel:

a. Doop-, trouw- en doodboeken in de burgerlijke en kerkelijke gemeenten in de provincie Overijssel, benevens overzicht van de kerkelijke archieven in die provincie.

b. Overzicht der doop-, trouw- en doodboeken berustende in het oud-archief der gemeente Zwolle.

Van den heer Rijksarchivaris in Groningen:

a. Mr. C. P. L. Rutgers, Inventaris van het huisarchief Farmsum, berustende in het Rijksarchief in Groningen. 1901.

b. Dezelfde, Familiearchief van het geslacht van Bolhuis te Warffum.

Van den heer Th. Morren te 's-Gravenhage:

J. de Fremery, Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis. Supplement. 's-Grav. 1901.

Van de schrijvers:

[Inventaris van het] Huisarchief Allersma, door Mr. J. A. Feith.
Catalogus der inventarissen van de archieven der voormalige zijlvestenijen en dijkrechten in de provincie Groningen. Gron. 1901, door denzelfde.

Ordening en inventarisatie van oude gemeente-archieven in Noordbrabant. 's-Hertogenb. 1900, door Mr. A. C. Bondam.

Bevordering van een behoorlijke bewaring van gemeente- en waterschapsarchieven in Noordbrabant. 's-Hertogenb., door denzelfde.

Inventaris van het archief der heerlijkheid en der gemeente Spanbroek, door C. J. Gonnet.

Brieven van prins Maurits aan Jhr. Edzard Tjarda van Starkenborch v. 1621, '22, '23 en '24. Utr. 1899, door F. H. v. d. Kop. (Overdruk).

Open brief aan Mr. R. Fruin, door M. G. Wildeman.

Tweede open brief aan Mr. R. Fruin, door denzelfde.

Door aankoop werd verkregen:

Nederlandsch archievenblad. Orgaan van de Vereeniging van archivarissen in Nederland, 1900/1901. n° 3, 4 en 1901/1902, n° 1.

Archivalische Zeitschrift. Herausgeg. durch das Bayerische allgemeine Reichsarchiv in München. Neue Folge. 9r Bd. München 1900.

Mittheilungen der K. Preussischen Archivverwaltung. Hft. 5. A. Warschauwer, Die Städtischen Archive in der Provinz Posen. Leipzig 1901.

A. Capelli, Lexicon abbreviaturarum. Wörterbuch lateinischer und italienischer Abkürzungen. Leipzig 1901.

C. Paoli, Grundriss zu Vorlesungen ueber Lateinische Palaeographie und Urkundenlehre. II. Schrift- und Buecherwesen. Aus dem Italienischen uebersetzt von K. Lohmeijer. Innsbruck 1895.

F. Rühl, Chronologie des Mittelalters und der Neuzeit. Mit zahlreichen Tabellen. Berlin 1897.

S. Muller Fz., „De Paleograaf". (In: Weekblad voor burgerlijke administratie. 1901).

C. M. Ueber die Einrichtung und Ordnung von Familien-Archiven. Wien 1901.

M. Goovaerts, Inventaires des archives de la Belgique, publiés par ordre du gouvernement. Tom. I. Brux. 1900.

La Flandre orientale et ses anciennes archives. Manuel de renseignements, publié par F. H. d'Hoop. Alost 1886.

M. J. Neudegger, Bayerische Archivrepertorien und Urkundenregister, im Reichsarchiv zu München v. 1314—1812. München 1899/1900.

E. Heydenreich, Die Bedeutung der Stadtarchive, ihre Einrichtung und Verwaltung. Vortrag, gehalten auf Anregung des Thüringer Archivtages auf der Hauptversammlung des Thüringer Städteverbandes in Weimar am 30 Juni 1900. Erfurt 1901.

J. Th. de Raadt, Sceaux armoriés des Pays-Bas et des pays avoisinants (Belgique-Royaume des Pays-Bas—Luxembourg—Allemagne—France). Recueil historique et héraldique. Tome III, 4e fasc., IV, 1e fasc. Brux. 1901.

H. Zondervan, Allgemeine Kartenkunde. Ein Abriss ihrer Geschichte und ihrer Methoden. Mit 32 Figuren im Text u. auf 5 Tafeln. Leipzig 1901.

Ueber historische Grundkarten. K. Lamprecht, Zur Organisation der Grundkartenforschung. — R. R. Kotzschke, Die Technik der Grundkarteneinzeichnung. (Sonderabdr. aus: Deutsche Geschichtsblätter). Gotha 1900.

H. Wildhaut, Handbuch der Quellenkunde zur Deutschen Geschichte. Bnd. I, II. Arnsberg 1898—1900.

Th. Lindner, Die Deutsche Hanse. Ihre Geschichte und Bedeutung. 2e Aufl. Leipzig 1901.

G. H. Gengler, Ueber die deutschen Städteprivilegien des 16er, 17er u. 18er Jahrhunderts. Znd. j.

Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche. Begründet v. J. J. Herzog. 3e Aufl. herausg. von A. Hauck. Bd. 1—10, Hft. 3. Leipzig 1896—1901.

Wetzer u. Welte's, Kirchenlexicon oder Encyklopädie der Katholischen Theologie und ihrer Hülfswissenschaften. 2e Aufl. Freiburg i. B. 1882—1901. 12 Bde.

A. Hauck, Kirchengeschichte Deutschlands. Thl. I u. II (2en Aufl.), III. Leipzig 1896—1900.

A. Tibus, Gründungsgeschichte der Stifter, Pfarrkirchen, Klöster und Kapellen im Bereiche des alten Bisthums Münster, mit Ausschluss des ehemaligen friesischen Theils. Thl. I. Münster 1867—85.

F. Winter, Die Cistercienser des nordöstlichen Deutschlands. Ein Beitrag zur Kirchen- und Culturgeschichte des Deutschen Mittelalters. Gotha 1868—71. 3 Thle.

J. Linneborn, Die Reformation der Westfälischen Benedictinerklöster im 15 Jahrhundert durch die Bursfelder Kongregation. Inaug. Dissert. Münster 1899.

F. Wecken, Untersuchungen über das Urkundenwesen der Bischöfe von Minden im XIII Jahrhundert (1206—1293). Inaug. Diss. Marburg 1900.

C. R. Hermans, Annales canonicorum regularium S. Augustini ordinis S. crusis. Silvae Ducis 1858. 3 vol.

P. Q. Brondgeest, Bijdragen tot de geschiedenis van het gasthuis, het klooster en de balije van St. Catharina der Johanniter ridders en van het Driekoningengasthuis te Utrecht. Hilversum 1901.

H. Brunner, Grundzüge der Deutschen Rechtsgeschichte. Leipzig 1901.

R. His, Das Strafrecht der Friesen im Mittelalter. Leipzig 1901.

R. Michels, Zur Vorgeschichte von Ludwigs XIV Einfall in Holland. Halle a. S. 1900.

Minerva, Jahrbuch der gelehrten Welt. Herausgeg. von Dr. K. Trübner. 11e Jahrg. 1901—1902. Strassburg 1902.

Provinciale Almanak van Friesland voor 1901. Leeuw.

Historisch-statistische schetskaart van het Koninkrijk der Nederlanden. Bladen nº. 1 (Titelblad), 5, 9, 13, 14, 15, 19, 20, 21, (van ieder 2 exempl.), nº. 6 en 10, (van ieder 152 exempl.) (Van het Historisch genootschap te Utrecht ontvangen).

VIII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke onuitgegeven bescheiden, voor het archief in de provincie van gewicht en berustende in andere binnen- en buitenlandsche archieven.*

Tot het nemen van dergelijke afschriften deed zich in dit jaar geene gelegenheid voor.

IX. *Het gebruik van het archief gemaakt door en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

In het algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage werden gedeponeerd ten gebruike van den heer Dr. W. W. v. d. Meulen aldaar:

Brieven en stukken van v. d. Capellen, enz. 1782—1784. (Uit de verzameling stukken van C. L. v. Beyma).

Na daartoe verkregen machtiging werden in het gymnasium te Roermond gedeponeerd ten behoeve van den heer P. Bruissink, aldaar:

Eenige stukken betreffende de Heerema-, Hettema- en Albada-leenen.

Ten gebruike van den heer Dr. M. Schoengen alhier werden uit het Rijksarchief in Overijssel en het gemeente-archief van Zwolle eenige stukken, rakende het schoolwezen van Overijssel en het fraterhuis te Zwolle, alhier gedeponeerd.

De heer A. M. Reijntjes, secretaris van het dijksbestuur der vijf deelen zeedijken buitendijks, verzocht om inlichting, omtrent den verkoop van een stuk grond, door de kerkvoogdij der Ned. Herv. gemeente te Kornwerd aan dat dijksbestuur. Naar hij meende moest die verkoop plaats gehad hebben in de 2e helft der 18e eeuw. Een daarnaar alhier ingesteld onderzoek leidde tot geen resultaat; doch ik kon Z.E. wijzen op een rekeningboek van genoemde kerkvoogdij uit die

jaren, berustende in het gemeente-archief van Wonseradeel. Volgens ontvangen bericht werd door dat rekeningboek de kwestie opgelost. Er bleek namelijk uit, dat er geen eigendomsoverdracht van den grond had plaats gehad, doch dat er aarde en zoden daaruit aan het dijksbestuur verkocht waren.

Aan den heer Mr. R. P. Cleveringa Az., te Heerenveen, werd inlichting verstrekt omtrent het gebruik van erfpacht in Friesland in vroegeren tijd.

Het alhier berustend Schwartzenberg-archief gaf aanleiding tot een schrijven van den heer James S. Clark, te New-York, waarin deze mij om naricht verzocht omtrent Helena Eleonora Elisabeth Carlossonius. Deze werd ondersteld eene afstammeling te zijn van den graaf Gustav Carlsson, die met een lid der familie thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg gehuwd is geweest. Het is mij echter niet mogen gelukken gegevens te vinden, die dit vermoeden bevestigen.

Aan den heer Dr. G. Schanz, hoogleeraar te Würzburg, werd opgave gedaan omtrent de eerste invoering en de wijze van heffing der successie-belasting in Friesland.

Ten behoeve van het Westphälische Urkundenbuch werd aan den heer Krumbholz, archivaris te Münster, medegedeeld, welke charters betreffende het Munstersche Friesland uit de jaren 1301—1325 alhier berusten.

Een vraag van den heer W. Goossens, te Rolduc, of uit de kloostercharters alhier iets blijkt omtrent de verhouding van de kloosters van reguliere kanunniken van den H. Augustinus (later Windesheimer kloosters) in deze provincie tot de abdij Kloosterrade, moest ontkennend beantwoord worden, daar slechts weinige stukken uit lateren tijd van enkele van die kloosters alhier berusten.

Naar aanleiding van het onderzoek, vroeger door mij in het Dresdener archief ingesteld ontving ik twee aanvragen tot het verstrekken van inlichting. De eene, van den heer P. H. Meekhoff Doornbosch te Bafloo, betrof Willem Ubbema, kanselier in Oostfriesland tijdens graaf Edzard. De andere, van den heer Mr. J. C. Overvoorde, archivaris te Leiden, betrof een bode-dienst tusschen Meissen en Friesland tijdens graaf George v. Saksen ingesteld. Aan beide heeren werd bericht, dat mij omtrent het door hen gevraagde niets gebleken is.

Aan het verzoek van den heer K. Vos, te Rotterdam, om opgave van de namen van hen, die in April 1535 geëxecuteerd

zijn wegens het oproer te Oldeklooster of wegens „herdoopen", werd voldaan.

De heer J. Oerlemans, te Drongelen, ontving bericht omtrent het jaar van uitgave van een kaart van Friesland.

Den heer Dr. H. C. Rogge, oud-hoogleeraar te Amsterdam, werd inlichting verstrekt omtrent Frederik baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, gecommitteerde ter Generaliteit, overleden in 1640.

Voor den heer Mr. S. Hannema, te 's-Gravenhage, werden onderzoekingen gedaan in de rechterlijke archieven van Franekeradeel, Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, Wonseradeel en Wijmbritseradeel, aangaande eenige leden zijner familie.

Uit eenige bij de Staten van Friesland ingekomen brieven, en andere stukken, werd aan den heer F. de Witt Huberts, kapitein der Infanterie te Leiden, op diens verzoek, een en ander medegedeeld omtrent het verblijf van Zweedsche hulptroepen hier te lande in de jaren 1688—1697.

Aan den heer Mr. T. Binnerts, te Heerenveen, werd opgave verstrekt omtrent den oorsprong van de brug met het recht van tolheffing daarop over de Kuinder bij Oldeboorn.

Op verzoek van den heer Jhr. J. H. Hora Siccama, te 's-Gravenhage, werd een onderzoek ingesteld naar den naam van een persoon, die als „grand-bailli de la Frise" in de jaren 1696—1700 in een handschrift vermeld wordt.

Voorts bezochten de volgende heeren persoonlijk het archief:

De heer F. H. v. d. Kop, 1e luitenant der Infanterie, alhier, zette zijne onderzoekingen voor de krijgsgeschiedenis gedurende een gedeelte van het jaar voort.

De heer S. Gorter, te Firdgum, stelde een onderzoek in aangaande de eigendommen van de kerkvoogdij te Firdgum. Eenige gegevens daarvoor konden Z.Ed. verstrekt worden, hoofdzakelijk uit het alhier berustend oud-archief van het Provinciaal college van toezicht over de kerkelijke fondsen.

De heer S. Haagsma, te Sneek, deed nasporingen in de rechterlijke archieven, hoofdzakelijk die van Sneek.

De heer Mr. J. A. Stoop, alhier, nam inzage van eenige stukken betreffende de pastorie-goederen der gemeente Hoornsterzwaag, Jubbega en Schurega.

De heer K. Gorter, secretaris van het college van kerkvoogden der Ned. Hervormde gemeente te Opeinde, kwam in verband met zijn in het vorig jaar gedaan onderzoek betreffende de pastorie-goederen van die gemeente, nog eenige inlichtingen vragen.

De heer Mr. C. C. Pählig, te Sneek, zette zijne nasporingen in de rechterlijke archieven van Sneek en Wijmbritseradeel voort naar stukken betreffende de landerijen, genaamd „Het convent Ee".

De heer Mr. A. D. H. Fockema Andreae, alhier, informeerde naar stukken uit het begin der 19e eeuw betreffende steriele gronden in deze Provincie.

De heer Mr. P. C. J. A. Boeles, alhier, nam inzage van eenige rekeningboeken van kerkvoogdijen en van enkele kloosterstukken.

De heer Mr. J. M. van Hettinga Tromp, alhier, vroeg inlichting over de voorwaarden waaronder gronden onder het dorp Huizum gelegen, door de kerkvoogdij van dat dorp vroeger verkocht zijn.

De heer R. v. d. Veen, te Lemmer, zocht alhier, echter zonder resultaat, naar stukken betreffende de rechten en verplichtingen van de gemeente Lemsterland ten opzichte van den kerktoren aldaar, bepaaldelijk met het oog op het klokluiden.

De heer H. W. M. Hupkes, predikant te Menaldum, nam inzage van eenige stukken betreffende de pastoriegoederen van Menaldum.

Uit het album der Franeker academie werden inlichtingen verstrekt:

a. aan Mr. A. S. Miedema, te 's-Gravenhage, omtrent Johannes Henricus Weerman.

b. aan Dr. P. C. Molhuijsen, te Leiden, omtrent Michael Tophaeus of Dobos.

c. aan Dr. W. Zuidema, te Amsterdam, omtrent Arnoldus ter Croye.

Afschriften werden gegeven:

1. aan den heer Mr. S. Hannema, te 's-Gravenhage.
   a. van akten van 19 Maart 1635 en 18 Februari 1647 uit het wees-scheidingboek van Franekeradeel v. 1632—1668.

b. van eene akte v. 19 Dec. 1634 uit het inventarisatieboek van Franekeradeel v. 1627—1643.
c. van eene akte v. 4 Dec. 1634 uit het autorisatieboek van Franekeradeel.
d. van eene akte uit het proclamatieboek van Franekeradeel van 1611—1638.

2. aan den heer P. J. D. v. Slooten, predikant te Heerenveen:
Extracten uit het corpora-reëelkohier van Schoterland van 1798, en het floreen-kohier van Schoterland van 1798, betreffende Hoornsterzwaag.

3. aan den heer S. Gorter, te Firdgum:
a. van rekeningen van de kerkvoogdij van Firdgum over 1824, 1840, 1841, 1853, 1864.
b. extracten uit de floreen-kohieren van Barradeel van 1788 en 1798.

4. aan den heer Mr. J. A. Stoop, te Leeuwarden:
a. van articulen informatoir van 't Hof van Friesland, betreffende verkoop van 70 morgen veen door de kerkvoogdij van Hoornsterzwaag. 1804.
b. van een rapport van 1832 betreffende Hoornsterzwaag.
c. van een proces-verbaal van 1832 betreffende Hoornsterzwaag.

5. aan den heer Dr. J. A. Bruins, predikant te Idaard:
a. van den inventaris van pastoriegoederen van Wouterswoude 1828.
b. van den staat van alle goederen en inkomsten van kerkelijken oorsprong, strekkende tot bezoldiging van den schoolmeester van het dorp Boer.
c. extract uit den inventaris van pastorie-, kosterie- en vicarie-goederen van de gemeente Ried en Boer.

6. aan den heer H. W. M. Hupkes, predikant te Menaldum:
Extract uit het floreen-kohier van Menaldumadeel betreffende pastorie-goederen van Menaldum.

7. aan den heer T. van Hettinga Tromp alhier:
Extract uit het memoriaalboek van het Hof van Friesland van 1643—1654, betreffende gronden van de kerkvoogdij van Huizum.

Voor afschriften werd *f* 24.60 ontvangen.

Van den heer Algemeene Rijksarchivaris ontving ik bericht, dat de heer Lameire, hoogleeraar te Lyon, en de heer Aurel de le Beau, Majoor in Oostenrijkschen dienst, het voornemen hebben onderzoekingen in de Nederlandsche archieven in te stellen. Tot nog toe werd het depôt alhier door genoemde heeren niet bezocht.

X. *Uitkomst der bemoeiingen met gemeente-, waterschaps- en andere archieven.*

Zooals hierboven in de 7e afdeeling gemeld is, werd mij uit het gemeente-archief van Smallingerland nog een aantal banden en stukken toegezonden.

Tevens ontving ik van daar, op mijn verzoek, de oude doop- en trouwboeken voor korten tijd ter leen, om ze te beschrijven, en, daar de meeste banden in slechten toestand waren, deze hier, op kosten der gemeente, te laten opknappen. Het in het vorige jaar nieuw gebouwde gemeentehuis van Smallingerland is een ruim gebouw. Beneden zijn de secretarie, secretaris- en kadasterkamers, en conciergewoning; en op de verdieping zijn de raadzaal en burgemeesterskamer. Een brandvrij kluis, grenzende aan de secretarie, is bestemd voor archiefbewaarplaats.

Zoodra het metselwerk voldoende droog zal zijn, zullen o. a. de registers van den burgerlijken stand, de notulen van den raad en die van het dagelijksch bestuur, daarin geplaatst worden. De ingekomen stukken, althans de oudere, en de bijlagen van de rekeningen zullen echter daarin wel geen plaats kunnen vinden, en op den zolder moeten blijven, alwaar zij nu bewaard worden.

Het Provinciaal college van toezicht op het beheer der goedederen en fondsen der Hervormde gemeenten in Friesland berichtte mij, dat, naar aanleiding van een schrijven van het Algemeen college van toezicht betrekkelijk de te nemen maatregelen om de ordening, inventarisatie en goede bewaring der oude kerkelijke archieven beter te verzekeren, het college besloten had, behoudens overleg met mij, de kerkvoogden der aangesloten gemeenten in Friesland uit te noodigen, de in hun archief aanwezige oude boeken en papieren, die niet meer gebruikt worden, ter ordening, inventarisatie en goede bewaring op te zenden aan het Rijksarchief alhier. Het college verzocht mijn bericht of het in deze op mijne instemming en medewerking mocht rekenen.

Daar deze maatregel mij voor het behoud van deze archieven zeer wenschelijk voorkwam, gaf ik aan Uwer Excellenties ambtsvoorganger in overweging mij machtiging te verleenen die archieven in bruikleen te nemen. Tevens gaf ik Uwer Excellenties ambtsvoorganger te kennen dat het m. i. wenschelijk zoude zijn, dat door mij aan de kerkvoogdijen, die zich niet bij het College hebben aangesloten, per circulaire bericht worde, dat zij hunne archieven alhier in bruikleen kunnen geven. Ook stelde ik voor, de kosten van overzending, bind- en kartonwerk daaraan, door het Rijk te doen dragen. Naar aanleiding van dit voorstel werd ik door Uwe Excellentie gemachtigd de archieven, die het College van toezicht mij wenschte toe te zenden, in bruikleen te nemen, mits daarvan een proces-verbaal opgemaakt worde, waarin bepalingen o. a. omtrent het gebruik en ook den tijd van bruikleen vermeld worden. Uwe Excellentie had echter bezwaar tegen het zenden van bovengenoemde circulaires, en ook om de kosten van overzending en reparatie door het Rijk te doen dragen.

Aan het college van toezicht gaf ik toen in overweging onder de gestelde voorwaarden de archieven in bruikleen voor den tijd van 25 jaren aan het Rijksarchief alhier toe te zenden. Het college antwoordde mij, dat het zich gaarne met mijn voorstel zou willen vereenigen, wanneer niet de voorwaarde gesteld was, dat de kosten van overzending, bind-, kantonwerk en reparatie niet ten laste van het Rijk mogen worden gebracht, omdat het College niet over zoo ruime middelen te beschikken heeft, dat het deze kosten voor zijne rekening zou mogen nemen, en indien het de kerkvoogdijen voor de betaling dier kosten aansprakelijk stelde, het College de overtuiging heeft, dat de maatregel zonder gevolg zou blijven.

Den inhoud van dit schrijven, deelde ik aan Uwe Excellentie bij mijn missive van 13 December ll. mede.

Bij de ontruiming van een huis alhier, vroeger door de familie v. Bienema bewoond, werd mij door een der familieleden verzocht, te onderzoeken, of eene collectie papieren, die in dat huis gevonden was, zou kunnen vernietigd worden, en indien dit niet het geval was, ze in het archief op te nemen, zoo zij daarvoor in aanmerking konden komen. Het bleken stukken uit de eerste helft der 19ᵉ eeuw te zijn, afkomstig meest van den controleur der directe belastingen te Leeuwarden, G. N. Mulier, o. a. ingekomen stukken, een journaal, waarin aanteekening van ingekomen en verzonden missives, inspecties van ontvangerskantoren enz. Voorloopig heb ik de stukken in bewaring genomen. Naar mij door den Heer Controleur der directe belastingen alhier werd medegedeeld is er voor dergelijke

stukken geen algemeene bewaarplaats, en bestaat er ook waarschijnlijk geen bezwaar ze te vernietigen.

Ingevolge de aanschrijving van Uwer Excellenties ambtsvoorganger van 28 April 1893, n°. 813, Afd. K. W., bezocht ik de gemeentearchieven van Leeuwarden en Bolsward, ten einde mij te overtuigen van de veilige bewaring en de wijze van behandeling der aan deze gemeenten in bewaring toevertrouwde rechterlijke archieven. Op beide plaatsen bevond ik die archieven in goeden staat, en het bleek mij opnieuw, dat steeds de noodige zorg aan de bewaring daarvan besteed wordt.

De archivaris in Friesland,

Leeuwarden, 28 Febr. 1902. J. L. BERNS.

Het Rijksarchief in Overijssel.

I. *Toestand der bewaarplaats van het Archief.*

De reeds in het vorige jaarverslag vermelde verbetering in de verwarming der archieflokalen, zoomede het weren van den hinderlijken tocht door gedeeltelijke verdubbeling van sommige vensters, bleven ook dit jaar stof tot verblijding opleveren. Bezoekers, die den vroegeren toestand gekend hebben en daardoor wel eens werden afgeschrikt, prijzen deze veranderingen zeer, waardoor het verblijf in de werkkamer aanmerkelijk is veraangenaamd. Van het venster van het door den archivaris gebruikte torenkamertje is thans ook het bovengedeelte verdubbeld, zoodat daar alle tocht is buitengesloten. Ik hoop dat, in vervolg van tijd, ook de tot dusver gedeeltelijk verdubbelde ramen in die verbetering mogen deelen.

De onpractische electrische verlichting van den trap, waarover ik in mijn vorig verslag klaagde, is thans afgeschaft. In de plaats daarvan zijn op verschillende hoogte twee goede gasgloeilichtbranders aangebracht, waardoor de trap behoorlijk wordt verlicht, en de bestijging, — niet zelden een schrikbeeld voor den bezoeker — zonder bijzonder inconvenient kan plaats hebben.

Nog eene andere verbetering kan ik tot mijn genoegen vermelden. Het was een belangrijk bezwaar, dat tot de tweede verdieping, waar de eigenlijke archieven zijn ondergebracht, aan droge, warme lucht geen toetred kon worden verleend. Thans zijn in den zolder tusschen de eerste en tweede verdieping vier openingen aangebracht, die met luikjes kunnen worden gesloten. Bij het openzetten daarvan kan de warme lucht uit het benedenlokaal, waar eene goede vulkachel brandt, naar de bovenverdieping opstijgen, en zich daar verspreiden. Het ligt voor de hand, dat deze maatregel, al is hij niet afdoende en niet te vergelijken b.v. met eene centrale verwarming, toch in elk geval aan de conditie der stukken ten goede moet komen. Ook wordt het betreden der tweede verdieping, op winterdagen eene koude onderneming, hierdoor wat minder bezwaarlijk.

Het afsluiten der nissen in de Sassenpoort, b.v. met een een-

voudig Gothiek afsluithek, om de voortdurende verontreiniging dier plaatsen tegen te gaan, bleef tot dusverre een pium votum. Wel is er een en andermaal over gesproken en geschreven, wel heb ik dienaangaande een onderhoud gehad met een Haagsch deskundige, resultaat heeft dit niet opgeleverd. Toch neem ik de vrijheid op die afsluitingen te blijven aandringen: de onreinheid bij den ingang van het archief maakt op den bezoeker een zonderlingen indruk en bezorgt den concierge — die hierin trouwens met ijver het zijne doet — onnoodigen en onaangenamen arbeid.

Het uurwerk in den toren loopt geregeld en verkeerde voortdurend in goeden toestand.

In het ameublement van het archief kwam slechts weinig verandering. Ten behoeve van den adjunct-commies werd een eikenhouten schrijftafel, bij het andere meubilair passend, aangeschaft. De tafel, tot dusverre daarvoor gebezigd, had verschillende inconvenienten, zij was veel te laag en bemoeielijkte dus het schrijven zeer; bovendien bezat het meubel geene enkele gelegenheid tot berging van schrijfbehoeften, papieren, enz. De andere, geriefelijk ingerichte, schrijftafel vervangt nu de oude op gunstige wijze.

Nog werd ten behoeve der bibliotheek van het archief eene nieuwe ladder vervaardigd, lang genoeg om daarmede de hoogste boekenplanken te kunnen bereiken.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

Deze werden als gewoonlijk op bepaalde tijden nagezien en verkeeren in goeden staat. Ook de bliksemafleider bleek bij onderzoek in orde te zijn.

III. *Personeel.*

Het personeel zelf ondervond dit jaar geene verandering. De amanuensis bij het archief, de heer Geesink, werd bevorderd tot adjunct-commies, met ingang van 1 Januari 1902.

In mijne goede meening ten opzichte van dien ambtenaar, in het vorige verslag uitgesproken, werd ik gedurende het afgeloopen jaar ten volle bevestigd, zoodat deze rangsverhooging mij zeer aangenaam was.

IV. *Toestand der archiefverzameling.*

De verzameling bleef in zeer goeden toestand verkeeren. Wat de vochtigheid der muren betreft, waarover ik ten vorigen jare

klaagde, deze is niet toegenomen. Ik nam minder sporen van uitslag en schimmel waar dan vroeger. De in den zolder aangebrachte openingen tot het doorlaten van warme lucht, waarover in de eerste afdeeling van dit verslag uitvoeriger is gesproken, zullen hierop een gunstige werking blijven uitoefenen, al ligt het voor de hand, dat de buitenmuren van een gebouw als de Sassenpoort, vóór de restauratie zoo grondig verwaarloosd, vrij wat tijd noodig zullen hebben om tot eene behoorlijke mate van droogheid te geraken.

De concierge-binder ging, als andere bezigheden hem niet riepen, geregeld voort met het herstellen of vernieuwen van de banden der prothocollen enz. waar dat wenschelijk bleek. Met het oog op het aantal banden, dat herstelling behoeft, ligt het voor de hand, dat deze arbeid nog geruimen tijd zal voortduren.

Eene vrij omvangrijke schenking van archivalia door de erven Mr. A. A. van Wulfften Palthe te Almelo (waarover nader), deed weder uitkomen, hoe onvoldoende de capaciteit is der bewaarplaats. Er kan thans, om zoo te spreken, niets meer worden ondergebracht en de tijd is wellicht niet verre, dat dit bezwaar op hinderlijke wijze zal worden gevoeld. Want van vergrooting of uitbreiding kan bij dit poortgebouw, uit den aard der zaak, geen sprake zijn.

V. *Verslag van de werkzaamheden en van den voortgang der inventarisatie en ordening van het archief.*

De voortzetting mijner inventarisatie van het archief der Overijsselsche Ridderschap stuitte op onverwachte moeilijkheden. Niet alleen was soms, naar aanleiding van een of ander twijfelachtig punt, een historisch onderzoek noodig, een veel ernstiger bezwaar deed zich voor. Min of meer toevallig ontdekte ik, dat in het archief der Staten zich prothocollen en stukken bevonden, die ongetwijfeld deel hadden uitgemaakt van het archief der Ridderschap. Het is hoogstwaarschijnlijk, dat zich terzelfder plaatse nog andere, uit het Ridderschapsarchief herkomstige, papieren bevinden. Om nu voorttegaan met het samenstellen van een inventaris, bij het zekere vooruitzicht dien arbeid vroeger of later te moeten omwerken of aanvullen — dit kwam mij zeer onraadzaam voor. Zoo nam ik dan het besluit de inventarisatie van het Ridderschapsarchief, die zoover gevorderd is, dat zij later zonder groote moeite weder kan worden opgenomen, vooreerst te laten rusten, en wendde mij tot de Rechterlijke Archieven. Een inventaris daarvan kwam mij ook uit een practisch oogpunt van veel nut voor. De adjunct-commies was reeds ten vorigen jare met voorbereidende beschrijvingen dienaangaande bezig

geweest, en ik heb het voornemen de aangevangen inventarisatie, waartoe, zooveel ik weet, alle materiaal voorhanden is, ook verder geregeld te vervolgen.

Met den adjunct-commies werd een globale lijst vervaardigd van eene vrij omvangrijke en niet onbelangrijke schenking, door de erven Mr. A. A. van Wulfften Palthe te Almelo aan het Rijksarchief gedaan. In den zomer van 1901 kwam deze collectie, nagelaten door den Heer Mr. A. A. van Wulfften Palthe te Oldenzaal, in 4 kisten gepakt, ten archieve aan. De inhoud bestond grootendeels uit prothocollen tot verschillende rechterlijke archieven behoorende, doch ook talrijke stukken van administratieven aard werden — meerendeels goed bewaard — daaronder aangetroffen.

Verschillende leden der familie Palthe hebben voorheen in Twenthe rechterlijke en andere betrekkingen bekleed, en zoo zijn — gelijk meestal geschiedt — tal van officieele prothocollen in hunne particuliere bibliotheken blijven berusten. Deze schenking vormt eene belangrijke bijdrage voor de Rechterlijke Archieven, waardoor verschillende leemten op gelukkige wijze kunnen worden aangevuld. De genoemde lijst volgt onder de rubriek „aanwinsten".

Voorts werd mijn tijd nu en dan nogal in beslag genomen door verschillende onderzoekingen, meest voor particulieren, gelijk uit de daarvan opgemaakte lijst kan blijken.

De adjunct-commies, de heer Geesink, zette zijne voorbereidende werkzaamheden tot inventarisatie der Rechterlijke Archieven voort. Verder vervaardigde hij een alphabetische Kaart-Catalogus op de boekerij van het archief, en bewerkte bovendien een inventaris van de ten archieve berustende kaarten-verzameling.

VI. *Opgave der in druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

Het is mij niet bekend, dat in het afgeloopen jaar aan archiefstukken in hun geheel door den druk openbaarheid is gegeven.

VII. *Aanwinsten en verliezen.*

De aanwinsten waren:

A. Handschriften.

Door schenking:

Van de erven Mr. A. A. van Wulfften Palthe te Almelo (van welke schenking reeds onder V nadere mededeeling is gedaan):

Stad Oldenzaal.

1. Prothocol van cessien, transporten, testamenten enz.
1641 Maart 8—1651 Jan. 8.

2. Dito van 1651 Maart 5—1658 Oct. 29. 2 dln. fol

3. Prothocol van contentieuse zaken.
1755 Nov. 19—1763 Febr. 2. 1 dl. fol.

4. Prothocol van civiele sententien.
1755 Febr. 1—1784 Oct. 13. 1 dl. fol.

5. Losse stukken uit procedures etc.
17e, 18e en begin 19e eeuw. 3 portef.

6. Rekeningen der geredimeerde goederen van de Stad Oldenzaal, 1721—1731. 1 portef.

7. Rekeningen van den Ambtman Borgerink, wegens de Praebsdie en de Vicarijen van Oldenzaal, geresumeerd voor de HH. v. d. Ridderschap.
1751, 1752, 1754, 1756, 1760—1762, 1764—1777, 1779, 1782 en 1785. 1 pakket.

8. Rekeningen (ontv. en uitg.) van den kerkmeester. van Plechelmikerk te Oldenzaal.
1748—1751, 1754—1761, 1763, 1764, 1767, 1771, 1773, 1777, 1780, 1782 en 1783. 1 pakket.

N.B. Hierbij register van uitgaven der Proviserie. 1770—1785.

9. Stukken en quitantien betreffende de administratie van Plechelmikerk te Oldenzaal.
2e helft der 18e eeuw. 1 pakket.

10. Stukken betreffende beroepingen in de Ned. Herv. Kerk te Oldenzaal.
18e eeuw. 1 omslag.

11. Stukken betreffende het recht der Stad Oldenzaal tot de jacht. Met retroacta.
Begin 18e eeuw. 1 pakket.

12. Rekeningen (ont. en uitg.) van den Armenstaat, van den Provisor van het L. V. Gilde en Heil. Geest Gasthuis te Oldenzaal.

1734/35, 1735/36, 1736/37, 1737/38, 1738/39, 1740/41, 1741/42, 1742/43, 1743/44, 1745/46, 1747/48, 1748/49, 1750/51, 1751/52, 1752/53, 1753/54, 1754/55, 1755/56, 1756/57, 1758/59, 1759/60, 1760/61, 1761/62, 1762/63, 1764/65, 1765/66, 1766/67, 1767/68, 1768/69, 1769/70, 1771/72, 1772/73, 1774/75, 1775/76, 1776/77, 1777/78, 1778/79, 1779/80, 1783/84, 1784/85. 1 pakket.

13. Deelen en losse stukken betreffende de administratie van den Armenstaat, van O. L. V. Gilde, Heil. Geest Gasthuis en Capittel te Oldenzaal.
17° en 18° eeuw. 1 pakket.

14. Rekeningen en dergel. stukken betreffende de Lat. School te Oldenzaal.
laatste helft 17° en eerste helft 18° eeuw. 1 pakket.

15. Rekeningen van de ontvangsten en uitgaven van den Hof te Oldenzaal voor den Bon. Sloet, Heer van Singraven.
laatste helft 18° eeuw. 1 portef.

Landgericht Oldenzaal.

Prothocol van ordin. Procedures.

16. 1604 December 28—1613 September 25.

17. 1608 Januari 10—1624 September 8 en 1628 Januari 19—1630 Juni 13.

18. 1630 Juni 19—1635 April 27.

19. 1643 September 2—1647 Januari 9.

20. 1647 Januari 16—1649 Juli 7.

21. 1649 September 8—1652 December 11.

22. 1653 Januari 8—1655 Augustus 22.

23. 1655 September 8—1658 November 27.

24. 1658 December 4—1661 Januari 16.

25. 1661 Januari 19—1664 Mei 20.

26. 1664 Mei 21—1669 April 15.

27. 1672 Maart 16—1677 Januari 27.

28. 1677 Februari 1—1679 Mei 3.

29.	1679	Mei	10—1682	December	16.
30.	1683	Januari	6—1685	Februari	7.
31.	1685	Februari	14—1687	Februari	5.
32.	1687	Februari	12—1689	Mei	11.
33.	1689	Juni	10—1693	Mei	13.
34.	1693	Mei	20—1695	September	25.
35.	1695	September	28—1698	November	26.
36.	1700	September	7—1702	Augustus	28.
37.	1702	September	16—1704	Juli	12.
38.	1704	Juli	19—1706	Juni	19.
39.	1706	Juni	26—1708	Januari	21.
40.	1708	Januari	28—1709	November	23.
41.	1711	October	24—1713	Februari	11.
42.	1713	Februari	18—1714	November	10.
43.	1714	November	17—1717	Maart	20.
44.	1717	April	10—1719	October	7.
45.	1719	October	7—1721	Maart	18.
46.	1721	Maart	22—1723	Januari	30.
47.	1723	Januari	30—1724	December	16.
48.	1726	Februari	23—1727	Juni	18.
49.	1727	Juni	21—1729	Mei	21.
50.	1732	Maart	1—1735	Mei	14.
51.	1735	April	21—1740	September	24.
52.	1740	October	1—1744	Juli	29.
53.	1744	September	19—1748	Maart	23.
54.	1748	Maart	30—1752	April	12.
55.	1752	April	28—1756	Juni	16.
56.	1756	Juni	16—1759	September	26.

57. 1759 October 3—1763 Juni 1.
58. 1778 April 1—1782 Juni 5. 43 dln fol.

Prothocol van cessien, transporten, testamenten etc.

59. 1635. September 5—1651 Februari 1.
60. 1661 October 4—1687 November 21.
61. 1687 November 26—1705 December 27.
62. 1708 Maart 31—1717 Maart 22.

N.B. Hierin de 50e penning: 1722—1727.

63. 1717 Mei 4—1726 April 16. 5 dln fol.

Prothocol van sententien (civiel en crim.).

64. 1728 Januari 3—1747 April 22.
65. 1747 September 16—1752 Juli 21.
66. 1753 Februari 14—1760 September 17.
67. 1761 September 16—1767 Maart 18.
68. 1767 November 25—1773 September 11. 5 dln fol.

Prothocol van gerechtelijke verkoopingen, desolate boedels etc.

69. 1727 Juni 15—1752.
70. 1770 Februari 14—1787 December 7. 2 dln fol.

Ontvangboek van verponding enz.

71. 1728—1741.
72. 1742—1752.
73. 1753—1767.
74. 1768—1789. 4 dln fol.

Prothocol van transporten etc.

75. 1761 September 8—1769 Januari 18.
76. 1769 Maart 6—1785 Februari 28. 2 dln fol.
77. Losse stukken (extracten, memoriën, verbalen en derg.)

betreffende verschillende procedures voor het Landgericht te Oldenzaal.
18e en begin 19e eeuw. 5 pakketten.

78. Register van holtingen der marke Beuningen.
1684 Sept. 25—1856 Juni 4. 1 dl fol.

N.B. Hierin los de acte van verdeeling der marke Beuningen.

79. Register van het Boerschap en Dorp Losser.
1728—1741. 1 dl fol.

80. Rekening van de marke Dulder.
1746—1755. 1 dl. fol.

Rekening van de marken Beuningen, Valthe en Rossum.

81. 1755—1766.

82. 1766—1779.

83. 1793—1800. 3 dln. fol.

84. Rekening van de marke Lutte.
1778—1786. 1 dl. fol.

85. Stukken (concepten en derg.) betreffende de verdeeling van eenige marken w. o. Dulder, Hasselo en Weerselo.
18e eeuw. 1 pakket.

86. Boek van ontvangsten van het Landrentambt van Twenthe.
1745—1751. 1 dl. fol.

87. Finantieele stukken, hoofdzakelijk rakende de gemeene middelen in Twenthe.
18e en 19e eeuw. 2 pakketten.

88. Losse stukken (extracten, memorien etc.) betreffende verschillende procedures voor het Landgericht van Twenthe en andere gerichten.
18e en begin 19e eeuw. 1 pakket.

89. Missives aan den rigter van Oldenzaal, betreffende het transport van troepen.
1806 e. v. j. 1 portef.

90. Opmetingen van verschillende erven en landerijen in Twenthe.
Laatste helft 18e en begin 19e eeuw. 1 pakket.

91. Extracten uit het boek van verkoopingen van Nationale Domeinen in Twenthe.
Begin 19e eeuw. 1 pakket.

92. Aanschrijvingen en instructien betreffende het canton Oldenzaal.
1811—1813. 1 pakket.

93. Stukken betreffende zaken behandeld voor het vredegerigt van het canton Oldenzaal.
1813. 1 pakket

94. Procesverbalen van getuigenverhooren in een proces over landerijen in de marke Volte onder Weerselo.
1813. 1 pakket.

95. Stukken (extracten, verbalen, memorien etc.) betrekkelijk verschillende procedures voor het landgericht te Ootmarsum.
18e eeuw. 1 pakket.

96. Dito stukken van het landgericht te Delden.
18e eeuw. 1 pakket.

97. Dito voor het landgericht te Enschede.
18e eeuw. 1 pakket.

98. Stukken uit processen van Vrouwe S. C. T. van Rechteren, behandeld voor het landgericht te Almelo.
Laatst 18e en begin 19e eeuw. 1 pakket.

99. Stukken betreffende de finantiën en administratie van het huis Everloo.
Laatste helft 18e eeuw. 1 pakket.

100. Brieven over commercieele aangelegenheden van de HH. Willink, Rappard en Swiers aan G. W. Ameling.
Laatste helft 18e eeuw. 1 pakket.

101. Rekeningen betreffende de kerkpacht te Losser.
1730—1742. 1 portef.

102. Stukken en brieven (copijen en orig.) betreffende de grensscheiding tusschen Overijssel en Munster.
1770—1804. 1 portef.

103. Stukken in afschrift, betreffende de grensscheiding van Overijssel en Bentheim.
2e helft 18e eeuw. 1 dl. fol.

104. Stukken betreffende de bezittingen der familien Hodenpijl en Stoevelaar en van der Wijck.
18e eeuw. 1 pakket.

105. Stukken betreffende de ontvangst van Claas Cappers, collecteur te Diepenheim.
Midden 18e eeuw. 1 omslag.

106. Stukken betreffende bezittingen der abdij Werden in Twenthe bij Oldenzaal.
1768. 1 omslag.

107. Stukken betreffende de administratie van ontvangsten en uitgaven van den Vrijheer van Twickel, gevoerd door Procureur Palthe.
1747—1759. 1 pakket.

108. Instructien, notificatien, reglementen etc.
1692, 1693, 1748, 1749, 1755. 1 omslag.

109. Requesten ingekomen bij Ridd. en St. van Overijssel.
18e eeuw. 5 stukken in 1 omslag.

110. Middelen tot behoud en genezing der runderen.
2 stukken in 1 omslag.

N.B. Gedrukt.

111. Concept-Regeeringsreglement van Vollenhove.
1787. 1 catern.

Van den heer Henkelman te Zutphen:

Een stuk betreffende de reparatie van de kerk te Bathmen. 1720.

Van mr. R. E. Hattink te Almelo:

Drie charters betreffende de marken van Lutte uit de jaren 1636, 1655 en 1656.

Van mr. J. C. van Sonsbeeck te Druten.

Eene verzameling stukken betreffende de verdeeling der marke Assendorp.
19e eeuw.

Door aankoop:

Van den heer A. A. Vorsterman van Oyen te Rijswijk:

Vijf charters uit de jaren 1448, 1459, 1539, 1502, 1562 zijnde koopbrieven van landen onder Olst, in de Vuijling en Wijhe, benevens eene kwijting voor de koopsom van land onder Rande.

Op eene auctie-van Stockum. Nov. 1901:

Algemeene Hofregten der zes Hoven in Twenthe.
18e eeuw.

Sententieboek van Steenwijker Carspel.
1600—1618.

Keuren, Ordonnantien, Statuten, etc. voor de stad Steenwijk.
1703.

B. Boekwerken.

Door schenking:

Van Zijne Excellentie den Minister van Binnenl. Zaken.

G. Busken Huet, Derde Verslag van onderzoekingen naar archivalia te Parijs etc. 1 dl. 8°.

Prof. Dr. P. J. Blok, Verslag van onderzoekingen naar archivalia in Italie etc. 1 dl. 8°.

Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven. XXII en XXIII, 1899 en 1900. 2 dln. 8°.

Verslag betreffende de Rijksarchieven te Roermond, in 1899. 1 dl. 8°.

De Rijksarchieven te Roermond in 1900 en 1901. 1 dl. 8°.

Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van Geschiedenis en Kunst. XXII, 1 dl. 8°.

Publications de Limbourg, deel 36. 1 dl. 8°.

Woordenboek der Nederlandsche taal, VI, 1e afl.; III, 2e afl.; II, 16e afl.; XI, 6e afl.

Van Gedeputeerde Staten der provincie Overijsel:

Verslag van Gedep. Staten aan de Staten van Overijsel omtrent den toestand der provincie in 1900. 1 dl. 8°.

Van mr. J. Acquoy te Deventer.

Uit de geschiedenis der stad Deventer. II (overdruk). 8°.

Verslag van het Gemeentearchief van Deventer over 1900. 8°.

Van de commissie van het Prov. Museum van Oudheden etc. in Drenthe:

Verslag aan de Gedep. Staten over 1900. 8°.

Van den heer Th. Morren, (namens de erven de Fremery):

Oorkondenboek van Holland en Zeeland. Supplement door *James de Fremery.* 1 dl. 4°.

Van het Natuurkundig Genootschap te Groningen:

Honderdste Verslag, over het jaar 1900. 8°.

Het 100-jarig bestaan van het Natuurkundig Genootschap. 8°.

Van den WelEerwaarden Heer G. A. Meijer, Ord. Pred. te Nijmegen:

G. A. Meijer. O. P. Het Dominicanerklooster te Zwolle 1901. 1 dl. 8°.

Van den heer Rijksarchivaris in Groningen:

Mr. J. A. Feith. Catalogus der Inventarissen van de Archieven der voormalige Zijlvestenijen en Dijkrechten in de provincie Groningen. 1901. 1 dl. 8°.

Mr. J. A. Feith. Inventaris van het Huisarchief Allersma. 1901. 1 dl. 8°.

Van het Gemeentebestuur van Deventer:

De Hullu en Acquoy. De Cameraarsrekeningen van Deventer. dl. V. Bladwijzer. 1 dl. 8°.

Van Mr. R. E. Hattink te Almelo:

Verschillende overdrukken uit: Kleine Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel; Uit Overijssel's verleden; Aanteekeningen betreffende de geslachten Cramer en Palthe. 8°.

Van het Gemeentebestuur van Leeuwarden:

Tweede Supplement op den Catalogus der Stedelijke Bibliotheek van Leeuwarden. 1901. 8°.

Van den heer Rijksarchivaris in Noordbrabant:

Verslag der Oude Gemeente- en Waterschapsarchieven, over 1899 en 1900. 8°.

Van den heer Rijksarchivaris in Noordholland:

Inventaris van het archief der Heerlijkheid en Gemeente Spanbroek. 1901. 1 dl. 8°.

Van Mr. Rutgers te Zwolle:

Mr. C. P. L. Rutgers, Inventaris van het Huisarchief Farmsum. 1901. 1 dl. 8°.

Mr. C. P. L. Rutgers, Inventaris van het Familie-archief van Bolhuis. 1901. 8°.

Van den heer Gemeentearchivaris te Utrecht:

G. Serton, Inventaris van het oude archief van het Bureau van den Burgerlijken Stand der gemeente Utrecht. 8°.

Van den heer J. Wijnbeek te Zwolle:

J. Wijnbeek, Overzicht der doop-, trouw- en doodboeken berustende in het oud-archief der gemeente Zwolle. 1901. 8°.

Van den heer J. H. A. Bouman te Kampen:

J. H. A. Bouman, Geschiedkundige aanteekeningen over Blokzijl en omgeving. 1901· 1 dl. 4°.

Door aankoop:

Wappenbuch des Westfälischen Adels. Lieferung 10—11. 1901. 4°.

Mittheilungen aus dem Stadtarchiv von Cöln. 30es. Heft. 1900. 8°.

Wetser und Wetter, Kirchenlexicon. 130es Heft. 1901. 8°.

Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht. dl. 27, afl. 1—3. 1901. 8°.

Neues Archiv der Gesellschaft für ältere Deutsche Geschichtskunde. Band 26, 2es und 3es Heft; Band 27, 1es Heft. 1901. 8°.

Fruin's Verspreide Geschriften, afl. 15—27. 8°.

Nippold, Olivier Cromwell-Wilhelm III. Anhang zu Wilhelm III. 1901. 8°.

De Jager, Middeleeuwsche keuren der stad Brielle. 1901. 8°.

P. N. van Doorninck, Acten betreffende Gelre en Zutphen. 1377—1397 en 1400—1404. 1901. 2 dln. 8⁰.

C. P. J. Dommisse, Geschiedenis der Westpoort te Vlissingen. Afl. 2—5. 8⁰.

De Wapenheraut, 5e Jaargang. 4⁰.

Rijksarchiefgebouwen in Nederland. 4⁰.

Kok, Vaderlandsch Woordenboek, met aanhangsel. 1785—1799. 38 dln. 8⁰.

Witsen Geysbeek, Biographisch, Anthologisch en Critisch Woordenboek der Nederl. Dichters. 1821—1828. 8⁰.

Biographie Universelle. 1843—1847. 10 dln. 8⁰.

Nouvelle Méthode raisonnée du blason. 1780. 8⁰.

De Stoppelaar, Balthasar de Moucheron. 1901. 8⁰.

Bijdragen voor Vaderl. Geschiedenis en Oudheidkunde, 4e reeks, 2e deel, afl. 1—3. 1901. 8⁰.

Van Alphen, Kerkelijk Handboek, 1901. 8⁰.

F. H. D'Hoop, La Flandre Orientale et ses anciennes Archives. 1886. 8⁰.

Overvoorde, Bescherming van Monumenten, 1901. 8⁰.

Nederlandsch Archievenblad 1900—1901. 3e afl., 1901—1902, 1e afl.

Zeitschrift für Vaterl. Geschichte und Altherthumskunde. Band 58. 8⁰.

Sachse, Mecklenburgische Urkunden und Daten, 1900. 8⁰.

J. H. Ort, Oudheidkundige aanteekeningen betr. Nederland en zijne bewoners. III. Oldenzaal tijdens de Salische Franken. 1900. 8⁰.

Dr. His, Strafrecht der Friesen im Mittelalter. 1901. 8⁰.

Dr. Martin, Leven en werken van Gerard Dou, 1901. 3⁰.

Dr. Kernkamp, Over Robert Fruin, 1901. 8⁰.

Dr. R. Fruin, Staatsinstellingen van Nederland. (*ed. Colenbrander*). 1901. 8⁰.

J. C. Wagner, Mecklenburgsche troepen. 1788—1796. 1901. 8⁰.

Dr. Rob. Scholten, Das Cistercienserinnenkloster Grafenthal (Vallis Comitis) 1899. 8⁰.

Hoefer, Aanteekeningen betr. de kerk te Hattem. Met bijlagen. 2 dln. 8⁰. 1900.

Chronica Hungarorum. 1900. 4⁰.

Enschedé, Technisch onderzoek naar de uitvinding der Boekdrukkunst. 1901. 8⁰.

Verwijs en Verdam, Middelned. Woordenboek, II afl. 8—11.

Van den Bosch, Neerlands verleden in steen en beeld. 1901. 8⁰.

Dumbar, Verhandeling over het graafschap Goor, etc. 1859. 8⁰.

Bijdragen tot de geschiedenis van Overijssel, 2ᵉ serie, 3ᵉ dl., afl. 2, 3, 4.

Bulletin van den Ned. Oudheidk. Bond. II. 8⁰.

Wrangel, Betrekkingen tusschen Zweden en Nederland. 1901. 8⁰.

Roussel, Orange. 1901. 8⁰.

Bijdragen tot de gesch. van het Bisdom Haarlem, dl. 26, afl. 1—3.

De Navorscher. 1851—1901. 51 dln. 8⁰.

Rogge en Pijper, Ned. Archief voor Kerkgeschiedenis; Nieuwe serie, 1ᵉ dl. afl. 3. 1901. 8⁰.

Haje, Geheime Correspondentie van Abraham de Wicquefort. 1901. 8⁰.

Wijndelts, Catalogus van Academ. Proefschriften. 1815—1900. I. 1901. 8⁰.

Lamprecht, Zur jüngsten Deutschen Vergangenheit I. 1902. 8⁰. (Ergänzungsband der Deutschen Geschichte.)

Cappelli, Lexion Abbreviaturarum. 1901. 8⁰.

Nomina Geographica Neerlandica, dl. 1—5. 1885—1901. 8⁰.

Mittheilungen der Preusischen Archivverwaltung. Heft 5.

Dr. Nalbandian, Leop. v. Rankes Bildungsjahre etc. 1902. 8⁰.

Amsterdamsch Jaarboekje voor 1902. 8⁰.

Mr. J. A. Feith, Uit Groningens verleden. 1902. 8°.

Groningsche Volksalmanak voor 1902. 8°.

Mr. Meesters, De Steenwijker Meente. 1881. 8°.

Vonnis in zake Dr. Cramer namens Twenthe contra B^esse^ Mulart tot Bakkenhage en Odink. 1780. 4°.

Deductie van G. L. G. van Fridagh, rakende zijne beschrijving in de Ridderschap van Overijssel. 1785. 4°.

Houck, Gids voor Deventer en omstr. 1901. 8°.

Minerva, jaargang 1897/98—1901/2.

Oud-Holland 18e jaargang 1—4, 19e jaargang 1—3. 4°.

Blok, Geschiedenis van het Ned. Volk. dl. V 1902. 8°.

Mirbt, Quellen zur Geschichte des Papstthums. 1901. 8°.

Staatsalmanak voor 1902.

Dr. J. S. van Veen, Rechtsbronnen der stad Tiel. 1901. 8°.

Jaarboekje voor de provincie Overijssel voor 1902. 8°.

Prinsen, Collecteana van Gerardus Geldenhauer Noviomagus. 1901. 8°.

Verliezen zijn dit jaar niet geleden. Alleen is een prothocol bevattende Recessen van Geldersche landdagen, dat bij de schenking-Palthe aanwezig was, na bekomen machtiging, aan het Rijksarchief in Gelderland overgedragen.

VIII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke, onuitgegeven bescheiden voor het archief van de Prov. van gewicht, en berustende in andere binnen- en buitenlandsche archieven.*

Dergelijke pogingen zijn in het afgeloopen jaar niet aangewend.

IX. *Gebruik van het archief gemaakt door, en inlichtingen verstrekt aan authoriteiten en particulieren.*

Schriftelijke inlichtingen werden verstrekt aan:

Mr. A. S. Miedema te 's-Gravenhage, betrekkelijk de familien Wernink en Weerman.

J. M. W. Eversen, adj.-commies bij het rijksarchief te Maastricht, aangaande het geslacht van Romunde.

Dr. Krumbholz, Staatsarchivar te Munster i/W, over oorkonden op Munster betrekkelijk, tusschen 1301 en 1325.

Mr. A. S. Miedema te 's-Gravenhage, nopens de wapens der familiën Lasonder, Bossier en Teyler.

Mr. R. E. Hattink te Almelo, die afschrift ontving van een charter van 1419, uit het archief van het klooster Albergen.

Mr. D. Engelberts te Wijk-Maastricht, betreffende het huis Grumsmühlen en de familie Engelberts.

Mr. R. E. Hattink te Almelo, over de familiën Palthe en Cramer, die in verband daarmede extracten ontving uit de Resol. der Provisioneele Representanten.

J. H. A. Bouman, Inspecteur der Dir. belastingen te Kampen, over de vlag door prins Maurits toegekend aan Blokzijl.

C. H. Peters, Rijksbouwmeester te 's-Gravenhage, over den bouw der eerste Hervormde Kerk te Blokzijl.

Mr. S. Muller Fzn., Rijksarchivaris te Utrecht, over het juiste jaarcijfer van den Stadbrief van Zwolle.

M. G. Wildeman te 's-Gravenhage, aangaande de afstamming van een paar leden der familie van Ewsum.

J. H. A. Bouman te Kampen, betreffende het schoutambt van Hendrik Morre.

P. Berends, adj.-commies bij het Rijksarchief te 's-Gravenhage, over eenige leden van het geslacht van Reede.

Stukken behoorende tot het Rijksarchiefdepôt te Zwolle werden op verlangen toegezonden aan de H.H.:

a. *Dr. M. Schoengen* te Leeuwarden, die in het Rijksarchief aldaar, ter raadpleging ontving eenige stukken betreffende het vroegere onderwijs in Overijssel.

b. *Mr. J. P. A. Baron Mulert*, die in het Gemeentearchief te Kampen ter bestudeering ontving twee Registers van Bisschop Rud. van Diepholt.

c. C. A. de Kruyff, die in het Rijksarchief te Utrecht ter raadpleging ontving ettelijke prothocollen, behoorende tot de rechterlijke archieven van Stad en Schoutambt Hasselt.

Aan het Rijksarchief te Zwolle werden wederkeerig de navolgende stukken toegezonden, om in de werkkamer van het archiefgebouw te worden bestudeerd:

ten behoeve van *Mr. C. P. L. Rutgers, te Zwolle*:

Van den Hoogen Raad van Adel te 's-Gravenhage:

Eene M.S. genealogie van het geslacht Ripperda.

Gothäisches Geneal. Taschenbuch der Freiherrlichen Häuser, für 1894.

Van het Rijksarchief in Groningen:

Eene M.S. genealogie van het geslacht Ripperda.

Van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:

Een prothocol met getuigenverhooren enz. in zake eene beschuldiging tegen den Overste in Hessischen dienst, Carl Rabenhaupt.

ten behoeve van *Mr. H. G. Jordens te Zwolle*:

Van het Rijksarchief in Groningen:

Eene collectie oude kaarten der provincie Groningen, in verband met het verblijf der familie Werndly in dat gewest.

Voorts werd het archief persoonlijk bezocht door de H.H.

Mr. G. Wicherlink te Zwolle, die onderzoek deed naar den loop van eene wetering in Salland.

J. Fabius te Utrecht, die nasporingen deed naar leden van zijn geslacht.

A. W. C. Keijzer te Wijhe, voor het wapen dier familie.

Willem Koops te de Wijk, die een familieonderzoek instelde met behulp van een charter uit 1361.

F. A. Hoefer te Hattem, die de stukken betreffende het stift ter Hunnep onderzocht.

Mr. J. P. A. Baron Mulert, te Kampen, die verschillende zegels van leden der familie Mulert vergeleek.

H. Schummelketel, te Hasselt, voor een onderzoek naar de rechten van houders van eendekooijen.

Jhr. Mr. B. de Jonge, te Zutphen, voor een onderzoek naar den verkoop eener tiende onder Zenderen, tijdens het Fransche bewind.

X. *Uitkomst der bemoeiingen met gemeente-, waterschaps- en andere archieven.*

Deze bemoeiingen hadden in het afgeloopen jaar niet plaats.

De Rijksarchivaris in Overijssel,

C. P. L. RUTGERS.

Zwolle, 20 Februari 1902.

Het Rijksarchief in Groningen.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief.*

In den nazomer van 1901 werd het lokaal tot berging van archieven, gelegen op de derde verdieping boven de kamer van den archivaris en in het voorjaar van 1900 gebouwd, door mij in gebruik gesteld. Alhoewel het mij voorkomt, dat de wind, welke bij opening der tegenover elkander gelegen tuimelraampjes door het lokaal speelt, de nog mogelijk uit de ten vorigen jare gemetselde muren opstijgende vochtige dampen grootendeels verdrijft, is toch een bezwaar aan dit lokaal als bewaarplaats van archieven verbonden. Dit bezwaar is, dat het lokaal niet verwarmd kan worden, zoodat voor de daar geborgen archieven niet die gewenschte droge lucht kan worden verkregen, welke voor het voortdurend behoud van papier en perkament een levenseisch is. Aan dit bezwaar kan echter gemakkelijk tegemoet worden gekomen. Zonder groote vertimmering en hooge kosten kan m. i. een der buizen van de centrale verwarming worden verlengd en naar een hoek van dit lokaal worden geleid. Ik beveel dit denkbeeld gaarne ter overweging aan Uwe Excellentie aan.

Wat de centrale verwarming betreft, mijn in het vorig verslag uitgesproken wensch tot verbetering is geheel en al vervuld. Een nauwkeurig onderzoek van het verwarmingstoestel had in 1901 plaats; hierbij kwamen twee oorzaken voor de slechte werking van het toestel aan het licht: 1°. vervuiling en daardoor verstopping, 2°. min oordeelkundig stoken. Nu het eerste bezwaar uit den weg is geruimd en het stoken door mij aan een ander persoon is opgedragen, blijkt de centrale verwarming van het magazijn aan de hoogst gestelde verwachtingen te kunnen voldoen. Die warmte en droge lucht worden echter niet goedkoop verkregen: de hoeveelheden brandstof, hoofdzakelijk cokes, welke het toestel verslindt, zijn groot en hebben op het budget mijner uitgaven een ongunstigen invloed uitgeoefend.

In het magazijn werden de tien nog opengebleven vakken der bovenste verdieping in 1901 met netwerk gevuld.

Nog één wensch blijft ter vervulling over. Deze geldt de waterleiding. Met het oog op stukvriezen wordt reeds in de maand November op last van den heer Hoofdopzichter van 's Rijks gebouwen de waterleiding afgesloten en eerst einde Maart of begin April weder geopend. Ongeveer vijf maanden is dus het archiefgebouw van water verstoken. Ten behoeve van schoonmaken van gangen en trappen, van het dagelijks eenige malen reinigen der handen en van verder huiselijk gebruik moet telkens het water bij emmers door den bode uit het nabijgelegen provinciehuis worden gehaald. Dit ongerief zoude kunnen worden verholpen door, bij afsluiting der overige waterleidingsbuizen in den winter, eene afzonderlijke buis, leidende naar de in de nieuwe bodekamer zich bevindende kraan, aan te leggen en deze het gansche jaar in het gebruik te stellen. Het gevaar voor bevriezen is zeker bij deze buis zeer gering.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

Bovenstaande middelen, bestaande uit brandkranen der waterleiding met slangen, brandbluschflesschen, extincteur, zakken en reddingkoker, verkeeren in goeden staat en werden op geregelde tijden beproefd. Eenige kleine herstellingen werden door bemiddeling der gemeentelijke brandweer in orde gebracht.

De bij de brandinstructie voorgeschreven oefeningen door het corps assistenten bij den reddingsdienst zijn op de daarvoor bepaalde tijden geregeld gehouden. De vraag mag worden overwogen of, nu in het gebouw ten gevolge der goede werking van de centrale verwarming bijna den geheelen winter geregeld eene temperatuur van 50 à 60 graden Fahrenheit wordt behouden, het afsluiten van de waterleiding gedurende vijf maanden in den winter nog langer noodig is. Uit een oogpunt van veiligheid voor brandgevaar is die afsluiting zeker niet te verdedigen; ter voorkoming van waterschade door stuk vriezen der waterleidingsbuizen zoude de beslissing over het al of niet afsluiten der waterleiding en daarmede de verantwoordelijkheid op den ondergeteekende kunnen worden overgebracht.

III. *Toestand van de archiefverzameling.*

Door den bode-boekbinder werd geregeld doorgegaan met het herstellen of opnieuw inbinden van registers, waartoe vooral de uit de dorpen gekomen waterschapsarchieven vele hulpbehoevende boekdeelen leverden. De vele tijd, vooral in den winter in beslag genomen door de zorg voor het stoken van het ver-

warmingstoestel en het voorzien van brandstoffen der vier kamers van het archiefgebouw en andere huiselijke diensten, was oorzaak, dat dien beambte niet zooveel tijd voor het inbinden van boeken beschikbaar bleef als in vorige jaren. Bovendien werden door hem een paar duizend charterzakjes vervaardigd. Het resultaat der besprekingen op de elfde bijeenkomst van Rijksarchivarissen in October 1900 omtrent de beste wijze van bewaring van charters deed mij besluiten met de tot dusverre in het Groningsche archief gevolgde wijze van bewaring te breken. Het kwam mij voor, dat de charters behoorende tot de zijlvestenijarchieven en tot de drie archieven, waarvan de inventarissen in 1901 bij het jaarverslag van 1900 als bijlagen werden gedrukt, het eerst voor de betere wijze van bewaring in aanmerking kwamen. Met de verdere vervanging der hier gebruikelijke omslagen door charterzakjes zal geleidelijk worden voortgegaan, naar gelang de inventarissen van de verschillende archieven gereed zijn of gereed zullen komen. Naar aanleiding van de in de drie laatste jaren verschenen geschriften van Dr. Otto Posse en Dr. E. Schill over het bewaren en verduurzamen van handschriften door middel van zapon en aangemoedigd door de goede resultaten, welke Dr. Schoengen, commies aan het rijksarchief te Leeuwarden, van zijne proefnemingen op dit gebied had verkregen, besloot ik ook eens een proef met zaponbehandeling te nemen. De adj.-commies Bos belastte zich gaarne met die proefneming en nam daartoe eenige door vervuring bijna vergane papieren en zeer zwakke perkamenten onderhanden. De resultaten waren verrassend en volkomen beantwoordend aan de verwachtingen, door de berichten van proefnemingen in Duitschland en Leeuwarden opgewekt. Het met zapon gedrenkte, door vervuring geheel murw geworden papier is weder stevig en buigzaam geworden en bezit thans, een jaar na de behandeling, nog diezelfde goede eigenschappen. Alle gevaar voor afbrokkeling schijnt geweken. Bij de perkamenten charters ziet men een soortgelijk resultaat: de kleefstof, welke het zapon bevat, heeft de croûte, voorkomende op den schrijfkant van het perkament, en welke door vocht en ouderdom wel eens loslaat, weder vastgemaakt, terwijl bij het hechten van gescheurde of beschadigde charters slechts een zeer bescheiden gebruik van het opplakken van Japansch papier behoeft te worden gemaakt, omdat de doorschijnende dunne laag droog geworden zapon doorgaans voldoende is om kleine scheuren van het charter te hechten. De verkregen goede resultaten geven mij voldoende aanleiding om met de zaponbehandeling van beschadigde archiefstukken voort te gaan.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der inventarisatie en ordening van het archief.*

Ook in 1901 namen de waterschapsarchieven een groot deel van den beschikbaren tijd in beslag. Mocht ik in het vorige jaarverslag mededeelen: „Op het archief van één zijlvest na zijn alle oude zijlvestenij- en dijkrechtarchieven betreffende het gebied van de tegenwoordige provincie Groningen thans geïnventariseerd en voor het meerendeel naar het rijksarchief te Groningen overgebracht", het is mij aangenaam thans te kunnen berichten, dat ook dit laatste ontbrekende archief is binnengekomen en geïnventariseerd. Bij besluit van 29 Mei 1901 bepaalde het Hoofdbestuur van het waterschap Oldambt, dat het archief van het voormalige Termunterzijlvest in bruikleen zou worden afgestaan aan het Rijksarchiefdepôt te Groningen. Eenige dagen daarna zijn die archieven van Nieuwolda naar Groningen overgebracht en werd door mij met grooten spoed aan het inventariseeren van dit archief gearbeid. Immers reeds was de „Catalogus der Inventarissen van de Archieven der voormalige Zijlvestenijen en Dijkrechten in de provincie Groningen" inmiddels grootendeels afgedrukt en wachtte de verschijning van dit werk op het gereedkomen van den inventaris van het Termunterzijlvest. In Augustus kon de genoemde catalogus, thans mede voorzien van indices van persoonsnamen, van plaatsnamen en van voorhanden zegels en bevattende de inventarissen van 36 zijlvestenijen en dijkrechten, het licht zien. De catalogus, als op zich zelf staand boek te Groningen bij de Erven B. van der Kamp gedrukt en uitgegeven, werd overeenkomstig mijn daartoe door Uwer Excellentie ambtsvoorganger goedgekeurd voorstel, op ruime schaal onder archiefdepôts, waterschapsbesturen en autoriteiten verspreid en verder tegen den prijs van f 3.00 in den handel gebracht. Met eenige voldoening zie ik op het tot stand komen van dezen arbeid terug, omdat daarmede weder een veilige bewaring en een vruchtbaar gebruik zijn verzekerd van oude archieven, welke vijf jaren geleden nog in allerlei dorpen waren verspreid en ongeordend, dus niet voor het gebruik geschikt, en half vergeten in particuliere huizen van secretarissen of in herbergen werden bewaard. Al bestaat de mogelijkheid, dat zich bij particulieren nog stukken bevinden, welke uit deze archieven zijn afgedwaald, groot kan dit aantal niet zijn en in elk geval, zoo zij voor den dag mochten komen, kunnen zij gemakkelijk worden ingelijfd, nu inventarissen zijn gemaakt van de archieven van *alle* voormalige zijlvestenijen en dijkrechten.

Het nazien der drukproeven van den 24 vellen druks grooten

Catalogus nam veel tijd in beslag; niet minder het corrigeeren der drie inventarissen, welke als bijlagen bij het vorige jaarverslag in 1901 zijn gedrukt, en welke eveneens ongeveer 30 vellen druks hebben gevraagd. Vooral de Inventaris van het Huisarchief Farmsum vroeg veel tijd, aangezien naarmate van het ontvangen der afgedrukte vellen, en in verband met hunne paginatuur, de indices van eigennamen en van zegels moesten worden saamgesteld. Naar aanleiding toch der overigens zeer welwillende critiek, welke de één jaar te voren eveneens door Mr. Rutgers bewerkte Inventaris van het familiearchief van het geslacht van Ewsum had mogen ondergaan, was het mij gewenscht voorgekomen genoemde indices alsnog aan den Inventaris van het Huisarchief Farmsum toe te voegen.

Nog met een ander waterschapsarchief had ik mij in het afgeloopen jaar te bemoeien. Een aantal stukken betreffende het waterschap Oud-Bonder-Nieuwland in Oostfriesland op de grenzen der provincie Groningen was door den Rijksarchivaris in Drenthe (zie verslag 1900 blz. 3 en 808) aan den heer Algemeenen Rijksarchivaris toegezonden, die deze stukken met goedvinden van Uwer Excellentie ambtsvoorganger ter sorteering aan mij „als bekend met den lokalen toestand" heeft gezonden. Bij onderzoek bleek mij deze vrij verwarde collectie eene verzameling stukken te bevatten, ten deele behoorend tot het archief van de in 1605 opgerichte „Compagnie van het Bonder nijeland", ten deele behoorende aan een der participanten in genoemden polder. In een uitvoerig schrijven aan den heer Algemeenen Rijksarchivaris heb ik de korte geschiedenis van deze Compagnie medegedeeld, den vermoedelijken loop van zaken uiteengezet, welke tot het ontstaan van deze verwarde collectie heeft geleid, en eindelijk de redenen aangegeven, waarom deze stukken voor Nederland van zoo goed als geen belang zijn. Aan dat schrijven heb ik het verzoek toegevoegd deze stukken te mogen gebruiken voor een eventueele ruiling van stukken met het Staatsarchiv te Aurich. Ik hoopte toch tegen de bewuste stukken, welke in genoemd Staatsarchiv op hunne plaats zouden zijn, een vijftal oorkonden uit de 15de eeuw te kunnen inruilen, welke behooren tot het archief van het in de provincie Groningen gelegen hebbende klooster Floridus Hortus te Wittewierum en welke thans in genoemd Staatsarchiv worden bewaard. Na daartoe bekomen machtiging ben ik met het Staatsarchiv in onderhandeling getreden over bedoelde ruiling. Deze is evenwel niet tot stand gekomen. Wel werd door den heer General-Direktor der Königlichen Staatsarchive te Berlijn erkend, dat gewenschte 5 oorkonden naar Nederland behoorden te worden overgebracht, doch „bei der Geringfügigkeit des Gegenstandes erscheint es nicht angemessen die erforderliche Aller-

höchste Genehmigung schon jetzt nachzusuchen," zoo werd mij bericht. Aangezien dus aan de Duitsche zijde principieel tegen de voorgestelde ruiling geen bezwaar bestaat, doch enkel de geringe beteekenis van de onderwerpen dezer ruiling aan genoemde zijde een beletsel zijn, heb ik den heer Algemeenen Rijksarchivaris in overweging gegeven Uwe Excellentie te verzoeken bij de archivalia, welke voor eene ruiling tusschen Nederland en Pruisen in aanmerking komen, de bovengenoemde archivalia te willen voegen. Uit een ongeveer een maand daarna ontvangen verzoek tot opgave der in het archief onder mijn beheer zich bevindende stukken, welke voor eene eventueele ruiling tusschen Nederland en Pruisen in aanmerking komen, mag ik met vreugde de gevolgtrekking maken, dat eene grootere ruiling tusschen genoemde staten wordt voorbereid.

Nog van eene andere collectie stukken betreffende een polder mocht ik inzage nemen. Door Mevr. de Wed. Mr. A. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop van Slochteren werden in mijne handen ter beoordeeling gesteld twee kisten met stukken betreffende de inpoldering en het beheer van een der Dollardpolders. Aangezien deze stukken mij bij onderzoek bleken niet te vormen het archief van het bestuur van den polder, doch enkel stukken, welke waren ingekomen bij of opgemaakt door een der deelgenooten in den polder, terwijl dezelfde stukken (meer compleet) tevens voorkomen in het huisarchief Farmsum, heb ik bij mijn uitgebracht advies geene pogingen aangewend deze collectie papieren voor het Rijksarchiefdepôt in Groningen machtig te worden.

Door den adjunct-commies, den heer P. G. Bos, werd voortgegaan met de schifting der thans chronologisch geordende archiefstukken op de wijze, als dit in mijn vorig Verslag (blz. 401) uitvoeriger is medegedeeld. Het is een arbeid, welke veel studie, oplettendheid en nauwkeurigheid eischt en soms slechts zeer langzaam kan vorderen. In 1902 hoop ik mij mede aan dien arbeid van omwerking van de chronologische tot eene systematische indeeling der archiefstukken te kunnen zetten. Ons werk zoude zeker een snelleren voortgang hebben, indien niet de talrijke aanvragen om inlichtingen en het geregelde bezoek van een aantal onderzoekers veel tijd in beslag namen. Vooral het op last van HH. Gedeputeerde Staten ingestelde onderzoek naar het eigendomsrecht van de zoogenaamde „penning" ten noorden van Kroddeburen vroeg vele uren, doch leidde tot een volkomen bevredigend resultaat. Ik kan niet nalaten er op te wijzen, dat de reeds jaren lang bestaande kwestie zeker niet uit de wereld zoude zijn gekomen, indien de archieven van de zijlvestenijen ongeordend in de waterschaps-

huizen waren gebleven. In deze pas aangeworven archieven toch werden de gegevens tot oplossing der kwestie gevonden.

In het voorjaar van 1901 verzocht Mej. W. J. Canter Cremers alhier eenige uren per dag te mogen werkzaam zijn op het archief met zoodanigen arbeid, als mij wenschelijk mocht voorkomen. Ik kende bij ondervinding de nauwgezetheid, welke den arbeid van genoemde dame kenmerkt uit de beschrijvingen der collecties munten, penningen en der historische en andere atlassen van het Museum alhier en had dus tegen deze medewerking geen bezwaar. Nadat door Mej. Cremers een alphabetischen index van eigennamen en zaken was gemaakt op de tien deelen der „Bijdragen tot de Geschiedenis en Oudheidkunde, inzonderheid der provincie Groningen, onder redactie van Acker Stratingh, Feith en Boeles", een index, welke bij historische studiën over dit gewest het onderzoek zeer vergemakkelijkt, werd het register, bevattende den korten en zakelijken inhoud der resolutiën van Burgemeesteren en Raad der Stad Groningen onder handen genomen. In het archief der Stad Groningen bevinden zich n.l. drie deelen van bovengenoemd register, hetwelk plotseling midden in een deel op 22 September 1741 ophoudt. Mej. Cremers maakt zich thans verdienstelijk met het voortzetten van genoemd register en excerpeerde daartoe in het afgeloopen jaar de resolutiën van 22 Sept. 1741—1 Januari 1750.

Door den klerk, die mij voortdurend behulpzaam was met het definitief ordenen, verzorgen en bergen der archieven overeenkomstig de inventarissen, welke in dit jaar tot stand kwamen, werd het maken van een afschift der drie oudste registers van resolutiën van het Aduarderzijdvest (Zie Verslag 1899, blz. 362) voltooid.

V. *Opgave der in druk uitgegeven bescheiden, behoorende tot het archief.*

Door Mr. J. G. C. Joosting te Assen werd in druk uitgegeven het in 1897 (Zie verslag 1897, blz. 283) in het provinciehuis te Groningen ontdekte charter van 1480 van de commanderij der Johanniters te Oosterwierum, zijnde een transsumpt van een aantal (meerendeels onbekende) pauselijke bullen, bevattende privilegiën voor de hospitaalridders van St. Jan te Jeruzalem. De heer Joosting voegde aan de uitgave van dit zeer belangrijke en omvangrijke charter toe de uitgave van twee andere charters van 1482 en 1486, eveneens behoorende tot het archief van bovengenoemde commanderij en strekkende tot verduidelijking der beteekenis van het charter van 1480. De publicatie

had plaats in het „Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis" dl. I, afl. 3 ('s-Gravenhage 1901) blz. 275—313.

In den Groningschen Volksalmanak voor 1902, blz. 137, werd door den druk openbaarheid gegeven aan de onder n⁰. 1 der in dit jaar geschonken handschriften vermelde „Waerschuwing".

Overigens is het mij niet bekend, dat aan stukken uit het archiefdepôt te Groningen in hun geheel door den druk openbaarheid is gegeven. Wel zijn natuurlijk, zooals bij het ruime gebruik, dat van de in het depôt berustende bronnen wordt gemaakt, is te verwachten, meer of minder groote aanhalingen en brokstukken in door onderscheidene schrijvers uitgegeven verhandelingen opgenomen.

VI. *Aanwinsten en Verliezen.*

De aanwinsten waren:

Handschriften.

Door schenking:

Van den heer H. van Santen, te 's-Gravenhage:

Eene „Waerschuwing" van den ontvanger B. Wichers te Baflo, dd. 21 Februari 1826, hoe zich te diens kantore te gedragen.

Van den heer J. H. van Denderen te Groningen:

Resolutieboek van het bakkersgilde te Groningen, 3 September 1781—5 November 1828. 1 deel.

Van den heer D. Scholtens Bosch, te Groningen:

Een „brieve van bestellinge" gegeven door Georg van Lalaing, Graaf van Rennenberch, als stadhouder, en Burgemeesteren en Raad van Groningen aan den hopman Pouwels van Blanckvort „Co. Mat. scholt te Hardenberch" tot het oprichten van een „vendel goede Nederlandsche soldaten", 10 Maart 1580. (een charter).

Door inbruikleengeving:

Van het Hoofdbestuur van het Waterschap Oldambt:

Het archief van het voormalige Termunter-zijlvest. (Zie het medegedeelde in Hoofdstuk IV.)

Door aankoop:

Geene.

Boekwerken.

Door schenking.

Van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken:

Middel-Nederlandsch Woordenboek van wijlen Dr. E. Verwijs en Dr. J. Verdam, dl. V, afl. 6, 7, 8 en 9.

Derde Verslag van onderzoekingen naar Archivalia te Parijs, belangrijk voor de Geschiedenis van Nederland, op last der regeering ingesteld door G. Busken Huet. 's-Gravenhage 1901.

Verslagen omtrent 's Rijks Oude Archieven XXII, 1899, 's-Gravenhage 1900.

De Rijksarchieven te Roermond in 1899.

Verslag van onderzoekingen naar archivalia in Italië, belangrijk voor de Geschiedenis van Nederland, op last der regeering ingesteld door Prof. Dr. P. J. Blok.

Woordenboek der Nederlandsche taal van Prof. Dr. M. de Vries e. a. dl. VII, afl. 1, dl. III, afl. 11, dl. II, afl. 16, dl. XI, afl. 6.

Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van Geschiedenis en Kunst, XXII, 1899.

Van de Commissie van Bestuur van het Provinciaal Museum van Oudheden en Geschiedk. Voorwerpen in Drenthe:

Het verslag van genoemde commissie over 1900.

Van de erven van den heer James de Fremery door bemiddeling van den heer Th. Morren te 's-Gravenhage:

Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis. Supplement bewerkt door James de Fremery. 's-Gravenhage 1901.

Van den heer Gemeente-archivaris te Utrecht:

Verslag over het voorgevallene in de gemeenteverzamelingen in 1900.

Van den heer Directeur van het Munt- en Penningkabinet te 's-Gravenhage:

Verslag over genoemd kabinet van het jaar 1899.

Van het Gemeentebestuur van Groningen:

Verslag over den toestand der gemeente Groningen over het jaar 1900.

Van den heer Gemeente-archivaris te Dordrecht:

Toestand van het archief der gemeente Dordrecht over 1900.

Van den heer Commissaris der Koningin in de provincie Groningen:

Verslag van den Toestand der provincie Groningen over het jaar 1900.

Van den heer Gemeentearchivaris te Rotterdam:

Verslag van de Commissie voor het archief der gemeente Rotterdam over het jaar 1900.

Van het Gemeentebestuur van Deventer:

De cameraarsrekeningen van Deventer, bladwijzer 5⁰ II.

Van het Gemeentebestuur van Leeuwarden:

Tweede supplement op den catalogus der stedelijke Bibliotheek van Leeuwarden. Leeuwarden 1901.

Van Mr. J. G. C. Joosting te Assen:

Onuitgegeven pauselijke bullen, verleend aan de hospitaalbroeders van den H. Johannes te Jeruzalem, medegedeeld door Mr. J. G. C. Joosting. (Overdruk.)

Van den heer Rijksarchivaris in Noordbrabant:

Verslag omtrent de Oude gemeente- en waterschapsarchieven in Noordbrabant over de jaren 1899 en 1900.

Jaarverslag met verslag der aanwinsten en verdere bijlagen, betreffende 's Rijks Oud- en Nieuw Provinciaal Archief te 's Hertogenbosch in 1900, door Mr. A. C. Bondam.

Van den heer Rijksarchivaris in Noordholland:

Inventaris van het Archief der Heerlijkheid en der gemeente Spanbroek.

Van den heer Algemeenen Rijksarchivaris:

Notulen der elfde bijeenkomst der rijksarchivarissen op Dinsdag 16 October 1900.

Van den heer Rijksarchivaris in Overijsel:

Doop- Trouw- en Doodboeken in de Burgerlijke en Kerkelijke Gemeenten in de provincie Overijssel benevens Overzicht van de Kerkelijke Archieven in die Provincie.

Overzicht der Doop- Trouw- en Doodboeken berustende in het Oud-Archief der gemeente Zwolle.

Door aankoop:

Groninger Regeeringsalmanak voor 1901.

Groningsche Volksalmanak, Jaarboekje voor Geschiedenis, Oudheid- en Taalkunde der provincie Groningen voor 1901.

Mr. W. J. C. van Hasselt, Verzameling van Nederlandsche Staatsregelingen en Grondwetten. 5e druk. Schoonhoven. 1895.

Jan Wagenaar, Vaderlandsche historie. Met alle vervolgen, 79 deelen.

Bijdragen tot de kennis der provincie Groningen en omgelegen streken. Deel I, 3de en 4de stuk.

Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1901.

Gesta abbatum orti sancte Marie. Gedenkschriften van de abdij Mariengaarde in Friesland. Uitgegeven door Aem. W. Wijbrands. Leeuwarden 1879.

Acht geschriften betreffende de viering van den 300-jarigen gedenkdag van den slag bij Heiligerlee 1868.

Th. de Renesse, Dictionnaire des figures héraldiques, Tome VI fasc. I, II.

De Wapenheraut, jaargang 1901.

Eenige in de pamflettenverzameling ontbrekende Groninger pamfletten uit de jaren 1790—1797.

De Navorscher, jaargang 1901.

Dr. Adolph Hofmeister. Die Matrikel der Universität Rostock IV, Rostock 1901.

J. C. P. van Epen, Naamregister op het Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën. Brussel 1900.

Dr. Otto Posse, Handschriften-Konservirung, Dresden 1899.

M. Prou, Manuel de paléographie. 2e ed. Paris 1892.

Prof. Dr. Ed. Heydenreich. Die Bedeutung der Stadtarchive, ihre Einrichtung und Verwaltung. Erfurt 1901.

S. Blaupot ten Cate, Geschiedenis der Doopsgezinden in Groningen, Overijssel en Oostfriesland, 2 dln. 1842.

M. Brouerius van Nidek, Analecta medii aevi, waarin de kronieken van Sicke Beninge. Sybe Jarichs en Tjalling Aykema, Amsterdam 1725.

Westfälisches Urkundenbuch Bd. VII. Abth. 1. Munster 1901.

Quedam narracio de Groninghe, de Thrente, de Covordia et de diversis aliis sub diversis Episcopis Trajectensibns ed. Mr. C. Pijnacker Hordijk. Utrecht 1888.

Adriano Capelli, Lexicon abbreviaturarum, Leipzig 1901.

Mr. J. A. Feith, Uit Groningen's Verleden, Groningen. 1902.

E. W. Moes, Iconographia Batava, afl. 29 en 30.

Verder werden eenige bladen ontvangen van de historisch-statistische kaarten van Nederland, waarop echter nog geene deelen van de provincie Groningen voorkwamen, waardoor van deze kaartramen nog geen gebruik is gemaakt.

De *verliezen* bestonden enkel in het afstaan van twee foliohandschriften, bevattende het ééne eene copie van het octrooi der West-Indische compagnie van 1621 met afschrift van eenige bijbehoorende stukken; het andere eene verzameling gedrukte en geschreven stukken betreffende de West-Indische Compagnie in het algemeen en de Kamer van Stad en Lande in het bizonder van 1682—1691. Deze handschriften werden ingevolge de machtiging van Uwe Excellentie dd. 20 Maart 1901, nº. 742, Afd. K. W. overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage.

VII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen van belangrijke onuitgegeven bescheiden, voor het archief van de provincie van gewicht en berustende in andere binnen- en buitenlandsche archieven.*

Dergelijke pogingen werden in 1901 niet aangewend.

VIII. *Gebruik gemaakt van het archief door en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Schriftelijke inlichtingen werden verstrekt aan:

den Directeur van het Koninklijk Munt- en Penningkabinet te 's-Gravenhage, betreffende de muntvondsten in de provincie Groningen in het jaar 1900.

Dr. Th. Haakma Tresling te Winschoten, betreffende genees-, heel- en vroedkundigen in de provincie Groningen in het begin der 19de eeuw.

Notaris Jhr. R. A. Quintus te Groningen, over de eigenaren en bewoners van een huis in de Poelestraat in de 17de en 18de eeuw.

Dr. A. Pekelharing te Groningen, omtrent de toegankelijkheid der gemeentearchieven.

H.H. Gedeputeerde Staten der provincie Groningen, betreffende een molencontract voor de Meedhuizerpolder van 1809.

Prof. Dr. Paul Frédericq te Gent, betreffende aflaatbrieven uit de 14e, 15e en 16e eeuw, te Groningen bewaard.

Mr. J. G. C. Joosting, *a.* Over de reformatie in de 15de eeuw der Johanniter commanderij te Oosterwierum, *b.* Over het rentmeesterschap van Johan van Metelen te Groningen.

Prof. Dr. H. C. Rogge te Amsterdam, over een in 1638 te Groningen gesloten huwelijk van Nic. Milander en madame de la Plate.

Dr. Krumbholtz, Königl. Staatsarchivar te Münster i/W, betreffende eene pauselijke bul van 1304.

A. Meijer te Midwolde, over de betrekkingen tusschen het huis te Nienoord en de grietenij Vredewold.

den Ambtenaar van het O. M. bij de kantongerechten te Groningen, betreffende de registratie door den prefect van de Westereems

van het bij Statenresolutie van 7 Februari 1793 vastgestelde tarief van tolgelden te heffen bij de Eekwerderklap onder Wirdum en van die bij de Noordhornergadraaibrug.

Prof. Georg Schanz te Würzburg, over de ontwikkeling der collaterale successie in de provincie Groningen gedurende de 17de en 18de eeuw. Hem werd ook eene Duitsche vertaling van de ordonnantie van 16 Januari 1793 toegezonden.

U. H. van Notten te Nieuwersluis, betreffende Unico Wilkens in de 18de eeuw te Groningen.

Den Rentmeester der Stadsbezittingen te Groningen, over de registratie door den prefect van de Westereems van de heffing der sluisgelden in de bezittingen der stad Groningen, ingevolge het Keizerlijk decreet van 11 October 1811.

Dr. C. Hofstede de Groot te 's-Gravenhage, omtrent de familie Gerlacius.

H.H. Gedeputeerde Staten der provincie Groningen, omtrent het eigendomsrecht van de zoogenaamde „penning" ten noorden van Kroddeburen aan den Stadsweg gelegen.

H. Broekema te Schildwolde, over het recht van vrije scheepvaart voor de ingelanden van het Woldzijlvest langs de Groeve door het Eemskanaal.

Den Rijksarchivaris in Overijssel, betreffende de familie Werndley.

Dr. H. T. Colenbrander te 's-Gravenhage, betreffende tekst en zegel van eene oorkonde van 1 Februari 1342. (Oorkondenboek van Groningen en Drenthe n^{0}. 367).

E. W. Moes te Amsterdam, over eenige 17e eeuwsche schilders, die te Groningen hebben gewoond.

J. W. Enschedé te Haarlem, over het door Hemony aan Groningen geleverde klokkenspel.

M. H. H. Michels, gemeente-archivaris te Venlo, over de familie Everwijn of Eberwein.

Dr. H. Brugmans te 's-Gravenhage, over het illumineeren van handschriften in het klooster te Selwerd.

Dr. W. Stein te Breslau, over eenige plaatsnamen en lokale uitdrukkingen in een brief van 23 Februari 1464 van Bremen aan Groningen.

Jhr. Mr. J. Æ. A. van Panhuys te de Leek, voor wien uit wapens op oude portretten geplaatst de voorgestelde personen werden bepaald.

H. Petitpied, vice-concul van Frankrijk te Amsterdam, over de prefecten of burggraven en het wapen van Groningen.

J. A. R. Kymmell te Assen, over eenige 17e eeuwsche brieven van Drenthen in het archief te Groningen berustende.

Den Hoofdcommies, Chef der 4e Afdeeling Prov. griffie te Groningen, betreffende een plan van indijking van den Noordpolder in 1811.

Prof. Dr. Richard Ehrenberg te Rostock, over het verblijf van graaf Clancarty op het eiland Rottum.

Mr. A. W. Romkes te Groningen, over een in 1798 door de kerkvoogdij te Noordbroek gesloten contract betreffende de verplichting tot het onderhoud der scholen aldaar.

J. E. N. van Dompseler te 's-Gravenhage, betrekkelijk de familie van Dompseler.

H. Reimers, cand. theol. te Aurich, over handschriften van Ubbo Emmius.

Verder werden nog handschriften van verzegelingen, meerendeels beklemcontracten, verstrekt aan de heeren notarissen *M. Wiertsema* te Groningen, *Mr. W. A. Offerhaus* te Nieuwolda, *H. Zeven* te Wildervank, *J. J. Offerhaus* en *G. Fontein* te Winschoten, *W. Koning* te Zuidhorn en de heeren *Jhr. Mr. E. Tjarda van Starkenborgh* te Groningen en *P. M. Bos* te Zijldijk. Voor deze afschriften werd aan schrijfgelden ontvangen *f* 9.40, welke bij den rijksbetaalmeester zijn gestort.

Stukken, behoorende tot het Rijksarchiefdepôt te Groningen, werden op verlangen toegezonden aan:

Mr. C. P. L. Rutgers te Zwolle, die in het Rijksarchief aldaar ter bestudeering ontving het h. s. genealogie Ripperda (Huisarchief Farmsum nº. 942).

Mr. Jordens, kantonrechter te Zwolle, die in het Rijksarchief aldaar ter inzage verkreeg een aantal oude kaarten van de provincie Groningen.

Mr. J. G. C. Joosting, die in het gemeente archief te Nijmegen ter collationneering ontving de door hem uitgegeven charters der commanderij te Oosterwierum (Zie boven sub V).

Wederkeerig werden aan het Rijksarchief in Groningen de navolgende stukken toegezonden om in de werkkamer van het archiefgebouw te worden bestudeerd:

ten behoeve van *Dr. L. Franken* te Nieuwe Pekela:

van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:
Stukken betreffende convooien en licenten uit het archief Oldenbarneveld.

ten behoeve van den heer *J. Huges*, litt. neerl. docts. te Groningen:

van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:
Secreete resolutiën van de Staten-Generaal van de jaren 1733, 1734, 1735, alsmede Missives van gezanten aan den raadpensionaris Van Slingeland 1727—1736.

ten behoeve van *Dr. J. A. Worp* te Groningen:

van de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage:
Recherches Historiques concernant les Chambres de Rhétorique établies dans les Pays-Bas.

ten behoeve van *Prof. Dr. C. H. Th. Bussemaker* te Groningen:

van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:
De onderschepte brieven van den Franschen gezant d'Affry, alsmede de secreete resolutiën der Staten-Generaal van de jaren 1755—57.

ten behoeve van *Prof. Mr. J. Domela Nieuwenhuis* te Groningen:

van het Rijksarchief te Utrecht:
het hs. van Arnold van Buchell, bevattende aanteekeningen van de vergaderingen der regenten van het tuchthuis te Utrecht.

ten behoeve van *Dr. I. Mendels* te Groningen:

van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:
Een aantal stukken uit de verzameling van Maanen (vermeld onder de aanwinsten van 1900).

ten behoeve van den heer *A. J. van der Meulen*, litt. neerl. docts. te Sneek:

van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage:
Stukken uit het archief van den raadpensionaris Van de

Spiegel, alsmede de secreete notulen der Staten-Generaal van 1787 en 1788.

Het archief werd persoonlijk bezocht en de daar aanwezige stukken geraadpleegd door de genoemde heeren, te wier behoeve stukken waren overgezonden, alsmede door de heeren:

P. R. Bos te Groningen, voor een onderzoek naar den loop der bevolking in het begin der 19e eeuw in de provincie Groningen en van enkele steden en dorpen daarin gelegen.

A. J. Smith te Groningen, die eene studie maakte van de aanwassen en inpolderingen van de provincie Groningen.

Mej. W. J. Canter Cremers, die een index op enkele boeken samenstelde en een verkorte inhoudsopgave van de Raadsresolutiën sedert 1742 vervaardigde.

R. R. Rijkens te Groningen, die een onderzoek instelde naar het lager onderwijs in de provincie Groningen, ten tijde der regeering van Koning Lodewijk.

Mr. H. D. Guyot te Groningen, voor een onderzoek naar eenige te Groningen gewoond hebbende refugiés en over het proces van G. H. ten Berge in 1685.

Prof. Mr. J. Domela Nieuwenhuis te Groningen, in zake oude tuchthuisreglementen van het Provincaal tuchthuis van Groningen en elders.

Prof. Dr. C. H. Th. Bussemaker te Groningen, voor een onderzoek naar de stipendia der Hongaarsche studenten aan de hoogeschool te Groningen.

E. van Mesdag, cand.-notaris te Groningen, voor een onderzoek naar een erfdienstbaarheid onder Haren, vermeld in een stokleggingsbrief.

G. Snel, 1e luitenant der infanterie, die zijne krijgsgeschiedkundige nasporingen voortzette.

P. M. Bos te Zijldijk, die de beklembrieven van het Zandstervoorwerk onderzocht.

P. H. Meekhoff Doornbosch jr. te Baflo, voor een onderzoek naar het geslacht Jarges en onderscheidene kleine onderzoekingen.

Mr. C. P. L. Rutgers te Zwolle, die leden van het geslacht Ripperda naspoorde en de krijgsbedrijven van Rabenhaupt aan een onderzoek onderwierp.

Conrad Meijer, litt. neerl. cand. te Groningen, die in de Resolutiën der Staten-Generaal uit het midden der 18e eeuw een onderzoek deed.

F. Ludwigs, theol. cand. te Utrecht, voor een onderzoek in de Synodale acten van Stad en Lande, betreffende de verbetering der kerkgezangen in het einde der 18e eeuw.

Dr. J. Bergsma te Groningen, voor een onderzoek omtrent de leden van het geslacht Ubbena.

J. W. Enschedé te Haarlem, voor een onderzoek omtrent in het archief aanwezige musicalia.

Mr. J. M. A. Roelants te Groningen, die een onderzoek instelde, welke tollen, weg- en bruggelden enz. ingevolge het Keizerlijk decreet van 21 October 1811 door den Prefect waren bevestigd.

W. Nieland en *P. Nieland* te Wirdum, voor een onderzoek betreffende de Eekwerderklap.

Dr. C. Mensinga te Zwolle, die inlichtingen vroeg omtrent de oudste kaarten van Stad en Lande.

Dr. T. J. de Boer te Groningen, die inzage nam van het handschrift van den hoogleeraar Paulus Hulsius.

Mr. S. Gratama te Rotterdam, die enkele handschriften raadpleegde betrekkelijk de totstandkoming van den Nieuwjaarsstijl in de provincie Groningen.

C. H. van Fenema te Groningen, die genealogische onderzoekingen instelde betreffende de familie Van Fenema.

J. H. Gosses litt. neerl. doct. te 's-Gravenhage, die onderzoekingen deed betreffende de buurmande te Groningen.

Jhr. Mr. J. F Lewe van Nijenstein te Groningen, die een onderzoek instelde naar de bewoners van verschillende Ommelander kasteelen in de 17e eeuw en eene genealogie van het geslacht Lewe samenstelde.

D. H. Blaupot ten Cate, civiel-ingenieur te Groningen, voor een onderzoek naar de ontwikkeling der kanalen in de provincie Groningen in de 19e eeuw.

G. Reinders te Groningen, voor eene studie omtrent het type van vee in de Ommelanden en rondom de stad Groningen in vorige eeuwen.

H. W. C. Wolthers te Groningen, die zich bezig hield met het vervaardigen van eene genealogie van het burgemeesterlijk geslacht Wolthers te Groningen.

Ook nu werden bovendien van allerlei personen, die zich daartoe aanmeldden, korte inlichtingen verstrekt, veelal van genealogischen of heraldieken aard, veelal betreffende de numismatiek of oudheidkunde, nog meer in zaken van beklemrecht.

IX. *Uitkomst van de bemoeiingen met gemeente- en waterschapsarchieven.*

Betreffende gemeentearchieven hadden in 1901 geene bemoeiingen plaats. Betreffende de bemoeiingen met waterschapsarchieven is een en ander medegedeeld in hoofdstuk IV. Ik kan hier nog bijvoegen, dat door mij pogingen zijn aangewend tot het verkrijgen van een oude kaart van de noordelijke kust met bijbehoorende streken van de provincie Groningen, berustende in het archief van het betrekkelijk nieuw opgerichte waterschap De Oostpolder te Uithuizermeeden. Op mijn verzoek werd afwijzend beschikt.

Groningen, 4 Februari 1902.

De Rijksarchivaris in Groningen,
J. A. Feith.

Het Rijksarchief in Drenthe.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief.*

Niet meer behoeft er gevraagd te worden: „Wachter, wat is „er van den nacht?" „Het daghet in het Oosten" is vervangen door den vollen dag: het rijksgebouw voor de bewaring van 's rijks archieven in Drenthe is in gebruik genomen. De bovenwoning aan den Noordersingel, hoewel in sommige opzichten geen ongeschikt verblijf, is vervangen door een fraai ingericht, brandvrij gebouw, dat eenige menschenlevens lang zijne functiën zal kunnen vervullen.

Bij schrijven van Uwe Excellentie dd. 17 Augustus 1901 N°. 1871[1] Afdeeling K. W. werd mij medegedeeld, dat het gebouw te mijner beschikking zou worden gesteld. 23 Augustus d. a. v. had de overdracht plaats, op proces-verbaal.

Nu ik mijn verslag schrijf, heb ik reeds gedurende enkele maanden nader kennis gemaakt met het nieuwe gebouw; ik kan dus reeds eenigermate oordeelen over zijne deugden en gebreken, voor zooverre mijne ervaringen tot nu toe strekken. En het verheugt mij ten zeerste, in hoofdzaak niet dan aangename ondervindingen te kunnen mededeelen.

Het depôt zelf schijnt droog te zijn, althans geen spoor is ontdekt van het tegendeel; de verwarming is daar voldoende bij vorst, helder licht geeft groot gemak bij het nazien van stukken ter plaatse. De inrichting is zeer doelmatig, doordat dit gebouw het jongste is en daarbij konden benuttigd worden de ervaringen, omtrent de oudere depôts opgedaan. Voor zoover thans reeds een oordeel kan worden geveld, zal het aan alle eischen voldoen.

Verbonden met het depôt doch zelfstandig staat daarnaast een ander gebouw, waarin de bureaux van het rijksarchief zijn gevestigd op de bovenverdieping, terwijl de gelijkvloersche vertrekken zijn ingericht tot museum. In de kelders is gelegenheid de brandstoffen te bergen, terwijl zich daar ook bevinden de toestellen voor de centrale verwarming van het depôt en het museum. Hierdoor is dus het depôt zelf volkomen brandvrij. De bureaux geven niet alleen een fraaien indruk, maar zijn ook

practisch in het gebruik. Ook in dit opzicht zijn geen wenschen te uiten, behalve dat op de zaal voor de bezoekers met moeite een bij vorst voldoende warmte is te verkrijgen. Het verplaatsen van den kachel bracht reeds eenige verbetering aan; zoo noodig zal verdubbeling van den pijp daarbij worden aanwend; mocht ook dit niet helpen, dan zal een kachel, die meer warmte uitstraalt dan de tegenwoordige gewenscht zijn.

Hieraan verbind ik terstond de bespreking van het andere euvel. Zoowel in den ouden kloostergang als in den bovengang zijn ernstige lekken geweest. Waarschijnlijk is hieraan schuld de zwakke helling der leien daken, waardoor de wind, de leien oplichtend, aan regen of sneeuw gelegenheid gaf tusschen de naden van het hout hun vocht naar binnen te doen vloeien. Ook kunnen ijskegels, van de hoogere goten vallende, leien breken. Bepaald hinderlijk is dit gebrek niet, doch eenige voorziening is hierin waarschijnlijk niet ongewenscht. De betrokken opzichter van 's rijks gebouwen, wien ik erover sprak, was van oordeel, dat een planken mantel in den winter wellicht goede diensten zou bewijzen.

Sporen van vocht zijn in de bureaux niet aan te wijzen. Wanneer in de eerste jaren behoorlijk wordt gestookt, zal ook bij regelmatig doorstoken later geen vrees daarvoor behoeven te bestaan.

Uit dit een en ander, ervaringen opgedaan juist niet in het voordeeligst jaargetijde, blijkt, dat ik terecht mijne ingenomenheid mocht uitspreken over de ingebruikneming van het rijksgebouw.

Zoo spoedig mogelijk werd na de overdracht de bovenwoning door mij ontruimd en het nieuwe gebouw betrokken. De tijd van het jaar was voor die verhuizing zeer geschikt, slechts zelden bracht het weer verhindering aan, zoodat vrij geregeld kon worden voortgewerkt. De dagen, waarop regen het vervoer belette, konden worden gebruikt voor het ophijschen der stukken naar de bovenste verdieping van het depôt, die, als op dezelfde hoogte gelegen als de bureaux, het eerst door mij werd in gebruik genomen. Voor de toewijding bij die verhuizing betoond door den tijdelijken bode R. Visser komt hem een woord van waardeering toe. Doch verder moet ik ook met erkentelijkheid gewag maken van de groote welwillendheid van den griffier der arrondissements-rechtbank alhier Mr. A. W. baron van Imhoff, die een zijner klerken toestond mij vele dagen bij het transport hulp te verleenen; met ijver heeft J. Boxma zich van zijne taak gekweten. In verband met die overbrenging werd door het rijk de huur van de bovenwoning geëindigd met 1 November

1901; doch de eigenaar, de heer W. Somer, was zoo vriendelijk toe te staan, dat de meubels, die niet zouden worden medegenomen naar het rijksgebouw, ter plaatse zouden blijven staan, totdat de verkoop ervan kon plaats hebben. Van alle zijden heeft men dus de overbrenging gemakkelijk gemaakt.

De museum-zaal en de oude kloostergang, benevens eene groote kamer gelegen onder de archiefbureaux, zijn tegen zeer matige huur in gebruik gegeven voor het provinciaal museum in Drenthe, dat vroeger ook aan den Noordersingel de gastvrijheid van het rijk genoot. In verband met dit vernieuwd blijk van welwillendheid tegenover het museum werden door Uwe Excellentie Gedeputeerde Staten dezer provincie opmerkzaam gemaakt op het gewenschte, dat eenige archivalia in het museum aanwezig alsnog zouden worden afgestaan aan het rijk. Naar mij is verzekerd zijn de onderhandelingen hierover nog niet tot een gewenscht einde gebracht. Toch mag de verwachting worden uitgesproken, dat de groote tegemoetkoming van het rijk zal worden op prijs gesteld en de afstand der archivalia zal volgen; te meer waar deze stukken voor het museum zonder groote waarde zijn en een aanzienlijke geldelijke vergoeding door Uwe Excellentie werd aangeboden.

De vraag der museum-commissie, aan Uwe Excellentie door Gedeputeerde Staten overgebracht, om een sleutel van de buitendeur van het archief te ontvangen, werd door U ontkennend beantwoord, uit overweging, dat de volle verantwoordelijkheid voor het gebouw gelegd was op mijne schouders. Zulk eene verantwoording te doen deelen door meerderen zou immers eigenaardige moeilijkheden kunnen opleveren. Bovendien kunnen de leden der commissie gedurende den bureautijd steeds het museum bezoeken, terwijl hun daarbuiten zoo mogelijk ook de gelegenheid zal worden verschaft. Meer resultaat kan niet worden bereikt, zelfs al bezat buiten mij nog één der commissieleden een sleutel, terwijl alle verantwoordelijkheid dan zou vervallen.

De overbrenging der oudheden van den Noordersingel naar het nieuwe gebouw heeft plaats gehad onder toezicht van den tijdelijken bode van het archief, die tevens de commissie ter zijde staat. Waar de amanuensis toen met langdurig verlof afwezig was, ontriefde mij dit natuurlijk zeer; ik meende echter der commissie geen beter bewijs te kunnen geven van mijne gevoelens voor het museum. Daarom heb ik ook den bode vele dagen laten werken aan de ordening in het museum, die nu nog slechts wacht op een paar kasten en eene bespreking der commissie omtrent de plaatsing van eenige voorwerpen, om geheel voltooid te zijn. Dan zal ook het publiek zich kunnen overtuigen

van de groote verbetering, die het rijk door de stichting van dit gebouw heeft aangebracht voor de bewaring van archief en museum.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

Voor zooveel noodig werd de bliksemafleider nagegaan, om vast te stellen, dat zijne werking niet gestoord was. De overige benoodigheden blijven in goeden staat verkeeren, zij werden medegenomen naar het rijksgebouw, al is het onwaarschijnlijk dat zij daar noodig zullen zijn. Nieuwe voorwerpen behoefden niet te worden aangeschaft.

Het nieuwe gebouw is voorzien van 11 bliksemafleiders, 2 brandkranen (1 boven en 1 beneden), branddeuren sluiten het depôt af, ijzeren luiken waarborgen tegen brand-invloeden van buiten, de muren zijn solied (65 à 85 c.M. dik). Zooveel mogelijk zijn dus voorzorgsmaatregelen genomen voor de veiligheid.

III. *Toestand der archiefverzamelingen.*

Evenmin als ten vorigen jare zijn hieromtrent belangrijke bizonderheden te vermelden. In het begin van het jaar kon de bode zijn tijd geven aan het binden van boeken, die herstelling behoefden, aan het vervaardigen van portefeuilles enz. Later was het noodig reeds enkele voorbereidende maatregelen te nemen met het oog op de te verwachten verhuizing. Met open ramen werd alles flink uitgeklopt, afgestoft en voor zooveel noodig door steviger touw of lint verzekerd tegen uiteenvallen bij eenigszins haastig aanvatten. Sommige serieën werden nog genummerd. Zoodoende kon de verhuizing met een gerust hart worden tegemoet gezien. Zij is inderdaad afgeloopen, zonder dat er onheilen of minder gewenschte eventualiteiten met de stukken zijn voorgevallen. En thans, nu in het nieuwe gebouw de stukken geborgen zijn, blijkt ook, welk eene groote verbetering dit voor de orde is. Het is thans voor het eerst mogelijk, de archieven in een goede volgorde te plaatsen, wat vroeger door het gebonden zijn aan de beschikbare ruimte in allerlei kamertjes niet doenlijk was. Thans zal ook meerdere zorg kunnen aangewend worden voor eene nette verzorging der archivalia, die met het oog op de verhuizing zooveel mogelijk was uitgesteld. Telkens na afwerking van een archief zal nu beter dan vroeger ook de materieele toestand eene verbetering ondergaan, die blijvend kan zijn.

IV. *Personeel.*

In het afgeloopen jaar bleek de noodzakelijkheid, dat de amanuensis, de heer J. A. R. Kymmell, niet langer aan het archief verbonden bleef. Op mijn voorstel werd hem echter, op zijn verzoek, met ingang van 15 Februari 1902 eervol ontslag verleend.

V. *Werkzaamheden en voortgang der inventarisatie en der ordening van het archief.*

Het behoeft wel niet in den breede te worden betoogd, dat de omstandigheden van het afgeloopen jaar haren invloed hebben doen gevoelen op de werkzaamheden der inventarisatie. Een groot deel toch van den tijd, die niet in beslag werd genomen door de overbrenging der archieven en hunne ordening in het nieuwe gebouw, moest worden besteed aan de voorbereiding dier verhuizing. De verhuizing en opstelling zelve kostte natuurlijk mijn geheelen tijd. Evenals in de vorige jaren heeft ook in het afgeloopene de noodzakelijkheid, om mij niet te bepalen tot één archief doch aan meerdere tegelijk te werken, eenigen invloed doen gevoelen. Ten zeerste zou het mij daarom verheugen, wanneer dit voortaan niet het geval behoeft te zijn, omdat dit zoowel het werken veraangenaamt als den voortgang der inventarisatie bevordert.

Aan de archieven van Ridderschap en Eigenerfden en van Drost en Gedeputeerden en de besturen en personen, die hunne functiën na 1795 hebben waargenomen, konden verscheidene dossiers worden toegevoegd, ook enkele stukken in serieën worden ingelascht. De regeling dezer archieven is thans voor $^5/_6$ gereed, doch zal nog veel tijd kosten, omdat het residu, dat te regelen blijft, alleen uit losse stukken bestaat. Wel zijn daaronder zeer vele brieven, die in eene der gevormde serieën behooren te worden ingevoegd, doch zekerheid daaromtrent kan slechts met zeer veel moeite verkregen worden. Reeds in mijn vorig verslag wees ik erop, hoe geen dossier mag ontbloot worden van de daarbij behoorende brieven en dat dus telkens moet worden vastgesteld, welke brieven naar de serieën moeten worden overgebracht. Waar nu eene serie brieven van de Staten-Generaal. eene lacune vertoont van 81 jaren, die nog uit verschillende bundels en later gevormde dossiers bijeen moeten gebracht worden, daar blijkt tevens van den omvang der te verrichten taak. En toch is deze arbeid noodzakelijk, omdat men niet een brief, die over verschillende zaken handelt, kan leggen in een dossier over ééne dier zaken en in de dossiers betreffende de andere zaken een briefje met verwijzing naar het bewuste dossier.

Het is te verwachten, dat wanneer alle brieven, die tot serieën moeten worden vereenigd, aan de bundels en dossiers ontnomen zijn, de alsnog te regelen stukken teruggebracht zullen zijn tot ongeveer drie vierde of minder; eene juiste grens is hier uit den aard der zaak niet te geven, doch eene zeer belangrijke reductie mag worden verwacht.

Bij voortduring blijven de oude inventarissen goede diensten bewijzen. Voor de reconstructie van de Staten-archieven tot 1800 zijn zij van bizondere waarde, iets waarop ik reeds vroeger de aandacht vestigde.

Voortgezet werd de regeling der rechterlijke archieven, bepaaldelijk van die der Schultengerechten. Hierbij deden zich eigenaardige belemmeringen voor. De registratie der acten hing indertijd geheel af van het belang, dat partijen of een harer bij registratie meenden te hebben. In tegenstelling met hetgeen elders geschiedde, heeft daardoor de inboeking in Drenthe zeer ongeregeld plaats gehad. Sommige acten werden eerst ingeschreven eene halve eeuw, nadat zij waren verleden. Zoodoende moeten de registers geheel worden nagegaan ter vaststelling van de data der geboekte acten, een werk, dat niet bezwaarlijk is, doch evenmin kan gezegd worden opwekkend te zijn en dat zeer veel tijd kost. Dit is grootendeels afgeloopen. Wat de losse stukken, van de schultengerechten afkomstig, betreft, deze bevatten meermalen in een pak elementen van verschillende afkomst, die dus ook uitgezocht en afzonderlijk beschreven moeten worden. De stukken ouder dan 1810 zijn over het algemeen stukken ter registratie ingezonden bij den schulte. Vooral met betrekking tot schuldbekentenissen werd deze gewoonte gevolgd, wanneer de schuld betaald was en de acte dus moest worden geroyeerd; de schuldeischer had geen belang bij de acte en liet haar achter bij den schulte, terwijl de schuldenaar, op grond van het royement en misschien van eene kwijting, onverschillig schijnt te zijn geweest omtrent het al of niet voortbestaan van zijn „handschrift". Sedert 1810 zijn voor de meeste schultengerechten aanwezig de minuten van de acten van vrijwillige rechtspraak, doorgaans vergezeld van lijsten, al of niet gesplitst naar de soort dier acten. In hoofdzaak mag dit worden aangenomen, al komen uitzonderingen veelmaals voor. Immers, nadat in 1805 het zegel voor de onderhavige acten ook in Drenthe was ingevoerd geworden, was de schulte verplicht den ambtenaar, met de contrôle belast, inzage te geven van de acten. Zoo bestaan van eenzelfde acte meerdere exemplaren, op verschillende tijden ter controleering aangeboden. Nu schijnt het aan geen twijfel onderhevig, dat slechts één exemplaar en wel de minute bestemd was om deel uit te maken van het archief van het

schultengerecht, terwijl daarentegen de afschriften vervaardigd zullen zijn geweest ten behoeve van partijen. Enkelen van hen waren misschien niet actief of meenden genoeg zekerheid te hebben, dan dat zij de kosten van het afschrift ervoor over hadden; zoo kunnen deze stukken in een archief zijn achtergebleven.

Het ordenen en beschrijven dezer losse stukken is op een paar portefeuilles na gereed, zoodat dan de archieven der schultengerechten in Drenthe geregeld zijn. De rechterlijke archieven zijn dan beschreven behalve een rij portefeuilles, wier inhoud vermoedelijk tot enkele serieën zal terug te brengen zijn.

In den tijd, die mij ter beschikking overbleef, nam ik de regeling ter hand van het archief der abdij te Assen. Omtrent de saecularisatie van hare goederen heeft wijlen de provinciale archivaris J. S. Magnin reeds mededeelingen gedaan (1); aan Drost en Gedeputeerden werd het opzicht en de administratie ervan toevertrouwd: „ende welverstaende, datt beide juffrouwen-„stiften (2) sullen blyven ende gehouden worden in wesen ende „datt uuijtte voerseyde giestelicke goederen betaeltt sullen moe-„ten worden de alimentatien" (3). Om naar behooren hieraan te voldoen moesten zij ontvangen de archieven der beide abdijen; groote moeite veroorzaakte hierbij de weigerachtigheid, die men te Dikninge ondervond, te Assen schijnen geene bezwaren te zijn gerezen. In verband met den gestelden eisch werd voor iedere abdij een rentmeester aangesteld, die geheel als ambtenaar der Staten werd beschouwd, zijne aanstelling van de regeering van het landschap ontving, aan haar rekening en verantwoording deed, zij het dan ook dat in den beginne bij het afleggen dier rekening ook geestelijke zusters tegenwoordig waren. Sedert dien tijd is er dus niet meer sprake van een archief der abdij te Assen; hetgeen daarna bewaard is gebleven vormt een deel van het archief der Staten of Gedeputeerde Staten van Drenthe; voor zooverre er misschien niet een archief van den rentmeester van Assen, zooals de bewuste ambtenaar werd genoemd, heeft bestaan.

In de meergemelde oude inventarissen zijn de archieven der beide abdijen slechts met enkele woorden vermeld; alle specificatie der stukken ontbreekt. De inventaris dd. 1627, die meerdere stukken niet noemt, welke toch toen aanwezig zijn geweest,

(1) J. S. Magnin, De voormalige kloosters in Drenthe, 2e druk. Heerenveen, 1846, blz. 258 volg.
(2) Nl. te Assen en Dikninge.
(3) Instructie dd. 1601 voor het College van Gedeputeerden voor de landschap Drenthe, art. IX.

noemt wel rekeningen door den rentmeester van Assen aan het landschap afgelegd, maar niet het oude archief. De inventaris dd. 1679 is zeer kort in hare beschrijving. In verband met „de „invasie der vijanden in den jaere 1665 ende 1672" waren massa's archivalia in kisten gepakt en zoo buiten Assen in veiligheid gebracht, om later weer naar Drenthe's hoofdplaats terug te keeren. Zoo was „G" later „H", de „kiste voor Dickninge ende „Assen". Behalve het archief der eerstgenoemde abdij bevonden zich verder daarin: „2 aen d' zuytzijde nae de deur d' stucken, „brieven, blaffaerts van Assen". Deze omschrijving, die uiterst vaag is, werd eerst in 1829 verbeterd, doordat Magnin alle stukken in regest in zijn inventaris opnam. Toch wijzen die enkele woorden aan, dat er sedert archivalia zijn verloren gegaan. Immers aannemende, dat de term „stucken" aanduidt de papieren, documenten en „brieven" de charters van het archief der abdij, dan blijft onverantwoord „blaffaerts", zulke registers zijn thans niet meer aanwezig. Te betreuren is dit vooral hierom, omdat van de losse „stucken" en „brieven" allicht eenige in verloop van tijd zijn verloren gegaan; de „blaffaert" had dus zijn plicht kunnen doen, door zulke stukken voor ons te bewaren. Waar de „blaffaerts" zijn ondergegaan, mag worden aangenomen, dat ook verscheidene charters en stukken dienzelfden weg zijn opgegaan.

De inventaris begeleid door een regestenlijst is gereed, reeds in het net geschreven en behoeft nog slechts te worden gecollationeerd.

VI. *In druk uitgegeven bescheiden behoorende tot het archief.*

Ten behoeve van enkele opstellen in den Drenthschen Volksalmanak voor 1901 is gebruik gemaakt van bescheiden in mijn depôt. Verder zijn, voorzooverre mij is bekend, geene bescheiden door den druk bekend gemaakt.

VII. *Aanwinsten en verliezen.*

In vorige verslagen kon ik mededeelen, dat verschillende besturen der Nederduitsche Hervormde kerk hunne archieven of het oudste gedeelte daarvan in bruikleen hadden aangeboden aan het rijk ter bewaring in het Drenthsch depôt. Ik had de hoop gekoesterd, dat de ingebruikneming van het rijksgebouw aanleiding zou hebben gegeven, dat ik wederom de aanwinst van een kerkelijk archief kon vermelden, doch zie mij daarin teleurgesteld. Wel heeft de secretaris van het Provinciaal College van Toezicht mij een paar malen verzekerd, dat het archief van

dat college op zeer onvoldoende wijze bewaard werd. Daarop was mijne verwachting, ook het oudste gedeelte van dit archief in bruikleen te verkrijgen, gebouwd. In verband met hetgeen ik omtrent de tegenwoordige bewaring van den secretaris vernam, meen ik te mogen hopen, dat eene plaatsing van het archief in het nieuwe brandvrije depôt niet lang meer op zich zal laten wachten. Althans wanneer niet door de verschillende besturen in de Nederduitsch Hervormde kerk maatregelen worden getroffen tot het bewaren hunner archieven.

Eene aanwinst voor mijn depôt niet zonder belang ontving ik in het najaar; de omstandigheden waaronder deze geschiedde zijn van dien aard, dat de mededeeling ervan misschien voor andere provinciën nuttig kan wezen. Indertijd berustten hier ten kantore van hypotheken en kadaster de proces-verbalen van de grensscheiding van (bijna) alle gemeenten in duplo. Ten behoeve der gemeenten werd toen door den Minister van Financiën besloten, de dubbele exemplaren aan de betrokken gemeentebesturen te zenden. Dit is geschied. Doch in het laatst van October werd mij door den inspecteur der belastingen C. G. J. A. van Genderen Stort, toen te Emmen thans te Groningen, medegedeeld, dat de (sedert overleden) burgemeester van Emmen hem het proces-verbaal dier gemeente had geschonken. Hij verklaarde zich bereid het af te staan, doch wees tevens op de wenschelijkheid het verloren gaan der proces-verbalen te voorkomen of tegen te gaan. Daarom richtte ik op 30 October 1901 (No. 190) een rondschrijven aan de burgemeesters van alle Drenthsche gemeenten, behalve Emmen (1). Het gevolg daarvan was, dat:

a. 9 burgemeesters verklaarden goede berging voor het stuk te hebben en het daarom wenschten te behouden (2);

b. 13 burgemeesters het proces-verbaal aan mij toezonden (3);

c. 10 burgemeesters in gebreke bleven te antwoorden (4);

d. de burgemeester van Assen bericht zond geen proces-verbaal te hebben ontvangen.

De heer van Genderen Stort, sedert een paar malen herinnerd aan zijne belofte, deed mij nòch het proces-verbaal der gemeente Emmen geworden, nòch eenige mededeeling toekomen, waarom hij dit naliet.

Met erkentelijkheid behoort hier ten slotte te worden vermeld

(1) Zie bijlage 1.

(2) N.l. van: Anlo, Coevorden, Meppel, Oosterhesselen, Roden, Ruinerwold, Vries, de Wijk, Zuidwolde.

(3) N.l. van: Beilen, Dalen, Diever, Gasselte, Gieten, Havelte, Hoogeveen, Nijeveen, Norch, Odoorn, Ruinen, Vledder, Zuidlaren.

(4) N.l. van: Borger, Dwingelo, Eelde, Peize, Rolde, Schoonebeek, Sleen, Smilde, Westerbork, Zweelo.

het geschenk van de erfgenamen van den heer James de Fremery: Supplement op het oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis.

VIII. *Uitslag der pogingen om afschriften te verkrijgen, enz.*

Ook in het afgeloopen jaar bestond er geene aanleiding tot het nemen of doen vervaardigen van afschriften van elders bewaarde stukken ten behoeve van mijn depôt.

IX. *Gebruik van het archief gemaakt door en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Van zeer uiteenloopenden aard waren als naar gewoonte de door mij verstrekte inlichtingen.

Zoo ontving de directeur van het krijgsgeschiedkundig archief van den generalen staf mededeelingen omtrent de geschiedenis der Meppeler Courant.

Zoo kon aan Dr. Krumbholtz, königlicher Archivar te Münster, afschrift worden gezonden van eene oorkonde dd. 16 Juni 1313. Meerdere „Monasteriensia" ten behoeve van het vervolg van het Westfälisches Urkundenbuch, 1301—1325, Abtheilung Münster (uit te geven door de Historische Commission der Provinz Westfalen) konden echter niet worden verstrekt.

Aan Uwer Excellenties ambtsvoorganger werden afschriften gezonden van besluiten en publicatiën omtrent de zorg voor hunebedden, uitgegeven door Drost en Gedeputeerden, den landdrost en den gouverneur dezer provincie.

Voor den toestand der heidevelden in Drenthe in vroegere eeuwen bestaan slechts zeer verspreide gegevens; den directeur van het rijkslandbouwproefstation te Groningen werden daarom eenige boeken gezonden, waarin over het onderwerp gehandeld wordt, in afwachting van een nader door hem in te stellen persoonlijk onderzoek.

De 1e luitenant A. B. F. Feickens, alhier, werd op de hoogte gesteld van den stand van de krijgsgeschiedkundige nasporingen in mijn depôt. Deze werden in het najaar voortgezet over 1800—1810 door den 2en luitenant Stork, alhier in garnizoen.

Aan Dr. H. Blink te 's Gravenhage werden inlichtingen verstrekt omtrent de oudst bekende veenbranden in Drenthe.

De van regeeringswege in uitzicht gestelde bezoeken van prof. Lameire te Lyon en den majoor Aurel de le Beau (op last van het Ministerie van Oorlog van Oostenrijk—Hongarije), welke laatste het tijdvak van 1746—1748 zou onderzoeken, vonden niet plaats.

Ten behoeve van den heer A. J. van der Meulen, litt. docts. en leeraar te Sneek, ontving ik vele stukken uit het archief-van-de-Spiegel, uit het algemeen rijksarchief. Te zijnen behoeve wendde ik mij ook tot den directeur van het huisarchief van Hare Majesteit de Koningin, doch ontving mededeeling, dat stukken uit dat archief niet worden uitgeleend en dat men, om inzage daarvan te verkrijgen, het verzoek om toegang tot dat archief rechtstreeks aan Hare Majesteit heeft te richten, onder opgave van het onderwerp der studie.

Voor eigen gebruik ontving ik een handschrift uit het huisarchief van Hardenbroek, waarin voorkomt een necrologium der St. Servaas-abdij te Utrecht, mij welwillend ter inzage verstrekt door den heer G. C. D. d'Aumale baron van Hardenbroek te Utrecht, — eenige charters uit het archief der commanderij te Oosterwierum, uit het rijksarchief te Groningen, — een vijftal charters uit de archieven der Utrechtsche gilden, uit het gemeente-archief van Utrecht, — het afschrift eener Geldersche kroniek, door J. I. Pontanus in zijne Historiae Gelricae aangeduid als Anonymus, uit de rijksuniversiteitsbibliotheek te Utrecht, — eenige Nijmeegsche schepenprotocollen, uit het rechterlijk archief van Nijmegen, — en een tweetal notarieele protocollen uit het kapittelarchief van den Dom, uit het rijksarchief te Utrecht.

X. *Uitslag der bemoeiïngen met gemeente-, waterschaps- en andere archieven.*

In den loop van 1901 werd ik uitgenoodigd den prijs te bepalen, waarvoor ik ten behoeve van mijn depôt zou willen aankoopen eene verzameling charters. Bij onderzoek bleek mij, dat dit in hoofdzaak waren particuliere stukken (overdrachten van onroerend goed en schuldbekentenissen uit de 17de eeuw en jonger) en verder eenige charters behoorende tot het archief der Ned. Herv. Diaconie te Peize. Het kwam mij voor, dat de waarde der particuliere stukken, omdat hier de registers aanwezig zijn, waarin zij moeten zijn ingeschreven, terug te brengen was tot niets; terwijl naar mijne meening een bestuur wel kan aanbieden inbruikleengeving van zijn archief, doch dat het niet geraden is zulk een archief te koopen, tenzij dat het bizonder belangrijk is. Het eerste werd geweigerd, het laatste geval was geenszins aanwezig; de stukken zijn dus te Peize gebleven.

Beteren uitslag leverde een onderzoek ter provinciale griffie ingesteld naar stukken, ouder dan 1813 en dus behoorende in mijn depôt. Welwillend werd ik daartoe door den griffier der Staten in de gelegenheid gesteld. Mijn onderzoek, dat uit den

aard der zaak slechts globaal kon geschieden, deed mij vinden de gemeente-begrootingen van 1812 en 1813 en het provisioneel reglement voor de secretarij van het landdrostambt van Drenthe, dd. 1 Februari 1808. Gedeputeerde Staten dezer provincie, met de aanwezigheid dier stukken in kennis gesteld, hebben ze afgestaan aan het rijksarchief in Drenthe.

Aan den algemeenen rijksarchivaris, die namens Uwe Excellentie opgave verzocht van stukken, in aanmerking komende voor eene eventueele ruiling tusschen Nederland en Pruissen, konden zulke stukken vooralsnog niet worden aangewezen.

De rijksarchivaris in Drenthe,
JOOSTING.

Assen, 26 Februari 1902.

Bijlage I.

[…]ARCHIEF.
in
[D]renthe.

—

N°. 190.

—

[On]derwerp:
[Proc]es-verbaal van [gren]sscheiding.

Assen, 30 October 1901.

Een paar jaren geleden is U door den hypotheekbewaarder alhier toegezonden het procesverbaal van de grensscheiding tusschen Uwe gemeente en de aanliggende gemeenten.

Mij is echter bekend geworden, dat niet in alle gemeenten de gelegenheid bestaat tot eene goede bewaring van dat stuk. Misschien mist ook Gij daarvoor eene goede bewaarplaats.

Bij geschillen over grensscheiding vervoegt men zich bij mij, teneinde uit het depôt van 's rijks archieven in Drenthe licht over de juiste grens te ontvangen. Daarvoor zouden, gelijk niet nader betoogd behoeft te worden, die processen-verbaal van groot nut zijn.

Het zij mij daarom veroorloofd U in overweging te geven, genoemd proces-verbaal te deponeeren in het nieuw gestichte brandvrij gebouw voor het depôt van 's rijks archieven in Drenthe. Gaarne verklaar ik mij bereid, U steeds de gewenschte inlichtingen, ook uit de verdere stukken onder mijn beheer, te verschaffen, wanneer Gij deze mocht verlangen.

De rijksarchivaris in Drenthe,
JOOSTING.

[Aa]n Heer Burgemeester
[der G]emeente . . . .
[t]e . . . .

Het Rijksarchief in Limburg.

I. *Toestand der bewaarplaats van het archief.*

De toestand mag voldoende genoemd worden. Des winters, door het stoken der kachels, en des zomers, door het openzetten van deuren en ramen voor de zonnewarmte en versche lucht, wordt zooveel mogelijk de vocht geweerd.

Maar ik meen hier Uwe Excellentie er op te moeten wijzen, dat eene centrale verwarming veel voordeelen zou opleveren, door het besparen van brandstoffen en omdat dan de lokalen spoediger, regelmatiger en beter zouden verwarmd worden.

Gedurende het afgeloopen jaar werd een klein tochtportaal gebouwd in eikenhout met ruiten van flesschenglas, in den stijl der gothieke kerk, waarin dit archief is gevestigd, bij den ingang in het choor ten N. O.

II. *Toestand der reddings- en brandbluschmiddelen.*

Deze bevinden zich in bevredigenden toestand, die tot geene verandering of vernieuwing aanleiding gaf. De bliksemafleider werd op tijd geprobeerd.

III. *Toestand der archief-verzamelingen.*

In het afgeloopen jaar werden wederom van portefeuilles voorzien vele dossiers processtukken in 1884 overgenomen van de griffie der arrondissements-rechtbank alhier en afkomstig van oude schepenbanken; voor dat doel werden vele nieuwe portefeuilles vervaardigd. Ook werden de in den loop van het jaar ingekomen archieven en bescheiden grootendeels in portefeuilles gepakt.

IV. *Werkzaamheden en voortgang der inventarisatie en ordening van het archief.*

In de eerste plaats moet ik Uwe Excellentie er wederom op wijzen, dat, gelijk uitvoeriger uit Hoofdstuk V en VIII blijken zal, dit jaar de verstrekte inlichtingen zeer menigvuldig zijn geweest en dientengevolge veel tijd hebben ingenomen. Verder vorderde de schifting der Roermondsche archieven, waartoe ik door Uwer Excellentie's Ambtsvoorganger bij missieve van 19 April 1901 N°. 966, afd. K. W., werd benoemd, met de voorbereidende werkzaamheden alsmede de gevolgen daarvan — vooral het overbrengen in dit Rijksarchiefgebouw, dat tot eene algeheele verplaatsing aller archiefvérzamelingen aanleiding gaf — veel tijd, meer tijd dan de gewone bureau-uren, zoodat twee weken lang tot 's avonds 7 uren is gewerkt. Ter gelegenheid dezer verplaatsing werden al de archivalia gerangschikt en geplaatst volgens de verschillende souvereine staten, waarvan het grondgebied thans, geheel of gedeeltelijk, deel uitmaakt van de provincie Limburg en in elke souvereiniteit volgens de collegiën van bestuur, ambtenaren, schepenbanken, onder rechterlijk en administratief opzicht (zoover de oude gemeente-archieven ook op dit Rijksarchief zijn), gilden, kerkelijke en geestelijke instellingen (abdijen, wereldlijke kapittels, kloosters en broederschappen).

Ook de dienstreizen tot het zoeken, schiften en inpakken der rechterlijke archieven in andere plaatsen namen veel tijd in beslag. Het resultaat van dit alles blijkt uit de bijlage tot Hoofdstuk VI van dit verslag.

Eene groote menigte archivalia in 1891 ten geschenke ontvangen van den baron de Woulmont te Gors-op-Leeuw, werd naar aanleiding van consultatie door de familie de Groote, waarvan leden het ambt van landrentmeester van de graafschappen Valkenberg en Daelhem, commissaris der Staten van het graafschap Valkenberg enz. in de 16de en 17de eeuw uitoefenden, door mij geschift; een schifting, die een verrassend resultaat opleverde. Een dertigtal portefeuilles, vol met ineengevouwen papieren, meestal zonder orde in enveloppen gestoken, bleken te bevatten:

archivalia van den landrentmeester van de graafschappen Valkenberg en Daelhem in het laatst der 16e en de eerste ± 35 jaren der 17de eeuw;

van de Commissarissen der Staten van het graafschap Valkenberg van ± 1650 tot ± 1770, waaronder tal van merkwaardige stukken over de verdeeling der landen van Overmaas, nl. de correspondentie met de agenten in den Haag — deels in

cijferschrift —, idem met de gedeputeerden, naar den Haag afgevaardigd, met den Spaanschen gezant in den Haag en dien te Brussel enz.;

insgelijks van militaire commissarissen uit de familie de Groote in België en de plaatsen in Frankrijk door den Koning van Spanje bemachtigd, als bijv. Calais;

insgelijks familie-papieren der familiën de Groote, von Hammerstein, von Hartman, von Schwartsenberg, Metteeoven enz.

Met het schiften en inpakken der archivalia, afkomstig van de oude schepenbanken van het arrondissement Maastricht werd door den heer commies-chartermeester voortgegaan (zie mijn jaarverslag over 1899). Bij deze gelegenheid werden wederom de dossiers processen, afkomstig van de schepenbanken der gemeenten, die thans Belgisch zijn, afgezonderd, met het oog op een eventueelen ruil met België.

Door den adjunct-commies werd gewerkt aan den inventaris der zegels, terwijl de volontair F. Dazert onder mijne leiding werkte aan het inventariseeren der aanwinsten enz.

V. *In druk uitgegeven bescheiden behoorende tot het archief.*

Door dr. P. Doppler, commies-chartermeester bij dit Rijksarchief, werden in druk uitgegeven:

Schepenbrieven van St. Servaaskapittel te Maastricht.

Deze verschenen in de: „Publications de la Société historique et archéologique dans le duché de Limbourg" tome XXXIV, 1901. Maastricht, Leiter—Nijpels. 1901. 8º.

Door den heer W. Simenon, leeraar der geschiedenis aan het seminarie van St. Truiden, werd in datzelfde deel uitgegeven:

„Geschiedenis der voormalige heerlijkheid Vlytingen, hoofdbank der elf banken van St Servaas."

Daarvoor werden door hem zeer vele documenten in dit Rijksarchief berustende overgeschreven of geëxcerpeerd.

In de „Maasgouw, orgaan voor Limburgsche geschiedenis, taal- en letterkunde", 23ste jaargang 1901, verschenen de volgende artikelen, welke geheel of gedeeltelijk ontleend zijn aan dit Rijksarchief, of waarvoor althans daarvan is gebruik gemaakt:

Door dr. P. Doppler voornoemd:

Bijdrage tot de geschiedenis der familie van Haren (p. 2).

Een veiligheidsmaatregel te Breust en Eysden genomen in 1750 (p. 2—3).

De Moutmolen van den hertog te Maastricht (p. 5—6).

Eenige bizonderheden aangaande het Minderbroedersklooster te Maastricht (p. 7).

De kapel van den H. Georgius te Maastricht (p. 9—10).

Magistraat te Venlo in 1647, 1653 en 1662 (p. 17—18).

Een vrijgeleide-brief voor de baronie Breust in 1702 (p. 18—19).

Rechten en emolumenten der schepenbank Berg (p. 22—23).

Aanstelling tot stadhouder der grondheerlijkheid Neuburg in 1743 (p. 25).

Verkoop van het kasteel Neuburg en der heerlijkheden Gulpen en Margraten in 1769 (p. 29—30).

De bankbode te Holset—Vaals—Vijlen in 1777 (p. 41—42).

Bijdragen tot de geschiedenis van het Augustijnenklooster te Maastricht (p. 45—47).

Bezoldiging der leden van het Souverein Hof van Gelder te Roermond in 1795 (p. 49—50).

Verordening voor de nachtwacht in het graafschap Gronsveldt in 1786 (p. 53—54).

Volmacht door Ferdinand, graaf van Plettenberg op Herman Frans Brauman, burgemeester van Aken 27 Mei 1733. (p. 66—67).

Bijdrage tot de geschiedenis van het klooster der Predikheeren te Sittard (p. 69).

Grensscheiding tusschen de heerlijkheden Horst en Sevenum in 1744 vastgesteld (p. 74—75).

Een rekwest aan de Rekenkamer te Brussel in 1615, ter bekoming van eikenboomen uit 's Konings domeinen in de Landen van Overmaas (p. 75—76).

Een orgelmaker te Maastricht in de XVe eeuw (p. 76).

Een rekwest van het adellijk vrouwenstift St. Gerlach aan den Raad van Finantiën te Brussel in 1605 (p. 77—78).

Een handschrift over Maastricht (p. 81—82).

Eene aanstelling tot schepen te St. Stevensweert (p. 89).

De leden der schepenbank Geul—Bunde—Ulestraten in 1718, 1737, 1762 en 1776 (p. 93, 94).

Door Jos. M. H. Eversen, adjunct-commies bij dit Rijksarchief:

Het zegel der schepenbank van Bemelen op het einde der XIIIe eeuw (p. 16).

Beschrijving der origineele zegelstempels op het Rijksarchief in de provincie Limburg berustende (p. 79—80, 84, 87—88, 92, 95—96).

Chroniek der stad Maastricht samengesteld door Ludovicus Loyens, griffier bij het Luiksch gerecht te Maastricht (p. 82—87, 90—91, 94—95).

Door den zeer eerw. zeer gel. heer W. H. Goossens te Rolduc:

Bijdrage tot de geschiedenis van het klooster St. Barbaraweerd onder Lom (p. 10—11).

Door den ondergeteekende:

Copie de l' information donnée pour direction de l'installation de son Excellence Monseigneur le baron et Grand-Commandeur de Reichsach pour le 1e août 1715 (p. 1—2).

Eene muntevaluatie uit 1518 (p. 11).

Het hertogdom Limburg (p. 37).

Een lied op de inhuldiging van baron Clemens Lotharius van Fürstenberg te Horst op 4 Januari 1755 (p. 73—74).

VI. *Aanwinsten en verliezen.*

A. ARCHIEVEN.

De archivalia, in het afgeloopen jaar 1901 verkregen, zijn talrijk, daar, door het beëindigen der Roermondsche archiefkwestie, al de archieven door de deskundigen aan het Rijk toegewezen, naar dit archiefdepôt werden overgebracht. Daarvan doe ik, evenals van de overige aanwinsten door schenking, koop of overname ingevolge wettelijke bepalingen verkregen, afzonderlijke opgaaf in bijlage I.

Wat het tweede punt van dit hoofdstuk betreft, namelijk verliezen, moet ik vermelden den afstand, met machtiging van Uwe Excellentie d.d. 16 December 1901, N°. 3018. Afd. K. W.,

van de bescheiden afkomstig van het archief der heeren van Steevoort in Belgisch Limburg in de 17e eeuw bezeten door de familie de Groote, alsmede van andere papieren dier familie.

B. ZEGELSTEMPELS, zie bijlage I sub. B.

C. PLANNEN EN KAARTEN.

Door aankoop.

Platte grond van Maastricht, waarop in kleuren aangegeven is de verdeeling der gesloopte vestinggronden, bestemd voor verschillende doeleinden (na 1873). H. 0.50 M., br. 0.70 M.; gelithografeerd, met de hand gekleurd.

„Plan de la ville de Maestricht"; in den rechter bovenhoek het Vrijthof met de kerken van St. Servaas en St. Jan, in den rechterbenedenhoek het stadhuis. H. 0.44 M., br. 0.55 M. Armand fecit. Collon delineavit; lithographie de Jobard.

„Plan de Maestricht" circa 1860; h. 0.22 M., br. 0.18 M.; gelithografeerd.

id. id. Kleurendruk.

„Plan van 't Leger der Geallieerden gecampeert onder Maes-„tricht 14 May 1703, Fransche en Nederlandsche titel en aan-„wijzingen. G. A. Mosburger du Régiment Dopff (1) Dragons, „levée est (*sic*) fecit. I. U. Col F.". Met gravuur in den rechter bovenhoek voorstellende den Nederlandschen leeuw zich verdedigend tegen den Gallischen haan. H. 0.30 M., br. 0.375 M. Gegraveerd. Uit een boek „Tom, II n°. 7".

Platte grond van Roermond. G. Bodenehr excud. Aug. Vind. uit een boek „n°. 85". H. 0.12 M., br. 0.16 M. De titel is:
„Ruremond eine gross und wohl befestigte Statt in Geldern, „sie liegt an der Maas, auf einer schönen und fruchtbaren ebene. „Sie war anfangs nur ein Dorff, aber von den Grafen Ottone „III in Geldern A° 1230 mit Mauren umgeben. Nach deren „abgang aber war sie 50 Jahr mit dem Herzogthum Jülich „vereiniget (2), hierauf kam es an die familie von Egmond, und

---

(1) Daniel Wolfgang baron Dopff gouverneur te Maastricht van 1713—1718.
(2) Daar is niets van waar; wel was Roermond, gelijk met heel Gelderland, een tijd lang onder de heerschappij der hertogen van Gelderland, die ook hertogen van Gulick waren.

„nachgehends an Spanien (1). Unter den Clöstern is die Cart-„haus das ansehnlichste. In der letzten Niederlandischen revo-„lution hat sie viel Belagerungen, ausgestanden, gleichwie sie „noch lezlich A° 1702 von den Holländern erobert worden".

Gezicht op de belegering van Venlo in 1702; met in den linker bovenhoek een platte grond der vesting Venlo. H. 0.18 M., br. 0.26 M. Gegraveerd. Uit een boek. De titel is:

„Abriss und Beschriebung der Stadt Venlo in Spanischer „Gelderland, wie solche nach etlich wochiger Belagerung der „Römischen Kayserlichen Majestät Hohen Alliirten Völckern „als Königl. Englischen und Preussischen, wie auch deren Herren „Staaten nach getroffener Capitulation von den Frantzosen über-„geben worden (2).

Gezicht op Venlo. Boven de plaat: „Libido se ipsam punit." Daaronder: „Venlo in Gelder." Onder de plaat: „Saepius ipsa sibi poenae immoderata libido est, Nam scabie et morbis corpus iuvenile flagellat", daaronder een Duitsch vers van gelijke strekking; rechts eene afbeelding van een man aan een boom gebonden die gegeeseld wordt door een man met bokspooten. In dorso staat met potlood: „Meissen 1624". H. 0.065 M., br. 0.135 M. Uit een boek „48".

„Plan van wegen, pleinen en waterleidingen op de voormalige „vestinggronden van Venlo, ontworpen door den ingenieur voor „de ontmanteling der vestingen in gemeen overleg met Burge-„meester en Wethouders van Venlo, ter uitvoering van art. 1, „litt. b, der acte van 24 September 1872 geregistreerd te Venlo den 24 September 1872 deel 40, fol. 103 verso vak 7." H. 0.675 M., br. 0.78 M. In kleurendruk.

„Fossa sanctae Mariae quae et Eugeniana dicitur vulgo De „Nieuwe Grift. — Fossa haec a Rheno ad Mosam duci coepta „est anno CIↃIↃCXXVII Auspiciis Serenissimae Principis Isa-„bellae Clarae Eugeniae Hispaniarum Infantis, Belgicae Guber-„natricis. Excudit Guilj. Janssonius Blaeuw". H. 0.385 M., br. 0.505 M. Gekleurd. Uit den atlas van Blaeuw.

„Fossa Eugeniana, quae a Rheno ad Mosam duci coepta est „anno CIↃIↃCXXVII ductu comitis Henrici van den Berge". Amstelodami, sumptibus Henrici Hondii. H. 0.365 M., br. 0.49 M. Uit den atlas van Hondius.

---

(1) Dat Roermond aan Spanje kwam is natuurlijk ook niet waar; eenige hertogen van Gelderland waren tevens Koning van Spanje.

(2) In 1702.

„St. Stevenswert et les environs situeé dans la Gueldre Es-„pagnol à deux lieues de Roermond". Plattegrond. H. 0.18 M., br. 0.30 M. Gegraveerd uit een boek „35".

Platte grond der vesting „Genep". H. 0.125 M., br, 0.18 M. Gegraveerd.

„Plan figuratief van de goederen binnen de gemeente Kerk-„rade hertogdom Limburg gelegen, opgemaakt op verzoek van „den HoogWelGeb. heer graaf de Marchant et d'Ansembourg door S. Leop. Palmen, geadmitteerd landmeter te Merkelbeeck. H. 0.50 M., br. 0.69 M. 19e eeuw. Geteekend en gekleurd.

„Tafelen welcher alle gehörige Werck-Zeuge zur Kriegs-Kunst, „Vestungs-bau und Artillerie, zu Belagerung der Stäetter, Ves-„tungen und Schlösser in Feld-Slachten Heer Lager und Lager „Plaetzen auch allerlei Schiff und See Materialien vorgestelt „werden, edirt von Johann Baptista Homann der Röm. Kais. Maj. Geographo in Nurnberg". H. 0.47 M., br. 0.57 M. Kleurendruk.

„A plan of Maestricht with the adjacient villages where the „battle was fought June 21. By T. Jefferys, geographer to this „Royal Highness the Prince of Wales. H. 0.195 M., br. 0.23 M. (In: „The Gentleman's Magazine and historical Chronicle. „Vol. XVII for the year 1747" en behoort bij het artikel: „Foreign „history. — Holland and Brabant. Letter from a Gentleman in „Flandres, who saw the late action" p. 344 en 346).

„A new and correct plan of the City and Fortifications of „Maestricht by T. Jefferys geographer to his Royal Highness „the Prince of Wales". H. 0.165 M., br. 0.20 M. (In: „The Gentleman's Magazine and historical Chronicle vol. XVIII for the year 1748", en behoort bij het artikel: „Account of the Fortress of Maestricht from La Martinière" p. 168.)

Door overname:

Bij de archieven, overgenomen van de gemeente Roermond:

1788 April 16. Platte grond met doorsnede van een te verlengen vleugel van het Karthuizerklooster te Roermond. Geteekend door J. J. Snabers, gezworen bouwmeester van Roermond. In kleur. H. 0.48, br. 0.65.

Gelicht uit de portefeuille: Gepreposeerden tot de opgeheven kloosters te Roermond.

Platte grond van het adellijk klooster van St. Gerlach te Houthem. In kleur. H. 0.50 M., br. 0.415 M.

Gelicht uit de portefeuille: Gepreposeerden tot de opgeheven kloosters te Roermond.

Platte grond van de „Camere van den Raede van Gelderlandt" te Roermond. (Kladteekening). H. 0.29. M., br. 0.18 M.

Platte grond van eene der verdiepingen van het Kanselarijgebouw te Roermond. (Kladteekening). H. 0.30. M., br. 0.19 M.

In dorso: Platte grond van eene andere verdieping van den bouw. De beide laatsten zijn gelicht uit eene portefeuille met archieven van het Hof van Spaansch Gelderland te Roermond, betreffende het cancellarie-gebouw.

Opstand van den voor- en binnenkant van het klooster Maria-Weide te Venlo. In kleuren. H. 0.29 M., br. 0.45 M.

Gelicht uit eene portefeuille met processen van het Hof van Spaansch Gelderland te Roermond.

Platte grond met opstand-teekening van een gebouw. Br. 0.43 M. In kleur. (De opstanden kan men omhoog zetten.)

Eene kaart van Roermonds omstreken, waar onder anderen: „Sint Nicolas Huysken". Gekleurd. H. 0.51 M., br. 0.41 M. Onderaan links staat geschreven: Exhibitum ten verbaele van den 23 Aprilis 1659 bij den Ad^{t}. G. Bordels.

Gediend hebbende in rechten en afgedwaald van een proces-dossier.

Teekening van een te bouwen vestingmuur met heiwerk. Gekleurd. H. 0.51 M., br. 0.50 M.

Partie d' un plan de la ville de Ruremonde. Gekleurd. H. 0.18 M., br. 0.235 M.

(De beide laatste teekeningen zijn gelicht uit het archief van den majoor-controleur der fortificatiën te Roermond).

De volgende kaarten zijn afkomstig van processen gevoerd voor het Hof van het Staatsch Overkwartier te Venlo (N° 2 zeker) of voor een schepenbank in het Spaansch-Oostenrijksch of Staatsch Overkwartier:

De loop der Roer bij St Odiliënberg. In kleur. 2 Ex. respectievelijk hoog 0.47 M., br. 0.63 M. en h. 0.41 M., br. 0.54 M.

Het Hazelaarsbroeck onder Ohé-Laak. In kleur. H. 0.74 M., br. 0.69 M.

Eene gemeenteplaats voor het Gr. huis Walburg, onder Laak. 2 Ex. Resp. 1°. in kleur, H. 0.35 M., br. 0.46 M. en 2°. H. 0.39 M. en br. 0.615 M.

Aanwas door de Maas onder Wessem. In kleur. H. 0.48 M., en br. 0.70 M.

Limieten tusschen Roermond en St Odiliënberg en de heerlijkheid Daelenbroek. In kleur. H. 0.33 M., br. 0.935 M.

Groot en Klein Pardelaer (onder Odiliënberg). In kleur. H. 0.45 M., br. 0.76 M.

D. BOEKEN.

a. *Door geschenk*:

van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken:

G. Busken Huet. Derde verslag van onderzoekingen naar archivalia te Parijs, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, op last der Regeering ingesteld. 's-Gravenhage, W. P. van Stockum en Zoon. 1901. 8°.

Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven. XXIII. 1900. 's-Gravenhage. Algemeene landsdrukkerij. 1901. 8°.

Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van geschiedenis en kunst. XXII. 1899. 's-Gravenhage, Algemeene landsdrukkerij. 1900. 8°.

Verslag omtrent het Rijks museum van oudheden te Leiden over 1899/1900. 's-Gravenhage, Algemeene landsdrukkerij. 1901. 8°.

Van de Gedeputeerde Staten in Limburg:

Verslag van den toestand van het hertogdom Limburg in het jaar 1900 gedaan aan de Provinciale Staten door de Gedeputeerde Staten. Maastricht, Leiter-Nijpels. 1901. 8°.

Van de Gedeputeerde Staten in Drenthe:

Verslag van de Commissie van Bestuur van het provinciaal Museum van oudheden en geschiedkundige voorwerpen in Drenthe aan de Gedeputeerde Staten over 1900. Assen, van Gorcum et Co. 1901. 8°.

Van het Gemeentebestuur van Maastricht:

Verslag van den toestand der gemeente Maastricht over het jaar 1900, uitgebracht aan den Gemeenteraad door Burgemeester en Wethouders. Maastricht, Leiter-Nijpels, 1901. 8^0.

Notulen der vergaderingen van den Gemeenteraad van Maastricht gedurende het jaar 1900. Maastricht, Leiter-Nijpels. 1901. kl. fol.

Van het Gemeentebestuur van Dordrecht:

Toestand van het archief der gemeente Dordrecht over 1900. Haarlem, Gebr. de Waard. 1901. 8^0.

Van het Gemeentebestuur van Haarlem:

Verslag over den toestand der Gemeente-bibliotheek te Haarlem over het jaar 1900. Haarlem, Gebr. Nobels. 1901. 8^0.

Van het Gemeentebestuur van Leeuwarden:

Tweede supplement op den catalogus der stedelijke bibliotheek van Leeuwarden. Leeuwarden, W. Eekhoff & Zoon. 1901. 8^0.

Door tusschenkomst van den heer Algemeenen Rijksarchivaris te 's-Gravenhage:

Fremery, J. de, Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollandsche huis. Supplement. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1901. 4^0.

door tusschenkomst van den heer Rijksarchivaris in Groningen:

Feith, J. A., Catalogus der inventarissen van de archieven der voormalige Zeijlvestenijen en Dijkrechten in de provincie Groningen, meerendeels gedeponeerd in het Rijksarchief te Groningen. Groningen, Erven B. van der Kamp. 1901. 8^0.

Idem, Huisarchief Allersma. 's-Gravenhage. Algemeene Landsdrukkerij. 1901. 8^0. (1)

Idem, Familiearchief van het geslacht van Bolhuis te Warffum. 's-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij. 1901. 8^0. (1)

---

(1) Overdruk uit de jaarverslagen aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Door tusschenkomst van den Rijksarchivaris in Noord-Brabant:

Bondam, A. C., Jaarverslag met verslag der aanwinsten van 's Rijks oud- en nieuw Provinciaal Archief te 's Hertogenbosch in 1899 en 1900 's-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij. 1900/1901.

—, Verslag omtrent de oude Gemeente- en Waterschapsarchieven in Noord-Brabant, uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten der provincie, 1900 en 1901. 's Hertogenbosch, Lutkie en Cranenburg. 1900/1901. 8°.

Door tusschenkomst van den heer Rijksarchivaris in Noord-Holland:

Archief van Spanbroek. 's Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij. 1901. 8°. (1)

Door tusschenkomst van den heer Rijksarchivaris in Overijssel:

Doop-, trouw- en doodboeken in de burgerlijke en kerkelijke gemeenten in de provincie Overijssel, benevens Overzicht van de kerkelijke archieven in die provincie. 's Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij. 1901. 8°. (1)

Overzicht der doop-, trouw- en doodboeken berustende in het oud-archief der gemeente Zwolle. Zwolle, La Rivière en Voorhoeve. 8°.

Van zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken in België, door tusschenkomst van Uwe Excellentie:

Bulletin des Commissions royales d'art et d'archéologie. 39e année. Bruxelles, M. Hayez. 1900. 8°.

Potter, Fr. de en Broeckaert, J., Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen. Vijfde reeks. — Arrondissement Aalst. Zevende deel. Gent, A. Siffer. 1900. 8°.

Van de Commission royale d'histoire te Brussel:

Inventaire des cartulaires Belges, conservés à l'étranger. Bruxelles, Kiessling et C°. 1899. 8°.

Inventaire des obituaires belges (collégiales et maisons religieuses). Bruxelles, Kiessling & Co. 1899. 8°.

(1) Overdruk uit de jaarverslagen.

Bacha, Eug., La chronique Liégeoise en 1402. Bruxelles, Kiessling et Co. 1900. 8°.

Pirenne, H., Le soulèvement de la Flandre maritime de 1323—1328. Documents inédits. Bruxelles, Kiessling & Co. 1900. 8°.

Gilliodts-van Severen, L., Relations politiques des Pays-Bas et de l'Angleterre sous le règne de Philippe II. tom. XI. Gouvernement du duc de Parme. 1e Partie. Bruxelles, Kiessling & Co. 1900. 4°.

Devillers, L., Chartes du chapitre de Sainte-Waudru de Mons. Bruxelles, Kiessling & Co. 1899. 4°. tom. I.

Delescluse, A. et Hanquet, K., Nouvelles chartes inédites de l'abbaye d'Orval. Bruxelles, Kiessling & Co. 1900. 4°.

Bormans, S., et Schoolmeesters, E., Cartulaire de l'église Saint-Lambert de Liége, tom. IV. Bruxelles, Kiessling et Co, 1900. 4°.

Van den heer A. Keurenaer, hoofdingenieur van den Waterstaat in Limburg:

Keurenaer, A., Mededeeling over de waterbeweging in het Krabbersgat bij Enkhuizen. 's-Gravenhage, Gebr. J. & H. Langenhuysen. 1894. 4°.

(Overgedrukt uit de notulen der vergadering van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.— 1894).

Meetkunstige beschrijving van het Koningrijk der Nederlanden, bevattende de getallenwaarden, gebruikt bij de samenstelling van de topographische en militaire kaart van het Rijk, uitgegeven op last van het Ministerie van Oorlog door het Topographisch bureau. 's-Gravenhage, Martinus Nyhoff. 1861. 4°.

Van den ondergeteekende:

Albers S. J., P., Dionysius de Kartuizer en zijne werken. Utrecht, P. W. van de Weijer. 1897. 8°.

Idem, Het algemeen overzicht der kerkgeschiedenis van pastoor Coppens. Utrecht, P. W. van de Weijer. 1901. 8°.

Idem, Over het ontstaan van het Episcopaat. Utrecht. P. W. van de Weijer. 1901. 8°.

Allard, H. J., De vereenigde Nederlanden onder Koning Willem I. Utrecht, P. W. van de Weijer. 1900. 8°.

Idem, Canisiana. Utrecht, P. W. van de Weijer. 1901. 8°.

Chestret de Haneffe, de, L'élection d'une abbesse de Thorn en 1577. Bruxelles, Hayez. 1901. 8°.

Inscription Mérovingienne, note par Joseph Demarteau. Deux anciennes inscriptions de Maestricht, lettre de Mgr. Georges Monchamp. Liége, Demarteau, 1901. kl. 8°.

Monchamp, G., Une inscription mérovingienne inédite à Glons (province de Liége). Liége, H. Dessain, 1901. kl. 8°.

Nuyts, J. M., Levensbericht van G. D. L. Franquinet. Leiden, E. J. Brill, 1901. 8°.

b. *Door aankoop.*

Weiland P., Nederduitsch Letterkundig woordenboek. Antwerpen, J. P. van Dieren et C°. 1843/1844. 2 dln. gr. 8°.

Idem, Nederduitsche Spraakkunst. Antwerpen, J. P. van Dieren et C°. gr. 8°.

Du Cange, Glossaire françois, faisant suite au Glossarium mediae et infimae Latinitatis. Niort, L. Favre. 1879, 2 dln. 8°.

Borel, Dictionnaire des termes du Vieux François ou trésor des recherches et antiquités Gauloises et Françoïses... Niort, L. Favre. 1882. 2 dln. 8°.

Ragueau, F., et Laurière, Eus. de, Glossaire du droit François.... précédeé d'un: Essai sur les origines du Droit français depuis les Celtes jusqu' à la rédaction officielle des coutumes et suivie du: Glossaire du code féodal. publié par L. Favre. Niort, L. Favre. 1882. 4°.

Försteman, Ernst, Altdeutsches Namenbuch. Erster Band, Personennamen. Bonn, P. Hanstein 1900, 4°. (voor zoover verschenen.)

Serrure, C. P., Vaderlandsch Museum voor Nederduitsche letterkunde, oudheid en geschiedenis. Gent, C. Annoot—Braeckman. 1855—1858. H. Harte, 1859—1863. 5 dln. 8°.

Ernst, M., Les officiers de justice au pays de Liège. Liége, J. Desoer, 1875. 8°.

Deckherus Falkenbourgus, J. C. Joh., Dissertationum iuris et decisionum super illis factarum in magnis supremisque Consiliis suae Maiestatis in Belgio, qua in Privato, qua in magno Mechliniensi, qua in supremo Brabantiae, qua in Suprema Curia

feudali Brabantiae, qua in aliis libri duo. Bruxellis, Johannes Meursius. 1631. Fol., met portret door C. Gallé.

Formulaire d'une procédure avec la preuve ordinaire par témoins, suivant le nouveau reglement judiciaire du 3 Novembre 1786. Bruxelles, Matt. Lemaire. 1787. Fol.

Arrêté qui ordonne la publication dans les quatre départemens de la rive gauche du Rhin des bois relatives à l'administration et à l'aliénation des Domaines nationaux à la liquidation et au paiement des Dettes nationales. Paris, imprimerie de la République. 8°. (Fransche en Duitsche tekst).

Thonissen, J. J., L'organisation judiciaire, le droit pénal et la procédure pénale de la loi salique, précédés d'une étude sur toutes les classes de la population mentionnées dans le texte de cette loi. 2e Edition. Bruxelles, Bruylant, Christophe et Co., 1882. 8°.

Godet, Emm. V., Essai sur l'histoire externe du droit dans la Gaule et dans la Belgique, sous la période franque et la période féodale. Liége, J. Desoer. 1830. 8°.

Bavay, de, Justice criminelle du duc d'Albe. Bruxelles, Emm. Devroye. 1855. 8°.

Bemmelen, P. van, Le système de la propriété mobilière, droit antérieur, système du code civil, droit futur. Leide, E. J. Brill. 1887. 8°.

Poullet, Edm., Essai sur l'histoire du droit criminel dans l'ancienne principauté de Liége. Bruxelles, F. Hayez. 1874. 4°.

Wedel, M. H. de, Disputatio juridica de antiquissima Germanicarum civitatum pensione vulgo Orbede... Francofurti ad Viadrum, Christophorus Zeitlerus. Kl. 4°.

Hubert, Eug., La torture aux Pays-Bas autrichiens pendant le XVIII siècle. Son application, ses partisans et ses adversaires. Son abolition. Bruxelles, Hayez. 1897. 4°.

Chokier, Joh. a., Commentaria in regulas Cancellariae Apostolicae sive in glossemata Alphonsi Sotto, glossatoris nuncupati.... Coloniae Agrippinae, Joh. Kinchius. 1621. 4°.

Jus Belgarum circa bullarum Pontificiarum receptionem. Zonder titelblad. 18e Eeuw. kl. 4°.

Statistieke beschrijving van Gelderland, uitgegeven door de Commissie van Landbouw. Arnhem, P. Nijhoff. 1826. 8°.

Wijnne, J. A., Geschiedenis van het Vaderland. Groningen, J. B. Wolters. 1882. 8°.

Bannier, W. A. F., De landgrenzen van Nederland. I (tot aan den Rijn). Leiden, firma C. Kooyker. 1900. 8°.

Gachard, L. P., Analectes Belgiques, ou recueil de pièces inédites, mémoires, notices, faits et anecdotes concernant l'histoire des Pays-Bas. Bruxelles, Auguste Wahlen. 1830. 8°.

Gachard, Mémoire sur la composition et les attributions des anciens états de Brabant, sur les formalités observées par eux dans les délibérations relatives aux demandes des aides et subsides et sur les contestations qu'ils eurent avec le gouvernement sous le règne de Marie-Thérèse. (Bruxelles) 4°.

Idem, Notice des manuscrits concernant l'histoire de la Belgique, qui existent à la bibliothèque impériale à Vienne. Bruxelles, C. Muquart. 1864. 8°.

Piot, Ch., Les pagi de la Belgique et leurs subdivisions pendant le Moyen Age. (Bruxelles, F. Hayez. 1874. 4°.).

Henaux, Ferd., Histoire du pays de Liége suivie du tableau de la constitution Liégeoise en 1788. Liége, J. Desoer. 1851. 8°.

Die Reichs-Matrikel aller Kreise. Nebst den Usual-Matrikeln des Kaiserlichen und Reichs-Kammergerichts. Ulm, Stettenischer Buchhandlung. 1796. 8°.

Saint Genois, Jules de, Histoire des avoueries en Belgique. Bruxelles, Hauman, Cattoir & Co. 1837. 8°.

Wauters, Alph., Le duc Jean 1 et le Brabant sous le règne de ce prince (1267—1294). Bruxelles, M. Hayez. 1862. 8°.

Convention entre l'Impératrice Reine de Hongrie et de Bohême et le Roi très-chrétien, concernant les Bénéfices Réguliers. Conclue à Bruxelles le 14 Octobre 1775. Bruxelles, Imprimerie royale. 1775. 4°.

Doornick, P. N. van, Acten betreffende Gelre en Zutphen 1376—1392 uit het Staatsarchief te Dusseldorp, register B n°. 23. Haarlem, Gebr. van Brederode. 1900. 8°.

De geheele geschapenheyt vandt 't different ende executie vant Huys te Leuth ende bij gevolge tegens den Graef van Flodrof door den Hertogh van Nieuborgh ende hoedanigh het met die saecke gelegen is. Delft, voor Pieter Verstraeet in 't Calf Moyses, An. Ch. MDCLXII kl 4°. — Brief vande Heeren

Staeten Generael aan den Hertogh van Nieuburgh, versoeckende satisfactie van 't gestorte bloet, voort Huys Leuth, Item d'Antwoorde door den Hertogh daer op gevolght, en 't geene verders tot het vervolgh van die Historie dient. Te Leyden voor Jan Mutzaert, 1662 4⁰. — Antwoorde van de Gesanten van Vranckryck ende andere Fursten vande Ligue tot Franckfurt vergadert, op den Brieff van de Heeren Staten Generael wegens de voorgevallen saken van Leuth. Midtsgaders een Extract Schrijvens van den Heer Ambassadeur Boreel meldende, hoe dat de Leutsche saecke, bij 't Fransche Hof gerecommandeert staet. Willem-Stadt, door Theunis Eenkorn, anno MDCLXII, kl. 4⁰. — De gantsche procedure, gelegentheydt, ende executie, op den Huyse ende casteel Leuth bij Mastricht, op de Nieuwburghsche Volckeren, daer in gelogeert, ende al 't geene tot dato dezes 26 Octob. 1662, is voorgevallen en hoe sich de geligueerde Fursten aenden Rhyn haer dit werck soecken te bemoeyen. Naer de copye te Mastricht, voor de Weduwe van Susanna Soldaten-Crans anno 1662 4⁰. — Antwoort-brief vanden Hertogh van Nieuwburgh. Aende Heeren Staten Generael waer by hy beweert, recht, ende fondament t' hebben, om de Gereformeerde Evangelische Luytersche Religions verwanten uyt syn Furstendom Gulick ende Bergh te verdryven etc. Item een schriftelicke naerder sommatie, ende memoriael vanden Baron de Lerordt des Hertoghs Afgesanter in Hollant, eyschende satisfactie, over sekere gepretendeerde attentaten op syn Volck in Leuth, ten voorleden Jare gedaen, midtsgaders over diergelycken gepretendeerden, door d' Heeren Staten Volck in 't Landt van Gulick gedaen, geweldige Logementen brantschattinge, plunderinge van kercken, graven etc. Gedruckt naer de copye voor Christiaen Pietersz tot Delft anno 1663. 4⁰.

Maas, P. J., Coup d'oeil historique sur Neeroeteren à propos d'un sceau gothique de la même commune. Hasselt, Winand Klock. 1900. 8⁰.

Corstens, J. F., Breda. Geschiedkundige bijzonderheden I. Breda, P. C. G. Peereboom. 1900. 8⁰.

Stadt und Festung Venlo, besonders in kriegsgeschichtlicher Beziehung. Coblenz, Karl Baedeker. 1839. 8⁰.

Ennen, L., Geschichte der Stadt Köln. Düsseldorf, L. Schwann. 1880. 8⁰.

Freson, Arm., Souvenirs personnels (1824—1841) et correspondance diplomatique de Joseph Lebeau. Liége, A. N. Lebègue et C⁰. 1883. 8⁰.

Reusens, E. H. J., Promotions de la faculté des arts de l'Université de Louvain. 1428—1797. Louvain, Ch. Peeters. 1869. 8°.

Diploma Caroli M. Imperatoris de scholis Osnabrugensis ecclesiae Graecis et Latinis critice expensum. 1717. 4°.

Schayes, A. G. B., Mémoire sur les documens du moyen âge relatifs à la Belgique... en réponse á la question suivante proposée par l'Académie royale de Bruxelles : Quelles ressources trouve-t-on dans les chroniqueurs et autres écrivains du moyen âge pour l'histoire de la Belgique avant et pendant la domination Romaine, en faisant concorder ces matériaux avec les données chronologiques, dont on ne conteste pas l'authenticité, et en discutant la valeur de ces témoignages historiques? (Bruxelles. 4°.).

Laforet, J. B., Dissertatio inauguralis de Alcuino instauratore scientiarum in Occidente sub Carolo Magno..... Lovanii, van Linthout et socii. 1851. 8°.

(Abry) (1), Recueil héraldique des bourguemestres de la noble cité de Liége, où l'on voit la généalogie des évêques et princes, de la noblesse et des principales familles de ce Païs avec leurs inscriptions et épitaphes. Liége, Jean-Philippe Gramme. 1720. fol°.

Borman, C. de, Les échevins de la Souveraine justice de Liége, tome second (âge moderne). D. Cormaux. 1899. 4°.

Vapereau, G., Dictionnaire universel des Contemporains contenant toutes les personnes notables de la France et des pays étrangers. Paris, L. Hachette et Co. 1865. 8°.

Robinet, Dr., Adolphe Robert et Le Chaplain, J., Dictionnaire historique et bibliographique de la révolution et de l'empire, 1789—1815. Paris. 2 Dln. 8°.

Levensbeschrijvingen van de voornaamste persoonen, die, ten tijde der revolutie in Vrankrijk zijn geguillotineerd geworden : Behelzende schetsen van hun caracter en opgaave hunner misdaaden. Haage, J. C. Leeuwenstijn. 1802. 8°.

Bordier, H., Histoire ecclésiastique des Francs par Saint Grégoire, évêque de Tours (depuis 573 jusqu' en 594). Paris, Firmin-Didot frères, fils et Co. 1859. 2 Dln. kl. 8°.

---

(1) Het werk wordt gewoonlijk aan H. Loyens toegeschreven, die alleen het 1e deel van het supplement schreef.

Handboekje voor de zaken der Roomsch Katholieke eeredienst; jaargang 8, 10—26, 28—31. 's-Gravenhage. J. & H. van Langenhuysen. 1853—1872. 's-Hertogenbosch, G. Mosmans. 1875—1878. 22 dln. kl. 8⁰.

Le Mémorial, revue des intérêts religieux. Nouvelle serie, tom. I—XIX. Liége, Vᵉ. Verhoven—Debeur, 1873—1881. Donnay frères et soeurs, 1882—1891. 19 deelen. 4⁰,

Wickede, Fried. von, Die Vogtei in den geistlichen Stiftern des fränkischen Reiches von ihrer Entstehung bis zum Aussterben der Karolinger in Deutschland. Lübeck, Max Schmidt. 1886. 8⁰.

Scholten, Rob., Das Cistercienserinnen-Kloster Grafenthal oder Vallis Comitis zu Asperden im Kreise Kleve. Kleve, Fr. Boss Wwe. 1899. 8⁰.

Reissermayer, J., Der grosse Christentag zu Regensburg 1471. Regensburg, Demmersche Buchdruckerei. 1888. 8⁰.

Herman, Von den Schicksalen des Klosters Lehnin und des Hauses Brandenburg. Düsseldorf, Johann Wilhelm Röggerath. 1808. 8⁰.

Osborn, M., Theatrum diabolorum . . . . . Berlin, Mayer & Müller. 1893. 8⁰.

Parochiale, id est, liber in quo plane continentur, ea quae pastores praestare oportet in administratione Sacramentorum et aliis plerisque peragendis, quae ad parochiale munus spectant. Iussu et authoritate Serᵐⁱ ac Rᵐⁱ Domini D. Ferdinandi a Bavaria Episcopi et Principis Leodiensis ad usum Pastorum Dioecesis Leodiensis magna cura hac novissima editione emendatum et auctum. Leodii, apud Haeredes Guilielmi Hovii. 1641. 4⁰.

Bogaerts, F., Histoire du culte des Saints en Belqique, envisagé comme élément social. Anvers, J. E. Buschmann. 1848. 8⁰.

Molanus, J., De historia SS. imaginum et picturarum pro vero earum usu contra abusus, libri quatuor. Lovanii, typis Academicis. 1771. 4⁰.

Salles, F., Annales de l'ordre Teutonique ou de Sainte-Marie-de-Jérusalem depuis son origine jusqu' à nos jours et du service de santé volontaire. Paris, Société générale de librairie catholique. 1887. 8⁰.

Album ou collection complète et historique des costumes de la cour de Rome, des ordres monastiques, religieux et militaires et des congrégations séculaires des deux sexes. 2ième édition. Paris, Ancienne maison Silvestre, E. Camerlinck. 1862. 4o.

Hezenmans, J. C. A., De commanderij der Duitsche orde te Vucht met een aanhangsel over die te Gemert. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1887. 8o.

(Overdruk uit de werken van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. Nieuwe Reeks. no. 2).

Katalog der Freiherrlich von Lipperheideschen Sammlung für Kostumwissenschaft mit Abbildungen. Dritte Abtheilung. Büchersammlung. Band I. Berlin, Verlag von Franz Lipperheide. 8o.

Bleichman alias Helmond, Is. Zach., Historische Nachricht von dem Sächsischen Gross-Hertzoglichen Majestät-Siegel, welches vor Alters Unterschiedliche Hertzoge von Sachsen gebrauchet aus wichtigen und raren Diplomatibus, nebst einigen politischen Reflexionibus, an das Licht gegeben. Jena, Hellerische Buchdruckerey. 1725. 4o.

Endrulat, Bernhard, Niederrheinische Städtesiegel des 12ten bis 16ten Jahrhunderts. Düsseldorf, L. Vosz & Co. 1882. 4o.

Seyler, G. A., Geschichte der Siegel. Leipzig, P. Friesenhahn. 1894. 8o.

Malderghem, J. van, Les fleurs de lis de l'ancienne monarchie française, leur origine, leur nature, leur symbolisme. Bruxelles, Henri Lamertin. 1894. 8o.

Idem, Du pourpre en héraldique. Bruxelles, Alfr. Vromant & Co. 1898. 8o.

Dambreville, Et., Abrégé chronologique de l'histoire des ordres de chevalerie, depuis l'Ordre de Saint-Jean de Jérusalem ou de Malte en 1113 jusqu'à l'Ordre royal de Hollande, en 1807. Paris, Hacquart. 1807. 8o.

Rochemont, G. L. de, en Bischoff, J., Geschiedkundige beschrijving der oudere en nieuwere, thans bestaande ridderorden, zoo in als buiten Europa . . . . . Amsterdam, Jb Da Cunha & Co. 1843. 4o. Met atlas gr. 4o.

Soixante-quatre quartiers de S. A. S. Marie Léopoldine, princesse de Nassau, reçue chanoinesse à Nivelles en 1665.

Ablaing van Giessenburg, W. J. d', De ridderschappen in het koninkrijk der Nederlanden of de geschiedenis, regeling en zamenstelling van den stand der edelen van 1814 tot 1850. 's Gravenhage, C. van Doorn en zoon. 1875. 4°.

Idem, De ridderschap van het kwartier van Nijmegen, namen en stamdeelen van de sedert 1587 verschenen edelen. Uitgegeven met een geschiedkundig overzicht door Mr. P. A. N. S. van Meurs. 's Gravenhage, W. P. van Stockum en Zoon. 1990. 4°.

Liste de la noblesse titrée avant 1793. Bruxelles, P. Rossel. 1873. 8°.

Nedopil, Leop., Deutsche Adelsproben aus dem Deutschen Ordens-Central-Archive. Vierter Band. — Supplement. Wien, 1881. 8°.

Die Wappen der Deutschen Freiherrlichen und Adeligen Familien in genauer, vollständiger und allgemein verständlicher Beschreibung. Leipzig, T. O. Weigel. 1855—1857. 4 bndn. 8°.

(Vegiano de), Nobiliaire des Pays-Bas et du comité de Bourgogne, contenant les Villes, Terres et Seigneuries, érigées en titre de Principauté, Duché, Marquisat, Comté, Vicomté et Baronnie: Les Personnes qui ont été honorées de la dignité de chevalier: Les Familles nobles qui ont obtenu des ornemens à leurs Armes et le Nom et les Armes de ceux qui ont été annoblis ou réhabilités par les Princes des augustes maisons d'Autriche et de Bourgogne, depuis le règne de Philippe le Bon, duc de Bourgogne et de Brabant etc. jusqu'à la mort de l'empereur Charles VI. Louvain, Jean Jacobs. 1760. 2 Dln. kl. 8°.

—, Supplément au nobiliaire des Pays-Bas et du comté de Bourgogne (1420—1555). Gand, Duquesne. 1861. Kl. 8°.

Le nouveau vrai supplément aux deux volumes du nobiliaire des Pays-Bas et de Bourgogne ou Mélanges de Généalogie et de Chronologie avec le Blason des Armoiries. Gand, Duquesne. 1861. Kl. 8°.

Nobiliaire du duché de Lorraine et de Bar..... avec le blason de leurs armes à commencer depuis 1382. Gand, Duquesne. 1862. Kl. 8°.

Bevy, C. J. de, Histoire de la noblesse héréditaire et successive des Gaulois, des François et des autres peuples de l'Europe, de leur gouvernement depuis 57 ans avant notre ère jusqu'à présent. Liége, Dumoulin, 1791. 4°.

Gothaischer genealogischer Hof-Kalender auf das Jahr 1829. — 66e Jahrgang. Gotha, Justus Perthes. 12°.

Idem, auf das Jahr 1830. 67e Jahrgang. Gotha, Justus Perthes. 12°.

Genealogisches Taschenbuch der deutschen Gräflichen Häuser auf das Jahr 1827, 1829, 1831, 1835—1861, 1863—1867, 1870, 1872, 1880—1889. Gotha, Justus Perthes. 48 Dln. 12°.

Gothaisches genealogischer Taschenbuch der Freiherrlichen Häuser. 1875, 1876, 1880—1891. Gotha, Justus Perthes. 14 Dl. 12°.

Etudes numismatiques. — Nouvelle classification d'une monnaie de Cologne attribuée à tort à l'archevêque Hildebolde. 1880. 8°.

(Overdruk uit de «Revue belge de numismatique, année 1880»).

Reusens, (E. H. J.), Eléments de paléographie. Louvain, Ch. Peeters, 1899. 8°.

Delsaux, Ch., L'architecture et les monuments du moyen âge à Liége. Liége, Felix Oudart. 1847. 8°.

Pascal, J. B. E., Institutions de l'art chrétien pour l'intelligence et l'exécution des sujets religieux ou documents puisés aux sources de l'Ecriture Sainte, de la Tradition catholique, des Légendes et des Attributs sous le point de vue de la peinture, de la sculpture et de la gravure. Paris, Ambroise Bray. 1856. 2 Dln. 8°.

Mestwerdt, G., Verzeichniss und kurze Beschreibung der Sammlung von Alterthumsgegenständen im Rathhaus der stadt Cleve. Cleve, Koch. 1877. 8°.

Rapports faits à la Chambre des Représentants le 23 novembre 1842 par le Ministre des Affaires Etrangères sur le traîté entre la Belgique et les Pays-Bas et la convention de commerce et de navigation intérieure, signés à La Haye, le 5 novembre 1842.— Cartes. Bruxelles, Em. Devroye et C°. 1842. Fol.

Bibliographie de Belgique.— Journal officiel de la librairie publié sous les auspices du Ministre de l'Intérieur et de l'Instruction publique par le cercle belge de la librairie et de l'imprimerie avec le concours de l'office international de bibliographie.— Tables abrégées de la classification bibliographique décimale. Bruxelles. 8°.

Favre, L., Les patois de la France. Recueil de Chants, Noëls, Fables, Dictons, Dialogues, fragments de Poèmes, composés en principaux dialectes de la France, précédés d'une étude sur l'origine des Patois sur les langues d'Oil et d'Oc et sur leurs limites. Niort, L. Favre. 1882. 8°.

Poten, B., Handwörterbuch der gesamten Militärwissenschaften mit erläuternden Abbildungen. Band 1—9. Bielefeld und Leipzig, Velhagen & Klasing. 1877—1880. 9 Dln. fol°.

VII. *Uitslag der pogingen om afschrift te verkrijgen van belangrijke onuitgegeven bescheiden, voor het hoofd-archief in de provincie van gewicht en berustende in andere binnen- of buitenlandsche archieven.*

Onder dit opzicht valt dit jaar niets bizonders te vermelden.

VIII. *Gebruik, van het archief gemaakt en inlichtingen verstrekt aan autoriteiten en particulieren.*

Behalve de krijgsgeschiedkundige nasporingen door de 1ste Luitenants de Visser en Dyserinck werd van dit Rijksarchief gebruik gemaakt door de volgende autoriteiten en particulieren, die wij naar tijdsorde vermelden en wel eerst die schriftelijk om inlichtingen vroegen en daarna die persoonlijk in ons archief opzoekingen deden.

Schriftelijke inlichtingen verkregen:

De heer P. H. A. Martini Buijs, ingenieur te 's-Gravenhage, aangaande archieven van het klooster Bedbur bij Kleef met het oog op genealogische opzoekingen, betreffende het geslacht Loenersloot.

De heer W. A. Oostendijk te Nijmegen over het oude en het tegenwoordige hertogdom Limburg en het verband daarvan tot de hertogdommen Gelder en Brabant.

De baron van Wittenhorst—Sonsfeldt te Frankfort a/d M. over de origineele acte van het verdrag van Venlo, in 1543 gesloten tusschen Keizer Karel V en Willem van Gelder, aan welk verdrag het zegel van een zijner voorouders heer te Horst zich bevindt.

De graaf I. de Marchant et d'Ansenbourg, burgemeester te Amstenrade (L.), over de akte van verheffing in den adelstand zijner familie.

De zeer eerw. heer Jos. Hahn S. J., te Verviers, over een beneficie ter eere van het H. Kruis in de St. Maartenskerk te Wijck-Maastricht en over de Calvinisten te Maastricht en omstreken in de 16e eeuw.

Mejuffr. Marie de Man, conservatrice van het muntkabinet te Middelburg, over den naam „Gelendi" voorkomende op eene munt.

De heer Dr. Keller, beambte aan het Stadsarchief te Keulen, verkreeg afschrift van een viertal oorkonden uit het archief der voormalige abdij Susteren.

De heer J. Bake, ambtenaar bij het Openbaar Ministerie bij een der kantongerechten te Amsterdam, over de archieven der familie van Heurn en over den natuurlijken zoon van Jacob III van Horne.

De heer E. Bellenche te Brussel over het verblijf van Marlborough te Maastricht in 1702 en 1708.

De heer Burgemeester van Valkenberg betreffende tafereelen, betrekking hebbende op de geschiedenis van het land van Valkenberg, dienende tot beschildering van de raadzaal van het stadhuis aldaar.

De heer H. Brugman, onderbibliothecaris der Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage, over handschriften, afkomstig van het kapittel van St. Servaas en van het klooster der Kruisheeren te dezer stede.

De heer H. Quittard te Parijs over den bekenden musicus Henricus Dumont, geboren te Maastricht, (1) koorzanger van O. L. Vrouwe-kapittel en later kanonik van St. Servaas-kapittel aldaar en daarna meester der koninklijke kapel van Lodewijk XIV.

De heer ridder C. de Borman te Schalckhoven over het kasteel van Op-Canne.

De heer E. W. Moes, onder-directeur van 's Rijks prentenkabinet te Amsterdam, over bizonderheden aangaande Egidius Ruysschen en Godefridus Thisius, kanoniken van S. Servaaskapittel alhier en de voornamen van generaal de Dopff, militair commandant dezer stad.

---

(1) Dit is bij dit onderzoek gebleken en was te voren onbekend.

De heer Jhr. Mr. J. H. Hora Siccama over het verhoor door den Krijgsraad te Maastricht van mevrouw van Souteland geboren Johanna Dorothea Lindenaar, die in 1703 aldaar werd aangehouden op verdenking, den commies van het kruitmagazijn te Luik te hebben willen overhalen, dat magazijn te doen springen.

De heer J. van Egeren raadsheer aan het Hof van appel te Gend, over de bezetting van het kasteel Holtmulen te Tegelen.

De heer K. Theunissen, notaris te Roermond, over het testament van Pastoor Uyttenhoven, te Roermond overleden den 10den September 1783.

Het Gemeentebestuur alhier gegevens over J. P. Minckelers, als ontdekker van de lichtgevende eigenschap van het steenkolengas en den eersten toepasser daarvan.

Verder werd het archief tot het doen van onderzoekingen bezocht door de volgende personen:

Den heer A. Keurenaar, hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie, die nasporingen deed over het „Canal du Nord" ter verbinding van Maas en Rijn onder Napoleon I, de fossa Eugeniana, met het zelfde doel begonnen in 1627 en de Maas in Limburg.

Den heer Ph. F. W. van Romondt, 1sten Luitenant der infanterie alhier, die nasporingen deed van genealogischen aard.

Den heer A. Holvoet te Valkenberg, die wederom genealogische nasporingen deed betreffende de Maastrichter familie van Hees.

Den heer J. Lejeune, aannemer te St. Pieter, die inzage nam der vestingkaarten der stad en meer bizonder der vestingwerken buiten de voormalige St. Pieterspoort.

Den heer J. van Gils, directeur van het stadsteekeninstituut alhier, die inlichtingen inwon over den voorgevel der voormalige Augustijnenkerk en zijne versiering.

Den heer Mr. Haex, advokaat, die inzage nam der akte van 3 Germinal an 5 (23 Maart 1797), waarbij het klooster Slavanten, te St. Pieter gelegen, als domein verkocht werd, wat insgelijks door den heer Mr. Edm. J. M. Jaspar, advokaat alhier, werd verricht.

Den Zeer eerwaarden heer W. Simenon, leeraar aan het klein-Seminarie te St. Truiden, die meermalen op ons archief werkzaam was en stof verzamelde voor de geschiedenis van het dorp Vlijtingen (Belgisch Limburg), voorheen de hoofdbank der banken van St. Servaas alhier.

Den Zeer eerwaarden heer G. Hustinx, oud-leeraar van het bisschoppelijk college te Roermond, wegens genealogische en heraldische doeleinden.

Den heer P. de Groote, minister-resident van Z. M. den Koning der Belgen in Perzië, die meerdere dagen werkzaam was voor nasporingen over zijne familie in het archief der voormalige heerlijkheid Strucht, der rentmeesters van Valkenberg en Daelhem, enz.

Den heer Palmen te Steevoort voor hetzelfde doeleinde.

Den Zeer eerwaarden heer H. P. A. van Hasselt, directeur van het college der Kruisheeren te Maeseyck, die meermalen het archief bezocht, om stof te verzamelen voor eene geschiedenis van het klooster zijner orde alhier en dat te Venlo en wien ook met machtiging van Uwer Excellentie's Ambtsvoorganger, archivalia van die kloosters geleend werden.

Den Zeer eerwaarden heer Dr. H. J. Loman. Ev. Luth. predikant, die inlichtingen inwon over het terrein, waarop de Luthersche kerk gebouwd is en die gewaarmerkt afschrift verkreeg van de akte van verkoop van eene schuur met verdere toebehooren in de Hondstraat alhier aan de gemeente der Augsburgsche Confessie dd. 8 December 1633.

Den heer Heinrich Kelleter, dr. phil., werkzaam aan het Staatsarchief te Düsseldorf, die onderzoekingen instelde in de registers der Keurkeulsche mankamer te Heerlen.

Den Zeer eerwaarden fr. Martinus Tiesselinck, O. F. M. alhier, die meerdere dagen alhier werkzaam was en stof verzamelde voor eene levensbeschrijving van Johannes Montanus (a Monte), eersten Bisschop van Deventer.

Den heer Jos. Maeckl, leeraar aan het gymnasium te Erkelenz, die inzage nam van de bescheiden en documenten betreffende Erkelenz.

Den heer J. Geelen, commies ter gemeente-secretarie alhier, die meermalen op het archief werkzaam was voor genealogische doeleinden.

Den heer C. F. J. Rieber, bouwkundig ingenieur, die eene copie nam van eene oude teekening van het voormalig kasteel Valkenberg, voorkomend op de kaart van Valkenberg door den keizerlijken cartograaf Jacob van Deventer, circa 1550.

IX. *Uitkomsten van de bemoeiingen met gemeente-, waterschaps- en andere archieven.*

Aangaande dit hoofdstuk valt dit jaar niets te vermelden.

De Rijksarchivaris in Limburg,

A. J. A. FLAMENT.

Maastricht, 10 April 1902.

Bijlage I.

AANWINSTEN.

A. ARCHIVALIA.

a. *door schenking*:

Van den heer P. Sarolea alhier.

1782—1795. Register der pachten van het klooster der Annuntiaten te Wijck-Maastricht. Fol.

Dit register heeft na de opheffing van het klooster behoord aan eene tante des schenkers, Maria Gertrudis Withoff, een der laatst overgebleven leden van voornoemd klooster.

Van iemand die onbekend wenscht te blijven:

1°. 1496 September 12. Akte van toestemming door den pastoor van Arcen aan het klooster St. Barbara-Weert te Lom onder Arcen, om eene kapel te bouwen en er voor de leden van het klooster en eenige andere personen, in de akte genoemd, de godsdienstoefeningen te houden en de H. H. Sacramenten toe te dienen.

Orig. op perkament.

2°. 1741 Juli 26. Akte van benoeming door het leenhof van Brabant van Nicolaas Vielvoye tot deszelfs leenvinder in de provincie Limburg en de landen van Overmaas.

Orig. op perkament.
In dorso: Akte van eedsaflegging van dezelfde dagteekening.

3°. 1671 - 1709. Transportregister van het „Roesendaels leenhof" (1) te Oud-Valkenberg. Fol. obl.

Verso:

	1753—1787	idem	idem.
2°.	1710—1751	idem	idem.
3°.	1780—1794	idem	idem.

(1) Dit leenhof was eigenlijk een laathof.

Van de familie Lebens te Eysden:

1668—1701. „Register toebehoorende den heer Nicolaus Thelen, „doctor medicus binnen deser stadt Maestricht resideerende „inhaldende sijne renten, actien, landen als andersints begin„nende met den 25 Aprilis 1668". Reg. fol.

Van den heer E. Kemmerling alhier:

18e en 19e eeuw. Een bundel bescheiden afkomstig uit het archief der gemeente Heerlen.

Van iemand die onbekend wenscht te blijven:

1681—1686. Gedingregister van het leen- en laathof te Doenrade. Fol.

b. *door aankoop*:

Doenrade.

1⁰. 1596—1794. Register der leenverheffingen van het adellijk huis Doenrade. Fol.

2⁰. 1673—1756. Een bundel met transporten gerealiseerd voor de laten van het adellijk huis Doenrade. Minuten.

3⁰. 1698—1728. „Laetcarte" van dat huis.

4⁰. 17e eeuw. „Corten uyttreck over die zinscarte des huys Doenraet raeckende de amortementen en de jaerlixen pacht".

5⁰. 17e en 18e eeuw. Extracten uit het cijnsregister.

6⁰. 1705—1717. „Staet ende specificatie van den resterenden chins" van dat huis.

7⁰. 1712. Meeting van het „huys van Doenraet bestaende in weyden, bosschen ende landerijen" door den gezworen landmeter Johannes Bollen.

Afschrift op papier.

8⁰. 1712. „Extract uyt de meetinge gedaene door den gesworen lantmeter Joannes Bollen".

9⁰. 1794—1810. Register der erfpachten en cijnzen.

10⁰. 18e eeuw. Lijst der laten van het adellijk huis Doenrade.

c. *door overname bedoeld bij wettelijke bepalingen.*

Door tusschenkomst van den Zeer eerwaarden heer Pastoor te Limbricht:

a) heerlijkheid Limbricht.

1669—1671. Fragment van een register van inkomsten en uitgaven van den heer. fol.

b) Willige justitie.

1732 October 12. Attestatie van ingezetenen van Limbricht wegens het land tusschen „Muhlenweyer en de Bovenstraet".

Minuut.

c) Civiel-rechterlijk.

17e eeuw. Een bundel met losse processale stukken.

d) gemeentelijk.

1651. Staat der schatting van het jaar 1651.

Van het gemeentebestuur van Wanssum:

a) Vóór het Fransch bestuur:

1715—1802. Plakkaten van de Hooge Regeering in 2 portefeuilles.

b) Willige justitie.

18e eeuw. Een bundel overdrachten, momboirszaken en gerechtelijke verklaringen.

c) Civiele justitie.

18e eeuw. Een bundel stukken van civiele processen.

1769. Voordracht door de schepenen van Wanssum aan den heer dier plaats tot benoeming van een schepen.

Met marginale apostille van 11 December 1769 door F. G. van Lynden-van Hemmen, heer tot Wanssum, tot benoeming van Hermannus Kessels.

1770. Rekwest van voornoemden Hermannus Kessels aan het Hof van Pruissisch Gelder met verzoek tot examen voor die plaats te worden toegelaten.

Met marginale apostille van 17 Januari 1770, waarbij hij toegelaten wordt.

In fine: 1770 Februari 12. Attestatie van schout en schepenen, dat hij in hunne tegenwoordigheid den eed als schepen heeft afgelegd.

d) Gemeentelijk.

1761. Gemeenterekening over 1761.

Idem met bijlagen over de jaren 1755, 1757—58, 1760, 1770—1787, 1789, 1794—1795.

Een bundel losse bescheiden betreffende de armentafel.

Heerlijkheid Wanssum en Geysteren.

1765 Juli 16. Verpachting der taxe voor beide voornoemde gemeenten.

Geysteren.

1792 December 28. Verklaring door G. Knops, dat de gerichtsbode van Geysteren, op bevel van den schout Haffmans beslag gelegd heeft op dat gedeelte der verkochte goederen van wijlen Jan Dukers en Helena van Wylyck, wat toegevallen was aan Johan Kessels, als mede-erfgenaam (1).

(1) Dit is het eenige stuk op dit Rijksarchief, waaruit blijkt dat Geysteren een afzonderlijk schepengerecht had. Toen de familie van Schellart, heer van Geysteren, van 1673 tot 1766 Wanssum bezat, heeft zij beide dorpen en schepenbanken tot eene heerlijkheid vereenigd.

Archivalia, overgenomen op het Raadhuis te Roermond den 16den Augustus 1894, den 17den September en 17den October 1895 en den 17den Juli 1901.

(N.B. De stukken waarnaar verwezen wordt, zijn die van den inventaris-Sivré. — G.A. beteekent: Gemeente-Archief. Overal waar stuk, pagina of omslag en no. vermeld is, is bedoeld G.A., tenzij anders is aangewezen. Waar de beschrijving van den heer Sivré ontbrak, is die door de onze aangevuld.

Vóór het Fransch Bestuur.

Spaansch-Oostenrijksch Gelderland.

I. ARCHIEF VAN HET SOUVEREIN HOF VAN SPAANSCH-OOSTENRIJKSCH GELDERLAND TE ROERMOND (1).

[Souverein Hof van Gelder te Roermond. Fiscaal-apostillenboek 1677—1681; id. rolle 1677—1681, waarschijnlijk afkomstig van een lid der familie Bouwens—van der Boyen, lid van het Hof en heer van Venray. Gevonden te Venray op het Raadhuis. Reg. 4o.] (2).

[1547—1627. Een register, getiteld op het plat: „Register desen hove aengaande, inhoudende ordonnanciën, de inrichting van het Hof betreffende; in copie". Reg. fol.].

---

(1) De archivalia van het Hof, in 1632 naar Arnhem gevoerd, en aldaar achtergebleven in 1682 en in den loop van 1895 naar dit Rijks-archief overgebracht, zijn beschreven in de «Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven" over 1895, bijlage I, pag. 496—515, 595—667.

In Brussel, in het algemeen Rijksarchief, bevindt zich de geheele registratuur na 1632, die reeds tweemaal door brand deerlijk is gehavend, nl. eens te Roermond in 1665 en eens te Brussel in 1827 in het paleis der Etats-Généraux. Zie mijn jaarverslag over 1894, p. 330, 331, 353, 439.

(2) Volledigheidshalve vermelden wij bij het Hofarchief en dat der Staten ook de weinige registers, niet te Roermond overgenomen. Zij zijn tusschen vierkante haakjes geplaatst.

1601—1676. „Begrijp van de documenten ende stucken, voorts van de placaeten tot 1756, die geregistreert syn, in differente boecken, berustende ter cancellerye van Gelderland tot Ruremonde ex libris Syben." In fine een geschiedenis, getituleerd: „Den staat vant Overquartier des vurstendombs Gelre, getrocken uyt den geenen, by den landrentmeester van Afferden, in den jaere 1729 geformeert." Reg. fol.

1547—1700. Een bundel documenten, zijnde stukken, ingekomen bij het Hof en afschriften, later verkeerdelijk bijeengebonden in één band.

Benoemingen, ordonnantiën, gratiebrieven.

1584 September 15. Benoeming van Willem Criep tot kanselier door Filips II. Perkament. Stuk I, pag. 14.

1595 November 3. Commissie van den hoofd-tresorier-generaal en gecommitteerden van de financiën — die kennis bekomen hadden, dat vele leenen, in Gelderland gelegen, sedert jaren niet verheven waren — op Willem Criep, Cancellier, om tot die verheffing te doen overgaan. Perk. Stuk I, pag. 385.

1614 September 18. Bevel van de Aartshertogen, dat de zaak van Barbara Vrezen, door de Cancellarie, 18 Augustus l.l. beticht van tooverij, zal blijven ter kennisneming aan den schout en schepenen der stad Venlo. Met bijlagen. Perk.
Stuk I, pag. 336.

1618 Juli 14. Verbanning ten eeuwigen dage door den Grooten Raad van Mechelen van Otto Adriaan Balthasar van Flodorff met verbeurdverklaring zijner goederen. Orig. perk. get. F. van der Schelde. Stuk I, pag. 484.

1672 Maart 2. Gratiebrief door Koning Karel, in zijn Hof van Gelder, ten behoeve van den bode des Hofs Goert Soens. Perk.

1673 Februari 16. Mandement van koning Karel omtrent het uitvoeren van graan. Perk.

1677 December 18. Brieven van executoriën verleend aan den Raad en rekenmeester Jacques Bierens, om achterstallen te innen. Perk.

1680 November 21. Benoeming door den Souvereinen Raad te Roermond, van Johannes Marcus, na het overlijden van Thomas Nabels, tot bode van dien Raad. Orig. perk., zegel verloren.

1722 Mei 9. Ordonnantie van Keizer Karel VI tot revisie van een vonnis, op verzoek van Frans Herman graaf de Leerod. Perk.

1726 November 12. Ordonnantie van Karel, „Roomsch Koning," (Keizer Karel VI) tot de groote rivisie van een vonnis van 1726 Juli 13, op verzoek van Jan Baptista Cruysancker, oud-burgemeester van Roermond. Perk.

1737 October 2. Hofordonnantie (1) door Keizer Karel VI. Perk.

1740. Minuut proces-verbaal van de uitvaart van Karel VI. Op papier.

1741 December 2. Benoeming door Maria Theresia van rechters, om een proces te reviseeren tusschen den raadsheer van den Berg van Roermond en I. A. I. Costerius, schout te Weert. Perk.

1746 September 2. Ordonnantie door Maria Theresia tot groote rivisie in een proces tusschen Gerard Coolen ter eenre en de weduwe van Jan Collaer en haar tweeden man Charles Lassance ter andere zijde, naar aanleiding van het aanleggen van vestingwerken. Perk.

Dossiers, liassen en losse stukken, meerendeels processen of fragmenten daarvan.
3934 nummers, geplaatst in 64 portefeuilles.
(Hiervan bestaat een inventaris in Ms, door wijlen den heer Sivré vervaardigd, in afschrift. De stukken zijn door elkaar zonder chronologische volgorde in portefeuilles geplaatst.

Dossiers van processen tusschen de erfvoogden van Roermond en de gemeente Roermond, verder niet geïnventariseerd. In port. 42.

Verschillende liassen en losse stukken als boven, door den heer Sivré in 45 portefeuilles gerangschikt, doch hierin stukken van archieven van andere colleges, b.v. van de Staten des Overkwartiers te Roermond enz., nog te trieeren. (Zie jaarverslag over 1899 pag. 763.)

In een der dossiers een plan van het klooster Mariaweyde te Venlo. Zie hiervoor onder kaarten.

Dossiers van processen in 22 portefeuilles.

---

(1) Over de inrichting enz. van het Souverein Hof.

1662—1665. Vierjarige rekening van den ontvanger der exploiten, afgehoord 20 Juli 1667 in de rekenkamer. folio.

1698, 1699, 1700. Minuten van decreten.

Dossiers betreffende de verwikkelingen over de souvereiniteit van 't Land van Thorn tusschen de Abdis en den Koning van Spanje, als hertog van Gelderland. In 1 portefeuille.

17de en 18de eeuwen. Verschillen over de souvereiniteit der heerlijkheid Daelenbroek, tusschen den Hertog van Gelderland en dien van Gulik. Dossiers processen. In 2 portefeuilles.

1711—1715. Tractaten hierover. In 1 portefeuille.

Liassen met appointementen van het Hof en attestatiën van den griffier. In 4 portefeuilles.

Rekwesten aan het Hof met apostillen. In 1 portefeuille.

Octrooien van het Hof. In 1 portefeuille.

Stukken van het Hof als administratief lichaam. In 2 portefeuilles.

In eene dier 2 portef. plannen tot herbouwing van het Hof. Zie hiervoor onder kaarten.

Dossiers en stukken van crimineel-rechterlijken aard. In 1 portefeuille.

Dossiers en stukken over de samenstelling van het Hof en archivalia van het Hof als administratief lichaam. In 1 portefeuille.

1741. Lijst der religieusen van de kloosters der Ursulinen Godsweert en Godsboomgaart en van het Begijnhof te Roermond.

1782—1783. Gerechtsjura. Lijst. In 1 portefeuille.

Bizondere losse bescheiden op papier door den heer Sivré afzonderlijk geregistreerd en in het gemeente-archief geplaatst.

1457 Mei 6.	Stuk II, pag. 86.
1569 Mei 10.	Stuk II, pag. 99.
1582 Juni 21.	Stuk II, pag. 105.
1582 December 23.	Stuk II, pag. 251.

1582 December. Stuk II, pag. 250.

1589 April 1. Stuk II, pag. 251.

1595 December 7. Stuk II, pag. 129.

1597. Brieven van den prior van het klooster Belhem bij Doetinchem (Hof administratief).

1601 November 15. Stuk II, pag. 138.

1608 Februari 23. Stuk II, pag. 415.

1608 Augustus 17. Stuk II, pag. 416—417

1616 October 6. Stuk IV, pag. 151.

1645 April 22. Stuk IV, pag. 285—286.

[1648 September 21. Aankondiging van „openbaere bevaringe ende visitatie der middelsanden" in de Maas]. (Legaat Slanghen, burgemeester van Honsbroek).

[1656 Januari 18. Schrijven van den Gouverneur-generaal der Zuidelijke Nederlanden aan het Souverein Hof te Roermond, ten einde inlichtingen te bekomen omtrent de waarheid der bewering van die van Nijmegen, dat zij vrij zouden zijn van tollen op de Maas. Geteekend: Leopold]. (Legaat Slanghen).

[1656 Februari 14 en Juli 25. Twee stukken over de indaging van Christoffel Schenk van Nydeggen en Willem van Merwijk voor de Chambre mi-partie, door de Chambre mi-partie en den Raad van State te Brussel]. (Legaat Slanghen).

1657 Januari 4. Stuk IV, pag. 390.

1661 Maart 8. Stuk IV, pag. 403.

[1663 October 24. Schrijven van den Gouverneur-generaal der Zuid. Nederlanden aan het Souverein Hof van Gelder, om zonder verder uitstel het proces, dat die van Nijmegen voor hetzelve hebben hangende, af te doen. Geteekend: Louis de Benavides]. (Legaat Slanghen).

1665 Juli .10. Stuk IV, pag. 415

1667. Stuk IV, pag. 425.

1674 Juli 6. Stuk IV, pag. 448.

1675 Augustus 22. Ontvluchting van een ter dood veroordeelden soldaat in het klooster der Recollecten te Roermond.

1679 Juli 13. (Omslag G. A. 41, nº. 9). Reglement voor den Raad van Gelre door Karel II van Spanje. Afschrift van een gedrukt plakkaat.

Circa 1679. Terres franches scituées dans le pays de Gueldres qui payent leurs rations et à quoy elles sont taxées. — 1679. Terres franches scituées dans le pays de Gueldres et confins qui ne payent point et ont sceu obtenir surcéances et exemptions soubs divers prétextes comme se trouve dans les vieux livres et listes des receveurs.

1680 Maart 2. (Omslag G. A. 38, Nº. 16). Schrijven van de Universiteit te Leuven over de studiën in de philosophie buiten deze Universiteit. Met apostille van het Hof van 1680 Maart 2.

1680 Mei 20. (Omslag G. A. 35, No. 2). Benoeming van den prins van Nassau tot gouverneur van het Overkwartier door Karel II van Spanje. Copie,

1680 November 9. (Omslag G. A. 43, Nº. 14). Schrijven van wege den Koning van Spanje over den staat der goederen en schulden der stad Roermond.

1681 November 19. (Omslag G. A. 41, Nº. 25). Schrijven namens den Koning van Spanje aan den Gouverneur en het Hof, over het verzoek tot afstand van Erkelenz en omliggende dorpen door den hertog van Nieuborgh, om advies. Met advies enz.

1683 Februari 22. (Omslag G. A. 43, Nº. 10). Advies van den Raad-momboir over het verzoek van Roermond en Venlo betreffende de ontvangst van vreemde munten.

1683 Augustus 21. (Omslag G. A. 42, Nº. 2). Verzoek van den momboir aan den Koning van Spanje, om de archieven uit Arnhem ontvangen (1), niet naar het Jesuïeten-college, maar in zijn hôtel, de oude Rekenkamer of naar het Karthuizersklooster te Roermond te brengen. Origineel en copie (?).

1685 Juli 10. (Omslag G. A. 43, Nº. 16). Schrijven van don Francisco Antonio de Agurto, Luitenant-gouverneur-generaal der Zuidelijke Nederlanden, begeleidende de overzending van het plakkaat van dienzelfden dag over de landloopers. Met minuut

(1) Zie hierna Staten-Archief, pag. 419 den inventaris.

van den brief waarbij het plakkaat werd verzonden door het Hof.

1685 Augustus 20. (Omslag G. A. 42, N°. 28). Schrijven, namens den koning van Spanje, om advies op een voorstel van „certains zeleux touchant l'establissement d'une personne dans chasque ville pour y recueillir et garder les minutes et registres des notaires defuncts".

1689 April 6. (Omslag G. A. 41, N°. 13). Schrijven aan den Koning en zijn Geheimen Raad over 't voorstel van 4 gedeputeerden der Staten omtrent het vaststellen van eene jaarlijksche toelage voor den Raad uit de opbrengst van gezegeld papier voor de processen, gevoerd in de Cancellarie.

1695 April 18. (Omslag G. A. 38, N°. 8). Schrijven aan denzelfde over 't rekwest aan Burgemeester, Schepenen en Raad van Roermond betreffende 't muntrecht.

1695 April 27. (Omslag G. A. 44, N°. 7). Toezending door den Gouverneur-gen. van België van 't plakkaat van dien dag over 't niet toelaten van personen tot bedieningen, waartoe de graad van licentiaat of de functie van advocaat werd gevorderd, dan die 4 jaar aan een universiteit onder 's Konings gehoorzaamheid staande hadden gestudeerd.

1698 November 5. (Omslag G. A. 44, N°. 10). Toezending, namens den Koning, van eenige punten, ten einde volgens hun inhoud een plakkaat tegen de vagebonden uit te vaardigen.

1699 Maart 6. (Omslag G. A. 41, N°. 27). Overzending door den Gouverneur-gen. van België van het plakkaat over hazardspelen. Met minuut van een schrijven ter verdere verzending.

1699 Augustus 27. (Omslag G. A. 41, N°. 28). Overzending door denzelfde van het plakkaat van dienzelfden dag over vrijdom van accijns van goederen in België gefabriceerd, gaande van de eene provincie naar de andere. Met minuut als boven. In 't Fransch en Nederlandsch.

1700 Mei 26. (Omslag G. A. 46, N°. 21). Verzoek van den Erfvoogd van Roermond, dat de bode der erfvoogdij den verkoop van een huis onder de jurisdictie daarvan zou kunnen publiceeren en de Magistraat van Roermond worden belet hier tegen te handelen (de Magistraat wilde niet, dat zijn bode dien ver-

koop zou publiceeren in de straten niet behoorende onder de erfvoogdij).

Inliggend brieven van beleening der erfvoogdij d.d. 1599 Juni 30, door Isabella Clara Eugenia, met omschrijving der jurisdictie.

1717 Mei 25. (Omslag G. A. 46, N°. 31). Reglement der Staten-Generaal voor het Staatsch Overkwartier over de jacht. Copie.

1719 Juli 5. Korte inhoud der ampliatie van het decreet van dien datum.

1725 April 21. (Omslag G. A. 54, N°. 18). Schrijven en felicitatie aan den Gouverneur ad interim der Oostenrijksche Nederlanden, Viric Philippe Laurent, graaf van Daun, prins van Thiano.

1725 Mei 26. Dankbrief der Gouvernante van België Marie Elisabeth van Oostenrijk uit Weenen, wegens felicitatie bij haar benoeming.

1727 April 13—Juni 19. (Omslag G. A. 46, N°. 26). Briefwisseling van den Gouverneur-gen. en het Hof over de benoeming van den Commandant van Roermond, luitenant-kolonel Jean Maestro de Negretti, met de autoriteiten en praeëminentiën der voormalige Stadhouders van het Overkwartier. Een exemplaar van het schrijven van 13 April in origineel; 't overige copie.

1734 Augustus 14. (Omslag G. A. 48, N°. 10). Schrijven van Marie Elisabeth, Gouvernante der Zuidelijke Nederlanden, aan den momboir van het Hof van Gelder te Roermond, hem gelastende te waken tegen het wederrechtelijk voeren van adellijke titels, ridderorden enz.

1738 November 25. (Omslag G. A. 47, N°. 14). Schrijven van den Gouverneur der Zuidelijke Nederlanden over het verschil van rang, zitting enz. tusschen den burgemeester en raadsheer van den Bergh ten eenre en de raadsheeren der 2de Kamer Kroonenbroeck en Brovens ter andere zijde.

1740 October 17. (Omslag G. A. 51, N°. 4.) Proces-verbaal van aanbesteding van 't maken van een houten brug over de Roer.

1746 September 18. (Omslag G. A. 49, N°. 13). Opcommandeering door het Hof van al het hooi te Roermond. Met stukken daarop betrekkelijk.

1747 October 17. (Omslag G. A. 47, N°. 20). „Specificatie der „Bisschoppelycke rechten wegens dispensatien ende andere diverse

„expeditien eygenhandigh opgestelt door den Eerw. Heere Deeken „Dispa. Gereproduceert ten verbaele den 17 October 1747".

1749 October 2. (Omslag G. A. 47, N°. 13). Schrijven van den Gouverneur-gen. van België, over ongeoorloofd geldagio. Met stukken daarop betrekkelijk.

1750 October 7. (Omslag G. A. 46, N°. 36). Schrijven van Maria Theresia over de benoeming van twee raadsheeren bij het Hof. October 27. Antwoord van het Hof (minuut).

1753 Februari 28. „Brieven van sijne Koninklijke Hoogheid „rakende het sterfhuis van wijlen haere Doorluchtigheid Hen„drine Christina Hertoginne van Brunswijk Wolfenbuttel binnen „dese stad overleden". Met retroacta.

1753 Mei 18. Attestatien omtrent de waarde van negen soorten guldens.

1753 September 15. (Omslag G. A. 50, N°. 20). Schrijven van Antoine Othon markies van Botta Adorno, gevolmachtigd minister der Keizerin voor het Gouvernement-generaal der Zuidelijke Nederlanden, kennis gevende van zijne vervanging door graaf Karel de Cobenzl. Met copie dier benoeming en tevens tot Gouverneur-generaal ad interim, telkens als de Gouverneur zou afwezig zijn.

1761 October 17. (Omslag G. A. 50, N°. 28). Schrijven met decreet der publicatie door den Gouverneur-gen. der Zuidelijke Nederlanden over de contrôle der studiebeurzen bij de Universiteit te Leuven, door die Universiteit.

1764 April 10. (Omslag G. A. 9, N°. 41). Aanstelling door het Hof van Dionysius Mackay, geboren te Maastricht (1) tot drukker van het Hof, als marginale apostille op zijn rekwest.

Afschriften van:

Doop-, trouw- en dood- of begrafenisregisters der volgende parochiën en kloosterkerken enz.

ingevolge decreten der Oostenrijksche Regeering van 7 Maart 1754 en 6 Augustus 1778 enz. (zie jaarversl. 1894, p. 326 en 327. Bijl. A, Hfstk. II).

Doop-, trouw- en sterfregisters van de parochie van St. Christoffel te Roermond. 1779—1793. Over 1781, 1782 en 1783 ook

(1) Leerling van den boekdrukker en boekhandelaar van Gulpen te Maastricht, gelijk uit het rekwest blijkt.

begrafenissen op het Begijnhof te Roermond en over 1781 begrafenissen bij de Minderbroeders te Roermond.

ELMPT (THANS RIJN—PRUISSEN).

a. (1) Copieën ingeleverd door de schepenen aan het Souverein Hof te Roermond van de dubbelen, hun krachtens decreet van Maria Theresia van 7 Maart 1754 verstrekt.

1. 1754—1768 inclusief; 2. 1769—1777 inclusief.

b. (1) Registers ingeleverd door de pastoors bij het Hof ingevolge decreet van Maria Theresia dd. 6 Augustus 1778.

1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1785, 8. 1786, 9. 1787, 10. 1788, 11. 1789 en '90, 12. 1792, 13. 1793.

In het register van 1793 bevindt zich eene lijst der doop-, trouw- en sterfregisters berustende op de pastorie.

HERTEN, MERUM EN OOL.

a. 1. 1754, 2. 1756, 3. 1757, 4. 1758, 5. 1759.

b. 1. 1793 (doopregister), 2. 1793 (sterfregister).

KATERT, KELPEN EN OOLER.

Katert, Kelpen en Ooler behoorden tot 1794 kerkelijk onder het bisdom Luik, parochie Grathem (land van Thorn) en wereldlijk onder Wessem, Oostenrijksch Gelderland (thans behoort Katert grootendeels onder de gemeente Heel en Panheel, en Kelpen en Ooler en een deel van Katert onder Grathem.)

b. 1. 1781, 2. 1782, 3. 1786, 4. 1787, 5. 1788, 6. 1789, 7. 1790, 8. 1791, 9. 1792, 10. 1793.

LEVEROY,

Leveroy behoorde vroeger onder de schepenbank en thans onder de gemeente Nederweert.

a. 1. 1769 – 1778 inclusief.

---

(1) Ten einde onnoodigen omslag te vermijden, is onder de gemeenten, die volgen, de letter herhaald en niet de geheele titel.

b. 1778—'79 (beginnende met 17 September 1778 en eindigende einde 1779): in fine lijst der registers van de pastoreele registers; 2. 1780, 3. 1781, 4. 1783, 5. 1784, 6. 1785, 7. 1786, 8. 1787, 9. 1788, 10. 1789, 11. 1790, 12. 1791.

MEYEL.

b. 1. 1779 Juni huwelijken, 2. 1782 Januari—Februari doopen, 3. 1783 doopen en begrafenissen, 4. 1786 doopen, 5. 1788 doopen, huwelijken en begrafenissen, 6. 1793 doopen, huwelijken en begrafenissen.

NEDERCRUCHTEN (thans Rijn-Pruissen),

a. 1. 1754—1758, 2. 1759, 3. 1760, 4. 1761, 5. 1762, 6. 1763, 7. 1764, 8. 1765.

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1785, 8. 1787, 9. 1788, 10. 1789, 11. 1790, 12. 1791, 13. 1792, 14. 1793. Met lijst der registra pastoralia berustende op de pastorie, vooraan in het register van 1779.

OVERCRUCHTEN (thans Rijn-Pruissen).

a. 1. 1760, 2. 1761, 3. 1763, 4. 1765, 5. 1767.

b. 1. 1779. 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1785, 8. 1786, 9. 1787, 10. 1788, 11. 1789, 12. 1790, 13. 1791, 14. 1792, 15. 1793.

NEDER- EN OVERCRUCHTEN (thans Rijn-Pruissen).

a. 1. 1766, 2. 1768.

NEDERWEERT.

b. 1. 1779 (3 registertjes), 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783 (3 reg.), 6. 1784 (3 reg.), 7. 1785 (3 reg.), 8. 1786 (3 reg.), 9. 1787 (3 reg.), 10. 1788 (2 regist., geen van de dooden), 11. 1789 (3 reg.), 12. 1790 (3 reg.), 13. 1791 (3 reg.), 14. 1792 (2 reg., doopen en begrafenissen bijeen), 15. 1793 (3 reg.).

OBBICHT en PAPENHOVEN. (1)

a. 1. 1754—1778 (registers voor copie-conforme geteekend door de pastoors).

(1) Onder de parochie Papenhoven ressorteerde, gelijk thans nog, het Gulicksche dorp Grevenbicht.

2. 1754—1769 incluis, voor Papenhoven. Voor Obbicht van 1753—1768 voor de huwelijken en tot 1769 voor de andere categorieën (copie van den secretaris).

OBBICHT.

a. 1. 1769—1770 (huwelijken tot 1769 einde November, doopen van October 1769 tot en met April 1770, sterften van Juni 1769 tot en met Januari 1770).

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1783, 5. 1784, 6. 1785.

PAPENHOVEN.

a. 1. 1769—1770 (huwelijken van 1769 October tot en met 1770 Januari, doopen van Augustus tot Mei 1770, overlijden 1770 Mei en Juni).

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5..1783, 6. 1784, 7. 1785.

SWALMEN en ASSELT.

1. Swalmen:

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1785, 8. 1786, 9. 1787, 10. 1788, 11. 1789, 12. 1791, 13. 1792, 14. 1794.

2. Asselt:

b. Doop- en begrafenisregisters: 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1784, 6. 1785, 7. 1786, 8. 1787, 9. 1788, 10. 1789, 11. 1790, 12. 1791.

WEERT.

1. Parochiekerk St. Martinus en „buitenye":

a. 1. 1763—1778.

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1782, 4. 1783, 5. 1784, 6. 1785, (doopb. afzonderlijk), 7. 1786 (3 registers), 8. 1787 (2 reg., doopb. afzonderlijk), 9. 1788 (2 reg., doopboek afzonderlijk), 10. 1789 (2 reg., doopboek afzonderlijk), 11. 1791, 12. 1792, 13. 1793.

2. Kloosters der Minderbroeders — Recollecten:

a. Begrafenisregister 1769—1778, daarachter lijst der registers van begrafenissen in de kerk en op het kerkhof der

Minderbroeders; idem van de gedoopten en gehuwden op het kasteel te Weert door en voor dezelfde paters, achter het voorgaande sub 1*a* gebonden.

b. 1. 1779, 2. 1780.

3. Swartbroeck (1):

Alleen doopregisters.

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1782, 4. 1783, 5. 1784, 6. 1785, 7. 1786, 8. 1787, 9, 1788, 10. 1789, 11. 1791, 1793.

4. Tungelroy (1):

b. 1. 1783, 2. 1784, 3. 1785, 4. 1786, 5. 1787, 6. 1788, 7. 1789, 8. 1790, 9. 1791, 10. 1792, 11. 1793.

Wegberg (thans Rijn-Pruissen).

a. 1. 1759, 2. 1760, 3. 1761, 4. 1762, 5. 1764, 6. 1765, 7. 1766, 8. 1767, 9. 1768.

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1785, 8. 1786, 9. 1787, 10. 1788, 11. 1789, 12. 1790, 13. 1791, 14. 1792, 15. 1793.

Wessem.

b. 1. 1779, 2. 1780, 3. 1781, 4. 1782, 5. 1783, 6. 1784, 7. 1787, 8. 1788, 9. 1789, 10. 1790, 11. 1791, 12. 1793.

Crimineele zaken door het Hof behandeld.

1527 Januari 15.	Stuk II, pag. 247. (2)
1587 Juni 15—26. Tooverij.	Stuk II, pag. 402.
1598 April 26.	Stuk II, pag. 254.
1600 October 7. Tooverij.	Stuk II, pag. 407—408.
1607 Juli 6.	Stuk II, pag. 314.
1609 Juli 20.	Stuk II, pag. 421.

(1) Bevinden zich in dezelfde respectieve registers als die van Weert.
(2) Overal op deze pagina en de 2 volgende is aangehaald stuk en pagina der afd. Roermondsch Gemeente-archief van den inventaris Sivré.

1613 October 25. Over het geschikte hout, om toovenaars te verbranden, n.l. eikenhout. Stuk II, pag. 455.

1614 Februari 8. Inbeslagneming van goederen van geëxecuteerde toovenaars. Stuk II, pag. 457.

1614 November 14. Tooverij. Stuk II, pag. 461.

1615 Januari 20. Inbeslagneming van goederen van geëxecuteerde toovenaars. Stuk II, pag. 462.

1615 Februari 13. Idem. Stuk III, pag. 97.

1615 October 5. Tooverij. Stuk III, pag. 99.

1615. Stuk III, pag. 97.

1615. Stuk II, pag. 462.

1616 Januari 8. Inbeslagneming van meubelen van geëxecuteerde toovenaars. Stuk III, pag. 102.

Verder werden nog overgenomen de volgende copieën, gedeeltelijk afzonderlijk in den inventaris van Sivré vermeld, die deels zeker, deels waarschijnlijk, gediend hebben in processen:

Stukken betreffende de heeren van Hillenraede en Swalmen:

1452 Maart 30. Copie betreffende de heeren van Hillenraede en Swalmen. Stuk II, pag. 84.

1473 Augustus 26. Id. Id. Stuk II, pag. 89.

1556. Id. Id. Stuk I, pag. 66.

1496 Augustus 11. Decreet van Karel van Egmont, Hertog van Gelder, waarbij hij ten voordeele van de Karthuizers bevestigt de schenking der novaaltienden te Helder en Broekhuysen. Afschrift naar eene Latijnsche vertaling van 1697 Maart 12. Andere stukken, daarop betrekking hebbende. (Vergunning door den Legaat des Pausen, den Bisschop van Luik enz.) Catal. Guillon, N⁰. 640.

1565 September 11. Huwelijkscontract tusschen Jan Marnix de Toulouse en Maria van Hammercour. Vidimus van een notarieel afschrift door schepenen van Emrick, dd. 1598 October 3. (Omslag G. A. 31 N⁰. 30). Stuk IV, pag. 118.

1570 April 6. Huwelijkscontract tusschen Ivo Hoen van Cartils en Anna van Ghoir. Vidimus van het origineel door schepenen van Emrick, dd. 1598 October 3. Stuk IV, pag. 119.

1588 Maart 12. Stichting van een beneficie voor een priester als opzichter der scholen en schoolmeester tot het geven van christelijk onderricht en zang te Horst. Stuk IV, pag. 129/130.

1590—1621. Testamenten der familie Boenen van Venlo, in 't bijzonder Matthias Boenen, pastoor te Valkenberg, verleden voor den pastoor te Venlo en de schepenbank aldaar. (Grossen).

17e eeuw. Papieren, betreffende de familie van Berlo. Hierin o. a.:

1597 Februari 11. Huwelijkscontract tusschen Karel de Berlo en Agatha de Merode. Copie. (Omslag G. A. 32, n⁰. 31).
Stuk IV, pag. 136—137.

(Deze stukken hebben gediend in een proces van den baron de Berlo, tegen de vrouwe de Keverberghe, geboren barones de Berlo, 17de eeuw).

Circa 1756. Dossier van een proces betreffende de souvereiniteit (suzereiniteit) over 't graafschap Horn, tusschen het Rijk en het hertogdom Gelre. Ook over de aanspraken van den Koning van Pruissen en den Prins-bisschop van Luik daarop.

Proces tusschen het Begijnhof en den advocaat Loyens. Hierin: 1414 Januari 21 (Omslag G. A. 41, N⁰. 1).
Stuk IV, pag. 84.

Landrentmeester-Generaal.

[1700. „Derde rekeninghe, bewijs ende reliqua van Ernest Albert van Afferden, Heere van Coesen ende Wijer, als Raedt ende landtrentmeester-generaal van de beden en de subsidiën in Gelderlandt".]

1717. „1ste Reeckeninge van Johan François de Bruyne, heer van Abserberge, raedt en de rentmeester-generaal over de subsidie des Oostenrijks Gelders".

1718. 2de rekening.

1719. 3de rekening.

1729. 13de rekening.

Charter.

1603 Mei 16. stuk IV, pag. 140.

II. F. B. VAN DER RENNE, GRIFFIER VAN HET HOF, ALS ADMINISTRATEUR DER GESUPPRIMEERDE KLOOSTERS DOOR JOZEF II. (KARTHUIZERS, KRUISHEEREN, CARMELITESSEN, DOMINICANESSEN, URSULINEN, PENITENTEN, GODSWEERT, CLARISSEN, MARIA-GAARD, GODS-BOOMGAARD).

1784—1794. Een bundel documenten in 1 portefeuille.

Hierin o. a.:

1784. De conditiën van den verkoop der goederen van het adellijk klooster St. Gerlach bij Houthem. Met grondplan van dit klooster en van het voormalige Karthuizersklooster te Roermond, waarheen de religieusen van Houthem—St. Gerlach waren overgeplaatst. Zie hiervoor onder kaarten.

1785. Journal de récettes et dépenses pour l'administration des biens du convent supprimé des Chartreux à Ruremonde pour l'année de comptabilité 1785.

1788—1789. Idem idem.

III. GEPREPOSEERDEN TOT DE ADMINISTRATIE VAN DE GOEDEREN DER GEWEZEN JESUIETEN.

1774 November 17. Verkoopacte van een perceel land, gelegen in het Kerkveld te Maasniel. Acte geteekend door Maria Theresia. Copie op perkament. Met voorwaarden der openbare veiling, die te voren had plaats gehad. In portefeuille.

IV. REKENKAMER (1).

1600 Januari 10. (Omslag G.A. 28, nº. 6) Stuk II, pag. 406—407.

1612 November 29. (Omslag G.A. 26, nº. 10) Stuk II, pag. 446—447.

(1) De archivalia van de Rekenkamer, in 1632 naar Arnhem gevoerd en aldaar achtergebleven in 1682 en in den loop van 1895 naar dit Rijks-archief

1621 Maart 17. (Omslag G.A. 29, no. 8) Stuk III, pag. 112—113.

1623. 3 copieën van stukken aan de Rekenkamer.

1641—1645. Dossier van eene zaak van den Maasschipper Piron Watlée.

1656. 2 stukken betreffende het fort St. Michel. Ingekomen brief en antwoord.
(Of en in hoeverre deze archivalia inderdaad deel uitgemaakt hebben van het archief der rekenkamer is niet met volle zekerheid te beslissen).

V. STATEN.

[Inventaris Sijben, zie Jaarverslag over 1894, p. 377—378, Bijlage A Hfdst. VII].

1647—1648
1652—1653 } Origineele Kwartiersrecessen. 4 bundels.

1656—1689. Origineele Kwartiersrecessen. In 20 banden folio gebonden.

1690—1691, 1697—1708, 1723—1725, 1747—1752, 1759—1761, 1767—1785, 1787—1794. Origineele kwartiersrecessen. 11 Liassen in 9 port.

1590—1602, 1600—1608, 1607—1701, 1717—1769, 1781—1794. Kwartiersrecessen. 44 Registers folio.

---

overgebracht, zijn beschreven in de "Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven" over 1895, bijlage I, pag. 515—594.

Te Brussel in het algemeen Rijksarchief bevinden zich:

1541—1785. 16 Registers met charters, patenten, octrooien, missieven enz., verzonden door de Hooge Regeering. 16 Dln.

1558—1636. Register met instructiën en organisatie der rekenkamer. 1 Deel folio.

1564—1702. 7 Registers met resolutiën en appointementen. Fol.

1580—1687. 12 Registers betreffende de officieren, rekenplichtigen, borgstellingen enz. Folio.

1538—1696. 14 Registers over domeinen, verpandingen enz. Folio.

1655—1677. 3 Registers betreffende de leenen. Folio.

XVII^{de} eeuw. 6 registers van verschillenden inhoud. Fol.

· 1583–1689. Doleantiën, ordres enz., 1583—1608; 1608—1616; 1616—1621; 1621—1624; 1602—1630; 1623—1649; 1648—1651; 1637, 1648, 1650—1652; 1607, 1648, 1652—1655; 1655—1656; 1657—1658; 1658—1660, 1660—1665; 1666—1670; 1671—1675; 1675—1679; 1680—1684; 1684—1689; 1687—1689. 19 dln. fol. gemerkt 1—XVII, XVIII 1, XVIII 2.

1197—1719. Code des principaux traités, conventions, chartres et documens du duché de Gueldre, avec un traité méthodique de l'usage que l'on en peut tirer, cum notis. 2 Dln. 4°. Ms. eind der 18e eeuw.

1611—'19. Minuten van het Geldersch landrecht. In 4 port.

1720. Manuael van de beden en subsidiën int Oostenryck Gelderlandt beginnende metten 1 Januari 1720. Reg. in fol.

1600 (1). Verhandelingen van negociatiën van Staeth n°. 7.

1343–1637. Legerboeck berusttende in d' archieven van de ridderschappe ende steden representerende de Staeten des Overquartiers vant Hertochdom Gelder, waerinne verscheydene privilegiën, chartres, commissiën, instructiën, doleantiën, resolutiën, tractaten ende brieven des voorscreven Overquartiers sijn geregistreert. 1 bnd. fol°.

1589. Extract uyt seker register berustende in syne Majesteyts finantiën geintituleert: Copie de l'inventaire des chartres de Brabant et autres reposans en la tour du chancelier de Vilvorden, fait et renouvellé en l'an XVc IIIIxx IX.

C. 1683. Inventaris der Arnemse pampiren (2). Reg. fol.

1550–1698. Ridder-cedel vant Overquartier van Gelderland. Reg. fol. obl.

46 gekleurde kwartierstaten op perkament van leden der ridderschap van Gelderland (3); deze zijn van:

---

(1) Der Staten-Generaal te Brussel.

(2) Processen afkomstig van het Souverein Hof te Roermond en in 1632 van daar naar het Souverein Hof te Arnhem gevoerd. Dit exemplaar behoorde tot het Staten-archief; te Brussel in het Algemeen Rijks-archief is het exemplaar van het Souverein Hof te Roermond.

Zie verder jaarverslag 1894, pag. 357 en volgende:

(3) Thans is deze verzameling met twee afgedwaalde kwartierstaten gecompleteerd, waarom wij hier eene volledige beschrijving geven, volgend voor 't overige de beschrijving van Sivré: *Uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente Roermond over* 1866. Roerm. Jos. Raemaekers. 8°. p. 51—55. De laatste staat was, toen Sivré zijne beschrijving gaf, nog in den album en is thans weder daarmede vereenigd.

Otto Guillielmus Schenck van Nijdeken (Nijdeggen).

. . . . . van Eyll (op de keerzijde staat: 6 Mei 1656).

. . . . . Bernsau.

. . . . . Brempt.

. . . . . Ertzbach.

Ludgerus vrijheer van Winckelhuisen, heer te Meerlo.

Bernsau von Hardenberg.

Ferdinand, vrijheer van der Hovelich.

Philips Willem, vrijheer van Nesselrode, heer te Erisshoven en Thumb, ambtman te Steinbach.

Bertrand van Nesselrode te Erishoven.

Theodoor Hendrik van Langen tot Wilich.

Dirk Wolter baron van Lynden de Aspremont, heer van Hemmen en Blitterswyck enz. ambtman, schout en dijkgraaf van tusschen Maas en Waal.

. . . . . Wijenhorst.

Hendrik van Raesfelt, tot den Gastendonck, enz. Geadmitteert ad honores in Januario 1665.

Bernhard Pallandt de Broeckhuysen, Till en Hameren. Admissus 20 Novembris 1668.

Willem Lodewijk van Efferen. Geadmitteert . . . . den 24 January 1679.

Philip Willem, vrijheer van Winckelhuisen, heer te Meerlo. Aangenomen . . . . . . den 5 Juli 1679.

Caspar van Merwijk, heer van Kessel. Presentatum . . . . den 6 Febr. 1681.

Johan Frederik baron van Schaesberg. Presentatum . . . . den derden October 1681.

Anton Werner Guido von Pallandt zu Eyli, Hammeren und Herr zu Broickhuisen. Gepresenteert op den landtdagh den 18 Juli 1683. (1)

(1) Deze staat was vóór 1818 blijkens bet opschrift in dorso: «Inventaire du 2 novembre 1818 Litt. P. N°. 282» uit den album verdwenen en geknipt (zooals ook blijkt uit een gedeelte van de formuul van presentatie zich op de overgeblevene strook bevindende). In dorso der andere staten bevindt zich dit opschrift niet. Sivré vermeldt dezen staat dan ook niet in zijn beschrijving.

Eberhard Frans von Ketzgen zu Altkrikenbeck. Opgeswooren . . . . . den 22 December 1685.

Adolphus Reinerus Antonius von Gelre zu Bree. Presentatum in volle vergaderinghe den 26 Aprilis 1689.

Godefroid, vrijheer van Schenck van Niedeggen. Comparuit op de Riddercamer den 11 October 1690.

Philip Christoffel Freyherr von Loe zu Wisch. Presentatum in volle vergaederinghe den 11 Octobris 1690.

Gerard Assuere von Horion, Herr zu Colonster, Angleur, Poll, Panheel, Heel enz. Presentatum den 3 Octob. 1692.

Johan Wilhelm Baron van Wittenhorst. Presentatum in volle vergaederinghe den 5 Octobris 1692.

Philip Frederick Ambrosius Frijheer von Schellardt. Presentatum in volle vergaderinghe van 4 April 1696.

Jelis Ari Werner von Bocholtz. Presentatum in volle vergaederinghe van 31 Octob. 1696.

Philipp Bertram Freyherr von Hochkirchen des Furtenthumbs Gülich, Landthoffmeister probans von wegen des hauss zu Potten unter Hinsbeck. Comparuit in de generaele vergaederinghe van 22 Maert 1697.

Eduwart Bernard von und zu Bocholtz. Admissus 11 Augusti 1697.

J. Arnold von Baexen van Nieuwenbroeck tot Besel. Presentatum in volle vergaderinghe den 16 December 1698.

Theodorus Frans van Merwijck. Admissus op den lantdach den 23 Mei 1700 vant huis Oeyen onder Kessel.

François Charl Baron de Nesselrod, pour la maison de Weckbergh. Admissus et comparuit ten vergaederinghe tot Ruremonde den 26 February 1717.

Frans Arnolt Adrian Marquis von und zu Hoensbroech. Admissus tot Ruremonde den 6 Julij 1719.

Johan Frederick de Geloes. De opsweeringhe ende admissie is geschiet in de vergaederinghe tot Ruremonde den 6 Julij 1719.

Carolus Franciscus Baro de Nesselrod in Erenshoven. Admissus op den lantdag tot Ruremonde den 17 December 1736.

Johan Frederick Arnold Adolph Marquis von undt zu Hoensbroech.

Edmond Frans Fredrick von Rohe, Herr zu Elmpt und Bimmen. Presentatum den 21 December 1746.

Alexander Antoin von Rohe, Herr zu Elmpt und Bimmen. Presentatum 6 April 1747.

Otto Julius August, Freyherr von Gelder zu Elmpt. Den 25 November 1760 admissus est et praestitit juramentum.

Phillippus Damianus, Marquis von und zu Hoensbroech. Den 17 Januarij 1760 admissus est et praestitit juramentum.

Christian August Constantin von Wymar zu Kirchberg. Praesentatum den 1 Februarii 1780.

Twee wapens, waaronder de namen: Guilliaume de Waes. Françoise de Fallois.

Christian August Constantin von Wijmar zu Kirchberg. (In dubbel.)

Frederick August Anton von Bothmer. Admissus den 12 October 1787.

18e eeuw. Eerste repertorium der Pruysische gelderse archive berustende in de commission aldaar, ende behelsende de rubriquen van No. 1 tot No. 47 incluys. Een deel folio.

Idem van 48—74.

Circa 1753. Een register getiteld: concerneerende d'heerlyckhyt Broeckhuysen, Brée, Helden etc. met lijst van stukken van circa 1700—circa 1754.

Circa 1744. Montfortisches inventarium, met lijst van stukken van 1706—1744.

[Avis du conseil de Brabant du 6 Janvier 1737. La constitution de ce conseil y est déduite, avec ses privilèges, prérogatives et prééminences. En outre, qu'il a le pouvoir, d'accorder et dépêcher toutes sortes d'actions, et que ceux des douanes et finances ne peuvent établir que ce pouvoir n'apartiendroit pas au conseil. (copieën)].

N.B. In 1737 is eene verandering gekomen in de inrichting van het Hof van Gelder, dat onder den naam van Raad van Gelderland toen met den Roermondschen magistraat vereenigd en in twee kamers verdeeld werd (zie mijn jaarverslag over 1894, p. 323). Dit geschiedde tot groote misnoegdheid der Staten; wellicht is toen afschrift van dit advies in het Staten-archief te Roermond gekomen.

De titel is van de hand des syndicus der Staten, J. B. Sijben.

Charters en Documenten op papier (1).

Volgens de regesten (of inventarisatie) van den heer Sivré in zijn gedrukten inventaris.

1404 September 1. Ridder Heinric van Reygersuliete, schout van Antwerpen, en schepenen en raad van die stad maken eene ordonnantie over de betaling van de lijfrenten, die vroeger door den hertog van Gelre in Brabant verkocht waren, en waarvan een groot gedeelte in het bezit is van de inwoners hunner stad.

Orig. op perkament.

1419 October 25. Vergelijk getroffen tusschen den hertog van Gelder en Gulick, en de ridderschap en steden van Gelder.

Orig. op perkament.

1477 (Augustus 6) Des donresdaigs na sente Petersdach ad vincula. — Johan van Arendale, heer tot Well, bekent dat de vorstin Catharina, dochter van Gelre en Gulik, in naam van den hertog Adolf, van de vier hoofdsteden en van de stad Venlo, betaling ontvangen heeft van 3200 Rijnsche guldens, die op het drostambt van Gelre gevestigd waren.

Orig. op perkament.

1493 (Juli 22) Des manendaigs na sente Margrietendaich. — Hertog Karel bevestigt èn vermeerdert de rechten van het kwartier Roermond; medebezegeld door Reyner, here tot Brochuys, Evert van Wilp, Willem van Ghent en de stad Roermond.

Orig. op perkament.

1503 Februari 5. Verbond van de ridderschap en steden van het Overkwartier, om bij afwezigheid van den Hertog, die naar Frankrijk gereisd is, het land en voornamelijk het Overkwartier voor hem te bewaren, den gemeenen vijand uit hunne huizen krachtigen weerstand te bieden en met geen buitenlandschen vorst eigenmachtig in onderhandeling te treden.

Orig. op perkament.

1538 Februari 2. Willem, zoon van den hertog van Kleef, Gulik en Berg, vergunt aan de ridderschap en steden van het Overkwartier om ten allen tijde den landdag te kunnen samen-

(1) De documenten op papier zijn voor een klein deel, misschien ten onrechte, afgezonderd van de omslagen, die na de charters volgen. Zoover niet anders is vermeld, zijn deze stukken geïnventariseerd of geregesteerd 1e stuk 1e afd., oud-Geldersch archief.

roepen. Daar hij nog geen zegel bezit, verzocht hij zijn vader om voor hem te zegelen.

Orig. op perkament.

1538 Februari 10. Willem, zoon van den hertog van Kleef, Gulik en Berg, tot beschermer des lands en opvolger van hertog Karel van Gelre gekozen, bekent dat hij met de hand op het H. Evangelie gezworen en beloofd heeft, de ridderschap, burgemeester, schepenen, raden, burgers en ingezetenen van het Roermondsch Kwartier te beschermen en te helpen als zijne geborene onderdanen, en bevestigt tevens alle vrijheden, die zij van vroegere vorsten verworven hebben.

Orig. op perkament.

1556 April 21. Filips van Montmorency, graaf van Horne, stadhouder van Gelderland, verklaart, door Koning Filips daartoe gemachtigd, hulde en eed te hebben ontvangen van ridderschap en steden des Overkwartiers, met inlassching der akte van afstand van Karel V en van het formulier van den eed door Koning Filips en de Staten van het Overkwartier gedaan.

Orig. op perkament.

1556 Mei 28. In onser stat van Breussele den XXVIII[en] dach van Meye. — Filips II bevestigt het tractaat in 1543 vóór Venlo gesloten, met inlassching van de woorden van dit verdrag.

Orig. op perkament.

1570 Maart. (Omslag G. A. 10, N°. 10). Kennisgeving van bannerheeren, ridderschap, hoofd- en kleine steden van het vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen aan den hertog van Alva, dat zij de verdeeling van de ingewilligde 100.000 Carolus gulden gemaakt en de betaling van den eersten termijn op St. Petrus ad Cathedram gesteld hadden; dat evenwel door den plaats gehad hebbenden grooten watersnood, zooals bij menschengeheugen nooit gezien is, de landerijen en beesten eene ontzaggelijk groote schade geleden hebben, zoodat met groote moeite bij de onderdanen de penningen tot de reparatie der dijken kunnen worden ingevorderd, redenen waarom zij verzoeken, dat de betaling van dien eersten termijn tot St. Michielsdag moge worden uitgesteld.

In margine bevindt zich het antwoord van den hertog van Alva, gedagteekend 16 Maart 1570.

1576. (Omslag G. A. 22, N°. 1). Stuk II, pag. 100—101.

1595 Juni 30. Filips II, eene bede aangevraagd hebbende aan ridderschap en steden van het Overkwartier van Gelderland,

representeerende de Staten van dat kwartier, ten bedrage van 72000 Carolus-guldens, om te dienen tot onderhoud van het krijgsvolk in de steden en plaatsen aldaar, stelt zich, na kennis genomen te hebben van het verzoekschrift dier Staten, tevreden met de door hen aangeboden 24000 gulden, en zulks ter consideratie van de langdurige oorlogen en de overgroote lasten, die dientengevolge door vermeld kwartier gedragen worden.

Orig. op perkament.

1598 Augustus 25. De aartshertog Albert neemt bezit van het Overkwartier in naam van de infante Isabella, na de prestatie van de gewone leden.

Orig. op perkament.

1609 Juni 20. De aartshertogen Albert en Isabella geven, op de voordracht van den Souvereinen Raad en met goedkeuring van hunnen particulieren Raad, nieuwe instructiën voor de kanselarij, bestaande in 48 artikelen.

Orig. op perkament.

1611 October 12. De aartshertogen Albert en Isabella regelen, op het verzoek van ridderschap en steden van Gelderland, de aflossing der renten, door de ingezetenen van het hertogdom verschuldigd.

Orig. op perkament.

1612 November 16. De aartshertogen Albert en Isabella geven voorschriften aangaande de kleine revisie der vonnissen in het Overkwartier van Gelderland.

Afschrift op perkament.

1614 Mei 18. De aartshertogen Albert en Isabella, een bede aangevraagd hebbende aan de Staten van het Overkwartier ten bedrage van 70.000 gulden voor een jaar tot onderhoud van het krijgsvolk, stellen zich met de door de Staten aangeboden 48000 gulden tevreden en geven daarvan dezen brief van non-prejuditie.

Orig. op perkament.

1615 Januari 31. De aartshertogen Albert en Isabella, eene bede aangevraagd hebbende aan de Staten van het Overkwartier ten bedrage van 70.000 gulden, stellen zich met de door de Staten aangeboden 45000 gulden tevreden en geven daarvan brief van non-prejuditie.

Orig. op perkament.

1616 Mei 26. De aartshertogen Albert en Isabella, uit kracht eener volmacht van Filips III, ridderschap en hoofdsteden van het Overkwartier beschreven hebbende, om den eed te komen afleggen aan genoemden Filips III, geven aan de afgevaardigden van dit kwartier, die daartoe te Moriment verschenen, akte van non-prejuditie en zulks omdat deze beschrijving plaats had buiten het vorstendom Gelderland, hetwelk in strijd is met de privilegiën daar zulks binnen de grenzen van dat land had behooren te geschieden.

Orig. op perkament.

1616 September 22. De aartshertogen Albert en Isabella, eene bede aangevraagd hebbende aan de Staten van het Overkwartier ten bedrage van 70000 gulden, stellen zich met de aangeboden som van 48000 gulden tevreden en geven daarvan brief van non-prejuditie.

Orig. op perkament.

1619 Mei 14. De aartshertogen Albert en Isabella, aan de Staten van het Overkwartier eene bede aangevraagd hebbende van 60000 gulden, stellen zich met 50000 tevreden en geven daarvan dezen brief van non-prejuditie.

Orig. op perkament.

1619 September 20. De aartshertogen Albert en Isabella, geven octrooi aan de Staten van het Overkwartier, om het landrecht van dat kwartier te mogen doen drukken en zulks bij eenen drukker naar hunne keuze.

Orig. op perkament.

1620 April 19. De aartshertogen Albert en Isabella geven brieven van non-prejuditie wegens eene bede van 60000 gulden, hun door de Staten van het Overkwartier toegestaan.

Orig. op perkament.

1621 Januari 19. De aartshertogen Abert en Isabella geven brieven van non-prejuditie wegens eene bede van 50000 gulden, hun door de Staten van het Overkwartier toegestaan.

Orig. op perkament.

1622 Juli 13. Filips IV geeft brieven van non-prejuditie wegens eene bede van 51000 gulden, hem door het Overkwartier toegestaan.

Orig. op perkament.

1622 November 4. Filips IV geeft brieven van non-prejuditie wegens eene bede van 18000 gulden, hem door de Staten van het Overkwartier toegestaan.

Orig. op perkament.

1623 Maart 27. Filips IV geeft brieven van non-prejuditie aan de afgevaardigden van het Overkwartier van Gelderland, die zich naar Brussel begeven hadden, om hem den eed van getrouwheid af te leggen.

Orig. op perkament.

1623 Juni 25. Adriaan van Hoensbroeck, erfmaarschalk van het vorstendom Gelder, Johan van Wittenhorst, Caspar van Merwick, Willem Moeitz, burgemeester van Roermond en Hendrik de Dartz, burgemeester van Venlo, allen gedeputeerden van de Staten van Gelderland, certificeeren, dat zij de open brieven ontvangen hebben aangaande de eedsaflegging van de infante Isabella, in naam van Filips IV, en den eed van getrouwheid aan den koning door de Staten van Gelderland afgelegd, met inlassching van het formulier van die eeden.

Orig. op perkament.

1649 Januari 30. Rentebrief ten laste der Staten van het Overkwartier ten behoeve van Agnes de la Nativité, genaamd Boesmans, eerwaarde moeder der Ursulinen te Roermond. (Stuk IV. pag. 11.)

Orig. op perkament.

1652 Juli 9. Filips IV vergunt aan de raadsleden met den korten tabbaart dezelfde jaarwedde, welke door die van den langen tabbaart genoten wordt.

Orig. op perkament.

1655 Juni 23. Filips IV besloten hebbende, ter bestrijding der groote kosten, veroorzaakt door den langdurigen oorlog, dien hij met Frankrijk heeft moeten voeren, zijne heerlijkheden in het vorstendom Gelder te verkoopen, ziet van dezen verkoop af, vermits de Staten van die provincie hem eene tegemoetkoming aanbieden van 100.000 livres, welke hij aanneemt, belovende voortaan het grondgebied van Gelderland niet te verdeelen.

Orig. op perkament.

1666 Februari 24. Inhuldigingsakte van Karel II, als hertog van Gelderland, gegeven door Philips Balthasar van Gendt, prins, graaf van Isenghien, stadhouder van Gelderland, met

inlassching van de volmachten hem daartoe gegeven en het formulier van de eeden, dientengevolge door hem en de ridderschap van het Overkwartier afgelegd.

Orig. op perkament.

1670 Februari 3. Lodewijk XIV, koning van Frankrijk, in aanmerking nemende de lange gevangenschap op het kasteel van Sedan, van Willem baron van Merwick, Otto Lodewijk baron de Blancart en Gerard Bordels, oud-burgemeester van Roermond, als gijzelaars voor het Overkwartier van Gelderland, vermindert het losgeld van 230.000 livres, tot de betaling waarvan zij zich bij het verdrag van St. Cornelimunster van 29 Mei 1668 verbonden hadden, tot op 132.000 livres, en beveelt hunne loslating, zoodra van de betaling dier som in handen van den heer Carlier, intendant van politie in Henegouwen, zal gebleken zijn.

Orig. op perkament.

1670 Maart 28. Brief van den heer Carlier, intendant van politie in Henegouwen, waarin hij bekent, de som van 132 000 livres ontvangen te hebben en de vrijstelling der gijzelaars verzocht.

Orig. op papier.

1670 Mei 24. Afschrift, geauthentiseerd door twee notarissen van Sedan, van het bevel tot vrijstelling der gijzelaars.

Op papier.

1677 April 12. Karel II verleent octrooi aan de Staten van het Overkwartier tot het aangaan eener leening van dertigduizend patacons.

Orig. op perkament.

1678 Februari 15. Koning Karel II maakt een reglement, vervat in 25 artikelen, omtrent de administratie van het vorstendom Gelre.

Orig. op perkament.

1679 Juli 8. Koning Karel II geeft uitbreiding aan het reglement van den 15en Februari 1678.

Orig. op perkament.

1686 Juli 2. Suppressie van het Hof.

Op papier.

1687 Maart 18. Verzoekschrift aan den Koning tot instandhouding van het Hof.

Op papier.

1687 November 3. Herroeping van de lettres patentes van 2 Juli 1686.

Op papier. 3 Afschriften.

1694 October 18. Octrooi verleend aan de Staten van het Overkwartier tot het opnemen eener som van 120.000 gulden. (Uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand van Roermond 1866, p. 30 N°. 51).

Orig. op perkament.

1702 Februari 21. Inhuldigingsakte van Filips V als hertog van Gelder, gegeven door Filips Emmanuel, graaf en prins van Horne, stadhouder van Gelder, aan de Staten van het Overkwartier; met inlassching van de volmacht, hem daartoe verleend, en het formulier der eeden, dientengevolge door hem en de ridderschap afgelegd.

Orig. op perkament.

1716 Juli 1. Stukken betrekkelijk de benoeming van Barth. Wittenhorst tot costumieren raad.

Copieën op papier.

1718 Maart 14. Benoeming van Franç. Arn. Adr. markgraaf van Hoensbroeck tot costumieren raad.

Copie op papier.

1719 December 6. Inhuldigingsakte van den keizer Karel VI als hertog van Gelderland, gegeven door François Caspar van Hemselrode, fungeerend stadhouder en kanselier van Gelder aan de Staten van het hertogdom Gelder; met inlassching van de volmacht, hem daartoe verleend, en het formulier der eeden, dientengevolge door hem en de ridderschap afgelegd.

Orig. op perkament.

1720 Mei 8. Nieuwe samenstelling van 't Hof.

Copie op papier.

1744 Mei 18. Inhuldigings-akte van Maria Theresia als hertogin van Gelder, gegeven door Franciscus Josephus Xaverius, graaf van Baillet, kanselier van den souvereinen raad van Gelderland, fungeerend stadhouder, aan de ridderschap en

gedeputeerden der hoofdstad van het Overkwartier, representeerende de Staten van het vorstendom Gelder, inlassching zijner volmacht daartoe en het formulier van de eeden dientengevolge door hem en de Staten afgelegd.

Orig. op perkament.

1765 Januari 8. De kanselier St. Vaast bericht aan de Staten, dat de Landvoogd verzoekt, dat hem de laatste goedgekeurde rekening worde toegezonden.

Orig. op papier.

1765 Januari 10. Aanneming door Cobenzl, gevolmachtigde minister van Maria Theresia, eener som van 18000 Brab. guldens, als eene aide voor het loopend jaar 1765 door de Staten toegestaan, alsmede eener som van 2000 gulden als subsidie tot onderhoud van het Hof voor het jaar 1765.

Orig. op papier.

1765 April 6. Reces van de Staten van het vorstendom Gelder, bevelende de toezending der bij den brief van 8 Januari verzochte rekening aan den kanselier en handelende over het invorderen der toegestane aide en subsidie voormeld.

Minuut op papier.

1765 April 22. Schrijven aan de Staten door den graaf van Cobenzl, dat hij de in-, uit- en doorvoerrechten in het departement van Roermond heeft afgeschaft, behalve die welke op de rivier de Maas geheven worden, enz.

Orig. op papier.

1765 Mei 4. De thesaurier-generaal, de raadsleden en commiezen der finantiën van Z. M. zenden afschrift aan de Staten van een brief, door hen gezonden aan de ontvangers der rechten te Roermond, aangaande de afschaffing van de in-, uit- en doorvoerrechten in het departement Roermond.

Orig. op papier.

1765 Mei 14. Vier minuten van brieven der Staten aangaande hetzelfde onderwerp. Adhaesie van de regenten van Weert, Nederweert en Wessem aan de bepalingen, vervat in den brief van 29 April 1765. Adhaesie van de regenten der vrijheerlijkheid Meijel.

Orig. op papier en minuten.

1766 December 10. Akte van aanneming door Karel van Lotharingen eener subsidie voor 1767 van 18000 gulden en eener subsidie tot onderhoud van het Hof van 2000 gulden.

Orig. op papier.

1767 Februari 19. De Staten van Gelderland geven bevel tot het reduceeren der renten van het vorstendom van 4 op $3^1/_2$ %.

Minuut op papier.

1767 October 3. Instructie voor N. Tackoen, kanselier van den Raad in Gelderland aangaande hetgeen hij van wege de Keizerin-weduwe voor te dragen heeft in de eerste vergadering der Staten van het vorstendom.

Afschrift op papier.

1767. Verschillende stukken aangaande de verandering van de breedte van het karrenspoor in de provincie Gelderland.

Minuten en afschriften op papier.

1767 December 21. De Staten van Gelderland maken een vertoog tegen het verbod om de philosophie te onderwijzen in het bisschoppelijk seminarie van Roermond.

Minuut op papier.

1767 December 23. De Staten van Gelderland geven hunne bezwaren te kennen aangaande de voorgedragen subsidie voor het jaar 1768 tot bijdrage van 36000 gulden Brab.

Minuut op papier.

1768 Januari 3. Overwegingen betrekkelijk het vertoog van de Staten, strekkende, om de vergunning te bekomen dat de onderdanen van Oostenrijksch Gelderland de philosophie mogen beoefenen in het bisschoppelijk seminarie van Roermond.

Minuten en bijlagen op papier.

1768 Januari 11. Karel van Lotharingen neemt van de Staten van Gelderland aan 18000 gulden als subsidie voor het jaar 1768 en 2000 gulden tot onderhoud van het Hof.

Orig. op papier.

1768 Mei 14. De Raad van domeinen en finantiën te Brussel vraagt inlichtingen bij de Staten aangaande eene heerschende veeziekte in het land van Kleef en de middelen om die te keeren; met antwoord van de Staten.

Orig. en minuten op papier.

1768 September 18. Verklaringen door den pensionaris van de Staten van Oostenrijksch Gelderland, dat de mannelijke adellijke personen stem en zitting hebben in de vergadering dier Staten, wanneer zij den ouderdom van 20 jaren bereikt hebben en de vereischte hoedanigheden daartoe bezitten.

Minuut op papier.

1768 November 12. Instructie voor den kanselier van den Raad van Gelderland aangaande hetgeen hij namens de Keizerin voor te dragen heeft in de eerstkomende vergadering der Staten van het Vorstendom.

Afschrift op papier.

1769 Januari 2. De Staten van Gelderland geven aan den Landvoogd hunne bezwaren te kennen aangaande het voorgedragen subsidie voor het jaar 1769.

Minuten op papier.

1769 Januari 14. Karel van Lotharingen neemt de subsidie van 18000 gld. aan, door de Staten van Gelderland voor 1769 toegestaan, en van 2000 gulden voor het onderhoud van het Hof.

Orig. op papier.

1769. Heilwenschen van de Staten bij gelegenheid van het 25-jarig bestuur van Karel van Lotharingen als gouverneur-generaal der Nederlanden; met antwoord van den landvoogd.

Orig. en minuten op papier.

1769 October 2. Bericht van den Landvoogd aan de Staten, dat Z. M. het besluit genomen heeft, om eene der eerst openvallende prebenden bij het adellijk Kapittel van Kanonikessen te Praag of te Inspruck aan eene jonkvrouw in Nederland geboren te verleenen.

Orig. op papier.

1769 December 19. De Raad van Domeinen en Financiën zendt aan de Staten van Gelderland eene memorie van den magistraat van Roermond, houdende verzoek, den inwoners dier stad te verbieden, goederen daarin te brengen tot nadeel der gilden en kooplieden.

Orig. op papier.

1769—1770. Verschillende stukken betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1770 en de aanneming door den landvoogd van het door de Staten toegestane bedrag.

Orig. en minuten op papier.

1770 Januari 8. De keizerin-weduwe vraagt aan de Staten van Gelderland opgave van de verschillende lasten, die in de uitgestrektheid hunner administratie bestaan, van de verschillende soorten van belastingen, die zijn ingevoerd, om deze te voldoen, van de verschillende vrijdommen daarvan en eindelijk van de bescheiden, waarop die vrijdommen gegrond zijn.

Orig. op papier.

1770 Maart 29. De Keizerin-weduwe zendt afschrift van een decreet houdende afschaffing van de vrijdommen in de openbare lasten, welke die van het Gulden Vlies en de Kamerheeren tot dusverre genoten hebben.

Orig. op papier.

1770 April 2. De Raad van Domeinen en Financiën zendt aan de Staten ten fine van advies een vertoog van burgemeesteren, schepenen en regenten van het land van Weert, Nederweert en Wessem, aangaande de betaling der som van fls. 21000 br. hun opgelegd bij de afschaffing van de in-, uit- en doorvoerrechten, volgens het besluit van den landvoogd van 22 April 1765.

Orig. op papier.

1770 Mei 12. De Staten zenden aan de Koningin-weduwe de opgaven, door haar verlangd bij brief van 8 Januari 1770.

Minuten.

1770 Mei 28. De Landvoogd bericht, dat H. M. de Keizerin Maria Theresia tot gevolmachtigd Minister in de Nederlanden benoemd heeft den prins George Adam de Starhemberg in de plaats van den overleden graaf de Cobenzl.

Orig. op papier.

1770 November 3. De Landvoogd zendt exemplaren van twee verschillende declaratiën, inhoudende gevorderde bewijzen tot toelating bij de ridderschap en bij de Kapittels van Kanonikessen in deze landen.

Orig. op papier.

1770 November 10. De Landvoogd bericht aan de Staten, dat Keizerin Maria Theresia den titel van „Altesse" verleend heeft aan hare kanseliers, belast met het departement der Nederlanden bij haar persoon, wanneer deze zooals thans het geval is, prinsen van het Keizerrijk zijn, en zulks bij uitzondering op den algemeenen regel, die voorschrijft, dat deze titel alleen aan de souvereine prinsen toekomt.

Orig. op papier.

1770 December 20. De Raad van Domeinen en Financiën te Brussel deelt aan de Staten mede een afschrift eener ordonnantie van den Prins-bisschop van Luik, waarbij de kleine koperen munten of Duitsche mitrailles in het land van Luik verboden worden en vraagt, of het te vreezen is, dat deze slechte munt naar de Oostenrijksche provincie Gelderland zal vloeien, en welke middelen men zoude kunnen aanwenden om dit te keeren.

Orig. op papier.

1770 December 23. De Staten schrijven een brief van aanbeveling aan den Landvoogd ten voordeele van den markies van Hoensbroek, bij gelegenheid van den opengevallen bisschopszetel te Roermond.

Orig. op papier.

1777. Verschillende stukken betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1777 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane bedrag.

Orig. op papier.

1777 Februari 24. De Landvoogd machtigt de Staten op te nemen eene som van 20 000 gulden wisselgeld tot den minst mogelijken interest; hij bepaalt dat deze som moet aangewend worden tot betaling van de achterstallige subsidiën.

Orig. op papier.

1777 April 14. De Landvoogd zendt eene gedrukte nota, inhoudende de maatregelen, die hare Majesteit de Keizerin-weduwe genomen heeft ten opzichte van de studiën en de opvoeding der jeugd in de Nederlanden; terwijl deze nota de oprichting van een college-pensionnaat te Roermond op kosten der schatkist gebiedt, vraagt hij inlichtingen aangaande de leeraren, daaraan te verbinden.

Orig. op papier.

1777 September 23. De Staten maken een vertoog over den toestand der stad Roermond en der dorpen Swalmen en Echt, tot het bekomen van verzachting in de betaling van hun aandeel in het subsidie.

Minute op papier.

1777 November 15. De Staten zenden aan den Landvoogd eene memorie betreffende de hoedanigheden, die gevorderd worden om met de betrekking van adellijk lid in den Raad van Gelderland bekleed te worden.

Minute op papier.

1777—1778. Stukken betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1778 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane bedrag.

Orig. en minuten op papier.

1778 Januari 22. De Landvoogd machtigt de Staten tot het opnemen eener som van 20 000 gulden wisselgeld tot den minst mogelijken interest; hij bepaalt, dat deze som moet aangewend worden tot betaling van de achterstallige subsidiën.

Orig. op papier.

1778 November 30. De Raad van Domeinen en Financiën geeft kennis aan de Staten, dat de Landvoogd machtiging verleend heeft tot het opnemen eener som van 9781,8 sols en 7 deniers tegen den minsten interest, strekkende tot voldoening van achterstallige subsidiën en van het makelaarsloon.

Orig. op papier.

1778—1779. Stukken betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1779 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane, als 18 000 gl. Br. voor gewoon subsidie, 2000 gl. voor subsidie tot onderhoud van het Hof en 20 000 gulden als don gratuit.

Orig. en minuten op papier.

1779 Januari 20. De Staten van Gelderland maken eene nota tegen de invoering van een bruggegeld op de steenen brug te Roermond en stellen als equivalent daarvan eene belasting, te heffen aan de stadspoorten voor de personen, die binnenkomen na het uur der sluiting.

Minute op papier.

1779. Verschillende stukken aangaande een tweede don gratuit door de Staten van Gelderland toegestaan voor het jaar 1779.

Orig. op papier en minuten.

1779 November 3. De Staten zenden een vertoog aan den Landvoogd aangaande eene voorgestelde belasting op de tienden in Gelderland.

Minute op papier.

1780. Stukken, betreffende de aanvraag van den heer van Weimar om als riddermatig persoon toegelaten te worden tot de vergaderingen van de Staten van Oostenrijksch Gelder.

Orig. en minuten op papier.

1780. Stukken, betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1780 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane bedrag, als 18000 gulden voor gewoon subsidie en 2000 gulden voor subsidie tot het onderhoud voor het Hof.

Orig. en minuten op papier.

1780 Maart 29. De Staten geven kennis aan den Landvoogd dat het door hem toegestaan subsidie van 20 000 gulden voor den bouw der brug over de Roer met de overige subsidiën opgenomen is tegen den interest van 4 en 5 %. Daar zij dit geld evenwel in Holland bekomen kunnen tegen den interest van $3^1/_2$ %, vragen zij octrooi, om een kapitaal tegen dezen interest te mogen opnemen, teneinde het kapitaal, tegen eenen hoogeren interest opgenomen, daaruit af te lossen.

Minute op papier.

1780 Juli 10. George Adam, prins van Starhemberg, geeft kennis van zijne benoeming tot waarnemend Landvoogd bij het overlijden van den Prins van Lotharingen.

Orig. op papier.

1780 October 18. De waarnemende Landvoogd geeft kennis van de benoeming tot Landvoogden der Aartshertogen Maria Christina en Albert van Saxen-Tesschen.

Orig. op papier.

1780 December 10. Kennisgeving aan de Staten van het overlijden van hare Majesteit de Keizerin en Koningin-weduwe.

Orig. op papier.

1780—1781. Stukken, betreffende gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1781 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane, als 18000 gulden voor gewoon subsidie en 2000 gulden voor subsidie tot onderhoud van het Hof.

Orig. op papier.

1781 Juni—Juli. Brieven van Dotrenge, agent der Staten van Gelder te Brussel, aan Syben, burgemeester van Roermond, over de aanstaande komst van keizer Jozef II; relaas van de aankomst des keizers binnen Roermond.

Orig. Fransch en minute op papier.

1781 Mei 5. De Keizer en Koning zendt een verklarend en uitbreidend decreet van art. XII van het reglement van 23 September 1769 aangaande de bewijzen van adeldom voor de adellijke kapittels.

Orig. op papier.

1781 Augustus 20. Relaas van de inauguratie van Zijne Keiz. en Kon. Majesteit Jozef II als hertog van Gelre en graaf van Zutphen, geschied te Roermond den 20sten Augustus 1781.

Orig. op perkament en minute op papier.

1781 Augustus 20. Inhuldigingsacte van Jozef II, als hertog van Gelderland, gegeven door Willem Jozef Luytgens, kanselier van den souvereinen Raad van Gelderland, fungeerend stadhouder, met inlassching der hem verstrekte volmacht en het formulier van de eeden door hem en de ridderschap afgelegd.

Op papier. Geteekend: G. J. Luytgens, mij present: G. P. van Dunghen, secretaris van den Raad van Gelderland, met het uithangend zegel van den kanselier in rood was.

1781 November 5. De Aartshertogen zenden een schrijven aan de Staten aangaande de dwaling (bévue), begaan in het koor der kathedrale kerk bij gelegenheid der inauguratie, betrekkelijk de plaats voor den vertegenwoordiger van Zijne Majesteit.

Orig. met bijlage; fr. geteekend: Marie, Albert. Op papier.

1781–1782. Stukken, betreffende de gevraagde subsidiën voor het dienstjaar 1782 en de aanneming door den Landvoogd van het door de Staten toegestane bedrag, als 18000 gulden voor gewoon subsidie en 2000 gulden voor subsidie tot onderhoud van het Hof.

Orig. en minuten op papier.

1782 Januari 7. De Keizer en Koning zendt een decreet, bepalende, dat degenen, die naar eene adellijke prebende dingen, alvorens benoemd te worden, bewijzen moeten geleverd hebben, omschreven bij het reglement van 23 September 1769 en de daarop gevolgde decreten, en daarbij eene declaratie van het Kapittel moeten overleggen, waarin zij de prebende vragen, inhoudende dat hunne aanneming geene moeielijkheden in den weg staan.

Orig. op papier.

1782 Februari 23. Staat van onkosten, gratificatiën enz. veroorzaakt door de inauguratie van Zijne Keiz. en Kon. Majesteit Jozef II, als hertog van Gelder en graaf van Zutphen.

Minute op papier.

1782 Juli 24. De Keizer en Koning zendt eene declaratie aangaande de bewijzen, die moeten worden bijgebracht om aangenomen te kunnen worden in de adellijke kapittels van Maubeuge en Denain.

Orig. op papier.

1782 November 14. De Staten verstrekken eene opgave van de ambten, die zij te vergeven hebben, met omschrijving van het gezag en de emolumenten, daaraan verbonden.

Minute op papier.

1782. Stukken betreffende subsidiën voor het jaar 1783.

Orig. en minuten op papier.

1783 April 30. „Liste de l'import d'un trimestre des gages des chancelier, conseillers, greffier et suppôts du conseil de Gueldre, échu le dernier avril 1783". Goedgekeurd door F. B. van der Renne, 12 Mei 1783.

1783 Juni 10. De Landvoogden berichten aan de Staten, dat de Keizer en Koning tot gevolmachtigd minister bij hunne personen benoemd heeft den graaf Louis de Barbiano en Belgioso, ter vervanging van den graaf van Starhemberg.

Orig. op papier.

1783 December 24. De Staten geven eene verklaring af van de deugdelijkheid der wapens van Richardis Maria Wendeline van der Heyden.

Minuten op papier.

1783—1784. Stukken, betreffende de subsidiën voor de jaren 1784 en 1785.

Orig. en minuten op papier.

1784 April 7. De Landvoogden zenden een schrijven van den Keizer en Koning, inhoudende de oogmerken en de fundamenteele beginselen, waarnaar hij verlangt dat, tot welzijn zijner volken, de zaken behandeld worden, en waarnaar alle ambtenaren en staatsdienaren zich te gedragen hebben in de publieke administratie, die hun is toevertrouwd.

Orig. op papier.

1784 October 20. De Raad van Domeinen en Financiën zendt tot advies van de Staten eene aanvraag van Jan Hendrik Stephan tot het bekomen van een octrooi tot oprichting eener papierfabriek op de rivier de Swalm bij Cruchten. Inliggend het advies van de Staten.

Orig. op papier.

1787 Maart 13. De Landvoogden berichten, dat Zijne Majesteit den nieuwen intendanten en commissarissen in de provinciën vrijstelling verleend heeft van de rechten, die door de Staten geheven worden, op denzelfden voet als de Raadsheeren van zijn Gouvernement genieten.

Orig. op papier.

1787 April 2. Proces-verbaal van de verkiezing van vijf rechters bij de nieuw op te richten rechtbank van eersten aanleg te Roermond.

Orig. op papier.

1787 Mei 28. Declaratie van den Keizer en Koning, inhoudende opheffing van de intendantiën.

Gedrukt exemplaar.

1787 October 12. De Staten van Brabant benoemen den pensionaris van Antwerpen, om met den pensionaris van Gelderland samen te werken tot herstel der inbreuken, gemaakt op de voorrechten en privilegiën van de Staten van Gelderland.

Geauthentiseerd extract op papier get. de Cock.

1787 October 26. Stukken betrekkelijk de benoeming van den graaf van Trautmansdorff tot gevolmachtigd minister bij de Landvoogden.

Orig. op papier en minuten.

1787 November 21. De Staten richten een vertoog tot den Keizer en Koning ten voordeele van de Universiteit van Leuven tot het teruggeven van het recht van nominatie, haar bij decreet van 24 November 1783 ontnomen.

Minute op papier.

1788 Februari. Stukken, betrekking hebbende op de afschaffing van de in-, uit- en doorvoerrechten in het Oostenrijksch Gelderland.

Minute op papier.

1788 Augustus 11. De Staten vragen de vereeniging van den Souvereinen Raad te Roermond met den magistraat van die stad, op denzelfden voet als zulks bij diploma van 2 October 1737 geregeld was.

Minute op papier.

1788 October 10. Joannes Goossens, marktschipper van Roermond op Mook, vraagt vergunning aan de Staten, om tot meerder gerief van den handel, een wekelijkschen dienst op Maastricht te mogen inrichten. Voorgebracht 22 Nov. 1788.

Orig. op papier.

1788—1789. Stukken aangaande het te verleenen gewoon subsidie door de Staten voor het jaar 1789.

Orig. op papier.

Afgeloste schuldbrieven die alleen door de Staten waren afgegeven, of tevens door het Hoofdgerecht te Roermond bevestigd.

1633 October 3. Brief van Ridderschap en steden van het Spaansch Overkwartier, bevestigend de geldopname ten bedrage van 600 rijksdaalders ten laste van dat Overkwartier.

Orig. op perkament.

1653 Mei 7. Brief van de Staten van het Spaansch Overkwartier, bevestigend de opname van een kapitaal ten bedrage van 1680 gulden ten behoeve van dat Overkwartier.

Orig. op perkament.

1653 Mei 7. Acte van de ridderschap en steden van het Spaansch Overkwartier, bevestigend de opname van een kapitaal van 1800 patacons bij Antonius Vosterman J. U. L. te Roermond.

Orig. op perk. Met transfixen van 1779 November 15 en 1789 Februari 18.

1660 Juli 28. Brief van de Staten van het Spaansch Overkwartier, bevestigend de geldopname ten bedrage van 8000 rijksdaalders.

Orig. op perkament.

1665 Mei 20. Brief van de Staten van het Spaansch Overkwartier, bevestigend de opname van een kapitaal van 1200 zilveren dukaten.

Orig. op perkament. Met transfix van 1779 November 15.

1701 Mei 20. Schepenbrief van Roermond, bevestigende een geldopname ten behoeve van de Staten van het Overkwartier.

Orig. op perkament. Met transfix van 1711 Maart 16 (van ieder 2 exemplaren).

1738 April 19. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Gelderland, bevestigende de opname van een kapitaal van 17.000 gulden tot betaling van het aandeel der bijdragen van de Oostenrijksche Nederlanden aan de Keizerin van Oostenrijk, tot het voortzetten van den oorlog tegen de Turken.

Orig. perkament. Gecancelleerd.

1740 Maart 31. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier bevestigende de opname van een kapitaal van 500 patacons.

Orig. op perkament, gecancelleerd.

1758 Juli 19. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname ten behoeve der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier eener som van 375 patacons.
In dorso: 1767 4 Juli. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1759 Mei 4. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van een kapitaal van 3000 patacons.
In dorso: 1766 Januari 3. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1759 Mei 4. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname bij de gemeente Swalmen door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van een kapitaal van 1000 patacons.
In dorso: 1767 Juli 6. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1759 Mei 4. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname bij de regeerders van Wegberg van een kapitaal van 1000 patacons ten behoeve der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier.
In dorso: 1766 Juli 4. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1759 Juli 13. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname van een kapitaal van 1000 patacons ten behoeve van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier.
Gecancelleerd 1762 November 18.

Orig. op perkament.

1761 December 7. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname ten behoeve van het Oostenrijksch Overkwartier van een kapitaal van 750 patacons bij den ontvanger Beaumont.
In dorso: 1772 December 1. Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1761 December 7. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier eener som van 1500 patacons tot betaling van het buitengewoon subsidie aan den Keizer toegestaan bij besluit van 4 December 1760.
In dorso: 1767 Februari 26. Aflossing dier som.

Orig. op perkament.

1761 December 7. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname bij Gertrudis Wenmans van eene som van 500 patacons ten behoeve der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier.

Orig. op perkament.

1761 December 7. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname ten behoeve der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van eene hoofdsom van 500 patacons.
In dorso: 1768 Februari 20. Aflossing dier som.

Orig. op perkament. Met transfix van 1764 Januari 20, waarbij overdracht van dat kapitaal aan het gilde der huurvaarders te Roermond.

1764 Mei 1. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname bij P. H. Petit, kanonik en officiaal van Roermond, der kapitale som van 1800 patacons.
In dorso: 1768 Februari 8. Aflossing dier som.

Orig. op perkament.

1764 Mei 1. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van eene som van 600 patacons.
In dorso: 1768 Maart 8. Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1764 Mei 1. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van eene som van 2400 patacons.
In dorso: 1766 Februari 4. Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1764 Mei 1. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname van een som van 200 gulden brab. door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier bij Agatha Dollhopffin.
In dorso: 1772 Maart 12. Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1767 November 27. Schepenbrief van het hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartie van eene som van 300 pattacons.
In dorso: 1776 September 18. Aflossing dier som.

Orig. op perkament.

1767 November 27. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname door de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier van eene som van 125 patacons.
In dorso: 1773 Mei 14. Aflossing dier som.

Orig. op perkament.

1768 December 16. Schepenbrief van het Hoofdgerecht van Roermond, bevestigend de opname bij Le Jeune, rector van het beneficie van den H. Michael en het H. Kruis in de Kathedrale kerk aldaar, van eene som van 500 pattacons.

Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij jonker Paulus Josephus Hyacinthus van der Aa van een kapitaal van 3000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula van de som van 1000 gulden brabantsch, wisselgeld.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname van een kapitaal van 3000 gulden.
In dorso: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula van een kapitaal van 1000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij jonker Robert François Xavier Le Candele van een kapitaal van 3000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij jonker Frans Emmanuel van Ertborn eener som van 1000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij jonker Robert Franciscus Xaverius Le Candele van eene som van 3000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Affossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula eener som van 1000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van die som.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula van een kapitaal van 1000 gulden wisselgeld.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij voornoemden vicomte van eene som van 1000 gulden wisselgeld.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij Johannes Jozef Panin van een kapitaal van 1000 gulden wisselgeld.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.
Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula van eene som van 1000 Brab. gulden wisselgeld.
In fine: 1781 Mei 19. Affossing van die som.

Orig. op perkament.

1774 Mei 26. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den ridder Jozef Hendrich de Bosschaert eener hoofdsom van 5000 gulden Brab.
In dorso: 1781 Mei 19: Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1776 Augustus 2. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij den vicomte de Fraula van eene som van 10 000 gulden Brab. ten laste dier Staten.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van die som.

Orig. op perkament.

1776 Augustus 2. Brief van de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, bevestigend de opname bij Jozef Meijers van een kapitaal van 10 000 gulden.
In fine: 1781 Mei 19. Aflossing van dat kapitaal.

Orig. op perkament.

1779 Maart 10. Volmacht door de Staten aan Johan Baptist Sijben, hun raadpensionaris. tot opname van een kapitaal groot 32 000 gulden.

Orig. op papier.

1779 Maart 15. Acte van notaris Petrus Schepmans te Antwerpen, waarbij Jan Baptist Sijben, raadpensionaris der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier te Antwerpen opneemt de kapitale som van 32 000, waarvan 16000 gulden bij vrouwe Maria Catharina Wellens, douairière van wijlen Engelbert Maria Jozef Borrekens en 16000 gulden bij hare dochter, vrouwe Maria Theresia Josepha Borrekens, wed. van jonker Frans Jan Moretus.
In fine: 1781 Januari 3. Aflossing dier twee kapitalen.

Orig. op papier.

1589—1668. Ingekomen stukken bij de Staten van het Overkwartier en minuten van stukken, van hen uitgegaan, verpakt in 53 portefeuilles, getiteld „Oud Geldersch Archief" en bijna alle geregesteerd door Sivré met andere stukken, zich bevindend in de reg. „kwartiersrecessen", „doleantiën en orders" en het „legerboeck" hierboven vermeld, in 11 verschillende afleveringen van den „inventaris van het Oud archief der gemeente Roer-

mond", verschenen als bijlagen tot het verslag van den toestand der gemeente Roermond van 1868—1883, nl. in I st., 2de afl.: 1362, 13 Dec.—1633, 20 Nov., pg. 121—185; I st., 3de afl.: 1368, 9 Aug.—1614, 9 Dec., pg. 269—337; II st., 1ste afl.: 1428, 11 Dec.—1618, 21 Dec., pg. 3—79; II st., 2de afl.: 1600, 4 Oct.—1627, 8 Dec., pg. 161—246; II st., 3de afl.: 1555, 8 Sept.—1631, 29 Maart, pg. 321—390; III st., 1ste afl.: 1604, 27 Mei—1646, 3 Sept., pg. 3—94; III st., 2de afl.: 1622, 2 Mei—1662, pg. 159—187; III st., 3de afl.: 1597, 24 Maart—1655, 3 Sept., pg. 301—368; IVde st., 1ste afl.: 1587, 9 Aug.—1656, 29 Dec., pg. 3—80; IVde st., 2de afl.: 1657, Januari—December tot 1661—1663, pg. 157—228; IVde st., 3de afl.: 1662—1668, 16 Jan., pg. 299—376.

1680 en 1684—1794. Stukken als boven, zonder inventaris.

In 22 port. getiteld «Overkwartier».

De volgende archieven bevinden zich in portefeuilles:

1539. Copieën van twee brieven van Antoon, hertog van Calabrië en Lotharingen, waarin hij verzoekt, na den dood des hertogs van Gelderland, als hertog aangenomen te worden; met antwoord der Staten van het Overkwartier van Gelderland, te Roermond verzameld.

1555 Februari 13. G. A. Omslag 31, No. 29. Stuk IV, p. 113.

Circa 1595—1664. (1)

Begin der 17de eeuw. Memorie over den toestand van het Overkwartier in het begin der 17de eeuw.

1601—1617.

1601—1659.

1602—1621. „Farden" 21, 26, 30, 36, 42, 61—65, 71, 72 inventaris Syben van circa 1750 (zie hiervoor p. 419).

1610—1617.

1610—1623.

1620. Ontvangstbewijzen van gedrukte exemplaren van het Landrecht des Overkwartiers.

---

(1) Waar alleen de jaartallen vermeld zijn, geldt het stukken naar tijdsorde geplaatst, maar verder niet geïnventariseerd.

1652—1661. Stukken van het Gouvernement te Brussel, ingekomen bij de Staten. Origineelen en copieën. Liasse.

1653—circa 1687 en „farde" 61 vermeld in inventaris Sijben.

Circa 1655—1661. Bundel stukken, betrekking hebbende op beden, subsidiën en den omslag daarvan.

1665—1692.

1669—1671. Stukken betrekking hebbende op de ostagiers der Overkwartiers te Sedan.

1774. Correspondentie met den intendant de Brouchoven.

1674—1678. Stukken betreffende Fransche contributiën.

1677—1679. Correspondentie van Gedeputeerde Staten met Dumouceau, intendant van Lodewijk XIV.

Circa 1677— circa 1692.

1679—1683.

1681—1687. Convocatiebrieven. Minuten.

1684. Fransche contributiën.

1688—1693. „Fragments des donatifs" (au gouverneur du Haut-Quartier de Gueldre).

1695—1700. Brieven van Blocqeau, agent der Staten te Brussel.

1698.

17de Eeuw. Stukken uit de 17de eeuw in 9 portefeuilles.

1713 Oct. Extract uit het verbaal van de liquidatie en verdeeling der schulden en lasten van het Overkwartier van Gelderland.

1713. Informatie omtrent de oude archieven te Roermond. 1 stuk.

Na 1715. Stukken, gediend hebbende tot de inventarisatie der archieven van de Staten krachtens het Barrièretractaat.

1717—1750. Postwezen.

1744 October 28 Document betreffende de Karthuizers te Roermond. (1)

Op papier (omslag G. A. 46, No. 32).

1758. Rekeningen voor het onderhoud der Hannoversche troepen.

Circa 1765. Bewijzen om tot de de Ridderschap toegelaten te worden van Christ. Aug. Const. von Wijmar zu Kirchberg.

1787 Maart 15. Id. van Casp. Franz. Andreas Willem Jos. von Elmendorff zu Elmendorffburg.

1787 Maart 17. Id. van Joh. Adolph Ludewig von Bothmer zum Schweigerhoff.

Voorts wapen van von Büren.

Id. van van Brockhuisen.

In 1 portefeuille.

1790.

1789 December 30 en 1790. Correspondentie van de Staten omtrent het beheer der goederen van de gesupprimeerde kloosters te Roermond met den bestuurder L. J. Clout, de Staten-generaal der Belgische provinciën enz.

[1790 Juli 30. Brief van de Staten van het Overkwartier aan die van Brabant over eene poging der Weertenaren, om zich van Gelderland te scheiden.]

Misschien het origineel en is dan afkomstig van het archief der Staten van Brabant te Brussel.

1790—1796. Lijst van almanakken en papier, geleverd aan de Staten van Gelderland door G. Gruyters.

Aan den buitenkant staat: Patriotisme. (!)

Onraadspenningen.

Circa 1670. Memorie over het beheer der Onraadspenningen door de Staten.

1783. 12 Memorien over de onraadspenningen door Sijben.

---

(1) Niet zeker of het bij het Staten-archief behoort.

1610 en volgende jaren. Rekenboekje van kosten gemaakt door de Staten van het Overkwartier. Waarschijnlijk van den Ontvanger der Onraadspenningen. Folio, 8⁰. Oblong.

1601—1684. Rekeningen van den Ontvanger der Onraadspenningen, 12 Registers (aldus verdeeld: 1601—1624, 1625—1637, 1638—1649, 1650—1657, 1658—1660, 1661—1667, 1668—1669, 1670—1673, 1674—1675, 1676—1680, 1681—1684).

1766—1767, 1769—1786, (1779, 1780, 1785 in duplo; 1784 gebonden achter een der beide rekening—registers 1785).

1601—1785 (met lacunen). Lijst der Onraadspenningen: liassen en bundels. In 65 portefeuilles.

Gedeputeerden als gijzelaars naar het kasteel te Sedan tijdens den inval van Lodewijk XIV. (1)

1668—1670. Correspondentie, zijnde brieven in origineel aan deze gedeputeerden gezonden van wege de Staten des Overkwartiers en andere personen en minuten van de door hen geschreven brieven. Bundel, later verkeerdelijk bijeengebonden.

Schepenbanken, laathoven, kerkelijke instellingen en gilden in het Spaansch-Oostenrijksch Overkwartier van Gelderland.

VI. HOOFDGERECHT ROERMOND.

1548—1659, 1670—1702, 1708—1796. Overdrachten. 34 Registers fol.

1569, 1597—1598, 1601—1607, 1609, 1611—1613. Minuten van allerhande acten, gezegeld door de schepenen. Liassen en fragmenten. In ééne portefeuille.

1618—1622. Idem idem in één portefeuille.

1627, 1633—1637. Idem idem.

---

(1) Later wellicht in het Staten-archief geplaatst.

1653—1654, 1660—1661, 1668, 1676, 1686, 1688, 1701, 1703, 1709, 1711, 1714, 1718, 1720, 1724—1727, 1787, 1789. Minuten van allerhande gerechtelijke acten. In 1 portefeuille.

17de en 18de eeuwen. Transporten en verklaringen. In 3 port.

1756—1758. Overdrachten. In 1 portefeuille.

1609—1777. Procesverbalen van openbare verkoopen of uitroepen. In 1 portefeuille.

1628—1796. Testamenten. 7 Registers folio.

1628—1718. Geopende testamenten. In 1 portefeuille.

1706 en na 1713, 1784. Momboirsrekeningen. 1 portefeuille.

1657—circa 1660. Gerichtsjura voor den secretaris. Lijsten in 1 portefeuille.

1451—1487. Vonnissen. Register in folio, bevattende 105 bladen perkament.

1427—1577. Oirvedenboek. 31 Bladz. klein 8°.

1787—1796. Apostillenboek. Fol.

1657—1659. Contra-vacatieboek. Fol.

1578—1589. Gerechtelijke invorderingen. Register 8°. oblong. Fragment.

16de eeuw. Jaargedingenboek. Folio. oblong. Fragment.

16de, 17de en 18de eeuw. 2633 dossiers processen, waarop een inventaris vervaardigd door den heer Sivré, zonder chronologische orde in 88 portefeuilles geplaatst.

308 dossiers processen, waarop door de deskundigen, benoemd door de Arrondissements-Rechtbank te Roermond, dd. 21 Oct. 1898, een inventaris alleen der procedeerende partijen is vervaardigd, zonder chronologische orde. In 5 portefeuilles.

De volgende stukken behooren tot processen, doch zijn in den voornoemden inventaris op verschillende plaatsen als afzonderlijke op zichzelf staande documenten behandeld; wellicht zijn zij in te lasschen in de processen, hierboven beschreven.

Stukken van een proces in zake de erfgenamen van jonkheer Johan van Vlodrop, gedaagden tegen de erfgenamen van jonker Johan van Vlatten, ambtman te Duren, klageren. Hierin:

1491 Juli 22. Omslag (G.A.) 40, n°. 26. Stuk IV, pag. 93.

1514 Juni 12. Omslag (G.A.) 40, n°. 24. Stuk IV, pag. 97.

1544 Augustus 5. Omslag (G.A.) 46, n°. 16. Verdrag tusschen Wilhelm van Vlodrop en Reinard van Vlatten, erfschenker en Robbert van Plettenbergh, heer te Drimborn en Lantzkroene over de goederen hunner echtgenooten.

1556 October 15. Omslag (G.A.) 40, n°. 25. Stuk IV, pag. 114.

Afschriften van stukken en verklaring, overgelegd in een proces in zake den baron van Neerijssen, als erfvoogd der stad Roermond, tegen den schout der stad Roermond. Hierin o. a.:

1592 Januari 26. Omslag (G.A.) 34, n°. 29. Stuk IV, pag. 132.
1593 Juni 16. Omslag (G.A.) 40, n°. 27. Verdeeling der goederen tusschen de kinderen van Lutter van Vlodrop, erfvoogd, door de ouders.

1599 Juni 30. Omslag (G.A.) 40, n°. 22. Stuk IV, pag. 138. 4 copieën).

1608 Mei 17. Omslag (G.A.) 40, n°. 23. Verheffing der erfvoogdij door Johan van Vlodrop.

1610 10 Februari (lees Januari) 29. Omslag (G.A.) 25, n°. 24. Stuk II, pag. 423—424.

1660 December 3. Omslag (G.A) 38, n°. 19. Stuk IV, pag. 403.

Dossiers processen geïnventariseerd door den heer Sivré. In 1 portefeuille.

Processen in appel voor het Hoofdgerecht van de schepenbanken te Gelre, Venlo, Middelaar, Obbicht, Bree, Stralen enz., waarvan bestaat de lijst der partijen. 31 Dossiers. In 1 portefeuille.

Dossiers processen, o. a. 5 processen in appel van Thorn uit de 16e eeuw. In 5 portefeuilles.

Dossiers processen, waaronder ook appellen. In 4 portefeuilles.

1662, 1663, 1667, 1669—1674, 1680. Minuten van vonnissen. 10 liassen. In 1 portefeuille.

17e—18e Eeuw. Minuten van overdrachten, kondschap en andere akten. 2 portefeuilles.

1723. Gerechtsjura. — XVIde eeuw. Tarief van gerechtsjura. Lijsten in 1 portefeuille.

18de eeuw. Inventarisatie der speciën en de bijliggende annotatiën in de oude archief-kamer op het raadhuis te Roermond. In 1 portefeuille.

De volgende documenten op papier, door den heer Sivré afzonderlijk gerangschikt en beschreven in den gedrukten inventaris van het gemeente-archief.

Algemeene zaken.

1585 Sept. 7. Omslag G. A. 13, N°. 3. Stuk I, pag. 258.

1608 Januari 11. Omslag G. A. 18, N°. 37. Stuk II, pag. 415.

Willige justitie.

1605 Januari 8.	Omslag G.A.	24, N°.	10.	Stuk II,	pag. 270—271
1606 December 20	„ „	27, „	19.	„ II,	„ 411—412
1633 April 12.	„ „	55, „	5.		
1633 Juni 8.	„ „	55, „	4.		
1633 Augustus 20.	„ „	55, „	6.		
1647 Maart 21.	„ „	19, „	13.	„ IV,	„ 289.

Civiele justitie.

1520 Maart 11.	Omslag G.A.	19, N°.	5.	Stuk I,	pag. 61.
1576 April 17.	„ „	13, „	23.	„ I,	„ 240, 271
1596 Februari 20.	„ „	22, „	29.	„ II,	„ 253.
1614 December 13.	„ „	28, „	16.	„ II,	„ 461

1632 Februari 3, Maart 5 en 9. Omslag G.A. 31, N°. 43. Stuk IV, pag. 241—242.

Crimineele justitie.

1563 Juli 11.	Omslag G.A.	21, N°.	45.	Stuk II,	pag. 97.
1573 Februari 12; 13.	„ „	12, „	54.	„ I,	„ 236.
1598 November 30.	„ „	28, „	14.	„ II,	„ 405—406.
1600 October 4.	„ „	21, „	48.	„ II,	„ 135.
1600 October 6.	„ „	17, „	7.	„ II,	„ 407.
1613 December 17.	„ „	26, „	37.	„ II,	„ 456.
1623 September 27.	„ „	34, „	13.	„ IV,	„ 231.
1632 December 23.	„ „	33, „	23.	„ IV,	„ 246.
1662 Februari 26.	„ „	36, „	9.	„ IV,	„ 406.

Na 1566. Getuigenverhoor van een „rebel”, wiens goederen verbeurd verklaard waren.

Minuut.

Ketterij.

1568 October 6.	Omslag	G.A.	14,	N°. 20.	Stuk I,	pag. 345.
1569 Maart 16.	„	„	15,	„ 63.	„ I,	„ 346—348.
1569 November 16.	„	„	2,	„ 1.	„ I,	„ 84.
1569 October—Dec.	„	„	5,	„ 17.	„ I,	„ 84.
1569 December 22.	„	„	5,	„ 23.	„ I,	„ 84—85.
1569—1570.	„	„	16,	„ 8.	„ I,	„ 348.
1570 Januari 23.	„	„	15,	„ 64.	„ I,	„ 348—349.
1570 Maart 18.	„	„	12,	„ 21.	„ I,	„ 234,
1571 Maart 29.	„	„	15,	„ 65.	„ I,	„ 349—350.
1573 Maart 25.	„	„	10,	„ 18.	„ I,	„ 103.
1576 Februari 16.	„	„	16,	„ 2.	„ I,	„ 352—353.

Hekserij.

1581 Juli 4.	Omslag	G.A.	14,	N°. 19.	Stuk I,	pag. 360.
1594 Maart	„	„	1,	„ 3.	„ I,	„ 380.
1606 Mei 16.	„	„	25,	„ 65.	„ II,	„ 410—411.
1609 Juni 19.	„	„	28,	„ 3.	„ II,	„ 420.
1611 Juli 20.	„	„	25,	„ 61.	„ II,	„ 433.
1612 Maart 20 en 23.	„	„	27,	„ 2.	„ II,	„ 441,
1613 April.	„	„	26,	„ 41.	„ II,	„ 451.
1613 December 30.	„	„	16,	„ 17.	„ II,	„ 456.
1614	„	„	37,	„ 5.	„ IV,	„ 148.

Koopmansboeken en papieren als bewijs in rechten gediend hebbende. In 4 portef.

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank, die *gedeeltelijk* als bewijs in rechten gediend hebben en die kunnen strekken tot aanvulling voor den tijd, dat de schepenregisters nog niet bestonden of verloren zijn. Mogelijk is het dat eenige zijn afgedwaald van archieven van geestelijke instellingen.

1307 Juni 12. Verkoop van een huis te Roermond.

Orig. op perkament.

1350 Maart 14. Overdracht van eene jaarlijksche rente van 6 schellingen.

Orig. op perkament.

1365 December 13. Verkoop en overdracht van een huis te Roermond in de „sente Nyclaes straten".

Orig. op perkament.

1374 Maart 17. Ruil van het derde deel van een huis van Jan van Kadekirken voor het derde deel van dat van Rutten van Amer.

Orig. op perkament.

1377 Juli 19. Inerfpachtneming van 1 morgen en 8 roeden akkerland.

Orig. op perkament.

1385 Januari 5. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 40 schellingen.

Orig. op perkament.

1386 Mei 27. Ontheffing eener schuldvordering van 14 Geldersche guldens.

Orig. op perkament.

1389 Mei 29. Verkoop eener jaarlijksche rente van 9 schellingen uit een huis nabij het Predikheerenklooster „in der Monsterstraten."

1399 Juni 12. Verklaring van Mette, echtgenoote van Peter van Lierop, dat deze naar welgevallen handelen kan met zijne goederen onder de jurisdictie der schepenbank Roermond gelegen.

Orig. op perkament.

1399 October 9. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van $^1/_2$ schild.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1373 September 23, met transfix van 1381 October 18 en 1392 Juli 17.

1411 Januari 21. Verkoop van de helft van een huis in de „Veltstraeten".

Orig. op perkament.

1414 October 27. Verkoop en overdracht van een aandeel in de jaarlijksche cijnzen, nagelaten door Gertruyden Baken, „cloester jouffrouw" te Roermond.

Orig. op perkament.

1423 September 17. Verkoop van de helft van een huis tegenover „der Cloosterwant" gelegen.

Orig. op perkament.

1423 September 17. Overdracht eener jaarlijksche erfrente van 14 schellingen.

Orig. op perkament.

1429 Januari 1. Toezegging eener lijfrente van 1½ malder rogge losbare pacht.

Orig. op perkament.

1430 October 25. Verkoop der helft van twee „stalen" land buiten de „Nyelre" poort.

Orig. op perkament.

1431 October 29. Verkoop en overdracht van een huis in de Brugstraat.

Transfix van een brief van: 1388 Mei 23; met transfixen van 14[illegible] Juni 7 en 1431 Mei 21. Orig. op perkament.

1434 September 30. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche erfrente van 2 gouden Geldersche gulden.

Orig. op perkament.

1439 September 8. Verkoop en overdracht van het halve „duyfhuys" en de halve „haeffve" daarbij gelegen „op den Dyck".

Transfix van brieven van : 1435 Februari 21 en 1439 Maart 4. Orig. op perkament.

1456 Januari 4. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 2½ Overlandsche Rijnsche gulden.

Orig. op perkament.

1458 Juni 23. Verkoop en overdracht van een „stael" land buiten de „Nyelre porten".

Orig. op perkament.

1458 Juli 31. Verkoop en overdracht van een jaarlijksche rente van 1 Rijnschen gulden uit een huis bij den muur der stad gelegen.

Orig. op perkament.

1459 Januari 5. Overdracht van een zesde deel van een huis bij den kloostermuur.

Orig. op perkament.

1460 Augustus 23. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 2 Rijnsche gulden.

Orig. op perkament.

1467 November 13. Verkoop en overdracht van rechten op een huis met verdere toebehooren bij het „in opper Kerckhoff" (1).

Orig. op perkament.

1470 Augustus 28. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 2 Rijnsche gulden.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1446 Februari 2, met transfix van 1447 Maart 3.

1479 December 6. Verkoop en overdracht van de helft van een huis en $^1/_4$ van de andere helft van dat huis in de „Heggestraiten."

Orig. op perkament.

1481 Mei 4. Beschud van $2^1/_2$ „stale" lands.

Orig. op perkament. Transfix van brief van: 1411 Mei 3; met transfix van 1481 Maart 20.

1481 Juni 19. Verkoop en overdracht van 2 morgen akkerlands tusschen Herten en Rure „in den Ruyrevelde" gelegen.

Orig. op perkament.

1483 Maart 11. Verkoop en overdracht van een stal.

Orig. op perkament.

1483 Juni 27. Verkoop en overdracht van rechten op een stuk land van $1^1/_2$ stale buiten de „Zwartbroecke."

Orig. op perkament.

1492 Januari 7. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 5 Rijnsche gulden uit een huis in de „Scomekerstraten" en van verschillende stukken akkerland.

Orig. op perkament.

15de eeuw. Verkoop van een huis aan Dirk Schoemeker.

Orig. op perkament (gedeeltelijk).

1505 December 21. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 3 Rijnsche gulden.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1455 October 29.

1507 April 16. Verkoop en overdracht van het derde deel van 7 „stalen" lands buiten de „Nyelre" poort.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1488 Maart 31.

---

(1) Dat gedeelte van Roermond, waar de parochiekerk en het kerkhof liggen werd «*In Op*" geheeten; een gedeelte daarbuiten heet nog »*Buiten Op*".

1512 October 29. Volmacht door Gerard Kaiser op Mathias Schrijver tot uitvoering zijner vorderingen ten laste van zijnen schoonbroeder Jacob van Mechelen.

Orig. op perkament.

1519 Februari 3. Verkoop en overdracht van 3 stalen lands buiten de Nielerpoort.

Orig. op perkament.

1519 Februari 9. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 2 Hornsche postulaat-gulden. (1)

Orig. op perkament.

1526 September 10. Notariëele acte waarbij huwelijkscontract tusschen Dirk Hoefft en Katharina Venkens.

Orig. op perkament. Gecancelleerd.

1533 October 17. Verklaring van niet te zullen opvorderen eene schuld van 1000 Hornsche gulden tijdens het leven der schuldenaren.

Orig. op perkament.

1552 September 24. Schuldbekentenis eener jaarlijksche lijfrente van 2 malder rogge.

Orig. op perkament.

1555 Maart 20. Overdracht van eene huisplaats in de Visschersweerd, wegens ruil voor 4 sester roggen.

Orig. op perkament.

1557 Maart 4. Gerechtelijke aanvaarding van een schikking getroffen in een geschil over een muur tusschen de erven van Stoffer van Dulcken en Peter van Straelen.

Orig. op perkament.

1558 Februari 19. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 12 Brab. gulden.

Orig. op perkament.

1559 Januari 26. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 6 currentgulden.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1511 Januari 4.

---

(1) Aldus genaamd wijl deze gulden was geslagen terwijl Jan van Horne postuleerde of dong naar de waardigheid van prins-bisschop van Luik.

1561 Februari 15. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 12½ Brab. gulden uit het huis van Johan van Cryp.

Orig. op perkament.

1567 November 15. Verkoop en overdracht van 16 roeden lands buiten de Nielerpoort gelegen.

Orig. op perkament. Transfix van eenen brief van 1567 November 15.

1571 April 18. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 1½ zilveren daler staande op twee huizen.

Orig. op perkament.

1588 Maart 14. Overdracht van rechten op een huis in de „Beggaertstrate" gelegen.

Orig. op perkament.

1591 Februari 25. Overdracht eener jaarlijksche rente van 5 Geldersche „reydergulden" staande op de helft van een huis naast dat van Arnt van den Bosch gelegen.

Orig. op perkament. Transfix van eenen brief van 1551 November 13; met een transfix van 1588 Maart 31.

1594 April 23. Overdracht van 2½ stael akkerlands, gelegen op den Laeck.

Orig. op perkament. Transfiix van een brief van 1582 Januari 26.

1595 Februari 15. Verkoop en overdracht van een stuk „van den Heyr off Gemeinte" achter de Kapel van O. L. V. in 't Zand.

Orig. op perkament.

1620 Februari 4. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 31 gulden, gevestigd op een huis in de Stege.

In dorso: 1621 Maart 27. Aflossing dier rente.

Orig. op perkament.

1625 Juli 7. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 25 rijksdaalders, gevestigd op een huis in de Minderbroedersstraat.

Orig. op perkament.

1625 October 9. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 18 gulden, gevestigd op een huis achter de Leuffe en op 4 „stael" lands buiten het Swartbroeck gelegen.

Orig. op perkament.

1626 Maart 14. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 6 gulden 50 stuivers, gevestigd op een huis op den Scheutenberch.

Orig. op perkament (gecancelleerd).

1627 November 22. Verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 12 gulden, gevestigd op een huis op den „Scheutenberch".

In dorso: 1693 Augustus 14. Aflossing dier rente.

Orig. op perkament.

1629 Maart 23. Ruil van rechten op eene timmerplaats met kelder tegen een moestuin achter het „Cruytz" gelegen.

Orig. op perkament.

1659 Februari 12. Overdracht van een huis aan het Swartbroeck en van twee „staelen" lands buiten het Swartbroeck gelegen.

Orig. op perkament.

1661 Mei 9. Opname van een kapitaal van 500 gulden tegen eene rente van 12 gulden 's jaars.

Orig. op perkament.

1664 Maart 4. Opname van een kapitaal van 300 gulden bij den pastoor en de kerkmeesters van Horst.

In dorso: 1707 November 24. Aflossing van dat kapitaal.

1672 April 9. Opname van een kapitaal van 600 rijksdaalders tegen eene rente van 37½ dier daalders.

Orig. op perkament.

1674 October 9. Opname bij Gerard Dominicus Elant, heer in Westerdael, Langewolt, La Motte en Agenbroeck van een kapitaal van 150 rijksdaalders tegen eene jaarlijksche rente van 9 dier daalders.

Orig. op perkament.

1679 Maart 22. Opname van een kapitaal van 400 rijksdaalders tegen eene jaarlijksche rente van 20 dier daalders.

Orig. op perkament.

1703 Februari 12. Opname eener kapitale som van 400 rijksdaalders wegens verkoop eener jaarlijksche rente van 20 rijksdaalders.

Orig. op perkament. In dorso: 1709 September 2. Aflossing van dat kapitaal.

1703 Mei 23. Overdracht van de helft van een kapitaal van 100 specie-rijksdaalder, welke 14 October 1664 opgenomen waren door Gerard Caelen.

Orig. op perkament. Transfix van een brief van 1664 October 14. In dorso: 1726 Februari 9. Aflossing daarvan.

1713 Januari 24. Overdracht van eigendomsrechten op het huis „den Keyser" in de Neerstraet gelegen.

Orig. op perkament.

1719 December 13. Opname van eene kapitale som van honderd patacons.

Orig. op perkament.

1725 Augustus 4. Overdracht van een huis in de Brugstraat.

Orig. op perkament.

1730 April 12. Verkoop van een huis met verdere toebehooren in de Munsterstraat.

Orig. op perkament.

VII. LAATHOF DER ERFVOOGDIJ TE ROERMOND VOOR ROERMOND.

1580 Juli 2. Stuk IV, pag. 123.

1665 April 24. Laatbrief, bevestigende den verkoop van een huis in de „Schwalmekerstraat".

1737 April 30. Brief van relief van het goed „Klein Pairlo".

VIII. OUD BISDOM ROERMOND (1)

van vóór de opheffing door het Fransch Bestuur in 1796.

1676 „Ontfanck ende vuytgaeff der Hove A° 1676 S. Jan Bapt. beginnende". Reg. 8° vll.

Charters en andere documenten op perkament.

1654 November 18. Stuk IV, pag. 385.

1667. Breve van paus Alexander VII tot dispensatie voor

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het Algemeen Rijks-archief te Brussel, de meeste stukken in het Bisschoppelijk seminarie te Roermond.

Johannes Cornelii in de gestelde tijden voor de drie groote wijdingen.

1701 November 21. Bevestiging door paus Clemens XI van de benoeming van Angelus d'Ongnies tot bisschop van Roermond.

Orig. perkament. Latijn. Zegel verloren.

1711 Augustus 2. Voorstelling door Ferd. Sigism. Theodor baron van Schaesberg van Henr. Georg. Wiggerman tot het beneficium castrense.

1716 Juni 30. Schepenbrief van Wessem, bevestigend de overdracht van beemden en weiden aan het bisdom Roermond.

1716 Juni 30. Schepenbrief van Wessem, bevestigend de overdracht van den Beeckbaent aan het bisdom Roermond.

1718 September 6. Schepenbrief van Wessem, bevestigend de overdracht van eenen „baent" aan het bisdom Roermond.

1721 September 15. Verleening van brieven van placet door Keizer Karel VI aan Franciscus Sanguessa, provinciaal der Recollecten, tot het ten uitvoerleggen der apostolische bullen, waardoor hij tot coadjutor van den Bisschop van Roermond, met recht van opvolging benoemd is.

Fransch; get. I. B. de Heems; zegel verloren.

1734 April 12. Vergunning van Keizer Karel VI aan Frans Lod. Sanguessa, bisschop van Roermond, om de 600 kroonen, door den Palatijnschen Keurvorst aan zijnen voorganger geschonken, te mogen aannemen en aanwenden ter betaling der koopsom van het huis te Roermond naast het klooster der zusters Karmelietessen gelegen; voorts om dit huis aan die zusters af te staan in ruiling met den moestuin, geënclaveerd in den tuin van het bisschoppelijk paleis, die aan deze laatsten door Anna Sibilla du Monceaux geschonken was.

Fransch, met het beschadigd majesteitszegel van den Keizer in rood was.

1734 April. Vergunning van Keizer Karel VI aan Frans Lod. Sanguessa, bisschop van Roermond, om den moestuin, die door Anna Sibilla du Monceaux aan het Karmelietessenklooster te Roermond geschonken was, tegen een naast dat klooster gelegen huis te ruilen.

Orig.; geteekend Le Roy.

1746 Maart 28. Bevestiging door paus Benedictus XIV van de benoeming van Joannes Antonius de Robiano, tot Bisschop van Roermond.

Zegel verloren.

1751 April 30. Verlof van paus Benedictus XIV aan den Bisschop van Roermond om gedurende de H. Mis eene biret te dragen.

1770 Januari 10 Aflaat verleend door paus Clemens XIV aan elke kerk van het Bisdom, wanneer zij voor het eerst door den Bisschop bezocht werd.

1770 Januari 10. Vergunning van paus Clemens XIV aan den Bisschop van Roermond, gegeven voor 7 jaren, om geprivilegieerde altaren te verleenen.

1770 Januari 10. Aflaat verleend door paus Clemens XIV aan hen, die de eerste H. Mis van den Bisschop van Roermond bijwonen.

1775 Mei 29. Bevestiging door paus Pius VI van de benoeming van Philippus Damianus de Hoensbroeck tot Bisschop van Roermond.

Zegel verloren.

1775 Mei 29. Verleening door paus Pius VI van een vollen aflaat in articulo mortis aan Bisschop van Roermond Philippus Damianus van Hoensbroeck.

1775 Mei 29. Verleening van paus Pius VI van een aflaat aan al de kerken van het bisdom Roermond op den dag dat de Bisschop zijne eerste H. Mis doet.

1775 Mei 30. Aflaat verleend door Pius VI aan de geestelijken, die door den Bisschop van Roermond op missie gezonden worden, alsook aan de wereldlijke personen in de plaatsen, waar de missie plaats heeft.

1779 November 13. Vergunning van paus Pius VI aan den Bisschop van Roermond, om gedurende de H. Mis een biret te dragen.

1782 April 9. Dispensatie van leeftijd voor het ontvangen der H. Priesterwijding.

1783 Augustus 8. Huwelijksdispensatie, gegeven door paus Pius VI.

Stukken op papier.

1573 Augustus 14.	Stuk IV, pag. 120.
1601 Mei 17.	„ IV, „ 139.
1606 Juli 18.	„ IV, „ 144.
1611.	„ II, „ 439.
1626 October 2.	„ IV, „ 235.
1664 Mei 9.	„ IV, „ 411.
1665.	„ IV, „ 420—421.
1667 Juni 15.	„ IV, „ 427.

1684 April 10. Decreet van Lodewijk XIV, geteekend J. P. de Cordes, met verzendbrief van denzelfden, gericht aan den Bisschop van Roermond en den raadsheer Blommart, door welk decreet bevolen wordt aan de mannen der wet voor elk dorp van het diocees Roermond, ambtshalve, in vereeniging met de pastoors en kapellaans van hunne dorpen, op schrift inlichtingen te geven, behoorlijk geverifieerd door de registers, aanteekeningen en andere documenten, over het bedrag der inkomsten en toevallige baten van elken pastoor en kapellaan van genoemd bisdom, alles binnen den tijd van drie maaanden.

Cataloog Guillon, N°. 629.

1692 Januari 15. Brief van de Regeering te Brussel aan den Bisschop van Roermond om hem te verzoeken eene keuze te doen tusschen drie candidaten voor de plaats van burgemeester van Roermond.

Cataloog Guillon, N°. 745.

1696 September 13. Reductie van Missen in de Parochiekerk te Venlo.

1701 October 11. Eigenhandige brief van den Bisschop van Atrecht aan den Bisschop van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 588.

1702 Augustus 17. Eigenhandige brief van de hertogin van Noailles aan den bisschop van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 746.

1702 Augustus 23. / November 9. } Eigenhandige brieven van den Bisschop van Gent aan dien van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 750.

1702 September 22. Brief van Humbert Guillaume de Principiano, bisschop van Mechelen, aan den Bisschop van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 589.

1702 November 1. Verbod van Antoon, prins van Sleeswijk-Holstein, kommandant van Roermond, om aan de paarden en knechts van den Bisschop eenig beletsel in den weg te leggen.

Met het zegel van den prins. Cat. Guillon, N°. 590.

1705 Augustus 28. Brief van den Aartsbisschop van Reims aan den bisschop van Roermond, over de gevangenschap van den heer Brouet, pastoor te Gespunsard.

Cat. Guillon, N°. 748.

1705—1707. Brieven van Tuyl van Serooskerken namens de Staten-Generaal over machtiging van den Bisschop om naar Brussel te gaan; over het aanbieden van zijn paleis aan de afgevaardigden der Staten-Generaal; over vergoeding voor het klooster der Penitenten, wegens afstand van hunne kerk aan de Protestanten; over het inwinnen van des Bisschops advies bij vacante schepenplaatsen en in den Raad van Gelder te Roermond; over familiezaken van baron van Tuyl.

Cat. Guillon, N°. 747 (onjuist) en N°. 655.

1706—1708. Stukken, gericht aan den Bisschop van Roermond, betrekking hebbende op de schadeloosstelling, gevraagd door de Penitenten van Roermond wegens de schade, die zij geleden hebben door aan de Protestanten het gebruik van hunne kerk te laten. Dossier.

Cat. Guillon, N°. 683.

1708. Correspondentie over den aankoop van een stuk grond voor den Bisschop door den Keurvorst van den Palts, met den graaf Wartenbergh te Brussel.

1716 Mei 31. Brief van H. LeClercq, jesuïet te Luik, aan den Bisschop van Roermond over eene landkaart van het bisdom Roermond.

Zie hierover artikel van J. Jos. Habets in de »Publications de la société historique et archéologique dans le duché de Limbourg." dl. XXV, p. 421.

1716 Sept. 18. Contract tusschen de geërfden, schepenen en regeerders van Herten-Merum-en-Ool ter eenre en Jean Royen, meester timmerman te Roermond, ter andere zijde, voor het leveren van timmerhout voor de kosterij en de school te Herten.

1721 Februari 17. Eigenhandige brief van graaf d'Ongnies aan den Bisschop van Roermond en brieven van de gravin d'Hermal, familielid van den Bisschop aan dezen.

Cat. Guillon, N°. 752.

1721 October 26. Brief van den Bisschop van Doornik aan dien van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 751.

1721 en 1722. Verschillende brieven van de abbé's Santini en Spinelli, later nuntii te Brussel, aan den Bisschop van Roermond.

Cat. Guillon, N°. 754.

1735 Juli 9. Bevel van Keizer Karel VI aan den Bisschop en gegradueerde kanoniken van Roermond, om in het vervolg geene kanoniken meer toe te laten, die niet den graad van licentiaat aan de Universiteit van Leuven verkregen hebben, overeenkomstig het plakkaat van 20 October 1731.

1740 Augustus 13. Brief van den Bisschop van Roermond aan de Regeering te Brussel over de verschuiving van feestdagen.

Cat. Guillon, N°. 769.

1746 Mei 4. Brief van gelukwensching door de Cancellarie van Gelderland te Roermond gezonden aan Mgr. de Robiano, wegens zijne benoeming tot bisschop van Roermond.

Orig. Cat. Guillon, N°. 693.

1749—1753. Over het recht van asyl in gewijde plaatsen en correspondentie met het Gouvernement te Brussel en met den Aartsbisschop van Mechelen daarover.

1753 April 10. Eigenhandige brief met zegel van de abdis van het Munster te Roermond, Maria Cecilia baronnes van Eyck, aan den Bisschop van Roermond Joannes Antonius, tot het verkrijgen van de benoeming van Jan Michel de Cock tot pastoor van Aldenkerk. (De verzoekster had het recht van presentatie).

1781 December 5. Brief van Marie Christine en Albert, Gouverneurs der Zuidelijke Nederlanden aan den Bisschop van Roermond over huwelijksdispensaties.

1782 Mei 1. Brief van Marie Christine en Albert, Gouverneurs der Zuidelijke Nederlanden, aan den Bisschop van Roermond over godsdienstvrijheid en het geven van ambten aan Protestanten.

Cat. Guillon, N°. 706.

1782 October 10. Brief van Marie Christine en Albert, Gouverneurs der Zuidelijke Nederlanden, aan den Bisschop van Roermond over huwelijksdispensaties.

1783 April 30. Brief van Marie Christine en Albert, Gouverneurs der Zuidelijke Nederlanden, aan den Bisschop van Roermond over gemengde huwelijken.

1783 Juni 25. Brief van den Cancellier en de raadsheeren van den Souvereinen raad van Z. M. in Gelderland aan den Bisschop van Roermond over gemengde huwelijken en huwelijksproclamatiën.

1784 Mei 3. Eigenhandige brief van Isabella van St. Jean Nepomucenus, geboren Robbertz, supérieure van het klooster der Ursulinen, te Roermond, aan den Bisschop van Roermond, ten einde het noodzakelijk verlof te verkrijgen om het feest van de gelukzalige stichtster, Angela de Merici, voor dat jaar over te brengen van 31 Mei op 7 Juni.

1785 Dec. 31. | Drie brieven, waarvan twee eigenhandig,
1786 Mei 30. | van kardinaal de Franckenberg Aartsbisschop
1786 Juli 9. | van Mechelen, aan den bisschop van Roermond
met betrekking tot de edicten van Jozef II over kerkelijke zaken.

Cat. Guillon, N°. 761.

1787 Januari 21. Brief van Marie Christine en Albert, Gouverneurs der Zuidelijke Nederlanden, aan den Bisschop van Roermond, inhoudende verbod aan dezen, om aan seminaristen van Leuven, die den leergang van het kerkelijk recht aldaar niet willen volgen, gunsten te verleenen.

1790 April 8. Brief van de „Königl. Preuss. zum Geldrischen Landes Administrations Collegio verordnete Geheimte (?) auch Krieges und Domainen Räthe" aan den Bisschop van Roermond met verzoek, dat deze de geestelijkheid te Kevelaer zal gelasten, spoedig een einde te maaken aan de vertooningen in deze plaats van een vrouw, die door den duivel bezeten is.

Rekeningen en ingekomen stukken. In een portefeuille.

Pausetijke aflaatsbrieven op perkament, wellicht bestemd voor de verschillende kerken en kapellen, hierna genoemd, doch niet verzonden door den Bisschop :

1721 Juli 5. Van Innocentius XIII aan de kapel van Onze Lieve Vrouw in 't Zand te Roermond.

1750 Mei 11. Van Benedictus XIV aan de kapel van St. Leonard te Schaesberg.

1756 November 16. Van Benedictus XIV aan de parochiekerk te Meerssen.

1757 November 15. Van Benedictus XIV aan de parochiekerk te Schaesberg.

1767 December 18. Van Clemens XIII aan de parochiekerk van de H.H. Petrus en Paulus te Schaesberg.

1772 November 7. Van Clemens XIV aan de Kapel van O. L. Vrouw te Elmpt (Rijn-Pruissen),

1773 Mei 25. Van Clemens XIV aan de parochiekerk van Arcen.

1773 Mei 25. Van Clemens XIV aan de parochiekerk van Lobberich (Rijn-Pruissen).

1774 Januari 11. Van Clemens XIV aan de parochiekerk van Lottum.

1774 Juli 28. Van Clemens XIV aan de parochiekerk van de H.H. Petrus en Paulus te Schaesberg.

1774 Augustus 12. Van Clemens XIV aan de parochiekerk van de H.H. Petrus en Paulus te Schaesberg.

1777 Maart 12. Van Pius VI aan de parochiekerk van Wanroy (N. Brab.).

1778 November 11. Van Pius VI aan de kerk der Kruisheeren van Ste Agatha (N. Brab.).

1779 Februari 21. Van Pius VI aan de kerk der Minderbroeders te Nijmegen.

1781 December 7. Van Pius VI aan de kerk van Pons St[ae] Helenae (Pont bij Gelder).

1781 Juni 1. Van Pius VI aan de parochiekerk van Beers (N. Brab.).

1787 Mei 7. Van Pius VI aan de kerk van het Oratorie te Kevelaer (Rijn-Pruissen).

1792 September 4. Van Pius VI aan de broederschap der H. Barbara in de Parochiekerk van Puyffelyck (Gelderland).

IX. KAPITTEL VAN DEN H. GEEST TE ROERMOND,
tot 1361 Kapittel van St Petrus te Odiliënberg en in 1566 vereenigd met het Kathedraal Kapittel te Roermond.

1343—1500. Cartularium van het Kapittel van St. Petrus te Odiliënberg en van den H. Geest te Roermond. Ms. 16e eeuw. Fol.

1600. „Register und Legerboeck der renthen, pachten, landeryen, hoeven, zynsen und ander incomsten so dat Eerw. Capittel der Cathedrael kercken des heyligen Gheest binnen Ruremundt, incommende heeft ex, antiquo corpore prebendarum et incorporationibus tam antiquis quam novis similiter ex eiusdem ecclesie presentiis." Fol.

1669. Ontvangst-register van geldrenten. 12°.

1671—1675. Idem. 8° obl.

1671—1687. Idem. 4°.

1675—1676. Idem. 4°.

Charters, op perkament zoover niet anders is vermeld.

1297 November 29. Met vidimus der schepenen van Roermond dd. 1375 Mei 12. Stuk III, pag. 220.

1322 April 6. „ III, „ 228.

1323 Februari 12. „ III, „ 229.

1350 April 10. Met transfix van 1392 Dec. 11 en 1414 December 20 (1). Stuk III, pag. 232.

1351 Augustus 31. Met transfix van 1388 Juli 22 (1). Stuk II, pag. 80.

1356 Maart 2. Statuten van het Kapittel. „ III, „ 374.

1357 Februari 22. „ III, „ 375.

1357 April 4. „ III, „ 235.

(1) Wij vermelden deze charters op den datum van den hoofdbrief, wijl uit geen hunner transfixen het verband met het Kapittel direct blijkt. De transfix van 1388 Juli 22 van den hoofdbrief van 1351 Aug. 31 en de transfix van 1381 Aug. 4 van den hoofdbrief van 1371 Mei 25, gelijk meerdere *hoofdbrieven*, behelzen overdrachten ten behoeve van den kanonik Gerard Muggenbroek of zijne familie, die, gelijk uit andere charters blijkt, stichtingen en schenkingen aan het Kapittel deed.

1360 Mei 25. Stuk III, pag. 237.

1361 Maart 5. Overbrenging van het Kapittel naar Roermond. Stuk III, pag. 237.

1361 Maart 17. Idem. „ III, „ 237.

1361 April 3. Idem. „ III, „ 237.

1361 April 8. Idem. „ III, „ 238.

1363 September 22. „ III, „ 238.

1368 Februari 9. „ III, „ 240.

1371 Mei 25. Met transfix 1381 Aug. 14 (1). „ III, „ 241.

1372 Mei 13. Stuk III, pag. 378.

1375 Mei 12. Vidimus van den hiervoor genoemden brief van 1297 November 29.

1376 October 19. Stuk III, pag. 242—243.

1376 November 6. „ III, „ 243.

1376 November 6. „ III, „ 243.

1377 Juli 15. „ III, „ 243—244.

1382 Juli 31. „ III, „ 245.

1385 Maart 2. „ III, „ 246.

1388 Juli 27. „ III, „ 247.

1389 Maart 7. „ II, „ 81—82.

1390 Maart 7. Met transfix van 23 Nov. 1391. (2). Stuk III, pag. 248.

1390 October 28 „ III, „ 249.

1392 December 27. „ III, „ 250.

1394 Februari 2. Zie p. 472 op 1430 Juli 13.

1394 December 8. „ III, „ 250.

---

(1) Zie noot op page 469.

(2) Deze transfix is als het ware het supplement van den hoofdbrief, als nl. behelzende eene schenking aan eene stichting in den hoofdbrief beschreven; daarom zijn deze charters vermeld op den datum des hoofdsbriefs.

1397 Mei 25. Stuk III, pag. 251.

1398 Maart 17. „ III, „ 251—252.

1399 Juni 7. „ III, „ 252.

1399 Juni 20. „ III, „ 252.

1400 Juni 24. „ III, „ 253.

1403 Juni 25. „ II, „ 82.

1404 December 8. „ III, „ 285.

1408 April 9. „ III, „ 256.

1409 Februari 1. Transfix van een brief van 1390 November 17.
Stuk III, pag. 249—250.

1411 September 2. „ II, „ 83.

1415 September 7. „ III, „ 387.

1419 Februari 14. „ III, „ 388.

1422 Mei 11. „ III, „ 260.

1422 Juni 20. „ III, „ 261.

1422 October 15. „ II, „ 83.

1424 April 14. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de in erfpachtneming van een huis, tusschen de woningen van het kapittel van den H. Geest gelegen.

1425 Februari 15. Stuk III, pag. 390.

1425 Augustus 20. „ III, „ 390—391.

1425 December 10. „ III, „ 391.

1428 Januari 6. „ III, „ 263—264.

1428 Februari 2. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de overdracht van eene jaarlijksche rente van 1 Overlandschen Rijnschen gulden ten behoeve der presentie des Kapittels.

1428 Augustus 1. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de overdracht van eene jaarlijksche rente, zijnde transfix van een schepenbrief van Roermond van 1408 Januari 25.
Stuk II, pag. 83.

1429 October 10. „ III, „ 391—392.

1430 Mei 14. Arnold Neutken en zijn zoon Pieter verkoopen aan Johan van Essen, pastoor te Echt, een huis, gelegen te Roermond „achter der muyren opt oever bij heeren Werners thorne.

Zegels verloren.

1430 Mei 27. Stuk III, p. 264–265.

1430 Juni 1. „ III, p. 392—393.

1430 Juli 13. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de overdracht van de 2e helft van een jaarcijns (de overdracht van de 1e helft geschiedt in den hoofdbrief van 1394 Februari 2) ten behoeve der presentie.

1430 September 6. Met transfix van Sept. 9. (1) Stuk III, pag. 393.

1430 October 9.	„ III,	„	394–395.
1430 December 1.	„ III,	„	395—396.
1431 Mei 6.	„ III,	„	265.
1431 Juni 1.	„ III,	„	396.
1433 November 7.	„ III,	„	397.
1437 Juni 8.	„ III,	„	399.
1437 December 22.	„ III,	„	399–400.
1438 Maart 17.	„ III,	„	400.
1439 Mei 1.	„ III,	„	401.

1440 April 25. Transfix van een charter van 1438. Stuk III, pag. 270—271.

1450 Augustus 14. „ III, „ 275—276.

1451 Juli 8. Brief van den laathof van Asselt, bevestigende de overdracht van een bunder land aan Johannes Moelener.

1451 September 30. Stuk III, pag. 402.

(1) In den transfixbrief wordt door den Aartsdiaken van Kempenland eene machtiging tot incorporatie gegeven, welke de Bisschop van Luik in den hoofdbrief geeft. Daarom zijn beide charters op den datum van den hoofdbrief vermeld.

1454 September 27. Overdracht van 1 malder rogge ten behoeve der presentiën en 1 malder ten behoeve van den roededrager. (Transfix van een brief van 1396 Maart 12).

1455 Juli 24.	Stuk I, pag. 208.
1457 Februari 14.	„ III, „ 404.
1457 Juli 20.	„ III, „ 404.
1458 Juli 22.	„ III, „ 405.

1458 Augustus 9. Schepenbrief van Roermond, bevestigende den verkoop en de overdracht van een huis in de Heygestraat aan het Kapittel van den H. Geest. Transfix van een brief van 1458 Juli 24.

1460 Februari 5. Met transfix van 1460 Juni 10, zijnde eene notarieele akte ter bevestiging. Stuk III, pag. 405.

1460 Mei 12.	„ III, „ 280.
1460 Juni 28.	„ III, „ 405—406.
1460 November 19.	„ III, „ 280.
1461 Juli 3.	„ III, „ 406—407.
1462 Juni 6.	„ III, „ 407.
1463 Februari 1.	„ III, „ 281—282.

1468 Januari 13. Schepenbrief van Roermond, bevestigende het getuigenis onder eede van Maes en Ruth Timmerman, dat zij „oever twintich jair neest verleden off langher" in de kerk van Vlodrop getimmerd hebben en het schip van die kerk hebben helpen maken en dat zij „due ter tijt geynen sulre in der vurscreven kircken gemaeckt en vonden, dan eyn cleyne geleympt kemerken gemaickt aen den clocken thoern dair men nyet wail eyne kuwe ynne hedde mogen setten."

Zegels verloren.

1468 Maart 17.	Stuk III, pag. 409—410.
1469 December 27.	„ III, „ 410—411.
1471 Juni 4.	„ III, „ 283.

1472 April 7. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de overdracht van een jaarlijkschen cijns van 1 Rijnschen gulden aan de presentie. Transfix van een charter van 1457 Februari 19.

1473 Juli 9. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de aflossing van een jaarlijksche rente van 3 Rijnsche guldens door het Kapittel.

1475 April 14. Stuk III, pag. 413.

1476 November 16. „ III, „ 286.

1479 Januari 17. Tranfix van een charter van 1453 Februari 24, met een transfix van 1470 December 4. Stuk III, pag. 403.

1479 November 22. „ III, „ 288.

1480 Januari 19. Transfix van een charter van 1471 Juli 19. Stuk III, pag. 411.

1480 Maart 16. „ III, „ 288—289.

1480 Maart 27. „ III, „ 289.

1482 Februari 6. „ III, „ 416.

1482 Maart 12—September 3. „ III, „ 289—290.

1485 Augustus 11. „ III, „ 291—292.

1486 December 27. „ III, „ 293.

1487 Februari 19. „ III, „ 293.

1487 December 26. „ III, „ 293—294.

1489 October 1. „ III, „ 419.

1490 Januari 27. „ III, „ 295.

1491 Juni 9. „ III, „ 295.

1491 Juni 9. „ III, „ 296.

1491. „ III, „ 296.

1493 Februari 14. „ III, „ 420.

1493 Augustus 15. „ III, „ 297.

1494 Augustus 10. „ III, „ 421.

1496 Februari 3. „ III, „ 423.

1500 Mei 9. „ IV, „ 93.

1500 Juni 10. Omslag 14 n°. 12 (Op papier)	Stuk	I,	pag.	340.
1502 Januari 25.	„	III,	„	298—299.
1509 Augustus 4.	„	III,	„	424.
1511 Maart 27.	„	IV,	„	96.
1515 November 23.	„	IV,	„	98.
1517 Maart 2.	„	IV,	„	99.
1517 April 27.	„	III,	„	299—300.
1520 Februari 3.	„	IV,	„	100.
1520 Februari 25.	„	IV,	„	100—101.
1521 October 5.	„	IV,	„	101.
1527 Februari 1.	„	IV,	„	102—103.
1530 Maart 18.	„	III,	„	300.
1532 Maart 20.	„	IV,	„	105.

1532 Augustus 13. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de stichting van een jaargetijde in de kapittelkerk van den H. Geest aldaar, met een Gelderschen gulden jaarlijksche rente. Transfix van een brief van 1413 Mei 16, met transfixen van 1490 Augustus 14 en 1491 April 9.

Orig. op perkament.

1535 September 4. Stuk IV, pag. 105.

1536 Februari 5. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de overdracht van een stuk akkerland, groot 7 morgen, naast het land van het Gasthuis gelegen.

1536 Maart 16.	Stuk	IV,	pag.	105.
1540 Februari 28.	„	IV,	„	107.
1542 Mei 26.	„	IV,	„	107.
1544 Augustus 8.	„	IV,	„	108.
1548 Januari 21.	„	IV,	„	109.
1548 Januari 28.	„	IV,	„	109.
1549 October 26.	„	IV,	„	110—111.

1556 Januari 24. Schepenbrief der „dinckbanck van für der Haeghen", transfix van een charter van 1544 Juli 24, waarbij een cijns van 5 Brab. gulden aan Arett Bruynincks van Achellen, kanonik van den H. Geest, wordt overgedragen.

1560 Januari 10. Stuk IV, pag. 115.

1561 November 26. „ IV, „ 116—117.

1569 Juni 28. Verklaring der schepenen van „Ulenberghe", betreffende het overgeven van een pachtbrief des kapittels van den H. Geest aan den pachter van Dalregoet (Ingen Daill) te Odiliënberg. Zegel der Sepulchrienen te Odiliënberg.

1573 Februari 22. Stuk IV, pag. 119—120.

1583 Augustus 24. „ IV, „ 125.

1584 Januari 5. „ IV, „ 126.

1585 Januari 10. „ IV, „ 126—127.

1586 Juni 14. „ IV, „ 128.

1592 November 10. „ IV, „ 132—133.

1595 Juni 21. „ IV, „ 134.

1600 Juni 23. „ IV, „ 138.

1601 Mei 1. „ IV, „ 139.

1604 September 15. „ IV, „ 141.

1606 Juni 8. „ IV, „ 144.

1606 December 22. „ IV, „ 144—145.

1611. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende de erkenning van verkoop aan Christoffel Schenk van Nijdeggen, heer van Hillenraad, van rentebrieven, gevestigd op die gemeente van 1577 December 27, 1593 April 23 en 1579 November 30. Zie stuk IV, p. 122 en 133.

1616 Juli 16. Stuk IV, pag. 151.

1619 Augustus 22. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende de overdracht eener jaarlijksche rente van 12 dubbele Spaansche ducatons aan Maria Puitlincks.

In dorso: 1630 September. Overdracht dier rente aan haren broeder en hare erfgenamen.

1621 Februari 13. Stuk IV, pag. 230.

1619 Augustus 22. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende de overdracht eener jaarlijksche rente van 18 gulden 15 stuiver Roermondsche munt, aan het Begijnhof te Roermond.
In dorso: 1622 November 29. Aflossing van die rente door Petrus Pollius, deken van het Kathedraal Kapittel te Roermond.

1623 October 1. Stuk IV, pag. 231—232.

1624 Maart 30. „ IV, „ 232.

1625 April 10. „ IV, „ 233.

1625 April 12. „ IV, „ 233.

1625 April 16. Schepenbrief van Linne, transfix van een charter van 1616 April 1. Door den transfix wordt de rente, in den hoofdbrief vermeld, aan Petrus Pollius, deken van het kapittel, ten behoeve van het altaar van St. Silvester in die kerk overgedragen. Stuk IV, pag. 149.

1625 Juni 18. „ IV, „ 233.

1625 October 20. „ IV, „ 234.

1627 Januari 16. „ IV, „ 235.

1627 Januari 16. „ IV, „ 235—236.

1627 Maart 1. „ IV, „ 236.

1627 Juni 1. „ IV, „ 236—237.

1627 Augustus 23. „ IV, „ 237.

1630 December 4. „ IV, „ 241.

1619 Augustus 22. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende de overdracht door de regeerders van Swalmen eener jaarlijksche rente van 60 Roermondsche guldens.
In dorso: 1630 December 24. Aflossing der rente door den deken Hueckhoven.

1639 Juli 7. „ IV, „ 279.

1648 October 1. „ IV, „ 293.

1651 November 24. „ IV, „ 296.

1655 Augustus 11. „ IV, „ 386.

1655 Augustus 19. Stuk IV, pag. 386.

1655 Augustus 28. „ IV, „ 387.

1659 Juli 31. „ IV, „ 400.

1662 Maart 2. „ IV, „ 407.

1655 September 23. Brief des laathofs van Asselt, inhoudende „erfbuytinge" (erfwisseling) tusschen het Kapittel en François Bitot, gouverneur van Roermond.

1662 Mei 27. Schepenbrief van Swalmen, waarbij wordt bevestigd de opname van 1100 specie-rijksdaalders bij het Kathedraal Kapittel.

1665 Februari 13. Schepenbrief van Echt, waarbij wordt bevestigd de opname van een kapitaal van 100 gulden Roermonds bij het Kapittel.

1665 Mei 11. Schepenbrief van Echt, waarbij wordt bevestigd de opname van een kapitaal van 100 gld. Roermonds bij het Kapittel.

1666 Maart 20. Stuk IV, pag. 421.

1666 Augustus 10. Schepenbrief van Echt, bevestigende geldopname van 310 gld. Roermondsch bij het Kapittel.

1669 Juli 31. Stuk IV, pag. 433—434.

1674 Januari 28 „ IV, „ 444.

1674 Maart 29. Schepenbrief van Linne, bevestigend de geldopname door het dorp Linne bij het Kapittel.

1674 April 24. Stuk IV, pag. 446.

1681 Januari 6. Schepenbrief van Swalmen, bevestigend de overdracht van een rentebrief op de gemeente Swalmen van 260 rijksdaalders. Met transfix van 1735 December 6.

Blijkens een dorsale inscriptie heeft die brief behoord aan het beneficie, gefondeerd door den Eerw. Heer Christianus Helmers. Uit de twee charters zelve blijkt niet de relatie tot het Kapittel.

1684 Maart 24. Schuldbekentenis van het kapittel ten behoeve van Robertus Nicolaus Elsrack, priester, wegens eene som van 300 rijksdaalders specie.

1693 October 6. Proces-verbaal door J. A Furen, kanonik en Hendrik Henrici, rentmeester van het Kapittel, die, als ge-

volmachtigden van dit Kapittel, de steenen grenspalen naast de eigendommen onder Odiliënberg gelegen, waarvan de tienden aan het Kapittel toebehoorden, hadden gelegd.

1701 November 21. Breve van paus Clemens XI, waarbij hij het Kapittel kennis geeft van de bevestiging van Angelus d'Ongnies en d'Estrée als bisschop van Roermond.

1701 November 21. Breve van denzelfde, aan de geestelijkheid van de stad en het diocees Roermond hetzelfde mededeelend.

1709 Mei 27. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de opname van een kapitaal van 150 pattacons, behoorende aan het altaar van O. L. Vrouw in de Kathedraal.

1710 October 29. Vergunning van het Hof van Gelder te Roermond voor Tilman Edmund Woestingh van het „placitum regium" tot het ten uitvoer leggen eener pauselijke bul, gedagteekend uit Rome den 10^{en} Maart 1709, waarbij hij tot kanonik en cantor der Kathedrale kerk te Roermond benoemd is.

1713 November 28. Schepenbrief van Swalmen, waarbij een kapitaal van 200 pattacons permissiegeld wordt opgenomen door de heerlijkheid Swalmen van den bezitter der prebende theologaal, door kanonik van Elsrack gesticht. Transfix van een schepenbrief van Swalmen van 1688 Januari 27, waarbij een schuldbrief dezer gemeente, van gelijk bedrag aan de weesmeesters te Roermond wordt verkocht.

1716 Juni 9. Transfix van een charter van 1661 Juni 30 met transfixen van 1711 Februari 3 en 1711 Juli 20.

Stuk IV, pag. 404.

1716 Augustus 5. Octrooi van het Hof van Gelder te Roermond aan het Kapittel der kathedrale kerk aldaar tot het verkoopen van een bouwhof gelegen te Leeuwen onder de heerlijkheid Dalenbroek, onder voorwaarde, dat de daarvan komende gelden binnen zes maanden op eene andere wijze belegd worden.

1721 Mei 28. Breve van paus Innocentius XIII, waarbij hij het Kapittel kennis geeft van de bevestiging der benoeming van Frans Lodewijk de Sanguessa tot coadjutor van den Bisschop van Roermond, met recht van opvolging. (Doos XIV, N°. 9, G.A.)

1728 Juni 20. Schepenbrief van Roermond, bevestigende geldopname door schepenen en raad dier stad van 1000 pattacons specie Spaansche munt, van het kapittel „veteris corporis". (1)

Op papier.

(1) Dat is de oudere prebenden.

1732 December 4. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende eene geldopname van 360 pattacons bij het Kathedraal Kapittel. Op papier.

1735 Maart 29. Schepenbrief van Venlo, bevestigende den verkoop van een kapitaal van 2000 pattacons, staande op de Staten van het Oostenrijksch Overkwartier, aan het Kapittel door den rentmeester Balthazar Thomassen, volmacht hebbende van Joannes Dominicus Swart, hofraad van den Keurvorst van den Paltz.

1739 Februari 19. Confirmatiebrief van Frans Lud. Sanguessa, bisschop van Roermond, van de stichting van drie wekelijksche missen in de kerk van Kuckhoven, die door Joannes Ollers, primissarius der parochiekerk van Coslar, gedaan werd.

1746 Maart 28. Breve van paus Benedictus XIV aan het Kapittel van Roermond, inhoudende de bevestiging van Joseph Antoon de Robiano als bisschop van Roermond.

1758 April 6. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de opname van een kapitaal van 100 pattacons bij den rector van het altaar O. L. Vrouw in de kathedrale kerk te Roermond.

1779 November 15. Schepenbrief van Venlo, bevestigende de overdracht van een kapitaal van 2900 pattacons, staande op de onraadspenningen van het Overkwartier (Staatsch gedeelte) aan de bedienaars der Vogliaansche prebenden van het Kapittel. Transfix van een schepenbrief van Venlo van 1764 October 22.

1784 December 14. Octrooi van het Hof van Gelder te Roermond aan het Kapittel te Roermond, tot het op intrest nemen eener som van 18400 pattacons.

1785 December 1. Octrooi van het Hof van Gelder te Venlo aan het Kathedraal Kapittel van Roermond, tot het in bezit nemen der tienden, gelegen onder Posterholt in het ambt Montfort, welke tienden, toebehoord hadden aan de gesupprimeerde Karthuizers te Roermond en die het Kapittel den 8en November l.l. bij koop verkregen had.

1786 Juli 13. Brieven van relief van het Hof van Gelder te Venlo voor Godefridus Adrianus Emmanuel van Afferden, advokaat, ten behoeve van het Kathedraal Kapittel te Roermond, met de tienden te Posterholt, in het ambt Montfort gelegen.

1789 Mei 13. Octrooi van het Hof van Gelder te Venlo, aan het Kapittel te Roermond, om, ten gevolge van een akkoord met J. F. Schoolmeesters, pastoor te St. Odiliënberg, over te gaan tot

den openbaren verkoop der reëele goederen, tot het corpus dier pastorie behoorende.

1791 Juli 18. Indult van paus Pius VI tot suppressie van een kanonikaat voor den tijd van 40 jaren tot delging van schuld, aan het Kapittel der Kathedraal te Roermond.

1792 November 8. Benoeming van den pastoor van Velden door Christiaan August, baron van Wymar, heer te Arcen en Velden.

Dubia.

1415 September 7. Overdracht ten behoeve van Vos.
Stuk III, pag. 387.

1537 April 24. Schepenbrief van Nijmegen, bevestigende den verkoop en de overdracht aan Henrich Uwens, brouwer, van eenen weerd, onder Leuth bij Nijmegen gelegen.

1539 September 2. Schepenbrief van Echt, bevestigende den verkoop eener jaarlijksche rente van 2 bescheiden Hornsche guldens. (Later heeft deze brief behoord aan de kosterij te Echt.)

1548 Februari 6. Schepenbrief van Nijmegen, bevestigend den verkoop en de overdracht van een vierde deel van een „camp landtz" onder Leuth bij Nijmegen gelegen, ten behoeve van de weduwe Hendrik Uwens.

1579 Januari 13. Schepenbrief van Heumen-Malden-en-Beek, bevestigende verkoop en overdracht van landerijen onder Heumen-Malden-en-Beek gelegen, aan Johan van Kessel.

X. OFFICIALAAT VAN HET BISDOM ROERMOND ALDAAR.

1659 December 4. Schrijven van Hieronymus, abt van Koningsberg, pauselijk internuntius in België en het graafschap Bourgondië, opdragende aan den officiaal van Roermond de uitvoering der dispensatie in den derden graad van bloedverwantschap, die hij aan Henricus Gulies en Mechtildis Moedercamp verleend heeft.

Orig. op perkament.

1668 Mei 24. Breve van paus Clemens IX, aan de Bisschoppen van Namen en Roermond of aan hunne officialen de beëindiging opdragende van een proces tusschen Ignatius Boelmans en Anna Raedermaeckers, dat voor zijn auditor Bernardinus Scannelli gebracht was.

Orig. op perkament.

1685 April 6. Schrijven van Sebastianus Antonius, graaf van Tanara, pauselijk nuntius voor België, aan den officiaal van Roermond, waarbij dispensatie in bloedverwantschap voor het aangaan van een huwelijk.

Orig. op perkament.

1695 November 13. Breve van paus Innocentius XII, belastende den officiaal van Roermond met de dispensatie in bloedverwantschap, na degelijk ingesteld onderzoek.

Orig. op perkament.

1751 Juli 14. Breve van paus Innocentius XIV, belastende den officiaal van Roermond met het geven van dispensatie in bloedverwantschap en huwelijksbelofte.

Orig. op perkament.

1764 November 14. Breve van paus Clemens XIII, belastende den officiaal van Roermond met de dispensatie in bloedverwantschap voor een huwelijk.

Orig. op perkament.

1769 Januari 11. Breve van paus Clemens XIII, belastende den officiaal van Roermond met de dispensatie in bloedverwantschap voor het aangaan van een huwelijk.

Orig. op perkameut.

1771 Juni 26. Breve van paus Clemens XIV, waarbij de officiaal van Roermond belast wordt met de dispensatie in aanverwantschap, voor een huwelijk tusschen Jacob Buschers en Marie Heydiens.

Orig. op perkament.

1793 Juli 3. Schrijven van Caesar Brancadoro, pauselijk nuntius te Brussel, belastende den officiaal van Roermond met de huwelijksdispensatie wegens bloedverwantschap, verleend aan Mathias Verhaeg en Sybilla Hendrixhs.

Orig. op perkament.

XI. SEMINARIE VAN HET BISDOM ROERMOND ALDAAR.

1621 September 7. Schuldbekentenis. Stuk. IV, pag. 238.

Perkament.

1666 Januari 23. Schuldbekentenis. Stuk IV, pag. 420.

Perkament.

1726 November 21. Schepenbrief van Roermond, waarbij wordt verklaard, dat Henricus Natalis van Baerll, als gevolmachtigde van zijne huisvrouw en van Anna Eleonora Gilkens, zijne schoonzuster, verkoopt aan de provisoren van het bisschoppelijk seminarie te Roermond hun ouderlijk huis, gelegen, op de „Hamstrate" aldaar.

Orig. op perkament met drie zegels in groen was.

1740 October 12. Testamentaire beschikking van Frans Lud. Sanguessa, bisschop van Roermond, ten gunste van het seminarie, bij geval van een renuntiatie door de Minderbroeders aldaar.

Omslag G. A. 46, N°. 35. Op papier.

1768 December 16. Schepenbrief van Roermond, waarbij wordt verklaard, dat de Staten van Oostenrijksch Gelderland opgenomen hebben van pater Herfs, als regent van het bisschoppelijk seminarie, de som van 200 pattacons.

Perkament.

1779 Juli 28. Opname eener som van 1400 Brabantsche gulden door de Staten van Oostenrijksch Gelderland van het seminarie.

Broederschappen te Roermond.

XII. BROEDERSCHAP VAN HET H. SACRAMENT IN DE PAROCHIEKERK.

1595—1783 Register van het broederschap van het H. Sacrament des Altaars in de Kathedrale kerk te Roermond; met de statuten der broederen. 4°.

Catalogus Guillon, N°. 89.

Charters.

1353 Mei 16.	Doos VI, n°. 54.	Stuk III, pag. 232.
1360 April 23.	„ VI, n°. 43.	„ III, „ 236—237.

1457 December 20. Overdracht van eene jaarlijksche rente van 1 Rijnschen en 1 Postulaatgulden. Transfix van brieven van 1451 Augustus 29 en 1457 December 5.

1458 Januari 30.	Doos V, n°. 9.	Stuk II, pag. 87.
1458 Februari 1.	„ VI, n°. 27.	„ III, „ 278.
1459 Mei 14.	„ VI, n°. 95.	„ III, „ 279.
1460 April 20.	„ VI, n°. 61.	„ III, „ 280.

1461 September 26. Transfix van een charter van 1460 September 6. Doos VII G.A., n°. 49. Stuk III, pag. 401.

1463 April 25. Transfix van een charter van 1389 Augustus 8. Doos VI G.A., n°. 57. Stuk III, pag. 248.

1467 Februari 1.	Doos VII, n°. 53.		Stuk III, pag. 409.
1470 December 12.	„ VI, „ 89.	G.A.	„ III, „ 283.
1490 Januari 3.	„ V, „ 17.	G.A.	„ II, „ 90.
1507 Juli 24.	„ X, „ 8.	G.A.	„ IV, „ 95.
1510 Maart 20.	„ V, „ 16.	G.A.	„ II, „ 90.
1511 Mei 21.	„ VIII, „ 36.	G.A.	„ IV, „ 96.
1511 October 9.	„ VII, „ 57.	G.A.	„ IV, „ 97.

XIII. BROEDERSCHAP VAN HET H. GRAF.

1366 Mei 25. Transfix van een charter van 1336 Mei 3. Doos VIII, no. 39 G.A. Stuk III, pag. 369–370.

1372 Augustus 29. Transfix van een charter van 1341 April 23. Doos VI, n°. 45 G.A. Stuk III, pag. 230.

XIV. BROEDERSCHAP EN KAPEL VAN ST. CORNELIS.

1415 Maart 24. Overdracht ten voordeele van het broederschap. Stuk II, pag. 81.

1421 Januari 16. Idem ten voordeele van de kapel. Transfixen van een charter van 1385 Augustus 9. Stuk II, pag. 81.

XV. O. L. VROUWE BROEDERSCHAP „OP DER PORTEN".

1490—1753. „Oude en nieuwe stifftinghen, statuten ende renten des autaers ende broederschaps van O. L. Vrouwe" te Roermond. Reg. fol.

Catalogus Guillon, n°. 94.

Charter.

1470 September 5. Doos VI, n°. 88 G.A. Stuk III, pag. 283.

Stukken op papier.

1665 October 20.	Omslag G. A.	37	N⁰.	29.	Stuk IV,	pag.	418.
1668 Juli 13.	„ „	37	„	29.	„ IV,	„	430.

XVI. BROEDERSCHAP VAN ST. JACOB.

Charters.

1472 December 8.	Doos VII, n⁰. 33.	Stuk III, pag.	412.
1588 Juni 23.	„ VIII, „ 21.	„ IV, „	130.

XVII. BROEDERSCHAP VAN SINT ANNA EN LENDERICH.

1518 November 29. Doos III, n⁰. 49. Stuk I, pag. 222.

XVIII. BROEDERSCHAP VAN SINT JAN EN SINT MATTHYS.

1615. Rekenboek op papier — 1413 en later. Ledenlijst op perkament. Later bijeengebonden.

Catalogus Guillon, N⁰. 90.

1696 December 7. Schepenbrief van Linne, bevestigende de opname van 50 pattacons tegen een jaarrente van 6, bij deze broederschap door Peter van Vlodrop.

Perkament.

XIX. BEGIJNHOF.

15ᵉ Eeuw. Cartularium van het Begijnhof te Roermond. Perk.

15ᵉ en 16ᵉ Eeuw. Een register met copieën van rentebrieven enz. (Cartularium.) Schrift der 16ᵈᵉ eeuw, later aangevuld.

Catalogus Guillon, N⁰. 141.

1409 Augustus 13. Schepenbrief van Roermond, bevestigende de stichting in de kerk van het Begijnhof van het jaargetijde van Heyn Duymen en Metten zijn vrouw.

Perkament.

1438 October 16. Schepenbrief van Kessel, bevestigend een overdracht van een cijns van 2 malder rogge en 2 kapoenen aan den pastoor van het Begijnhof.

Transfix van een schepenbrief van Kessel van 1429 October 18. Perkament.

1470 Juni 15. Perkament. Stuk IV, pag. 89.

1486 October 1. „ „ III, „ 293.

1493 Augustus 5. (Catalog. Guillon, N°. 299.) „ III, „ 297.

1498. „ „ „ III, „ 398.

1501 Augustus 28. Transfix van een charter van 1419 Maart 13, met andere transfixen van 1447 Augustus 31, 1448 Mei 24, 1492 Mei 24. Stuk III, pag. 388, 389.

1515 December 5. Perkament. „ IV, „ 98.

1519 Februari 9. Transfix van een charter van 1481 October 22. Stuk III, pag. 418—419.

1453 Januari 6. Perkament. „ IV, „ 111—112.

1558 Augustus 10. „ „ IV, „ 114.

1569 November 10. „ „ IV, „ 119.

1576 November 5. „ „ IV, „ 121.

1619 Juli 16. „ „ IV, „ 153—154.

1660 Mei 11. „ „ IV, „ 402.

1719 Juli 11. Schepenbrief van Swalmen, bevestigende de opname van een kapitaal van 150 Rijksdaalders, goede permissie munt, door de gemeente Swalmen bij het Begijnhof te Roermond. Transfix van een charter van 1668 Augustus 27, met een charter van 1697 November 27.

Perkament.

1279 Juli. Copie op papier. Stuk II, pag. 392.

1324 Maart 2. „ „ II, „ 392.

1431 Maart 24. Copie op papier. Stuk II, pag. 392.

1432 Juli 10. „ „ „ II, „ 393.

1670 Augustus 27. Omslag G. A. 46 no. 20. Protestatie van de moeder en discreten van het Begijnhof tegen het gerucht, alsof zij opdracht gegeven hadden tot overdracht of verkoop van het Begijnhof aan eene andere geestelijke instelling.

Copie op papier.

1693 Augustus 17. Akte van schenking met verschillende verklaringen, betreffende de vervulling der voorwaarden in het stuk vermeld.

Op papier.

XX. COLLEGIE DER JESUIETEN TE ROERMOND. (1)

1645 en volgende jaren. Rationes menstruae. Reg. fol. 4o.

1725—1727. Betaling van arbeiders. Reg. fol.

1751. Annotanda pro collegio Ruraemundano. Reg. fol. obl.

18e Eeuw. Ontvangst- en uitgavenregister. Reg. kl. 4o.

1609—1772. Archieven van het Jesuietencollege te Roermond, zoover zij in laatstgenoemd jaar te Roermond zijn achtergelaten en niet naar Brussel zijn gevoerd; bevattende: correspondentie, rekeningen, titels en pachtbrieven van goederen te Maesniel, Odiliënberg enz., over de goederen ingebracht door leden der Societeit, stukken van processen; documenten betreffende staties der Jesuieten in de Zeven Vereenigde Provinciën, eenige stukken getiteld: „negotia externorum". Onder deze laatste de volgende stukken door Sivré afzonderlijk vermeld en gedeeltelijk verkeerdelijk geclasseerd:

In het oud-Geldersch archief:

1661 Februari 15. Omslag 37, No. 42. Libellus apologeticus nostri patris P. Valeriani ord. Cap. contra P. P. Societatis.
Stuk IV, p. 218.

1619 September 15. Hofarchief. Omslag 54, No. .66. Decreet van het gerecht der stad Wijk bij Duurstede in zake het different op rekwesten tusschen Joh. van Isendoorn, schout officii nom.

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het Algemeen Rijks-archief te Brussel.

requirant ter eenre, en eenige personen, die eene predicatie van pater Foppens op 5 Juli 1679 hadden bijgewoond, ter andere zijde, deze laaatsten in eene boete veroordeelende.

In het gemeente-archief:

1586 Januari 5.	Omslag 13,	n°. 52.	Stuk I,	pag. 258—259.
1599 Januari 26. (negotia externorum).	„ 34,	„ 17.	„ IV,	„ 138.
1609 Mei 22. (Idem.)	„ 34,	„ 16.	„ IV,	„ 146.
1609 Juli 24. (Idem.)	„ 34,	„ 15.	„ IV,	„ 147.
1634 April 27.	„ 3,	„ 34.	„ III,	„ 146–147.
1634 October 14.	„ 29,	„ 15.	„ III,	„ 149.
1647 Mei 13.	„ 29,	„ 18.	„ IV,	„ 289—290.
1648 Maart 28.	„ 23,	„ 19.	„ IV,	„ 290—291.
1648 April 5.	„ 33,	„ 20.	„ IV,	„ 291.

(over de benoeming van Calenus tot bisschop van Roermond, die van Jansenisme verdacht werd.
Hierover zal men de Jesuïeten, als deskundige theologanten geconsulteerd hebben).

1766 October 22. Omslag 54, no. 19. Schrijven namens het Hof van Gelder; met overzending van een plakkaat over het doceeren der plilosophie.

1753 October 16. Omslag 55, n°. 21. Aanteekening over twee fundaties van aalmoezen bij de Jesuïeten.

Alles samen in 9 portefeuilles en nog te classeeren.

17e en 18e Eeuw. Doodstijdingen van Jesuïeten elders overleden en gezonden aan de Jesuieten te Roermond. In 2 portef., alfabetisch gerangschikt.

Charters.

1419 Februari 14. Schepenbrief van Swalmen.

1514 September 8. Betreffende de hoeve „Speyck" te Maesniel.

1531 October 14. Stuk IV, p. 104.

1569 Augustus 7. Schepenbrief van Maesniel, betreffende eene jaarlijksche rente van 6 daalders.

1570 October 18. Schepenbrief van Maesniel, betreffende de hoeve de „Speyk" aldaar.
Met transfixen van 1593 April 23, 1573 Juni 1, 1574 Juni 10 en 1592 April 16.

1573 Maart 22. (2 exemplaren). Stuk IV pag. 120

1574 October 18. Schepenbrief van Maesniel, betreffende de hoeve de „Speyck" aldaar.

1577 Maart 31. Schepenbrief van Maasniel, waarbij opname bij Nicolaas Spe van eene som van 350 daalder. Stuk IV, p. 121.

Gecancelleerd. Orig. op perkament.

1577 Augustus 10. Schepenbrief van Maesniel, betreffende de hoeve de „Speyck" aldaar.

1579 Januari 24. Schepenbrief van Maesniel, betreffende de hoeve de „Speyck" aldaar.

1593 September 14. Schepenbrief van Maasniel betreffende de hoeve de „Speyck" aldaar.

1593 Februari 18. Idem, idem.

1603 Mei 16. Stuk IV, pag. 140.

1651 Januari 10. Stuk IV, pag. 295.

1653 Februari 1. Schepenbrief van Maesniel, betreffende den verkoop van een gedeelte van het „Maesbroeck" aldaar.

1659 October 21.	Stuk	IV,	pag.	400.
1617 Februari 5.	„	IV,	„	152.
1617 November 25.	„	III,	„	107.
1626 Juni 18.	„	IV,	„	235.
1628 Juli 7.	„	IV,	„	237—238.
1630 April 18.	„	III,	„	128.
1637 November 7.	„	III,	„	154.

1641 Februari 1. Schepenbrief van Antwerpen.

1643 Januari 31. Stuk IV, pag. 283.

1645 Juni 6. Minnelijke schikking, aangaande de hoeve de „Spik".

1645 Juni 23. Schepenbrief van S. Stevensweert, waarbij overdracht aen de Jesuïeten te Roermond van rechten op de hoeve de „Speyck" te Maesniel.

1645 Juni 23. Schepenbrief van Echt, waarbij overdracht aan de Jesuïeten te Roermond van een aandeel in de hoeve de „Spik" te Maesniel.

1645 Juni 26. Schepenbrief van Montfort, betreffende de hoeve de „Speyck" te Maesniel.

1646 October 22. Betreffende den aankoop van de pachthoeve de Spik te Maesniel door de Jesuïten van Roermond.

1647 October 10. Stuk IV, pag. 290.

1650 December 16. Verkoop van den hof 't Sittard te St. Odiliënberg aan de Jesuieten te Roermond; met andere stukken dienaangaande.

1662 November 3. Legitimatie-brieven door Philips IV, Koning van Spanje, in zijn Hof te Roermond, voor Louisa, dochter van Vincent Siceram, schepen te Roermond, en van Lucretia Gerards. (1)

1663 December 20. Kwitantie aan haar wegens de legitimatiekosten, door den Ontvanger-generaal van 's Konings domeinen.

1666 September 23. Opname van een kapitaal van 600 pattacons bij Jan Bapt. Bierens, kanonik te Aken.

1667 September 20. Schepenbrief van Asselt en Swalmen waarbij opname van een kapitaal van 314 gulden.

1669 Juli 11. Schepenbrief van St. Odiliënberg, betreffende de opname eener som van 200 rijksdaalders bij Judocus van den Hove ten behoeve van dat dorp.

1680 Juni 3. Brief van aggreatie, wegens den koop en ordinantie tot het investieeren van de Groote en Kleine Diergaarde aan de Jesuieten te Roermond.

1681 Februari 8. Schepenbrief van St. Odiliënberg, betreffende kapitalen die de Jesuieten van Roermond hebben ten laste van het dorp St. Odiliënberg.

(1) Goederen van haar afkomstig werden later aan de Jesuieten geschonken, zoo zullen deze charters ook aan de Jesuieten zijn gekomen.

1684 November 16. Schepenbrief van St. Odiliënberg, waarbij opname door de Jesuieten te Roermond van een kapitaal van 400 specie-rijksdaalders.
In dorso: 1690 Maart 13. Aflossing van dat kapitaal.

1687 Mei 26. Schepenbrief van St. Odiliënberg, waarbij opname door de Jesuieten te Roermond van een hoofdsom van 1000 pattacons.
In dorso: 1690 Maart 4. Aflossing van die som.

1688 October 18. Opening van het graf van Johanna Baptista van Randeraedt, begraven in de kerk der Jesuieten.

1694 October 27. Schepenbrief van Herten, Merum en Ool, waarbij transport aan het college der Jesuieten te Roermond van een perceel gronds met verschillende stukken daartoe behoorende.

1710 Juni 23. Schepenbrief van Maesniel, waarbij opname van een kapitaal van 500 pattacons door de Jesuieten te Roermond.

1711 Augustus 6. Schepenbrief van Maasniel waarbij opname door de Jesuiten te Roermond van eene hoofdsom van 500 pattacons.
In dorso: 1715 October 6. Aflossing dier som.

1722 September 28. Schenking aan de Jesuiten door Petrus Claessens van land te Maesniel.

Op papier.

1725 December 10. Verheffing voor het Leenhof v. h. Staatsch Overkwartier te Venlo van den hof genaamd de Diergaarde te Echt.

Kloosters te Roermond.

XXI. KARTHUIZERS. (1)

1389 April 25.	Perkament.	Stuk	II, pag.	82.
1442 September 20.	„	„	III, „	273.
1472 September 14.	Omslag 31 N°. 23.	„	III, „	285.

Op papier.

---

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het Algemeen Rijksarchief te Brussel.

XXII. KRUISHEEREN. (1)

1566 April 16. Perkament. Stuk IV, pag. 118.

1677 Mei 13. Omslag 38 N°. 11. Sauvegarde van Alexander vrijheer van Spaan voor de hofstede de Roer, behoorende aan de Kruisheeren te Roermond.

Op papier.

XXIII. HIERONYMIETEN.

(Reguliere kanoniken, Congregatie van Windesheim).

Charters.

1444 Augustus 11.	Stuk	III,	pag.	273.
1445 Mei 22.	„	III,	„	274.
1446 April 4.	„	III,	„	274.
1446 Augustus 27.	„	III,	„	273—274.
1454 December 6.	„	II,	„	85.
1477 April 16. (Catal. Guillon, N°. 648.)	„	III,	„	414.
1479 Maart 17.	„	III,	„	414.
1481 December 16.	„	III,	„	415.
1484 April 4.	„	III,	„	290—291.
1492 Juni 13.	„	III,	„	296.
1509 Februari 14. (Catal. Guillon, N°. 648.)	„	III,	„	424.
1530 Mei 5.	„	IV,	„	104.
1555 October 3.	„	IV,	„	113—114.

XXIV. MINDERBROEDERS.

1311 Juli 21.	Perkament.	Stuk	III,	pag.	225.
1527 Februari 17.	„	„	IV,	„	103.

---

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het algemeen Rijksarchief te Brussel.

XXV. KLOOSTER VAN ST. THEOBALD OF TEWALD DER BEGAARDEN.

(3e orde van den H. Franciscus).

Charters.

1474 Maart 17.	(Catal. Guillon, No. 454.)	Stuk	III,	pag.	285.
1480 Januari 24.		„	III,	„	288.
1483 Juli 23.		„	III,	„	290.

XXVI. KLOOSTER MARIAGAARDE te Roermond. (1) Der Reguliere Kanonikessen.

1453 Maart 22.	Perkament.	Stuk	II,	pag.	85.
1455 Augustus 6.	„	„	II,	„	85.
1463 Juli 7.	„	„	II,	„	87.
1463 December 6.	„	„	II,	„	87.
1519 Juli 24.	„	„	IV,	„	99—100.
1636 Maart 1.	„	„	IV,	„	261.

1694 Juni 25. Aflaatsbrief van Reginaldus Cools, bisschop van Roermond, voor hen, die de kapel van den H. Jozef in hun klooster op zekere dagen bezoeken en de voorgeschreven gebeden verrichten zouden.

Op papier.

1730 November 7. Brieven van venia aetatis door het Hof te Roermond, aan Anna Gertrudis Crompvoet, oud 21 jaren, dochter van wijlen Arnold Crompvoet en Margaretha van Wessem, tot het verkoopen harer patrimonieele goederen „tot uitvindinge van haere dote ende speelpenninck", ten einde zich te kunnen begeven in het kanonikessen-klooster van Maria-Gaard te Roermond.

Orig. perkament met het beschadigde zegel van 't hof in rood was.

1670—1742. Eenige documenten op papier.

---

(1) Zie noot op pag. 492.

XXVII. GODS-BOOMGAARD OF ZWARTE AUGUSTINESSEN. (1)

(3e orde van St. Augustinus.)

1678—1784. Eenige documenten op papier, waaronder schrijven van den Bisschop van Roermond aan de zusters over het gedrag door haar te volgen na de suppressie door Jozef II.

1699 November 14. Vergunning van Reginaldus Cools, bisschop van Roermond, om aalmoezen in te zamelen.

Op papier.

1760 Augustus 30. Aflaatsbrief van paus Clemens XIII voor het bezoeken der kloosterkapel.

Op perkament.

XXVIII. MARIA-WEE. (Dominicanessen).

1744. Boeck der iaergetijden van alle afgestorve relegieusen, weldoenders, bichtvaders van het Clooster Maria-Wee. Reg. Kl. 4°.

1523 Maart 28. Perkament. Stuk II, pag. 91.

1704 Mei 16. Schepenbrief van St. Stevensweert bevestigende eene opname van 100 pattacons permissiegeld bij boven vermeld klooster.

1641. Quitantie van verrichte werkzaamheden. Op papier.

XXIX. KLOOSTER „GODSWEERT".

(Zusters der 3e orde van St. Franciscus).

1674. Statuten. Reg. kl. 4°.

18e eeuw. Manier van inkleeding; officie van de professie. Reg. kl. 4°.

1677 Januari. Schepenbrief van Postert (Posterholt), bevestigende de opname van 300 specie-rijksdaalders tegen eene rente van 18 en 3 oord-rijksdaalders.

---

(1) Zie noot op pag. 492.

XXX. CLARISSEN.

1518 April 28. Document betreffende „Susters hooff."
Afschrift op papier.

1766 Mei. Aflaatsbrief van Pius VI voor het bezoek van de kloosterkapel.
Perkament.

XXXI. CARMELITESSEN. (1)

1728 Juni 26. Goedkeuring door Franc. Lud. Sanguessa, bisschop van Roermond, van de stichting eener wekelijksche Mis in de kerk der zusters Karmelitessen te Roermond.
Op papier.

XXXII. URSULINEN.

1718 Februari 16. Verslag van de viering van het eerste jubilé der orde op dien dag.
Op papier.

Gilden te Roermond.

XXXIII. SNIJDERSGILDE.

1669 Juli 16. Schepenbrief van Roermond, waarbij opname bij het gilde der snijders van een kapitaal van 400 gulden.

XXXIV. GEWANDMAKERSGILD.

1584 Juni 7. Omslag 19 G. A., n°. 23. Op papier. Stuk II, p. 106.

1623 Febr. 16. Omslag 29 G. A., n°. 41. Op papier.
Stuk III, p. 118—119.

XXXV. KRAMERSGILD.

1576. Omslag 19 G. A., n°. 4. Op papier. Stuk II, pag. 99.

---

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het Algemeen Rijksarchief te Brussel.

XXXVI LEIDEKKERS- EN MUYREN (metselaars) -GILD.

1523 October 3. Omslag G. A. 19, n⁰. 15, op papier. Met afschrift. Stuk II, pag. 92.

Zegel van het oorspronkelijk afgevallen, van de copie nog aanwezig.

XXXVII. BROUWERSGILD.

1616 Mei 30. Omslag G. A. 26, n⁰. 1. Op papier. Stuk III, p. 103.

XXXVIII. LINNENWEVERSGILD.

1540 November 18. Omslag G. A. 13, n⁰. 25. Perkament. Stuk I, pag. 226.

XXXIX. MILITAIRE COMMANDANT van Roermond.

1632 Juni 27. Omslag G. A. 31, n⁰. 27. Op papier. Stuk IV, pag. 243.

1632 Aug. 16. „ „ „ 31, n⁰. 28. Op papier. Stuk IV, pag. 244–245.

16e eeuw. Minuut van een brief van Cicogna, commandant van Roermond, aan graaf Herman van den Berg.

XL. ELETTO EN ZIJN RAAD TE ROERMOND. (1)

1604 November 9. Omslag G. A. n⁰. 36, op papier. Stuk IV, pag. 142.

XLI. AUDITEUR-MILITAIRE TE ROERMOND.

1664 October 8. Benoeming van Godfried Lindtgens tot auditeur-militaire v/h. Overkwartier. Op perk. Stuk IV, pag. 337.

17e Eeuw. Fragment van een boek, waarin aanvragen van vonnis met advies van den auditeur.

1647, 1653, 1669. Losse stukken op papier.

(1) Titel van den gekozen overste van de gemutineerde Spaansche troepen.

XLII. MAJOOR-CONTROLEUR DER FORTIFICATIËN TE ROERMOND.

1749. Bestek en conditiën van reparatiën aan de vestingwerken; met bijbehoorende stukken. Op papier. Tot dit dossier behooren 2 kaarten. Zie hiervoor onder kaarten.

XLIII. ARCHIEF DER HEEREN VAN DAELENBROECK.

1457 Februari 27. In pandschapstelling der heerlijkheid door Johan, graaf van Nassau-Sarbruck en zijn gemalin Johanna van Loen, voor eene som van 5000 Rijnsche guldens, aan Godard van Vlodorp heer van Leuth en Katharina van Winandsrade, zijne echtgenoote.

Orig. op perkament. Zegel verloren.

Machtiging of Octrooien v. h. Hof van Gelder te Roermond tot belasting der heerlijkheid en prolongatie daarvan.

Op perkament.

1754 Maart 16. (Prolongatie) Met 8400 gld. Luiksch.

1775 Juli 28. Met 4000 pattacons.

1775 October 26. (Prolongatie) Met 1400 pattacons.

1775 October 26. Octrooi. Met 1000 pattacons en op 1781 Juli 1 prolongatie voor 6 jaar.

1777 Juni 27. Prolongatie met 6800 guldens wisselgeld.

1784 Juli 31. Octrooi voor 1000 pattacons.

1702—1772. Een register inhoudende akten in leenzaken betreffende het huis-Daelenbroeck. Fol.

1721—1723. Rekeningen-register van den rentmeester der heerlijkheid Daelenbroeck. Fol.

1740—1793. Een register inhoudende de „vaercijnzen" die jaarlijks door ingezetenen van Maesniel aan den heer van Daelenbroeck moesten woeden geleverd. (Dit register aangelegd in 1740 loopt tot 1793). Fol.

1765. Register der goederen gelegen onder Maesniel en Herten, die keurmedig, leenroerig en cijnsplichtig zijn ten behoeve van het huis Daelenbroeck. Fol.

18e eeuw. Dossiers processen der heeren van Daelenbroeck gevoerd voor het Hof van Oostenrijksch Gelder. In 2 portefeuilles.

XLIV. SCHEPENBANK VOOR DE HEERLIJKHEID DAELENBROECK?

1696—1735. Voogdgedingen-register zoo van de Maesnieler als Oler zijde. Fol.

18e eeuw. Dossiers processen zoo van de beide justitiën te samen, als andere gerechtelijke akten, ook gemeentelijke zaken 1 Portefeuille.

XLV. ADMINISTRATIE DER GEHEELE HEERLIJKHEID DAELENBROECK.

1716—1785. Resolutiën en akkoorden betreffende de vrije heerlijkheid Daelenbroeck.

Schepenbanken en Laathoven der heerlijkheid Daelenbroeck.

XLVI. SCHEPENBANK HERTEN-MERUM-EN-OOL.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1633 Mei 1. Overdracht.

1691 Februari 17. Overdracht.

1784 Februari 18. Geldopname.

1695—1795. Overdrachten. 6 Reg. fol. (1695—1736 met alf. tafels)

1695—1724, 1748—1782. Rollen. 4 Reg. fol. (1695—1724, vonnissen en arrestenboeck; 1748—1762 met alfab. index).

Dossiers processen. In 3 portefeuilles.

1754—1778. Afschriften van doop-, trouw- en sterfakten. Reg. folio.

B. *Als dorpsbestuur.*

1553 April 12. Benoeming van Burgemeester. Stuk IV, pag. 112.

XLVII. SCHEPENBANK TE MAESNIEL.

Charters uitgegaan van die schepenbank.

1450 Januari 21. Stuk IV, pag. 83.

1550 Juni 26. „ IV, „ 111.

1695 Maart 12. Overdracht.

1696—1796. Overdrachten. 10 Reg. fol. (met alfab. index over 1696—1768.)

1568—1601. Gedingenregister (met vonnissen). Fol.

1634—1668. „ „

1668—84. „ „

1684—95. „ (met index.) „

1696—1701. „ (achterin: 1696—1703 apostillen).

1701—1704. „ „ „ „ 1701—1704 met alfab. index). Fol.

1715—1780. Gedingen (ook apostillen). 7 Reg. fol. (van 1715—1724, met index).

1695—1747. Vonnissenboek (achterin: 1695—1725 arresten, met index). Fol.

Processen-dossiers. In 2 portefeuilles.

B. *Als dorpsbestuur.*

1744. Kapitalen aan de gemeente verschuldigd van 1744 en volgende jaren, met aanteekening van de betaalde renten. Reg. fol.

18e eeuw. Bunderboek van Maesniel, Leeuwen en Assenray. Register. fol.

XLVIII. LAATBANK VAN DEN ERFVOOGD, TE LEEUWEN. (1)

Charter uitgegaan van die laatbank.

1613 November 29. Stuk IV, pag. 147—148.

---

(1) Gemeente Maesniel.

XLIX. HEERLIJKHEID HILLENRADE OF ASSELT EN SWALMEN.

1522 September 17.	Perkament.	Stuk II,	pag. 91.
1614 Januari 11.	„	„ III,	„ 96.
1618 October 31.	„	„ III,	„ 109.
1619 Juni 17.	„	„ II,	„ 352.
1655 Januari 18.	„	„ IV,	„ 385.
1668 April 6.	„	„ IV,	„ 429.

1678 Maart 20. Octrooi van Karel II van Spanje, in zijn Hof van Gelder te Roermond, ten gunste van Christ. Schenck van Neydeggen, Heer van Hillenraedt, Swalmen en Asselt, om te mogen disponeeren over zijne goederen. Op perkament. Met dossier (testament en andere papieren.).

1679 Augustus 7. Octrooi van Karel II van Spanje, in zijn hof van Gelder te Roermond, aan Maria Schenck de Nijdeggen. echtgenoote van Ferdinand van Hovelich, heer te Lauwenburg etc., om bij testament te mogen beschikken over hare leengoederen gelegen in de heerlijkheden Blyenbeek, Grubbenvorst, te Nieuwstad, Wetten en elders. Perkament.

1696 Januari 9. Schepenbrief van Roermond, bevestigende overdracht aan Arnold, baron van Schenck van Nijdeggen, van twee kapitalen groot 8000 pattacons en 27000 gulden op het Overkwartier. Perkament.

L. SCHEPENBANK ASSELT EN SWALMEN.

A. *Schepenbank als rechterlijk collegie.*

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1404 April 5. Stuk III, pag. 385.

1543 December 21. Huwelijkscontract.

1575 October 31. Schepenbrief, bevestigende den verkoop aan Theuwissen van Dückkenn, burger van Roermond, eener jaarlijksche pacht van 2 malder rogge en eene rente van 4 daalders.

1577 November 22. Afgeloste schuldbrief.

1631 April 27. Schepenbrief, bevestigende de overdracht aan Johan ahn die Beeck en zijne vrouw Windelken Quiten van een stuk land op den Oebergh gelegen.

1727—1767. Overdrachten Register. Fol.

1767—1776 „ „ (ook een akte van 1793). Fol.

1780—1787. „ „ (met alfabethischen index). „

1788—1795. „ „ „

B. *Als Dorpsbestuur.*

1379 Juli 2. Copie op papier. Stuk I, pag. 192.

1493 November 18. (de doc. 1493—1616 op perk.) Stuk III, pag. 298.

1580 April 9. Algeloste schuldbrief.

1582 Januari 25. Afgeloste schuldbrief met transfix van 1611 Jan. 22 en 1614.

1582 Juni 25. Afgeloste schuldbrief.

1586 April 17. „ „ Stuk IV, pag. 127—128.

1589 Jan. 27. „ „

1589 Juni 14. „ „

1616 Juni 10. „ „ Stuk IV, pag. 150.

1694 Maart 13. Brief der schepenen van Asselt en Swalmen, waarbij zij aan Geurt Janssen een brief geven tot betaling, vanwege hunne gemeente, van een jaarlijksch recht van $5^1/_2$ rijksdaalder, wegens opgenomen kapitaal van 100 rijksdaalders.

1699 April 7. Afgeloste schuldbrief. Op papier.

1785 April 1. „Copie des Ordres donnés par S. E. le général-commandant aux cinq régiments wallons pour faire cesser les excès des recruteurs.” Op papier.

LI. LAATHOF VAN ASSELT.

Laatbrieven uitgegaan van het Laathof.

1419 Februari 14. Perk. Met transfix van 1506 Juli 24.

1450 Januari 11. Laatbrief van het laathof der voogdij van Roermond te Asselt, bevestigend de overdracht door Sibrecht

Herkenbosch en zijne echtgenoote Gertrudis, van vier bunders en een morgen land, gelegen in het kerspel Asselt ter plaatse genaamd Op ghen Raede, aan Stats Haltartz en zijne echtgenoote Aleidis. G. A. Doos VI, n°. 7.

Orig. op perkament.

1539. September 17.

1622. December 27.

1705—1795. Overdrachten. Register fol.

LII. MEYEL. *Heerlijkheid.*

(Archief der Heeren).

1663 Juni 11. Octrooi door Koning Philips IV van Spanje, in het Hof van Gelder, aan vrouwe Henrina van Broeckhoven, weduwe van Adriaan Dirrix, tot opname van een kapitaal van 2000 patacons ten laste der heerlijkheid Meyel.

LIII. SCHEPENBANK NEDERWEERT.

A. *Schepenbank als rechterlijk collegie.*

1626—52. Overdrachten. Met alfab. index. Reg. folio.

1684—1710. „ „ „ „ (met akten van 1712 en 1715). Reg. fol.

1708—24. Overdrachten (ook eene akte van 1730). Reg. fol.

1723—52. „ Reg. fol.

1781—91. „ met alfab. index. Reg. fol.

1791—96. „ Reg. fol.

1794—1796. Protocol der judicieele akten en contracten der heerlijkheid Nederweert. Reg. fol.

1744—62. Momboor- en requestenboek. Reg. fol.

1763—75. „ „ „ „ „

1740—94. Testamentenboek. 3 Reg. fol.

1692—1714; 1762—1777; 1785—1796. Jaargedingen. 5 Reg. fol.

1773—96. Apostillen 4 Reg. fol.

1772—94. Vonnissenboek. Reg. fol.

1754—93. Vonnissen-protocol (gegeven in de raden van Brussel, Mechelen en Roermond). Reg. fol.

1732—93. Arrestenboek. Reg. fol.

1764—94. Officierol van den schout (met akte van 1783). 2 Reg. fol.

1682—1755. Boek van ordonnantiën, waarin de benoemingen van gerichts- en raadsbeambten, met de eeden. Reg. fol.

1773—95. Register der paspoorten. fol.

Dossiers met processen. In 1 portef.

LIV. LAATHOF VAN ST. SERVAASKAPITTEL (TE MAASTRICHT) TE NEDERWEERT.

1582—1766. Overdrachten. Reg. fol.

LV. SCHEPENBANK WEERT.

Schepenbank als rechtelijk collegie.

1591—1593; 1691—1693; 1714—1796. Overdrachten. 10 Reg. fol.

1727—1795. Protocollen van allerhande judicieele akten (testamenten enz.). 9 Reg. fol.

1734—1769. Apostillen- en requestenboek, ook betreffende voogdijakten. 1 Reg. fol.
Dossiers met processen. In 2 portef.

LVI. LEENHOF VOOR DE HEERLIJKHEDEN WEERT, NEDERWEERT EN WESSEM.

1719—1794. Overdrachten, protocollen en processen. 1 Reg.

9 Registers der opheldingen en relievementen der leenen: 1559—86: 1612—29 (daarachter relievementen van leenen, een lijst der leengoederen van de graven van Horne, heeren te

Weert van 1326—1613); 1637—'49; 1659—'85 (ook protocollen der vergaderingen van de leenzaal van 1662—'69 en 1718); 1666—'75; 1685—'91; 1692—1706; 1706—'18; (1—8 ook overdrachten) 1718—1782.

1710—1782. Leenproceduurrol. Fol. (1).

3 Registers van het Leynrou- of Jan Rutten- of Jan Coelenleen, behoorende aan Stephanus Wamesius J. U. D., professor te Leuven, te Weert gelegen: 1562-1605 (2 ex. 1 Fol. en 1 Fol. obl.); 1619—1684 en 1582—1678 (1). Leenverheffingen van het Jan Rutten's leen voor het leenhof van den heer van Weert.

LVII. LAATHOF VAN S. SERVAAS-KAPITTEL (VAN MAASTRICHT) TE WEERT.

5 Registers met overdrachten 1640—1671 (en eene akte van 1693); 1651—54 (minuut); 1729—70; 1770—92; 1792—96.

Kloosters.

LVIII. DER PENITENTEN-RECOLLECTINEN OF CONCEPTIONISTEN.

1674 April 2. Stuk IV, pag. 444.

1678 Juli 20. Schuldbrief van de stad Weert, ten behoeve van Gieles Straven, voor een som van 1287 gulden Weerter munt.

1679 Juni 3. Overdracht, bevestigd door schepenen van Weert, door Peter van der Putten, rentmeester van de commanderie der Duitsche Orde te Gemert, van een rente van een kapitaal van 1100 pattacons aan het klooster.

LIX. VAN O. L. VROUWE WIJNGAARD.

Kanonikessen-regulieren.

1465 September 20. Stuk IV, pag. 87—87.

(1) De ongeregelde volgorde der registers noodzaakte tot deze gedetailleerde opsomming.

LX. SCHEPENBANK WESSEM.

A. *Schepenbank als rechterlijk collegie.*

1668—1706; 1711—1732; 1742—1796. Overdrachten; 8 Reg. fol. (Alfab. index 1695—1706; 1711—1732; 1742—1788).

1668—'95. Register met overdrachten. Fol.

1652—'68. Gedingen (ook overdrachten van die jaren). Reg. fol.

1671—1791. Gedingen. 6 Reg. fol.

1791—'96. Gedingboek (de titel is: Rolle — apostillen, en ordinnantieboek) 1 Reg. fol.

1786—'95. Protocollen van Zegel en brieven. Reg. fol.

1788—'89. Register inhoudende eenige belastingen tot het doen van momboirs-rekeningen en eene akte van aanstelling van momboirs. Fol.

Dossiers van processen. In 23 portef.

B. *Als dorpsbestuur.*

1481 December 27. Afgeloste schuldbrief; met transfixen van 1527 Februari 23, 1590 Februari 23, 1581 November 18, 1711 Februari 13.

1569 Juni 23. Afgeloste schuldbrief; met transfixen van 1637 Juni 25, 1640 Juni 24.

1648 December 29. Afgeloste schuldbrief; met transfixen van 1652 December 31 en 1680 September 13.

LXI. PASTORIE TE WESSEM.

1691 November 20. Mandaat van den Aartsdiaken van Kempenland, Ferdinand graaf van Berloz of den Officiaal, tegen N. Meijer, laatman van Thorn en de schepenen van Grathem wegens aantasten der tienden van de pastorij Wessem etc.

Op papier.

Staatsch Overkwartier van Gelderland.

LXII. SOUVEREIN HOF VAN HET STAATSCH OVERKWARTIER TE VENLO.

I. Van het Hof in het algemeen.

1717—1790. Origineele resolutiën van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden. 10 Registers fol.

1717—1764; 1767—1773 en 1786—1794. Resolutiën der Staten-Generaal. 6 Registers fol.

1707—1722. Plakkaten-boek. 1 Register fol.

1717—1795. Plakkaten, bevelschriften en publicaties zoo door de Staten als door het Hof. Bundels in 30 Portefeuilles.

1733—1791. Eedboek. 1 Reg. fol.

1717—1794. Octrooien-boek. 2 Reg. fol.

1717—1794. Register der berichten en adviezen van het Hof aan de Staten-Generaal. 5 Reg. fol.

1786—1795. „Register der ontfangen missiven en resolutiën so van Hunne Hoog Mogende die heeren Staten-Generaal, als van Hunne Edele Mogende de heeren Raden van Staat." 1 Reg. fol.

1717—1795. Correspondentie: bundels en liassen. In zeven portefeuilles.

1769—1793. Notulenboek. 1 Reg. fol.

1717—1795. Ordinaire apostillenboek. 10 Reg. fol.

1736—1792. Secreet-apostillenboek. 1 Reg. fol.

1717—1730. Extraordinair vacatieboek, betreffende zaken van administratieven aard, ordonnantiën op memoriën, requesten tot het doen publiceeren van plakkaten, resolutiën enz. 1 Reg. folio.

NB. In fine copie uit het ordinair vacatieboek hierna, van 1723 tot 1725.

II. Het Hof als rechterlijk college.

1717—1794. Vonnissenboek. 5 Reg. fol.

1717—1795. Gemeen rollenboek. 7 Reg. fol.

1717—1795. Vacatieboek; met lacunen van 1780 November 13 tot 1785 Januari 1 en van 1788—1793. 10 Reg. fol.

1719—1733. Contra-vacatieboek. 4 Reg. fol.

1717—1794. Procuratieboek. 6 „ „

1717—1794. Revisie-rollenboek. 5 „ „

1717—1794. Arrestenboek. Reg. fol.

1717—1795. Relaasboek; elk register gerangschikt volgens de verschillende advokaten. 15 Reg. fol.
(I. 1717—1719; II. 1724—1727; III. 1728—1733; IV. 1732—1735; V. 1736—1747; VI. 1748—1754; VII. 1755—1756; VIII. 1755—1766; IX. 1755—1776; X. 1765—1770; XI. 1771—1776; XII. 1776—1781; XIII. 1780—1788 („inbegrepende de posten van het Hoff en den Fiscaal, als notulen van den Deurwaarder"); XIV. 1782—1788; XV. 1788—1795).

1717—1765 en 1775. Commissarissen-apostillenboek. 2 Reg. fol.

1717—1794. Fiscaal-rollenboek. 3 Reg. fol.

1717—1795. Fiscaal-apostillenboek. 2 Reg. fol.

1717—1789. Distributieboek. 1 Reg. fol.

1728—1757. Ordonnantiën, gegeven op de verbalen van subhastatie. 1 Reg. fol.

1727—1794. Recepissenboek. 1 Reg. fol.

1773—1774. Crimineel protokolboek. 1 Reg. fol.

1723—1726. „Rekeninghe van den Ontvanger van exploicten van den Hove van Gelderland, afgehoord in de Generaliteits-rekenkamer 7 Oct. 1727". 1 Reg. fol.

1786—1793. Gerechtsjura. 1 Reg. fol.

1712. Rekeningen der voogden van de minderjarige kinderen van Andreas Ketels. 1 Reg. fol.

1728 Januari 30. Bevel der Staten-Generaal aan het Hof van Venlo tot revisie van een vonnis in een proces tusschen den graaf van Styrum en den graaf van Hompesch, heere van Stevensweert. Perkament.

1777 Dec. 1. Brief van de Staten-Generaal, als Hertog van Gelderland, in hun Hof te Venlo, aan de drossarden-voogden, schepengerechten en andere beambten, die macht van executie hebben, om de personen die van Dionysius Smitshuysen, in leven rentmeester der gereserveerde domeinen der Staten-

Generaal in het ambt van Montfort, onder goedkeuring der Staten-Generaal voornoemd, gronden ter beakkering in de Echterheide of zoogenaamd 's Koningsbosch gepacht hadden, de achterstallige pacht te doen betalen. Perkament.

Het Hof als administratief collegie.

1°. 1609—1704; 1721—1791; 2°. 1554—1794. Reglementen boeken. 2 Reg. fol.

1774 September 7. „Missive van de Raaden en Reeken-„meesters van Zijne Hoogheid den Heere Prince ven Orange en „Nassau, houdende klagten over het gedrag van het Hof van „het Overquartier van Gelderland gehouden, in prejudicie van „de Hooge Rechten en Geregtigheeden van de Heerlijkheid „Montfort en desselfs Heer, met verzoek om voorziening des-„weeges".

„Aan gemelde Hof om berigt met surcheantie hangende de „deliberatie". — (Op bovengemelden datum door de Staten-Generaal om advies gezonden aan het Hof van Venlo). Gedrukt.

1793 Juli 5. Memorie van het voorgevallene in den ampte van Montfort ter oorzaken van de aannaedering der Fransche armee. Registertje fol.

1785—1793. Afschriften der doop-, trouw- en sterfregisters van de kerk van den H. Martinus te Venlo en van de Hervormde gemeente aldaar, voorts van de parochiekerken van Echt, Roosteren, Maasbracht, Nieuwstad, Beesel, Belfeld, Linne, Montfort, Odiliënberg, Posterholt, Vlodrop, St. Stevensweert, Obbicht, Papenhoven, ingeleverd bij het Hof te Venlo, krachtens decreet der Staten-Generaal d.d. 10 Nov. 1784. 9 Registers folio.

1792. Idem van Odiliënberg. 1 Reg. fol. dubbel.

1794. Idem van Posterholt. 1 Reg. fol. dubbel.

1789 Juli 15. Publicatie omtrent het inrichten der gemeente-rekeningen van het ambt Montfort en de heerlijkheden van het Staatsch Overkwartier van Gelderland. Reg. folio.

Landrentmeester-Generaal.

1734—1758. Apostillenboeck der gemeente-rekeningen. 1 Reg. fol. (In fine: extracten der Resolutiën van de Staten-Generaal, 17e en 18e eeuw dooreen).

1762—1772. Jonrnaal van den Raad en landrentmeester van Afferden, wegens de ontvangsten en uitgaven van subsidiën, onraad, domeinen, enz. 1 Reg. fol.

1783—1784. „Rekening en bewijs van de administratie, ontvangst en uitgaaf der goederen, renten en erven voortijts gedefructeert door de gesuprimeerde kloosters binnen de stad Roermond en gelegen onder het gebied van den Staat." 1783 en 1784. 1 Reg. fol.

1764—1781. Manuaal van subsidiën en beden. 2 Reg. fol.

1713—1768. „Specieboecken". 3 Reg. fol. obl.

1719—1723. Rentenboek. 1 Reg. fol.

Het Hof als leenhof.

1717—1792. Index feudorum, inhoudende de opvolging der leengoederen gelegen onder Beesel, Belfeld, Echt, Linne, Maasbracht, Montfort, Nieuwstad, Odiliënberg, Posterholt, Roosteren, St. Stevensweert, Venlo en Vlodrop. 1 Reg. fol.

1724—1792. Register der leenakten. 1 Reg. fol.

1721—1794. Idem der kleine leenakten. 1 Reg. fol.

Leenbrieven van het Leenhof van Staatsch Gelderland te Venlo uitgegaan.

1732 Januari 24. Verheffingsbrief van het leengoed „Cornvoet" onder Echt in het land van Montfort gelegen.

Orig. op perkament.

1738 October 22. Verheffingsbrief van het „Barbedax" leengoed, onder Echt in het land van Montfort gelegen.

1766 April 7. Octrooi van het Hof tot opname van geld op het „Pölsken" te Echt.

1766 April 23. Verheffingsbrief van de halve „Helmeulen", voor de stad Venlo gelegen.

Orig. op perkament.

1765 April 22. Octrooi door de Staten-Generaal voor Willem Peeters, tot opname van eene som van 1301 pattacons en 1 schel-

ling en daarvoor te verbinden den hof „to Lerop off den Jongenhoff", onder Odiliënberg gelegen en leenroerig van het leenhof van het Staatsch Overkwartier.

Orig. op perkament.

1766 October 22. Verheffingsbrief van het leen „Rutzuchoven" onder Echt, ambt van Montfort, gelegen.

Orig. op perkament.

1766 December 19. Verheffingsbrief van het leen „ingen Nolken" onder Roosteren, ambt van Montfort, gelegen.

Orig. op perkament.

1768 Januari 29. Verheffingsbrief van het leengoed „ingen Dorden" onder Echt, ambt van Montfort, gelegen.

Orig. op perkament.

1768 Maart 1. Verheffingsbrief van het „eerste Roermontsleen" onder Echt, ambt van Montfort, gelegen.

Orig. op perkament.

1771 Januari 26. Verheffing van 10 morgen akkerland uit de groote hoeve, een kluppelleen onder Belfeld.

Orig. op perkament.

Drostambt, schepenbanken, laathoven en kerkelijke instellingen van het Staatsch overkwartier van Gelderland.

LXIII. SCHEPENBANK VENLO.

A. *als rechterlijk collegie.*

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1414 Augustus 23. Bevestiging van den verkoop van een huis op den „Schricsel".

Orig. op perkament.

1425 Maart 17. Bevestiging van eene overdracht van eene „hoefstat ende erf" te Venlo gelegen, tegenover de hoeve van den hertog.

Orig. op perkament.

1427 Juli 11. Bevestiging van eene afpanding van een half huis met „toelhove" te Venlo.

Orig. op perkament.

1448 Februari 21. Bevestiging van den verkoop en overdracht van een half huis met aanhoorigheden, te Venlo „op ten Schrixel" gelegen.

Orig. op perkament.

1583. Bevestiging eener bekentenis door Thomas Janssen van de betaling eener som van 46 gulden, zijnde het restant van den koopprijs der goederen van wijlen Agnes Duysen.

Orig. op perkament.

1593 Maart 30. Bevestiging van een verkoop van een huis „met dem Colhoff, upfart, schuyr" en verdere toebehooren, in de Lomstraat te Venlo.
Met transfixen van 1604 October 25 en 1669 October 29.

1709 Juli 5. Bevestiging van den verkoop van een huis met erf, te Venlo op den hoek der „Holstraete" gelegen.

Orig. op perkament.

1716 December 24. Bevestiging van een verkoop door de mombooren der onmondige kinderen van kapitein Thibault van een huis, te Venlo op de Groote Markt gelegen.

Orig. op perkament.

1718 Juni 10. Bevestiging van den verkoop en overdracht eener jaarlijksche rente van 20 rijksdaalders.

Orig. op perkament.

1723 Juli 12. Bevestiging van den verkoop van een moestuin buiten de Laerpoort te Venlo.

Orig. op perkament.

1728 April 26. Bevestiging van de overdracht van eenige kapitalen, waaronder een ten laste van het Overkwartier.

Orig. op perkament.

1733 October 23. Bevestiging van den verkoop van een huis met erf te Venlo op den hoek der „Holstraete" gelegen.

Orig. op perkament.

1762 April 15. Bevestiging eener verpanding van: 1°. een huis op den hoek der „Holstrate"; 2°. een idem in de Jodenstraat; 3°. een moestuin van ongeveer 80 roeden buiten de „Laerpoerte".

Met transfix van 1763 Mei 25.

Orig. op perkament.

1770 Januari 24. Bevestiging van een verpanding van een huis met erf op de „groote Kerkstraete".

Orig. op perkament.

1772 December 2. Bevestiging van eene overdracht en afstand van rechten op: 1e een huis op de „Vleesstraete", 2e een huis op de „Kleyn Kerkstraete", 3e een huis met erf op het „Wijngaertstraetje", 4e een moestuin buiten de „Laerpoorte".

Orig. op perkament.

1775 Maart 30. Bevestiging van rechten op goederen van Herman Keeres, verpand aan Daumière geneesheer.

Orig. op perkament.

1791 October 5. Bevestiging van den verkoop van een huis op de Steenstraet.

Orig. op perkament.

B. *Als dorpsbestuur.*

1758. Massaboek. Fol.

LXIV. DROSSAARDIJ VAN HET AMBT MONTFORT.

1564 September 15. Minnelijke schikking in een geschil tusschen die van Roosteren en Illichoven ter eenre, en die van Houtum en Illichoven ter andere zijde, over veedrift en weidegang op den „Scheydtacker".

Orig. op papier.

1594 April 4. Geboorte-attest van Aret Leysten te Montfort door de schepenen aldaar.

Orig. op papier.

+ 1654. Acte van koning Philips betreffende overdracht van het ambt Montfort aan den prins van Oranje in ruil voor de heerlijkheid St. Stevensweert, Ohe en Laak, aan hem toegezegd bij den vrede van Munster.

Afschrift op papier.

1666 Februari 1. Inventaris van oude registers en bescheiden betreffende de domeinen en de inkomsten van het ambt Montfort.

Op papier.

1681 Maart 12. Besluit van de Raden en den muntmeester-generaal van den Koning over de waarde van den Rijnschen gulden.

Op papier.

1696 October 3. Rekwest aan de rekenkamer te 's-Gravenhage door die van het ambt Montfoort tot vrijdom van den 40en penning.

Copia copiase op papier.

1706 November 21. Octrooi door de Staten-Generaal aan die van St. Stevensweert en Ohe en Laak tot aflossing van een kapitaal met een ander tegen minderen interest.

Afschrift op papier.

1710. Rekening van den schatheffer van Montfort, Willem van Poll. over het jaar 1710, afgehoord 1711 Mei 22.

Orig. op papier.

1745 September 22. Octrooi door het Hof van Gelder te Venlo aan die van Vlodrop tot verkoop van gemeentegronden.

Met de voorwaarden van den verkoop en andere annexe stukken.

Op papier.

1775 Mei. Vergunning door die van Echt aan den rentmeester van den prins van Oranje, Michiels, om op gemeentegrond naast de Molenbeeck eenen stal te bouwen.

Extract op papier.

1776 Juli 17. Schrijven van den rentmeester van het Staatsch Overkwartier aan de pachters der tienden van de Staten-Generaal op 's Koningsbosch, over het innen dier tienden.

Afschrift op papier.

1779 Juli 13. Attest van Willem Geurdts, dat hij geen hinder had van timmeringen naast zijn boomgaard.

Orig. op papier.

1779 September 6. Advies van het Hof van Gelder te Venlo, over het recht van gebod en verbod en het maken van politiereglementen door de heerlijkheden.

Afschrift op papier.

1786. Stukken, betreffende den vrijdom van schatting der tienden voor het kapittel van Sint Servaas te Maastricht en van het kathedraal-kapittel te Roermond.

Afschrift op papier.

1791. Stukken, betreffende het stapelrecht in het land van Montfort.

Orig. en afschriften op papier.

1800. Stukken, betreffende het maken eener houten brug over de gracht tusschen Maasbracht en Linne.

Orig. met twee teekeningen.

Schepenbanken, laatbanken, kerkelijke instellingen van het ambt Montfort.

LXV. SCHEPENBANK ECHT.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

1662—1686, 1703—1720, 1720—1755, 1757—1796. Overdrachten. 12 Reg. folio (Achter het register 1757—1771: testamenten 1763—1767 en alfab. indices van 1735—1771 en 1780—1796).

1682—1691, 1709—1751, 1750—1796. Protocol van zegels en brieven. 6 Reg. folio (de registers 1776—1780 en 1786—1794 met alfab. index.

1515—1568, 1621—1626, 1633—1653, 1662—1666, 1668—1685, 1688—1693, 1701—1708, 1720—1735, 1723—1796 (tot 1 Messidor an IV vervolgd door de „justice de paix") Gedingen 9 reg. folio.

1689—1796. Arresten en protocollen. 1 Reg. folio.

Dossiers met processen. In 9 portefeuilles.

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1584 April 29. Stuk IV, pag. 126.

1617 Januari 28 bevestigende den verkoop van eene jaarrente van 6 gulden en vijf stuiver aan Leonardus Bouten.

1665 Januari 11. Verkoop en overdracht aan Catharina Peters, weduwe van Johan Spree Lt. Burgemeester en schepen van

Roermond, eener jaarlijksche rente van 16 en 1 oort speciedaalders voor de som van 325 dier daalders.

Orig. op perkament.

B. *Als dorpsbestuur.*

1630—1680. Verpachtingen van het Hazelaarsbroek door het dorpsbestuur. 1 Reg. folio.

166.—1666, 1667, 1670--1671. Schatcedulen· 5 Reg. folio.

1698. Boenderboek. 1 Reg. fol.

1582 Juni 17. Afgeloste schuldbrief der gemeente Echt. Perk.

1674 Mei 21. „ „ „ „ „ „

LXVI. SCHEPENBANK BEESEL EN BELFELD.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

1561—1743 en 1752—1796 (in 't laatste register, nl. van 1771—1796 verso: 1789—1794 momboirsrekeningen. — Dit register wellicht enkel van Beesel.) Overdrachten. 4 Reg. fol.

1772—1793. Overdrachten, alleen van Belfeld (?) 1 Reg. fol.

1548—1617, 1659—1674, 1676—1718, 1722—1755 (en 1761) 1786—1794. Gedingen 10 Reg. fol. — Achter het register over 1735—1755 en 1761: apostillen van 1777—1787 en ordonnantiën uit 1735—1756, 1776—1780, 1781, 1785—1787 en in het register 1786—1794 ook apostillen).

Dossiers processen. In 1 port.

Charters uitgegaan van de schepenbank.

1486 September 1. Doos VI, n°. 94 G. A. Stuk III, pag. 292.

B. *Als dorpsbestuur.*

Bundels. In 11 portefeuilles.

LXVII. SCHEPENBANK LINNE.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

1791—1796 (verso: Legalisatie van het testament van J. R. F. baron de Neer 1772) Overdrachten. 1 Reg. fol.

1772—1792. Gedingen. 1 Reg. fol.

Schepenbrieven, op perk., uitgegaan van de schepenbank.

1462 April 25. Stuk III, pag. 407.

1559 December 26. (ten behoeve der familie de Coquiel) Stuk IV, pag. 115.

1560 December 20. (ten behoeve de familie de Coquiel) Stuk IV, pag. 116.

1663 Juli 12. bevestigende een overdracht.

1708 Juli 8. bevestigende eene renteconstitutie door den baron van Elshout ten behoeve van Dorothe Borsch.

LXVIII. SCHEPENBANK MONTFORT.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

1789—1796. Overdrachten (verso: 1686—1789 voogdij-akten). 1 Reg. fol.

1722—1751. Gedingen. 1 Reg. fol.

Dossiers processen. In 1 port.

Charter uitgegaan van de schepenbank.

1600 Mei 11. Schepenbrief bevestigende geldopname. Perk.

B. *Als dorpsbestuur.*

1694 November 20. Afgeloste schuldbrief. Perk.

LXIX. SCHEPENBANK NIEUWSTAD.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1481 Mei 24, waarbij bevestigd wordt, dat Arnold Ploechskens schuldig is aan Pauwels Vurwers eene jaarlijksche pacht van 1 malder rogge.

Orig. op perkament.

1551 Februari 15. Bevestigende den verkoop eener jaarlijksche rente van $1^1/_2$ en $^1/_{16}$ „cruytsryksdaalders" aan Petrus Deckers van Maeseyck.

Orig. op perkament.

1666 Maart 6. Bevestigende eene renteconstutie ten laste van Mathys Beuckelaer, burger aldaar, en ten behoeve van Jan van Laer scholtis der stad.

B. *Als dorpsbestuur.*

1655 Mei 15. Schepenbrief, bevestigende den verkoop door de gemeente van een jaarrente. Afgeloste schuldbrief. Perk.

LXX. SCHEPENBANK ST. ODILIENBERG.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1569 April 9.	Perk.	Stuk IV, pag. 118–119.
1641 Augustus 5.	„	„ IV, „ 282.

LXXI. KLOOSTER VAN HET GRAF.

(Paters Sepulchrienen).

Charters.

1473 Januari 21. Met transfix van 1473 December 15. (1)
Stuk III, pag. 412—413.

---

(1) Waarbij de in den hoofdbrief gestelde panden in het bezit des kloosters worden gesteld wegens niet-betaling op den vervaldag.

1476 April 7.	Stuk III, pag. 285.
1481 November 10.	„ III, „ 289.
1483 Maart 12.	„ IV, „ 90.
1488 October 3.	„ III, „ 418.
1488 October 3.	„ III, „ 294—295.
1515 April 13.	„ III, „ 299.
1518 Mei 26.	„ IV, „ 124.
1581 Mei 26.	„ IV, „ 124.

LXXII. SCHEPENBANK VLODROP—POSTERHOLT.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

1748—1793. Overdrachten. 2 Reg. folio. (In het 2e reg. nl. over 1780—1793, voorin: copie van 1778; verso: 1785—1792 rekeningen van momboiren van onmondige kinderen).

1769—1794. Gedingen. 1 Reg. folio.

Schepenbrief uitgegaan van de schepenbank.

1416 November 4. Schepenbrief. Perk. Stuk IV, pag. 84.

B. *Als dorpsbestuur.*

1662— circa 1665. Schatcedule. 1 Reg. folio.

LXXIII. LAATBANK VAN HET HUIS VLODROP.

Laatbrieven, op perk. uitgegaan van de laatbank.

1664 Januari 18. Laatbrief ten behoeve der familie Bordels. Stuk IV, pag. 410.

1668 December 8. Laatbrief ten behoeve van Johan Graeven.

LXXIV. LEENHOF DER HEERLIJKLEID ST. STEVENSWEERT.

1687—1700. Leenverheffingen. 1 Bundel in 1 port.

1760. Denombrement van het „Jacob Lensenleen" behoorende onder Walborgh.

LXXV. SCHEPENBANK ST. STEVENSWEERT.

A. *Schepenbank als rechterlijk college.*

1502—1566, 1553—1561, 1583 (ook 1571)—1606, 1620—1630 (in fine: stamtafel der familiën Baets en Lambrechts), 1630—1648 (de akten van 17 Maart—13 Juli 1647 ontbreken), 1643—1715, 1725—1796 (1). Overdrachten 17 Reg. fol.

1514—1553, 1574—1587, 1594—1605, 1596—1598, 1611—1630 (week- en voogdgedingen), 1630—1633 (daarachter verso: overdrachten 1715—1725), 1645—1668, 1675—1749, 1752—1795. Gedingen. 27 Reg. folio.

1680—1795. Arrestenboek. Reg. folio.

Dossiers van processen. In 30 portefeuilles.

Schepenbrieven, op perk. uitgegaan van de schepenbank.

1549 April 30. Bevestigende geldopname. Stuk IV, pag. 110.

1550 April. Getuigenverhoor omtrent een weg.

1571 Februari 24, bevestigende den verkoop van erfpacht.

1711 Januari 12, bevestigende geldopname.

B. *Als dorpsbestuur.*

1649—1666. Politieke resolutiën. 1 Reg. fol.

1658 Juni 28. Afgeloste schuldbrief.

Bundels. In 4 portefeuilles.

---

(1) Achter het register van 1659—1674 een acte van 1678.

LXXVI. HEERLIJKHEID OBBICHT—PAPENHOVEN.

Archief der heeren.

1703—1706. Pachtboek met aanteekeningen van betaling. Aangelegd volgens het oude pachtboek van 1658.

1673 Juni 27. Reliefbrief van de heerlijkheid. Stuk IV, pag. 441.

LXXVII. LAATHOF TE OBBICHT—PAPENHOVEN.

1564. Cijnsregister der heeren.

Pruissisch Gelderland.
Schepenbanken, laathoven en kerkelijke instellingen.

LXXVIII. LAATHOF TE BLERICK.

1552. Cijnsregister van Christoffel van Wylack, heer tot Lottum, en Detderyck van Drijpt (te Blerick) kl. 4°.

LXXIX. HEERLIJKHEIDSARCHIEF VAN BLITTERSWIJK.

1604 Juni 16. Reliefbrief der heerlijkheid. Stuk IV, pag. 141.
Op perkament.

1648 Januari 28. Stuk IV, pag. 290.
Op perkament.

1756 Juni 30. Brief van relief door Willem V, stadhouder der Ver. Provinciën in zijn leenhof van Cuyk te Grave, ten behoeve van Frans Godart, baron van Lijnden.
Op papier.

LXXX. SCHEPENBANK GRUBBENVORST.

Als dorpsbestuur.

1703 Maart 8. Afgeloste schuldbrief. Op perk.
Op perkament.

LXXXI. SCHEPENBANK HELDEN EN KESSEL.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

Schepenbrieven, op perk., uitgegaan van de schepenbank.

1448. Suntte Beloenden dach der heilijger joeffrouwen. Overdracht van erfpacht.

1449 Mei 25. Overdracht. Stuk IV, pag. 86–87.

1454 Augustus 17. Overdracht van goed.

1455 Maart 13. Overdracht van erfpacht.

1457 Januari 13. Overdracht van erfpacht.

1571 November 30. Overdracht van land.

1589. October 1. Overdracht van goed. (Schepenbank van Kessel alleen.)

1670 Augustus 3. Schulbekentenis; met transfix van de schepenbank van Kessel alleen van 1690 Augustus 17.

LXXXII. HEERLIJKHEID HORST. (1)

Archief der heeren:

1544. Maart 22. Huwelijkscontract tusschen Johan van Voerst, heer van Doirenweert en Maria van Wittenhorst, dochter van Johan van Wittenhorst en Josina van Weze.

Orig. op perkament en afschrift op papier.

1554 November 22. Johan Schoermans verkoopt aan de echtelieden Johan van Wittenhorst en Josina van Weze een jaarrente van 40 Brabantsche guldens.

Orig. op perkament.

1556 Februari 23. De echtelieden Frederik Torck, heer te Hemert, en Maria van Wittenhost, bekennen van hunne ouders, Johan van Wittenhorst en Josina van Weze eene som van 3000 Joachim-daalders ontvangen te hebben.

Orig. op papier.

(1) Zoover niets is aangegeven, is de beschrijving ontleend aan de jaarverslagen van den heer Sivré over 1887. p. 78–79 en 1888 p. 130–131.

1558 Augustus 31. Filips II, Koning van Spanje, geeft het drostambt Montfort in pandschap aan de echtelieden Johan van Wittenhorst en Margaretha van Brederode, voor eene som van 1000 ponden Vlaamsch.

(Gelijktijdig afschrift).

1562 Maart 23. Vincent Voss van Zwartsenborgh, drost van Middelaar, en zijne echtgenoote Jacoba van Wittenhorst verklaren van hunne ouders Johan van Wittenhorst en Josina van Weze, eene som van 1000 daalders ontvangen te hebben.

Origineel op papier.

1565 April 9. Dirk van Wittenhorst, proost te Elst, domheer te Luik en te Utrecht, verklaart van zijn vader, Johan van Wittenhorst, 1000 Brabantsche guldens ontvangen te hebben.

Orig. op perkament.

1575 Mei 15. Huwelijkscontract tusschen Walraven van Wittenhorst, zoon van Johan van Wittenhorst en Margaretha van Brederode ter eenre, en Margaretha van Dorn, dochter van Johan van Dorn, heer te Deurn en Brakel en Josina van Erp, ter andere zijde.

Orig. en afschrift.

1579—1628. Twintig brieven, geschreven door Walraven Willem van Wittenhorst, krijgsraad en overste van 1000 kurassiers, aan zijn broeder, Johan, heer te Horst.

Orig.

1588 Januari 1. Akkoord tusschen Arnold van Bocholtz en de schepenbank van Horst, waarbij deze laatste den eerste wederom in het bezit stelt van eene hoeve, die door den oorlog verwoest werd.

1595 Augustus 18. Walraven van Wittenhorst beleent jonker Johan van Broekhuizen met het leen van „Coninxberch" onder Horst gelegen.

1607 Mei 2. De aartshertogen Albert en Isabella verleenen octrooi aan Johan van Wittenhorst en zijne echtgenoote, Catharine van Bentinck, tot vrije beschikking over hunne goederen in Brabant en in het land van Overmaes.

Orig. op perkament. Zegel verloren.

1607 September 15. Orig. op perkament. Stuk IV, pag. 145.

1610 October 31. De vermelde Aartshertogen verklaren, dat Walraven van Wittenhorst, heer te Horst en ambtman van het land van Kessel, die heerlijkheid en dat ambt aan zijn oudsten zoon, Johan van Wittenhorst heeft afgestaan.

Gelijktijdig afschrift.

1618 October 6. De veldmaarschalk Bernabo Campo getuigt, dat Walraven van Wittenhorst, kapitein eener compagnie Waalsche ruiters, bij de belegering en verovering van Vercelli, zoomede bij de schermutseling op de grens van Allessandro, zich als een dapper ridder heeft gedragen.

Orig. Italiaansch. Gedagt. uit Milaan.

1630 April 4. Origineel op perkament. Stuk III, pag. 128.

1633 Februari 15. De Magistraat van Aken getuigt, dat Anna Voss van Zwartsenbourgh, weduwe van Walraven van Wittenhorst, heer van Horst en Middelaar, en hare dochter Johanna Jacoba van Wittenhorst nog in leven zijn en te Aken wonen.

Geauth. afschrift.

1636 Juni 29. Johan van Wittenhorst, heer te Horst, staat die heerlijkheid bij gifte onder de levenden af aan zijn neef Jonker Hans Godard Frans Huyn van Geleen.

Geauth. afschrift.

1644 October 6. Origineel op perkament. Stuk IV, pag. 285.

1659. Stukken, betrekking hebbende op den verkoop der heerlijkheid Horst door Arnold Wolfgang Huyn van Geleen aan Willem Vincent van Wittenhorst.

1695. Verschillende stukken, betreffende de bannale molens onder de heerlijkheid Horst.

1707 Maart 27. Verklaring, waaruit blijkt, dat de heeren van Horst de bevoegdheid bezaten, om de schepenen aldaar aan te stellen.

1714 Augustus 4. Schuldbekentenis ten laste van het kerspel St. Odiliënberg ten behoeve van Bartholomeus van Wittenhorst, keizerlijk hofraad en postmeester van 't Overkwartier van Gelderland en zijne echtgenoote Maria Anna van Mattencloot.

Orig. op perkament. Zegel verloren.

(Uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente Roermond, 1866, pag. 29, n°. 48).

1725. Stukken behoorende tot een proces tusschen Fr. van Wittenhorst-Sonneveld en den baron vau Fürstenberg over het bezit der heerlijkheid Horst.

1730. Twee verzoekschriften door den gravin van Arberg en Frezin, vrouwe der heerlijkheid Horst, gericht aan den generaal-majoor baron von Röseler, gouverneur te Gelder, strekkende om de gewelddadige wervingen op haar gebied te doen ophouden.

1738 Augustus 17. Gerechterlijke verklaring, waaruit blijkt, dat de gravin van Arberg en Frezin op 17 September 1736 bij testament over hare goederen beschikt heeft ten voordeele van Maria Alexandrina van Fürstenberg.

1787 Juli 27. Testament van den Rijksvrijheer Clemens Lotharius van Fürstenberg, voorlaatsten heer van Horst.

LXXXIII. SCHEPENBANK HORST.

A. *Als rechterlijk collegie.*

1670—1737, 1761—1783. Overdrachten. 3 Reg. fol. (Inventaris Dessain en Sivré.)

1609 Juni 20. Afschrift van de kanselarij-instructie, gegeven door de aartshertogen Albert en Isabella.

1611 October 24. Verklaring afgegeven door jonker Johan van Broekhuizen, aangaande zijn bloedverwantschap met den kapitein jonker Arnold van Bocholtz.

1613 September 16. Plakkaat aangaande de revisie van vonnissen.

1629. Verschillende zeer belangrijke stukken in een crimineel proces, gevoerd voor de schepenbank van Horst en daarna overgebracht voor het Hof van Gelder te Roermond.

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1553. Overdracht van een erfcijns. Met transfix van 1618 Maart 5, doch geschreven en onderteekend 1 Juli.

B. *Als dorpsbestuur.*

14e en 15e Eeuw. Een cartularium, bestaande uit 6 katernen papier, die blijkbaar op verschillende tijden geschreven, later bij elkander gevoegd zijn geworden. Het bevat de privilegiebrieven, zoo door de hertogen van Gelderland als door de heeren van Horst aan het kerspel geschonken, alsmede eenige andere stukken uit de XIVe en XVe eeuw.

1501 Januari 1. Hertog Karel van Gelre bevestigt de voorrechten van Horst en schenkt aan de inwoners twee vrije jaarmarkten.

Na 1597. Staat van de oorlogskosten, die het kerspel Horst gedurende de jaren 1579 tot 1597 heeft moeten opbrengen.

1633 Januari 27. Schout en schepenen van Horst vermanen Mattheus Pauli, om de bepalingen van den fundatiebrief van Hendrik van Bergen in betrekking tot de school stipt na te leven.

1678 Juni 17. Brief van pardon van koning Karel II van Spanje aan de inwoners van Horst en Sevenum, wegens het dooden van 4 ruiters, die knevelarijen bedreven hadden.

Orig. perkament met het majesteitszegel van Karel II in rood was.

1722 Januari 8. Verpachting van de collecte der schatpenningen in de heerlijkheid Horst voor een tijdvak van drie jaren.

1727. Staat inhoudende de namen der hoofden van gezinnen te Horst en het bedrag door elk hunner in de schatting van het jaar 1727 bij te dragen.

1735. Lijst van het bedrag der jaarwedden van schout, schepenen enz. te Horst.

1735. Lijst van het bedrag der schade, toegebracht aan de inwoners der heerlijkheid Horst door den stormwind in September 1735.

1814. Staat inhoudende de schade veroorzaakt in de gemeenten Sevenum en Horst door het Fransche garnizoen te Venlo in de jaren 1813 en 1814.

LXXXIV. KERKBESTUUR VAN HORST.

1599 Februari 3. Brief van Johannes Croneberg, priester te Horst, aan Henricus Cuyckius, bisschop van Roermond, over de inkomsten der kerk te Horst.

Eene beschrijving der parochiekerk te Horst met de inkomsten daaraan verbonden in de XVI[e] en XVII[e] eeuw.

1655 September 23. Instelling van het zangkoor of broederschap van St. Cecilia in de kerk te Horst; met verschillende daarop betrekking hebbende stukken.

1788 Maart 15. Vonnis, gewezen door het Pruissische Hof van Gelder in zake van den kapelaan te Horst tegen den Rijksgraaf van Schaesberg, de abdij Dalheim en den pastoor van Blerik over de tienden onder de heerlijkheid Horst. Met verschillende andere stukken op die tienden betrekking hebbende.

1791 Maart 21. Het Pruissische Hof van Gelder doet uitspraak in een geschil tusschen de abdij Dalheim ter eenre en de abdij Averbode met den pastoor van Blerik ter andere zijde, over de tienden onder Horst.

LXXXV. LOTTUM BARONNIE.
(Archief der heeren).

1685 November 5. Octrooi voor baron van Wylich, wegens geldopname op zijne leengoederen te Lottum en Grubbenoorst.

Orig. op perkament.

LXXXVI. SCHEPENBANK LOTTUM.

Schepenbank als dorpsbestuur.

1749. Meetboek der gemeente, vernieuwd in 1749. Reg. folio. (Inventaris Dessain en Sivré).

LXXXVII. KLOOSTER BETHLEHEM TE OOSTRUM DER REGULIERE KANONIKESSEN.

1597 Januari 12.	Perkament.	Stuk IV, pag. 136.
1657 Juli 9.	„	Stuk IV, pag. 392.

LXXXVIII. SCHEPENBANK SEVENUM.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

Schepenbrief uitgegaan van de schepenbank.

1630 October 3. Schepenbrief ten behoeve van Elisabeth van Hergraeff, weduwe van Hendrik Boener. Stuk IV, pag. 240, 241.

LXXXIX. SCHEPENBANK VENRAY.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

Schepenbrief uitgegaan van de schepenbank.

1478 Februari 14. Schepenbrief, bevestigende de in erfpachtgeving van een deel van eene hoeve, te Venray gelegen. Perk.

Hertogdom Gulick.

Heerlijkheden en Schepenbanken.

XC. SCHEPENBANK MELICK—HERKENBOSCH.

Schepenbank als rechterlijk collegie.

Schepenbrieven, op perk., uitgegaan van de schepenbank.

1456 Juli 19. Ruil van een jaarpacht.

1463 September 15. Met transfix van 1463 November 22. Stuk III, pag. 408.

1665 Mei 15. Vestiging van erfpacht op huizen en landerijen.

XCI. TEGELEN, HEERLIJKHEID HOLTMUELEN.

1709 November 22. Octrooi verleend door het Souverein Hof van Gelder te Roermond aan Wyrich Wilhelm baron von Hundt, ten einde te mogen beschikken over zijne goederen leenroerig van het vorstendom Gelre. Op perkament.

Graafschap Loon.

Graafschap Horne.

XCII. LEENHOF TE HORNE.

1505—1661, 1696—1794. Leenverheffingen van goederen onder Haelen, Horne enz. 3 Reg. folio.

15_e—18_e eeuw. Index der leenverheffingen. 1 Reg. fol.

1627—1661, 1652—1719, 1718—1794. Overdrachten. 6 Reg. folio.

1718—1792. Rolle van de leenzaal. 2 Reg. folio.

1770. 1 dossier proces (fragment ?)

XCIII. SCHEPENBANK HORNE ALS DORPSBESTUUR.

1770—1783. Schattingsboek. 2 Reg. folio.

XCIV. SCHEPENBANK BEEGDEN.

A. *Schepenbank als rechterlijk collegie.*

1647—1795. Overdrachten. 4 Reg. folio.

1596—1634, 1616—1624, 1617—1621, 1623—1631, (ook extraordinaire vergaderingen) 1632—1663, 1673—1793. Gedingen. Reg. folio.

Eenige dossiers processen (fragmenten) in 2 portefeuilles.

Schepenbrieven uitgegaan van de schepenbank.

1590 Juni 30. Stuk IV, pag. 131.

1591 October 6. Overdracht.

1611 Maart 29. „ IV, „ 147.

1656 October 3. Overdracht.

B. *Als dorpsbestuur.*

1702—1703. Schattingboek. Reg. folio.

XCV. SCHEPENBANK NEER.

Schepenbank als rechterlijk college.

1616 Juli 13. Vonnis. Stuk III, pag. 104.

XCVI. ABDIJ KEIZERSBOSCH TE NEER.

Abdij van Norbertinessen.

1662 Februari 18. Charter. Stuk IV, pag. 406.

XCVII. KLOOSTER VAN ST. ELIZABETH (1). REGULIERE KANONIKEN VAN St. AUGUSTINUS TE NUNEM.

1600 September 12. Stuk II, pag. 256—257.

XCVIII. **VRIJE RIJKSHEERLIJKHEID HEEL.**

(Vrijdorp van de kathedraal te Luik).

Schepenbank Heel als rechterlijk college.

1688—1795. Overdrachten. 3 Reg. folio.

1540—1589. Gedingen. 1 Reg. fol.

XCIX. **Vrije Rijksheerlijkheid Poll-en-Panheel.**

Schepenbank Poll-en-Panheel als rechterlijk college.

1680—1716, 1714—1743, 1765—1796. Overdrachten. 4 Reg. fol.
Dossiers processen. In 1 portef.

(1) Een gedeelte van dit archief bevindt zich in het algemeen Rijksarchief te Brussel.

C. LAATHOF DE PAS TE PANHEEL.

(Behoorende aan St. Servaaskapittel te Maastricht).

1626—1680, 1684—1727, 1729—1741, 1791—1796. Overdrachten. 4 Reg. folio.

1619—1720, 1734—1776. Gedingen. 2 Reg. folio (in het 2e reg. 1741—1776 overdrachten).

Vrije Rijksheerlijkheid Thorn.

CI. ARCHIEF DER ABDIS (1).

(Landsheerlijk Bestuur).

1631 of 1632. Minute van een brief, namens Eleonora van Stauffen, dekanes van Thorn en postulant-abdis, geschreven aan den Prins-bisschop van Luik, over de keuze van Walburgis van Leeuwenstein—Rochefort tot abdis dier abdij, en den slechten moreelen toestand des kapittels.

Op papier.

1774 April 15. Benoeming van Cunegonda van Saxen tot coadjutrice der abdis van Thorn, door paus Clemens XIV. Perk.

1774 April 23. Bevestiging daarvan, door Paus Clemens XIV. Perk.

CII. SCHEPENBANK GRATHEM.

(*Als rechterlijk college.*)

Eenige losse stukken.

Spaansch Valkenberg.

Markiezaat Hoensbroeck.

CIII. LEENHOF VAN DEN MARKIES VAN HOENSBROECK.

1529 November 29. Leenbrief. Op perk. Stuk IV, pag. 104.

---

(1) Het overige van dit archief bevindt zich in het Algemeene Rijks archief te Brussel.

Staatsch's Hertogenrade.

Heerlijkheid Gulpen.

CIV. HOOFDBANK GULPEN.

18e eeuw. Crimineel register (processen, vonnissen en notitiën van gerechtelijken aard). Folio.

Fransch Bestuur en Nederlandsch Bestuur tot 1830.

CV. SOUS-PREFECTURE van het arrondissement Roermond.

1800—1812. Eenige losse stukken. In 1 portefeuille.

1812. Rentebrieven van het opgeheven klooster der Dominicanessen te Roermond. Copieën (Sous-préfecture? ?)

Rechtbank van 1en aanleg te Roermond of Kantongerecht te Venlo of te Roermond. Na 1797.

An IV—8 floréal an 12 (1795—1804 April 29). Register getiteld: „Bulletin des Lois de la République Française." Achterin: „Registre des bulletins des Lois de l'Empire Français." 28 floréal an 12—1812 Augustus 7. Reg. fol.

CVI. RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE ROERMOND.

An VIII 1 prairial (1800 Mei 20)—1816 Juni 4. „Registre du tribude 1re instance séant à Ruremonde servant à recevoir la transcription des lettres et actes publics dont l'envoi ne lui est pas fait, mais dont seulement il lui est donné communication." Reg. fol.

An VIII 2 fructidor (1800 Augustus 20)—1829 Februari 4. „Registre aux délibérations du tribunal civil de 1re instance séant á Ruremonde, commencé le 2 fructidor an 8, jour de la 1re séance de ce tribunal." Reg. fol.

1808 Mei 18—1816 Juli 16. „Registre des pointes du tribunal de première instance de l'arrondissement de Ruremonde." Reg. fol.

An IX 2 vendémiaire (1800 Septembre 24)—1817 April 1. Register der ter rolle stelling. Reg. fol.

An VIII 5 fructidor (1800 Augustus 23)—1818 April 29. Register der aan griffie-regten onderworpen akten en der uitvaardingen ingevolge artikel 13 der wet van 21 ventôse jaar 7 (1799 Maart 11). Reg. fol.

An VI floréal 21 (1798 Mei 10)—1806 Januari 7. „Correspondance du Directeur du Jury" Reg. fol.

An VII 26 thermidor (1799 Augustus 13)—1806 Augustus 30. „Continuation du registre des visa du directeur du Jury de l'arrondissement de Ruremonde." Reg. fol.

1809 November 23. „Etat ou inventaire des effets mobiliers à l'usage du tribunal de première instance à Ruremonde, dép. de la Meuse-inférieure."

Kamer van strafzaken.

An XII 24 vendémiaire (1803 October 17)—1806 Augustus 13. „Registre d'ordre." Reg. fol.

Kantongerecht te Roermond.

An IV 15 prairial—30 fructidor (1796 Juni 3—1796 September 16). „Liasse des minutes des affaires portées en justice de paix de ce canton Ruremonde". Fol.

CVII. COMMISSARIS VAN HET ARRONDISSEMENT LIMBURG.

Na 1817. „Considérations sur la Meuse sous les divers rapports de la situation actuelle du lit et des bords de cette rivière, dans son cours par la province de Limbourg et notamment à travers l'arrondissement de Ruremonde, relativement à la navigation du fleuve, à la conservation des fonds riverains, aux travaux à entreprendre dans ce double objet, à la direction et exécution des ouvrages, aux moyens de subvenir à la dépense, au régime administratif et judiciaire, à l'exercice de la police et surveillance etc. rédigées pour satisfaire à la dépêche des nobles et très honorables seigneurs les Etats députés de la province en date du 31 décembre 1819. Litt O par le commissaire de l'arrondissement de Ruremonde H. J. Michiels van Kessenich."

Archivalia niet thuis behoorende in het Rijksarchief in Limburg. (1)

Voor het Rijksarchief in Noordbrabant.

CVIII. SCHEPENBRIEVEN VAN CUYK.

1577 Nov. 14. Bevestiging van een overdracht.

1608 Augustus 8. Bevestiging van een overdracht van een huis.

1614. Zonder dagteekening. Bevestiging van een overdracht van eene ledige plaats.

CIX. SCHEPENBRIEF VAN SAMBEEK.

1505 November 29. Bevestiging van eene overdracht van een goed.

1559 Mei 17. Testament van Heinrick van der Haeghe, priester en kapellaan te Sambeek, ten voordeele der *huisarmen* aldaar. Met schepenbrieven betreffende goederen in dit testament vermeld van 1410 en 1453 (van Ufel); van 1458 met transfix van 1466 en 1513, 1532, 1537, (van Sambeek); 1477 en 1491 (van Buegen) en 1479 een charter van Johan Willem Reynkens te Sambeek. Alle charters gemerkt. N°. 303.

1538 Maart 30. Wijdingsbrief van Henricus van der Haghen, tot diaken door Cornelis de Berges, bisschop van Luik, welke wijding door diens coadjutor, Gedeon van der Gracht, gedaan is.

1597 April 6. Schrijven van de schepenen te Sambeek aan den rentmeester te Megen, met verzoek om voorschot om geld, ten einde eene executie van den Gouverneur te voorkomen.
(Draagt hetzelfde N°. (303) als de stukken van het voorgaand N°.

CX. 'S-HERTOGENBOSCH, GRAVE ENZ.

Schepenbrieven van 's-Hertogenbosch.

1592 Nov. 28 Afgeloste schuldbrief.

1599 April 3. Bevestiging van den verkoop van een huis.

(1) Deze zijn niet onderverdeeld, gelijk de Limburgsche, volgens de collegiën en ambtenaren maar grootendeels slechts topografisch.

1561 Mei 24. Schuldbrief der stad 's-Hertogenbosch. Vidimus op papier.

1608 November 27. Bevestigende de overdracht van grond te Roesmalen (wellicht behoorend tot het archief der Jesuïeten).

1612 Febr. 17. Bevestigende den verkoop van vaste goederen.

1466 Februari 4. Schepenbrief van Grave, bevestigende eene rente-constitutie.

1693 September 12. Schepenbrief van Eindhoven, bevestigende eene overdracht van grond.

1615 Augustus 26. St. Michielsgestel, bevestigende verkoop van een rente.

1680 Augustus 26. Schepenbrief van Tongelre, bevestigende verkoop van een huis.

CXI. COLLEGE DER JESUIETEN TE 's-HERTOGENBORCH, KLOOSTERS MARIENBORCH, ANNABORCH ENZ. (1)

Charters.

1462 Dec. 6. Klooster Mariënborg. St. III, p. 281.

1489 Dec. 18. Stuk IV, p. 91.

1493 Juli 18. Notarieele akte, waarbij overdracht aan het klooster St. Annaborch van het vruchtgebruik van een akkerland te Roesmalen gelegen.

1526 Maart 6; 1535 Mei 22; 1596 Nov. 13. Schepenbrieven betreffende verkoop van een cijns op het huis „de Pauw" gevestigd.

1555 April 24. Verklaring afgelegd voor schepenen van het dorp Roesmalen, dat het bier, het welk in 't convent van St. Annaborch te Roesmalen gebrouwd en gedronken wordt, geene meerdere waarde heeft dan een half oort St. Brab. de pot.

Orig. perkament. Zegel verloren.

---

(1) Een gedeelte, verreweg het grootste, dier archivalia, is reeds in 1885, met machtiging van Zijne Excellentie den Minister van Binnenl. Zaken, uitgeleverd aan het Rijksarchief in N. Brabant. Zie jaarverslagen over 1886, onder N. Brabant. p. 29—31 en onder Overkwartier van Gelderland p. 60 en een inventaris, in de jaarverslagen over 1893 onder N. Brabant p. 133 N. 70.

1558 Sept. 17. Schepenbrief van Roesmalen, waarbij Jan van Wijck aan het klooster St Annaborch toezegt eene jaarlijksche rente van 20 Carolus guldens, ten behoeve zijner dochter Geertruit, die in dat klooster den religieusen staat omhelsd heeft.

1576 Febr. 7. Acte, waarbij Hendrik van Randenroy, generale overste der Boegarden te Antwerpen, verklaart, dat Maria van Hargen, bij testament aan Hendric Boot, Begaard te 's-Hertogenbosch, al hare meubilaire goederen en achterstallige renten vermaakt heeft.

1625 Dec. 13. Schepenbrief van 's-Hertogenbosch bevestigende eene minnelijke schikking tusschen de gebroeders van der Meer, Jesuieten te 's-Hertogenbosch en hunne zusters.

Op papier.

1626 Jan. 26. Convent Annaborg. Schepenbrief van St. Michiels-Gestel, bevestigende den verkoop van een erfcijns van 10 gulden aan het klooster.

1637 Julij 29. Schrijven van den Raad van Brabant aan den eersten deurwaarder, ten einde de Jesuieten te helpen in het innen der pachten in de meierij.

1656 Febr. 13. Schepenbrief van 's-Hertogenbosch, bevestigende den verkoop van het huis in de Mortelstraat.

Documenten op papier.

1609 Juli 30. Conditiën van de heeren van het Kapittel, aangaande de scholen van de Jesuieten.

1609 Juli 13. Machtiging aan eenige leden van den Raad en van de schepenbank en van de gezworenen, om met het kapittel hierover te onderhandelen.

Notarieele akte.

1617 April 5. Goedkeuring door den bisschop van 's-Hertogenbosch, Nicolaas Zoesius, van een akkoord aangegaan over eene prebende in de kerk van St. Oedenrode, door bisschop Gijsbertus Masius, met toestemming van den Aartshertog Albert als leeken-patroon van kanonikaten en prebenden in die kerk, aan de Jesuieten afgestaan.

Staat van de goederen en renten.

1562, 1568, 1576. Akten van verkoop en overdracht van renten.

Afschriften op papier.

1610 Juli 27. Omslag 31. N°. 38. Stuk IV, pag. 147.

1615 Mei 21. Stichting van eene studiebeurs bij testament van Catharine, dochter van wijlen Dirks Heeren.

1621. Verkoop van een huis te 's-Hertogenbosch, nabij het college der Jesuieten gelegen, genaamd „de Pauw", verder de huizen „de Kluit", „de Ketel" en „het Lam".

1628 October 27. Copie der aanstelling van Walterus Clerx tot rector van het college te 's-Hertogenbosch, door den Generaal Mutius Vitellesci.

1629. Lijst der Jesuieten te 's-Hertogenbosch en andere stukken op dit college betrekking hebbend.

Na 1629. Rekwest der Jesuieten aan den Gouverneur der Zuidelijke Nederlanden over de uitvoering van het tractaat van overgaaf te hunnen opzichte.

Stukken betreffende bijdragen door de stad 's-Hertogenbosch en de vier kwartieren der Meierij.

Bijdragen voor de kerk der Jesuieten door de inwoners der stad.

Voorwaarden tot het toelaten der Jesuieten te 's-Hertogenbosch.

1650—1654.

Declaratie van verdiend salaris van den advocaat Cornelis Dedel in een proces van de Jesuieten te 's-Hertogenbosch tegen hunne rentmeesters Jan Schoock en Jan Schuyl.

Concept van een verzoek der Jesuieten om ondersteuning bij het opbouwen van hun college aan de hoofden, thesauriergeneraal en gecommitteerden der domeinen en financiën van hunne Hoogheden.

Ontvangbewijs van rentebrieven toebehoord hebbende aan den overleden bisschop van 's-Hertogenbosch, Nicolaes Soes.

Klooster Annaborch. Stukken over pachtgelden.

1625 December 11. Contract door de ouders over de successie der twee broeders van der Meer.

Stukken betreffend het huis in de Mortelstraat.

Stukken betreffend cijnzen te Tilburg.

Getuigenis van den Magistraat te 's-Hertogenbosch aangaande de Jesuieten aldaar.

Memorie om ondersteuning aan den Magistraat te 's-Hertogenbosch.

1612 Sept. 9. Missive van de Aartshertogen aan den Raad van Brabant, omtrent een rekwest der Jesuieten.

Stukken betreffende den verkoop van huizingen of kamers achter de Mandemakers te 's-Hertogenbosch door de Jesuieten.

1630 Januari 26. Bevestiging en goedkeuring door den Generaal der Jesuieten van den verkoop der goederen en eigendommen van het klooster zijner orde te 's-Hertogenbosch, onder voorwaarde van den terugkoop voor denzelfden prijs.

Archivalia van het Rijksarchief in Zuid-Holland (Algemeen Rijksarchief).

CXII. HEERLIJKHEID HARDINXVELT.

1539 en volgende. Register van inkomsten en uitgaven der heerlijkheid Hardinxvelt. Fol.

1549. Blaffaert of rekenboek der inkomsten van de heerlijkheid Hardinxvelt (1). Reg. fol.

Archivalia voor het Rijksarchief in Gelderland.

CXIII. HOF VAN GELDERLAND TE ARNHEM.

1637 Juni 3. Brief van het Hof van Gelder te Arnhem aan de Staten, met verzoek een raad-ordinaris en raad-extraordinaris in het Zutphensch kwartier alsmede een momboir en substituut-momboir aan te stellen.

1640 Juni $\frac{18}{28}$. Verzoek van C. Huygens aan het Hof van Gelder te Arnhem, om te ratificeeren eene benoeming tot vice-vicaris te Zuylichem door hem gedaan in den persoon van den predikant aldaar.

(1) Toebehoorende aan de familie van Horn, die een proces voerde voor het Hof te Roermond; wellicht hebben die registers als bewijzen in dit proces gediend.

1640 Juli 29. Brief van het Hof van Gelder te Arnhem aan de Staten, met verzoek een rekenmeester in het kwartier van Nijmegen en een momboir te benoemen.

Minuut.

Archieven voor België.

CXIV. ALDENEYCK.

Stukken betreffende het altaar van St. Nicolaas en de kerk van Aldeneyck.

Charter.

CXV. ANTWERPEN.

1533 Maart 23. Geldopname op den tol van Antwerpen door Karel V.

1600 Juni 7. Antwerpen. Brief van Burgemeester, schepenen en raad, bevestigende de overdracht eener jaarlijksche rente van 5 Carolus gulden, ten behoeve der dochter van Reynder Beex.

CXVI. DIEST.

1460 Juli 5. Volmacht door Arnoldus, Walterus en Henricus van den Boeme, bestuurders van het hospitaal, dat door wijlen Godefridus van den Boeme te Diest gesticht werd, aan hunnen medebestuurder Henricus Swinnen, genaamd Coppijns, om alle zaken te verrichten, die tot gemeld hospitaal betrekking hebben.

Orig. perkament, Latijn, opgemaakt door den notaris Mathias Hane van Diest, geteekend «Math. Hane» en voorzien van zijn notarieel merk.

CXVII. DOORNIK.

1525 Juli. Schepenbrief Doornik. Erfkoop.

CXVIII. HUERN. (BELGIË?)

1610 Juli 15. Overdracht der heerlijkheid Huern ten behoeve van jonker Dionys van Hinnisdael.

CXIX. MAESEYCK.

1551 Maart 3.

1570 April 23.

1570.

1574 Maart 30.

CXX. NAMEN.

1663 Maart 15. Minnelijke schikking in zake geschil tusschen de Staten der provincie Namen ter eenre en den vicomte d'Esclaye en baron de Moitrey ter andere zijde, over misbruiken van traktementen, emolumenten en andere vergoedingen van leden dier Staten.

CXXI. NIEUSTADT EN GEERDINGEN.

18e eeuw. „Register der keuren ende leenstocken, die gecomponeert worden gehoorende tot de heerligheden Nieustadt en Geerdingen".

CXXII. OPHOVEN—GEYSTINGEN.

Schepenbank als rechterlijk college.

1618—1621. Extracten uit het rolleboeck. 1 Reg. folio.

1656. Voogdgedingenboeck. Extracten. 1 Reg. folio. (Invent. Dessain-Sivré).

CXXIII. St. TRUIDEN.

16de eeuw. Inkomsten-register van een klooster te St. Truiden.

CXXIV.

1543. „Lettre signée par Pierre Erneste Comte de Mansfelt, datée de Bruxelles le 8 October 1543". Stuk IV, pag. 107.

CXXV. LANDVOOGDEN DER ZUIDELIJKE NEDERLANDEN (?)

1606 Februari 9. Omslag G. A. 31, n°. 25. Brief van Ranucio Farnese aan aartshertog Albert, gouverneur der Spaansche Nederlanden. Geschreven uit Parma. Stuk IV, pag. 143.

1608 Augustus 10. Omslag 31, n°. 26. Brief van Ranucio Farnese aan den cavaliere Alberto Strulli te Brussel. Geschreven uit Parma. Stuk IV, pag. 146.

Archieven voor Pruissen.

(Staatsarchieven te Dusseldorf en Münster).

CXXVI. ALDENKERKEN.

1683 April 29. Schepenbrief, bevestigend den verkoop van het huis Tits.

CXXVII. BONN.

1606 September 20.

CXXVIII. CALCAR.

Schepenbrieven,

1427 Augustus 3. Met transfixen van 1428 Januari 27 en 1463 November 10.

1456 November 1.

1470 October 18. Met transfix van 1482 Januari 29.

1477 November 26.

1477 November 28.

1485 Februari 20.

1491 April 28.

1513 Februari 18.

1517 Juli 30.

1518 Juli 17.

1523 Maart 6.

1530 Maart 2.

1536 October 30.

1544 December 15.

CXXIX. LAATHOF VAN CAPELLE.

16e en 17e eeuwen. Register van overdrachten. 4°.

CXXX. CAPELLE (KERK).

1444 Juli 22. Schepenbrief.

CXXXI. COESFELDT in 't Munstersche.

1741 Mei 24. Doopbewijs.

CXXXII. DILCKRAED (kerk).

1580 Maart 18. Schepenbrief. Stuk IV, pag. 122.

CXXXIII. DUYFFELWARDT, ECKEN EN BYMMEN.

1556 Februari 9. Schepenbrief.

CXXXIV. ELMPT.

1581 November 29. Schepenbrief betr. de heerlijkheid.

1669 Mei 22 Betr. de gemeente. Stuk IV, pag. 433.

CXXXV. EMMERIK.

Schepenbrieven.

1563 Maart 19. Met transfixen van 1563 Maart 19 en 1566 April 19.

1593 April 27.

CXXXVI. VOOGDIJ VAN GELDERN.

1568 Juni 24. Twee schepenbrieven.

CXXXVII. GELDERN.

1566 Juni 20 Schepenbrief.

1528 Juni 9. Stuk IV, pag. 104.

1572 Juli 17. Tractaat van overgave der stad Geldern aan den Prins van Oranje, Willem I. Met handteekening en zegel van den Prins.

CXXXVIII. HEERINGEN.

Schepenbrieven.

1579 Juli 1. Stuk IV, pag. 122.

1582 December 5.

1594 Juni 4. Stuk IV, pag. 134.

CXXXIX. KEPPEL.

Schepenbrieven.

1561 Maart 21.

1566 Mei 24.

CXL. KEULEN.

Karmelieten.

1627 Maart 23. Schepenbrief. Stuk IV, pag. 236.

1645. Brief van den overste der Carmelieten aan een ander klooster in het Keulsch diocees.

Met zegel.

CXLI. NEDERMORMPTER.

1593 Mei 11. Schepenbrief.

CXLII. HEERLIJKHEID VAN DEN BEVERSCHE TE NIEUWERSTRATEN.

1615 Juni 15. Volmacht, om voor schepenen van Erkelenz eene deeling te doen.

CXLIII. HEERLIJKHEID STRAELEN.

1676 Maart 12. Verkoop der heerlijkheid Straelen door Karel II, Koning van Spanje.

CXLIV. UDEM.

Schepenbrieven.

1513 Juni 2.
1576 September 6. Met twee transfixen van 1596 Januari 5 en een transfix van 1598 Juli 16.

CXLV. XANTEN.

1588. September 1. Schepenbrief.

CXLVI. LAATHOF VAN IJSHEM (Issum bij Gelder).

1444 Januari 7 en 1454 December 9. Copie. Schepenbrief,

CXLVII. WACHTENDONCK.

1630 Januari 23. Schepenbrief. Stuk IV, pag. 240.

CXLVIII. WALBEECK.

1702 November 8. Bevestiging van eene stichting.

CXLIX. WASSENBERG.

1346. Schepenbrief.

CL. HUIS NESSELRODT TE WEGBERG.

1658. Ontvangstregister van het huis Nesselrodt te Wegberg.

VARIA, onzeker van welk archief afkomstig.

1231, 1232, 1234, 1498. Roermondsch Archief. Omslag G. A. 26 No. 42*a*, *b*, *c* en *d*. Tienden te Blerik van de abdij St. Marie te Dalheim bij Wassenberg. Stuk II, pg. 391 en 393.

1685 December 17. Accoord omtrent den doodslag, gepleegd op Pierre van 's Hertogenraedt door Jean Gilles d'Albada te Susteren.

1795 Juni 26. Getuigenverhoor te Eltbill (?) aan den Rijn over het testament van den oversten luitenant van Tröstenberg, overleden te Roermond 29 Juni 1794, zijnde het getuigenis van den Franciscaner Pater Mathias Frencken, regimentsaalmoezenier, die hem in zijn uiterste had bijgestaan.

PARTICULARIA.

(Voor zoover het tegendeel niet vermeld is, zijn de stukken op perkament.)

Familie AEBEN.

1432 Juli 6. Brief van leenmannen van Gulick, bevestigende de schuldbekentenis van 20 Arnhemsche gulden door Johannes Bruwer en Metta zijne huisvrouw aan Johanne Aeben.

Transfix van een brief dier leenmannen van 1424 Juni 24.

Familie VAN AFFERDEN.

1607 September 17. Benoeming door Franciscus van Aefferden presbyter etc. te Brugge, van Antonius van Aefferden, priester in het bisdom van Roermond tot kapellaan te Brugge (Rijn-Pruissen) van de kapelanie, waarvan Didacus Franciscus van Aefferden afstand gedaan heeft.

Familie VAN BAECXEN.

1628 April 3. Schepenbrief van Asselt en Swalmen.
Stuk III, pag. 123.

Familie BAKEN.

1328 Augustus 15. „ IV, „ 82—83.

Familie BALDERICH.

1465 November 29. Schuldbekentenis van Johan van Arendaill, heer te Well, Herman van Bronckhorst, Dirk van Bronckhorst, Sander van den Eger en Johanna Speeden, Vrouwe te Mierlo van 500 Rijnsche guldens aan Zweder Balderich.

Orig. zegels verloren.
Transfix van 1510 November 8, waarbij Heynrich Balderich, Sweders zaliger zoon, het kapitaal, in den hoofdbrief vermeld, overdraagt aan zijn dochter, bij haar huwelijk met Wijlhem van der Ympel.

Familie VAN BEMMEL.

1674 Juli 11. Aanstelling door de Staten-Generaal van Adriaan van Bemmel, tot kapitein; met goedkeuring door den Prins van Oranje en de Gecommiteerde Raden van Holland en West-Friesland van 3 November daarop.

Familie BITOT.

1683 Januari 2. Schepenbrief van Roermond, bevestigend de schuldbekentenis van Anna Clara van Zoutelandt, weduwe van François Bitot aan de Penitenten te Roermond. Afgelegd 1695 Juli 9.

Familie BIERENS.

1683 Februari 15. Approbatie door koning Karel II van Spanje, in zijn Hof te Roermond, van den verkoop van een huis en landerijen te Swalmen, op verzoek van den Raad en Rekenmeester Bierens, verkocht door den Landrentmeester des Overkwartiers.

Familie BOSMAN.

1695 Maart 4. Machtiging verleend door Koning Karel II van Spanje, in zijn Hof te Roerm., aan Anna Cath. Carpentier, weduwe van Bosman, schepen te Roermond, tot aanvaarding van eene erfenis onder beneficie van inventaris.

Familie BOUGEL.

1496 Juli 11. Participatiebrief in de verdiensten der Kruisheeren voor Godefridus Bougel, door Gherbrandis de Sneckis.

Familie VAN BREMPT en VAN DEN BIJLANDT, heer te Reyth en Brempt.

1433 April 4. Stuk II, pag. 84.

1461 Juli 7. Brief van relief van stadhouder der leenen van Heinsberg ten behoeve van Hendrik van Brempt, als momber der kinderen van zijnen overledenen broeder Johan, wegens het goed genaamd „Schaiffdeile", gelegen tusschen Brempt en Cruchten. Stuk I, pag 270.

Orig. Zegels verloren.

1561 September 8. Stuk IV, pag. 116.

1562 Februari 18. „ I, „ 123.

Familie VAN BRONCKHORST en BATENBURG.

1560 September 13. Stuk IV, pag. 115.

Familie CLAESSENS.

1678 Juni 20. Vergunning van Karel II, Koning van Spanje, in zijn Hof van Gelder te Roermond, aan Paulus Henri Claessens, raadslid en zijne echtgenoote Clara van Langendonck, om de kooppenningen van een huis, door hem aangekocht „ad opus jus habentis", ter griffie te deponeeren.

Orig. Zegel verloren.

Familie CLOUT.

1712 October 20. Schepenbrief van Linne.

Als transfix een schepenbrief van Roermond van 1713, bevestigende eene geldopname.

Familie COPPEN.

1532. Schepenbrief van Heringen, bevestigende eene overdracht.

Familie CREYARTS.

1688 Mei 7. In bezitstelling door Karel II, in zijn Hof van Gelder te Roermond, ten behoeve van Elisabeth Creyarts, weduwe van Arnold van den Bergh en hare beide zonen, van rente eener hoofdsom van 1800 pattacons of 1440 dukaten, gevestigd op het huis en de goederen van Baarlo, welk kapitaal zij van de erfgenamen van den Bergh te Goor gekocht hebben.

Orig. Zegel verloren.

FILIPS GRAAF VAN CROY en VAN ROEULX,
heer van Milendonk.

1648 November 22. Stuk IV, pag. 293.

Familie DIESTER.

1659 November 28. Stuk IV, pag. 401.

Familie DORSCH te Roermond.

1657 April 17. Schepenbrief van Beesel, bevestigende den verkoop van goederen door de familie van Haeften aan de familie Dorsch.

1657 December 3. Schepenbrief van Beesel, bevestigende den verkoop van tienden door de familie van Baexem aan de familie Dorsch.

Familie VAN EGEREN.

1658 December 9. Stuk IV, pag. 397.

1701 Maart 21. Octrooi van Philips, Koning van Spanje, in zijn Hof van Gelder te Roermond, aan Charlotte van Schimmelpenninck van der Oeye en aan Hendrik van Rouwenoord, tot het verkoopen van een derde gedeelte hun toebehoorende in het riddergoed en huis Vlasraad ten behoeve van den ritmeester van Egeren.

Orig. Zegel verloren.

Familie FFULLINX VAN HOLTMOLEN.

1478 Maart 12. Vrijwaring wegens overdracht van een tiende te Sevenum, leenroerig aan het huis van Broeckhuysen, door Derick Pollart, kanonik van O. L. Vrouw te Aken.

Familie HAEFSACHER.

1669 Juli 31. Vergunning gegeven door Karel Dittrich Otto, vorst van Salm, vrijheer te Anholt, aan Eberhardt Adriaen Haefsacher, betreffende goederen van hem als laat gehouden.

Met zegel.

Familie HAELAERT VAN HAULTHAUSEN.

1680 Febr. 9. Machtiging om te disponeeren over het huis en goederen „die Horst", ten behoeve van Arnoldt Haelaert van Haulthausen.

Familie DE HAENE.

1517 Februari 2. Stuk IV, p. 98—99.

Familie HELER.

1535 November 17. Huwelijkscontract voor notaris Petrus Heler tusschen Hendrik van Heler zoon en Aleit Jacob toe Bremijsz (?) dochter.

Papier.

Familie VAN DER HEYDEN.

1693 Oct. 2. In bezitstelling door keizer Karel II, in zijn Leenhof te Roermond, van de erfgenamen van wijlen Everard van der Heyden, in leven rentmeester der domeinen van Kessel en Kriekenbeek, van eene hoofdsom van 7000 pattacons.

Orig. get. D. Daniels met het groot zegel van Koning Karel II in rood was.

Familie VAN HEMSELRODE.

1706 December 31. Vrijgeleide voor van Hemselrode, raadsheer te Roermond, en zijne familie.

Papier.

Catalogus der boeken van den cancellier van het Hof van Gelder te Roermond, van Hemselrode.

Op papier.

Familie HERGRAEFF.

1623 Juni 8. Stuk III, pag. 119.

1628 September 18. Benoeming tot lid van het Hof. Stuk IV, p. 238—239.

1630 October 3. Schepenbrief van Sevenum. Overdracht. Stuk IV, pag. 240—241.

Zie *Schepenbank Sevenum*.

Familie VAN HOEN.

1650 April 4. Stuk IV, pag. 294.

Familie VAN DEN HOEN.

1495 Mei 15. Stuk III, pag. 422.

Familie VAN HOENSLAER.

1454 Januari 3. Stuk IV, pag. 87.

Familie INGENHOFF.

1604 April 10. Brief van pardon voor Johan Ingenhoff. Stuk IV, pag. 141.

Familie JANSSEN.

1603 Februari 8. Ordonnantie van den Raad van Brabant in een geschil tusschen Aerdt Janssen en Barbara van Bragen.

Familie KAMPP.

(huis „De Munt" te Tegelen.)

1793. Beleening door Keizer Frans, in zijn hof van Gelder te Roermond, met het leengoed „De Swaen", gespleten uit het huis „De Munt" te Tegelen, ten behoeve van Aloysius Kampp.

Familie KEEKEN.

1361 Mei 3. Stuk III, pag. 238.

Familie VAN KERKHOVEN.

16e eeuw. Register van goederen en renten van Hieronymus van Kerkhoven. 4⁰. papier.

Familie VAN KÖLKEN.

1764 September 11. Investituur door Friedrich, koning van Pruissen, voor Frantz A. de Kölcken met het leen „Angen Sevenhuysen", in 't gerecht Kaldenkirchen in het hertogdom Gelre (in Pruissisch Gelder).

1787 Januari 18. Investituur door Friedrich Wilhelm, koning van Pruissen, voor Frantz Anton van Kölcken met hetzelfde leen (hier genoemd „Reinhard von Brempt leen", gelegen angen Seevenhuyzen, leenroerig van het vorstendom Meurs.)

Familie VAN LOEN.

1554 September 29. Huwelijkscontract tusschen Peter van Loenszoon van Hoeckelum en Anna Jacop Jan die Groetz soens dochter in Wellerloey.

Familie VAN MIRLAER te Millendonck.

1493 October 22. (Afgeloste Rentebrief). Stuk III, pag. 421.

1547 December 5. Stuk IV, pag. 108.

Familie NAY DE ROUWE.

1603 Mei 16. Schrijven der Aartshertogen, beschikkende op het verzoek van Nay de Rouwe, gewezen controleur der licenten te Grave, om, na de inname van Grave in 1602, in eene andere betrekking te worden geplaatst enz.; het schrijven kent aan voornoemden Nay de Rouwe pensioen toe, te betalen, half door den collecteur der licenten te Venlo en half door den Landrentmeester van het Spaansch Overkwartier van Gelder.

Familie VAN ODERADE.

1376 Maart 12. (wellicht Kapittel van Roermond).
Stuk III, pag. 242.

Familie VAN PALLAND.

1561 Juni 9. Stuk I, pag. 123.

Familiën POLLART en ROEMER.

1627 Januari 16. Huwelijkscontract tusschen Frans Pollart en Maria Roemer.

Origineel. Papier.

1627 Januari 16. Huwelijkscontract tusschen Jan Roemer en Lucia van Stalbergen.

Origineel. Papier.

17e en 18e Eeuw. Ontvangsten en uitgaven.

Papier.

Familie PUYTLINCK (te Roermond en Maeseyck).

1593 November 4. Schepenbrief van Echt. Stuk II, p. 122.

1593 November 9. Stuk II, p. 405.

Familie ROOST VAN ENSEBROICK.

1628 Januari 13. Schepenbrief van Munsterbilsen. Stuk IV, p. 237.

Familie RUYTER.

1624 November 14. Schepenbrief van Roermond. Stuk IV, pag. 232.

Familie VAN SAVELANDT.

1586 November 24. Gratieverleening door Koning Filips, in zijn Raad van Gelder te Roermond, aan Johan van Savelandt, wegens eenen in 1584 te Roermond beganen manslag op Johan Ruyss. Doos 3, n⁰. 10.

Familie SCHENK te Venlo.

1510 December 20. Schepenbrief van Heringen bevestigend eene overdracht ten voordeele van Gerard Schenck te Venlo.

Familie SICERAM.

1662 November 3. Stuk IV, pag. 308.

1663 December 20. Stuk IV, pag. 325.

Familie SYBEN.

Correspondentie van den oud-pensionaris en secretaris der Staten van het Oostenrijksch Overkwartier J. B. Syben, met de Fransche Regeering over vele zaken, die Staten en het oud-regiem van Oostenrijksch Gelder betreffende (*Minuten* der brieven door J. B. Syben geschreven en *origineelen* der brieven van de Fransche beambten aan Syben).

BORDELS en SIMON DE VLODROP.

Bezitters van het adellijk huis *Vlodrop.*

BORDELS.

1639 September 10. Stuk IV, pag. 279.

1655 September 18. „ IV, „ 387.

1670 September 29. „ IV, „ 435.

1671 Dec. 19. (Adellijk huis Vlodrop). „ IV, „ 438—439.

1673 Aug. 3. „ „ „ „ IV, „ 438—439.

SIMON DE VLODROP.

1638 Juni 28. Stuk IV, pag. 275.

1643 Maart 30. Machtiging van Maximilianus Villani van Gend, bisschop van Doornik, voor Philippus Simon, clericus van het diocees Doornik, om uit handen van den Aartsbisschop van Keulen de kleine Ordens en het H. Subdiaconaat te mogen ontvangen.

1643 April 3. Stuk IV, pag. 284.

1657 October 16. „ IV, „ 393.

1673 September 25. „ IV, „ 442.

1687 Juni 10. Benoeming door Karel II, koning van Spanje, van Joseph Ignatius Simon, gewezen raad en ordinaris rekenmeester in de vroegere rekenkamer te Roermond, als zoodanig in de rekenkamer van Brabant, zoodra Frederik Beijens, die thans die betrekking bekleedt, bevorderd of overleden zal zijn.

Orig. Fransch met het majesteitszegel in rood was. Doos XIII, No. 10.

1695 Januari 3. Benoeming door denzelfde van Karel, den 7den zoon van voornoemden J. I. Simon, tot de eerst openvallende betrekking van raad en rekenmeester in de rekenkamer van Brabant.

1724 Augustus 24. Benoeming door Keizer Karel VI van Jacques Hyacint Simon tot deken van de Kathedraal te Roermond; met verklaring door den Bisschop van inbezitname.

1754 September 4. Wapenverklaring door A. F. J. Jaerens, 1en wapenheraut van de Zuidelijke Nederlanden, ten behoeve van J. I. Simon de Vlodrop.

Familie STEPRAEDT.

1679 December 7. Octrooi van Karel II, in zijn Hof van Gelder te Roermond, aan Godefroid Johan van Stepraedt ter Donck, om zijn adellijk huis, genaamd „ter Donck" te mogen verkoopen, teneinde uit de opbrengst zijne schuldeischers te voldoen.

Orig. zegel verloren.

Familie TAKOEN.

1741 November 12. Benoeming van A. H. Takoen, cancellier van Oostenrijksch Gelderland, door den graaf van Aspremont-Reckheim, tot zijn raadsman.

Met zegel op gedrukt.

1767 Maart 1. Benoeming van denzelfde door Anna Charlotta van Lotharingen, abdis van Remiremont en coadjutrix der abdijen van Thorn en Essen, tot geheim raadsheer.

Zegel en handteekening.

Familie TESSERS.

1533 November 29. Huwelijksche voorwaarden tusschen Zeger Tessers en Elsen Zeverijns. Stuk II, pag. 93.

Orig. zegels verloren.

Familie VAN TYLL.

1486 November 11. Huwelijksche voorwaarden tusschen Willem van Tyll, Lambertszoon en Rorich van Merwick, opgemaakt door Johan van Doedinckhuesen, priester, en Johan van den Steynhues, ter eenre en Hendrik Bijsschopijnck, Bernt van Dungelen en Frederik Fircksen, ter andere zijde.

Orig. waaraan nog hangen de zegels der twee laatste personen in groen was.

Familie VAN DER VICHTE.

1740 November 28. Benoeming van Frans van der Vichte tot „proto-medicus" te Venlo, door de Staten-Generaal, als hertog van Staatsch Gelderland, in hun Hof te Venlo.

Familiën VLODROP en VAN BINSVELD,

(erfvoogden van Roermond).

1359 Mei 5. Schepenbrief van Roermond. Stuk IV, pag. 83.
1382 Juni 23. „ III, „ 245.
1592 April 30. Constitutie van een kapitaal, groot fl. 500, ten behoeve van den pupil van en te Binsveld, door Daem van Harff heer van Drimborn enz.

Familie DE WARODE DE WAGNY.

1620 Juli 11. Schepenbrief van Magny-les-Jussez, bevestigende in naam van de gemeente, eene renteconstitutie op deze gemeente, ten behoeve van Nicolaas Jacquinot en van Françoise Henryon, weduwe van dokter Boulot. Notarieel afschrift van Augustus 20 voor de weduwe Berlotte. Het stuk heeft gediend in een proces voor het Hof van Gelder tusschen Charles de Warode, heer van Magny en zijn vader, den baron de Magny.

Familie VAN WESSEM.

1645 Juni 1. Met transfix van 1711 Januari 15. Schepenbrieven van Beesel. Stuk IV, pag. 286.

Familie VAN WYCHEN.

1553 Augustus 29. Huwelijkscontract tusschen Dirk van Wychen en Catharina Berck. Stuk IV, pag. 113.

Orig. Zegels verloren.

Familie WIJENHORST,
en aanverwante familiën.

1431 Maart 30.	Schepenbrief van Capelle (Rijn-Pruissen).			
		Stuk	IV,	pag. 84—85.
1506 Juli 31.	id. id.	„	IV,	„ 94—95.
1506 Juli 31.		„	II,	„ 90.
1551 Februari 6.		„	II,	„ 94.
1552 September 9.		„	IV,	„ 111.
1562 November 21.		„	IV,	„ 117.

1687 October 20. In bezitstelling door Karel II, koning van Spanje, in zijn Hof van Gelder te Roermond, voor Dominicus Clandt tot Verduynen, heer de la Motte, van het adellijk huis en goederen, genaamd „de Geysbergh", gelegen te Capelle, (Rijn-Pruissen), zoo alsook van den bouwhof, genaamd „die Voort", welke goederen hij van de weduwe en erfgenamen van Hendrik Cornelis van Wijenhorst heeft aangekocht.

Orig., zegel verloren.

Familie ZOUTELAND.

1689 Mei 24. Approbatie van den verkoop van het huis van burgemeester Gerard van Zouteland te Roermond, ten behoeve der erfgenamen van Gerard Fabricius, door Karel II van Spanje, in zijn Hof van Gelder.

B. ZEGELSTEMPELS.

Door schenking:

Van den heer Th. Dorren te Valkenberg:

1. Zegelstempel van H. Dorren-Mesters te Valkenberg, voorstellende drie molenijzers 2—1, waaronder, op elk der punten van een drietand, eene vijfpuntige ster. Koper en ovaal van vorm.

2. Zegel van het kantongerecht te Valkenberg tijdens het Fransch bestuur, voorstellende de weegschaal, waartusschen een oog en er onder een palmtak; randschrift: Juge de paix du canton de Fauquemont. Dep. de la Meuse. Inf. Rép. Française.

Van den heer N. Gilissen-Lemaire alhier, die als dankbetuiging daarvoor van Hare Majesteit de medaille in zilver ontving, ingesteld voor hen, die zich verdienstelijk maken jegens 's Rijks musea en andere verzamelingen:

1. Een gothieke zegelstempel van Bernardus Rolandi Rubei, voorstellende een schild met leeuw; omschrift: + S. Bernardi. Rolandi . Rubei.

2. Zegelstempel der schepenbank van Mehr en Bettenfeld, in de Rhijnprovincie, voorstellende St. Jan met een lam; omschrift: Gericht sigel : d : Herschaft. Mehr : ū. Betnfeld.

3. Een zegelstempel met wapen : doorsneden : boven een breedarmig kruis van zilver en daaronder eene zespuntige ster in een veld van azuur; onder gepaald van 6 stukken goud en keel, omringd van militaire attributen.

4. Een zegelstempel van steen met wapen der familie Smeth van Alphen, zijnde doorsneden: boven in een veld van keel eene hertogs- of keurvorstenmuts van zilver (?), onder in een veld van goud een schildje met zespuntige ster, vergezeld ter zijde en van onderen van drie hoefijzers (kleuren niet te onderscheiden.)

5. De zegelstempel van de orde van het Rozenkruis, voorstellende een kruis met rozen, omringd van stralen; onder een pelikaan, hare jongen voedend; Omschrift: La Rose et la Croix. Vallée de Maastricht.

6. Een zegelstempel van ijzer, hangende aan een breloque van koper, voorstellende aan eene zijde een hoofd, aan de andere zijde de teekenen der vrijmetselarij. Het hoofd gelijkt op dat van Cagliostro, volgens het portret voorkomend in „Vie de Joseph Balsamo connu sous le nom de comte Cagliostro; 3e édition et se trouve à Maestricht chez J. B. Roux et compagnie. 1791. 8º.

Cagliostro, die vooral als de invoerder der Rozenkruisers kan aangemerkt worden, hield te Maastricht, in de loge La Persévérance, in het huis genaamd »de wintmolen" in de Groote Straat, eene séance. Dit verklaart den oorsprong van den zegelstempel der Rozenkruisers van Maastricht en de aanwezendheid van den stempel met de afbeelding van Cagliostro aldaar; zie A. J. A. Flament, »Geschiedenis van het huis der Twaalf Apostelen, genaamd »de Belick" te Maastricht, gesticht voor Roomsch-Katholieke oude mannen». — Maastricht, Leiter-Nijpels. 1892/1893 — 4º, p. 3 en 4, noot 2 en de bewijzen, daar aangehaald.

7. Een zegelstempel met bloemkorf. Randschrift: „Mijn oog op al, mijn hert voor een".

8. Een zegelstempel, voorstellende eene dame met vaas (?) in de hand. Ter zijde de letters I. G. F.

9. Een zegelstempel met drie drietallen korenaren, elk drietal uit een terras opschietend en geplaatst 2—1.

10. Een zegelstempel, voorstellende den gekroonden Franschen adelaar met bliksemschichten in de klauwen. Onder staat: „Direction de Maestricht". Randschrift: Corps impérial d'artillerie".

11. Een zegelstempel, voorstellende de gerechtigheid met zwaard en weegschaal. Randschrift: „Conseil de Révision de la 25me Division Mre."

12. Een zegelstempel, voorstellende eene weegschaal in het midden waarvan een oog, waaronder een lauwertak en de woorden: „Rép. Française".
Randschrift: „Juge de paix du canton de Wettem: Dép. de la Meuse Inf."

13. Een zegelstempel voorstellende een rond schild van azuur, waarin de keizerlijk Fransche adelaar van goud. Randschrift: „Cour spéciale du Dépt. de la Meuse-Inférieure".

14. Een zegelstempel, voorstellende de gerechtigheid, gezeten op een steen, waarop de woorden: „Leges et mores".
Onder staat: „Roosen Nore à Eysden".
Randschrift: „Ressort du Trib. de Paix de Maestricht. Meuse Infre".

15. Een zegelstempel, voorstellende een monogram (o. a.: D. en N.), waarboven de vrijheidsmuts en omgeven door een lauwertak. Randschrift: „Receveur général d'Arrond. de Maestricht".

16. Een zegelstempel, voorstellende de godin der vrijheid op een Romeinsch altaar; in de rechterhand een staf met vrijheidsmuts, de linkerhand steunende op een bijlbundel. Randschrift: „Com. du Dir. Ex. pres le trib. correct: de Ruremonde. Dép. de la Meuse Inf."

17. Een zegelstempel voorstellende de godin der vrijheid, houdende in de linkerhand een staf, waarop de vrijheidsmuts en de rechterhand steunende op een bijlbundel. Randschrift: „République Française. 2me Bataillon de Provins".

18. Een zegelstempel, voorstellende de godin der vrijheid naar links gewend, de linkerhand rustende op een bijlbundel en houdende in de rechterhand een staf met de vrijheidsmuts.

Randschrift: 242me Com. de Vétérans Natio^x. Onder het beeld: „République Française."

19. Een zegelstempel, voorstellende de godin der vrijheid, steunende met de rechterhand op een bijlbundel en houdende in de linkerhand een staf met de vrijheidsmuts. Onder het beeld een trofee van zwaarden. Randschrift: „Chef de Brigade, Infant. 22 légère". Onder het beeld: „Rép. Fr."

20. Een zegelstempel, voorstellende den Nederlandschen leeuw, gekroond door een vorstenkroon, in den rechterpoot een zwaard, in den linker een pijlbundel. Randschrift: „Koninklijke Hollandsche artillerie". (Waarschijnlijk van het Koninkrijk Holland).

Al deze stempels zijn lakstempels en van koper, zoover de stof niet vermeld is.

De volgende zijn alle inktstempels en van koper:

21. Een zegelstempel, voorstellende de godin der vrijheid, houdende in de rechterhand een bijlbundel, in de linker een staf met vrijheidsmuts; aan den staf een wimpel met „Rép. Fr." Randschrift: „Mairie de Grevenbicht arron.: d'Aix-la-Chapelle". Onder het beeld: „Dép. de la Roer".

22. Een zegelstempel zonder versiering. In het midden staat: „Dép. de la Meuse Inférieure". Randschrift: „Impositions indirectes".

23. Een zegelstempel. In 't midden staat „10 francs", omgeven door twee lauriertakken. Randschrift: „F. de passeports pour l'étranger". Onder staat: „Meuse Inf."

24. Een zegelstempel voorstellende eene korenschoof, omgeven door het randschrift: „Direction des subsistances militaires".

25. Zegelstempel, voorstellende den gekroonden keizerl. Fr. adelaar, omgeven door het randschrift: „Mairie de Venlo. 3e arr^t Meuse-Inférieure".

26. Zegelstempel, voorstellende den gekroonden keizerl. Fr. adelaar, omgeven door het randschrift: „Entrepôt Ppal des tabacs fabriqués. Meuse-Inférieure".

27. Zegelstempel, voorstellende den gekroonden keizerlijken Franschen adelaar, omgeven door het randschrift: „Recette générale de la Meuse Inférieure".

28. Zegelstempel, voorstellende den gekroonden keizerlijken Franschen adelaar.

29. Zegelstempel, voorstellende een gekroonde W; randschrift: „De Commandant van het Batt. Infanterie militie N°. 45.

30. Zegelstempel, voorstellende Diana, de godin der jacht, houdende in de rechterhand eene speer, naast haar een springende hond.

31. Zegelstempel, voorstellende een monogram met eenige letters door elkaar geslingerd, niet te ontcijferen.

Bijlage No. 2.

L IJ S T

der verschillende archieven van collegiën, ambtenaren, kerkelijke overheden en geestelijke en wereldlijke instellingen, berustende in het Rijksarchief in Limburg.

SPAANSCH-OOSTENRIJKSCH GELDERLAND.
OVERKWARTIER.

1. Hof (administratief- en rechterlijk collegie en leenhof), met den landrentmeester-generaal.
2. Rekenkamer.
3. Staten en Gedeputeerde Staten, met den ontvanger der onraadspenningen.
4. Administratie der gesupprimeerde kloosters, in 1783 en 1784, (F. B. van der Renne, leengriffier van het Hof).
5. Gepreposeerden tot de administratie der goederen van de gesupprimeerde Jesuieten (na 1772).
6. Militair-commandant van Roermond.
7. Auditeur-militair te Roermond.
8. Eletto der gemutineerde Spaansche troepen te Roermond.
9. Hoofdgerecht te Roermond.
10. Laatbank der erfvoogdij te Roermond (ressort Roermond en de helft van het dorp Leeuwen.
11. Bisdom Roermond.
12. Officiaal van het bisdom Roermond.

13. Kapittel van Odiliënberg (overgebracht in 1361 naar de *kerk van den H. Geest* te Roermond en in 1561 geïncorporeerd met het *Kathedraal* Kapittel).
14. Seminarie.

Broederschappen:

15. Van het H. Sacrament.
16. Van de H.H. Anna en Lenderich.
17. Van het H. Graf.
18. Van O. L. Vrouw.
19. Van den H. Cornelis, in het Begaardenklooster.
20. Van St Jacob, in de kerk van den H. Geest.

---

21. Begijnhof.

Kloosters:

22. Adellijke vrouwen-abdij het Munster der Cisterciensers.
23. Hieronymieten (Kan. reg. van de congregatie van Windesheim).
24. Jesuieten.
25. Minderbroeders-Recollecten.
26. Kruisheeren.
27. Karthuizers.
28. Klooster van St. Theobald, der Begaarden.
29. Clarissen.
30. Godsweert, Franciscanessen der 3e orde.
31. Ursulinen.
32. Ongeschoeide Carmelitessen.
33. Maria-gaarde, Kanonikessen regulier.
34. Godsboomgaard of Broodboomgaard der Cellezusters of Zwarte Zusters. (3e orde van St. Augustinus).
35. Maria-wee, Dominikanessen.
36. Adellijke abdij van Houthem-St. Gerlach der Norbertinessen.

Asselt en Swalmen:

37. Schepenbank.

Heerlijkheid Daelenbroeck.

38. Archief der Heeren.

39. De beide Schepenbanken.

Herten, Merum en Ool:

40. Schepenbank.

Maesniel, met half Leeuwen en Assenray:

41. Schepenbank.

Heerlijkheid Weert, Nederweert en Wessem:

42. Leenhof.
43. Schepenbank Weert.
44. Laathof van het Kapittel van St. Servaas te Maastricht.
45. Leynrou- of Jan Rutten- of Jan Coelen leen.
46. Klooster Maria-Wijngaard, Kanonikessen-regulier der Congregatie van Windesheim.
47. Recollectinen-Penitenten.

Nederweert:

48. Schepenbank.
49. Laathof van het Kapittel van St. Servaas (zie 44).

Wessem:

50. Schepenbank.

STAATSCH OVERKWARTIER VAN GELDERLAND TE VENLO.

1. Hof (administratief- en rechterlijk collegie en leenhof), met den Landmeester-generaal.
2. Drossard van het ambt Montfort. (dit ambt: N°. 32—38)
3. Ontvanger der gereserveerde Domeinen van de Staten-Generaal in het ambt Montfort.
4. Ontvanger der Domeinen van het Huis van Oranje in het ambt Montfort.

Venlo:

5. Schepenbank.

Geestelijke instellingen.

6. Parochiaal kapittel.
7. Kruisheeren.
8. Minderbroeders-Recollecten.
9. Transcedron (Annunciaten).

10. H. Geest (Norbertinessen).
11. Maria-Weyde (kanonikessen-regulier van de Congregatie van Windesheim).

Gilden.

12. Brouwersgilde.
13. Bontwerkers of pelsers.
14. Wolambt of wolwevers.
15. Zakkendragers.
16. Schoenmakers.
17. Schreuders of kleermakers.
18. Linnenwevers of van St. Severinus.
19. Timmerlieden (vroeger St. Bernard- later St. Josephgilde).
20. Molenaars en Olieslagers of gilde van St. Bernard).
21. Schippers of van het H. Kruis.
22. Huurvaarders.
23. Chirurgijns of van de H.H. Cosmas en Damianus.
24. Karbinders of van St. Cornelis.
25. Adelborsten.
26. Kunstenaarsgilde of van St. Lucas (o. a. de zilversmeden).
27. Huurlieden of Akkermansgilde of van O. L. Vrouw in gen Dael (2e patroon St. Urbanus).
28. Smeden (tot zekeren tijd ook de zilversmeden).
29. Kremers (kooplieden).
30. Bakkers.
31. Makelaars.

Echt:

32. Schepenbank (gerechtelijk voor Echt, Maasbracht en Roosteren) -- Dorpsbesturen Echt en Maasbracht.

Nieuwstad:

33. Schepenbank.

Linne:

34. Schepenbank.

Montfort:

35. Schepenbank.

Beesel (Beesel en Belfeld):

36. Schepenkank.

Vlodrop (Vlodrop en Posterholt):

37. Schepenbank.

Ste Odiliënberg:

38. Klooster der Sepulchrienen (mannen).

St. Stevensweert:

39. Schepenbank.

Ohé en Laak:

40. Schepenbank.

Obbicht en Papenhoven:

41. Schepenbank.
42. Cijnshof van den Heer.

PRUISSISCH OVERKWARTIER VAN GELDERLAND.

1. Drossaard van het ambt Kessel (dit ambt N°. 1—33).
2. Rentmeester „ „ „ „
3. Ontvanger „ den tol te Kessel.

Heerlijkheden en Schepenbanken van het ambt:

Blerick:

4. Schepenbank.
5. Schutterij van St. Antonius.

Baerlo:

6. Schepenbank.
7. Laathof de Borght.
8. „ Roffaert.

Maasbree:

9. Schepenbank.

(4–9: thans gemeente Maasbree.)

Helden:

10. Schepenbank (tot 1673 vereenigd met die van Kessel), ook als dorpsbestuur.

Kessel:

11. Schepenbank.

Horst:

12. Schepenbank, ook als dorpsbestuur.
13. Leenhof.
14. Smedenambt.

Venray:

15. Schepenbank.
16. Gilde van St. Antonius, abt.
17. „ „ St. Nicolaas.

Oostrum:

18. Schepenbank.
19. Klooster Bethlehem der Reg. Kanonikessen (der Congr. van Windesheim).

Oirlo:

20. Schepenbank.

thans gemeente Venray.

Grubbenvorst:

21. Schepenbank.

Lottum:

22. Schepenbank.

thans gemeente Grubbenvorst.

Broeckhuysen:

23. Schepenbank.

Broekhuysenvorst:

24. Schepenbank (tot 1673 ook voor Swolgen).
25. Gilde van St. Antonius (schutterij).

Oeijen:

26. Schepenbank.

thans gemeente Broeckhuysen.

Meerlo met Thienray:

27. Schepenbank.

Swolgen:

28. Schepenbank.

thans gemeente Meerlo.

Blitterswijk:

29. Archief der heeren.
30. Schepenbank.

thans gemeente Meerlo.

Wanssum:

31. Schepenbank, ook als dorpsbestuur.

Geysteren:

32.

thans gemeente Wanssum.

Sevenum:

33. Schepenbank.

Well (met Bergen en Ayen).

34. Schepenbank.

thans gemeente Bergen.

Arcen (met Lom):

35. Schepenbank.
36. Klooster Berberweerd (der Begaarden).

Velden:

37. Schepenbank.

thans gemeente Arcen en Velden.

HERTOGDOM GULIK.

Van het ambt Born:

Sittard:

(Van de schepenbank geen archivalia).

1. Collegiaal Kapittel van St. Petrus.
2. Dominicanen.
3. Dominicanessen-klooster Agnetenberg.

Susteren:

(Van de schepenbank geen archivalia).

Dieteren onder Susteren:

4. Laatbank.
5. Adellijk damesstift te Susteren.

Urmond:

6. Schepenbank als dorpsbestuur.

Van het ambt Wassenberg:

Melick-Herkenbosch:

7. Schepenbank.

Van het ambt Bruggen:

Tegelen:

8. Schepenbank.

HERTOGDOM CLEVE.

Heerlijkheid Gennep:

Gennep, Ottersum en Oeffelt (Brab.) samen uitmakende de schepenbank Gennep.

1. De schepenbank.
2. Smedengilde te Gennep.

Ottersum:

3. Dorpsbestuur.

Heerlijkheid Mook (gem. Mook-Middelaer):

4. Schepenbank.

Heerlijkheid Heijen (thans gem. Bergen):

5. Heerlijkheid.
6. Schepenbank, ook als dorpsbestuur.

MAASTRICHT.

(*Tweeheerig: van den hertog van Brabant en den Bisschop van Luik.*)

1. Commissarissen-Deciseurs en Instructeurs.
2. Brabantsch Hooggerecht.
3. Luiksch Hooggerecht.
4. Indivies Laaggerecht.

5. Kapittel van St. Servaas.
6. Kapittel van O. L. Vrouw.

Kloosters.

7. Jesuieten.
8. Predikheeren.

9. Minderbroeders-Recollecten.
10. Kruisheeren.
11. Augustijnen-Eremieten.
12. Antonieten.
13. Begaarden.
14. Cellebroeders.
15. Wittevrouwen.
16. Sepulchrienen of Bonefanten (vrouwen).
17. Annunciaten.
18. Maagdendries.
19. Beyart.
20. Calvarieberg.
21. Nieuwenhof.
22. Grauwzusters.
23. Gasthuis van St. Servaas.

(18.–23.: Vrouwelijke religieusen, 3e orde van St. Franciscus.)

Ambachten.

24. Kremers.
25. Metselaars.
26. Brouwers.
27. Schoenmakers.
28. Grofsmeden.
29. Schippers.
30. Visschers en Corvers.
31. Cortespoelders.
32. Gardeniers.
33. Kleermakers of schreuders.
34. Looiers.
35. Witmakers.
36. Bontwerkers.
37. Vleeschhouwers.

Heerlijkheid Tweebergen van den Proost van St. Servaas.
(een gedeelte van de Brusselsche straat en Kommel, en een deel buiten de Brusselsche straat).
Schepenbank.

VROENHOF OF HOF VAN LINCULEN.

(Een deel van Maastricht, Heukelom, Montenaken en Wylre, een deel van welk laatste de Nederlandsch-Limburgsche gemeente Oud-Vroenhoven (of Woldert) vormt. Het overige gedeelte buiten Maastricht ligt in Belgisch Limburg.)

Schepenbank.

LAND VAN LUIK EN LOON.

Vrijheid van St. Pieter:

1. Hooggerecht.
2. Schepenbank.
   (Rechterlijk collegie en dorps-administratie).
3. Klooster Slavanten der Minderbroeders.

Graafschap Loon (de Prins-bisschop van Luik was graaf van Loon):

Het Graafschap Horn (als Loonsch leen):

Horn:

4. Schepenbank en hoofdgerecht.

Haelen-Nunhem:

5. Schepenbank.
6. Klooster van St. Elisabeth te Nunhem (der Reguliere Kanoniken der congregatie van Windesheim).

Buggenum:

7. Schepenbank,

Heythuysen:

8. Schepenbank.
9. Laathof de Aldenhof van het klooster van St. Elisabeth.

Roggel (tot 1679 vereenigd met de schepenbank van Heythuysen.)

10. Schepenbank.

Neer:

11. Schepenbank.
12. Abdij Keizersbosch der reguliere kanonikessen van St Norbertus (Norbertinessen).

Beegden:

13. Schepenbank.

DRIE LANDEN VAN OVERMAAS.

(Valkenberg, Daelhem en 's Hertogenrade).

1. Rentmeester der drie Staatsche landen van Overmaas.

GRAAFSCHAP VALKENBERG.

Staatsche partage:

1. Leenhof, ook hof van appel.
2. Staten.
3. Rentmeester van het land van Valkenberg en Daelhem.
4. Drossaard en Luitenant-Drossaard.
5. Luitenant-voogd.
6. Hoofdgerecht van Valkenberg als rechterlijk lichaam en Stadsbestuur.
7. De Hoofdbank Meerssen.
8. Proostdij der Augustijnen-abdij Eaucourt (voorheen van de Benedictijner-abdij St. Remy te Rheims) te Meerssen.
9. Schepenbank Houthem, ook als dorpsbestuur.

Heerlijkheid Borgharen:

10. De schepenbank.

Heerlijkheid Geul:

11. De schepenbank.

Heerlijkheid Bunde:

12. De schepenbank.

Heerlijkheid Ulestraten:

13. De schepenbank, ook als dorpsbestuur.
14. Gemeentebestuur van Ulestraten, na 1814.

(11–14: De drie schepenbanken geruimen tijd gecombineerd.)

Heerlijkheid Itteren met Meersenhoven:

15. De schepenbank.
16. Hoofdbank Beek, ook als dorpsbestuur.

Heerlijkheid Bemelen (van het Kap. v. O. L. V. te Maastricht):

17. De schepenbank.

Heerlijkheid Bergh (1) (van het Kap. v. St. Servaas te Maastricht):

18. De schepenbank, ook als dorpsbestuur.

Heerlijkheid Strucht (thans gem. Schin-op-Geul):

19. De schepenbank.

Heerlijkheid Oud-Valkenberg:

20. De Schepenbank.
21. Het laathof Herckenbrouck.
22. „ „ Roosendaalshof.

Heerlijkheid Schin-op-Geul:

23. De schepenbank.
24. De Hoofdbank Klimmen (ook voor Hulsberg en Schimmert).

Hulsberg:

25. Dorpsbestuur.

Schimmert:

26. Dorpsbestuur.

Heerlijkheid Eysden (met St. Geertruid of Eysden op den berg):

27. De schepenbank.

Heerlijkheid Heer en Keer (2) (van het Kap. van St. Servaas te Maastricht):

28. De schepenbank.

N.B. In de schepenbanken Klimmen, Meerssen, Bunde, Ulestraten zat de proostschout van Meerssen bij overdrachten.

29. De Hoofdbank Heerlen (met Voerendaal en Nieuwenhagen).

Voerendaal:

30. Dorpsbestuur.

---

(1) Gem. Berg en Terblijt.
(2) Keer thans gem. Cadier en Heer.

31. De Keurkeulsche mankamer te Heerlen.
32. Het laathof Peerenboom.
33. „ „ Ursfelt.

Heerlijkheid Schaesberg:

34. De schepenbank.

GRAAFSCHAP VALKENBERG.

Spaansch-Oostenrijksche partage.

1. Commissarissen der Staten.
2. Rentmeester des lands.

Graafschap Geleen en Amstenrade:

3. Het leen- of laathof.

Geleen:

4. De schepenbank (ook voor Spaubeek).

Spaubeek:

5. Dorpsbestuur.

Oirsbeek:

6. De schepenbank (ook voor Merkelbeek, Bingelrade en Amstenrade).

Merkelbeek:

7. Dorpsbestuur.

Bingelrade:

8. Dorpsbestuur.

Amstenrade:

9. Dorpsbestuur.
10. Laatbank Doenrade onder Oirsbeek.

Brunssum:

11. De schepenbank (ook voor Schinveld en Jabeek).

Schinveld:

12. Dorpsbestuur.

Jabeek:

13. Dorpsbestuur.
14. Laathof Roosegaard te Brunssum.

De heerlijkheid Schinnen:

15. De schepenbank.
16. Het laathof de Borght.

Heerlijkheid Vaesrade (thans onder Nuth), behoorende aan het Kapittel van St. Servaas:

17. De schepenbank.

Het Markiezaat Hoensbroeck.

18. Archivalia der Heeren.
19. Het leenhof „ „
20. De schepenbank.

Heerlijkheid Nuth:

21. De schepenbank.

HEERLIJKHEID DAELHEM.

Spaansch-Oostenrijksche partage.

1. Rentmeester van Daelhem.

Mheer:

2. Schepenbank.

Noorbeek:

3. Schepenbank.
4. Klooster Hoog-Cruts van de paters Sepulchrienen.

HEERLIJKHEID DAELHEM.

Staatsche partage.

Cadier:

1. Schepenbank.

Oost:

2. Schepenbank.

HEERLIJKHEID 's-HERTOGENRADE.

Spaansch-Oostenrijksche partage.

1. Het leenhof.
2. Het Hoofdgerecht.
3. De schepenbank Kerkrade.

4. Dr abdij Kloosterrade der reguliere kanoniken (ook archief der vrouwenkloosters Marienthal en Sinnich).
5. Het laathof van het adellijk huis Eerenstein.

Heerlijkheid Simpelveld en Bocholtz:

6. De schepenbank.
7. Het laathof der abdis van Thorn te Ubach.

HEERLIJKHEID 's-HERTOGENRADE.

Staatsche partage.

1. Leenhof van appel te Gulpen.
2. Gerecht.

Heerlijkheid Gulpen en Neuburg (en Margraten):

3. De schepenbank.
4 Het laathof van Neuburg.
5. Het leenhof Caersfeldt.

Margraten:

6. De schepenbank.

Holset, Vaals en Vijlen:

7. De schepenbank.
8. Het laathof Einrade.

VRIJE RIJKSHEERLIJKHEDEN

Vorstendom Thorn:

1. Het vorstelijk kapittel.
2. Het leenhof.
3. Het laathof der Abdis.
4. Het appelgerecht.

Thorn:

5. De Schepenbank (ook voor Ittervoort, Baexem en Stamproy).

Ittervoort:

6. Dorpsbestuur.

Baexem:

7. Dorpsbestuur.

Stamproy:

8. Dorpsbestuur.

Grathem:

9. De Schepenbank.

Rijksgraafschap Gronsfeldt:

1. Archief der Heeren.
2. De Commissaris-plenipotentiaris.
3. De rentmeester.
4. Het leenhof.

Gronsfeldt:

6. De Schepenbank (ook voor half Eckelrade).

Heugem:

6. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Eckelrade:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Wynantsrade:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Rimburg:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Heel. (1) (Vrijdorp van het kap. van St. Lambert te Luik):

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Neeritter. (Vrijdorp van het kap. van St. Lambert te Luik:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Poll en Panheel: (2)

1. De Schepenbank.
2. Het Laathof de Pas van St. Servaas-kap. te Maastricht).

(1) Heel thans gem. Heel en Panheel.

(2) Poll thans bij de gem. Wessem, Panheel thans bij de gem. Heel en Panheel.

Vrije Rijksheerlijkheid Breust (van het kap. van St. Maarten te Luik):

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Mesch (van het kap. van O. L. Vrouw te Aken):

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Terblijt:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Elsloo:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Ryckholt:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Wijlre:

1. Archief der Heeren.
2. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Stein:

1. De Schepenbank.

Het Rijksgraafschap Wittem:

1. Archief der Heeren.
2. „ des rentmeesters.
3. Leenhof.
4. Het laathof van Rosmulen.
5. Schepenbank Mechelen.
6. „ Epen.

Vrije Rijksheerlijkheid Slemaken:

1. De Schepenbank.

Vrije Rijksheerlijkheid Eys:

1. De Schepenbank.

De vier schepenbanken Mechelen, Epen, Slemaken en Eys zijn soms gecombineerd geweest.

Vrije Rijksheerlijkheid Limbricht:
(Limbricht—Eynighausen).

1. Archief der Heeren.
2. Schepenbank Limbricht, ook als dorpsbestuur.

Vrije Rijksheerlijkheid Rimburg:
(Gemeente Ubach-over-Worms).

1. De Schepenbank.

VERSLAG

OMTRENT DE

ordening en inventarisatie van oude gemeente- en waterschapsarchieven in Noordbrabant

over 1901

(uitgebracht aan Gedeputeerde Staten dier provincie).

EdelGrootAchtbare Heeren,

Bij dezen heb ik de eer U het van mij verzochte verslag te doen toekomen naar aanleiding van het in 1901 door mij verrichte ter bevordering eener behoorlijke bewaring van gemeente- en waterschapsarchieven in deze provincie.

Een algemeene sorteering en verzorging van de ten stadhuize van Steenbergen bewaarde archieven, waarbij ook die van een aantal oude polders berusten, is in het afgeloopen jaar voltooid. De ruime lokaliteiten op de verdieping van het groote raadhuis, vrijgekomen na de verhuizing daaruit van het postkantoor en van de brigade der marechaussee, boden tot het werk goede gelegenheid. Al de, over het algemeen zeer goed geconserveerde, archieven, waaruit de vroeger nog verborgen gebleven oude bescheiden van rechterlijken aard tevoren waren afgescheiden, heb ik in een tweetal ruime vertrekken op schragen en tafels bijeengebracht. Terwijl toen de ontruimde kasten, die niet alle doelmatig ingericht en waarvan sommige slecht bereikbaar waren, verbeterd en gedeeltelijk verplaatst werden, verzamelde ik allereerst de „nieuwe" archieven, die van na het jaar 1810. De aanschaffing en beschikbaarstelling, op mijn verzoek, van een voldoend aantal portefeuilles, stelde mij in staat niet alleen de registers, maar ook de zeer talrijke losse stukken en dossiers

behoorlijk in bruikbare en gemakkelijk bereikbare bundels in goede orde te plaatsen.

Het geheele nieuw-archief vond, met openlating van plaats voor de ordelijke bijvoegingen van in de naaste toekomst te vormen bundels enz., goede berging in twee opkamers aan de binnenplaats, in de kasten op den breeden overloop, en in een kast op een voorkamer rechts van dien overloop. Alle bundels heb ik voorzien van opschriften, den inhoud kortelijk vermeldende. Daarna heb ik de oudere archieven onderhanden genomen. Het werk, hieraan te doen, was niet meer dan in andere gemeente-archieven bezwaard door vroegere verwarringen der losse stukken. Een onderzoek naar de vroegere administratieve regelingen in de baronie van Steenbergen (het gold hier de volledige archieven dier baronie, waartoe ook Kruisland en de-Heen behoorden) en een regeling der in het Rijksarchiefdepôt onder mijn beheer berustende oude rechterlijke archieven van Steenbergen c. a., moesten er aan gepaard gaan.

Ten slotte is alles bepaald en verzorgd en het geheele oud-gemeentelijke archief in behoorlijke orde geplaatst in de intusschen doelmatig gemaakte kasten van twee ineenloopende voorkamers links van den overloop. De oude polderarchieven sluiten, in diezelfde vertrekken doch in afzonderlijke kasten, er bij aan.

De oude burgerlijke-stands-registers zijn beneden, in een kast ter secretarie, geplaatst. Het oudste register der keuren en ordonnantiën, op perkament geschreven, vond eveneens daar een plaats. Origineele privilegiën en octrooien trof ik niet aan. Wel eenige kopieën, waarvoor ik geen afzonderlijke bewaarplaats behoefde aan te wijzen.

Na afloop van dit werk te Steenbergen heb ik te Wouw een nadere regeling aangevangen van de ten gemeentehuize aldaar bewaarde oude archieven. Deze zijn minder omvangrijk dan die te Steenbergen en zijn vroeger meermalen geïnventariseerd geweest. Verwacht mocht dus worden, dat een sorteering minder tijd zou vereischen. Toch was dit niet het geval, tengevolge van grootere verwarring der losse bescheiden, vooral van het nieuwere archief. Daarbij kwam dat de ruimte nogal beperkt was en een gedeelte der kasten ontruimd moest worden wegens vochtigheid.

Een op den zolder afgetimmerd vertrekje met open rekken biedt echter voldoende ruimte aan om de oude archieven behoorlijk bijeen te plaatsen. Deze bestaan in de archieven der voormalige afzonderlijke gemeenten Wouw en Moerstraten. Na de samenvoeging dezer twee tot ééne gemeente, is dat van het oude Moerstraten in het raadhuis te Wouw overgebracht. Omstreeks het

jaar 1840 was het blijkens den afzonderlijken inventaris nog afzonderlijk gehouden. Thans echter lag alles totaal dooreen. En deze tweederlei oude archieven waren bovendien gemengd geraakt met een aantal veel jongere bescheiden. Een vorige secretaris, die de administratie veelal thuis voerde en daar tevens een drukke zaakwaarnemerij uitoefende, liet al zijn papieren verward achter. Bij overbrenging op het raadhuis is toen alleen het noodigste en meest voor de hand liggende er uit gezocht, de rest naar den zolder verbannen. Zoo is mij door een ooggetuige verhaald, en zoo vond ik het door den feitelijken toestand bevestigd: een op den zolder staande groote oude kast vond ik gevuld met allerlei verwarde papieren, oud en nieuw, gemeentelijk en van particulieren aard.

Behalve eenige in een vertrekje achter de secretarie in open rekken geplaatste registers en ingekomen stukken, welke, alle van na het jaar 1810, reeds vroeger gesorteerd en van opschriften voorzien waren, heb ik alle bescheiden op geïmproviseerde schragen op den zolder bijeengebracht en zoo goed mogelijk uitgezocht. De losse stukken van het nieuw archief liet ik daarop volgens hun soort plaatsen in de beschikbare kasten ter raadkamer, en in de oude kast op zolder. Daarna heb ik het oud-archief nader onderhanden genomen en weder afgedeeld naar herkomst en soort. Dit werk was niet altijd eenvoudig. De plaatsnamen zoowel als de dateering worden in de stukken, op secretarieën opgemaakt, maar al te veel weggelaten. Nauwgezette vergelijking, ook van den inhoud, en inpassing in de verschillende serieën, is, bij vermenging van archieven als te Wouw, dan noodig en vaak zeer tijdroovend. Een aantal losgeraakte liassen van oude rekeningen met bijlagen, die overal verspreid waren tusschen andere losse stukken, gaven bovendien veel oponthoud. Ten laatste is alles echter vrijwel met zekerheid bepaald en ingedeeld. Wellicht dat bij een latere nauwkeurige beschrijving van de beide oude archieven nog zal blijken, dat enkele stukken van het eene in het andere overgebracht moeten worden.

Enkele voor de gemeente en hare ingezetenen belangrijke bescheiden, bij het onderzoek aangetroffen, mogen hier even worden aangestipt. Ik bedoel allereerst een fraaie en groote kaart van het geheele grondgebied van Wouw en het onder die jurisdictie behoorende Heerel, in de 18[de] eeuw als uitvloeisel van een nauwkeurige landmeting in inkt en kleuren geteekend op gelijke wijze als omstreeks dien tijd verscheiden andere gebieden van het Markiezaat van Bergen-op-Zoom en van de Baronie van Breda op aanschrijving van hoogerhand zijn gekarteerd. Met deze kaart correspondeeren de detailkaarten, welke

geplaatst zijn in de gelijktijdig vernieuwde schotboeken of liggers voor de verponding en beden der heerlijkheid Wouw. Deze kaarten zijn in die mate uitvoerig, dat zij thans nog goed bewijsmateriaal vormen voor de grensscheidingen der landperceelen en voor den eigendom der beplantingen en heggen langs de wegen en waterloopen, erven en akkers.

Die schotboeken, met groote zorgvuldigheid aangelegd en ordelijk bijgehouden, mogen zelven in de tweede plaats genoemd worden onder de belangrijke documenten. Ook van hun inhoud, hunne opgaven van eigendomsovergangen, enz., zal stellig nog veel gebruik voor bewijs van rechten gemaakt kunnen worden.

In de derde plaats noem ik de beide atlassen, welke ik gemeend heb te moeten laten inbinden en waarvan ik hier de beschrijving volgen laat:

1o. Gekleurde figuratieve kaart in zes bladen, aangevende de ligging en de grootte, zoo hemelsbreed als bruikensvelds (naar Bloische of Markiezaatsche landmaat) van de landerijen onder Wouw, toebehoorende aan de Armen van Wouw; opgemaakt, met een verzamelstaatje voorzien, en gewaarmerkt op 27 maart 1790 door den geadmitteerden landmeter B. Adan.

Katern in folio-formaat, ingebonden in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch in 1901.

2o. Gekleurde figuratieve kaart in zeven bladen, aanduidende de ligging onder de heerlijkheid Wouw of in den polder van Kruisland, en de grootte zoo hemelsbreed als bruikensvelds (onder Wouw naar Bloische of Markiezaatsche, onder Kruisland naar Steenbergsche landmaat), van de zaai-, wei- en boschlanden, aankomende den Grooten Armen van Heerel; opgemaakt, met een verzamelstaatje voorzien en gewaarmerkt op 30 maart 1790 door den geadmitteerden landmeter B. Adan te Wouw.

Katern in folio-formaat, ingebonden in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch in 1901.

Van privilegiën en octrooien van Wouw trof ik slechts eenige aan, een enkel in origineel, enkele in oude kopie. Van Moerstraten geene. Bij de vroegere inventarisatie waren er geene afzonderlijk vermeld.

Wat de gemeenterekeningen betreft, nadat die van de beide plaatsen gescheiden waren en de serieën waren bijeengezocht, werden deze gebundeld en van opschriften met korte inhoudsopgaaf voorzien. Wat die van Wouw betreft, stelde een onderzoek vast dat volgens een resolutie van den magistraat van 16 augustus 1684 voortaan het geldelijk beheer in tweeën werd gesplitst, waaruit het houden van jaarlijks één rekening wegens

de *reëele* inkomsten en lasten en éene wegens de *personeele* dito voortvloeide. Het saldo van den laatst-gecombineerden dienst (1683) werd opgenomen in de personeel-rekening. Toch blijkt, dat de reëelrekening feitelijk de voornaamste was, waarbij dan ook afzonderlijke rekeningen wegens de verpondingen en de beden jaarlijks als aanhangsels werden afgelegd, en die dan ook later „de huishoudings-rekening” werd genoemd, terwijl zelfs na 1804 de personeel-rekening er weder, als vierde aanhangsel, werd bijgevoegd. Na de verkrijging van deze gegevens was het niet moeilijk meer de orde in al de, zeer verspreid geraakte, oude rekeningen van Wouw te bepalen. Behalve de vier genoemde soorten waren er nog verschillende andere (wegens de kleine speciën en andere gemeene middelen; wegens de zoogenaamde fransche contributiën, heffingen voor den afkoop van brandschatting in 1672 en later; wegens het nachtwakersgeld; enz.), die zich geleidelijk bij de voornaamste serieën aansluiten.

Uit alles bleek wel dat de administratie ook te Wouw, gelijk in de meeste plaatsen van het Markiezaat en de Baronie — in tegenstelling met vele dorpen in het oostelijke deel der provincie — in de tweede helft der 17e en in de 18e eeuw met groote nauwgezetheid en regelmaat is gevoerd.

Dringend werk vond ik te doen te Hilvarenbeek. Daar heeft het oud-archief vroeger zeer veel van vocht te lijden gehad. Thans is het geheel geplaatst op de bovenkamer van het raadhuis, dat gevestigd is in een gebouw aan het marktveld, waarin tevens de brigade der marechaussee gekazerneerd is. In dat vertrek zijn eenige rekken geplaatst, door latwerk afgeschoten. Ook zijn er twee groote muurkasten en een hoekkastje, dit laatste alleen voor boekwerken geschikt. In een van die groote kasten vindt een deel van het nieuwe archief plaats. De andere en de rekken moeten het oud-archief bergen. Deze bergruimte is niet zeer doelmatig, want de muurkasten zijn veel te diep en niet vrij van vocht, en de rekken zijn zeer primitief, erg ondiep en met dunne, deels te smalle plankjes voorzien, terwijl de bovengelegen vliering erg doorstuift. Het raadhuis is op de verdieping zeer slecht betimmerd; ook de ramen stuiven sterk door, in deze zandstreek een niet gering bezwaar.

Het archief trof ik dan ook in slechten toestand aan. Het was niet alleen geheel met stof en vuil overdekt en doortrokken, doch ook uitermate verward, en de muizen hadden erin huisgehouden. Niet minder dan 19 dagreizen zijn noodig geweest alleen voor het voorloopige werk van reiniging, splitsing en eerste onderzoek. Toen bleven nog tal van losse stukken uit te zoeken en te bepalen. De bijlagen van de honderden dorps-

rekeningen waren, voor het tijdsverloop van meer dan een eeuw, totaal los- en dooreengeraakt.

Afzonderlijke rekeningen werden in dien tijd afgelegd voor de huishouding der zeven gehuchten van Hilvarenbeek (soms echter bij twee of meer gecombineerd), en voor die van elk der drie dorpen, welke met Hilvarenbeek te zamen eene jurisdictie vormden, Westelbeers, Diessen en Riel. Insgelijks voor de verpondingen, voor de beden, voor de gemeene middelen. Voor alle heffingen werden aparte kohieren en hefboeken opgemaakt. De heffingen geschiedden vaak zeer onvolledig, waaruit tal van restantlijsten en bijzondere verrekeningen voortkwamen. De verantwoording wegens sommige onderdeelen, als de opgenomen schulden, het zoogenaamde aartgebruik (gebruik van de gemeene gronden), de opbrengsten van verkocht hout, turf enz., geschiedde meest afzonderlijk. Daarbij komen dan nog de bijzondere rekeningen wegens oorlogslasten en dergelijke gedurende lange jaren. De armenrekeningen zijn eveneens in vele gesplitst, voor de huisarmen en de groote armen van Hilvarenbeek, voor de armen van Diessen, enz.

Geen wonder dus dat de bepaling van al die rekeningen, waarvan soms de buitenbladen met titel en slot waren weggeraakt, en van den berg verwarde bijlagen ervan, een werk van langen duur noodig maakte. Het is dan ook nog slechts gedeeltelijk voltooid, hoewel niet alleen alles thans is afgedeeld, doch ook een groot deel der huishoudelijke rekeningen geheel is bewerkt en verzorgd.

Deze zijn nu tegen stof en nieuwe verwarring zoo goed mogelijk voorzien door verpakking in groote bladen, afkomstig van blanco gebleven patentregisters der vorige eeuw. Bij den bestaanden toestand der bewaarplaats kunnen de genomen maatregelen echter slechts tijdelijk eenigszins helpen.

In een oude archiefkist vond ik eenige pakjes met stukken van bijzonder belang, contracten door de gemeente gesloten in de 19e eeuw, over schoolgebouwen, toren, enz.; en daarbij ook een verzameling oude privilegiën en octrooien, o. a. hertogelijke brieven over de gemeene heide of aart, brieven van de Staten-Generaal en den Raad van State, verschillende op perkament met uithangende zegels. Andere dergelijke titels en octrooien had ik reeds tusschen de verwarde bescheiden gevonden. Al deze oorkonden heb ik ter uitvoerige beschrijving onderhanden genomen op mijn bureau.

Na de voltooiing van het werk te Hilvarenbeek staat allereerst het oud-archief van de voormalige gemeente Tilburg en Goirle voor een regeling op de agenda. Bij een bezoek, daaraan

gebracht, is mij gebleken, dat het gemeentebestuur gaarne wil medewerken, door het verschaffen der noodige middelen en beschikbaarstelling der benoodigde verwarmbare lokaliteit tot de rustige afwerking. De sorteering en bewerking van de met de oude-rechterlijke archieven dier heerlijkheid in het Rijksdepôt te 's-Hertogenbosch vroeger vermengd geraakte oud-gemeentelijke bescheiden is intusschen afgeloopen. Het archief is nogal omvangrijk en belooft nogal veel werk te zullen geven, zoodat dit in het loopende jaar wel niet zal kunnen afloopen, al zou ik er een dag per week voor kunnen afzonderen.

Ik meen hier de algemeene opmerking te moeten maken dat in het algemeen mij de noodige beschikbare tijd ontbreekt om aan de verzorging en bewerking van de gemeente- en polderarchieven zooveel te doen als inderdaad voor een goede bewaring en behoud van die archieven noodig is. Bij de steeds vermeerderende werkzaamheden, aan mijn bureau verbonden, wordt dit bezwaar ook steeds grooter. Wat de gemeente-archieven alleen betreft, is er een enorme hoeveelheid werk te doen om het er toe te brengen dat overal in de 184 gemeenten het geheele archief goed geordend en verzorgd, en het uit historisch en administratief oogpunt veelal belangrijke oud-archief naar wetenschappelijken eisch behoorlijk geïnventariseerd zij, en die toestand gehandhaafd blijve. Telkens bevind ik dat, ook waar eenmaal reeds regeling heeft plaats gehad, de orde weder verstoord is, hetzij tengevolge van een schoonmaak door veldwachter of bode, hetzij door verhuizingen of verplaatsingen. Dit is natuurlijk een te bitterder ervaring, naarmate het steeds moeilijker wordt den noodigen tijd af te zonderen om althans in een enkele plaats jaarlijks de archieven afdoende te regelen, en in eenige andere de allernoodigste zorg aan te wenden door het aanbrengen van algemeene orde en het nemen van maatregelen tot behoud. Van die ervaring kan herhaaldelijk uit mijne verslagen blijken, ook uit de mededeelingen, die ik hieronder nog laat volgen. En dat de noodige tijd meer en meer ontbreekt, bewijst o.a. het feit dat het vorige jaar weder over een deel der, voor deze verzorging jaarlijks beschikbaar gestelde, bescheiden som niet is beschikt. Terwijl de gelegenheid tot opleiding van jeugdige, goed onderlegde krachten voor dit werk vooralsnog ontbreekt, acht ik het, om tot verbetering in dezen te komen, in elk geval noodzakelijk dat ik gemachtigd word voor deze werkzaamheden in de gemeente-huizen en verdere bewaarplaatsen der gemeente- en waterschapsarchieven gebruik te maken van een deel van mijn personeel.

Van de gemeente-archieven, die ik tot onderzoek van den toestand, en met het oog op een later onderhandennemen voor een

regeling, bezocht, geven eenige aanleiding tot het doen van enkele mededeelingen reeds nu. Zoo dat van Geldrop. Hier heeft mijn voorganger in 1884 het oud-archief in hoofdzaak verzorgd en globaal geïnventariseerd. Zoowel oud- als nieuw-archief vond ik thans totaal ongeordend. Voldoende kastruimte ontbrak. In een hulprek op den, slechts door eén luik met een ladder bereikbaren, zolder lag een deel van het archief gestapeld, doch een grooter deel lag op den vloer er onder en er naast verward opgetast en gedeeltelijk verspreid. De benedenkasten ter secretarie bevatten in ordelijken toestand de burgerlijke-standsregisters van het jaar 1811 af, en verder het materiaal en de dossiers voor de dagelijksche administratie. De bovenkastjes bergden gedeeltelijk het oud-archief, zonder orde er in geduwd. De secretaris, nog niet lang in functie, deelde mij mede, dat een aanvankelijke poging om in den toestand op den zolder eenige verbetering te brengen, dadelijk was afgestuit op het gemis aan bergruimte en op den toestand van den zolder zelf. Ik heb nu in overweging gegeven op een vertrekje achter den overloop, dat vóór eenige jaren daar is afgeschoten en drie binnenmuren heeft, voorloopig één van deze geheel met een open archiefrek te betimmeren. Daarvoor heb ik nader een teekening verschaft. Ik hoop weldra bericht te ontvangen, dat een besluit tot het vervaardigen genomen is. De burgemeester heeft mij verzekerd, dat in dat geval de uitvoering nergens op zou behoeven te wachten. Onmiddelijk daarna hoop ik dan met mijn medewerkers er heen te kunnen gaan.

Te Ginneken heb ik indertijd het oud- en nieuw-archief der gemeente gescheiden en het oude geordend en bijeengeplaatst in een deel der kasten van de archiefkamers op de verdieping van het raadhuis. Thans vond ik die scheiding weder verbroken. Het geheele archief, op het betrekkelijk kleine, veelvuldigst noodige gedeelte na, dat op de secretarie is geborgen, was thans dooreengeplaatst in zes van de acht kasten in de beide archiefvertrekken. Het was overigens vrij goed schoon, en van vocht was geen spoor, ook niet meer op de secretarie, waar de vroeger vast tegen den muur gebouwde hooge kasten door vier losse waren vervangen, die bovendien een weinig vrijgezet waren van de muren.

De inhoud van deze vier kasten maakte zeer den indruk van orde en netheid, evenals het kadasterarchief, dat in een afzonderlijk vertrek beneden geplaatst was.

Op den bergzolder naast de archiefvertrekken vond ik in een mand een aantal stukken van het oud- en nieuw-archief, die

van elders waren gekomen en thans door mij zijn uitgezocht. Bij gelegenheid hoop ik opnieuw het oud-archief uit te zoeken en dan beter tegen verwarring te kunnen waarborgen. op de wijze die de ondervinding mij heeft aangewezen als praktisch en doelmatig, nl. door verpakking in portefeuilles of kardoesomslagen, met duidelijk zichtbare opschriften of nummers.

Te Erp, waar het raadhuis uit het laatst der 18e eeuw dagteekent en blijkbaar goed gemetseld is, is het oud-archief in 1885 en 1889 door ons geregeld en de inventaris ervan gedrukt. Grootendeels is het sinds 1889 rustig ter secretarie geborgen gebleven in een afzonderlijke kast, waarin ik het na afloop mijner revisie en uitwerking van den inventaris toenmaals plaatste en die, hoewel tegen een buitenmuur geplaatst, geen spoor van vocht vertoont. Dit bleek uit de fijnheid van het stof, dat in dikke laag de stukken bedekte.

De rest, de stukken der laatste rubrieken van den inventaris, staat in de kast er tegenover, die verder gebruikt is voor bewaring van nieuwere archiefstukken. De staart van het oud-archief echter, in de nummers der laatste rubriek van den inventaris beschreven, meest stukken van klein volume, was eerst niet te vinden, doch kwam bij onderzoek tusschen de stukken van de volgende planken weder volledig terecht. Plan bestond tot een groote schoonmaak binnenkort na mijn bezoek. Men stelde daarom de betere verpakking, nl. de samenpakking van de nummers van het oud-archief, welke om hun kleinen omvang licht van hun plaats kunnen raken, tot latere gelegenheid uit.

Te Heeze is de toestand van het gemeente-archief, die vroeger al niet best was, sinds de laatste jaren sterk verergerd. De reden is vooral te zoeken in het gemis van alle zorg en van reinheid. De zolder is bedekt met vuil, waartusschen vele losse stukken van het oud-archief der gemeente *Heeze, Leende en Zes-Gehuchten* verspreid liggen, vertrapt, verkreukeld en gehavend, doorstoven. bekoekt met kalk bij het aanstrijken der daken, klam en half verteerd.

Bij mijn vorig bezoek, dat al verscheiden jaren is geleden, heb ik alles nog door de hand laten gaan, is het meeste tot pakken gebonden en alles op losse rekken op den zolder geplaatst. Thans echter is een groot archiefrek, dat in een benedenvertrek stond, en waarin toen het best-bewaarde gedeelte van het archief geplaatst was, afgebroken en mede naar den zolder gebracht, doch daar niet weder opgesteld, terwijl de inhoud op de er reeds aanwezige rekken is bijgestapeld. Dit is geschied omdat eenigen tijd geleden het raadhuis, op de secretarie na,

was ingeruimd voor tijdelijke woning van den nieuwen gemeente-arts, voor wien een woning moest worden gebouwd. Door die bijstapeling is de toestand der op de zolderrekken vroeger geplaatste losse stukken natuurlijk verergerd, en de ondergang van vele ervan verhaast. Ik vrees zelfs dat met de brandstoffen (sparappels), die op den zolder gelegen hebben en waarvan nog een kleine hoeveelheid tusschen, op en onder de archiefstukken verspreid liggen, en met het scheurpapier (ledige briefomslagen, oude publicatiën, enz), dat er is uitgestort, ook vele archiefstukken naar de kachel zijn gegaan. Uiterlijk immers zijn de meeste van deze door het stof en vuil niet licht meer als zoodanig te herkennen.

Ook de toestand in de kasten op de secretarie laat veel te wenschen over. Gedeeltelijk zijn zij te vol en met verwarde papieren gevuld. De nimmer gebruikte boekwerken, die in alle gemeentehuizen worden aangetroffen (ik bedoel natuurlijk niet de uitgaven van wetten), en meestal veel van de beste plaats innemen, vullen ook hier een der kasten geheel. Over het geheel ontbrak het schijnbaar aan zin voor netheid en orde; en ik heb zelden in eenige gemeente het archief in erger toestand aangetroffen. Intusschen vonden mijne klachten erover bij den secretaris een geopend oor en toonde hij zich tot het brengen van verbetering goedweg bereid. Tot het wederopslaan van het rek (de tijdelijke bewoners hadden het raadhuis reeds weder verlaten) was men gereedelijk bereid en wel op een, m.i. zeer geschikt tot archiefvertrek in te richten kamertje naast de raadkamer. Zoodra ik verneem dat dit is geschied, hoop ik gelegenheid te hebben met mijne helpers aan het werk te tijgen tot ruiming van dezen Augiasstal. (1)

De Archivaris in Noordbrabant,
A. C. BONDAM.

's Hertogenbosch, maart 1902.

---

(1) De correctie der proef van dit verslag geeft mij gelegenheid nog hierbij mede te deelen, dat in den loop dezer maand niet alleen het geheele oud-archief door ons is gereinigd en op de herplaatste rekken in eenige orde gerangschikt, doch dat ook door den secretaris de inhoud der secretarie-kasten na gehouden overleg met veel zorg is geregeld en het nieuw-archief daardoor thans in goede orde verkeert.
25 april 1902. A. C. B.

Regeling van oude gemeente- en waterschaps-archieven in Zuid-Holland

over **1901.**

(uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van die provincie).

Sedert het uitbrengen van mijn vorige verslag inventariseerde ik het archief van de gemeente *Oude-Tonge* en de archieven van 10 daaronder liggende polders. De *portefeuilles*, die de stukken van de polderarchieven bevatten, moeten nog van opschriften op de ruggen voorzien en de inventarissen in het net geschreven worden. Daar de klerk, die zich met deze werkzaamheden bezig houdt, thans bij Mr Telting werkt, kon deze zaak nog niet afloopen, en stel ik mij voor, in het verslag van het volgende jaar nadere opgaven over die polderarchieven te doen.

Oude-Tonge droeg voorheen den naam van Grijsoord, daarna „Grijsoord dat men noemt de Oude-Tonge", en sedert het begin van de 17de eeuw, toen de Nieuwe-Tonge ook op het gebied van Grijsoord ontstaan was, „de Oude-Tonge in Grijsoord".

Het gemeentearchief is geborgen op een zolder. In vroeger tijd hebben vele stukken zwaar van het vocht geleden, zoodat er groote brokken van zijn afgevallen en bij ieder gebruik nog afvallen. Tot deze vreeselijk beschadigde stukken behoort een bundel betreffende het afbranden van genoegzaam het geheele dorp, den herbouw en de vergoedingen, waaruit te zien is, dat op 22 Juli 1647 omtrent 150 huizen, schuren en buren (d. z. hutten), onder welke het dorps- en het gasthuis, door het vuur verwoest werden. Op deze zaak hebben ook betrekking verzoekschriften van schout, schepenen en gemeene buren aan de staten van Holland om gunsten wegens den brand, o. a. vrijdom van de verpondingen en van de impositiën op de grove waren en bieren die in het herbouwen zouden geconsumeerd worden, met beschikkingen.

De oudste stukken van het archief zijn: rentebrieven van de Heiligegeest-armen en *transfixen*, verleden vóór schepenen van Grijsoord, beginnende 1498, en de rekeningen van de Heilige kerk in Grijsoord, beginnende 1549.

Als andere archiefstukken van eenig belang vermeld ik:

Register van ordonnanties tot onderhoudenis van de goede politie binnen de Oude- en Nieuwe-Tonge, dat men noemt Grijsoord, gestatueerd door de ambachtsheeren 31 Augustus 1591, met bijvoegingen tot 1610.

Register als voren, gestatueerd in des ambachtsheeren huis door de ambachtsheeren en -vrouwen 18 Juli 1693, gepubliceerd in de Oude-Tonge 19 Juli en in de Nieuwe-Tonge 7 December 1693.

Overeenkomst tusschen de ambachtsheeren van Grijsoord, en schout en schepenen van de Oude-Tonge, waarbij de eersten aan de laatsten (die een oude huizing op de kaai hadden gekocht, om in de plaats daarvan een nieuw huis, bekwaam om daarin recht en justitie te administreeren en tot dorpswaag, te stellen) de waag verhuurden na expiratie van den tijd waarvoor het waagmeesterschap nog vergund was, 30 Juni 1616.

Oktrooien tot het heffen van imposten op bier, wijn en mee, en verzoekschriften daartoe, 1672—1803. (De oudere zijn niet meer aanwezig).

Oktrooien van vrijdom van den tol te Geervliet op de principale wacht te Dordrecht, en verzoekschriften daartoe, 1733—1788. (De oudere zijn ook niet meer aanwezig.)

Handelingen van den kerkeraad en den magistraat, stukken betreffende beroepingen van predikanten en aanstellingen van schoolmeesters, 17de en 18de eeuw.

Rekeningen van het dorp, de Heiligegeest-armen, de verpondingen en de imposten van de collaterale successiën en andere belastingen, waarvan de secretaris ontvanger was, 17de—19de eeuw.

Rekeningen van de goederen waarvan Leendert Geertsen Dabbe het *usufruct* tot onderhoud van zijn schamele vrienden en bij gebreke daarvan aan de (Heiligegeest-)armen had bezet naar inhoud van zijn testament van 14 Juli 1612, beginnende 1662.

Resolutie van de officieren (baljuwen, enz.) van Overflakkee naar aanleiding van een gerucht, dat de Roomschgezinden op St Jan en Sakramentsdag 1734 een aanslag zouden uitvoeren.

Stukken betreffende het maken van een nieuwe Roomsche kerk, 1759 en 1760, en het stichten van een kerk te Sommelsdijk, welks Roomsche inwoners een gedeelte van de gemeente van de Oude-Tonge hadden uitgemaakt, 1808.

Stukken betreffende het aanleggen van een betere begraafplaats

dan de kerk en het kerkhof, naar aanleiding van het heerschen van een ziekte, *1808—1810*.

Het oudste aanwezige trouwboek begint eerst met 1720 en is aan de keerzijde het oudste doopboek, loopende van 1735. Het opschrift „9de doopboek" deed mij begrijpen, dat de oudere registers waarschijnlijk elders berustten. Tot een onderzoek begaf ik mij naar den predikant, bij wien werkelijk de voorgaande doopboeken, sedert 1608, en trouwboeken, eveneens sedert de 17de eeuw, aanwezig waren. Zijn Eerwaarde deelde mij echter dadelijk mee, dat hij niet zou meewerken tot de voldoening aan een eventueel verzoek, om deze registers aan de burgerlijke gemeente af te staan, omdat de burgerlijke ambtenaren ook niet altijd welwillend jegens de kerkelijke waren. Toen ik hiertegen opmerkte, dat hier geen welwillendheid, maar het algemeen belang in aanmerking kwam, voerde Zijn Eerwaarde aan, dat de registers in het raadhuis niet beter zouden bewaard zijn dan in de pastorie. Hoewel ik dit niet geheel kon tegenspreken, omdat op beide plaatsen het brandgevaar even groot is, meen ik toch, dat het algemeen belang de bewaring in het gemeentearchief eischt. In de eerste plaats schijnt het kerkelijke toezicht minder voldoende dan het burgerlijke, en is daarom het gevaar van wegmaking en verwaarloozing thans volstrekt niet denkbeeldig. In de tweede plaats wordt dit gevaar zeer vergroot door de langdurige of herhaalde vacatures, die op het platteland nog al eens voorkomen. Eindelijk zijn de ambtenaren van den burgerlijken stand de personen, die uittreksels of afschriften van akten moeten geven. Thans bestaat deze zonderlinge toestand: De persoon die bevoegd is, uittreksels of afschriften te geven, is daartoe niet in staat omdat hij de boeken niet heeft. De persoon die er toe in staat is, omdat hij de boeken heeft, is er echter niet toe bevoegd.

In verscheiden plaatsen van deze provincie bestaat de zelfde toestand als in Oude-Tonge, nl. dat de oudste doop- en trouwboeken in de pastorie of de kerk of bij een lid van den kerkeraad berusten, maar de jongste vóór de invoering van den burgerlijken stand, die ze voor het burgerlijk bestuur noodig deed zijn, op het raadhuis. Het ware te wenschen, dat al die registers in de raadhuizen vereenigd werden, omdat er aan hun behoud veel gelegen is. In waarde toch kan men ze het best vergelijken met de protokollen van opdrachten. Strekken deze tot bewijs van de herkomst van goederen, de doop- en trouwboeken bewijzen de afkomst van de personen. In de behandeling van de registers bestaat echter een groot verschil. De protokollen van opdrachten zijn door de zorg van het rijk alle in brandvrije gebouwen geborgen. De akten van den burgerlijken stand daarentegen worden slechts dan zorgvuldig bewaard, wanneer

ze van jonge dagteekening zijn! Het Burgerlijk wetboek toch schrijft het houden van dubbele van de registers van den burgerlijken stand en het bewaren van een daarvan op de griffiën van de rechtbanken, voor (art[n] 14 en 22), welke bepalingen ook vóór de invoering van dat wetboek sedert 1811 gegolden hebben (Code Napoléon, art[n] 40 en 43). Doch reeds vóór dien tijd hadden in de provincie Holland de staten het houden van dubbele trouw- en doopboeken en de bewaring op onderscheiden plaatsen voorgeschreven (15 Juni 1792) (1). Wat dit gewest aangaat, zijn dus van 1792 tot heden van de registers van den burgerlijken stand dubbele aanwezig en worden deze op verschillende plaatsen bewaard, of behoort het altans zoo te zijn. Deze registers zijn echter van minder beteekenis dan de oudere. Hetgeen door die van 1792 tot heden bewezen kan worden, zou in vele gevallen nog wel door andere middelen te bewijzen zijn. Dit zal echter steeds moeielijker vallen hoe verder men vóór 1792 teruggaat, en juist de registers van dien tijd worden aan hun lot overgelaten, hoewel ze bovendien uit den aard van de zaak dikwijls in een slechten toestand verkeeren, en daarom, of omdat men het schrift niet kan lezen of er geen belang meer in stelt, aan veel verwaarloozing bloot staan.

De ordening van het archief had weer het nuttige gevolg, dat eenige stukken die er niet in hoorden, konden terecht gebracht worden.

Vooreerst toch werden eenige rekeningen van de verponding en andere stukken van de gemeente Nieuwe-Tonge aangetroffen.

Beide dorpen, samen Grijsoord vormende, hadden meermalen de zelfde bestuurders, waardoor het vóórkomen van stukken van de eene in de andere plaats verklaarbaar wordt. De bedoelde stukken werden naar het gemeentebestuur van Nieuwe-Tonge gezonden.

Verder werd gevonden het register van handelingen van de ringscommissie van Overflakkee en Goeree, loopende van de instelling in 1810 tot 1816, toen de werkzaamheden schijnen geëindigd te zijn, benevens een gedrukt besluit van den koning van 15 Juni 1810, houdende een instructie voor de leden van de ringcommissies. De oorzaak dat deze stukken hier gevonden werden, was, dat de secretaris van de commissie, C. Anemaet, tegelijkertijd *maire* van Oude-Tonge was. Lid van deze commissie, en ook eens fungeerend secretaris, was D. Goekoop, secretaris van verscheiden polders onder Goeree en Stellendam. Toen ik de archieven van deze polders vroeger ordende, vond

---

(1) Groot Placaatboek, 9e deel, blz. 247.

ik daarin ingekomen stukken van deze ringcommissie. Ze werden niet aan het rijk afgestaan (zie mijn verslag van 1900, bl. 6), hetgeen jammer is, omdat de gemeente Oude-Tonge thans wèl besloot haar stukken van de ringcommissie af te geven, evenals het hoogheemraadschap van Voorne dat verleden jaar deed ten opzichte van de stukken van de ringcommissie van Voorne en Putten (zie mijn verslag van 1901, bl. 8).

Eindelijk werden nog aangetroffen een aantal rechterlijke stukken, die aan het Rijk werden afgestaan.

In het archief is ook opgenomen en aan het slot van den inventaris vermeld een verzameling stukken van de ambachtsheeren van Grijsoord. Deze heerlijkheid was in vele deelen gesplitst. De heeren hadden den secretaris van Oude-Tonge tot gemachtigde (1), waardoor het vóórkomen van deze stukken in het archief van de gemeente verklaard wordt. De hoofdzaak van de verzameling zijn meer dan 100 oorkonden betreffende goederen van leden van de verschillende geslachten, die Grijsoord bezeten hebben, zoowel in Grijsoord zelf als in of onder St-Adolfsland, dat men noemt Ooltjesplaat, St-Annenpolder onder Rokkanje, Biert, Den Haag, Heemstede, Kralingen, de Lier, Maasland, Monster, Overschie, de Roon onder Poortugaal, Rijswijk, Ruiven, Schoonderloo, Uitwijk, Vlaardingerambacht, Voorburg, Voorschoten, Zevenbergen, Zevenhuizen, de Zwaluwe, alle in het voormalige Holland, benevens Gerverskop en den Breudijk, Jaarsveld, Kokkengen, Temaat en de stad Utrecht. Ik vermeld deze plaatsen, omdat men anders stukken haar betreffende niet in het archief van Oude-Tonge zou zoeken.

Een verzameling gedrukte werken van vóór 1813 heb ik, om ze voor verslingering te bewaren, achter het archief geplaatst en in een lijst achter den inventaris vermeld.

P. VAN MEURS.

Den Haag, Juni 1902.

---

(1) Rs. Bakker, *De Nederlandsche stad- en dorpbeschrijver*. De Hooge heerlijkheid Grijsoord, bl. 6.

Aan het slot van mijn vorig jaarverslag deelde ik mede, dat de inventaris van het archief der gemeente *Heukelum* nog niet was ingezonden, omdat het wenschelijk bleek te zijn, dat eerst zou worden onderzocht of er onder de archieven, bewaard op het kasteel van de vroegere heeren der stad, nog stukken uit het oud-gemeentearchief berustten. Daar echter wegens afwezigheid der eigenares van het kasteel dat onderzoek geruimen tijd moest worden uitgesteld, besloot ik later den inventaris toch voorloopig maar in te zenden in de hoop dien later te kunnen completeeren.

Het archief, op het gemeentehuis berustende, is namelijk, gelijk ik vroeger reeds opmerkte, zeer onvolledig, zelfs de meest belangrijke stukken zijn er niet in aanwezig. De resoluties van het gemeentebestuur bijv. klimmen niet hooger op dan tot 1798, en van dat jaar zijn er nog maar enkele bewaard gebleven, en verder die van 18 Februari 1800 tot 10 April 1804. Zij komen voor in eenzelfde register met allerlei acten van anderen aard, (o. a. ook met een aantal copieën van uitgegane stukken van drossaard, schout, burgemeester en regeerders, en municipaliteit) van 1791 tot 1804.

Verder vond ik een „boek van alle de verrigtinge door de provisioneele representanten der vrije burgerije van Heukelom" 1795—1798; een register van minuten van brieven door den maire verzonden 1811; eenige minuten van uitgegane en ingekomen stukken van het bestuur uit de 18de en het begin der 19de eeuw (meest gedrukt) en een aantal gedrukte publicatiën van het Staatsbewind, van het provinciaal bestuur, van koning Lodewijk Napoleon, van den prefect van het Departement der Monden van de Maas enz.; extracten uit besluiten van het departementaal bestuur en van den landdrost; aanschrijvingen en brieven van den landdrost, van den prefect en zijne onderprefecten. Ook was er een reglement voor het gemeentebestuur van 11 Januari 1804 in afschrift aanwezig.

Verder maak ik nog melding van een octrooi tot approbatie van eene keur van 1777 tot „beter onderhoud van de policie en weeringe van alle ongereegeldheden binnen de stede en lande van Heukelum", 10 April 1778, en merkwaardigheidshalve van

eene resolutie van Hendrik Wolrad, graaf van Waldeck-Pyrmont, Cuylenburg enz., dat geen vrijgeleide zal worden verleend aan „capitale delinquanten, malitieuse bancqueroutiers" enz., afkomstig uit Holland, doch dat deze onmiddellijk uit ZEd. graafschap zullen worden verwijderd, 2/12 Mei 1664.

Stukken betreffende militaire zaken waren er slechts enkele, alleen eene lijst van de jongelingen, behoorende onder de conscriptie van 1808, 27 Februari 1811, en de lijsten van de ingezetenen, die onderworpen waren aan den dienst van de nationale garde 1813.

Onder de rubriek kerkelijke zaken komen in den inventaris voor de kerkerekeningen van 1684, 1692, 1709, 1710, 1792 en 1797 en de bijlagen der kerkerekeningen van 1693—1696, 1714, 1715, 1767—1771, verder de acte van overdracht van het kerkgebouw door de municipaliteit aan den kerkeraad der Hervormde gemeente ingevolge de Staatsregeling en de respective publicatie van het Uitvoerend Bewind van 11 October 1798, 25 Januari 1799, en eindelijk nog eene lijst van renten en tijnsen van 1803.

De rubriek stukken betreffende de armen, omvat o. a. de rekeningen van het Gasthuis van 1698—1705 (1 stuk), 1758, 1771, 1786—1788, 1792—1803 en de bijlagen der rekeningen van 1624—1629, 1779, 1780, 1786—1788, 1792, 1795, 1797—1804; de opgaven van de restanten van de jaren 1664—1670; de opgaven van de landpachten 1746—1748; een aantal hypotheekbrieven, schuldbekentenissen, acten van verkooping en van verpachting uit de 18de en het begin van de 19de eeuw en eindelijk nog eene verzameling acten van indemniteit (uitgegeven acten 1749, 1773 en 1805, ingekomen acten 1750—1811.).

Onder de financieele stukken komen een aantal stadsrekeningen en bijlagen van stadsrekeningen voor uit de 17de, 18de en het begin der 19de eeuw (de oudste rekening dateert van 1630, de oudste verzameling bijlagen van 1617). Deze geheele serie is echter zeer onvolledig. Verder o. a. eenige acten van verpachting en een aantal schuldbekentenissen ten laste van het gemeeneland of van de stad en het gemeeneland 1633—1775.

Wat de belastingen betreft is er een register aanwezig met het opschrift: „Heuc'lum, verantwoordingh van den omslach XVIe acht en sestich", zijnde eene rekening van den gadermeester van den omslag over de gemeene landen, verder eene vrij groote, maar niet volledige, serie rekeningen van dezen ambtenaar van de jaren 1690—1811 en de bijlagen van rekeningen tusschen 1617 en 1810. Verder verschillende staten en omslagen van de gemeene lasten van alle landen der heerlijkheid 1729—1812; een register met acten van verpachting der verschillende imposten 1677—1722; acten van verpachting der gemeene middelen 1710;

ontvangboek van de stadsimposten 1653—1655; aanteekening-boekje der ontvangst van den burgerbieraccijns 1679—1682; ontvangboek van het verschot of morgengeld 1625 en 1633, van de stadslasten voor 1640 en 1644; rekeningen van de morgengelden enz. 1669 (?) en 1670; octrooien van de Staten van Holland, waarbij vrijdom of remissie van verschillende belastingen wordt verleend, 1729, 1774, 1777 en 1780 (op perkament); ingekomen brieven en aanschrijvingen betreffende de invordering van verschillende belastingen 1749—1812; minuten van uitgegane stukken en ingekomen aanschrijvingen, brieven enz. betreffende de quotisatie van 3 millioen gulden (wet van 30 Maart 1808) 1808, 1809.

Verder twee registers „aantekeninge van het middel op trouwen en begraven" 1725—1782 en 1782—1811; biljetten van aangifte van voorgenomen huwelijken ingevolge de ordonnantie op het trouwen 1780—1811; biljetten van aangifte van lijken ingevolge de ordonnantie op het middel van het begraven 1793—1807; biljetten van aangifte van overlijden ingevolge de ordonnantie op het recht van successie 1806—1811. Eindelijk nog een aantal acten betreffende het patent 1807—1813.

Onder de stukken betreffende de verponding komen een aantal minuten van uitgegane brieven, ingekomen brieven, aanschrijvingen voor, op een enkele uitzondering na alle uit de 18de en het begin der 19de eeuw, vervolgens de rekeningen van 1692—1703. 1719, 1724; octrooien van de Staten van Holland, waarbij vrijdom of remissie wordt verleend, 1703, 1723, 1728, 1729, 1741, 1743. 1755, 1759, 1771; kohieren 1734, 1759, 1782 en 1794, 1803; maandcedels 1760, 1782, 1794 z. d. (nà 1794), 1803; een ontvangboek voor de verpondingen 1645; een land- of schotboek met opgave van de landen, die in de verpondingen contribueeren, 1778.

Van de archieven der oude weeskamer zijn slechts enkele stukken, o.a. eenige boedelpapieren uit de 17de en 18de eeuw over.

Het archief van het polderbestuur bevat o.m. een register van „gemeenelands resolutien en bestedingen" 1798—1807; minuten van uitgegane stukken en ingekomen brieven van 1709 en van het begin der 19de eeuw; eene instructie van den gemeenelandsschutter van 1800 en verschillende stukken betrekking hebbende op de verzorging der dijken.

Eindelijk voegde ik bij den inventaris nog als aanhangsel een lijstje van doop- trouw- en begrafenis-registers.

In het archief zijn namelijk aanwezig de doopboeken van 1638—1657 en 1672—1812, de trouwboeken van 1672—1811 en

de lidmatenlijsten van 1703—1717 en 1724—1797. Verder eene opgave van het aantal geboren en gedoopte kinderen van het mannelijk geslacht van 1788—1790 en een aantal huwelijksproclamatiën, betogen en consenten 1795, 1797—1811.

Door de goede zorgen van den heer Burgemeester tevens Secretaris der gemeente is het archief thans geplaatst in een daarvoor expresselijk vervaardigde flinke kast, staande in de benedenste verdieping van het raadhuis, waar de stukken dus het veiligste bewaard zijn.

Zeer onvolledig ook, ofschoon niet in die mate als de archieven van Heukelum zijn die der gemeente *Maasdam*. Volgens eene aanteekening, voorkomende in een „register van besluiten tot verstrekking van onderstand aan elders armlastigen", beginnende 14 April 1857, was trouwens 11 Maart van dat jaar, het geheele archief dezer gemeente, „voorzooverre hetzelve zich ter secretarie bevond", door brand vernield.

De thans nog bewaarde resolutieboeken zijn die van schout en schepenen van 1789—1794 en van de municipaliteit 1795—1796; van de municipaliteit 1797—1804 en van het gemeentebestuur 1804—1810; een „régistre des délibérations du conseil municipal" Juli—November 1812 en het resolutieboek van het gemeentebestuur 1813(Januari)— 1817.

Verder zijn er aanwezig minuten van uitgegane stukken; brieven, resolutiën, aanschrijvingen enz., ingekomen bij het bestuur 1730—1812, en copiën van brieven door den maire verzonden 1812.

Vele gedrukte aanschrijvingen van de Staten van Holland, van de Gecommitteerde Raden, van latere besturen der provincie, 18de en begin 19de eeuw; extracten uit de registers der besluiten van verschillende besturen der provincie, begin 19de eeuw; een verzameling gedrukte plakkaten 1709, 1728—1730, 1732—1736, 1747—1795, 1809; een register van ontvangen decreten, publicaties, resoluties en verdere stukken van het Departementaal bestuur van Schelde en Maas en latere besturen der provincie 1799—1811.

Verder een reglement voor het gemeentebestuur 27 Maart 1804 en een reglement van orde voor de municipale vergadering 28 September 1813; stukken betreffende politieke eedsafleggingen 1790—1793, 1798, 1803; lijsten der stemgerechtigde burgers 1798, 1799, 1801, 1803 en verder nog stukken betreffende den aanleg en het onderhoud van wegen in het dorp 1717, 1742—1752, 1764.

Evenals te Heukelum waren ook hier de documenten van militairen aard slechts weinige in getal. Ik vermeld eenige ingekomen stukken betreffende de levering van pioniers ten behoeve van de fortificatie van Willemstad 1747, 1748, 1752; eene lijst van vorderingen wegens leverantie, rijloonen, enz. ten behoeve van het leger gedurende 1793, en eenige aanschrijvingen, resoluties, enz. betreffende de oprichting van een corps landsaten in 1794.

Onder de stukken betreffende de kerk konden worden opgenomen registers van rekeningen van de kerkmeesters 1646—1674, 1712—1804; bijlagen van de rekeningen van 1757/8—1801, 1804—1808 en andere documenten van financieelen aard o.a. ook minuten van publicaties betreffende de betaling van stoelen- en bankengeld 1790—1794.

Onder de stukken betreffende de armen konden o.m. worden gerangschikt de registers van rekeningen van den diaken of armmeester en Heiligegeestmeester 1605—1661, 1707—1743, 1783/4—1807; bijlagen van de rekeningen van 1758/9, 1760/1—1772/3, 1774/5—1793/4, 1802/3—1803/4; memorie van de obligatiën van de armen, omstreeks 1675; acten van verhuring van landerijen. toebehoorende aan de armen, 1755—1806.

Onder de financiëele stukken zouden natuurlijk de dorpsrekeningen de belangrijkste plaats moeten innemen, doch zij zijn slechts van de jaren 1806—1808 aanwezig. Wat de belastingen aangaat, zijn er ingekomen aanschrijvingen, resoluties, brieven enz. betreffende de verponding aanwezig van het begin der 18de eeuw tot 1810; acten van besteding van het collecteeren van de verpondingen van 1638, 1660, 1661, 1663, 1664, 1666, 1668, 1671, 1674 en 1675; een kohier van 1730 en een zonder datum; rekeningen van de ordinaire verpondingen van 1659, 1661, 1665, 1666, 1671, 1673, 1674, 1678. 1680, 1685—1700, 1702—1805 en van de extraordinaire verpondingen 1706—1805. Verder zijn er nog verschillende stukken betreffende andere heffingen aanwezig, waaronder minuten van uitgegane brieven, ingekomen brieven, aanschrijvingen, publicaties, resoluties uit de 18de en het begin der 19de eeuw en eenige kohieren van verschillende belastingen, waaronder ook enkele uit het laatst der 17de eeuw.

Eindelijk maak ik hier nog melding van een aantal staten van de collaterale successiën, de 40ste en 80ste penningen en de boeten der ongefundeerde processen, sedert 1696 ook van het middel op het trouwen en begraven, van October 1682/Maart 1683— April/September 1716, April/September 1717— April/September 1723, 1783—1786, 1795 en 1796.

Van het archief der weeskamer werden gevonden een aantal

rekeningen, kwitanties, inventarissen en andere stukken betreffende eenige boedels uit de 17de eeuw en het begin der 18de eeuw.

In de rubriek, die men thans den burgerlijken stand zou noemen, konden worden geplaatst een aantal huwelijksproclamatien, betogen en consenten 1803—1811 en een trouwboek 1803—1811.

Aan het slot van den inventaris gaf ik een lijst van de nog aanwezige stukken van het polderbestuur. Dit zijn de gemeenelandsrekeningen van den secretaris van Maasdam in opdracht van dijkgraaf en heemraden 1718—1816, met de bijlagen van de gemeenelandsrekeningen van 1759/64, 1759/70 en 1771/4; de rekeningen van den waarsman van het Oudeland van Maasdam en Puttershoek wegens het onderhoud van desselfs watermolen en binnenlandsche werken 1755—1791; stukken betreffende de oprichting van een nieuwen molen 1762—1765; stukken betreffende het onderhoud van eenige wegen en wateringen uit de 18de eeuw en de kohieren van de vlieten en kadenomslag van het Oudeland van 1803, 1804 en 1806—1816.

Van het oud-gemeentearchief van *Rozenburg*, dat ik ook onder handen wilde nemen, bleek op het raadhuis bijna niets meer aanwezig te zijn. Ik vond daar alleen: een „register wegens den aanbrengh van het middel op het trouwen" 1729—1731 en 1737—1746 (fragment); twee registers van den impost op het trouwen en van die op het begraven 1782—1800 en 1801—1805; een register op het middel van begraven 1769—1811, met lijsten van gedoopte kinderen 1769—1792 en eene lijst van de namen der overledenen 1807—1811; eene verzameling acten van indemniteit van 1750—1812 en een drietal registers betreffende dergelijke acten van de 18de en het begin der 19de eeuw.

Eindelijk bevonden zich hier nog uit de kerkelijke archieven een trouwboek van 1684—1807; twee doopboeken van 1657—1808 en 1808—1811 en een alphabetisch register van geboorten, huwelijken en sterfgevallen 1776—1859.

Later bleek mij, dat eenige administratieve stukken der gemeente in 1811 bij vergissing met de rechterlijke archieven naar de arrondissementsrechtbank te Rotterdam zijn overgebracht. Zij berusten thans in het Rijksarchief alhier en zullen later met de nog op het gemeentehuis aanwezige stukken in ééne lijst worden vermeld.

Den Haag, Juni 1902.

A. Telting.

VERSLAG

OMTRENT

oude gemeente-, waterschaps- en veenderij-archieven in Utrecht

over 1900–1902.

(Uitgebracht aan Gedeputeerde Staten dier provincie.)

Edelgrootachtbare Heeren,

Hierbij heb ik de eer U een verslag aan te bieden van hetgeen door mij is verricht met betrekking tot de mij door Uw College opgedragen regeling en beschrijving van het archief van het Veenraadschap der Geldersche en Stichtsche Veenen te Veenendaal.

Uit den aard der zaak heb ik mij allereerst bezig gehouden met het herstellen der serieën en vervolgens de losse stukken onder handen genomen, die zich niet tot een serie lieten vereenigen. Het eerste werk, ofschoon op zichzelf niet moeilijk, heeft mij echter langer opgehouden dan ik aanvankelijk verwacht had. Door de schromelijke wanorde toch, die in het archief heerschte, was ik genoodzaakt de verschillende rekeningen van één zelfde serie stuk voor stuk bijeen te zoeken ten einde de deelen van elke afzonderlijke serie chronologisch te kunnen rangschikken. Toen ik met de rekeningen gereed gekomen was, legde ik de hand aan de groote massa acquitten, waarvan sommige liassen en pakken uiteen waren gevallen, zoodat ik verplicht was deze weder te herstellen, waarbij ik nu en dan ook determineeren moest tot welke serie rekeningen verschillende losse acquitten behoorden. De zeer omvangrijke collectie ingekomen brieven, die zich over een tijdperk van meer dan drie eeuwen uitstrekt, heb ik naar tijdsorde bijeengevoegd en in eenige portefeuilles opgeborgen. Tal van brieven waren indertijd

door een vroegeren archiefbeheerder in een soort van alphabetisch-systematische orde, volgens het behandelde onderwerp, gerangschikt. Van dit stelsel, waar in abstracto iets voor te zeggen schijnt, heb ik natuurlijk moeten afzien omdat het onmogelijk kan toegepast worden, daar het herhaaldelijk voorkomt dat één brief over meer dan één onderwerp tegelijk handelt. De uitvinder van dit systeem had dit bezwaar trouwens ook zelf zoo goed gevoeld, dat hij de door hem begonnen regeling niet voleindigd maar te goeder ure gestaakt had. Bij de ingekomen brieven heb ik tevens gevoegd de minuten van de uitgegane brieven. Een strenge scheiding was niet te maken wijl op vele ingekomen missives ook de minuten zijn geschreven van de brieven, waarbij zij zijn beantwoord. Daarentegen was het wel mogelijk en scheen het ook niet ongewenscht uit de verzameling publicatiën der Veenraden die uit te schiften en tot zooveel afzonderlijke reeksen te vereenigen, welke uitsluitend betrekking hebben òf op het aanbesteden van het maken en herstellen van bruggen òf op het verboeken van van eigenaar verwisselde contribuabele landen òf op het verbod om in de verpachte vischwateren te visschen enz. De resolutieregisters, of Veenregisters gelijk zij van oudsher heeten, vorderden tengevolge van de wijze, waarop zij zijn ingebonden, een bijzonder nauwlettende behandeling. Naar het schijnt heeft men in de 18de eeuw de oudste twaalf registers, loopende over 1546—1616, om ze beter te conserveeren in vier banden saamgebracht, doch zonder bij het inbinden de orde in acht te nemen, waarin zij op elkander behoorden te volgen, zoodat bij voorbeeld in den eersten band de registers zijn ingebonden in deze volgorde: V, VI, IV, II, III en I. Blijkbaar heeft men zelfs, wat erger is, van sommige registers alleen enkele quaterns in den bestemden band opgenomen en de overige links laten liggen. Ik heb deze niet ingebonden quaterns in een afzonderlijke portefeuille bijeengebracht en door verwijzingen in den inventaris hierop de aandacht gevestigd. Het komt mij voor dat daardoor alsmede door het geven van een iets uitvoeriger beschrijving der Veenregisters de bezwaren konden worden weggenomen, die anders aan hun gebruik zouden verbonden blijven.

De regeling der andere serieën geeft tot geenerlei opmerking aanleiding. Zij liep betrekkelijk spoedig af, maar veel meer studie had ik, zooals gewoonlijk het geval is, aan de ordening van de losse stukken te besteden. Ook waren in dezen de gevolgen van de verwarring, door verkeerd beheer of andere oorzaken te weeg gebracht, veel ernstiger. Bijzonder noodlottig voor de orde der stukken schijnen de herhaalde verhuizingen te zijn geweest, waaraan het archief van het Veenraadschap is blootgesteld geweest. Oudtijds bewaard in een kist ten huize van een der Veenraden te Utrecht schijnt

het naderhand gehuisvest te zijn geweest op de griffie van het Hof van Utrecht, totdat het eindelijk voorgoed werd overgebracht in het polderhuis te Veenendaal. Daar berustte het in de benedenverdieping tot in 1855, toen men het wegens de overstrooming bij gelegenheid van de doorbraak van den Grebbedijk inderhaast naar boven moest brengen, wat de wanorde, die er reeds in heerschte, nog deed toenemen. Doch wellicht nog verderfelijker uitwerking heeft de slordigheid van vroegere archiefbeheerders gehad. Meermalen vindt men er in het archief zelf de sporen van, dat men bij het doen van eenig onderzoek van administratief belang uit dossiers, uit liassen, in het kort van overal heen stukken heeft bijeenverzameld, die over het quaestieuse punt licht konden verspreiden, om deze dan vervolgens tot een bundel te vereenigen en in dien toestand te laten. Zoo dikwijls mij een dergelijke bundel onder de oogen kwam nam ik dien uit elkander en voegde de afzonderlijke stukken in bij de dossiers of liassen, waarvan zij oorspronkelijk een deel hadden uitgemaakt. In gevallen, waar geen uitwendige kenteekenen aanwezig waren, die mij hierbij den weg konden wijzen, zag ik mij wel genoodzaakt om gissenderwijs vast te stellen, hoe de stukken moesten worden saamgevoegd om ze weder in hun oude verband terug te brengen. Ik heb mij beijverd dit naar mijn beste vermogen te doen: ik hoop dat het mij overal moge gelukt zijn. Waar een dossier of lias ongeschonden in stand was gebleven, gelijk een enkele maal voorkwam, bepaalde zich mijn taak tot het beschrijven van den inhoud of, wanneer die reeds door een opschrift, doch minder juist of onvolledig, was aangeduid, tot het geven van een nauwkeuriger en meer uitvoerige beschrijving.

Op de regeling der afzonderlijke serieën, dossiers en liassen volgde hun beschrijving en, nadat ook dit werk was verricht, de ineenzetting van den inventaris en in verband daarmede de definitieve nummering. Het voorbeeld van mijn voorgangers volgende verdeelde ik den inventaris in een aantal rubrieken. Een van deze, waarin de stukken zijn opgenomen, welke den Grebbedijk en de Waterloozing aan den Rooden haan betreffen, meende ik in twee afzonderlijke afdeelingen te moeten splitsen, waarvan de eerste tot op het aanleggen van genoemde waterloozing in het begin der 18de eeuw loopt en de andere de stukken bevat, die van nà dien tijd dagteekenen en dus den Grebbedijk en de Waterloozing gelijkelijk betreffen. Een zeventiental nummers, die niet onder een van de andere rubrieken waren te brengen, of klaarblijkelijk niet met het archief van het Veenraadschap samenhangen, zijn opgenomen in een afzonderlijke afdeeling Varia.

Een geheel eigenaardige plaats wordt in den inventaris ingenomen door een vrij omvangrijke verzameling bescheiden rakende

de kerkelijke administratie van Veenendaal in vroeger tijd. Tot verklaring van het zeker niet alledaagsch verschijnsel, dat zich in een waterschapsarchief een dergelijke collectie bevindt, zij het mij veroorloofd in een korte historische uitweiding te treden. Nadat keizer Karel V in 1546 aan een vereeniging van geërfden octrooi had verleend om de oude Grift, gedurende de jaren 1473—1481 door bisschop David van Bourgondië gegraven doch sedert volslagen onbruikbaar geworden, wederom uit te diepen en verder door te trekken, vestigde zich allengs langs de Grift en haar wijken een vrij talrijke bevolking. Zij behoorde kerkelijk onder de parochie Ede of, voor zoover zij op Stichtschen bodem woonde, onder die van Rhenen. Op den duur echter werd die toestand wegens den verren afstand van die beide kerken voor de geloovigen onhoudbaar. Het middel om verbetering aan te brengen lag voor de hand: het bestond hierin dat er een afzonderlijk kerspel Veenendaal met een eigen kerk werd opgericht. Hoe echter aan de daartoe benoodigde fondsen te komen? De geërfden hadden zich voor den aanleg der Grift reeds zoo groote offers getroost, dat zij zich buiten staat verklaarden ook nog de kosten van de oprichting eener nieuwe parochie voor hun rekening te nemen. Gelukkig echter wisten zij een middel te bedenken, waarbij zij „in dese nyet merckelicke bezwaert ende nochthans die erectie der kercke gevordert zoude werden." Dicht bij de Grift lagen ongeveer honderdzeventig morgens zoogenaamd onvrij, d. i. niet tot het gebruik der Grift gerechtigd, veen. Wanneer de landsheer octrooi wilde verleenen om ook deze perceelen vrij te maken, dan konden, meenden zij, met het geld, dat daarvoor ingevolge het octrooi van 1546 aan de kas van hun vereeniging moest voldaan worden, de kosten van den opbouw der kerk worden bestreden. Een request van die strekking, waarin tevens verzocht werd dat een van de in vroeger tijd op het kasteel ter Horst gevestigde kanunnikprebenden bij eventueele vacature voor de bezoldiging van den pastoor mocht bestemd worden, werd door de geërfden bij de Brusselsche regeering ingediend en eerlang met een gunstige beschikking beantwoord: in 1557 ontvingen de geërfden van koning Filips II verlof om de nieuwe kerk te stichten en de onvrije venen ter bestrijding van de kosten van aanbouw en onderhoud in de Grift te brengen, terwijl zij de toezegging bekwamen dat de van ter Horst afkomstige prebende, welke op het oogenblik aan de kerk van Rhenen verbonden was, na het overlijden van den tegenwoordigen bezitter met het pastoraat der nieuw op te richten parochie Veenendaal zou worden vereenigd. De landkommandeur der Duitsche orde, balije van Utrecht, als collator der kerk van Rhenen, en de pastoor van Ede namen er, tegen uitkeering van een jaarlijksche recog-

nitie, genoegen mede dat de reeds gebouwde of nog te bouwen woningen van de parochiën Rhenen en Ede werden afgescheiden en bij het nieuwe kerspel Veenendaal gevoegd, en nu stond er aan de verwezenlijking van het plan niets meer in den weg. De kerk werd gebouwd en op den 3 Juni 1566 gewijd, en in den loop van het volgende jaar werd Cornelis Gerritz. Walmert met de Rhenensche prebende begiftigd en tot pastoor van Veenendaal benoemd.

De nauwe band, aldus reeds bij de stichting van het kerspel tusschen de kerk en het Veenraadschap gelegd, bleef gedurende ruim twee en een halve eeuw onverbroken in wezen. Het Veenraadschap zorgde voor het onderhoud der kerkelijke gebouwen, terwijl de geërfden op de zoogenaamde open rekendagen, die om de twee jaar plaats hadden, de kerkmeesters aanstelden en hunne rekeningen door de rekenmeesters lieten opnemen. Eerst het Koninklijk Besluit van den 14 Maart 1823 n⁰. 95, waarbij de kerkmeesters in de provincie Utrecht afgeschaft en door colleges van kerkvoogden vervangen werden, maakte aan dien staat van zaken een einde. Met dat al schijnt er ook nog daarna zooveel onzekerheid omtrent het recht van het waterschap op de kerk te zijn blijven heerschen, dat de kerkvoogden nog zoo laat als het jaar 1870 zich gedrongen gevoelden een request aan de Veenraden te richten, waarbij zij dezen verzochten om op een vergadering van Veenraden en geërfden te doen uitspreken, dat de polder geen recht meer had op de kerk, dat deze het eigendom was der kerkelijke gemeente en dat degenen, die voortaan geërfden werden, geen aanspraak meer hadden op een vrije plaats in de kerk.

Ten slotte mag ik niet nalaten aan Uw College, met inbegrip van den Voorzitter en den Griffier, mijn oprechten dank te betuigen voor al hetgeen het gedaan heeft om mij de vervulling mijner taak gemakkelijker te maken. U, na al wat reeds in dezen door U is verricht, de belangen der nog ongeordende gemeente-, waterschaps- en veenderij-archieven in Uw provincie nogmaals aan te bevelen is onnoodig: Uw College heeft genoegzaam getoond hoezeer het deze aangelegenheid ter harte neemt.

Ik heb de eer mij te noemen,

Edelgrootachtbare Heeren,

met verschuldigde gevoelens van hoogachting,

Uw dienstwillige dienaar,

J. DE HULLU.

's-Gravenhage, 25 September 1902.

ijlage.

INVENTARIS

VAN HET

rchief van het Veenraadschap der Geldersche en Stichtsche Veenen

TE

VEENENDAAL.

I. REGLEMENT, VOLMACHTEN, RESOLUTIËN, BRIEVEN ENZ.

1. Inventarissen van het archief van het Veenraadschap. 1558, 1588, 1643, (c. 1650). 1 omslag.

2. Memoriën betreffende de archivalia van het Veenraadschap en recepissen van gelichte archivalia. 1681, 1682, 1686, 1688, 1689, 1751. 1 omslag.

3. Extracten uit de Veenregisters dd. 1551—1723, bevattende besluiten over de bewaring van het archief van het Veenraadschap. 1 omslag.

4. Request van den Veenraad J. van Wijck aan het gerecht van Utrecht om de archivalia van het Veenraadschap, berustende ten sterfhuize van den gewezen Veenraad C. de Cruijff, wiens boedel onder benefice van inventaris is aanvaard, daaruit te mogen laten wegbrengen. Met gunstige beschikking. 1660. 1 omslag.

5. Acte, waarbij de Gouvernante last geeft aan Mr. E. van Wachendorff om het archief van het Veenraadschap over te brengen ter griffie van het Hof van Utrecht. 1752. (Afschrift). 1 stuk.

6. „Proiect omme te concipieren ordonnantie ende hantveste tot onderhoudenis der veenen bij Rhenen, die Grifte ende allen aencleven van dien." (c. 1550 ?). 1 stuk.

N.B. De wijzigingen, vermoedelijk op een open rekendag in dit ontwerp aangebracht, zijn met een andere hand bijgeschreven.

7. Stukken betreffende de bevestiging der octrooien van de Veenraden door Prins Willem III. 1680, 1683. 1 omslag.

8. Stukken betreffende de bevestiging der octrooien van de Veenraden door Prins Willem IV. 1749. 1 omslag.

9. Request van de Veenraden R. Wildeman en G. van Broekhuijzen aan de Staten van Utrecht om op de regeering van het Veenraadschap orde te stellen overeenkomstig de oude octrooien. 1740. 1 stuk.

10. Concept-reglement voor het Veenraadschap, vastgesteld door gecommitteerden uit de Staten van Gelderland en Utrecht. 1740. (Afschriften). 1 omslag.

11. Reglement van regeering over de Geldersche en Stichtsche Venen, door de Veenraden geformeerd en door Prins Willem IV bekrachtigd. 1751. Met 6 gedrukte exemplaren. 1 omslag.

12. Request van de Veenraden aan den Koning, om aangezien het ambt van hoofdofficier der stad Rhenen, die volgens het Reglement van 1751 de Veenraden, den secretaris en de andere beambten van het Veenraadschap den eed moest afnemen, heeft opgehouden te bestaan, voortaan het oudste lid van hun college daarmede te belasten. (c. 1825). (Minuut). 1 stuk.

13. Acte, waarbij de Hooge Raad van Adel het Veenraadschap bevestigt in het bezit van zijn wapen. 1818. 1 stuk.

14. „Iste—XXXIste Veenregister". Register van resolutiën der Veenraden en geërfden.

I. 27 April 1546—28 April 1549 (defect aan het einde);

II. 28 Augustus 1550—9 Augustus 1553;

III. 11 September 1553—26 Augustus 1554 (bis);

IV. 10 September 1554—1 September 1557 (defect aan het einde);

V. 28 Februari 1558—5 Juli 1558;

VI. 12 Augustus 1558—? 1560;

VII. 12 Augustus 1560—31 Augustus 1563;

VIII. 26 October 1563—29 Augustus 1564;

IX. 12 December 1564—16 Juli 1567;

X. 12 Augustus 1567—21 Juli 1583;

XI. 12 (Augustus 1586 ?)—22 Januari 1590, en 18 Augustus 1591—27 September 1604 (defect aan het einde);

XII. 4 Maart 1607—6 Augustus 1616 (defect aan het einde?);
XIII. 30 September 1616—17 Maart 1639;
XIV. 30 September 1639—17 October 1670;
XV. 30 September 1678—7 Juli 1688;
XVI. 10 Juli 1688—1 Mei 1702;
XVII. 23 September 1703—20 April 1736;
XVIII. 15 October 1736—Juli 1752;
XIX. 4 Juli 1752—1 Augustus 1757;
XX. 2 Augustus 1757—22 Juli 1761;
XXI. 30 Juli 1761—24 October 1765;
XXII. 29 October 1765—16 November 1769;
XXIII. 16 November 1769—6 Maart 1772;
XXIV. 7 Maart 1772—18 Februari 1775;
XXV. 23 Februari 1775—25 September 1778;
XXVI. 29 September 1778—29 Maart 1782;
XXVII. 29 Maart 1782—12 December 1787;
XXVIII. 9 Januari 1788—14 September 1796;
XXIX. 26 September 1769—29 Augustus 1810;
XXX. 29 September 1810—9 September 1840;
XXXI. 29 September 1840—19 December 1854. 20 banden en 1 portefeuille.

N.B. De registers schijnen naderhand in banden te zijn ineengebonden. Blijkbaar heeft men daarbij verzuimd van sommige registers *alle* quaternen in den bestemden band in te voegen. Vandaar dat in deze serie van de registers I, IV en XI alleen gedeelten zijn opgenomen (vergelijk no. 15).

Voorts zijn in de eerste 4 banden de registers in verkeerde volgorde ingebonden (volgorde in den eersten band: V, VI, IV, II, III, I; in den 2den band: X, VII, VIII, IX; in den 3den band: XII, XI; in den 4den band XIV, XIII). Bovendien is in den 1sten band ook een bis-exemplaar van het IIIde register ingebonden.

De registers VII, VIII en XIII bevatten een volledige, de registers IX en X een niet volledige inhoudstafel.

—bis. XIII (27 September 1619 en 16 Januari 1637); XIV (30 September 1639 en 28 September 1640); XV (1678—3 October 1682). (Fragmenten). 1 portefeuille.

15. Fragmenten van de Veenregisters:

I. (loopende over 28 Juli 1549—4 Augustus 1550);

IV. (loopende over 4 September 1557—13 Januari 1558);

X. (loopende over 13 Augustus 1583—10 Augustus 1584);

XI. (loopende over 22 Januari 1590—11 Augustus 1591 en 1 October 1605—31 September 1606). 1 portefeuille.

N.B. Klaarblijkelijk zijn deze fragmenten bij het inbinden der verschillende registers in banden daarin bij abuis niet opgenomen.

16. Afschriften van de Veenregisters:

I. 27 April 1546—4 Augustus 1550.

II. 25 Augustus 1550--9 Augustus 1553. 1 portefeuille.

17. Verschillende aanteekeningen en extracten uit de Veenregisters over 1583—1842. 1 omslag.

18. „Propositiën ende resolutien, bij de Veenraden ende geerffdens soo op open reeckendagen als andere tijden gedaen ende genomen". 9 September 1663—16 Juni 1678, 30 September 1678—29 Mei 1701, 5 Juli 1704—18 September 1719, 3 Maart 1721—22 September 1721, 6 Juni 1723—15 October 1723, 14 Juni 1724—9 October 1724, 27 Januari 1725—23 December 1725, 14 April 1726—20 November 1738, 4 October 1745, Januari 1855—October 1855, 7 September 1856—24 December 1856, 23 October 1867—20 April 1870, 29 September 1870, 30 September 1872, 3 December 1873—17 December 1873, 15 December 1880, 18 Januari 1882, 3 September 1884, 17 December 1884, 10 November 1886, 29 December 1886, 12 Januari 1887, 20 Januari 1892, 21 October 1896. 2 liassen en 3 omslagen.

19. Register van de resolutiën, op de wekelijksche vergaderingen der Veenraden genomen. 1639—1642. 1 omslag.

N.B. Op 30 September 1639 werd besloten dat de Veenraden «precies alle weeck ééns (zouden) vergaderen, opdat also ten dienste van de gemeente mach worden geresolveert tgene oorbaerst is».

20. Register van de „dagelijxe besoignes" der Veenraden. 1712—1713, 1723—1724, 1736—1738, 1754—1768. 4 deelen.

21. „Notulen, gehouden bij occasie der convocatien der geërffdens, so nopens d'electien der Veenraaden etc. als nopens gedaane propositiën der Veenraden aan de geërffdens, met derselver resolutiën daartoe relatief". 1751—1786, 1788—1830. 3 deelen.

22. Ingekomen en (minuten van) uitgegane brieven. 1555—1897. portefeuilles.

23. Lijst van de ingekomen en uitgegane brieven. 1868—1892. 1 omslag.

24. „Missiven ende andere scriften van den foulen ende overlasten, den veengenoten aengedaen van den crijchsvolck (der garnizoenen van Amersfoort, Rhenen, Wijk bij Duurstede en Wageningen) geduerende dese tegenwoordige troublen". 1586—1588. 1 lias.

25. „Verscheyde missiven raeckende die van Veenendael, sulcx die bij de Veenraden over veensaecken zijn ontfangen, ende wederom daerop doen schrijven hebben". 1607—1678. 1 lias.

26. Briefwisseling tusschen de Veenraden en den magistraat van Wageningen over het instellen van een vast veer tusschen beide plaatsen. 1728. 1 omslag.

27. Briefwisseling over de door het Departement van Oorlog voorgestelde grensregeling van de fortificatiewerken aan de Grebbe. 1844—1848. 1 omslag.

28. Opgaaf van ingekomen waterberichten, aanteekeningen van den waterstand aan den Rooden haan, de Koppelpoort te Amersfoort en aan de Grebbe, en peillijsten van de waterhoogte aan de brug in de Kerkwijk. 1855, 1858—1861, 1864—1866, 1866—1875, 1877, 1879—1883, 1889, 1890—1892, 1894—1898. 1 omslag.

29. Request van de Veenraden aan de Gedeputeerde Staten van Utrecht, om R. van Baern van Schonauwen c.s. te verbieden hen in de uitoefening van hun beheer te bemoeilijken of op hun last aangelegde werken te vernielen. Met gunstige beschikking. 1609. 1 stuk.

30. Requesten, door verschillende personen aan de Veenraden gericht. (c. 1550)—1600, 1681, 1682, 1685, 1686, 1689, 1697, 1705, 1706, 1725, (c. 1700—1750), (c. 1788), 1874, 1881, 1888. 1 omslag.

31. „Certificatien ende attestatien, bij de Veenraden gegeven ende vercregen". 1550, 1604, 1615, 1641, 1660, 1670—1739. 1752, 1782. 1 omslag.

32. Volmachten, door de Veenraden aan hun medeleden en andere gegeven. 1550, 1593, 1615, 1630, 1645, 1652, 1660. 1661, 1664, 1665, 1667 - 1670, 1676, 1677, 1680—1682, 1684—1686, 1688, 1689, 1691, 1696, 1697, 1705, 1707, 1708, 1711. 1714—1716, 1718, 1751, 1873. 1 omslag.

33. Insinuatiën, op last der Veenraden aan verschillende personen gedaan. 1586, 1674, 1676, 1677, 1679, 1681—1687. 1690, 1696, 1701, 1705, 1707, 1709, 1710, 1715, 1717, 1721. 1723, 1724, 1726, 1729, 1732, 1737, 1752, 1753, 1756—1759. 1781, 1788, 1822. 1 omslag.

34. Publicatiën van de Veenraden betreffende de schouw, verpachtingen, aanbestedingen, vergaderingen, verkoopingen enz. 1660, 1669, 1675, 1678—1702, 1704—1706, 1708—1711, 1713—1721, 1723—1727, 1729, 1731—1736, 1751—1890. portefeuilles.

35. Lijsten van de geërfden. z. d.. 1765, 1776, 1780, 1782. 1784—1786, 1788, 1810, 1814, 1815, 1818, 1820, 1822, 1826. 1828, 1830—1835, 1837, 1841, 1871, 1872, 1876. 1 omslag.

36. Acten, waarbij verschillende geërfden volmacht geven om hen op de open rekendagen en andere vergaderingen van het Veenraadschap te vertegenwoordigen. 1681, 1842, 1848, 1868, 1876. 1 omslag.

37. Acten, waarbij de Staten van Utrecht bepalen dat de veengenooten, die den open rekendag bijwonen, gedurende 24 uur vóór en 24 uur nà het doen der rekening, alsmede op de heen- en terugreis, niet mogen gearresteerd of aangehouden worden. Met een request, waarbij door de Veenraden aan de Staten om een diergelijke beschikking was gevraagd. 1694, 1695. 1 omslag.

38. Stukken betreffende een geschil tusschen de te Utrecht en de binnen Veenendaal woonachtige geërfden over de bewaring van het archief en de vraag, of de open rekendag te Utrecht of te Veenendaal moet gehouden worden. 1647—1649. 1 omslag.

39. Extract-resolutiën der Veenraden om een fameus libel, waarmede B. Metman op den open rekendag van 1684 de

Veenraden heeft beleedigd, ter kennis te brengen van den hoofdofficier van Rhenen en hem te verzoeken Metman daarvoor te straffen. 1684. 1 omslag.

40. Stukken betreffende de onregelmatigheden, voorgevallen bij gelegenheid der verkiezing van Veenraden op 14 October 1737, en de daaruit voortgesproten moeilijkheden en verwarring in het bestuur van het Veenraadschap. 1737—1739. 1 omslag.

41. Stukken betreffende het verzoek, door eenige geërfden aan Prins Willem IV gedaan, om iemand van zijnentwege te machtigen tot het beëindigen van de geschillen met de stad Rhenen en L. A. Torck over de bijeenroeping van den open rekendag. 1751. 1 omslag.

42. Request van J. de Bijll c. s. namens de geërfden aan Prins Willem IV om iemand te machtigen tot het bijeenroepen van de geërfden, teneinde Veenraden, een secretaris en rekenmeesters te benoemen enz., en om te vergunnen dat de open rekendagen in de kerk te Veenendaal in plaats van te Rhenen mogen gehouden worden. Met gunstige beschikking. 1751. (Afschrift). 1 omslag.

43. Request van de veengenooten der Geldersche zijde aan Kanselier en Raden van Gelderland, houdende beklag over den scholtis van Ede, die hen in de schatting van het ampt aanslaat en met inkwartiering tot betaling dwingt, ofschoon zij in 1582 daarvan zijn vrijgesteld, en verzoek om hem te gelasten hiermede op te houden. 1584. 1 stuk.

44. Stukken betreffende de pogingen, door de Veenraden bij de amptsjonkers van Ede, de Staten van het kwartier der Veluwe en anderen aangewend, om afschaffing te verkrijgen van de door die amptsjonkers gedane verhooging van Veenendaal's aandeel in de ordinaris-verponding. 1699—1701. 1 omslag.

45. Request van de buurmeesters van Geldersch-Veenendaal aan de Staten van het kwartier der Veluwe om kwijtschelding en remissie van het dubbel haardstedegeld en eenige andere belastingen. Met gunstige beschikking. 1689. 1 stuk.

46. Stukken betreffende een verzoek, door de Veenraden aan de landvoogdes te Brussel gedaan, om den drost van

Veluwe en den schout van Rhenen te vergunnen dat zij de misdadigers wederkeerig op elkanders rechtsgebied mogen arresteeren, en om twee soldaten van het garnizoen van het kasteel Vredenburg aan den schout toe te voegen als helpers bij het vervolgen der delinquenten. 1567. 1 omslag.

47. Verklaring van S. Quyndt, ten behoeve van den boschbewaarder J. van Zuylen van Natewisch afgelegd, betreffende de verplichting van vroegere bewaarders van het bosch ter Elst om den schout van Rhenen assistentie te verleenen tot het vatten van dieven, die ten nadeele des konings diefstal van hout plegen. 1568. 1 stuk.

48. Verbaal van een opneming in loco, gedaan door de commissarissen belast met het onderzoek der stukken, in een proces tusschen de Gelderschen en Stichtschen over de limietscheiding van beide provinciën in de Rhenensche venen van weerszijden geproduceerd. 1553. (bis). (Afschrift). 1 omslag.

49. Extracten uit de Veenregisters, bevattende besluiten dd. 1686 om pogingen te doen tot het bekomen van een kaart van de limietscheiding tusschen Gelderland en Utrecht, teneinde vast te stellen of die gevormd wordt door de Veltgensgraaf. Met stukken betreffende deze limietscheiding. 1 omslag.

50. Acten, waarbij Prins Maurits en de graaf van Leycester de ingezetenen van Veenendaal in sauvegarde nemen. 1585. 1586. 1 omslag.

II. BESTUUR EN AMBTENAREN.

51. Lijsten van de op de open rekendagen verkozen Veenraden, kameraars, rekenmeesters, directeurs, controleurs en kerkmeesters, met opgaaf van de geërfden, die aan de stemming hebben deelgenomen. 1616, 1657, 1665, 1666, 1670 (?), 1674, 1675, 1678, 1679—1702, 1704—1714, 1716, 1856—1866, 1876, 1880—1890. 1 omslag.

52. Extract-resolutiën, waarbij verschillende personen tot Veenraden worden verkozen. 1804, 1806. 1 omslag.

53. Formulieren van den eed van de Veenraden, den secretaris, kameraar, directeur, controleur en bode. 1563, 1564, 1575, 1577, 1584, (c. 1680—1714). 1 omslag.

54. Extract-resolutie der geërfden, houdende dat geen broeders noch een zoon of schoonzoon tegelijk met zijn vader of schoonvader als Veenraden, kameraars of directeurs mogen fungeeren. 1630. 1 stuk.

55. Acten, waarbij verschillende personen leedwezen betuigen en voldoening geven wegens beleedigingen, de Veenraden en hun ambtenaren aangedaan. 1608, 1614. 1 omslag.

56. Instructie voor den secretaris. 1643. (Afschrift). 1 stuk.

57. Acte, waarbij C. Boumeister als secretaris der Veenraden wordt aangesteld. 1680. 1 stuk.

58. Requesten, waarbij J. H. Kemelaar en anderen solliciteeren naar den post van secretaris. 1867, 1868. 1 omslag.

59. Extract-resolutie, houdende goedkeuring van de overeenkomst met den secretaris C. Boumeister, waarbij bepaald wordt dat deze voortaan geen kosten voor buitengewone besognes meer in rekening zal mogen brengen, maar daarvoor jaarlijks een vaste som boven zijn salaris zal genieten. 1687. 1 stuk.

60. Stukken betreffende een proces, door den landdrost van Veluwe voor het gericht van Ede gevoerd tegen E. Verschuur, secretaris van het Veenraadschap, omdat hij in strijd met het hem gedaan verbod zijn functiën als secretaris blijft vervullen. 1741. 1 omslag.

61. Acten, waarbij verschillende personen als kameraar worden aangesteld. 1668, 1679, 1693, 1804, 1806, 1809. 1 omslag.

62. Acten van borgstelling voor de kameraars. 1680, 1752, 1785, 1850. 1 omslag.

63. Request van de Veenraden aan de Gedeputeerde Staten van Utrecht om den kameraar te ontheffen van de betaling van den 40sten penning voor den door hem te stellen reëelen borgtocht. Met gunstige beschikking. 1751. 1 stuk.

64. Stukken betreffende het proces, door de Veenraden voor het gerecht van Rhenen gevoerd tegen den gewezen kameraar C. van Snoeckevelt, wegens niet-betaling van bedragen, bij zijn liquidatie schuldig gebleven. 1685, 1686. 1 omslag.

65. Acte, waarbij J. Otters en anderen protesteeren tegen de continuatie van A. Stip als kameraar, en vorderen dat een ander tot dien post worde benoemd. 1689. 1 stuk.

66. Extract-resolutie, waarbij C. van Dolder als ontvanger van het waterloozingsgeld wordt benoemd. 1806. 1 stuk.

67. Acte, waarbij G. Verburg op zich neemt het uitgezette waterloozingsgeld vóór Mei 1739 kosteloos te zullen innen, onder verbintenis van zijn goederen voor zijn administratie. 1738. 1 stuk.

68. Request van eenige geërfden om in plaats van A. van Muers een ander als controleur aan te stellen. 1620. 1 stuk.

69. Instructie voor den directeur. 1727. 1 stuk.

70. Extract-resolutie, waarbij A. Stip als directeur wordt aangesteld. 1806. 1 stuk.

71. Requesten, waarbij P. Hardeman en anderen solliciteeren naar den post van bode en directeur. 1838. 1 omslag.

72. Acte, waarbij J. Klomp als bode wordt aangesteld. 1857. (Minuut). 1 stuk.

73. Acten, waarbij de bode G. Stip aan de Veenraden een zegel overlegt wegens hetgeen hij aan salaris en emolumenten over 1806—1808 heeft genoten. 1 omslag.

74. Instructiën voor den vaartmeester. 1554 (ter), 1567 (bis), 1589, 1703, 1751, 1776. 1 omslag.

III. GRIFT.

Aanleg, toelating tot het gebruik en onderhoud.

75. Voorwaarden, waarop H. van Zulen c. s. met bisschop David van Bourgondië overeengekomen zijn „die grafte voirt doir die Rhijnsche venen te graven ind to eijnden". 1485. (Afschrift). 1 stuk.

76. Acte, waarbij het gerecht van Rhenen erkent dat de „ghemene veengenoten" bepaald hebben, dat E. Zaudenbalch c. s. hun venen bij Prattenborch mogen doen uitwateren door den landgraaf en dat zij, zoodra de nieuwe grift in de Venen

zóó ver is doorgetrokken dat zij die gebruiken kunnen, mede in de kosten daarvan zullen bijdragen, onder verplichting hunnerzijds dat zij den landgraaf op hun kosten herstellen en een dam leggen beneden hun venen, opdat er geen water van ander land in den landgraaf kome. 1490. (Notariëel afschrift). 1 stuk.

77. Kaarten van de Grift en de omgeving van Veenendaal en profielen van werken van het Veenraadschap. 16de—19de eeuw. 1 omslag.

78. „Affteeckeninge van de Veengrift met de waterlossingen, daerinne van buijten uijtcomende." 1693. 1 stuk.

79. Octrooi, waarbij keizer Karel V aan de geërfden in de Rhenensche en Geldersche venen vergunning geeft om de oude Grift, door bisschop David van Bourgondië in 1474—1481 aangevangen, te herstellen en door te trekken. 1545. (Afschriften). 1 omslag.

80. Verbaal, houdende opgaaf van de eigenaren van venen, die voor W. van Diemen, daartoe door keizer Karel V gecommitteerd, zich bereid hebben verklaard om te contribueeren tot het graven der Grift. 1546, 1547. (Afschrift). 1 deel.

81. Request van de aannemers der Grift aan de Veengenooten om uitstel van den opleveringstermijn. Met betreffende stukken. 1551. 1 lias.

82. Verklaring van A. Nicolai en W. van Diemen dat zij, als daartoe door keizer Karel V gecommitteerd, de Grift hebben in oogenschouw genomen en bevonden hebben, dat zij overal haar behoorlijke breedte en diepte heeft. 1552. (Notariëel afschrift). 1 stuk.

83. Octrooien, waarbij aan verschillende personen door keizer Karel V, koning Filips II en de Gedeputeerde Staten van Utrecht vergunning gegeven wordt om voor hun venen gebruik te maken van de Grift. 1550, 1579, 1598, 1600, 1616, 1617, 1619, 1623. 1 omslag.

84. Stukken betreffende een proces, voor het Hof van Gelderland gevoerd tusschen D. van Berchum en de Veenraden over een beweerde schending van van Berchum's recht om de turf uit zijn venen door de Grift te vervoeren. 1621. 1 omslag.

85. Aanteekeningen betreffende de onderhandelingen, tusschen den Dijkstoel van Veluwe c. s. en de Veengenooten gevoerd, tot bijlegging van hun geschillen over het openen en sluiten der schutten in de Grift. 1558. 1 stuk.

86. Stukken betreffende de toelating tot het gebruik der Grift van 250 à 300 morgen veen bij den Emmikhuizerberg, door Guillebert van Schoonebeecke van den koning gepacht. (c. 1560). 1 omslag.

87. Stukken betreffende een proces, door de Veenraden voor het Hof van Utrecht gevoerd met B. van Blijenborch, over de vraag of laatstgenoemde bevoegd is voor het vervoer van de turf, uit het door hem in erfpacht gebruikte Capelleveen gegraven, gebruik te maken van de Grift. 1557, 1558. 1 omslag.

88. Acte, waarbij J. Calvo en Mr. L. de Voghele c. s. te Antwerpen aan J. de Vogheleere aldaar machtiging verleenen om het contract te passeeren, waarbij de 100 morgen veen bij Prattenborch, welke zij van den koning hebben gepacht, worden toegelaten tot het gebruik der Grift, dat door M. Balde met de heeren van Utrecht is aangegaan. 1560. 1 stuk.

89. Acte, waarbij de Raad van Finantiën te Brussel op verzoek der Veengenooten toestaat dat het klooster te Rhenen zijn venen in de Grift brenge en dat de weduwe van J. van Zallant elk jaar twee scheepsladingen turf uit haar veen vrijelijk door de Grift zal mogen vervoeren, en zulks ter belooning van den steun door beide resp. door het afstaan van bouwterrein en een geldelijke bijdrage tot den opbouw der nieuwe kerk verstrekt. 1563. (Afschrift). 1 stuk.

90. Stukken betreffende procedures, door de Veenraden voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen den prior en het convent der Karthuizers bij Utrecht, over de toelating tot het gebruik der Grift van aan genoemd klooster toebehoorende venen. 1571 vlg. j. 1 omslag.

91. Acten, houdende de voorwaarden waartoe zich verschillende personen verbinden wegens de toelating van hun venen tot het gebruik der Grift. 1572, 1589, 1594, (c. 1600). 1 omslag.

92. Stukken betreffende de toelating tot het gebruik der Grift van eenige aan het Karthuizerklooster bij Utrecht toebehoorende venen te Renswoude. 1577, 1578, 1580. 1 omslag.

93. Overeenkomsten tusschen de Veenraden en verschillende personen over de toelating van hun veen tot het gebruik der Grift. 1590, 1594, 1604, 1608, 1609, 1614, 1619, 1624. 1 omslag.

94. Stukken betreffende een schikking, door de Veenraden getroffen met C. Lambertss. en L. Claess., over hetgeen moet worden betaald voor de toelating tot het gebruik der Grift van een door hen gebruikt perceel veen in de Dickoer. 1611. 1 omslag.

95. Vonnis, waarbij het gerecht van Rhenen recht doende in een proces tusschen de Veenraden en D. van Berchum de turf, door laatstgenoemde in de Grift gescheept, voor onvrij verklaart, en hem veroordeelt tot betaling van 8 gulden voor elk schip en van de proceskosten. 1624. (Afschrift). 1 stuk.

96. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om de eigenaars der Diddersgoederen, welke sedert het leggen van den Slaperdijk door de Grift en de Grebbesluis uitwateren, alsmede die van eenige andere landerijen, die eveneens door de Grift uitwateren, te verplichten tot het bijdragen in de jaarlijksche onderhoudskosten der Grift, schutten, watergangen en Grebbesluis. (c. 1675—1700). (Concepten ?) 1 stuk.

97. Request van dijkgraaf en heemraden van de Grebbe aan de regeering van Rhenen om de Veenraden te gelasten een grave te dempen, die zij wederrechtelijk op een aan hen toebehoorende hofstede hebben doen graven. 1613. 1 stuk.

98. Rekeningen over gedane reparatiën en verdiepingen van de Grift. 1546, 1565, 1609. 3 deelen.

99. Rekening over het verdiepen en verwijden der Grift, het uitbreken en vernieuwen der Grebbesluis en schutten, en het leggen der bruggen. 1551—1553. 1 deel.

100. Resolutie van de te Utrecht wonende Veenraden, behoudens goedkeuring van de andere Veenraden genomen, tot het laten afloopen en zuiveren der Grift. 1564. 1 stuk.

101. Bestek van de aanbesteding van het verhoogen der „terrepleijnen" binnen de aardewerken op den uiterwaard langs de Grift aan de Grebbe en van andere werken aldaar, ingevolge resolutie van den Raad van State door den majoor-ingenieur Kupfer gedaan. 1786. (Afschrift). 1 stuk.

102. Voorwaarden en memoriën van de aanbesteding van het verdiepen en snijden der Grift en wijken. 1680, 1685, 1723, 1727, 1769—1777, 1781—1822, 1824, 1846, 1865. 1874—1891. 1 pak.

103. Request van de Veenraden aan den Raad van State om subsidie tot het verdiepen van de Grift van de Grebbesluis tot in den Rijn. (Afschrift met concept). Met beschikking, waarbij de Raad, mits onder verplichting voor de Veenraden om de Grift in het vervolg op de behoorlijke diepte te houden, subsidie toezegt. 1786. (Afschrift). 1 omslag.

104. Stukken betreffende de bezwaren, door de geërfden van Veenendaal ingebracht tegen het, bij artikel 5 van het concept-reglement voor het waterschap in de Geldersche Vallei, bepaalde ten opzichte van het peil in het eerste pand van de Grift, strekkende van de Grebbesluis tot aan den Rooden haan. 1856. 1 omslag.

105. Overeenkomst tusschen de Veenraden en het Departement van Oorlog over de verbreeding, verdieping en normaliseering der Grift van de Wageningsche vaart af tot aan een te maken omleidingskanaal, en over het vervangen van de oude schutbrug door een nieuwe. 1866. 1 stuk.

106. Acte, houdende de voorwaarden waarop de Veenraden aan de directie der Eerste Veenendaalsche Stoomweverij tot wederopzeggens toe vergunning verleenen om onder den bodem der Achterkerksche Grift een koker of pijp te leggen. 1876. (Notariëel). 1 stuk.

107. Acte, waarbij de Veenraden protesteeren tegen een door den landkommandeur gelegde krib in den Rijn bij de kommanderij's „weijweert" te Rhenen. Met contraprotest van den landkommandeur. 1609. 1 omslag.

108. Stukken betreffende een geschil van de geërfden „tusschen Marie Meussen ende 't cleijn schutgen" met de overige geërfden over het bevaren van de Grift. 1620. 1 omslag.

IV. AANLEG EN ONDERHOUD VAN ANDERE WERKEN. (BRUGGEN, BUURSTEEG, DIJKGRAAF, KADE BIJ DE BUURSTEEG, KRIBBEN, POLDERHUIS, SCHOEIINGEN, SCHUT AAN DE GREBBE, VEENDIJK, VERLAAT, VERLAATSBRUG ENZ.)

109. Memoriën en adviezen van A. Boonzaaier, procureur, en? Scheidius, advocaat te Arnhem, over de bevoegdheid van het Veenraadschap om zich te bemoeien met het onderhoud der bruggen, straten, waterstappen en schoeiingen, en over de vraag of de kameraar gerechtigd is om hen, die nalatig zijn in het opbrengen en vervullen der uitgezette lasten en opgelegde onderhoudsplichten, bij parate executie daartoe te dwingen. 1835—1842. 1 omslag.

110. Extracten uit de Veenregisters betreffende het onderhoud van bruggen en dijken. 1549—1810. 1 stuk.

111. Bruggelijsten. 18de en 19de eeuw. 4 pakken.

112. Requesten aan de Veenraden om de bruggen te mogen leggen of verleggen. 1614, 1858, 1874, 1886—1888. 1 omslag.

113. Overeenkomst tusschen de weduwe C. Sarren (?) en L. Janss en de Veenraden over het onderhoud en het gebruik der Molenbrug. 1619. 1 stuk.

114. Acten, houdende de voorwaarden waartoe zich P. van den Broeke en J. A. de Wolff van Westerrode verbinden, ten opzichte van een door hen met vergunning der Veenraden aan te leggen brug over de Grift aan het Boveneind in Geldersch-Veenendaal. 1858. 1 omslag.

115. Publicatiën van de aanbestedingen van het leggen en repareeren van verschillende bruggen. 1688, 1694, 1714, 1715, (c. 1700—1750), 1752, 1754, 1756, 1759, 1767, 1770, 1778, 1789, 1791, 1792, 1796, 1863. 1 omslag.

116. Voorwaarden van de aanbestedingen van het leggen en repareeren van verschillende bruggen. 1685, 1686, 1688, 1693, 1694, 1696, 1697, 1704, 1715, 1717, 1732, 1735, 1752, 1754, 1756, 1767, 1770, 1778, 1789, 1791, 1792, 1796, 1798, 1838, 1841, 1843, 1845, 1873, 1874, 1881. 1 pak.

117. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en de buurtmeesters van Ede en Veldhuizen over het uitbaggeren van de Buursteeg. 1777. 1 omslag.

118. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en de buren van Ede over een door dezen voorgenomen verkoop van slijk in de Buursteeg. 1684, 1685. 1 omslag.

119. Acte, waarbij zich de Dijkstoel van Wageningen en Bennekom ten verzoeke van den Dijkstoel van Rhenen en de Veenraden verbindt den Dijkgraaf op zoodanige breedte en hoogte te onderhouden, dat het boven-dijkgraafswater niet daarover of door kan geraken, maar zich door de stadsgracht van Wageningen en de sluis aldaar in den Rijn blijft ontlasten. 1714. 1 stuk.

120. Remonstrantie van de Veenraden aan Prins Willem IV, waarbij zij zich beklagen over de schade, hun door het gebrekkig onderhoud en moedwillig doorsteken van den Dijkgraaf toegebracht, en den Prins verzoeken hieraan een eind te maken door den Dijkstoel van Wageningen en Bennekom te gelasten den onderhoudsplicht naar behooren te vervullen en straf te bepalen tegen hen, die de dijken en andere waterkeeringen van den polder Veenendaal doorsteken of onbruikbaar maken. Met betreffende stukken. (c. 1751). 1 omslag.

121. Overeenkomst tusschen de Veenraden en W. van Ommeren te Elburg over het leggen van een kade op diens veenland, tot keering van het over de Veldhuizer—buursteeg vallende water. 1655. Met afschrift van 1766. 1 omslag.

122. Briefwisseling tusschen C. Slok, notaris te Veenendaal, en Mr. E. Scheidius, advocaat en procureur te Arnhem, en anderen over een proces, door de Veenraden (voor de rechtbank te Arnhem?) gevoerd tegen G. Hoolboom c.s., wegens de door dezen gedane afgraving van een kade op zijn land langs de Veldhuizer—buursteeg, tot wier onderhoud zij verplicht waren. 1832—1835. 1 omslag.

123. Acte, waarbij G. Hoolboom erkent dat hij met het doorgraven van de kade of wal op zijn eigendom bij de Klomp, waarlangs de straatweg van de Bavoortsche brug naar Arnhem loopt, te kort heeft gedaan aan de verplichting tot onderhoud, door W. van Ommeren bij den aanleg in 1655 op zich genomen, en zich verbindt dien te hernieuwen en te onderhouden, en de Veenraden hunnerzijds afzien van de actie, tegen hem ingesteld. 1835. (bis). 1 omslag.

124. Overeenkomst tusschen den graaf van Kuilenburg c.s. en de Veenraden over het verlengen van een oude en het leggen van een nieuwe krib nabij den „Amptschen boomgaert" in de heerlijkheid van der Leede, teneinde voor het onder Heimenberg gelegen kanaal van de Grift schuring en diepte te maken. 1619. 1 stuk.

125. Overeenkomst tusschen J. Ploos, maarschalk van Eemland, en de Veenraden ter beëindiging van een proces, door hen voor het Hof van Utrecht gevoerd over de door de Veenraden gedane doorsteking van zekeren dam bij den Rooden haan, waarbij o. a. wordt bepaald dat de Veenraden dien dam in het vervolg alleen mogen openen volgens het accoord, op 3 Mei 1608 dienaangaande door die van Veenendaal met de geërfden van Renswoude en Woudenberg aangegaan, en niet zonder uitdrukkelijk consent van de schouten dier dorpen. 1623. (Afschrift). 1 stuk.

126. Voorwaarden van de aanbestedingen van schilder- en timmerwerk aan de raadkamer der Veenraden. 1808. 1 omslag.

127. „Bepalingen omtrent het vernieuwen en repareeren der schoeiingen, vastgesteld bij de commissie uit de Veenraden en van wege het Gemeentebestuur den 4 Julij 1837". 1 stuk.

128. Voorwaarden van de aanbestedingen van schoeiingen en straten. 1841, z. j. (Minuten). 1 omslag.

129. Overeenkomst tusschen het bestuur der Israëlietische gemeente en de Veenraden over het onderhoud van de schoeiing vóór de Israëlietische synagoge. 1859. 1 stuk.

130. Stukken betreffende de geschillen tusschen de Veenraden en de geërfden van Wageningen, Bennekom, Veldhuizen, Doesburg en Manen c. s. over het al of niet in stand houden der schutten in de Grift, en de procedures, daarover voor de gecommiteerden der Hoven van Gelderland en Utrecht, den dijkgraaf en de heemraden van Overbetuwe en Wageningen, en Filips Coebel, lid van den Secreeten Raad, als gemachtigde der regeering van Brussel, gevoerd. 1556 vlg. j. 1 omslag.

131. Stukken betreffende de conferentie, door een commissie uit de Veenraden gehouden met den Dijkstoel van Wageningen

naar aanleiding van de klachten van dezen, dat de vaartmeesters van het Veenraadschap zich ten opzichte van de drie benedenste schutten niet houden aan de bepalingen betreffende het peil, vastgesteld bij de overeenkomst, door bemiddeling van Filips Coebel in 1566 tusschen de beide colleges getroffen. 1594. 1 omslag.

132. Voorwaarden van de aanbestedingen van reparatiën aan het Rijn- en Grebbeschut. 1666, 1681, 1685. 1 omslag.

133. Bestek van de aanbesteding van het maken van een schut, in de Boveneindsche Grift. 1725. 1 stuk.

134. Memorie van? ten betooge dat de schouwbrief, door bisschop David van Bourgondië in 1474 verleend, alleen den Veen- of Griftdijk betreft, en dat daaruit niet de verplichting voor de veengeërfden kan worden afgeleid om den Grebbedijk te onderhouden. (c. 1600). Met een afschrift van dezen schouwbrief. 1 omslag.

135. Overeenkomst tusschen de Veenraden en G. Claessen betreffende het graven en onderhouden van een sloot langs den Veendijk van de Veensche wijk tot aan het Dijksche hooiland. 1668. 1 stuk.

136. Voorwaarden van de aanbestedingen van het graven van slooten bij den Veendijk, de Rhenensche gemeente, Veltjensgraaf, de Boven-buursteeg, de Juffrouwenwijk. 1695, 1696. 1699. 1 omslag.

137. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en de weduwe G. van den Doorslach c. s. over het ombakken van eenige aan dezen toebehoorende boomen op den Veendijk tusschen de Grebbesluis en het Rijnschut, op last der Veenraden gedaan, en de moeielijkheden daarover gerezen met de regeering van Rhenen. 1683—1688. 1 omslag.

138. Stukken betreffende de onderhandelingen tusschen de Veenraden en de regeering van Rhenen over de afbakening tusschen de Rhenensche gemeente en den Veendijk. 1686, 1687. 1 omslag.

139. „Verbael, gehouden over het affbaecken van de Griftdijck, met gecommitteerden van de heeren van de magistraat der stadt Rhenen gedaen". 1694. 1 stuk.

140. Overeenkomsten tusschen de Veenraden en de regeering van Rhenen over het maken van een doorsnijding door den Veendijk, om het binnenwater uit de stadsgemeente van Rhenen in de Grift te loozen. 1695. 1 omslag.

141. Briefwisseling van A. J. Houck, gerichtschrijver van Veluwe, en anderen over een door de Veenraden aan de Staten van Veluwe ingediend request, om een publicatie tegen het weghalen van kaarten of sodsen uit een anders baggergaten of wijken en het vergraven of beschadigen van den Griftdijk (?). 1778, 1779. 1 omslag.

142. Resolutie van de geërfden te Veenendaal, waarbij zij onverminderd het recht der buitengeërfden en onder zekere voorwaarden goedkeuren, dat het aanbestede werk van het Verlaat zijn voortgang hebbe. 1669. 1 stuk.

143. Deductie van de Veenraden in een proces, door hen voor? tegen de Dijkstoelen van Wageningen en de Rhenensche Nude gevoerd, over de bewering van laatstgenoemden dat het Verlaat te veel wordt geopend, en dat dit niet mag geschieden wanneer de Grebbesluis gesloten is. 1693. 1 stuk.

44. Voorwaarden enz. van de aanbestedingen van reparatiën aan het Verlaat. 1690, 1753. 1 omslag.

45. „Besteck van een verlaet, dat in de Greb liggen sal" (c. 1650—1700). (Concept?) 1 omslag.

46. Extract uit het reces van den Landdag te Arnhem, houdende besluit waarbij het verzoek van de geërfden boven het Verlaat om het Verlaat, ingevolge de resolutie van de geërfden van Veenendaal d.d. 7 October 1715, te mogen repareeren, op grond van de daartegen door de Dijkstoelen van Wageningen en Bennekom en van de Rhenensche Nude ingebrachte bezwaren wordt afgewezen, en bepaald wordt dat overeenkomstig artikel 11 van de conventie een peil moet worden gesteld, waarnaar de hoogte van het water moet worden geregeld. 1718. (Afschrift). 1 stuk.

47. Ordonnantie van dijkgraaf, heemraden en geërfden der Nude betreffende het repareeren van een zomerkade op den Weidijk, het drijven van schouw daarover en het omslaan van een belasting over de morgentalen van de Nude tot bekostiging van het onderhoud. 1576. 1 stuk.

148. Request van G. van Wijck en eenige andere geërfden aan de Veenraden om een schut of verlaatje te leggen in de Grift voor het Boveneind, teneinde daardoor hun polder van genoegzaam water voorzien te houden. 1725. 1 stuk.

149. Teekening van het aan het Boveneind te leggen verlaat. 1725. 1 stuk.

150. Stukken betreffende de herstelling van den weg langs Veltjensgraaf tot de Groote Venloe, door de Veenraden gedaan, en de daaruit gerezen moeilijkheid tusschen hen en de stad Rhenen over de grensscheiding harer jurisdictie. 1696, 1697. 1 omslag.

151. Voorwaarden van de aanbestedingen van het ophoogen en zanden van den Veltjensgraaf. 1772, 1780. 1 omslag.

152. Voorwaarden van de aanbesteding van het overbrengen en slechten van het zand en de specie, gegraven uit de slooten langs den Veltjensgraaf. 1772. 1 stuk.

153. Overeenkomsten tusschen de Veenraden en J. van Rijsenburch over het door elke partij te contribueeren gedeelte in de reparatiekosten van den Kerkweg. 1671, 1677. 1 omslag.

154. Voorwaarden van de aanbestedingen van het spitten van eenige perceelen op den Kerkweg. 1785, 1786, 1788. 1 omslag.

154*. Voorwaarden van de aanbesteding van het zagen van stijlen en dorpels op een hofstede te Emmikhuizen. 1792. 1 stuk.

V. ZORG VOOR DE GREBBESLUIS.

155. „Specificatie van de margentalen, gelegen in den gerechte van Rhenen en Renswoude, vuijtwaterende door de sluijs in der Grebbe, ende elcke polder van dien bijsonder." 1610. 1 stuk.

156. Rekening over het maken der nieuwe deuren van de Grebbesluis en het herstellen van de schutten en den Veendijk. 1572—1573. 1 stuk.

157. Rekeningen over reparatiën aan de Grebbesluis. 1574, 1669, 1677. 1 omslag.

158. Memoriën, bestekken, aanbestedingsvoorwaarden enz. van reparatiën aan de Grebbesluis. (c. 1600—1675) (minuten), 1660, 1668, 1669 (afschriften), 1676 (afschrift), 1689, (c. 1700), (c. 1750—1800) (afschrift), 1752, 1763, 1771 (afschrift), 1772, 1773, 1792, 1800 (concept), 1816, 1817, 1825, 1830. 1 omslag.

159. Overeenkomst tusschen de Veengenooten en de geërfden van Wageningen, Bennekom, Ede, Manen, Veldhuizen en Doesburg over de bekostiging van den aanleg en het onderhoud der nieuwe Grebbesluis. 1551. Met een 17de eeuwsch afschrift. 1 omslag.

160. Overeenkomst tusschen de Veengenooten en dijkgraaf en heemraden van de door de Grebbesluis uitwaterende landen onder Rhenen, betreffende de bekostiging van den aanleg en het onderhoud der nieuwe Grebbesluis en het verhoogen en schouwen van den Veendijk. 1551. (Afschrift). 1 stuk.

161. „Diverse acten, requesten, missiven ende andere schriften, soo van de gemeene veengenooten als van den dijckgraeff ende heemraden van de geërffde van landen onder Rhenen gelegen, nopende het maecken ende onderhouden van de grote sluijse (d. i. de Grebbesluis), alles gevallen voor date van 't leste accoort gemaect in Martio a° 1571". 1555—1571. 1 (uiteengevallen) lias.

162. Overeenkomst tusschen de Veenraden en dijkgraaf en heemraden van de door de Grebbesluis uitwaterende landen onder Rhenen aangaande het onderhoud en het schouwen der Grebbesluis, het sluiten der schutten in de Grift, het verhoogen van den Veendijk, het toedammen der wijken in de Maenrevenen enz. 1571. 1 stuk.

163. Overeenkomst tusschen de Veenraden en den Dijkstoel der Rhenensche Nude over de reparatie der Grebbesluis. 1593. 1 stuk.

164. Vertoog van de Veenraden aan de Staten van Utrecht tot wederlegging van de klachten over verwaarloozing van het onderhoud der Grebbesluis, door die van Rhenen tegen hen ingebracht. 1615. 1 stuk.

165. Verklaring van het gerecht van Rhenen, dat in 1629 door het aanleggen van eenige fortificatiewerken bij de Grebbesluis deze zoodanig is beschadigd, dat zij geheel dient vernieuwd te worden. 1631. 1 stuk.

166. Acte, waarbij J. Adriaensen en eenige andere samoureusschippers zich verbinden tot vergoeding van de eventueele schade, bij het invaren der Grebbesluis aan de geërfden of pachters van de Rhenensche Nude toe te brengen. 1650. 1 stuk.

167. Stukken betreffende de pogingen, door de Veenraden aangewend om van de Staten van Utrecht en Gelderland subsidie te erlangen voor den bouw der nieuwe Grebbesluis. en om van hen te verkrijgen dat ook door de Dijkstoelen van Rhenen en Wageningen en de geërfden van Ede, Manen, Veldhuizen en Doesburg en de stad Amersfoort in de kosten worde bijgedragen. 1658—1660, 1664, 1667—1670, 1677. 1 omslag.

168. Acte, waarbij J. Kaal door de gecommitteerden uit de Staten van Utrecht wordt gelast om den Dijkstoel van de Rhenensche Nude te dagvaarden om op 19 Juli 1670 in de Statenkamer te verschijnen, teneinde een vergelijk te treffen in zake zijn geschil met de Veenraden over de door dien Dijkstoel te doene contributie tot het maken der Grebbesluis. Met een verklaring van Kaal dat deze dagvaarding door hem is gedaan. 1670. 1 stuk.

169. Stukken betreffende de bij het opnemen van het werk gebleken defecten der nieuwe Grebbesluis, en de geschillen over de betaling van den aanleg en de reparatie daarvan tusschen de Veenraden en de aannemers gerezen. 1670, 1678. 1 omslag.

170. Stukken betreffende de moeilijkheden, tusschen de Veenraden en G. van Vyanen gerezen over de uitvoering van het door hem in 1677 aangenomen reparatiewerk aan de Grebbesluis. 1679. 1 omslag.

171. Stukken betreffende het maken van twee nieuwe deuren in de Grebbesluis in 1689. 1 omslag.

172. Verklaring van E. Hermsen c. s. dat de deuren der Grebbesluis, na de verbetering daarin op hun advies aangebracht, in goeden staat verkeeren. 1698. 1 stuk.

173. Briefwisseling van de Veenraden met de Staten van Utrecht en anderen over te doene reparatiën aan de Grebbesluis. 1726—1729. 1 omslag.

174. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht resp. aan den Koning om subsidie ten behoeve van reparatiën aan de Grebbesluis. 1730, 1773, 1792, 1793, 1816, (c. 1800—1850). 1 omslag.

175. „Brieven, resolutiën van de Raaden van Staten en de Gedeputeerde Staten van Utrecht nopens de sluijsdeuren in de Grebbe, en 't gebruijk der schotbalken, aan de Veenraaden geaccordeerd", in geval van hoog water of reparatiën der sluis. 1751—1752. 1 omslag.

176. Stukken betreffende de regeling, door de Veenraden en den Raad van State getroffen over de verdeeling van de onderhoudskosten der Grebbesluis en het gebruik der schotbalken 1769/70. 1 omslag.

177. Extract-resolutie van den Raad van Oorlog, waarbij deze voor éénen keer en zonder consequentie voor het vervolg de Veenraden vrijstelt van de verplichting om, ingevolge de resolutie van den Raad van State d.d. 9 Maart 1770, bij te dragen in de kosten van het repareeren der Grebbesluis. 1802. 1 stuk.

178. Briefwisseling van de Veenraden met de Gedeputeerde Staten van Utrecht, den agent van het domein en den opzichter van den provincialen waterstaat over het onderhouden en repareeren van de Grebbesluis. 1830—1833. 1 omslag.

179. Nota van ? ten betooge dat de wederopening van de thans afgedamde Grebbesluis voor de uitwatering zoo goed als geen nut zal afwerpen. Met betreffende stukken. (c. 1839). 1 omslag.

180. Proces-verbaal van de overname door de Veenraden van de oude vloeddeuren en schutbalken der uitgebroken Grebbesluis van het Departement van Oorlog. 1847. 1 stuk.

181. Exploit, namens de Veenraden gedaan aan Jhr. G. J. G. Klerck, luitenant-ingenieur, waarbij zij protesteeren tegen het uitbreken der Grebbesluis door de Genie in 1846. 1847. 1 stuk.

182. Stukken betreffende de pogingen, door de Veenraden gedaan om van het Departement van Oorlog en den Koning vergunning te verkrijgen tot het openen der Grebbesluis, wanneer het binnenwater hooger staat dan het buitenwater. 1848, 1853. 1 omslag.

183. Overeenkomst tusschen het Departement van Oorlog en de Veenraden, waarbij aan dezen vergunning wordt verleend om tot wederopzeggens toe de Grebbesluis te gebruiken voor het loozen van het water uit de Grift op den Rijn. 1867. 1 stuk.

VI. ZORG VOOR DEN GREBBEDIJK EN DE WATERLOOZING.

a. *Vóór 1714.*

184. Kaarten van de provincie Utrecht, van het zuidoostelijk gedeelte der provincie en van de gemeenten Amerongen, Rhenen, Veenendaal en Woudenberg. 1844, 1887, (c. 1870), 1865. 1 omslag.

185. Dijkbrief van hertog Arnold van Gelre d.d. 1460 van de schouw over de weteringen en dijken van Wageningen, Manen, Ede, Veldhuizen, Betelen (sic!) en Doesburg. (Afschriften van c. 1650 en c. 1750). 1 omslag.

186. Rekeningen over herstellingen en verhoogingen van den Grebbedijk. 1607—1610, 1608/9, 1625—1629. 1 omslag.

187. Specificatiën van de onkosten, door de Veenraden bij gehouden dijklegers op den Grebbedijk gemaakt. 1650, 1655, 1658, 1660—1663, 1665, 1668, 1674, 1675, 1677, 1682. 1 omslag en 1 lias.

188. Specificatiën van verschillende personen over verteringen, door de Veenraden bij het houden van dijklegers aan de Grebbe en bij andere gelegenheden gemaakt. 1668, 1677, 1697, 1698. 1 omslag.

189. „Memoriën etc. van de oncosten op het dijckleger (op den Grebbedijk) in de jare 1682 bij die van Venendaal gehadt", 1682. 1 omslag.

190. Stukken betreffende de herstelling van den in 1595 doorgebroken Grebbedijk en de moeilijkheden over de betaling van de daartoe gemaakte kosten, tusschen het Veenraadschap en den Dijkstoel van Wageningen en Bennekom gerezen. 1595—1620. (vele stukken ontbreken).
1 omslag.

191. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om hun medewerking te verleenen, opdat door die van Amersfoort, Wageningen en andere belanghebbenden in de kosten van de verhooging van den Grebbedijk worde bijgedragen. (c. 1595). 1 stuk.

192. Request van M. van Baexen, heer van Coninxvrij c. s., als speciale gecommitteerden van de Staten van Utrecht, aan de Staten van Gelderland, om door hun tusschenkomst te bewerken dat de afgespoelde Grebbedijk door den Dijkstoel van Wageningen weder op zijn oude breedte en hoogte worde gebracht. (c. 1600). (Afschrift?) 1 stuk.

193. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om maatregelen te nemen, dat de beraamde verbetering van den Grebbedijk voortgang hebbe en de kosten daarvan over die van Amersfoort, Leusden, Woudenberg en Renswoude morgen morgensgelijk worden gerepartieerd. (c. 1600—1650). (Minuut). 1 stuk.

194. Memorie van de kosten, door die van Veenendaal gemaakt voor den Grebbedijk over 1590—1597. 1612. 1 stuk.

195. Minuut-request van de Veenraden aan de staten van Utrecht om goed te keuren een omslag, door hen over de ambachts- en neringslieden van Veenendaal tot bekostiging van het herstel van den Grebbedijk gedaan. Met betreffende stukken. (c. 1615). 1 omslag.

196. Acte, waarbij zich de gecommitteerden van Amersfoort, Venendaal, Woudenberg en Leusden namens hun principalen verbinden om het zanden en verhoogen van den Grebbedijk te voltooien, daartoe penningen te lichten, en alles te doen wat tot uitvoering van dit werk van noode is. 1622. (Afschrift). 1 stuk.

197. Specificatiën van de verschotten, door Amersfoort, Woudenberg en Renswoude voor den Grebbedijk gedaan. 1607—1610.
1 omslag.

198. Stukken betreffende de moeilijkheden, tusschen de Veenraden en Amersfoort, Leusden en Woudenberg c. s. gerezen over de liquidatie van de onkosten, op het onderhoud van den Grebbedijk gevallen. 1646—1660.
1 omslag.

199. „Stucken van den Grebbendijck ende den aencleven van dien", betreffende het herstel van den Grebbedijk en de bekostiging van dit werk. 1652—1657.
1 omslag.

200. Stukken betreffende de vordering van N. van Swanenburch tot aflossing van een kapitaal van f 3000, door hem tot het repareeren van den Grebbedijk ter leen verstrekt. 1655.
1 omslag.

201. Stukken betreffende een proces, door de Veenraden voor het gerecht van Rhenen gevoerd met den dijkgraaf der Rhenensche Nude over een arrest, door dezen aan een der Veenraden en den directeur (bij gelegenheid van een gehouden dijkleger?) gedaan. 1711. 1 omslag.

202. Deductie van de Veenraden, de buurmeesters van Veenendaal aan de Stichtsche zijde, den Dijkstoel van de Rhenensche Nude en de stad Rhenen aan de Staten van Utrecht, ten betooge dat het plan om een slaperdijk bij den Rooden haan te leggen in strijd is met de accoorden, in vroeger tijd aangegaan met Amersfoort, Woudenberg en Renswoude. (c. 1652.) (Afschrift). Met betreffende stukken.
1 omslag.

203. „Ordre ende reglement over den Slaperdijck". 1653. 1 deel.

204. Vertoog van den Dijkstoel van Wageningen en Bennekom aan de Gedeputeerden van het kwartier van de Veluwe tot wederlegging van de bewering der Staten van Utrecht, dat zij bij de jongste doorbraak van den Grebbedijk moedwillig verzuimd hebben maatregelen te nemen tot behoud van den dijk. 1711. (Afschrift). 1 stuk.

205. Extract-resolutie van Veenraden en geërfden, waarbij de Veenraden worden gemachtigd om met de betrokken „andere communiteijten" en belanghebbenden in overleg te treden tot het verkrijgen van een waterloozing door den Slaperdijk en de Schoonderbeeksche grift tot in de Eem, en dienaangaande een gelijke overeenkomst te treffen „als in vorige

tijden gemaeckt is geweest". 1689. Met teekeningen van de daartoe aan te leggen werken (?). 1 omslag.

206. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht en extract-resolutiën van laatstgenoemden betreffende den aanleg der waterloozing aan den Rooden haan en de versterking van den Grebbedijk. 1712—1714. 1 omslag.

207. Rekening van dijkgraaf en heemraden der Rhenensche Nude over de herstelling van een watermolen. 1621—1623. 1 stuk.

b. Nà 1714.

208. „Conventie (tusschen de Staten van het kwartier der Veluwe en die van Utrecht) over het toemaacken ende verswaaren van den dijck tussen Wageningen ende de Grebbe, ende het maacken van een waterlosinge door den Slaperdijk na Amersfoort in de Eem en Zuiderzee dd. 11 Januari 1714." Met de nadere conventie tusschen de Collegiën der Exonereerende Landen en de Gecommitteerden tot directie van den Slaperdijk dd. 25 Januari 1727. (5 exemplaren). 1 omslag.

NB. Gedrukt Utrechtsch Placcaatboek II, 177 en 1211.

209. Nadere conventie tusschen de Collegiën der Exonereerende Landen en de Gecommitteerden tot directie van den Slaperdijk over de waterloozing aan den Rooden haan. 1727. 1 stuk.

NB. Gedrukt Utrechtsch Placcaatboek II, 1211.

210. Deductie van Amersfoort en de gerechten van Eemland aan de Staten van Utrecht, houdende bezwaren tegen de ontworpen conventie van 14 April 1740. 1740. (Afschrift). 1 stuk.

211. Deductie van de ingezetenen van Eemland aan den Prins van Oranje, houdende bezwaren tegen de door de Staten van Utrecht en Gelderland ontworpen conventie van 14 April 1740 over de waterloozing der boven den Slaperdijk gelegen landen op de Eem. (c. 1750). (Afschrift). 1 stuk.

212. Overeenkomst, door de Dijkstoelen van Wageningen en de Rhenensche Nude en de Veenraden aangegaan met de geërfden in het Edermeen, Veldhuizerbroek en Veldhuizerachterveen, over de bekostiging van het onderhoud van de Waterloozing en den Grebbedijk. 1714. 1 stuk.

213. Overeenkomst tusschen de Dijkstoelen van Wageningen, de Rhenensche Nude, de Veenraden en buurtschappen van Manen en Veldhuizen tot vaststelling der morgentalen, waarnaar in het vervolg door ieder in de waterloozing moet worden bijgedragen. 1714. 1 omslag.

214. „Notulen gehouden in de conferentiën tusschen de respective Collegiën der Exonereerende Landen etc. alsmeede met heeren Gecommitteerdens tot directie van den Slaperdijck". 1712, 1714—1738, 1751—1758, 1759—1773, 1774—1796, 1796—1836, 1841, 1846, 1855—1863, 1865—1892, 1895.
3 deelen en 2 omslagen.

215. Extract-resolutiën der Veenraden betreffende den Grebbedijk en de Waterloozing, 1764, 1775—1781.
1 omslag.

216. Instructie voor den ontvanger der Exonereerende Landen. 1714. (Met afschrift). 1 omslag.

217. Acten van borgstelling voor den ontvanger der Exonereerende Landen. 1714, 1770, 1776. (Afschriften).
1 omslag.

218. Lijsten van ordonnantiën, geslagen op den ontvanger der Exonereerende Landen. 1714, 1715, 1751—1760.
1 omslag.

219. Staten van ontvangst en uitgaaf van den ontvanger der Exonereerende Landen. 1726, 1733, 1734. 1 omslag.

220. Rekeningen van den ontvanger der Exonereerende Landen. 1714/5, 1716/7—1735/8, 1751—1890. 54 deelen.

221. Zettingen van de lasten der Exonereerende Landen. 1723—1727, 1729—1732, 1734, 1751, 1753—1756, 1759—1781, 1783—1785. 1 omslag.

222. Afschriften van de zettingen van de lasten der Exonereerende Landen. 1720, 1722, 1727, 1786—1810, 1813—1817, 1819—1822, 1824, 1825, 1827—1830, 1833—1868, 1870—1874, 1876—1879, 1881, 1883, 1884, 1889, 1890.
1 omslag.

223. Staten van hetgeen door verschillende Collegiën der Exonereerende Landen van de uitzetting is betaald en nog te betalen overblijft. 1727, 1729. 1 omslag.

224. Stukken betreffende de vereffening van wederzijdsche schuldvorderingen tusschen de Collegiën der Exonereerende Landen en de geërfden van Amersfoort. 1763.
1 omslag.

225. Staat van de morgentalen der Exonereerende Landen. 1714.
1 stuk.

226. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om de eigenaren van de zoogenaamde Didders- en andere onvrije goederen in Veenendaal te ordonneeren, om evenals de andere landen aldaar te contribueeren tot de lasten van het onderhoud van den Grebbedijk en de Waterloozing. (c. 1720). (Minuut). 1 stuk.

227. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en den Dijkstoel van de Rhenensche Nude over de vraag, onder welke van beide de zoogenaamde Diddersgoederen c.a. voor den omslag van de lasten van den Grebbedijk en de Waterloozing moeten worden gerepartiëerd. 1714—1723. 1 omslag.

228. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en den Dijkstoel van de Rhenensche Nude en L. E. van Boirgijck, over het voor den omslag van het Waterloozings- en Grebbedijksgeld te belasten morgental van haar eigendom in de Diddersgoederen. 1725—1731.
1 omslag.

229. Acte van de repartitie der Diddersgoederen tusschen het Veenraadschap en den Dijkstoel der Rhenensche Nude. 1732. 1 stuk.

230. „Lijste van de Didders- en andere goederen, die moeten contribueeren tot de Waterlossing met den aankleven van dien". (c. 1750). 1 stuk.

231. Voorwaarden, memoriën, bestekken van de aanbestedingen van reparatiën aan den Grebbedijk. 1711, 1714, 1715, (c. 1770), 1851, 1855, (c. 1858), 1860. 1 omslag.

232. Taxatie van de schadevergoeding, die wegens het afgraven van zoden tot herstel van den Grebbedijk aan verschillende eigenaren verschuldigd is. 1714. (Afschrift). 1 stuk.

233. Staat van de ordonnantiën, geslagen tot betaling van de helft der onkosten van den Grebbedijk over Maart—November 1714. 1 stuk.

234. Stukken betreffende de bekostiging van de reparatie van den Grebbedijk en de daarvoor gedane leening. 1855. vlg. j. 1 omslag.

235. Acten, waarbij de Dijkstoelen van Wageningen en Bennekom en van de Rhenensche Nude verklaren dat, wanneer in het vervolg bij doorbraak, verzwaring of verhooging van den Grebbedijk boomen of houtgewas langs dien dijk staande wegraken of weggeruimd worden, daarom geen schadevergoeding kan gevorderd worden. 1715. 1 omslag.

236. Memorie van de defecten, door de Gecommitteerden tot directie van den Slaperdijk in den Grebbedijk gevonden. 1717. (Afschrift). 1 stuk.

237. Stukken betreffende een proces, door de Veenraden c. s. eerst voor de rechtbank te Arnhem en in appel voor het provinciaal gerechtshof van Gelderland gevoerd met R. Bowles te Wageningen, over de schadeloosstelling wegens het gebruiken van aan hem toebehoorende gronden tot versterking van den Grebbedijk. 1857, 1858. 1 omslag.

238. Aanteekeningen betreffende de doorbraak van den Grebbedijk en de overstrooming in 1855. 1 stuk.

239. Concept-overeenkomst tusschen de Collegiën der Exonereerende Landen en M. C. Groen van Prinsterer, echtgenoote van Mr. J. A. Philipse, over den afstand aan laatstgenoemde van een stuk grond van de oude dijkzate van den Grebbedijk onder Wageningen tot het maken en verhoogen van een verbeterden veerweg. z. j. 1 stuk.

240. „Memorie van de middelen van beswaar. van de schouten en heemraden van Woudenberg en Gerestijn wegens 't hooge water in de Luntersche beek aan de heeren van de Eem voorgedraagen, om te hebben goed effect van de waterlossing van 't Gelderse water door de heulen aan den Rooden haan met de schotbalken tot Amersfoort, stipt na de conventie van Gelderland en Utregt bij de oppassers te doen executeren, en de middelen van redres in margine bij ider propositie gestelt." (c. 1750). 1 stuk.

241. Processen-verbaal en memoriën van de inspectiën der Waterloozing en andere werken, door de Veenraden en de ge-

committeerden der Exonereerende Landen gedaan. 1761, 1762, 1774, 1775. 1 omslag.

242. Memoriën van de onkosten, door de gecommitteerden uit de Veenraden en de andere Collegiën bij het inspecteeren der Waterloozing gemaakt. 1762, 1763. 1 omslag.

243. Request van S. W. van de Graaff c. s. aan den Koning om tot verbetering van den waterafvoer in de Geldersche Vallei een nieuwe waterloozing te maken, loopende door de gracht der Grebbelinie en een nieuw te graven kanaal naar de Zuiderzee bij Bunschoten. (c. 1834). (Afschrift). Met betreffende correspondentie tusschen C. Slok, secretaris van het Veenraadschap, H. M. A. J. van Asch van Wijck, W. A. Beelaerts van Blokland en anderen. 1 omslag.

244. Proces-verbaal van de opneming in loco, door den kapitein-ingenieur, belast met de delimitatie der Grebbelinie, en de gecommitteerden uit de Exonereerende Landen gedaan, teneinde een afscheiding te bepalen tusschen de liniegracht en de Waterloozing. 1845. 1 stuk.

245. Voorwaarden van de aanbestedingen van het schoonmaken der Waterloozing. 1718, 1723, 1809. 1 omslag.

246. Processen-verbaal van de aanbestedingen van het uitmodderen der Waterloozing. 1817, 1818. 1 omslag.

247. Stukken betreffende het verrichte, door de Collegiën der Exonereerende Landen, de gemeente Ede en andere belanghebbenden, tegen de vermeerdering van den watertoevoer in hun gebied ten gevolge van den aanleg van den straatweg van Amersfoort naar Arnhem. 1828. 1 omslag.

248. Voorwaarden van de aanbesteding van het timmerwerk enz. aan een brug over de Waterloozing. 1714. 1 stuk.

249. Acte van non-prejuditie, door het polderbestuur van Maanderbroek ten behoeve der Exonereerende Landen gepasseerd, wegens het vervangen van het schut of heul in den Maanderdijk door een dam. 1770. (Afschrift). 1 stuk.

250. Acte, waarbij aan E. Ravenhorst door de Exonereerende Landen wordt toegestaan het leggen van een houten heul door den Munnikenweg. 1775. (Afschrift). 1 stuk.

251. Acten van non-prejuditie, wegens het leggen van bruggen door verschillende personen ten behoeve van de Exonereerende Landen gepasseerd. 1841, 1848. 1 omslag.

252. Concept-overeenkomst tusschen de Exonereerende Landen en de Veenendaalsche stoomspinnerij en — weverij over het leggen eener brug over de Waterloozing langs het Zand in Stichts-Veenendaal. (c. 1850—1875). 1 stuk.

253. Voorwaarden van de verpachting der visscherij in de Waterloozing. 1808—1811. 1 omslag.

254. Memoriën, quittantiën enz. betreffende de opbrengst van de verpachting van de visscherij in de Waterloozing. 1813—1818, 1820—1823, 1825, 1827—1829, 1834, 1836, 1837. 1 omslag.

255. Voorwaarden van de aanbestedingen van reparatiën aan de heulen door den Slaperdijk aan den Rooden haan, 1727, 1751, 1752, (c. 1720—1750). 1 omslag.

256. Stukken betreffende de slechte uitvoering van het werk door de aannemers van den aanleg der heulen bij den Rooden haan en de verbetering daarvan. 1716,1717. 1 omslag.

257. Request van eenige geërfden in Veenendaal aan het Hof van Gelderland om door zijn tusschenkomst te verhinderen, dat de Staten van Utrecht uitvoering geven aan hun plan om de heulen in den Slaperdijk toe te dammen. (c. 1714—1730). (Minuut?). 1 stuk.

258. Voorwaarden van de verkooping van de afbraak der heulen bij den Rooden haan door de gecommitteerden der Exonereerende Landen. 1727. 1 stuk.

259. Instructiën voor den peil- en schutmeester aan den Rooden haan en voor den opzichter van het peil te Woudenberg. 1714, 1725, 1727, 1776, 1777. 1 omslag.

260. „Conditiën (van aanbesteding), brieven en papieren aangaande 't staketzel offte heyning om 't pakwerk agter de heulen aan den Rooden haan, 't pakwerk zelfs en ter demping van de com". 1769, 1775. 1 omslag.

261. „Brieven en papieren over 't uyt- en affbreecken van de heijning en 't hekken agter de heulen om het pakwerk", bij den Rooden haan door eenige baldadigen gepleegd. 1778. 1 omslag.

262. Propositie van de schouten en heemraden van Woudenberg en Geresteijn aan het college van de Eem tot normaliseering en verdieping van de Heiligenbergerbeek tusschen Amersfoort en de Woudenbergsche Grift 1749. (Afschrift).
1 stuk.

263. Stukken betreffende de onderhandelingen tusschen de Exonereerende Landen en het College van den Slaperdijk over de bekostiging enz. van twee jaarlijksche extra-ordinaire snijdingen van de Heiligenbergerbeek. 1766—1769.
1 omslag.

264. Voorwaarden van de aanbestedingen van het snijden der Heiligenbergerbeek. 1767—1772. (Afschriften). 1 omslag.

265. Instructie voor den opzichter der schotbalken buiten de kleine Koppelpoort te Amersfoort. 1831. (Afschrift).
1 stuk.

266. Voorwaarden van aanbesteding, memoriën enz. van reparatiën aan het bruggetje, de schotbalken enz. bij de kleine Koppelpoort te Amersfoort. 1714—1792. 1 omslag.

267. Voorwaarden van de aanbesteding van reparatiën aan de waterkeeringen buiten de kleine Koppelpoort te Amersfoort. 1832. (Minuten?). 1 omslag.

268. Rapport van een onderzoek naar de oorzaak van de lekking aan de sluis te Amersfoort en de middelen om daarin verbetering aan te brengen, op last van de Exonereerende Landen ingesteld door A. Dibbits. 1781. (Afschrift).
1 stuk.

269. Acte, waarbij G. Koenen te Amersfoort van de Exonereerende Landen aanneemt het doen van eenige reparatiën aan de schutsluis buiten de kleine Koppelpoort te Amersfoort. Met een acte, waarbij hij zich verbindt om gedurende de eerstvolgende vier jaar alle gebreken aan het ijzerwerk der balken op zijn kosten te herstellen. 1819. 1 omslag.

270. „Verordening tot regeling van den waterstand door de groote schotbalksluis te Amersfoort, vastgesteld in voldoening van artikel 3 van het reglement van het Heemraadschap de rivier de Eem, beken en aankleve van dien," goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 31 Juli 1873. Met memorie van toelichting. (Afschrift). 1 omslag.

271. Overeenkomst tusschen de gecommitteerden der Exoneereerende Landen en die van den Slaperdijk over het openen en sluiten van het Emmikhuizerschut of -sluis. 1715. (Afschrift). 1 stuk.

272. Stukken betreffende de vernieuwing van het Geresteinsche schut en de vaststelling van het peil aldaar. 1768—1785. 1 omslag.

272*. Aanteekeningen, memoriën enz. betreffende den Grebbedijk en de Waterloozing. 17de—19de eeuw. 1 omslag.

VII. SCHOUW.

273. Chier- en schouwcedullen. 1656, 1676—1702, 1704—1710, 1712, 1714—1727, 1730—1738, 1740, 1751—1816, 1819—1822, 1852, 1853, 1855—1857, 1862, 1868—1872. 1 pak.

274. „Stichtsche beboetcedullen." Opgaaf van personen, die aan de Stichtsche zijde wegens de bij de chiering en schouw gebleken en niet verbeterde defecten door de Veenraden zijn beboet. Met authorisatie op den hoofdschout van Rhenen om de boeten te innen. 1693, 1699 (bis). 1 omslag.

275. Voorwaarden, waarop de hoofdschout van Rhenen of de scholtis van Ede op den weerpenning hebben aanbesteed het herstel der bij de schouw en de chiering gebleken defecten aan bruggen, dijken enz. 1675, 1686, 1691, 1698, 1699, 1727, 1753, 1754, 1772. 1 omslag.

276. Opgaven van verschillende personen, die defecten aan bruggen, kaden en dijken te herstellen hebben. z. j., 1685, 1687, 1695, 1696, 1715, 1726. 1 omslag.

VIII. GELDMIDDELEN.

277. Manualen van den kameraar. 1626, 1652/3, 1680/1—1699/1700, 1701/2, 1702/3, 1703/4 (fragment), 1704/5—1723/4, 1727/8. 49 deelen.

NB. Met 4 fragmenten, waarvan het jaar niet blijkt.

278. Minuutrekeningen van den kameraar. 1645—1650, 1674/5, 1678/9, 1702/3, 1724/5. 4 deelen.

279. Rekeningen van den kameraar. 1546—1550, 1550—1553, 1553/4—1564/5, 1566/7—1574/5, 1577, 1578/9—1589/90, 1590/1 (defect), 1591/2—1593/4, 1594/5 (defect), 1595/6—1598/9, 1600/1—1604/5, 1608/9, 1610/1 (?), 1611/2 (defect), 1612/3 (defect), 1613/4—1615/6, 1616/7 (defect), 1617/8, 1620/1—1623/4, 1624/5 (defect), 1625/6—1631/2, 1633/4—1635/6, 1637, 1637/8—1642/3, 1651/2, 1653/4, 1659/60, 1660/1—1663/4, 1665/6, 1666/7, 1668/9, 1669/70, 1671—1674, 1675/6, 1719/20—1730/1, 1731/2 (fragment), 1732/3 (fragment), 1737—1742, 1751/2, 1752—1890, 1892—1894. 182 deelen.

—bis. 1725/6, 1751/2, 1752—1758, 1760—1768, 1816—1862, 1864—1866, 1868—1890. 44 deelen.

280. Acquitten behoorende bij de rekeningen van den kameraar. 1613/4, 1614/5, 1618/9, 1619/20, 1621/2, 1627/8, 1633/4, 1640/1, 1645—1649, 1651/2, 1652/3, 1654/5—1661/2, 1663/4, 1664/5, 1666/7—1668/9, 1670/1—1705/6, 1707/8, 1724/5, 1728/9, 1729/30, 1731/2, 1732—1736, 1737—1742, 1751/2—1756/8, 1760/2—1766/8, 1788/90, 1794/6, 1796/8, 1802/4, 1816/8—1838/40, 1842/4—1874/6, 1878/80—1888/90, 1892/4. 8 pakken.

281. Afschriften van de rekeningen van den kameraar. 1546—1550, 1550—53 (defect), 1643/4, 1645—1651, 1654—1660, 1661—1667/8, 1668/69 (defect), 1669—1675, 1676—1701, 1702—1704, 1736/7, 1737—1742. 52 deelen.

—bis. 1654/5, 1664/5, 1667/8, 1670/1, 1676—1678, 1679—1700. 27 deelen.

282. Rekening van J. Jz. (van Langevelt) over zijne extraordinaris ontvangst en uitgaaf als kameraar over 1675/6. 1685. Met bijlagen en acquitten. 1 omslag.

283. Liquidatierekeningen van de kameraars over 1665—1691, 1693, 1705—1719. 1 omslag.

284. Memorie van hetgeen J. Boumeister als kameraar over 1654—1658 aan de Veenraden is schuldig gebleven, en van hetgeen hij daarvan heeft betaald en hem afgeschreven is. (Afschrift). 1 stuk.

285. Overeenkomst tusschen de Veenraden en A. Steck over de voldoening van hetgeen hij uit hoofde van zijn bediening van het kameraarschap over 1666/7 is verschuldigd. 1682.
1 stuk.

286. Overeenkomst tusschen de Veenraden en de erfgenamen van C. de Beet betreffende de liquidatie van door hem ontvangen en weder uitgegeven morgen- en andere gelden over 1666/7. 1686. 1 stuk.

287. Acte, waarbij de Veenraden erkennen bij de verrekening der restanten over 1666—1670 aan den kameraar te zijn schuldig gebleven ruim 15 gulden. 1682. (Afschrift).
1 stuk.

288. Vonnis waarbij het gericht van Ede recht doende in een proces, door de Veenraden gevoerd tegen J.Jz. van Straelen c. s. over het royeeren van een post in een door hen afgelegde rekening van het morgengeld, gecommitteerden benoemt om zoo mogelijk tusschen beide partijen een vergelijk te treffen of anders in deze zaak uitspraak te doen. 1687. 1 stuk.

289. „Memorie van bevondene abuijsen in de cameraarsrekeningen over 1702—1732 van het ordinaris mergengelt". 1 stuk.

290. Stukken betreffende een proces, door G. van der Vaert c.s. voor? gevoerd met H. Scherpinck. 1571. 1 omslag.

N.B. De quaestie blijkt niet.

291. Register van ordonnantiën, door de Veenraden geslagen op den kameraar, tot betaling van gelden ten behoeve van het onderhoud der Grift. 1751—1853, 1840—1868, 1870—1890. 1892—1894. 10 deelen en 1 omslag.

N.B. Achter in het eerste, over 1751—1754 loopende, deel zijn tevens geregistreerd de ordonnantiën van betaling voor de waterloozing over 1751—1764. De ordonnantiën van 1820—1830 zijn geregistreerd op losse vellen achter in het over 1800—1830 loopende deel.

—bis. 1830—1840. 1 deel.

292. Minuut-rekeningen van den directeur. 1650/1, 1657/8. 1658/9, 1663/4, 1733/4. 5 stukken.

293. Rekeningen van den directeur. 1586/7, 1588/9—1595/6, 1600/1—1604/5, 1605 (defect), 1605/6—1607/8, 1609/10—1615/6, 1617/8—1635/6, 1637—1641/2, 1652/3, 1659/60—1663/4, 1665/6, 1668/9, 1670/1—1676/7, 1725/6, 1726/7 (? fragment), 1730/1—1736/7, 1751/2—1784/6, 1787—1854, 1864—1866, 1868—1872, 1874—1884. 132 deelen.

—bis. 1634/5, 1731/2, 1751/2—1768, 1802—1806, 1814—1842. 27 deelen.

—ter. 1832—1836, 1840—1842. 3 deelen.

294. Acquitten behoorende bij de rekeningen van den directeur. 1618/9, 1633/4, 1642/3, 1643/4, 1645—1650/1, 1655/6—1663/4, 1668/9—1674, 1674/5, 1675/6—1680/1, 1682/3—1695/6, 1696/7—1701/2, 1703/4, 1704/5, 1731/2, 1751/2—1768, 1802—1806, 1822/4, 1826/8, 1828/30. 2 pakken.

295. Afschriften van de rekeningen van den directeur. 1641/2, 1642/3, 1646—1650, 1656/7—1662/3, 1664/5—1703/4, 1736/7. 50 deelen.

—bis. 1664/5, 1666/7, 1667/8, 1668/9 (fragment), 1669/70, 1675/6, 1677/8—1691/2, 1692/3—1700/1, 1702/3. 31 deelen.

296. Rekeningen van den controleur over de door hem ontvangen boeten. 1583/4, 1589/90, 1598/9, 1600/1, 1604/5, 1611/2, 1614—1616/7, 1618/9, 1620/1—1623/4, 1625/6, 1628/9, 1630/1, 1631/2. 19 deelen.

NB. Die van 1604/5, 1611/2, 1618/9, 1631/2 zijn niet afgesloten.

297. Liggers van de morgentalen. 1618, 1681, 1722, 1750, 1751, 1766, 1791, 1810, z. j. 12 deelen.

NB. Hierbij een fragment van c. 1650—1675.

—bis. 1719, 1810. 2 deelen.

298. Publicatiën van de Veenraden waarbij aan allen, die tot de Grift contribueerende landerijen in eigendom verkregen of vervreemd hebben, gelast wordt die binnen een bepaalden tijd op het manuaal der morgentalen te doen verboeken. 1681, 1683, 1684, 1693, 1701, 1715 1717, 1720, 1751, 1752, 1792. 1 omslag.

299. Memoriën van de verboekingen van het Watermolensche veld. 1670, 1681. 1 omslag.

300. Aanteekenboekje van de verschuldigde overboekingen. 1881—1883. 1 stuk.

301. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om te bepalen, dat voortaan bij executoriale invordering van restanten niet de schout van Rhenen maar zijn substituut in Veenendaal of een van de schutmeesters aldaar de panders moeten assisteeren. 1629. 1 stuk.

302. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht, het Hof van Utrecht, den landdrost van Veluwe en de gerechten van Rhenen en Renswoude, om authorisatie op den pander van het Hof, de schouten van Ede, Renswoude en den substituut-schout van Rhenen om de restanten van het Veenraadschap bij executie in te vorderen. 1665, 1673. 1675, 1677, 1680, 1682, 1684—1686, 1688, 1691, 1704, 1716, 1721, 1724, 1725, 1732. 1 omslag.

303. Overeenkomsten van de Veenraden met de schouten van Ede en Renswoude, den substituut-schout van Rhenen en anderen over hun salaris voor de executoriale invordering van restanten. 1675, 1677, 1679, 1681—1683. 1 omslag.

304. Acte, waarbij Prins Willem IV aan alle officieren in Gelderland en Utrecht last geeft om de hun door de Veenraden overgeleverde restanten binnen acht dagen in te vorderen. en tegen de onwilligen bij executie te procedeeren. 1751. 1 stuk.

305. Manuaal van de ontvangst van het morgen- en waterloozingsgeld. 1880, 1884. 2 deelen.

306. Zettingen van het morgengeld. 1564, 1565, 1567, 1568. 1570—1573, 1577, 1581, 1584, 1587, 1589—1591, 1593, 1597, 1677—1702, 1704, 1705, 1716, 1722, 1732—1737, 1751—1867. 1 portefeuille.

307. Restantcedullen van het morgengeld. 1666—1674, 1676—1684, 1686—1698, 1732—1736. 1 omslag.

308. Restantcedullen van de verpachtingsgelden. 1687—1694. 1732—1737. 1 omslag.

309. Memorie van de restanten van morgengeld en waterloozingsgeld resp. over 1718 en 1719. Met verklaring van den substituut-schout van Rhenen, dat hem van de hierin geboekte posten door den kameraar een restantcedul is overgegeven. 1723. 1 stuk.

310. Mandamenten van het Hof van Utrecht om de geërfden, die toe nog toe in gebreke bleven hun polderlasten te betalen, daartoe bij exploit te sommeeren, en bij weigering op hun goederen en turfschepen beslag te leggen. 1556. 1 lias.

311. „Acten van sommatiën ende executiën tegens den veengenooten, die haer contributie nyet en willen betalen, gebruyct bij de cameraers vuyt crachte van het 2de octroy." 1565—1586. 1 lias.

312. Stukken betreffende het proces, voor het Hof van Utrecht gevoerd tusschen J. van Leeuwen, kameraar van het Veenraadschap, en J. van Rhenen over een quaestie betreffende de ongelden van het Veenraadschap. 1561. 1 omslag.

313. Overeenkomst tusschen C. C. van Snoeckevelt en de Veenraden betreffende de betaling van een door hem verschuldigde geldsom en de opheffing van het daarvoor op zijn turf gelegde beslag. 1686. 1 stuk.

314. Lastgevingen van den kameraar H. van Broekhuizen aan den deurwaarder R. Budding om verschillende personen tot het betalen van verschuldigde polderlasten te sommeeren. 1831, 1840. (Minuten?). 1 omslag.

315. Memoriën van hetgeen de collecteur aan impost van den onvrijen heeft ontvangen. Met verklaringen van den kameraar dat hem deze ontvangsten zijn overgedragen. 1690—1693, 1697, 1698. 1 omslag.

315*. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om vergunning tot het doen van leeningen. 1682, 1711, 1714, 1718, 1719, (c. 1751), 1752, 1753. 1 omslag.

316. Obligatiën van door de Veenraden ter leen opgenomen kapitalen. 1691, 1692, 1704, 1711, 1714, 1726, 1727. 1 omslag.

N.B. Die van 1704 is een afschrift, de overige zijn minuten.

317. Stukken betreffende een proces, door I. Loth c. s. gevoerd voor het Hof van Utrecht tegen de Veenraden, over de verzuimde aflossing en rentebetaling van een door de Veenraden verschuldigd kapitaal. 1674—1692. 1 omslag.

318. Request van E. de Witte, weduwe van Ds. D. van Hengel, aan het Hof van Utrecht om appointement van citatie tegen

de Veenraden wegens achterstallige interessen van geleend kapitaal. Met gunstige beschikking. 1691. (Afschrift). 1 stuk.

319. Acte, waarbij namens J. W. van Musschenbroek aan de Veenraden worden opgezegd eenige door hen ter leen opgenomen kapitalen. 1671. (Afschrift). 1 stuk.

320. Acquitten van betaalde vertering van de Veenraden, 1621—1880. 1 omslag.

321. Register van de vacatiën der Veenraden uithoofde van hun opgedragen commissiën. 1830—1848, 1852—1863, 1868—1889. 1 omslag.

322. Losse acquitten en specificatiën. 1563—1887. 1 omslag.

323. Stukken betreffende een proces, (voor het Hof van Utrecht?) gevoerd tusschen de Veenraden en W. van Zuijlen van Nijevelt, over een door laatstgenoemde ingediende declaratie. 1598. 1 omslag.

324. Specificatiën van de secretarissen over werkzaamheden, ten behoeve der Veenraden verricht. 1617/8, 1618/9, 1620/1, 1630/1, 1631/2, 1633/4, 1637/8, 1639/40, 1641/2. 1642/3, 1645—1648, 1664/5, 1666/7, (c. 1830), 1866, 1868—1884. 1 omslag.

325. Stukken betreffende een proces, door I. van Geelkercken voor de lage bank der stad Arnhem gevoerd tegen A. Steck, over hem verschuldigde gelden wegens vacatiën en het maken van kaarten voor de waterleiding uit den Rijn naar Nijkerk. 1665. 1 omslag.

326. Stukken betreffende een proces, door J. van Rijsenburch, voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen de Veenraden over aan hem, wegens den aankoop van het boom- of weggeld genaamd „den rydtwech", verschuldigde en nog niet betaalde gelden. 1677—1681. 1 omslag.

327. Stukken betreffende een proces, door de weduwe van P. Levinghstone c. s. voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen de Veenraden over een schuldvordering wegens verdiend salaris. 1681 vlg. j. 1 omslag.

328. Extract-resolutie der Veenraden betreffende de betaling van een pretensie te hunnen laste van de erfgenamen van J. van Broeckhuijsen. 1686. 1 stuk.

329. Request van H. Achterbergh aan het Hof van Utrecht om appointement van citatie tegen de Veenraden wegens een hem nog niet betaalde declaratie. 1731. (Afschrift).
1 stuk.

330. Stukken betreffende een proces, door B. Bomas voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen de Veenraden, over een schuldvordering ten laste der Veenraden. 1755. 1 omslag.

331. Acte, waarbij G. Smit zich verbindt om hetgeen hem door de Veenraden, wegens het openen der sluizen enz. langs de linie, is betaald te restitueeren, zoodra hem dit door het provinciaal bestuur is voldaan. 1795. 1 stuk.

332. Exploit, waarbij de Veenraden namens het heemraadschap van de Eem, beken en aankleve van dien worden gesommeerd tot betaling van de door hen verschuldigde en sedert 1836 onbetaald gebleven contributie. 1866. (Afschrift).
1 stuk.

333. „Naamregister (alphabetisch) aangaande de uijtzettinge wegens de waterlossinge van eene gulden per mergen, gedaan den 28 Augustus 1737". 1 stuk.

334. Manualen van de uitzetting van het waterloozingsgeld. 1715—1717, 1720, 1721, 1723, 1726, 1729, 1732, z. j. (defect).
11 deelen.

335. Rekeningen van den ontvanger van het waterloozingsgeld. 1714—1731, 1737—1741, 1751—1880, 1882—1884.
75 deelen.

—bis. 1726—1731, 1751—1884. 70 deelen.

—ter. 1758/60, 1862—1864. 2 deelen.

336. Acquitten behoorende bij de rekeningen van den ontvanger van het waterloozingsgeld. 1716—1742, 1752—1880, 1882—1884. 4 pakken.

337. Afschriften van de rekeningen van den ontvanger van het waterloozingsgeld. 1714—1716, 1726—1737. 4 deelen.

338. Rekening van wijlen den kameraar J. van Langevelt over de restanten van de uitzetting ten behoeve der waterloozing d.d. 28 Augustus 1737. (Afschrift). Met bijbehoorende acquitten. 1 stuk.

NB. De rekening is afgesloten in 1751.

339. Register van ordonnantiën, door de Veenraden geslagen op den ontvanger van het waterloozingsgeld. 1764—1847. 3 deelen.

NB. De ordonnantiën, ten behoeve der waterloozing op den kameraar geslagen over 1751—1764, zijn geregistreerd achter in het over 1751—1754 loopende deel van het register der op den kameraar geslagen ordonnantiën ten behoeve der Grift.

340. Kladregister van ordonnantiën, door de Veenraden geslagen op den ontvanger van het waterloozingsgeld. 1831—1884. 2 deelen en 1 omslag.

341. Daglijsten en weekcedullen van de loonen der arbeiders, die onder het opzicht van A. Stip, bode van het Veenraadschap, aan de waterloozing hebben gewerkt. Met ordonnantiën van betaling op den ontvanger der Exonereerende Landen. 1763—1765, 1767—1770, 1772—1778. (Afschriften). 1 omslag.

342. „Memorie van de gene, die in de Sack geërft sijn ende in de Grift wegens mergengelt voor waterlossinge contribueren." (c. 1700). 1 stuk.

343. Zettingen van het waterloozingsgeld. 1753—1867. 1 omslag.

344. Restantcedullen van het waterloozingsgeld. 1715, 1719, 1737, 1739. 1 omslag.

345. Memoriën van de verschotten, door de Veenraden uit verschillende hoofde ten behoeve der Exonereerende Landen gedaan. 1728, 1731, 1739—1751, 1759, 1764. 1 omslag.

346. Memoriën van verschotten, door de Veenraden aan de Exonereerende Landen gedaan en op de uitzetting afgekort. 1764, 1769, 1770, 1772—1775, 1778. (Afschriften). 1 omslag.

347. Kladrekeningen van hetgeen de Exonereerende Landen aan de Veenraden, den secretaris en den bode van het Veenraadschap wegens commissiën en uit anderen hoofde verschuldigd zijn. 1768—1776, 1789—1791, 1809, 1810, 1833. 1 omslag.

348. „Declaratiën van commissiën door de Veenraden voor de Exonereerende Landen." 1833, 1851, 1855, 1863, 1866. 1 omslag.

349. Rekeningen van het Zinkend Fonds. 1856—1858, 1860/1, 1861/2, 1862—1864, 1866—1868 (met acquitten), 1868/9, 1869/70, 1870—1872 (met acquitten), 1872—1874, 1876—1878, 1880—1882 (met acquitten), 1882—1884 (met acquitten), 1886—1889 (met acquitten), 1889—1891 (met acquitten), 1891/2. 1 omslag.

NB. Hierbij zijn gevoegd de acquitten der (niet meer aanwezige) rekening over 1884—1886.

350. Memoriën van ontvangst en uitgaaf van het Zinkend Fonds. 1809—1860. 1 omslag.

IX. EIGENDOMMEN, RECHTEN EN INKOMSTEN.

350*. Acte, waarbij J. Hendrickse c. u. erkennen te hebben verkocht en overgedragen aan de Veenraden een perceel land te Veenendaal bij de Buursteeg. 1628. (Afschrift). 1 stuk.

351. Koopcedul van 8½ roeden land aan de Grebbe, door de Veenraden aangekocht van G. H. C. P. van Voss van Sinderen. 1802. 1 stuk.

352. Koopvoorwaarden van een huis c. a. in de Schoolstraat, door de Veenraden aangekocht van de erfgenamen van J. Essenius. 1781. (Afschrift). Met een acte, waarbij de rentmeester-generaal der provinciale domeinen van Utrecht dit huis c. a. in erfpacht uitgeeft aan de Veenraden. 1782. 1 omslag.

352*. Assurantie-polis van het polderhuis. 1829. 1 stuk.

353. Acte, waarbij J. T. Blekman, als gemachtigde van J. B. baron van Bemmel c. s., verhuurt aan J. Middelhoven het recht om met een draaibrug van den Kerkeweg te Veenendaal in en uit zijn land te mogen komen. 1770. 1 stuk.

354. Acte, waarbij de Dijkstoel der Rhenensche Nude in erfpacht uitgeeft aan de Veenraden een perceel land in de Grebbe. 1691. Met andere betreffende stukken. 1 omslag.

355. Acte, waarbij J. B. baron van Bemmel c. u. aan de Veenraden in erfpacht uitgeven den rij- of kerkeweg in Stichtsch-Veenendaal. 1791. Met brieven tusschen van Bemmel en de Veenraden over deze aangelegenheid gewisseld. 1 omslag.

356. Acten, waarbij aan verschillende geërfden uiterwaarden en griendingen tot het maken van turfopslagen worden verhuurd te Langerak, Jaarsveld, Nieuwpoort, Nieuw-lekkerland. 1548, 1553, 1561, 1566. 1 omslag.

357. Rekeningen over de onkosten, gevallen op het maken en onderhouden van verschillende turfopslagen te Schoonhoven, Lekkerland en op andere plaatsen (aan de Lek?). (c. 1560), 1561, 1568. 1 omslag.

358. Vonnis van den Secreeten Raad, waarbij ingevolge de requesten van T. Gramaye c. s. eenige wijzigingen worden gebracht in het plakkaat van 1569 betreffende de opslagen van turf te Bergschoer onder Bergambacht, Smitshoek, Lekkerkerk en Nieuw-lekkerland. 1571. 1 stuk.

359. Acten, waarbij de Veenraden in erfpacht uitgeven resp. aan H. van den Bosch en J. de Goyer een perceel land aan het Boveneind. 1729, (c. 1750). (Minuten). 1 omslag.

360. Huurcedullen van door de Veenraden in pacht uitgegeven landerijen. 1614, 1622, 1624, 1639, 1765, 1779, 1829, 1883, 1887. 1 omslag.

361. Acte, waarbij J. A. Leccius de Ridder erkent vervallen te zijn van alle recht op de huur van een tuintje en erf aan de Grebbe, door de Veenraden aan de Oostertram-maatschappij verhuurd. 1887. 1 stuk.

362. Voorwaarden van de door de Veenraden gedane verkooping van een huis op den Kerkeweg. 1639. 1 stuk.

363. Koopcontract, waarbij de Veenraden verkoopen aan J. Schipper een perceel bouwland in Geldersch-Veenendaal. 1869. 1 stuk.

364. Overeenkomst, waarbij de Veenraden aan C. van Wieringen c.s., gemachtigden tot den aankoop van eigendommen benoodigd voor den aanleg van den spoorweg Amersfoort-Nijmegen, verkoopen het recht van beplanting langs een gedeelte van de bermen van den straatweg in de gemeente Veenendaal met de daarop staande boomen, en waarbij

H. van de Poel c.s., als vruchtgebruikers van het verkochte, onder zekere voorwaarden toestaan dat dit gedeelte straatweg door den Staat in gebruik wordt genomen. (bis). 1882.
1 omslag.

365. Attestatiën van den schutmeester J. van Schonoven en anderen in zake een door den schout van Rhenen opgelegde boete aan eenige schippers, waardoor hij inbreuk heeft gemaakt op het recht der Veenraden. 1614, 1615. 1 omslag.

366. Stukken betreffende een geschil tusschen M. Bollen van Hamersvelt, weduwe van F. van Deuverden, in zijn leven schout van Rhenen, en de Veenraden over de invordering van de op den peilboom in Veenendaal gevallen boeten. 1625. 1 omslag.

367. Vonnis, waarbij het gericht van Ede recht doende in een proces tusschen D. van Berrecom c. u. en de veengenooten verklaart, dat laatstgenoemden geen aanspraak hebben op het recht van uitweg over van Berrecom's veen. 1627.
1 stuk.

368. Getuigenverhoor, afgenomen door een tweetal leden van het Hof van Gelderland betreffende een proces, (voor het Hof gevoerd ?) tusschen de geërfden van de Doesburgervenen en de erfgenamen van den heer van Rosendaal c. s., over het doorsteken van een door die geërfden als waterkeering gebezigden wal of kade bij den Doesburgschen dijk. 1655. 1 stuk.

369. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en ingezetenen van Veenendaal en de regeering van Rhenen over de vraag, in hoever Rhenen bevoegd is te Veenendaal schattingen en belastingen te heffen zonder uitdrukkelijk consent van de Staten der provincie. 1689—1692.
1 omslag.

370. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en de regeering van Rhenen over een door deze uitgevaardigd verbod tegen het houden van een vette beestenmarkt te Veenendaal. 1689. 1 omslag.

371. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en de regeering van Rhenen over een door deze ingestelden impost op de beesten, die te Veenendaal ter markt worden ingebracht. 1784—1786. 1 omslag.

372. Stukken betreffende de procedures, door de Veenraden voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen A. Stuart en zijn rechtverkrijgenden over de vraag, of aan hen, als eigenaars van den Botterkamp, dan wel aan de Veenraden het recht van beplanting en het gebruik van den Veen- of Griftdijk bij den Botterkamp toekomt. 1696—1708. 1 omslag.

373. Advies van Mr. ? Everts te Arnhem over de vraag, of het Veenraadschap bevoegd is om het hout, voor zoover het over het water van de vaart hangt, te doen afhakken en om te bepalen dat het niet nader dan op zekeren afstand wordt gepoot van de plaats, waar bij middelbaren waterstand het water staat. 1862. 1 stuk.

374. Acten van non-prejuditie, door verschillende personen en uit verschillenden hoofde ten behoeve der Veenraden gepasseerd. 1689, 1692, 1700, 1704, 1756, 1761, 1767, 1769, 1788, 1817, 1821, 1834, 1841, 1858, 1884. 1 omslag.

375. Acte, waarbij de Veenraden aan het Gemeentebestuur van Stichtsch-Veenendaal afstaan alle rechten, die het Veenraadschap heeft op de markt en het marktplein 1847. 1 stuk.

376. Acte, waarbij de Veenraden aan M. Hoolboom tegen een jaarlijksche recognitie afstaan het recht van vrijen overgang over het zoogenaamde Gemeentje nabij de Klomp. 1859. 1 stuk.

377. Voorwaarden en memoriën van de verkoopingen van uitgebaggerde modder, houtwaren, boomen, toppen, spaanders, enz. 1688, 1700, 1704, 1723, 1764, 1792, 1848, 1855. 1 omslag.

378. Voorwaarden, memoriën en proces-verbalen van de verpachtingen van den tol, de doorvaart, het bruggeld, de visscherij, het gras en het Grebbeschut. 1615, 1640—1642, 1656, 1666—1669, 1670, 1671, 1674, 1676, 1677, 1680, 1682, 1686, 1688—1699, 1701, 1703—1705, 1707—1726, 1727—1731, 1735, 1751, 1766—1787, 1789, 1790, 1792—1894. 2 pakken.

379. Memorie van ? aan ? ten betooge dat de impost van den onvrijen alleen behoeft te worden betaald van de „goederen off materialen, (die) door de Grebbesluys wierden ingebracht off met deselve de Grift waeren uytvaerende." (c. 1680—1700). 1 stuk.

380. „Proiect-ordonnantie en reglement, waarnae den pachter het recht van den onvrijen sal ontfangen." (c. 1700—1750). 1 stuk.

381. „Consept, waernae den onvrije soude conne worde betaelt, al worden die gevoert bij schippers, die 8 morgen in ygendom sijn hebbende, soo die niet en sijn gekomen van lande contribuerende tot de Grift en die niet en blijve tot behoef van de eygenaaren en in de polder van Veenendaal verorbert blijve, en onvrije persoonen sullen de Grift niet moge gebruyken dan met goederen alhier gewassen of gevallen." (c. 1725). 1 stuk.

382. Request van J. van Rheede van Renswoude aan het Hof van Utrecht om den pachter van den impost van den onvrijen te gelasten dat hij de schippers, die te zijnen behoeve materialen door de Grift aanvoeren, niet met arresten lastig valle en de schade vergoede, door zulke maatregelen reeds veroorzaakt. Met gunstige beschikking. 1655. (Afschrift). 1 omslag.

383. Stukken betreffende verschillende geschillen tusschen de pachters van den onvrijen en verschillende personen over de betaling van dien impost. 1682, 1705, 1735. 1 omslag.

384. Stukken betreffende een geschil tusschen den pachter van den onvrijen en B. Metman over de vraag, of laatstgenoemde van een lading tabak dien impost verschuldigd is. 1686. 1 omslag.

385. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en den magistraat van Rhenen over een beweerde inmenging van dezen in de judicatuur over een quaestie betreffende den impost van den onvrijen. 1686—1688. 1 omslag.

386. Overeenkomst tusschen P. Hz. van Hoeven en A. Hendricksen en de Veenraden over de betaling van den onvrijen wegens een lading turf. 1689. 1 stuk.

387. Stukken betreffende het geschil tusschen de Veenraden en S. van der Horst over de door hem geweigerde betaling van den onvrijen en het proces, daarover voor het Hof van Gelderland gevoerd. 1733, 1734, 1736. 1 omslag.

388. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om goedkeuring van een besluit der geërfden dd. 25 October

1705, waarbij op het doorvaren van de Grebbesluis en het passeeren van de ophaalbrug een passagegeld is ingesteld. (Minuut?). 1 stuk.

389. Stukken betreffende het verzoek van de municipaliteit van Veenendaal aan het Intermediair Bestuur van Utrecht om de Veenraden te gelasten den tol- of verlaatsboom weg te ruimen, op te houden met het heffen van geld van de doorvarende schuiten der ingezetenen, en zich niet langer te bemoeien met zaken van ordinaire politie. 1796, 1797. 1 omslag.

NB. Het verzoek werd bij resolutie van het Committé van Algemeen Welzijn uit het Provinciaal Bestuur van Utrecht dd. 10 Maart 1797 van de hand gewezen.

390. Publicatiën van de Veenraden houdende verbod om in de verpachte vischwateren of gedurende de verboden maanden te visschen. 1680—1683, 1704, 1752, 1757, 1788. 1 omslag.

391. Stukken betreffende een proces, door den kameraar voor het gerecht van Rhenen gevoerd tegen B. van Wijk over de betaling van de door hem gepachte visscherij. 1735. 1 omslag.

392. Certificatiën dat ter secretarie van het opperdepartement der jacht en visscherij in het koninkrijk Holland registratie is gedaan, dat het Veenraadschap zich aangegeven heeft als eigenaar van de visscherij in de Grift en in de Juffer-, Haspelsche, Achterkerksche en Lange wijken. 1809. 1 omslag.

393. Acte, waarbij de Veenraden een reglement vaststellen voor het lossen van goederen op het Meentje aan de Klomp, en P. van den Bosch tot ontvanger benoemen van de daarvoor te betalen belasting. 1841. 1 stuk.

394. Stukken betreffende het verzet van R. van Eden en eenige andere binnen het Verlaat wonende personen tegen de hun, bij de verpachtingsvoorwaarden van het schutgeld dd. 1 October 1862, opgelegde verplichting tot het betalen van schut- en tolgelden. 1862, 1863. 1 omslag.

X. TURFNERING.

395. Plakkaten van de Hoven van Gelderland en Utrecht en de gravin van Kuilenburg, waarbij aan allen, die het lijnpad langs den Rijn door bepoting of anderszins onbruikbaar hebben gemaakt, gelast wordt het weer in zijn ouden toestand en op behoorlijke breedte te brengen. 1553—1556. 1 omslag.

396. Request van de regeering der stad Utrecht aan het Hof van Utrecht om den maarschalk van Wijk (Overkwartier) en twee andere personen te belasten met het doen van de schouw over het lijnpad langs den Rijn. Met gunstige beschikking. 1562. 1 omslag.

397. Ordonnantie van de Veenraden betreffende de grootte en het ijken der bij het uitmeten van de turf te gebruiken manden. 1578, 1759. 1 omslag.

398. Plakkaat van het Hof van Utrecht, houdende verbod om turf, binnen de provincie Utrecht gegraven, daarbuiten te vervoeren. 1555. 1 stuk.

399. Overeenkomst van eenige geërfden en pachters om tusschen St. Geertruid en St. Victor (17 Maart—10 October) alleen turf te verkoopen aan schippers, die gewoon zijn die boven Lexmond en Wageningen en beneden Krimpen en niet binnen het bedrijf van den tol te Schoonhoven te markten of te leveren. 1560. 1 stuk.

400. Overeenkomst, waarbij de veengenooten zich onderling verbinden om bij den verkoop of de levering van turf aan inlandsche schippers als conditie te stellen, dat deze van Paschen tot October niet worde verkocht of gesleten tusschen het huis Ameide en Krimpen. 1562. 1 stuk.

401. Acte, waarbij het Hof van Holland ten verzoeke van J. Roo, administrateur van de verbeurd verklaarde goederen van Prins Willem I, aan de facteurs van de vennootschap van G. van Schoonbeke, van de veengenooten van Utrecht enz. bevel geeft om hun turfschepen niet langer te ontladen aan de opslagen bij Telshout, Nieuw-lekkerland enz., maar door te varen tot buiten de visscherij van de Lek en alleen aan te leggen aan de opslagen van Schoonhoven, Nieuwpoort of de Steenplaatse. 1569. (Afschrift). 1 stuk.

402. „Stucken van den schippers nopende den opslach van den Hynderdam” betreffende de pogingen, door de samoreus-schippers bij de Staten van Utrecht en de stad Utrecht aangewend, om een opslag van turf te verkrijgen aan den Hinderdam. (c. 1600—1650). 1 omslag.

403. Overeenkomst, waarbij de hoofden en geërfden een tarief vaststellen voor het loon van de schippers, die de turf vervoeren naar den opslag bij Schoonhoven, en maatregelen beramen om te verhinderen, dat de geërfden elkanders schippers onderhuren. 1556. 1 stuk.

404. Verklaringen van J. Brugge en andere schippers, ten verzoeke van de veengenooten voor het gerecht van Rhenen afgelegd, betreffende het door hen genoten loon voor het vervoeren van turf. 1561. 1 stuk.

405. Ordonnantie van de Veenraden, houdende vaststelling van het maximum-loon voor de turfgravers, en verbod om een anders werklieden te onderhuren, turf te leveren aan schippers, die van een ander hebben gekocht, of schippers te huren, die reeds aan iemand verbonden zijn. 1578. 1 stuk.

406. Stukken betreffende een proces, door J. Cz. Suckel met F. de Kramer voor de Veenraden gevoerd, over een door laatstgenoemden aangegane verplichting om voor Suckel een vracht turf in zijn schip te laden. 1684. 1 omslag.

406*. Stukken betreffende een proces, door J. van Langevelt q.q., voor de Veenraden gevoerd met E. en C Diepenveen, over een aan de laatstgenoemden gedane levering van turf, waarbij de verkoopconditiën niet waren nageleefd. 1731. 1 omslag.

407. Overeenkomst, door den abt van St. Paulus en eenige andere veengenooten te Utrecht aangegaan met C. Sandelijn, collecteur van 's konings tol te Schoonhoven, tot vaststelling van het bedrag van het tolgeld, dat zij aldaar van hun turf te betalen hebben, zoolang genoemde tol aan de stad Dordrecht verpand blijft. 1555. 1 stuk.

408. Ordonnantiën op de betaling en invordering van den impost van de ontgronding der venen in het kwartier van de Veluwe, door de Staten van Veluwe vastgesteld. 1679, 1731. 1 omslag.

409. „Memorie contineerende op wat wijze den impost op den uijtvoer van de turf, door de Grebbesluijs vervoert wordende, alsmede den impost op den waagenturff na Amerongen, de Betuwe enz. is gevordert vóór de afschaffing der pagten." 1759. 1 stuk.

410. Requesten van Veenraden en geërfden aan de Staten van Utrecht om vermindering van de ontgronding of ontheffing van de daarbij voorgeschreven formaliteiten. 1677, (c. 1680), 1694, 1695, 1703, 1751, (c. 1755). 1 omslag.

411. Remonstrantiën van de Veenraden aan de Staten van Utrecht, houdende een uiteenzetting van hun bezwaren tegen den onlangs door de Staten ingestelden impost op de turf aan de Grebbe. 1577. 1 omslag.

412. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om den hoofdschout van Rhenen te gelasten, dat hij de turfschippers, die des Zondags de Grebbe in- en uitvaren, niet met het afvorderen van geld bezware. (c. 1600). (Minuut?) 1 stuk.

413. Request van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om te bepalen, dat de impost van de turf aan de Grebbe voor de helft of een derde gedeelte door de samoreusschippers en koopers moet verschoten worden. Met afwijzende beschikking. 1620. 1 stuk.

414. Deductie van de Veenraden aan de Staten van Utrecht ter bestrijding van de argumenten, welke de samoreusschippers aanvoeren tegen de beschikking der Staten d.d. 19 Juli 1625, waarbij dezen ten verzoeke van de Veenraden hebben vastgesteld dat de impost van de turf aan de Grebbe niet door de verkoopers maar door de koopers moet worden voldaan. Met betreffende stukken. (c. 1625). 1 omslag.

415. Stukken betreffende een proces, door den hoofdofficier van Rhenen voor het gerecht dier stad gevoerd tegen eenige geërfden, die in strijd met de ordonnantie op het klein zegel hun verklaringen van de ingeladen turf op ongezegeld papier hebben geschreven. 1690. 1 omslag.

416. Request van J. van Schadick, pachter van den impost van de turf aan de Grebbe, aan het gerecht van Rhenen om wegens gepleegde fraude enz. alle goederen van C. van

Westbroeck c. s. in arrest te stellen en rechtsingang tegen hen te verleenen. Met gunstige beschikking. 1704. (Afschrift). 1 stuk.

416*. Acte, waarbij H. J. Visch c. u. ter voldoening van onbetaald gebleven impost van turf aan A. Suckel overdragen hun lichterschap. 1708. 1 stuk.

XI. POLITIE.

417. Ordonnantiën op het bevaren der Grift en wijken, het laden der schepen, het berechten der delicten, het nemen van voorzorgsmaatregelen tegen brand, tegen het tappen en spelen onder kerktijd enz. (c. 1550), 1554 (bis), 1565, 1567. 1 omslag.

418. Memoriën (van ?), waarbij eenige verordeningen worden voorgeslagen op het invaren van de wijken door de schippers, de plaats waar dezen hun lading moeten innemen, en het nemen van voorzorgsmaatregelen tegen brand. Met de beschikkingen van ? (c. 1550—1600). 1 stuk.

419. Ordonnantiën op het bevaren der Grift. 1553, 1581, 1591. 1 omslag.

NB. Die van 1553 is gedrukt in het Geldersch Plakkaatboek I, 141.

420. Plakkaten van de Hoven van Gelderland en Utrecht op het voorkomen en blusschen van brand. 1548, 1554. (Afschriften). 1 omslag.

421. Resolutie van de Veenraden, dat de geërfden op elke 10 morgen veen een man moeten houden om voorkomende branden te blusschen. 1567. 1 stuk.

422. Resolutiën van de Veenraden, waarbij verboden wordt vee of varkens op den dijk of door het veen te laten loopen. 1583, 1681. 1 omslag.

423. „Extracten (uit ordonnantiën en de veenregisters) nopens 't brengen van vuijligheid en 't werpen en leggen van vellen in de Griffte, dd. 1564, 1684". 1 omslag.

424. Publicatie van de regeering van Rhenen, waarbij de ingezetenen van Veenendaal worden gelast om, elk voor zoover zijn huis en erf strekt, de gebroken straten behoorlijk met keisteenen te repareeren. 1700. (Afschrift). 1 stuk.

XII. VERVENINGEN.

425. „Veen- ofte lootbouck" van het kerspel van Rhenen. (Notariëel afschrift van 1553). 1 deel.

426. Register van voor de Veenraden gepasseerde „actens van borgstellingen over 't verbaggeren der veenlanden." 1698—1765. 1 deel.

427. Lijsten van de eigenaren, die na gedane visitatie der veenlanden „geoordeelt worden, dat tot securiteijt van de ongelden 't aghterste voor 't voorste ende oock 't voorste voor 't aghterste van hare landen behooren te verbinden, opdat 't selve niet van den anderen kan werden gesepareert." 1700, 1702, 1704, 1729, (c. 1750). 1 omslag.

428. Lijsten van de eigenaren, aan wie op last der Veenraden aanzegging is gedaan dat zij hun land niet mogen vervenen, aleer zij voor de invordering van de daarop rustende ongelden en morgengelden andere landen hebben verbonden. 1698, 1700, 1709, z. j. 1 omslag.

429. Requesten van de Veenraden aan de Staten van Utrecht om hen, die in Veenendaal moeren of slagturven, te ontheffen van de verplichting tot het stellen van onderpand in land of geld, bij het plakkaat op de ontgronding der veenlanden dd. 11 Juli 1694 vastgesteld. Met gunstige beschikkingen. 1695, 1697. 1 omslag.

430. Acte, waarbij G. van Wulven voor de ongelden van een door hem te verturven perceel veenland tot onderpand stelt een ander perceel land. 1700. (Afschrift.) 1 stuk.

431. Lijst van de „erfpagten van de uijtgegravene veenlanden gelegen in Veenendaal". (c. 1750). (bis). 1 omslag.

NB. De samenhang van deze lijst met het archief van het Veenraadschap blijkt niet.

432. Algemeene reglementen op de veenderijen in de provincie Utrecht. 1834, 1848, 1852. Met een concept-reglement (van 1848 ?). 1 omslag.

433. Lijsten van landerijen, voor wier vervening vergunning van Gedeputeerde Staten is gevraagd. Met betreffende stukken. 1836—1841, 1844, 1845, 1847, 1850—1853, 1858, 1859. 1 omslag.

434. Stukken betreffende de gedane inspectie der veenderijen in Stichtsch-Veenendaal. 1836—1840, 1842, 1843, 1857. 1 omslag.

434*. Brieven van het Veenderijbestuur te Veenendaal aan Gedeputeerde Staten over de gedane veenschouw (minuten), stukken betreffende de door Gedeputeerde Staten gegeven vergunning aan particulieren tot het vervenen van landen, notulen van het Veenderijbestuur enz. 1835—1879. 1 omslag.

XIII. BEMOEIING MET DE KERKELIJKE AANGELEGENHEDEN.

435. Octrooi, waarbij koning Filips II aan de geërfden toestaat eenige onvrije venen in de Grift te brengen, teneinde met de daarvoor te betalen gelden een kerk te stichten, en beschikkingen maakt ten aanzien van de bezoldiging en benoeming van den pastoor. 1558. (Afschriften van c. 1600, 1692). 1 omslag.

436. Octrooi, waarbij koning Filips II met het pastoraat der kerk van Veenendaal vereenigt de praebende, eertijds gevestigd op het Huis ter Horst en te voren bezeten door W. Pot. 1560. 1 stuk.

437. Commissie (van de geërfden ?) op Mr. J. van Businchem om met Viglius in overleg te treden over de uitvoering van het octrooi, waarbij een der kanunnikpraebenden van ter Horst met het pastoraat van Veenendaal is vereenigd, en door diens bemiddeling te bewerken dat een gedeelte van de parochie van Ede bij die van Veenendaal gevoegd worde. (c. 1560). 1 stuk.

438. Lijst van de pastoors en predikanten. 1557—1821. 1 stuk.

439. Acten, waarbij koning Filips II den aartsbisschop van Utrecht verzoekt om F. van Renes, die door hem met een der kanunnikpraebenden van ter Horst begiftigd is, in het bezit daarvan te bevestigen, en de aartsbisschop aan dat verzoek voldoet. 1564. (Afschrift). (bis). 1 omslag.

440. Acte, waarbij prins Maurits als stadhouder van Utrecht den predikant begiftigt met de inkomsten eener kanunnikpraebende van ter Horst. 1592. 1 stuk.

441. Acte, waarbij de pastoor van Ede toestaat dat een gedeelte van zijn parochie gevoegd wordt bij de nieuwe parochie van Veenendaal, mits daarvoor aan hem en zijn opvolgers een jaarlijksche recognitie worde betaald. 1559. Met approbatie van den vicaris-generaal van Utrecht. 1569. 1 omslag.

442. Opgaaf van hetgeen verschillende eigenaren van venen voor de toelating van deze tot het gebruik der Grift hebben betaald, en van hetgeen daarvan na aftrek van eenige uitgaven voor den bouw der nieuwe kerk beschikbaar blijft. 1559—1562. (bis). 1 omslag.

443. Overeenkomst tusschen de Veengenooten en E. van Scaijck, weduwe van D. van Bredevelt, c.s. betreffende den afstand van een terrein ten behoeve der te bouwen kerk en voor het aanleggen van een marktplein en opslag. 1562. (bis). 1 omslag.

444. Acte, waarbij J. Knijff, vicaris-generaal van den aartsbisschop, verklaart dat de kerk door hem is gewijd. 1566. 1 stuk.

445. Stukken betreffende den verkoop van het zilverwerk der kerk, door de Veenraden gedaan. Met inventaris van het zilverwerk. 1579. 1 lias.

446. Stukken betreffende de regeling van de quaestie van den eigendom der kerk- en pastoriegebouwen, ingevolge het 6de additioneele artikel der Staatsregeling van 1798, en de regeling van de tractementen en weduwpensioenen der predikanten van de voormalige staatskerk. 1798—1800. 1 omslag.

447. Request van de Veenraden aan den Koning om vrijstelling van het bij Koninklijk besluit van 14 Maart 1823 vastgestelde reglement op de kerkelijke administratie in de provincie Utrecht. 1824. (Minuut). Met afschrift van de afwijzende beschikking en betreffende stukken. 1 omslag.

448. Inventaris van de archiefstukken betreffende de administratie der kerkelijke fondsen en inkomsten, door den laatst gefungeerd hebbenden kerkmeester aan de kerkvoogden overgegeven. 1825. (Minuut). 1 stuk.

449. Request van de kerkvoogden der Hervormde gemeente te Veenendaal aan de Veenraden om op een vergadering van Veenraden en geërfden te doen uitspreken, dat de polder geen recht meer heeft op de kerk, dat deze het eigendom is der kerkelijke gemeente en dat zij, die voortaan geërfden worden, geen aanspraak meer hebben op vrije plaatsen in de kerk. 1870. 1 stuk.

450. Publicatiën van de Veenraden en de kerkmeesters betreffende de voldoening van het stoelengeld, aanbestedingen van reparatiën aan de kerk en pastorie, verkoopingen en verhuringen van zitplaatsen en graven in de kerk enz. 1683, 1690, 1697, 1701, 1709, 1737, 1773, 1784, 1789, 1795, 1798, 1802, 1804, 1809, 1815. 1 omslag.

451. Minuut-rekeningen van den kerkmeester. 1658/9, 1663/4, 1824. 1 omslag

452. Rekeningen van den kerkmeester. 1574/5—1579/80, 1583/4, 1584/5, 1588/9—1635/6, 1637, 1637/8—1642/3, 1643/4 (defect), 1645/6—1650/1, 1652/3. 1659/60—1663/4, 1665/6, 1668/9—1675/6, 1725/6, 1726/7, 1730/1, 1731/2, 1737/8—1745, 1750—1824. 118 deelen.

—bis. 1631/2, 1731/2, 1737/8, 1750—1768, 1816—1824. 16 deelen.

453. Acquitten behoorende bij de rekeningen van den kerkmeester. 1643/4—1645/6, 1650/1—1652/3, 1654/5, 1655/6, 1658/9—1661/2, 1663/4, 1664/5, 1674/5—1701/2, 1703/4, 1704/5, 1707/8, 1722, 1737/8—1745, 1749—1764, 1766—1768, 1802—1806, 1808—1812, 1816—1824. 2 pakken.

454. Afschriften van de rekeningen van den kerkmeester. 1643/4, 1644/5, 1650/1, 1652/3, 1653/4—1655/6, 1658/9, 1664/5, 1666/7, 1667/8, 1675/6—1703/4, 1737—1745. 42 deelen.

—bis. 1644/5, 1653/4, 1664/5, 1682/3—1691/2, 1695/6. 1696/7, 1698/9—1700/1, 1702/3. 19 deelen.

—ter. 1690/1. 1 deel.

455. 1ste, 2de, 3de en 4e ligger van de zitplaatsen en stoelen in de kerk. 1754, 1767, 1785, 1809. 4 deelen.

456. Ligger van de zitplaatsen in de uitzetten der kerk, uitgegeven ingevolge de ordonnantie dd. 25 April 1753. 1753—c. 1780. (bis). 2 deelen.

457. Voorwaarden van de verkoopingen van zitplaatsen in de kerk. 1773, 1784, 1789, 1795, 1798, 1802. 1 omslag.

458. Ordonnantiën op de betaling van het stoelengeld in de kerk. 1697, 1753, 1760(ter). 1 omslag.

NB. Hierbij: de minuut en een afschrift van de ordonnantie van 1697.

459. Lijsten van de personen, die stoelen in de kerk hebben, waarnaar de kerkmeester jaarlijks het „staengelt" heeft in te vorderen. 1696 (concept), 1697. 1 omslag.

460. Stukken betreffende een geschil tusschen de Veenraden en A. Steck over een stoel in de kerk, en de moeilijkheden aangaande de judicatuur over deze zaak tusschen de Veenraden en het gerecht van Rhenen gerezen. 1690—1692. 1 omslag.

461. Vonnis van het gerecht van Renswoude, waarbij het J. Feijttingh wegens vernieling van een stoel in de kerk te Veenendaal veroordeelt tot betaling eener geldsom. Met eenige stukken betreffende de hierover gevoerde procedure. 1692. 1 omslag.

462. Stukken betreffende geschillen over het recht op de stoelen in de kerk. 1710, 1738, 1739, 1766, 1776. 1 omslag.

463. Advies van J. F. Gobius over de vraag, of de vrouwenzitplaatsen, ingevolge de ordonnantie van 1753 aangekocht en gedurende meer dan 20 jaar bij de koopers in bezit geweest, geacht moeten worden na hun overlijden te versterven op hun naaste erfgenamen of weder te vervallen aan de kerk. Met betreffende stukken. 1780. 1 omslag.

464. Ligger van de graven in de kerk. (c. 1700—1750), 1754. 3 deelen.

465. Testament, waarbij J. Trant te Bunschoten aan de kerk legateert een erfpacht van een perceel grond aan het kleine schutje te Geldersch-Veenendaal, om daarvoor bijbels aan te koopen voor den predikant, den kerkeraad en den koster. 1772. (Notariëel afschrift). Met vroegere erfpacht- en koopcedullen van dit perceel. 1 omslag.

466. Voorwaarden van de verkoopingen van boomen op de markt en het kerkhof. 1683, 1795. 1 omslag.

467. Memoriën, voorwaarden en bestekken van de aanbestedingen van reparatiën enz. aan de kerk en pastorie. 1683, 1690, (c. 1700), 1753, 1754, 1804, 1805. 1809. 1 omslag.

468. Overeenkomst tusschen de Veenraden en den predikant G. Helmichius over het oprichten en onderhouden van het kerktorentje. 1631. 1 stuk.

469. Rekening van den kameraar over de buitengewone uitzetting, tot reparatie der kerk gedaan. 1682—1685. Met bijlagen en acquitten, en een afschrift dezer rekening. 1 omslag.

470. Zettingen, door de Veenraden en buurmeesters tot bekostiging van de herstelling der kerk over de ingezetenen gedaan. Met betreffende stukken. 1683—1687. 1 omslag.

471. Rekening van C. van Broekhuijsen over hetgeen hij als kerkmeester heeft ontvangen en uitgegeven voor het leggen van een nieuwen vloer in de kerk. 1731—1733. (Afschrift). 1 deel.

472. Request van de kerkmeesters aan de Gedeputeerde Staten van Utrecht om vergunning tot het vergrooten der kerk. Met gunstige beschikking. 1753. 1 stuk.

473. Briefwisseling tusschen de Veenraden en J. en P. Vermaten te Amsterdam over de leverantie en betaling eener kerkklok. 1684—1687, 1692, 1694. 1 omslag.

474. Overeenkomsten enz. betreffende het leveren, onderhouden en repareeren van de kerkklok en het uurwerk. 1690, 1693, 1695, 1696, 1775. 1 omslag.

475. Notulen van de conferentiën, gehouden door de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters tot het vervullen van het vaceerende schoolmeesters- en voorzangersambt. 1769—1790. 1 omslag.

476. Rapporten over de bekwaamheden der sollicitanten naar het vaceerende schoolmeesters- en voorzangersambt, door de ad hoc benoemde commissiën uitgebracht aan de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters. 1774, 1785. 1 omslag.

477. Acten van aanstelling tot schoolmeester en voorzanger door de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters. 1675, 1676, 1685, 1703, 1732, 1769, 1774, 1785. 1 omslag.

478. Acte, waarbij G. J. Lit verklaart dat hij, wanneer de markt aan het gemeentebestuur wordt afgestaan, in het vervolg in plaats van de hem tot dusver door de Veenraden toegelegde tractementen als schoolmeester en koster genoegen zal nemen met een jaarlijksche uitkeering van 30 gulden. Met een minuut-memorie over deze zaak. 1847. 1 omslag.

479. Requesten van de schoolmeesters aan de Veenraden betreffende de uitbetaling enz. van hun salaris. 1613, 1614, 1624. 1 omslag.

480. Requesten van de schoolmeesters aan de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters om de „bijscholen" te weren. 1709, (c. 1725?) 1 omslag.

481. Resolutie van de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters tot instelling van een commissie om de „bijscholen" alle zes weken te inspecteeren. 1774. 1 stuk.

482. Request van de ad hoc gecommitteerden uit de Veenraden, den kerkeraad en de buurmeesters van Veenendaal-Geldersch en -Stichtsch aan de Staten van Utrecht, om door hun tusschenkomst de regeering van Rhenen te bewegen dat zij voor de goedkeuring van den aankoop van het nieuwe schoolgebouw niet langer als eisch stelle, dat dit tegelijk voor het houden van catechisatiën en godsdienstoefeningen beschikbaar worde gesteld. (c. 1790). (Afschrift). 1 stuk.

483. Instructie voor den koster en doodgraver. 1733. 1 stuk.

484. Acten van aanstelling als koster en doodgraver. 1674, 1685, 1718. (Afschriften). 1 omslag.

485. Request, waarbij H. de Ridder bij de Veenraden solliciteert naar den post van koster en doodgraver. Met een adres van M. Bosch c. s. tot ondersteuning van deze sollicitatie. 1733. 1 omslag.

486. Acte, waarbij A. Homoet erkent een geldsom aan de Veenraden schuldig te zijn wegens zijn benoeming tot koster en doodgraver, en G. van Engelenburg c. s. zich borg stellen voor de betaling. 1754. (Afschrift). 1 stuk.

487. Memorie van de kerkmeesters (?) aan de Veenraden, waarbij een regeling wordt voorgesteld betreffende de heffing der begrafeniskosten en het salaris van den koster. (c. 1575). 1 stuk.

488. Extract-resolutiën der Veenraden betreffende het salaris van den koster. 1566, 1573. 1 stuk.

489. Resolutie van den kerkeraad om, tenzij de Veenraden den rechtsgrond kunnen aantoonen van de tot dusver jaarlijks aan den koster gedane uitkeering uit de diaconiekas, deze in het vervolg niet meer te doen. 1733. (Afschrift). 1 stuk.

490. Ordonnantiën van de Veenraden op het begraven en overluiden der dooden. 1684, 1692, 1754. 1 omslag.

491. Acte, waarbij C. Evertsz. en J. Jz. de Wael namens de diaconie van Veenendaal overdragen aan H. Aelberts c. u. een huis en erf te Geldersch—Veenendaal. 1679. (Minuut). 1 stuk.

492. Extract uit het protocol van het ambt Ede, houdende dat D. Bz. van Engelenburgh c. u. voor een kapitaal, door hen van de diaconie te Veenendaal geleend, hebben verbonden een huis c. a. te Geldersch—Veenendaal. 1729. 1 stuk.

493. Memorie van ? aan ? betreffende de onwettige handelingen, bij de kerkeraadsverkiezing door Ds. Pielat gepleegd. 1724. (Minuut ?). 1 stuk.

XIV. VARIA.

494. „Sekere concepten van ordonnantiën ende punten geëxtraheert uut diversche hantvesten anno (15) 45", bevattende:

1°. afschrift van een acte, waarbij de geërfden in de Oostveensche en Riddervenen zich verbinden om verschillende maatregelen te nemen tot het vinden der

kosten enz. van hun proces tegen die van Gooiland over den eigendom der venen dd. 1537,

2°. afschrift van een onderlinge overeenkomst tusschen de geërfden in de Riddervenen om een uitzetting te doen, teneinde de kosten te bestrijden van hun proces voor het Hof van Utrecht gevoerd tegen P. van Escheren over de grensscheiding van hun eigendommen dd. 1542,

3°. extracten uit den schouwbrief, door bisschop David van Bourgondië voor de schouw van den Veendijk gegeven,

4°. extracten uit den schouwbrief van den Lekdijk dd. 23 Mei (15)37,

5°. afschrift van den schouwbrief van den watergang en de dijken in Maarsenveen, door keizer Karel V gegeven (defect),

6°. extract uit den schouwbrief van de weteringen van Tienhoven dd. 1526. 1 stuk.

495. „Keuren ende ordonnantiën, gehouden bij die gemoirden in Roosendaell" (c. 1550—1600). 1 stuk.

496. Acte, waarbij I. J. van den Heuvel c. u. erkennen te hebben verkocht aan J. L. Vonck c. u. een huis c. a. in Geldersch-Veenendaal. 1664. 1 stuk.

497. Acte, waarbij de rentmeester-generaal der provinciale domeinen van Utrecht in erfpacht uitgeeft aan J. van der Horst de helft van een huis c. a. aan de Zwaluwenstraat in Stichtsch-Veenendaal. 1782. Met soortgelijke acten van uitgift aan vroegere erfpachters. 1 omslag.

497.* Acte, waarbij G. M. Pijnsse van der Aa c. s. verkoopen en opdragen aan M. Duijst van Voorhout den eigendom van een hofstede aan den Emmikhuizerberg. 1709. (Afschrift). 1 stuk.

498. Acte, waarbij W. van Maurik q. q. overdraagt aan H. en T. van Schenkhorst een perceel bouwland in de Middelbuurt te Stichtsch-Venendaal. 1810. 1 stuk.

499. Acten, waarbij M. de Kamp, weduwe van H. van Hoeven, en G. de Kamper, weduwe van J. Alberti, c. s. erkennen verkocht te hebben aan de Nederlandsche Hervormde diaconie te Veenendaal resp. $^{3}/_{5}$ en $^{1}/_{5}$ in een perceel bouwland in de Middelbuurt te Stichtsch-Veenendaal. 1849.
1 omslag.

500. Extract uit het proces-verbaal van de publieke verkooping door de erfgenamen van A. van den Dikkenberg aan hun mede-erfgename E. van den Dikkenberg, echtgenoote van J. Versteegh, van $^{3}/_{4}$ in een perceel bouwland te Stichtsch-Veenendaal. 1850. 1 stuk.

501. Acte, waarbij M. van Ginkel, weduwe van D. van Nieuwamerongen, c. s. erkennen verkocht te hebben aan A. van den Brandhof een perceel bouwland te Stichtsch-Veenendaal bij den Haspel. 1851. 1 stuk.

502. Eigendomsbewijs voor J. Kolfschoten van het recht op een jaarlijkschen erfpacht ten bedrage van 6 gulden, gaande uit drie perceelen land te Stichtsch-Veenendaal, door hem aangekocht uit de nalatenschap van J. J. Smith. 1857. Met vroegere stukken betreffende dit recht. 1 omslag.

503. Acte, waarbij P. van Engelenburg overdraagt aan A. van Ravenswaai een perceel bouwland in de Middelbuurt te Stichtsch-Veenendaal. 1858. 1 stuk.

504. Acte, waarbij J. Ruijs te Arnhem en Mr. M. J. Pijnappel q.q. te Amsterdam aan de Nederlandsche Hervormde diaconie verkoopen zes jaarlijksche erfpachten uit perceelen land te Stichtsch-Veenendaal, en $^{1}/_{2}$ in twee perceelen veenland en water, genaamd de Baggerbeugel, in Geldersch-Veenendaal. 1858. 1 stuk.

505. Acte van verdeeling van den nagelaten boedel van J. van Dolder tusschen zijn weduwe en haar mede-erfgenamen. 1860. 1 stuk.

506. Stukken betreffende een beschuldiging tegen C. Cz. van Snoeckevelt, schoolmeester te Veenendaal, dat hij op slinksche wijze gepoogd heeft de impositiën over het dorp Veenendaal te pachten ten nadeele van de buurmeesters van Stichtsch-Veenendaal. 1685. 1 omslag.

507. Notariëele akte van de publieke verpachting der tollen aan den Nieuwen weg en de Kerkwijk door de commissarissen van den straatweg van de Klomp naar het Ingensche veer. 1893. 1 stuk.

508. Register van de ontvangst van den gadermeester van het oudschild- en schellinggeld in de vrijheid van Rhenen. 1650, 1654. 2 deelen.

509. Aanteekenboek betreffende den staat van den boedel, nagelaten door ? (c. 1660). 1 stuk.

N.B. Blijkbaar afkomstig van een particulier.

INHOUD.

Bl.

De oude kerkelijke archieven in Utrecht.

Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij toe te zenden het verslag van den chartermeester Dr. J. de Hullu over het door hem op mijn verzoek ingestelde onderzoek naar den toestand der oude kerkelijke archieven in de provincie Utrecht.

Het scheen gewenscht, om, voor zoover het Nederlandsch Hervormde kerkgenootschap betreft, het onderzoek te bepalen tot de oude archieven der kerkeraden en diaconieën van vóór 1816, het jaar waarin de tegenwoordige organisatie is ingevoerd, en tot die der kerkmeesters van vóór 1823, toen bij Koninklijk Besluit van 14 Maart n⁰. 95 de colleges van kerkvoogden in deze provincie werden ingesteld. Daardoor vielen vanzelf buiten het bestek de archieven van de ringen, de kiescolleges en de colleges van notabelen, evenals de archieven van de gemeenten Austerlitz, Elst en Soesterberg, die oudtijds respectievelijk onder Zeist, Renen en Soest behoorden en niet vóór 1861, 1819 en 1859 als zelfstandige gemeenten zijn geconstitueerd.

In verband hiermede is het onderzoek ook niet uitgestrekt tot de archieven der van lateren tijd dateerende Gereformeerde kerken; ook bij de opneming van die der overige kerkgenootschappen, Protestantsche zoowel als Katholieke, is niet verder gegaan dan tot het jaar 1816.

Het is mij aangenaam Uwe Excellentie te kunnen berichten, dat de chartermeester door de heeren predikanten, kerkvoogden en pastoors bijna overal met de meeste welwillendheid is ontvangen, en van verreweg de meeste kerkelijke archieven inzage heeft kunnen nemen. Op zeer enkele plaatsen echter werd die òf geweigerd òf onbepaald uitstel van het bezoek verlangd. Zoo berichtte de secretaris van het Provinciaal kerkbestuur, dat hij zich „niet bevoegd acht toegang te verleenen”, maar bereid is het „verzoek te onderwerpen aan het Provinciaal kerkbestuur, dat in het begin van Mei samenkomt”; de scriba van het clas-

sicaal bestuur van Utrecht, dat „er, volgens het gevoelen van de Algemeene synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, geen termen bestaan, om onze archieven aan het onderzoek van Rijks-ambtenaren te onderwerpen"; de kerkeraad der Nederlandsche Hervormde gemeente van Utrecht, dat „hij geen termen heeft kunnen vinden om toe te staan zijn archief te onderzoeken"; de kerkeraad der Nederlandsche Hervormde gemeente van Bunnik en Vechten, „dat zijn archief is in goede orde en hij zelf daarvoor de noodige zorg draagt, weshalve hij het niet noodig oordeelt dat de heer chartermeester overkome"; die van Harmelen, dat hij „van oordeel was, dat (men) maar wachten moest totdat de eigen (tijdelijk wegens ziekte non-actieve) predikant terugkomt"; die van Linschoten, dat hij „beslist geweigerd heeft inzage te geven van het archief, dat onder zijn berusting is". De kerkeraad der Waalsche gemeente te Utrecht verklaarde, dat het verzoek om inzage „a rencontré de nombreuses objections, toutes basées sur l'inconvénient qu'il y aurait à montrer certaines pièces de nature toute confidentielle, en dehors desquelles les archives consistoriales ne présentent aucun intérêt"; terwijl de pastoor van Abcoude berichtte, dat hij den chartermeester „voor het aangegeven doel niet ontvangen" kon.

Over het algemeen worden de kerkelijke archieven bewaard, hetzij ten huize van de predikanten of kerkvoogden, hetzij in de kerken of kerkekamers. Aan het een zoowel als aan het ander zijn eigenaardige bezwaren verbonden. Worden de archieven bewaard in een particuliere woning, dan loopen zij voortdurend gevaar door brand te worden vernield of bij verhuizing en schoonmaak verloren te gaan. Een paar voorbeelden ter toelichting. Te Jutphaas is het geheele archief der kerkvoogdij in 1885 met de woning van den administreerenden kerkvoogd verbrand. Te Vinkeveen en Demmerik, waar de pastorie de bewaarplaats is van het kerkeraads-archief, was in 1897 zelfs geen kist ter bewaring aanwezig, en niet onwaarschijnlijk zijn schoonmaken en verhuizingen er de oorzaak van, dat de tegenwoordige predikant bij het aanvaarden van zijn ambtswerk in genoemd jaar zich verplicht heeft gezien het archief onder protest over te nemen, wijl het „in treurigen toestand verkeerde, omdat veel werd gemist". Met dit voorbeeld voor oogen schijnt mij eenige ongerustheid gewettigd voor het in stand blijven van de oude registers en stukken van de kerkeraads-archieven, die te Oud-Loosdrecht in een kleerkast van den predikant, te Renswoude voor een deel in diens boekenkast, te Veenendaal door een der predikanten gedeeltelijk in zijne opene boekenkast worden bewaard, en van eenige bescheiden der kerkvoogdij te Wijk-bij-Duurstede, welke ten huize van den president-kerkvoogd berusten, geborgen

in eene opene kist zonder deksel of slot. Deze gevaren bestaan niet of niet in zoo ergen graad, waar het archief in eene kerk of kerkekamer wordt bewaard; doch hier heeft men in den regel last van de vochtigheid, die, juist omdat de kerken en kerkekamers den meesten tijd gesloten blijven, de stukken aldoor kan aantasten en verwoesten. Op een paar plaatsen heeft Dr. De Hullu daarvan de treurige voorbeelden gezien. Te Yselstein is de kerkekamer zoo buitengewoon vochtig, dat men sommige stukken van de daar bewaarde archieven niet zonder beschadiging kan aanraken en nog minder raadplegen, daar de bladen aan elkander kleven. Hetzelfde kan men zeggen van het in de, insgelijks uiterst vochtige, kerkekamer bewaarde archief te Kockengen. Niet zóó erg maar toch erg genoeg is het gesteld in de kerkekamer te De Meern, waar tot overmaat van ramp ook het getal motten legio is. Te Baambrugge deelde de president-kerkvoogd mede, dat het gansche oude kerkvoogdij-archief door opsluiting in een vochtige kluis — vermoedelijk zonder dat men er verder naar omzag — indertijd tot stof is vergaan. Daarenboven is het duidelijk, dat ook het voordeel van grootere veiligheid tegen brandgevaar wegvalt bij kerkekamers, welke tusschen partikuliere huizen zijn ingebouwd, zooals die van de Hervormde en Luthersche gemeenten te Amersfoort en van de Remonstrantsche, Luthersche en Doopsgezinde gemeenten te Utrecht.

Algemeene regel is, dat de stukken zijn geborgen in van sloten voorziene kisten — ijzeren of houten — en kasten. Van brandkasten wordt op slechts drie van de bezochte plaatsen gebruik gemaakt: te Montfoort voor de archieven van den kerkeraad en de diaconie, te Werkhoven voor dat der kerkvoogdij, te Soest voor al de drie genoemde. Wat deze wijze van bewaring betreft, het is twijfelachtig of zij wel in toepassing te brengen is voor andere dan voor zeer kleine archieven. Immers de meeste zijn alreeds of worden allengs door den gedurig aanwassenden toevloed van allerlei stukken, vooral van ingezondene brieven, zóó omvangrijk, dat een brandkast van gewone afmetingen en niet al te hoogen prijs al spoedig geene genoegzame bergruimte meer bezitten zal. En waar zoo overvloedig blijkt van verwaarloozing of voor het minst geringschatting van de archieven, bepaaldelijk van de alleroudste bescheiden, staat het te vreezen, dat in zulk een geval juist deze ten behoeve van de jongste uit het heiligdom uitgestooten en aan hun lot overgelaten zullen worden.

Reeds had ik de eer de aandacht van Uwe Excellentie te vestigen op den treurigen toestand van enkele archieven. Hoewel veel minder erg dan te Yselstein, Kockengen en De Meern, hebben ook die te Abcoude, Bunschoten, Houten, Jutphaas,

Lopik, Nieuw Loosdrecht, Polsbroek, Vreeswijk, Westbroek, Wijk-bij-Duurstede en Zegveld, voor zooveel zij ten minste in de kerken of kerkekamers aldaar zijn onder dak gebracht, in meerdere of mindere mate te lijden van de vocht. Zelfs waar de tegenwoordige verzorging bevredigend is, zijn somwijlen de gevolgen van vroegere verwaarloozing maar al te blijkbaar. Papieren, door de motten beschadigd, door de vochtigheid half verteerd of nauwelijks leesbaar, en uit den band geraakte of geheel uiteengevallene deelen werden gevonden in de kerkeraads-archieven te Ter Aa, Loenen, Neder Langbroek, Soest, Vleuten, De Vuursche, Waverveen, Woudenberg en in dat van de kerkvoogdij te Maarssen. Misschien is er van de ongeloofelijke slordigheid, waaraan vroegere bewaarders zich schuldig hebben gemaakt, geen sprekender bewijs aan te voeren dan dit, dat van al de archieven, die in oogenschouw genomen zijn, alleen dat van de kerkvoogdij te Westbroek nog enkele bescheiden van vóór de Reformatie bezit.

Van eene eenigszins nauwkeurige ordening der stukken is gewoonlijk weinig te bespeuren. Doorgaans zijn, vooral in de kerkeraads- en diaconie-archieven, de losse papieren pêle-mêle in een of meer portefeuilles gestopt zonder de minste systematische of chronologische schikking. Hier en daar heeft men bij de berging niet eens het onderscheid der verschillende archieven in acht genomen. Te Eemnes-buitendijks en te Westbroek bij voorbeeld werden in de archiefkast van den kerkeraad gevonden tal van kerkmeestersrekeningen, stukken betreffende reparatiën aan de kerk en dergelijke, terwijl wederkeerig de kerkvoogdij-kist in laatstgenoemde gemeente eenige bij den kerkeraad ingekomene stukken bleek te bevatten.

Ten gevolge van die onnauwkeurigheid zijn de, toch meestal reeds zeer summiere, inventarissen of zoogenaamde „indices" zelden betrouwbaar. Eene loffelijke uitzondering in dezen maken de archieven van den kerkeraad en de diaconie te Soest en van de classis Amersfoort, beiden met de grootste nauwgezetheid geordend en gecatalogiseerd door den vroegeren (thans emeritus-) predikant en oud-scriba Ds. J. J. Bos te Amersfoort. Op sommige plaatsen, waar de nieuwe archieven vrij ordelijk gerangschikt zijn, is dit blijkbaar meteen ook ten goede gekomen aan de oudere documenten. Daardoor is de toestand niet onbevredigend van de oude kerkeraads-archieven te Ter Aa en te Benschop en van die der kerkvoogdijen te Benschop en te Loenen.

Voorts meen ik er de aandacht van Uwe Excellentie op te moeten vestigen, dat in sommige Protestantsche kerkarchieven doop-, huwelijks- en begrafenisregisters ontdekt werden van vóór de invoering van den Burgerlijken Stand in 1811, die niet voor-

komen op de gemeente-secretarieën. Men kan daarvan drie categorieën onderscheiden:

I. die, welke blijkbaar ten gevolge van nalatigheid in 1811 niet aan de gemeentebesturen afgegeven maar in de kerkelijke archieven achtergebleven zijn;

II. die, welke destijds niet afgestaan zijn, omdat zij nog niet volgeschreven en bijgevolg nog dagelijks door de predikanten voor het aanteekenen van de door hen bediende doopen en geslotene huwelijken werden gebruikt; doorgaans zijn zij nog lang daarna in gebruik gebleven;

III. die, welke zijn opgenomen in hetzelfde register, waarin ook de kerkeraadsacta werden geboekt, tegen wier afgifte men waarschijnlijk bezwaar had.

Registers van de sub I genoemde categorie worden gevonden in de Hervormde (resp. Remonstrantsche) kerkeraads- (resp. kerkvoogdij-)archieven van:

Ter Aa, doopregister. 1612—1672. 1 deel.

Ter Aa, huwelijksregister. 1610—1672. 1 deel.

Benschop, huwelijksregister. 1650—1776. 1 deel.

Benschop (kerkvoogdij-archief), register van overluiding der begravenen. 1666—1719. 1 deel.

Blauwkapel, doopregister. 1640—1730. 1 deel.

NB. Een in 1869 door een particulier ten geschenke gegeven afschrift van dit register bevindt zich op de gemeente-secretarie te Maartensdijk.

Cothen, doop- en huwelijksregister. 1641—1738, resp. 1641—1739. 1 deel.

IJselstein, doopregister. 1639—1803. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1667—1803 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doopregisters.

Jaarsveld, huwelijksregister. 1619—1705. 1 deel.

Loenen. Blijkens schrijven van den Rijksarchivaris in Utrecht van 31 December 1900, n°. 477, berusten onder den emeritus-predikant Ledeboer te Loenen nog verschillende oude registers van den Burgerlijken Stand, die bij zijn vertrek of overlijden afgegeven zullen worden aan het gemeentebestuur.

Lopik en Kabauw, doop- en huwelijksregister. 1620—1681, resp. 1617—1681. 1 deel.

Maarssen en Maarsseveen, doop- en huwelijksregister. 1620—1655. 1 deel.

Maarssen en Maarsseveen, doop- en huwelijksregister. 1655—1677. 1 deel.

Maarssen en Maarsseveen, doop- en huwelijksregister. 1675—1685, resp. 1675—1684. 1 deel.

Maarssen en Maarsseveen, doop- en huwelijksregister. 1685—1707, resp. 1686—1700. 1 deel.

Maarssen en Maarsseveen (kerkvoogdij-archief), register van betaald begrafenisrecht. 1708—1744, 1740—1751. 2 deelen.

De Meern en Oudenrijn, doop- en huwelijksregister. 1644-1705, resp. 1645—1704. 1 deel.

Mijdrecht, doop- en huwelijksregister. 1643—1690, resp. 1642—1697. 1 deel.

Montfoort, doopregister. 1637—1698. 1 deel.

Montfoort, huwelijksregister. 1619—1698, 1700—1739. 2 deelen.

NB. De hierin geboekte huwelijken over 1734—1739 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende huwelijksregisters.

Nieuw Loosdrecht, doopregister. 1646—1702, 1703—1739. 2 deelen.

NB. De hierin geboekte doopen over 1730—1739 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doopregisters.

Nigtevecht, doop- en huwelijksregister. 1655—1672, resp. 1654—1666. 1 deel.

Schalkwijk, doop- en huwelijksregister. 1710—1755. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1744—1755 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doopregisters.

Soest, doop- en huwelijksregister. 1731—1780. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen en huwelijken over 1734—1780 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doop- en huwelijksregisters.

Utrecht (Remonstrantsche gemeente), doopregister. 1639—1682. 1 deel.

Vleuten, doopregister. 1671—1711 (op eenige losse bladen vóór in het over 1712—1871 loopende doopregister).

Vreeswijk, doopregister. 1725—1827. 1 deel.

NB. Een notarieel gewaarmerkt afschrift van het doopregister over 1700—1811 bevindt zich op de gemeentesecretarie.

't Waal en Honswijk, doop- en huwelijksregister. 1697—1774. 1 deel.

't Waal en Honswijk, doopregister. 1714—1811. 1 deel.

Zeist, huwelijksregister. 1681—1712. 1 deel.

Zuilen, huwelijksregister. 1652—1752. 1 deel.

NB. De hierin geboekte huwelijken over 1731—1752 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende huwelijksregisters.

Registers van de sub II genoemde categorie worden gevonden in de Hervormde kerkeraads-archieven van:

Ter Aa, doopregister. 1792—1901. 1 deel.

NB. Het op de gemeente-secretarie te Loenersloot berustende doopregister van Ter Aa over 1722—1812 schijnt een afschrift te zijn.

Baarn, doopregister. 1734—1856. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1734—1790 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doopregisters.

Benschop, doopregister. 1703—1833. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1703—1777 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie berustende doopregisters.

Benschop, huwelijksregister. 1777—1901. 1 deel.

Cothen, doopregister. 1789—1901. 1 deel.

Cothen, huwelijksregister. 1790—1901. 1 deel.

Driebergen, huwelijksregister. 1674—1895. 1 deel.

Jaarsveld, huwelijksregister. 1793—1859. 1 deel.

Jutphaas, doopregister. 1796—1871. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1796—1811 bevinden zich ook in een op de gemeente-secretarie berustend authenthiek afschrift van een doopregister over 1745—1811.

Loenen, huwelijksregister. 1785—1901. 1 deel.

Lopiker- en Jaarsvelderkapel (kerkvoogdij-archief), register van betaald begrafenisrecht. 1804—1842. 1 deel.

Mijdrecht, huwelijksregister. 1801—1901. 1 deel.

Oud Loosdrecht, huwelijksregister. 1808—1900. 1 deel.

Over Langbroek, huwelijksregister. 1718—1901. 1 deel.

Polsbroek, doop- en huwelijksregister. 1792—1868, resp. 1792—1864. 1 deel.

Polsbroek, huwelijksregister. 1721—1867. 1 deel.

Schalkwijk, huwelijksregister. 1757—1872. 1 deel.

De Vuursche, doop- en huwelijksregister. 1732—1901. 1 deel.

NB. De hierin geboekte doopen over 1732—1797 en huwelijken over 1782—1809 bevinden zich ook in de op de gemeente-secretarie te Baarn berustende doop- en huwelijks-registers.

't Waal en Honswijk, doop- en huwelijksregister. 1774—1819, resp. 1774—1808. 1 deel.

Waverveen, doopregister. 1797—1901. 1 deel.

NB. Een afschrift van het Hervormd doopregister over 1780—1811 bevindt zich op de gemeente-secretarie te Vinkeveen.

Willige-Langerak, doopregister (van Zevender). 1765—1819. 1 deel.

Willige-Langerak, huwelijksregister. 1729—1890. 1 deel.

Registers van de sub III genoemde categorie worden gevonden in de Hervormde kerkeraads-archieven van:

Ter Aa, doopen. 1674—1791.

Ter Aa, huwelijken. 1674—1694, 1722—1791.

Amerongen, doopen. 1642—1654.

Amerongen, huwelijken. 1642—1654.

Jutphaas, doopen. 1624—1812.

Jutphaas, huwelijken. 1624—1795.

Loenen, doopen. 1609—1741.

Loenen, huwelijken. 1674—1759.

Lopiker- en Jaarsvelderkapel, huwelijken. 1623—1743.

Nigtevecht, doopen. 1667—1730.

Nigtevecht, huwelijken. 1667—1730.

Polsbroek, doopen. 1642—1812.

Polsbroek, huwelijken. 1641—1661, 1694—1812.

Renswoude, doopen. 1639—1713.

Renswoude, huwelijken. 1639—1705.

Vreeland, huwelijken. 1618—1735.

Vreeswijk, doopen. 1620—1676, 1680—1725.

Vreeswijk, huwelijken. 1620—1725.

De Vuursche, doopen. 1663—1731.

De Vuursche, huwelijken. 1661—1729.

Waverveen, doopen. 1592—1697, 1730—1796.

Waverveen, huwelijken. 1623—1687, 1692—1794.

Westbroek, doopen. 1631—1736.

Westbroek, huwelijken. 1611—1633, 1640—1666, 1668—1698, 1700—1736.

Zeist, doopen. 1658—1681.

Zeist, huwelijken. 1659—1681.

Verder kunnen nog tot eene soortgelijke categorie gebracht worden:

1°. een doop- en huwelijksregister van Cothen, 1739—1811, resp. 1739—1788, opgenomen in een register van diaconie-rekeningen over 1740—1790;

2°. een huwelijksregister (van het gerecht?) van Odijk, 1699—1721, opgenomen in een register van inkomsten der kosterij. 1693.

3°. een doopregister van de Doopsgezinde gemeente te Utrecht, 1675—1680, opgenomen in een register van predikbeurten, avondmaalsbedieningen enz. over 1663—1676, en

4°. een doop- en huwelijksregister van 't Waal en Honswijk, 1656—1695, resp. 1656—1698, opgenomen in een register van diaconie-rekeningen over 1656—1696.

Het zou zeker gewenscht zijn, dat al de genoemde registers alsnog aan de burgerlijke gemeenten werden afgegeven. Voor de sub II evenwel en de sub III genoemde zou tegen mogelijke afgifte wellicht bezwaar bestaan; maar door het nemen van afschriften zou in die gevallen de burgerlijke gemeente zich kunnen helpen.

Ook is gebleken, dat in de Hervormde resp. Luthersche kerke-

raads-archieven en op de gemeente-secretarieën van de volgende plaatsen registers van doop- of huwelijk aanwezig zijn over dezelfde, hieronder opgegevene, jaren:

Ter Aa (gemeente Loenersloot), doop. 1722–1812.

NB. Het op de gemeente-secretarie te Loenersloot berustende doopregister van Ter Aa over deze jaren is waarschijnlijk een afschrift.

Abcoude (gemeente Abcoude—Proosdij en Aasdom), doop. 1782—1811.

Baambrugge (gemeente Abcoude—Baambrugge), doop. 1801—1812.

Baarn, doop. 1734—1810.

Baarn, huwelijk. 1734—1856.

De Bilt, doop. 1792—1812.

Blauwkapel (gemeente Maartensdijk), doop. 1730—1812.

Doorn, doop. 1802—1824.

Eemnes-binnendijks (gemeente Eemnes), doop. 1738—1811.

Eemnes-binnendijks (gemeente Eemnes), huwelijk. 1804—1811.

Eemnes-buitendijks (gemeente Eemnes), doop. 1801—1811.

IJselstein, doop. 1667–1811.

Jaarsveld, doop. 1792—1812.

Jutphaas, doop. 1745—1811.

NB. Het op de gemeente-secretarie berustende doopregister over deze jaren is een authentiek afschrift.

Kockengen, doop. 1801—1812.

Leusden, doop. 1789—1809.

Loenen, doop. 1742—1811.

Lopik, doop. 1796—1811.

Lopik, huwelijk. 1795—1811.

Lopiker- en Jaarsvelderkapel (gemeente Lopik), doop. 1797—1811.

Maarssen, doop. 1708—1731.

Maarssen, huwelijk. 1708—1731.

Maartensdijk, doop. 1797—1811.

Maartensdijk, huwelijk. 1797—1811.

De Meern en Oudenrijn (gemeente Vleuten), doop. 1800—1811.

De Meern en Oudenrijn (gemeente Vleuten), huwelijk. 1803—1811.

Mijdrecht, doop. 1801—1811.

Montfoort, huwelijk. 1734—1739.

Nieuw Loosdrecht (gemeente Loosdrecht), doop. 1719—1739, 1792—1811.

Nieuw Loosdrecht (gemeente Loosdrecht), huwelijk. 1792—1811.

Nigtevecht, doop. 1731—1749.

Nigtevecht, huwelijk. 1731—1749.

Oud Loosdrecht (gemeente Loosdrecht), doop. 1729—1747.

Schalkwijk, doop. 1744—1811.

Soest, doop. 1734—1812.

Soest, huwelijk. 1734—1795.

Utrecht (Luthersche gemeente), doop. 1738—1811.

Utrecht (Luthersche gemeente), huwelijk. 1761—1811.

Vreeland, doop. 1731—1811.

Vreeland, huwelijk. 1746—1809.

Vreeswijk, doop. 1725—1811.

De Vuursche (gemeente Baarn), doop. 1732—1797.

De Vuursche (gemeente Baarn), huwelijk. 1732—1809.

Waverveen (gemeente Vinkeveen en Waverveen), doop. 1780—1811.

NB. Het op de gemeente-secretarie berustende doopregister over deze jaren is een afschrift.

Westbroek, doop. 1737—1811.

Westbroek, huwelijk. 1737—1811.

Wilnis, doop. 1806—1811.

Wilnis, huwelijk. 1806—1811.

Zeist, doop. 1785—1823.

Zuilen, doop. 1791—1811.

Zuilen, huwelijk. 1752—1810.

Hieronder komen niet voor registers, vermeld in de hierboven genoemde drie categorieën, zoodat de aanwezigheid dezer registers de noodzakelijkheid tot het aanvullen der archieven van den Burgerlijken Stand niet vermindert.

Ten slotte verdient nog de aandacht er op gevestigd te worden, dat in het archief van den kerkeraad te Bunschoten werden aangetroffen eenige fragmenten van het protocol van het gerecht, loopende over 1662/3, 1665/6, 1669/70, 1679/80 en 1694, — in eene op het koor van de kerk te Eemnes-buitendijks geplaatste kist (behalve tal van rekeningen, door voogden van minderjarigen afgelegd en door het gerecht afgesloten, uitzettingscedullen van het logies-, het gemaal- en familiegeld, rekeningen van armmeesters, door het gerecht afgesloten, e. a. stukken, behoorende tot het archief der burgerlijke gemeente): minuten van transporten en plechten benevens procuratiën, voor het gerecht gepasseerd (18e eeuw), — in het archief van den kerkeraad te Kamerik: een „Register van actens van aestimatiën, testamenten en andere actens, voor schout en gerecht van Camerik en de Houdijken gepasseert", over 1758—1801; — en in dat van de kerkvoogdij te Odijk een protocol van het gerecht („Register toucherende het gerechte van Odijck, beghinnende 1566, by my secretaris enz.") over 1566—1590, en een dergelijk protocol over 1655—1727.

Aan het verzoek om deze stukken, die blijkbaar tot de oude rechterlijke archieven behooren, aan het Rijksarchief alhier af te staan, is door den kerkeraad van Bunschoten voldaan. De voorzitter van den kerkeraad te Kamerik berichtte, dat hierover het advies der classis moest worden ingewonnen (1); terwijl de kerkvoogden van Odijk melden, nog geene beslissing genomen te hebben om tot afgifte over te gaan, en van den predikant van Eemnes-buitendijks op mijn aanvraag nog geen antwoord werd ontvangen.

De Rijksarchivaris in Utrecht,
S. MULLER FZ.

Utrecht, 12 Februari 1902.

(1) Na het inzenden van dit verslag is het aangevraagde register van den kerkeraad van Kamerik ontvangen.

OVERZICHT

VAN DEN

INHOUD VAN DE OUDE KERKELIJKE ARCHIEVEN IN UTRECHT.

I. Hervormd Kerkgenootschap.

1. *Provinciaal Kerkbestuur.*

De secretaris van dit bestuur berichtte, „dat hij zich niet bevoegd acht toegang te verleenen" tot het archief, maar bereid is het „verzoek te onderwerpen aan het Provinciaal Kerkbestuur, dat in het begin van Mei samenkomt" (1).

NB. Een «index» van den inhoud van het oude archief is opgenomen in den «Catalogus van het Oud Synodaal archief, bewerkt door H. Q. Janssen. Met de indices der oude provinciale kerkelijke archieven», ('s-Gravenhage 1878) blz. 145 vlg.

2. *Classis Amersfoort.*

Het archief der classis Amersfoort wordt bewaard in de kerkekamer der St. Joriskerk in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog, doch niet gevrijwaard tegen brandgevaar. De stukken zijn uitstekend geconserveerd en met veel zorg geordend en gecatalogiseerd door den vroegeren scriba, Ds. J. J. Bos, emeritus-predikant te Amersfoort.

Acta van de classis Amersfoort. 1632 vlg.

Acta van de provinciale synode van Utrecht. 1618—1810. (Afschrift.) Met repertorium over de jaren 1619—1667.

(1) Later werd van het Provinciaal Kerkbestuur bericht ontvangen, dat «wij geen vrijmoedigheid hebben gevonden U inzage in ons archief te verleenen».

Acta van de classis Utrecht. 1619 vlg. (Afschrift.)

Acta van de classis Rhenen—Wijk. 1619—1815. (Afschrift.)

„Wetten, resolutiën en usantiën van de Eerw. classis van Amersfoort, vergadert en zamengestelt in den jaere 1744 door A. W. K. Voet, predikant te Ankeveen, en eenparig goedgekeurd en gearresteert den 4 November deszelven jaers."

Register, bevattende stukken betreffende beroepen van predikanten. c. 1640—1814.

Register, bevattende rapporten en aanteekeningen betreffende de gedane kerkvisitatiën. 1660—1689, 1790—1795, 1805—1815.

Rekeningen van den quaestor. 1650—1699, 1702 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Eenige bundels losse stukken betreffende kerkelijke procedures, geschillen over collatierechten, combinatiën van gemeenten, requesten van de classis aan de Staten. 17e en 18e eeuw.

3. *Classis Utrecht.*

De scriba van het classicaal bestuur van Utrecht berichtte, „dat er volgens het gevoelen van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde kerk geen termen bestaan, om onze archieven aan het onderzoek van rijksambtenaren te onderwerpen".

4. *Classis Wijk bij Duurstede.*

Het archief der classis Wijk bij Duurstede wordt bewaard in de kerkekamer te Wijk bij Duurstede. De bewaarplaats is vochtig. De stukken vertoonen daarvan sporen.

Acta van de classis Rhenen—Wijk bij Duurstede. 1619 vlg

Acta van de provinciale synode van Utrecht. 1618—1810. (Afschrift.)

Acta van de classis Utrecht. 1619—1764. (Afschrift.)

Acta van de classis Amersfoort. 1619—1764. (Afschrift.)

„Instrumentboek der beroepingen van de classis van Rheenen ende Wijck." 1712—1815.

Register van de testimonia examinis, afgegeven aan de door de classis geëxamineerde candidaten tot den H. dienst. 1724—1814.

Rekeningen van den quaestor. 1746 vlg.

5. *Ter Aa.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in een gesloten kist ten huize van een der kerkeraadsleden. De stukken zijn door den vorigen predikant vrij goed geordend, doch hebben veel geleden van de vocht.

Acta van den kerkeraad. 1674—1691 (hierin ook: Doopregister. 1674—1721; Lidmatenregister. 1674—1690; Huwelijksregister. 1674—1694), 1722—1745 (hierin ook: Doopregister. 1722—1745; Lidmatenregister. 1722—1749; Huwelijksregister. 1722—1791), 1746—1790 (hierin ook: Doopregister. 1746—1791; Lidmatenregister. 1752, 1764, 1790), 1791 vlg.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Stukken betreffende uitgebrachte beroepen. 17e en 18e eeuw.

Doopregister. 1612—1672 (hierin ook: Lidmatenregister. 1674—1675), 1792 vlg.

Huwelijksregister. 1610—1672.

Diaconierekeningen. 1730 vlg. Met eenige acquitten. 19e eeuw.

Overdrachtsacte van een obligatie aan de diaconie. 1760.

Volgens mondelinge mededeeling van den consulent bezit de kerkvoogdij geen oud-archief.

6. *Abcoude.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1659 vlg.

Doopregister. 1782—1811, 1812 vlg.

Diaconierekeningen. 1738 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in een gesloten kist in het koor der kerk. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1804 vlg. Met eenige acquitten.

Register van de eigenaars der graven. c. 1820.

Losse stukken, waaronder: ingekomen brieven, reglementen, bestekken van reparatiën aan het kerkgebouw enz. 19e eeuw.

7. *Amerongen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard gedeeltelijk in een gesloten kast in de kerk, gedeeltelijk in een gesloten kast in de kerkekamer. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1642—1654 (hierin ook: Doop- en huwelijksregister. 1642—1654; Lidmatenregister. 1642—1653), 1654—1712 (hierin ook: Lidmatenregister. 1654—1710), 1736 vlg.

Diaconierekeningen. 1646—1658, 1688 vlg. Met eenige acquitten. 19e eeuw.

Manuaal van de ontvangen interessen van door de diaconie uitgeleende kapitalen. c. 1750—c. 1800.

Eigendomsbewijzen van bezittingen. 17e eeuw vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den president-kerkvoogd in een gesloten kast. De stukken zijn uitstekend geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1578—1824 (verscheidene jaren ontbreken). Met vele acquitten. 17e, 18e en 19e eeuw.

Verpachtingsvoorwaarden van tienden en bezittingen der kerk. 1621—1809.

8. *Amersfoort.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer der St. Joriskerk in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog, doch volstrekt niet brandvrij, daar deze kamer tusschen particuliere huizen is ingebouwd. Plannen zijn in overweging, om een veiliger bewaarplaats in te richten in de kerk. De stukken zijn, met uitzondering van een paar registers, goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1630—1653, 1681 vlg.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doopregister. 1767—1795, 1795 vlg.

Lidmatenregister. 1619—1672, 1680 vlg.

Huwelijksregister. 1627—1669, 1767—1795, 1795—1799.

„Wetten en gebruyken in de kerkeraad van Amersfoort, uyt de retroacta van 1700—1745 bijeengebragt door Ds. J. H. Bachiene en nader aangevuld tot 1779 door A. Rutgers, V. D. M. tot Amersfoort".

Rekeningen van den rentmeester van het „collegie van gecomteerden tot de finantieele belangen der Hervormde gemeente te Amersfoort", aan den kerkeraad gedaan. 1810—1823.

Diaconierekeningen. 1610—1616.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer der St. Joriskerk in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog, doch volstrekt niet brandvrij. De stukken zijn goed geconserveerd.

Resolutiën van het „collegie van St. Joriskerck". 1636—1733, 1735 vlg.

Rekeningen van den rentmeester der St. Joriskerk. 1636—1696 (eenige jaren ontbreken), 1700—1789, 1793 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Lappen van deze rekeningen. 1677, 1684, 1685, 1690, 1698, 1701 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Register van de eigenaars der graven in de St. Joriskerk. 1609, 1650—c. 1792, 1802 vlg.

„Notulen van hetgeen bij heeren regenten van de L. Vrouwecapel binnen Amersfoort is verhandeld". 1805 vlg.

Lijst van uitgangen, verschuldigd aan de L. Vrouwekapel. 1823.

NB. Het archief van de opgeheven Waalsche kerk (1687—1710) is door mij niet gevonden.

9. *Austerlitz.*

Deze gemeente dagteekent, volgens bericht van den predikant, eerst van 1861. Te voren ressorteerden de parochianen onder die van Zeist.

10. *Baambrugge.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1640—1720, 1721—1734 (opgenomen in het met 1736 beginnende deel der diaconierekeningen). 1735 vlg.

Doopregister. 1801 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1812 vlg.).

Lidmatenregister. 1729 vlg.

Diaconierekeningen. 1736—1802 (hierin ook: Acta van den kerkeraad. 1721—1734), 1803 vlg. Met eenige acquitten. 19e eeuw.

Manuaal van aan de diaconie behoorende obligatiën ten laste der provincie. 18e eeuw.

Huurcedullen en overdrachtsacten van bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Volgens mondelinge mededeeling van den president-kerkvoogd is het oud-archief der kerkvoogdij door bewaring in een vochtige kluis geheel teloorgegaan.

11. *Baarn en Eembrugge.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1699—1790 (hierin ook: Lidmatenregister. 1698—1791), 1796 vlg.

Doopregister. 1734 vlg.

Lidmatenregister. c. 1750—c. 1800, 1812 vlg.

Huwelijksregister. 1731 vlg.

Diaconierekeningen. 1732—1809. Met eenige acquitten. 19e eeuw.

Ligger van de bezittingen. 1735 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1780—c. 1800).

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1796—1807. Met eenige acquitten. 19e eeuw.

12. *Benschop.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd en door den tegenwoordigen predikant vrij goed geordend.

Acta van den kerkeraad. 1646—1735 (hierin ook: Lidmatenregister. 1645), 1735 vlg.

Ingekomen en uitgegane stukken. 1811 vlg.

Doopregister. 1703 vlg. (voor zooveel betreft de jaren 1703—1777 afschrift van het bij de invoering van den Burgerlijken Stand afgegeven origineel).

Lidmatenregister. 1777 vlg. (hierin ook: Ligger van aan de diaconie behoorende obligatiën. c. 1777 vlg.).

Huwelijksregister. 1650 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1801 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd en door den tegenwoordigen predikant vrij goed geordend (1).

Notulen van „kerkbestuurders" (een door de municipaliteit benoemde commissie voor het beheer der kerkelijke goederen). 1798—1801.

Kerkmeestersrekeningen. 1580 vlg. (verscheidene jaren ontbreken).

Register van overluiding der begravenen. 1666—1719.

13. *De Bilt.*

Het archief van den kerkeraad wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1729 vlg.

NB. In het Hervormd huwelijksregister over 1689—1814, dat ter secretarie wordt bewaard, zijn opgenomen kerkeraadsacta over 1689—1738.

Doopregister. 1792 vlg.

Lidmatenregister. 1758 vlg.

---

(1) In den loop van het jaar 1902 werd nog uit het (in het rijksarchief in bruikleen berustende) oud-archief der gemeente Benschop afgegeven:

Acquitten van de kerkerekeningen. 1603—1738 (verschillende jaren ontbreken).

Bestekken van reparatiën aan de kerk. 1677, 1679.

Bestekken van het maken van banken en verhoogen der graven. 17e en 18e eeuw,

en eenige losse papieren.

Het archief van de diaconie wordt bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd, doch niet vrij van motten.

Ingekomen stukken bij den kerkeraad betreffende armverzorging. 18e en 19e eeuw.

Diaconierekeningen. 1662—1685, 1694 1737, 1745 vlg.

Overdrachtsacten van landerijen en obligatiën, huurcedullen en stukken betreffende verkoop en aankoop van bezittingen en aan de diaconie gemaakte legaten. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een gesloten kast en een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1716 vlg. (hierin ook: Lijsten van de eigenaars der graven. c. 1720, 1735, 1760—c. 1819).

14. *Blauwkapel.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in een gesloten kist in de kerkekamer. De bewaarplaats is tamelijk droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1730 vlg.

Doopregister. 1640—1730 (hierin ook: Lidmatenregister. 1640—1728), 1730—1844 (hierin ook: Lidmatenregister. 1730—1845).

Huwelijksregister. 1814 vlg.

Diaconierekeningen. 1773 vlg.

Register van ontvangsten en uitgaven der diaconie. 1719—1732, 1775—1807.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in een gesloten kast in de kerkekamer. De bewaarplaats is tamelijk droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1800—1822 (hierin ook: Register van collecten voor de kerk. 1799—1822).

Register van ontvangsten en uitgaven der kerkmeesters. 1807 vlg.

Stukken betreffende den aanleg der begraafplaats. c. 1811—1813.

15. *Breukelen.*

De kerkeraad berichtte, dat hij had besloten „om geen toegang te verleenen tot zijn archief, zoolang de plaats vacant is".

Volgens mondelinge mededeeling van den secretaris-kerkvoogd bezit de kerkvoogdij geen oud-archief.

16. *Bunnik en Vechten.*

De kerkeraad berichtte, „dat zijn archief in goede orde is en hij zelf daarvoor de noodige zorg draagt, weshalve hij het niet noodig oordeelt dat de heer chartermeester overkome."

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd en vrij goed geordend.

Kerkmeestersrekeningen. 1740—1756, 1766. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

17. *Bunschoten.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkvoogdij worden bewaard in de kerkekamer in een paar gesloten kasten en twee gesloten kisten. De bewaarplaats is vrij vochtig. De stukken vertoonen daarvan de sporen.

Acta van den kerkeraad. 1692 vlg.

Doop-, lidmaten- en huwelijksregister. 1812 vlg.

NB. In het kerkeraads-archief ontdekte ik eenige protocollen van het gerecht. 1662/3, 1665/6, 1669/70, 1679/80 en 1694.

Diaconierekeningen. 1685 vlg.

Ligger van de aan de diaconie behoorende obligatiën en bezittingen. c. 1800 vlg.

Register van verpachting der eigendommen. c. 1750 vlg.

Kerkmeestersrekeningen. 1751 vlg.

Register van verpachting der eigendommen. c. 1800.

18. *Cothen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Doopregister. 1641—1738 (hierin ook: Huwelijksregister. 1641—1739), 1739—1811 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1750—1780: Huwelijksregister. 1739—1788, en: Diaconierekeningen. 1740—1790,) 1789 vlg.

Lidmatenregister. 1641—c. 1737 (hierin ook: Aanteekening van ontvangsten en uitgaven der diaconie. 1647—1683, 1726—1738), 1790 vlg.

Huwelijksregister. 1790 vlg.

Diaconierekeningen. 1802 vlg.

Obligatiën ten behoeve der diaconie, overdrachtsacten en andere stukken betreffende de eigendommen. 18e en 19e eeuw.

De kerkvoogdij bezit geen oud archief.

19. *Doorn.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd, doch niet vrij van motten.

Acta van den kerkeraad. 1674—1686, 1741 vlg.

Lidmatenregister. 1674—1774, 1802 vlg.

„Memoriaal" van de besluiten der diakenen. 1773 vlg.

Diaconierekeningen. 1671 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Huurcedullen en koopacten van eigendommen, stukken betreffende aan de diaconie gemaakte legaten. 18e en 19e eeuw.

Volgens mondelinge mededeeling van den administreerenden kerkvoogd bezit de kerkvoogdij geen oud archief.

20. *Driebergen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kast en in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1734 vlg.

Lidmatenregister. 1674 vlg.

Huwelijksregister. 1674 vlg.

Diaconierekeningen. 1739 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn uitstekend geconserveerd.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

21. *Eemnes-binnendijks.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1779 vlg. (hierin ook: Doopregister 1798 vlg.; Lidmatenregister. 1803 vlg.; Huwelijksregister, 1804 vlg.).

Doopregister. 1813 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1814 vlg.).

De diaconie bezit geen oud archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1733—1809 (vele jaren ontbreken).

Ligger van de bezittingen. c. 1800.

22. *Eemnes-buitendijks.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1703—1810 (die over 1794—1808 ontbreken; hierin ook: Doopregister. 1731—1802; Lidmatenregister. 1748—1807; Huwelijksregister. 1731—1800), 1810 vlg.

Ingekomen stukken. 1813 vlg.

Doopregister. 1801 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1801 vlg.),

Lidmatenregister. 1810 vlg.

Diaconierekeningen. 1807 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1812 vlg.

Manuaal van verhuurde landerijen. 1767—1810.

In deze kist bevinden zich ook de volgende stukken, behoorende tot het archief der kerkvoogdij.

Kerkmeestersrekeningen. 1750—1809 (enkele jaren ontbreken).

Stukken betreffende de verdeeling der kerkelijke gebouwen ingevolge de additioneele artikelen der Staatsregeling van 1798.

Stukken betreffende de aanstellingen van den schoolmeester en de reparatiën aan de kerk. 18e eeuw.

NB. Het overige gedeelte van het kerkvoogdij-archief berust bij den president-kerkvoogd, die mij echter den toegang heeft geweigerd.

NB. In het koor der kerk vond ik in een kist: tal van rekeningen, door voogden van minderjarigen afgelegd en door het gerecht afgesloten; uitzettingscedullen van logies-, gemaal- en familiegeld; rekeningen van armmeesters, afgesloten door het gerecht; minuten van transporten en plechten; procuratiën, voor het gerecht gepasseerd; alles van de 18e eeuw.

23. *Elst.*

Deze gemeente dagteekent, volgens bericht van den consulent, eerst van 1819. Te voren ressorteerden de parochianen onder de gemeente Renen.

24. *Harmelen.*

De kerkeraad berichtte, dat hij „van oordeel was, dat ik maar wachten moest totdat de eigen (tijdelijk wegens ziekte non-actieve) predikant terugkomt”.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1638 vlg. (enkele jaren ontbreken).

25. *Hoogland.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in twee gesloten kisten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Doopregister. 1760 vlg.

Lidmatenregister. c. 1800 vlg.

Huwelijksregister. 1767 vlg.

Diaconierekeningen. 1811 vlg.

Eigendomsbewijzen. c. 1750 vlg.

De kerkvoogdij bezit geen oud archief.

26. *Houten.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken vertoonen daarvan sporen.

Acta van den kerkeraad. 1812 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1811 vlg.).

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doopregister. 1786 vlg. (in het over 1795—1823 loopende deel ook: Huwelijksregister. 1795—1811).

Lidmatenregister. c. 1775—1809.

Huwelijksregister. 1804 vlg.

Diaconierekeningen. 1680 vlg. Met eenige acquitten. 18e eeuw.

Overdrachtsacten van obligatiën aan de diaconie, huur- en koopcedullen. 18e eeuw.

Volgens mondelinge mededeeling van den administreerenden kerkvoogd bezit de kerkvoogdij geen oud archief.

27. *IJselstein.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkvoogdij worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is uiterst vochtig. Sommige stukken hebben daardoor zooveel geleden, dat zij met schimmel bedekt en niet aan te raken zijn zonder beschadigd te worden. Voorziening is dringend noodig.

Acta van den kerkeraad. 1578—1604, 1623—1727, 1731 vlg.

Doopregister. 1639 vlg.

Lidmatenregister. 1757—1763.

Diaconierekeningen. 1646 vlg. (verscheidene jaren ontbreken).

Kerkmeestersrekeningen. 1773—1776, 1813 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Register van de eigenaars der graven. c. 1660—c. 1820.

28. *Jaarsveld.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een paar gesloten kisten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1675—1738 (hierin ook: Lidmatenregister. 1675—1738), 1787 vlg.

Doopregister. 1792 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1793 vlg.).

Huwelijksregister. 1619—1705 (hierin ook: Lidmatenregister. 1620—1650).

Diaconierekeningen. 1705—1766.

Manuaal van ontvangsten en uitgaven. 1786—1788.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1820 vlg.

29. *Jutphaas.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een gesloten kist. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken hebben daardoor nog al geleden.

Acta van den kerkeraad. 1623 vlg. (in het over 1623—1727 loopende deel ook: Doopregister. 1624—1727; Lidmatenregister. 1623—1726, en: Huwelijksregister. 1624—1727).

Ingekomen stukken. 1814 vlg.

Doopregister. 1796 vlg.

Diaconierekeningen. 1688 vlg.

Het archief der kerkvoogdij is in 1885 tegelijk met de woning van den administreerenden kerkvoogd verbrand.

30. *Kamerik.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1725 vlg. (hierin ook: Lijst van kerkeraadsleden. 1700 vlg., en: Lidmatenregister. 1725 vlg.)

Ingekomen stukken. 1814 vlg.

NB. In het archief van den kerkeraad vond ik een «Register van actens van aestimatiën, testamenten en andere actens voor schout en gerecht van Camerik en de Houdijken gepasseert». 1758—1801.

Diaconierekeningen. 1784 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1772 vlg.

Ligger van de bezittingen. c. 1815.

Huurcedullen, contracten betreffende de bezittingen, stukken betreffende aan de diaconie gemaakte legaten. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1798 vlg.

31. *Kockengen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is uiterst vochtig, zoodat de stukken veel geleden hebben en sommige bij de minste aanraking worden beschadigd. Voorziening is dringend noodig.

Acta van den kerkeraad. 1674—1704 (hierin ook: Lidmatenregister. 1675—1706, en: Aanteekeningen betreffende de uitbestede bedeelden der diaconie. 1682—1688), 1709—1759 (hierin ook: Lidmatenregister over genoemde jaren), 1760 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1761 vlg.).

Doopregister. 1801 vlg.

Lidmatenregister. c. 1800 vlg.

Diaconierekeningen. 1668, 1676—1692, 1703—1722, 1739 vlg.

Manuaal van ontvangsten. 1673—1762.

Manuaal van uitgaven. 1675—1748, 1789 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1766 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is uiterst vochtig. De stukken hebben daardoor geleden.

Kerkmeestersrekeningen. 1811 vlg.

Huurcedullen, eigendomsbewijzen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Ligger van de aan de kerk behoorende obligatiën. 18e eeuw.

32. *Leersum.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd en door den laatsten predikant vrij goed geordend.

Acta van den kerkeraad. 1747 vlg.

Doopregister. 1699—1730 (hierin ook: Huwelijksregister. 1699—1730, en: Lidmatenregister. 1700—c. 1730), 1807 vlg.

Lidmatenregister. 1766 vlg.

Huwelijksregister. 1804 vlg.

De diaconie bezit geen oud archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1812 vlg.

33. *Leusden.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Doopregister. 1789 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1813 vlg.)

Lidmatenregister. c. 1815 vlg.

Diaconierekeningen. 1713 vlg.

De kerkvoogdij bezit geen oud archief.

34. *Linschoten.*

De kerkeraad berichtte, dat hij „beslist geweigerd heeft inzage te geven" van zijn archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer. De bewaarplaats is zeer vochtig. De stukken vertoonen daarvan sporen.

Kerkmeestersrekeningen. 1620, 1622, 1660 vlg. (enkele jaren ontbreken). Met eenige acquitten. 18de eeuw.

Lijsten van de eigenaars der graven. 1729, 1758, 1784.

35. *Loenen.*

Het archief van den kerkeraad wordt bewaard ten huize van den predikant in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd; alleen het oudste actaboek heeft zeer veel geleden van de vocht.

Acta van den kerkeraad. 1707—1746 (enkele bladen ontbreken; hierin ook: Doopregister. 1609—1741; Lidmatenregister. 1674—1747, en: Huwelijksregister. 1674—1759), 1747 vlg.

Ingekomen stukken. 1800 vlg.

Doopregister. 1742 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1748 vlg.).

Huwelijksregister. 1785 vlg.

Het archief van de diaconie wordt bewaard in de kerk. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Diaconierekeningen. 1633, 1640—1729, 1731, 1732, 1735, 1736, 1749—1751, 1801 vlg.

Overdrachtsacten van eigendommen, obligatiën, stukken betreffende aan de diaconie gemaakte legaten. 17de en 18de eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerk in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd en vrij goed geordend.

Kerkmeestersrekeningen. 1714 – 1800 (vele jaren ontbreken).

Register van huurcedullen. c. 1800 vlg.

Koopacten en huurcedullen. 17de en 18de eeuw.

Manuaal van de ontvangst van de uitgangen. 1797—1816, 1821 vlg.

Lijsten van verhuurde zitplaatsen. 1797 vlg. (vele jaren ontbreken).

Lijsten van hetgeen de kerkmeesters ontvangen hebben wegens het begraven en overluiden der overledenen. 1798—1799, 1807 vlg.

36. *Lopik en Kabauw.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een gesloten kist. De bewaarplaats is vrij vochtig. De stukken vertoonen daarvan sporen.

Acta van den kerkeraad. 1620 vlg.

Doopregister. 1620—1681 (hierin ook: Lidmatenregister. 1645—c. 1677, en: Huwelijksregister. 1617—1681), 1796 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1795 vlg.).

Lidmatenregister. c. 1764—c. 1815.

Diaconierekeningen. 1738 vlg.

Register van collecten voor diaconie en kerk. 1724—1749, 1784—1814.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den koster in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1613—1710, 1718—1749, 1800—1815, 1817 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Manuaal van de kerkmeesters. 1724—1750.

Register van de eigenaars der graven. c. 1791 vlg.

Register van de ontvangst van het aan de kerk betaalde begrafenisrecht. 1817 vlg.

37. *Lopiker- en Jaarsvelderkapel.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1641—1763 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1620—c. 1794, en: Huwelijksregister. 1623—1743), 1764 vlg.

Ingekomen stukken. 1809 vlg.

Doopregister. 1760—1811 (afschrift), 1797 vlg.

Diaconierekeningen. 1737 vlg.

Stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1705 vlg.

Register van collecten voor de kerk. 1773 vlg.

Register van uitgangen en landpachten. 1768 vlg.

Register van de ontvangst van het aan de kerk betaalde begrafenisrecht. 1804 vlg.

Stukken betreffende de bezittingen, reparatiën aan de kerk enz. 18e en 19e eeuw.

„Lijst der te Lopikercapel begraven lijken, gecopieerd naar het oude doodboek van Lopikercapel” (den 12 October 1811). 1756—1804.

38. *Maarssen en Maarsseveen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1655 vlg.

Doopregister. 1620—1655 (hierin ook: Lidmatenregister. 1634—1651, en: Huwelijksregister. 1620—1655), 1655—1677 (hierin ook: Lidmaten- en huwelijksregister. 1655—1677), 1675—1685 (hierin ook: Lidmatenregister. 1676—1680, en: Huwelijksregister. 1675—1684), 1689—1731 (hierin ook: Huwelijksregister. 1689—1713, 1730—1731), 1731 vlg.

Lidmatenregister. 1711 vlg.

Diaconierekeningen. 1771 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1681—1727.

Stukken betreffende bezittingen der diaconie. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken hebben nog al geleden van de vocht. De acquitten, behoorende bij de kerkmeestersrekeningen, zijn geborgen in een gesloten kist in het stovenhok der kerk.

Resolutiën van kerkmeesters. 1652—1655 (hierin ook: Register van de eigenaars der graven. c. 1650), 1690—1746, 1811 vlg.

Resolutiën van kerkmeesters betreffende de verhuring der zitplaatsen. 1678—1723.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Kerkmeestersrekeningen. 1620—1760. Met acquitten. 17e en 18e eeuw.

Begrootingen. 1664—1746, 1772 vlg.

Register van collecten voor de kerk. 1664—1746, 1772 vlg.

Register van de ontvangst van het aan de kerk betaalde begrafenisrecht. 1708—1744, 1740—1751, 1812 vlg.

Register van de eigenaars der graven. 1739 vlg.

Overdrachtsacten van obligatiën aan de kerk, stukken betreffende uitgift in erfpacht van bezittingen en aan de kerk gemaakte legaten. 18e en 19e eeuw.

39. *Maartensdijk.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Doopregister. 1797 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1797 vlg.

Diaconierekeningen. 1698—1761, 1788 vlg.

Volgens mondelinge mededeeling van den predikant bezit de kerkvoogdij geen oud-archief.

40. *De Meern en Ouderijn.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is zeer vochtig. Daardoor hebben de stukken veel geleden, die bovendien wemelen van motten. De toestand eischt dringend voorziening.

Acta van den kerkeraad. 1704—1746 (hierin ook: Lidmatenregister. 1705 vlg.), 1747 vlg.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doopregister. 1644—1705 (hierin ook: Huwelijksregister. 1645—1704), 1800 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1803 vlg.).

Diaconierekeningen. 1760 vlg.

Koopcedullen, overdrachtsacten en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De stukken hebben minder geleden van de vocht dan die van de kerkeraads- en diaconie-archieven.

Kerkmeestersrekeningen. 1795 vlg.

41. *Mijdrecht.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1796 vlg.

Doopregister. 1643—1690 (hierin ook: Huwelijksregister. 1642—1697), 1796—1818, 1801 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1801 vlg.).

Lidmatenregister. c. 1755 vlg.

Diaconierekeningen. 1648—1742, 1758 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1760—1808.

Register van bedeelden. 1774 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast.

NB. Hoewel door den predikant van mijn verzoek om inzage in kennis gesteld, hebben de kerkvoogden zich niet bereid getoond mij die te verschaffen.

42. *Montfoort.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een brandkast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1653—1684, 1698—1799, 1801 vlg.

Doopregister. 1637—1698, 1699—1799 (afschrift), 1800 vlg. (over de jaren 1800—1812 afschrift van het in 1812 afgegeven origineel).

Huwelijksregister. 1619—1698 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1625—1682), 1700—1739 (hierin ook: Lidmatenregister. 1698 —c. 1740).

Lidmatenregister. c. 1740 vlg.

Diaconierekeningen. 1646—1674 (vele jaren ontbreken), 1680—1736 (vele jaren ontbreken), 1738 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1782 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Resolutiën van de kerkmeesters. 1798 vlg.

Rekeningen van de „commissie tot het daarstellen van financiëele middelen ter instandhouding van den openbaren godsdienst", resp. kerkmeesters. 1798 vlg.

NB. Het archief van de opgeheven Waalsche kerk berust, voor zooveel bewaard gebleven, in de Bibliothèque Wallonne te Leiden (2e Supplement-catalogus blz. 26).

43. *Neder Langbroek.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog, doch de stukken worden nog al beschadigd door motten.

Acta van den kerkeraad. 1640 vlg.

Diaconierekeningen. 1655—1775 (enkele jaren ontbreken), 1787 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Register van collecten voor de diaconie. 1816.

Journaal van uitgaven. 1816.

Koop-, huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen. 17e, 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd in twee gesloten kistjes. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Liggers van de bezittingen. 1790, 1798.

Stukken betreffende de verhuring van eigendommen. 18e en 19e eeuw.

44. *Nieuw Loosdrecht.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in een gesloten kast in de pastorie. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn uitstekend geconserveerd en door den tegenwoordigen predikant vrij goed geordend.

Acta van den kerkeraad. 1700 vlg. (in het eerste deel ook: Lidmatenregister. 1700 vlg.).

Doopregister. 1646—1702 (hierin ook: Register van de eigenaars der graven. 1645), 1703—1739, 1792 vlg.

Lidmatenregister. 1782 vlg.

Huwelijksregister. 1792 vlg.

De diaconie bezit geen oud archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerk in een gesloten kist. De stukken hebben veel geleden van de vocht. Voorziening is dringend noodig.

Kerkmeestersrekeningen. 1727—1781, 1784 vlg. Met eenige acquitten.

Stukken betreffende het recht op de zitplaatsen. c. 1720—1740.

Overdrachtsacten van bezittingen. 18e eeuw.

Ordonnantiën op het begraven. 1676, 1677.

Extract-resolutie van het gemeentebestuur betreffende het onderhoud van den toren. 1805.

45. *Nigtevecht.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkvoogdij worden bewaard in de pastorie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1655—1727 (hierin ook: Doopregister. 1667—1727; Lidmatenregister. 1653—1689, en: Huwelijksregister. 1667—1728), 1728 vlg. (hierin ook: Doop-, lidmaten- en huwelijksregister. 1728—1749).

Doopregister. 1655—1672 (hierin ook: Huwelijksregister. 1654—1666).

Lidmatenregister. 1754 vlg.

Diaconierekeningen. 1663 vlg. Met eenige acquitten.

Huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Kerkmeestersrekeningen. 1663 vlg.

46. *Odijk.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is tamelijk droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Doopregister. 1742 vlg. (het over 1742—1817 loopende gedeelte is een afschrift).

Diaconierekeningen. 1694 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Koopacten, erfpachtcedullen, obligatiën en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is tamelijk droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1627—1708, 1713—1767 (hierin ook: Register van de eigenaars der graven. 1710—1767), 1768 vlg.

Register van de inkomsten der kosterij. 1693 (hierin ook: Huwelijksregister [van het gerecht?]. 1699—1721).

Manuaal van de inkomsten. c. 1715—c. 1789.

Koopacten, huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

NB. In het kerkvoogdij-archief ontdekte ik een protocol van het gerecht. 1566—1590 ("Register toucherende het gerechte van Odijck, beghinnende 1566 by my secretaris"), 1655—1727.

47. *Oud Loosdrecht.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kast, waarin ook kleederen van den predikant zijn geborgen. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1648 vlg.

Doopregister. 1729—1747.

Huwelijksregister. 1808 vlg.

Diaconierekeningen. 1782 vlg.

Weesmeestersrekeningen. 1723—1770, 1790—1809 (hierin ook: Resolutiën van den kerkeraad en de weesmeesters betreffende het diaconie- en armenweeshuis. 1790—1809).

Overdrachtsacten, eigendomsbewijzen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Volgens mondelinge mededeeling van den predikant en een der kerkvoogden bezit de kerkvoogdij geen oud-archief.

48. *Over Langbroek.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1722 vlg.

Doopregister. 1814 vlg.

Lidmatenregister. 1718 vlg.

Huwelijksregister. 1718 vlg.

Diaconierekeningen. 1665—1753.

De kerkvoogdij bezit geen oud-archief.

49. *Polsbroek.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in twee gesloten kisten. De bewaarplaats is vochtig. Sommige stukken hebben daardoor nog al geleden.

Acta van den kerkeraad. 1641—1660 (hierin ook: Doopregister. 1642—1661; Lidmatenregister. 1642—1659 en: Huwelijksregister. 1641—1661), 1662—1720 (hierin ook: Doopregister. 1661—1720; Lidmaten- en huwelijksregister. 1694—1720), 1721—1808 (hierin ook: Afschrift van het in 1812 afgegeven doopregister over 1721—1812; Doopregister. 1812 vlg., en: Lidmaten- en huwelijksregister. 1721 vlg.), 1809 vlg.

Doopregister. 1792 vlg. (hierin ook: Huwelijksregister. 1792 vlg.).

Diaconierekeningen. 1696 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is vochtig. Sommige stukken hebben daardoor nog al geleden.

Eenige acquitten, behoorende bij de kerkmeestersrekeningen. 18e eeuw.

50. *Renswoude.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in de gesloten boekenkast van den predikant en in een gesloten kist. De bewaarplaats is zeer vochtig. De stukken hebben daardoor nog al geleden.

Acta van den kerkeraad. 1642—1722 (hierin ook: Doopregister. 1639—1713; Lidmatenregister. 1652—c. 1700; Huwelijksregister. 1639—1705; Diaconierekeningen. 1639—1642, 1657—1669; Kerkmeestersrekeningen. 1664—1666), 1726—1811 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1735—1812; Diaconierekeningen. 1722—1811), 1811 vlg. (hierin ook: Doopregister. 1811 vlg.; Lidmaten- en huwelijksregister. 1812 vlg.; Diaconierekeningen. 1812 vlg.).

Eigendomsbewijzen, huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen der diaconie. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij berust op den huize Renswoude onder den president-kerkvoogd, baron Taets van Amerongen, die bezwaar maakte mij inzage te verschaffen.

51. *Renen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard ten huize van een der predikanten in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1674 vlg.

Doopregister. 1812 vlg.

Lidmatenregister. 1654 vlg.

De diaconie bezit geen oud-archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1811 vlg.

NB. In het gemeente-archief bevinden zich kerkmeestersrekeningen van 1571—1809 (verscheidene jaren ontbreken).

Manualen van de kerkmeesters. 1812 vlg.

52. *Schalkwijk.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard, gedeeltelijk in een gesloten kast in de kerkekamer, gedeeltelijk in twee gesloten kistjes in de pastorie. De bewaarplaatsen zijn droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1710 vlg.

Doop-, lidmaten- en huwelijksregister. 1710—1755.

Doopregister. 1756 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1756—1791, en: Huwelijksregister. 1757 vlg.).

Diaconierekeningen. 1745 vlg.

Eigendomsbewijzen en andere stukken betreffende de bezittingen. 1692 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd.

Kerkmeestersrekeningen. 1821 vlg.

53. *Soest.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een brandkast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn, met uitzondering van de oudste diaconierekeningen, die veel geleden hebben van de vocht, goed geconserveerd en door den vroegeren predikant Ds. J. J. Bos vrij goed geordend.

Acta van den kerkeraad. 1738 vlg.

Doop- en huwelijksregister. 1731 vlg.

Lidmatenregister. 1736 vlg.

Diaconierekeningen. 1681 vlg.

Koop- en overdrachtsacten, huurcedullen, stukken betreffende aan de diaconie gemaakte legaten. 17e, 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van een der kerkvoogden in een brandkast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1796 vlg.

54. *Soesterberg.*

Deze gemeente dagteekent, volgens bericht van den laatsten predikant, eerst van 1859. Te voren ressorteerden de parochianen onder Soest.

55. *Tienhoven.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

NB. Het grootste gedeelte van het oud-archief is met nagenoeg het geheele dorp op 9 September 1812 verbrand.

Doopregister. 1811 vlg.

Lidmatenregister. c. 1816 vlg.

Diaconierekeningen. 1812 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1812 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd, die bij mijn bezoek afwezig was. Volgens mij naderhand door den predikant verstrekte, schriftelijke opgaaf bevat het:

Register der graven. 1765 vlg.

Memoriën van de begraven lijken. 1766 vlg.

56. *Utrecht.*

De kerkeraad berichtte, „dat hij geen termen heeft kunnen vinden om toe te staan zijn archief te onderzoeken" (1).

Het oud-archief der kerkvoogdij tot 1798 is in den loop van het jaar 1901 door de kerkvoogden in bruikleen afgestaan aan het archief der gemeente Utrecht (2).

De kerkeraad der Waalsche gemeente maakte bezwaar inzage te verleenen van het archief.

(1) Op het gemeente-archief van Utrecht berust eene korte lijst van het archief van den kerkeraad, volgens welke daarin aanwezig moeten zijn:

Acta van den kerkeraad. 1590 vlg.

Lidmatenboeken. 1579 vlg. (sedert 1619 compleet).

Register van gecensureerden. 1736 vlg.

Repertorium consistoriale. 1595—1800, 1806—1830.

Eene groote verzameling doopboeken van de vier parochiekerken, van den Dom, de Janskerk en de Catharijnekerk (het vroegste van 1612).

Eenige trouwboeken sedert 1729.

Deze doop- en trouwboeken zijn allen in duplo aanwezig in het archief van den Burgerlijken Stand van Utrecht.

(2) Dit zeer omvangrijke en zeer belangrijke archief is in den loop van 1902 zoover geordend, dat er een overzicht van genomen worden kan. Het bevat o. a.:

Rekeningen der Buurkerk. 1435 vlg. (niet geheel volledig).

Rekeningen der Jacobikerk. 1383 vlg. (niet geheel volledig).

Rekeningen der Nicolaikerk. 1427 vlg. (niet volledig).

Rekeningen der Geertekerk. 1530 vlg.

Rekeningen van de Memoriegoederen der Buurkerk. 1576 vlg. (niet volledig).

Rekeningen van den Armenpot van St. Jacob. 1560 vlg. (niet volledig).

Rekeningen van den Armenpot van St. Nicolaas. 1562 vlg. (niet volledig).

Rekeningen van den Armenpot van St. Geerte. 1538 vlg. (niet volledig).

Voorts nog eene verzameling van omstreeks 700 charters, beginnende met 1292, en verschillende cartularia van de 15e en 16e eeuwen.

In dit archief wordt verder nog bewaard:

het archief van het Karmelietenklooster, voornamelijk bestaande uit verschillende serieën rekeningen uit de 16e eeuw;

het archief van de Engelsche gemeente Utrecht, bevattende de resolutiën over 1657—1779, 1809—1838, en de rekeningen over 1760—1838.

57. *Veenendaal.*

Het archief van den kerkeraad wordt bewaard ten huize van een der predikanten in diens (niet gesloten) boekenkast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1705 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1705—1743).

Doopregister. 1812 vlg.

Huwelijksregister. 1815 vlg.

De diaconie bezit geen oud-archief.

Het oud-archief der kerkvoogdij berust in het archief van het Veenraadschap der Geldersche en Stichtsche Veenen te Veenendaal.

58. *Vinkeveen en Demmerik.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

NB. De tegenwoordige predikant heeft, toen hij hier in 1897 zijn dienstwerk aanvaardde, de kerkeraads- en diaconiearchieven, die «in treurigen toestand verkeerden, omdat veel werd gemist en zelfs geen kist ter bewaring der boeken en stukken aanwezig was», onder protest overgenomen.

Acta van den kerkeraad. 1775 vlg.

Doopregister. 1812 vlg.

Lidmatenregister. 1774 vlg.

De diaconie bezit geen oud-archief.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van een der kerkvoogden in een gesloten kast. De bewaarplaats schijnt tamelijk droog te wezen. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1804 vlg.

59. *Vleuten en De Haar.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd, eenige oude registers, die nog al van de vocht hebben geleden, uitgezonderd.

Acta van den kerkeraad. 1671—1711 (hierin ook: Lidmatenregister. 1671—1711), 1712—1760 (hierin ook: Lidmatenregister. 1727 vlg.), 1762 vlg.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doop- en huwelijksregister. 1712 vlg. (resp. over de jaren 1712—1820 en 1712—1818 afschrift; vóór in het met 1712 beginnende doopregister liggen eenige losse bladen, waarop aanteekening van gedoopten in 1671—1711).

Diaconierekeningen. 1720 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1686 vlg.

Liggers van de bezittingen. 1671, c. 1800.

Koop- en overdrachtsacten en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een afzonderlijke afdeeling van dezelfde kist, waarin de archieven van den kerkeraad en de diaconie zijn geborgen. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1805 vlg.

Kasboek van den administreerenden kerkvoogd. 1806—1816.

Register van collecten voor de kerk. 1781—1820.

Register van de eigenaars der graven. 1736, 1797.

60. *Vreeland.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in drie gesloten kisten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1620—1658 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1618—1665, 1682—1746, en: Huwelijksregister. 1618—1746), 1736 vlg.

Doopregister. 1731 vlg.

Huwelijksregister. 1746 vlg. (hierin ook: Lidmaten-register. 1749 vlg.).

Lijst van predikanten. 1618—1825.

Diaconierekeningen. 1702 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Journaal van ontvangsten. 1725—1782.

Koopacten, huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van een der kerkvoogden in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1746—1773, 1820 vlg. (hierin ook: Resolutiën van de kerkmeesters. 1805 vlg., en: Afschriften van uitgegane brieven. 1805 vlg.).

Register van de eigenaars der graven en van de daarin bijgezette lijken. 1780 vlg.

61. *Vreeswijk.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1620—1655 (hierin ook: Doopregister. 1620—1676; Huwelijksregister. 1620—1680), 1655—1746 (hierin ook: Doopregister. 1680—1725; Lidmatenregister. 1662—1746, en: Huwelijksregister. 1680—1725), 1746 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. 1760—1794).

Doopregister. 1725 vlg.

Diaconierekeningen. 1766 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Resolutiën van de kerkmeesters. 1747 vlg.

Kerkmeestersrekeningen. 1643—1699 (eenige jaren ontbreken), 1787 vlg.

62. *De Vuursche.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een paar gesloten kisten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn, met uitzondering van het oudste actaboek, waarvan de bladen zijn uitééngevallen, goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1660—1703 (hierin ook : Doopregister. 1663—1736 ; Lidmatenregister. 1658—1772, en : Huwelijksregister. 1661—1729), 1734 vlg. (in het over 1734—1823 loopende deel bevinden zich eenige historische aanteekeningen betreffende de stichting en geschiedenis der gemeente, van de hand van Ds. Molenaar, c. 1810).

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doop- en huwelijksregister. 1732 vlg.

Diaconierekeningen. 1659—1673 (hierin ook : Rekeningen van kerkmeesters. 1671—1710), 1710—1758, 1765 vlg.

De kerkvoogdij bezit geen oud-archief.

63. *'t Waal en Honswijk.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1755 vlg.

Doopregister. 1656—1695 (hieronder ook : Lidmatenregister. 1657—1676, 1695 ; Huwelijksregister. 1656—1698, en : Diaconierekeningen. 1656—1696), 1697—1774 (hierin ook : Lidmatenregister. 1697—1773, en: Huwelijksregister. 1697—1774), 1774 vlg. (hierin ook : Lidmatenregister. 1774 vlg. en : Huwelijksregister. 1774—1808).

Doopregister. 1714—1811.

Diaconierekeningen. 1656—1696 (opgenomen in het doopregister over 1656—1695), 1696 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1799 vlg.

Diaconierekeningen van Honswijk. 1757—1768.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1767—1779, 1798 vlg.

Stukken betreffende den bouw der kerk. 1778.

64. *Waverveen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog, maar de kist is vol motten. Sommige registers zijn zeer beschadigd.

Acta van den kerkeraad. 1602—1725 (hierin ook: Eenige aanteekeningen over de jaren 1590—1602; Doopregister. 1592—1697. 1730—1796; Lidmatenregister. 1592—1744; Huwelijksregister. 1623—1687, 1692—1794; Naamlijsten van predikanten, ouderlingen en diakenen. 1592—1745), 1738 vlg. (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1804; Naamlijst van predikanten. 1592—1870, en van schoolmeesters. 1618—1883).

Doopregister. 1797 vlg.

Diaconierekeningen. 1716—1757 (hierin ook: Rekeningen van den gadermeester van Waverveen en Botshol. 1717—1796), 1805 vlg.

Eigendomsbewijzen van de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Volgens mondelinge mededeeling van den consulent bezit de kerkvoogdij geen oud-archief.

65. *Werkhoven.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een kist, die zoo vol is dat zij niet meer gesloten wordt. De bewaarplaats is overigens goed. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1727 vlg.

Doopregister. 1669—1810 (afschrift van het in 1811 afgegeven origineel), 1811 vlg.

Lidmatenregister. 1722 vlg.

Diaconierekeningen. 1736 vlg. (vóór in het eerste deel zijn geregistreerd de besluiten, waarbij de kerkeraad de rekeningen der diakenen goedkeurt. 1687—1735).

Overdrachtsacten, huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de pastorie in een brandkast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

1°. „Memorie van hetgeen de kerk jaarlijks ordinair moet ontvangen". z. j.; 2°. Register van de eigenaars der graven. c. 1800—c. 1820; 3°. Kerkmeestersrekeningen. 1819—1823 (opgenomen in de Notulen van kerkvoogden. 1824—1857).

66. *Westbroek en Achttienhoven.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerk in een gesloten kist. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken hebben daardoor nog al geleden, en verscheidene deelen zijn uiteengevallen.

Acta van den kerkeraad. 1632—1634 (hierin ook: Diaconierekeningen. 1646—1669), 1683—1744 (hierin: Doopregister. 1631—1750; Lidmatenregister. 1648—1655, 1674—1750, en: Huwelijksregister. 1611—1633, 1640—1750), 1750 vlg. (hierin ook: Doopregister. 1750 vlg.; Lidmatenregister. c. 1772 vlg., en: Huwelijksregister. 1750 vlg.).
Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

NB. Enkele ingekomen stukken zijn abusievelijk geborgen in het kerkvoogdij-archief.

Diaconierekeningen. 1646—1669 (opgenomen in de acta van den kerkeraad over 1632—1634), 1669 vlg.

Journaal van ontvangsten en uitgaven. 1797 vlg.

Register van aan de diaconie toebehoorende obligatiën. c. 1650—1700.

Overdrachtsacten van obligatiën. 17e en 18e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerk in een gesloten kist. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken hebben daardoor zeer geleden.

Requesten van de kerkmeesters aan de Staten. 16e eeuw.

Kerkmeestersrekeningen. 1604—1624, 1669—1670, 1672—1701, 1704—1708, 1725—1739 (vele zijn slechts fragmentarisch bewaard gebleven). Met vele acquitten. 18e en 19e eeuw.

NB. Enkele rekeningen zijn abusievelijk geborgen in het kerkeraads-archief.

Journaal van ontvangsten en uitgaven. 1682—1724.

Journaal van ontvangsten. 1741 vlg.

„Der kercken boeck van Westbroick", bevattende aanteekeningen betreffende de door de kerkmeesters gedane verhuring van landerijen, ontvangst van huurpenningen en andere inkomsten; uitgaven voor herstellingen aan het kerkgebouw en het aankoopen van kerksieraden gedaan of op gezette tijden wegens het doen van zielmissen enz. te doen. c. 1500—1530.

Register van de eigenaars der graven. 1740, 1809.

Acte, waarbij zich een timmerman verbindt onder zekere voorwaarden de torenkap te bouwen. 1515. (Cyrograaf.)

Bestekken van reparatiën aan de kerk, den toren en de pastorie. 1686, 1696, 1704, 1706, 1713, 1725, 1730, 1750, c. 1800.

NB. Enkele bestekken zijn abusievelijk geborgen in het kerkeraads-archief.

67. *Wijk-bij-Duurstede.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is vochtig. De stukken vertoonen daarvan eenige sporen.

Acta van den kerkeraad. 1655 vlg.

Lidmatenregister. 1686 vlg.

Resolutiën van de „hoofdaalmoezenieren der Hervormde gemeente te Wijk-bij-Duurstede". 1814 vlg.

Diaconierekeningen. 1801 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1809 vlg.

Eigendomsbewijzen en andere stukken betreffende de bezittingen. 18e en 19e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard, gedeeltelijk in de kerk in een gesloten kast, gedeeltelijk ten huize van den president-kerkvoogd in een opene kist zonder deksel of slot. De bewaarplaatsen zijn droog, doch niet vrij van motten. De stukken zijn tamelijk goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1701 vlg.

Manuaal van de jaarlijksche ontvangsten. 1643.

Rekeningen van den rentmeester der gebeneficiëerde goederen. 1701—1820 (enkele jaren ontbreken).

Huurcedullen en andere stukken betreffende de bezittingen en aan de kerk gemaakte legaten. 17e, 18e en 19e eeuw.

68. *Willige-Langerak en Zevender.*

NB. Deze gemeente behoort *kerkelijk* onder Zuid-Holland.

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1730 vlg.

„Annotasieboeck der predikanten van Willige Langerack," bevattende afschriften van beroepbrieven, approbatiën van beroepen door den ambachtsheer enz. 1692 vlg.

Doopregister. 1729 vlg. (over de jaren 1729—1812 afschrift). Hierbij een afzonderlijk doopregister van Zevender. 1765—1819.

Lidmatenregister. 1729 vlg.

Huwelijksregister. 1729 vlg.

Diaconierekeningen. 1684—1745, 1761 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1748—1809, 1821 vlg.

Begrootingen. 1821 vlg.

69. *Wilnis en Oudhuizen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1795 vlg.

Doop- en huwelijksregister. 1806 vlg.

Lidmatenregister. 1646—1667, c. 1750 vlg.

Diaconierekeningen. 1645—1720, 1762 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1761 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Ingekomen stukken. 1823 vlg.

70. *Woudenberg.*

De archieven van de kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is niet vochtvrij. Sommige stukken hebben daardoor nog al geleden.

Acta van den kerkeraad. 1665—1706, 1746 vlg.

Doopregister. 1812 vlg.

Lidmatenregister. c. 1700 (opgenomen in een: Journaal van bedeelingen door de diaconie. 1661—1717), 1746 vlg.

Huwelijksregister. 1812 vlg.

Diaconierekeningen. 1671, 1710 vlg.

Journaal van bedeelingen. 1661—1717 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1700).

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard in de secretarie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Register, bevattende resolutiën van de kerkmeesters. 1681—c. 1820; register van de eigenaars der graven. 18e en 19e eeuw; register van de huurders der zitplaatsen. c. 1800; register van

de bezittingen en inkomsten. 18e en 19e eeuw; register van de ongelden, die de kerk van haar landerijen heeft te betalen. 18e en 19e eeuw; resolutiën houdende goedkeuring der kerkmeestersrekeningen. 1762 vlg.; aanstellingen van kerkmeesters. 1765 vlg.

71. *Zegveld.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de kerkekamer. De bewaarplaats is niet vochtvrij. De stukken hebben daardoor nog al geleden.

Acta van den kerkeraad. 1797 vlg.

Resolutiën van den kerkeraad betreffende diaconiezaken. 1776—1810.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Diaconierekeningen. 1678—1743, 1784 vlg.

Register van collecten voor de diaconie. 1730 vlg.

Overdrachtsacten en andere stukken betreffende bezittingen en aan de diaconie gemaakte legaten. 18e eeuw.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den secretaris-kerkvoogd in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1636—1664 (verscheidene jaren ontbreken), 1725—1795.

Huur- en verkoopcedullen van bezittingen, stukken betreffende reparatiën aan de kerkelijke gebouwen. 17e, 18e en 19e eeuw.

72. *Zeist.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in het Protestantsche weeshuis in een paar gesloten kasten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1650—1679 (hierin ook: Doopregister. 1658—1681; Lidmatenregister. 1650—1681, en: Huwelijksregister. 1659—1681).

Doopregister. 1785 vlg.

Lidmatenregister. 1681—1712, 1785 vlg.

Huwelijksregister. 1681—1712.

Diaconierekeningen. 1789 vlg.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een paar gesloten kisten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Resolutiën van de commissie, „benoemd door den kerkeraad en de gezamenlijke leden ter waarneming van derzelver belang en interest, zoo met opzigt tot het verkrijgen of bewaaren van derzelver eygendom aan het kerkgebouw en pastoriehuys als tot het neemen van maatregulen ter onderhouding van de openbaar uytgeoeffende kerkedienst te deezer plaatse." 1798—1800 (opgenomen in het eerste deel der, met het jaar 1833 beginnende, Notulen van kerkvoogden).

Kerkmeestersrekeningen. 1695—1697, 1701—1746 (enkele jaren ontbreken), 1750—1800.

Inventaris der bezittingen. 1821.

73. *Zuilen.*

De archieven van den kerkeraad en de diaconie worden bewaard in de pastorie in twee gesloten kastjes. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1652—1752, 1752 vlg. (hierin ook: Doopregister. 1752 vlg.; Lidmatenregister. 1764 vlg.; Huwelijksregister. 1752 vlg.)

Lidmatenregister. 1652—1737, 1740—1752.

Huwelijksregister. 1652—1752.

Diaconierekeningen. 1756 vlg.

Register van de voorwaarden, waarop de door de diaconie onderhouden kinderen zijn uitbesteed. 1675—1803.

Het archief der kerkvoogdij wordt bewaard ten huize van den administreerenden kerkvoogd in een paar gesloten kastjes. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Kerkmeestersrekeningen. 1689 vlg.

II. Remonstrantsche Broederschap.

74. *Amersfoort.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkmeesters worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn vrij goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1643—1728 (hierin ook: Doopregister. 1658 vlg.; Lidmatenregister. 1643 vlg.), 1729—1752, 1760 vlg.

Ingekomen brieven. 18e en 19e eeuw.

Ingekomen brieven bij de diakenen. 18e en 19e eeuw.

Diaconierekeningen. 1630—1701.

Register van collecten voor de diaconie. 1647—1666.

Kerkmeestersrekeningen. 1658—1719, 1725 vlg.

75. *Utrecht.*

De archieven van den kerkeraad en de kerkmeesters worden bewaard in de kerk en de kerkekamer in eenige gesloten kasten en in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog doch niet brandvrij. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1632—1657 (hierin ook: Naamlijst van predikanten en proponenten der sociëteit. 1685—1784; Opgaven van de inkomsten en lasten der sociëteit. 1704 en 1705), 1658 vlg.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doopregister. 1639—1682, 1683 vlg. (over de jaren 1683—1811 afschrift (1) van het, blijkens een achterin voorkomende aanteekening, in 1811 aan „de griffie van den burgerlijken staat op den stadhuize" afgegeven origineel; tevens bevat het over genoemde jaren loopende deel een afschrift van het huwelijksregister over 1798—1806 en het oorspronkelijke huwelijksregister over 1814 vlg.).

Wetten der sociëteit. 1683, 1808 (gedrukt).

Notulen van de algemeene vergaderingen der sociëteit. 1772 vlg. (enkele jaren ontbreken). (Die van 1794—1816 zijn gedrukt.)

De diaconie bezit geen oud-archief.

Rekeningen van de boekhouders der gemeente. 1632—1810. Met eenige acquitten. 17e, 18e en 19e eeuw.

Manuaal van ontvangsten en uitgaven. 1669—1681, 1693—1745, 1751—1793.

Ligger van de bezittingen. c. 1660—1783, c. 1800.

---

(1) Sedert werd ook het oudste (oorspronkelijke) deel afgegeven aan den Burgerlijken Stand, in ruil voor een daarvan vervaardigd afschrift.

Overdrachtsacten, koopcedullen, verkoopconditiën van eigendommen en bezittingen. 17e en 18e eeuw.

III. Evangelisch-Luthersch Kerkgenootschap.

76. *Amersfoort.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkmeesters worden bewaard in de kerkekamer in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog doch niet brandvrij. De stukken zijn goed geconserveerd en vrij goed geordend.

Acta van den den kerkeraad. 1710 vlg.

Ingekomen stukken. 1750—1782.

Doopregister. 1724 vlg. (Hierin ook: een paar doopen. 1687; Lidmatenregister. 1702 vlg.)

Diaconierekeningen. 1790—1809. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Kerkmeestersrekeningen. 1732 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

77. *Utrecht.*

De archieven van den kerkeraad, de diaconie en de kerkrentmeesters worden bewaard in drie gesloten kasten in de niet volkomen vocht- en evenmin brandvrije kerkekamer. Van de oudste registers zijn de banden los, overigens zijn de stukken goed geconserveerd.

Acta van den kerkeraad. 1613 vlg.

Bijlagen behoorende bij de acta van den kerkeraad. 1810 vlg.

Doopregister. 1738—1789, 1790—1812, 1812 vlg.

Lidmatenregister. 1750 vlg.

Huwelijksregister. 1761—1811.

Diaconierekeningen. 1730 vlg.

Stukken betreffende het legaat door Dirk Ubingh aan de diaconie gemaakt. 1794.

Rekeningen van de administratie van het voor bedeelingen bestemde Dirk Ubingh-fonds. 1794 vlg.

Rekeningen van de boekhoudende ouderlingen, resp. kerkrentmeesters. 1767—1823, 1824 vlg.

Rekening van den bouw der nieuwe kerk, afgesloten in 1747.

IV. Doopsgezinde Gemeenten.

78. *Utrecht.*

Het archief der gemeente wordt bewaard in de kerkekamer in eenige gesloten kasten. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Acta van het bestuur der gemeente. 1688—1813.

Ingekomen stukken. 18e en 19e eeuw.

Doop- of lidmatenregister. 1675—1680 (hierin ook: Opgaaf der met attestatie overgekomen leden. 1666, 1667, 1676—1678; Aanteekening van predikbeurten, doop- en avondmaalbediening. 1663—1676), 1716 vlg.

Register van predikbeurten. c. 1690.

Rekeningen. 1807 vlg. Met eenige acquitten. 18e en 19e eeuw.

Rekening en andere stukken betreffende den bouw der nieuwe kerk. 1772, 1773.

Register, bevattende aanteekening van ontvangsten en uitgaven. 1606—1610; en van de ontvangsten. 1666—1695.

Manuaal van de ontvangst der renten en huishuren. c. 1720, 1696—1745, 1754—1804.

Register van collecten. 1738 vlg.

Kasboeken. 1740—1807.

Overdrachtsacten, huurcedullen, plechtbrieven. 17e eeuw.

V. Evangelische Broedergemeenten (Hernhutters).

79. *Zeist.*

Het archief der gemeente wordt bewaard in een der beide pastorieën in eenige gesloten kasten. De stukken zijn goed geconserveerd en vrij goed geordend.

Gemeinde-diariën (bevattende: uitvoerige aanteekeningen van alles, wat in de gemeente is voorgevallen). 1752 vlg.

Conferenz-protocolle der Zeister Aeltesten-conferenz. 1759 vlg.

Protocolle verschiedener Conferenzen (der gemeente) älterer Zeit. 18e en 19e eeuw.

Memorabilia (jaarlijksche verslagen over den toestand der gemeente). 1762 vlg. (enkele jaren ontbreken).

Lebensläufe (van gestorven leden). 1750 vlg.

Correspondentie met de Unitäts-Aeltesten-conferenz te Herrnhut. 1765 vlg.

Correspondentie met binnen- en buitenlandsche gemeenten. 18e en 19e eeuw.

Brieven van de Amsterdamsche Broedergemeente aan die van Zeist. 1782—1797.

Synodalverlässe der Unitäts-Aeltesten-conferenz te Herrnhut. 1764 vlg.

Diariën en Protocolle van de vroegere Broedergemeente te Amsterdam. 1765 vlg.

Diarium der gemeente te 's-Heerendijk bij IJselstein. 1751.

Friedrich von Watteville, Bericht vom Anfang des Werkes des Heilandes in Holland. 1737—1742. (H. S.)

Bruiningk (pastor der Zeister gemeente), Anfang zu einer Geschichte der Brüdergemeinde in den Vereinigten Niederländen. 18e eeuw. (H. S.)

Jordens, Geschichte (der gemeente) von Amsterdam. z. j. (H.S.)

Geschichte (der gemeente) von Haarlem (door ?). 1736—1796. (H. S.)

Erich von Ranzau, Geschichte (der gemeente) von 's Heerendijk. 1784. (H. S.)

Erich von Ranzau, Geschichte (der gemeente) von Zeist von 1746 ab. 1786. (H. S.)

VI. Roomsch-Katholiek Kerkgenootschap.

80. *Archief van het aartsbisdom.*

Het archief van het aartsbisdom Utrecht wordt bewaard in een speciaal ingericht archiefkamertje ten huize van den Aartsbisschop. Het is goed bewaard, doch geheel ongeordend (1).

Het oudste stuk, dat ik gevonden heb, is een lijst van de huisgezinnen van 1805. Verder zag ik geen oudere stukken dan van c. 1820, 1830 en vervolgens tot nu toe.

Verder vond ik:

Alle bullen en oorkonden betreffende de wijding van Jansseniu tot bisschop van Yperen. 1636.

Minutenboek van Godfried Ram van Schalkwijk, aartspriester van Utrecht en pastoor van Montfoort. 1731—1733 (begonnen met den dood van zijn voorganger Martinus van Hees), 1734—1739. 3 deelen. (Hierin ook afschriften van antwoorden van den nuntius en anderen.)

Als voren van den „amplissimus" (Nicolaus Gomes, aartspriester van Utrecht sedert het overlijden van Godfried Ram?). 1755, 1756. 2 deelen.

NB. De correspondentie van de aartspriesters met de nuntii van na 1750, die ik verwachtte, was er niet. Naar gissing van den Aartsbisschop berust zij mogelijk ergens in Den Haag, waar de laatste vicarissen gewoonlijk resideerden, of misschien in Den Bosch, omdat zij wellicht afgegeven kunnen zijn aan den bisschop van Den Bosch, die de eerstbenoemde bisschop is geweest.

81. *Abcoude.*

De pastoor berichtte schriftelijk, dat hij mij „voor het aangegeven doel niet zal kunnen ontvangen".

82. *Amersfoort.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoors bezitten de beide parochiën geen oud-archief.

83. *Baarn.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

---

(1) Naar ik nader ondershands verneem, is thans met de ordening een begin gemaakt.

84. *Benschop.*

De pastoor berichtte schriftelijk, dat „in het parochiaal archief weinig van belang voor de geschiedenis te vinden is, dewijl de statie eerst in 1810 is opgericht. De vóór dien tijd in deze buurt wonende Katholieken gingen te Oudewater of te IJselstein ter kerk. Het oud archief beteekent daarom niets."

85. *De Bilt.*

Deze parochie dagteekent eerst van 1874: de parochianen ressorteerden vroeger onder die van de H. Maria te Utrecht. Zij bezit dus geen oud archief.

86. *Breukelen.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „hier is geen oud archief aanwezig. Breukelen behoorde vroeger bij Maarssen."

87. *Bunnik.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat het archief zijner parochie, als zijnde van betrekkelijk jongen oorsprong, niets van beteekenis bevat."

88. *Cothen.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat oude kerkelijke archieven hier niet gevonden worden, dewijl de parochie Cothen eerst op het einde van 1841 is opgericht, en tot dien tijd heeft behoord als hulpkerk tot de gemeente Werkhoven."

89. *Eemnes.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat er hier in het archief (zijner) kerk volstrekt geen oude stukken berusten".

90. *'t Gooi.*

Deze parochie dagteekent eerst van 1866. De parochianen ressorteerden te voren onder die van Schalkwijk.

91. *Hamersveld.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud-archief.

92. *Harmelen.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat de kerkelijke gemeente geen kerkelijk archief bezit."

93. *Hoogland.*

Het archief wordt bewaard in de pastorie in een gesloten kist. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.
Eigendomsbewijzen van de bezittingen der parochie. c. 1750 vlg.

94. *Houten.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

95. *Yselstein.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat, voor zoover (hem) bekend, in (zijn) kerk niets is, wat ook maar eenigszins met oud kerkelijk archief in verband kan staan."

96. *Jutphaas.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

97. *Kabauw.*

De pastoor berichtte schriftelijk, dat: „een oud kerkelijk archief hier niet aanwezig is".

98. *Kamerik.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat er hier niets is, wat gerekend kan worden te behooren tot oude kerkelijke archiefstukken".

99. *Kockengen.*

De pastoor berichtte schriftelijk: „dat hier geen oud kerkelijk archief aanwezig is".

100. *Loenersloot.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

101. *Maarssen.*

Het archief wordt bewaard in de pastorie. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Overdrachts- en koopacten en huurcedullen van de eigendommen der parochie. c. 1650 vlg.

102. *Mijdrecht-Wilnis.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze gemeente geen oud archief.

103. *Montfoort.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze gemeente geen oud archief.

104. *Ouderijn.*

Deze parochie bezit geen oud archief.

105. *Renswoude.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

106. *Rijsenburg.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

107. *Schalkwijk.*

De pastoor berichtte schriftelijk, dat: „de inhoud van het archief dezer gemeente op oudheid geene aanspraak kan maken; sinds plus minus 25 jaren is men hier begonnen aanteekeningen te houden".

108. *Soest.*

Volgens mondelinge medeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

109. *Soesterberg.*

Deze parochie bestaat eerst sedert 1837.

110. *Utrecht.*

Volgens mondelinge mededeelingen van de pastoors bezitten de parochiën geen van allen oud archief.

111. *Vinkeveen.*

De pastoor berichtte schriftelijk, „dat er niets is wat (mij) van dienst kan zijn".

112. *Vleuten.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

113. *Vreeswijk.*

De pastoor berichtte schriftelijk, dat „hier volstrekt geen oud archief is".

114. *Werkhoven.*

Het archief wordt bewaard in de pastorie. De bewaarplaats is droog. De stukken zijn goed geconserveerd.

Leenbrieven van het perceel, waarop de kerk en pastorie zijn gebouwd. 17e en 18e eeuw.

115. *Wijk bij Duurstede.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud archief.

VII. Kerkgenootschap der Oud-bisschoppelijke Clerezij.

116. *Archief van het aartsbisdom.*

Het archief van het aartsbisdom Utrecht wordt bewaard in de pastorie der parochie van St. Gertrudis in den Driehoek aldaar in eenige (niet gesloten) boekenkasten. De bewaarplaats is droog doch niet brandvrij. De stukken zijn goed geconserveerd en eenigszins geordend.

Brieven van Sasbout Vosmeer. 1583—1614. 5 banden.

Brieven aan Sasbout Vosmeer. 1582—1614. 8 banden.

Brieven van en aan Philippus Rovenius. 1608—1651. 2 banden.

Brieven van en aan Jacobus De la Torre. 1638—1660. 1 band.

Brieven van en aan Zacharias De Metz en Balduinus Catz. 1633—1659. 1 band.

Minutenboek van uitgegane brieven van Joannes van Neercassel. 1662—1682. 7 deelen.

Brieven aan Neercassel. 1652—1686. 7 banden.

Minutenboek van uitgegane brieven van Petrus Codde. 1689—1710. 1 deel.

Brieven van Codde. 1682—1710 (hierin ook: Varia hem betreffende). 2 banden.

Brieven aan Codde. 1686—1710. 3 banden.

Brieven van Theodorus de Cock, Gerard Potcamp en Adam Damen (hierin ook: Varia hen betreffende). 1678—1712. 1 band.

Minutenboeken van uitgegane brieven van de vicarissen-apostoliek, resp. Oud-katholieke bisschoppen. 1725 vlg.

Collectie brieven variorum ad varios. 1522—1736. 6 banden.

Brieven aan Hugo van Heussen. 1678—1719.

Brieven van Van Heussen en van Johannes Christiaan van Erkel. 1686—1724.

Brieven aan Van Erkel. 1718—1724.

Stukken betreffende den marteldood van pater Musius van Delft en van de Gorkumsche martelaren, in 1572.

Stukken betreffende kerkelijke procedures (over afzetting van pastoors enz.). c. 1600—c. 1700.

Stukken betreffende visitatiën, door Vosmeer gedaan.

Stukken betreffende het in 1685 te Leuven gestichte seminarie van den Hoogen Heuvel.

Stukken betreffende het door Neercassel geschreven werk „Amor poenitens."

Stukken betreffende de afzetting van Codde als vicaris-apostoliek in 1702; het appèl tegen de bul Unigenitus in 1719; de verkiezing van aartsbisschoppen in 1719 vlg.

Brieven van Quesnel en andere heeren van Port-Royal.

Stukken betreffende de vlucht van de monniken van Orval en Beaupré naar Nederland in 1725.

117. *Amersfoort.*

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud-archief. Wel berust er in de pastorie een (16e eeuwsch?) handschrift, bevattende een beschrijving van de mirakelen, door het wonderdadige Mariabeeld van de Amersfoortsche O. L. Vrouwen-kapel verricht.

118. *Utrecht* (parochie van St. Gertrudis).

Het archief wordt bewaard in de pastorie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog.

Register van bezittingen. 1740 (hierin ook: Eenige geschiedkundige aanteekeningen van den pastoor W. Kemp over de armverzorging en den aanleg der begraafplaats in het pand der St. Mariakerk).

Eigendomsbewijzen van bezittingen. 17e, 18e en 19e eeuw.

119. *Utrecht* (parochie van St. Maria).

Het archief wordt bewaard in de pastorie in een gesloten kast. De bewaarplaats is droog.

Acquitten behoorende bij de kerkerekeningen. 17e en 18e eeuw.

Eigendomsbewijzen van bezittingen. 17e eeuw.

120. *Utrecht* (parochie van St. Jacobus).

Volgens mondelinge mededeeling van den pastoor bezit deze parochie geen oud-archief.

INVENTARIS

VAN DE OUDE ARCHIEVEN VAN DEN BURGERLIJKEN STAND IN UTRECHT.

Abcoude-Baambrugge.

Hervormd doopregister. 1639—1812.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking van het gerecht. 1699—1762.

Register van huwelijkvoltrekking van het gerecht. 1774—1811.

Acten van elders voltrokken of afgekondigde huwelijken, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1791—1811.

Hervormd huwelijksregister. 1640—1798, 1801—1810.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en van de daarin bijgezette lijken. 18e en begin der 19e eeuw.

Alphabetische naamlijst van de overledenen. 18e en begin der 19e eeuw.

Abcoude-Proosdij en Aasdom.

Hervormd doopregister. 1658—1811 (hierin ook: Lidmatenregister. 1687—c. 1794; Huwelijksregister. 1667—1796). Tevens zijn hierbij gebonden: „Extract uit het Roomsch-Catholijk doopregister der Roomsch-Catholijke gemeente van Waveren etc. voor zooveel Proosdij aangaat". 1769—1811, en: „Extract uit het doodregister van Vinkeveen" (door den doodgraver in 1811 verstrekt). 1761—1797.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1689—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1784—1812).

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking van het gerecht. 1676—1756, 1791.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1714—1729, 1741—1748, 1775—1811.

Acten van elders voltrokken of afgekondigde huwelijken en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1796—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1713—1813.

Berichten van huwelijksafkondigingen en voltrekkingen, en andere huwelijksstukken, bij de beide gerechten van Abcoude-Proosdij en Abcoude-Baambrugge ingekomen. 1776—1798.

Berichten van geestelijken aan de municipaliteit van elk der beide dorpen, dat zij huwelijken voltrokken hebben. 1795—1797.

Acten, waarbij toestemming wordt gegeven tot huwelijken, in elk der beide gerechten voltrokken. 1771—1811.

Achttienhoven.

NB. Zie: Westbroek.

Amerongen.

Hervormd doopregister. 1655—1812.

Hervormd huwelijksregister. 1655—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1796—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1772—1811.

Register van de overledenen. 1808—1811.

Amersfoort.

Hervormd doopregister. 1579—1590 (hierin ook: Huwelijksregister. 1583—1592), 1595—1610, 1613—1811.

Remonstrantsch doopregister. 1730—1810. (Afschrift.)

Luthersch doopregister. 1687—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1717—1809).

Roomsch-Katholiek doopregister (parochie de Elleboog). 1680–1692 (hierin ook: Huwelijksregister. 1684—1693), 1692–1709 (hierin ook: Huwelijksregister. 1694—1709), 1709–1736 (hierin ook: Huwelijksregister. 1709—1737), 1737—1755 (hierin ook: Huwelijksregister. 1737—1755), 1756–1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1756–1795, en: Overlijdensregister. 1756–1811).

Roomsch-Katholiek doopregister (parochie 't Zand). 1710—1755 (hierin ook: Huwelijksregister. 1710—1755), 1756–1779 (hierin ook: Huwelijksregister. 1756-1780), 1779—1811.

Oud Roomsch-Katholiek doopregister (parochie Muurhuizen). 1669—1811.

Oud Roomsch-Katholiek doopregister (parochie 't Zand). 1659–1736 (hierin ook: Huwelijksregister. 1659–1799), 1736—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1801—1806, en: Overlijdensregister. 1800—1811).

Hervormd huwelijksregister. 1592—1627, 1631—1796.

Roomsch-Katholiek huwelijksregister (parochie de Elleboog). 1795—1811.

Roomsch-Katholiek huwelijksregister (parochie 't Zand). 1780—1812.

Oud Roomsch-Katholiek overlijdensregister (parochie 't Zand). 1728—1799.

Israëlietisch besnijdenisregister. 1753—1811 (hierin ook: Geboorteregister van meisjes. 1749—1811; Huwelijksregister. 1759—1810, en: Overlijdensregister. 1759–1811). (Afschrift.)

Register van begravenen in de ? kerk. 1589–1693.

Register van begravenen in de St. Joriskerk. 1716–1746 (hierin ook: Begravenen in de Lieve Vrouwenkapel. 1716—1746; in de St. Janskerk. 1716—1734; en opgaaf der begraven Lutherschen, door de ouderlingen gedaan. 1716—1728), 1716—1792 (hierin ook: Begravenen in de Lieve Vrouwenkapel. 1716—1746), 1796—1811.

Baarn.

Hervormd doopregister. 1731—1790 (hierbij is gebonden: Roomsch-Katholiek doopregister van Baarn, Santvoord, de Eem en Hilversum. 1758–1821), 1791—1810 (hierbij is gebonden: Register van de overledenen en begravenen. 1775—1811; Her-

vormd huwelijksregister van De Vuursche. 1732—1809, en: Hervormd doopregister van De Vuursche. 1731—1797).

Hervormd huwelijksregister. 1734—1856 (hierbij is gebonden: Roomsch-Katholiek huwelijksregister. 1758—1819, en: Roomsch-Katholiek overlijdensregister. 1758—1821).

Benschop.

Hervormd doopregister. 1645—1703 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1650—c. 1719), 1703—1747 (hierin ook: Lidmatenregister. 1723—1776), 1748—1777.

Roomsch-Katholiek doopregister van Benschop en Polsbroek. 1705—1806 (hierin ook: Huwelijksregister. 1705—1782; Overlijdensregister. 1705—1835, en: Lijst van gevormden. 1771).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1733—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1729—1749, 1753—1764, 1768—1808.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en van de daarin bijgezette lijken. 1748—1806 (met een afschrift), 1808—1811 (hierin ook: Lijst van de op het kerkhof begraven personen. 1808—1811).

Lijsten van de op het kerkhof en in de kerk begravenen. 1770—1779, 1788—1812, 1817.

Register van de graven in de kerk. 1807.

Register van de in de kerk begravenen. 1808—1826 (hierin ook: Lijst van de op het kerkhof begravenen. 1808—1826).

De Bilt.

Hervormd doopregister. 1689—1812.

Hervormd huwelijksregister. 1689—1738 (hierin ook: Kerkeraadsacta. 1689—1733), 1738—1814 (hierbij is gebonden: Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1767—1810).

Register van overledenen. 1806—1811 (hierin ook: Register van begravenen. 1793—1821).

Breukelen-Nijenrode.

Hervormd doopregister. 1707—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1795—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1796—1811).

Huwelijksproclamatiën en acten van huwelijksvoltrekking van het gerecht. 1691—1811.

Hervormd huwelijksregister. 1707—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1692—1729, 1734—1811.

Breukelen-St. Pieters.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

Bunnik.

Hervormd doopregister. 1626—1811. (Afschrift?)

Roomsch-Katholiek doopregister van Bunnik, Zeist en Odijk. 1707—1751 (hierin ook: Huwelijksregister. 1718—1751), 1752—1787 (hierin ook: Huwelijksregister. 1752—1787), 1788—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1788—1811).

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1757—1801.

Hervormd huwelijksregister. 1627—1812.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1739—1743, 1752—1754, 1758—1764, 1766—1770, 1789—1812.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en van de daarin bijgezette lijken. c. 1750—c. 1800.

Bunschoten.

Hervormd doopregister. 1661—1812.

Hervormd huwelijksregister. 1662—1718, 1728—1811.

Cothen.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

NB. Zie verder: Werkhoven.

Doorn.

Hervormd doopregister. 1674—1824.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking van het gerecht. 1766.

Hervormd huwelijksregister. 1674—1816.

Driebergen.

Hervormd doopregister. 1674—1828.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1761—1809.

NB. Zie verder: Zeist.

Eemnes.

Hervormd doopregister van Eemnes-binnendijks. 1738—1811 (hierbij is gebonden: Hervormd huwelijksregister van Eemnes-binnendijks. 1739—1811; Roomsch-Katholiek doopregister van Eemnes. 1782—1811; „Memorie van de doden van Eemnes-binnendijck". 1741—1777 [bevat alleen de namen met opgaaf der nagelaten betrekkingen]; Register van de graven in de Hervormde kerk van Eemnes-buitendijks, „waerby kan gesien worden hoeveel lyke in derselver graeven staen, en wanneer en wie in de graften gezet zijn." 1746—1811).

Hervormd doop- en huwelijksregister van Eemnes-buitendijks. 1731—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister van Eemnes. 1692—1782 (hierin ook: Huwelijksregister. 1709—1755; Overlijdensregister. 1759—1788; en achterin: Eenige aanteekeningen van huwelijken. 1752—1782).

Huwelijksregister van de beide gerechten. 1734—1751, 1763—1811.

„Doodceelen" van Eemnes-binnen. 1730—1744 (bevat alleen de namen met opgaaf der nagelaten betrekkingen).

„Doodceelen" van Eemnes-buiten. 1730—1745 (als voren).

Haarzuilens.

Lijst van overledenen. 1806—1824.

Harmelen.

Hervormd doopregister. 1706—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1706—1810).

Roomsch-Katholiek doopregister. 1795—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1795—1811).

Huwelijksproclamatiën en acten van huwelijksvoltrekking van het gerecht. 1741, 1771—1812.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1810—1811.

Huwelijksproclamatiën van de gerechten van Gerverskop en Breudijk. 1690—1809.

Register van huwelijksaangiften (voor den impost op het trouwen) van het gerecht (van den Indijk?). 1740—1804 (hierin ook: Register van overlijdensaangiften. 1740—1805).

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht van den Indijk. 1806—1810 (hierin ook: Register van afgegeven permissiën om te begraven. 1805—1807).

Acten van huwelijksaangiften van het gerecht van den Indijk. 1806—1810.

„Memorie der persoonen uyttet gerecht van Cattenbroeck voort gerecht van Harmelen getrout". 1645—1679, en der „dooden van Cattenbroeck tot Harmelen begraven". 1677—1680.

Register van overlijdensaangiften van Harmelen. 1806—1811.

Register van begravenen te Harmelen. 1739—1812.

Acten van overlijdensaangiften van het gerecht van den Indijk. 1806—1807.

„Lijst der dooden onder den Indijk". 1808—1811.

Hoenkoop.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1788—1811.

NB. Dit register wordt bewaard op het gemeentehuis van Lopik.

Register van overlijdensaangiften. 1806.

Hoogland.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1656—1699 (hierin ook: Huwelijksregister. 1655—1698; Overlijdensregister. 1655—1669), 1699—1721 (hierin ook: Overlijdensregister. 1699—1721), 1721—1753 (hierin ook: Huwelijksregister. 1721—1756; Overlijdensregister. 1721—1756), 1753—1757, 1761—1791, 1791—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1761—1811).

Roomsch-Katholiek overlijdensregister. 1762—1812 (hierin ook: Register van gevormden. 1790—1792).

Houten.

Bewijzen van doop en extracten uit doopregisters, overgelegd aan het gerecht van Houten. 1764, 1778—1811.

Huwelijksproclamatiën en certificaten van gegane geboden van het gerecht van Houten. 1666, 1697, 1702—1704, 1706, 1708, 1711, 1713, 1714, 1787—1812.

Acten van huwelijksvoltrekking van het gerecht van Houten. 1678, 1680—1685, 1687, 1695—1714, 1734, 1785.

Bewijzen van elders gedane huwelijksaanteekening of voltrekking, waarvan afkondiging te Houten wordt verzocht. 1811.

Acte, waarbij ouders hun toestemming geven tot het huwelijk van hun kind te Houten. 1811.

Lijsten van begravenen onder Houten en 't Goy. 1735—1737, 1741, 1742, 1795—1811.

Register van de graven in de kerk van Houten en 't Goy. 1783—1803.

Huwelijksproclamatiën, acten van huwelijksvoltrekking en certificaten van gegane geboden van het gerecht van Oud-Wulven en Waaien. 1721, 1726, 1729, 1735, 1736, 1740, 1744, 1745, 1747, 1748, 1750, 1752, 1753—1760, 1762, 1763, 1765—1768, 1772—1776, 1778, 1779, 1782, 1789, 1790, 1793, 1794.

Acte, waarbij een moeder haar toestemming geeft tot het huwelijk van haar zoon te Oud-Wulven en Waaien. 1745.

Extracten uit doopregisters, overgelegd aan het gerecht van Schonauwen. 1751, 1783, 1792—1794.

Huwelijksproclamatiën, acten van huwelijksvoltrekking en certificaten van gegane geboden van het gerecht van Schonauwen. 1762, 1765, 1766, 1787—1789, 1791, 1794, 1796, 1797, 1808, 1810.

Register van huwelijksproclamatiën en voltrekking van het gerecht van Schonauwen. 1796.

Lijsten van gehuwden en gedoopten onder het gerecht van Heemstede. 1790—1811.

NB. Zie verder: Schalkwijk.

IJselstein.

Hervormd doopregister. 1667—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1640—1657, 1669—1711, 1715—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1640—1657, 1669—1673, 1712—1769. (Afschrift.)

Roomsch-Katholieke ledenlijst. (c. 1660).

Huwelijksregister van het gerecht. 1630—1811.

Stukken, ingekomen bij het gerecht naar aanleiding van huwelijken, te IJselstein te voltrekken. 1654—1809.

Hervormd huwelijksregister. 1673—1796 (afschrift), (hierin ook: Lijst der kerkelijk ingezegende huwelijken. 1817—1819).

Hervormd huwelijksregister. 1732—1797.

Acten van toestemming in huwelijken, door ouders en voogden der gehuwden afgegeven aan den kerkeraad. 1790—1795.

Roomsch-Katholiek huwelijksregister. 1640 (fragment), 1646—1648 (fragment), 1670—1673 (fragment).

Register van de begravenen. 1732—1811.

Jaarsveld.

Alphabetische lijst van Hervormde gedoopten vóór 1787. (Vóórin deze aanteekening: „Bij gelegentheit van de inrukking der Pruissische troepes in de provincie van Holland in het jaar 1787, en dus ook hier te Jaarsveld, de doop- en trouwboeken van de gereformeerde kerk alhier weggeraakt zijnde, zonder dat

men die heeft kunnen ontdekken, zo heeft de kerkeraad van Jaarsveld, ten einde de in- en opgezetenen niet geheel zouden verstoken zijn om hunne geboorte-, doop- en trouwdag in tijd en wijle te kunnen betonen, oproeping laten doen zo voor diegenen, die buiten als die binnen Jaarsveld woonden, om aangifte van die geboorte, doop en trouw te doen.")

Hervormd doopregister. 1787—1812.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1708—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1743—1812.

NB. Zie verder: Willige-Langerak.

Jutphaas.

Hervormd doopregister. 1745—1811. (Authentiek afschrift.)

Roomsch-Katholiek doopregister. 1694—1772.

Roomsch-Katholiek doop- en huwelijksregister. 1773—1811.

Huwelijksproclamatiën van het gerecht van het Nedereind. 1694—1811.

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht van het Nedereind. 1796—1811.

Huwelijksregister van de gerechten van het Nedereind en Overeind. 1780—1798.

Register van huwelijksvoltrekking van het gerecht van het Nedereind. 1796—1810.

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht van het Overeind. 1796—1811.

Register van huwelijksvoltrekking van het gerecht van het Overeind. 1796—1810.

Acten van huwelijksaangifte aan den secretaris van het Nedereind. 1796—1810.

Certificaten van gesloten huwelijken, afgegeven door den predikant en den pastoor. 1796—1809.

Register van begravenen. 1727—1817.

Kamerik.

Hervormd doopregister van Kamerik. 1738—1811.

Hervormd doopregister van Tekkop. 1737—1773. (Afschrift?)

Roomsch-Katholiek doopregister van Tekkop. 1733—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1771—1801).

Hervormd huwelijksregister van Kamerik. 1738—1795.

Register van gehuwden te Tekkop. 1753—1805 (hierin ook: Register van begravenen te Tekkop. 1753—1805).

NB. Beiden gehouden voor den impost op het trouwen en begraven (?).

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht van Kamerik. 1795—1801.

Register van de begravenen te Tekkop. 1753—1811 (waarschijnlijk een in 1811 opgemaakt uittreksel uit een register van voor het begraven ontvangen kerkerecht).

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. (te Kamerik?). 1773—1809.

Kockengen.

Hervormd doopregister. 1673—1812.

Hervormd huwelijksregister. 1673—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1733—1811.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en van de daarin bijgezette lijken. c. 1730—c. 1786.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1763—1811.

Laagnieuwkoop.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

Langbroek.

Hervormd doopregister van Overlangbroek. 1716—1813.

Hervormd doopregister van Nederlangbroek. 1739—1803 (hierin ook: Huwelijksregister. 1739—1804), 1756—1765, 1787—1811 (blijk-

baar, voor zooveel betreft de jaren 1739—1803, contraboek van het vorige deel).

Register van de ontvangst van het aan de Hervomde kerk te Nederlangbroek betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1786—1818.

Leersum.

Hervormd doopregister. 1730—1812 (hierbij gebonden: Hervormd huwelijksregister. 1730—1804).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1796—1811.

Huwelijksproclamatiën van het gerecht. 1797—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1745—1792, 1797—1811.

Leusden.

Hervormd doopregister. 1789—1809.

Roomsch-Katholiek doopregister van Hamersveld. 1732—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1732—1811).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1664—1749.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1699—1723, 1736—1749, 1796—1811.

Register van door het gerecht gedane huwelijksproclamatiën. 1789—1795.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en op het kerkhof en van de daarin bijgezette lijken. 1773—c. 1895.

Linschoten.

Hervormd doopregister. 1766—1819.

Huwelijksproclamatiën en acten van huwelijksvoltrekking van de gerechten van Linschoten, Polanen, Schagen en Den Eng, en Vlooswijk. 1700—1792.

Huwelijksproclamatiën van het gerecht van Linschoten. 1793—1802.

Huwelijksproclamatiën en acten van huwelijksvoltrekking van het gerecht van Kattenbroek. 1707—1734, 1736—1796.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1751—1818.

Loenen.

Hervormd doopregister. 1742—1811.

Bewijzen en acten van huwelijksaanteekening, proclamatiën en voltrekking, benevens stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Loenen-Kronenburg. 1707—1784.

Roomsch-Katholiek doopregister van Slootdijk. 1745—1792 (hierin ook: Huwelijksregister. 1745—1792), 1793—1813 (hierin ook: Huwelijksregister. 1793—1812).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Loenen-Kronenburg. 1774—1811.

Register van huwelijksaanteekening, proclamatiën en voltrekking van het gerecht van Loenen en Nieuwersluis. 1776—1793, 1795—1811.

Register van de begravenen te Loenen, Mijnden, Oudover en Loenersloot. 1760—1811. (Afschrift?)

Lijsten van overledenen van het gerecht van Loenen-Kronenburg. 1806—1810.

Loenersloot.

Hervormd doopregister van Ter Aa. 1722—1812. (Afschrift?)

Register van de begravenen te Ter Aa. 1783—1812. (Afschrift?)

NB. Zie verder: Loenen.

Loosdrecht.

Hervormd doopregister van Nieuw Loosdrecht. 1719—1730 (hierin ook: Huwelijksregister. 1719—1630; Lidmatenregister. c. 1719—c. 1730), 1730—1811.

Hervormd doopregister van Oud Loosdrecht. 1637—1813 (hierin ook: Huwelijksregister. 1637—1807).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Loosdrecht. 1720—1812.

Acten van huwelijksafkondiging en proclamatiën en stukken, bij huwelijken overlegd aan het gerecht. 1794—1811.

Hervormd huwelijksregister van Nieuw Loosdrecht. 1730—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk van Nieuw Loosdrecht betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1748—1812.

Lijst van overlijdensaangifte van Loosdrecht, voor den impost op het begraven. 1756—1762.

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk van Oud Loosdrecht en van de daarin bijgezette lijken. c. 1760—c. 1790 (hierin ook een: [Chronologisch] register van de begravenen. 1783—1812).

Lijsten van overledenen in Loosdrecht en Mijnden. 1806—1811.

Lopik.

Hervormd doopregister van Lopik. 1681—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1728—1807.

Hervormd huwelijksregister van Lopik. 1690—1811.

Hervormd huwelijksregister van Lopikerkapel. 1621—1811.

Lijsten van de overledenen te Lopik. 1707—1762.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk van Lopik betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1750—1811 (hierbij is gebonden: Register als voren van de Hervormde kerk van Lopikerkapel. 1730—1801; Register van overlijdensaangiften van Lopik en Lopikerkapel. 1806—1808; Uittreksel uit het overlijdensregister van Lopikerkapel en Zevenhoven over 1757—1805, afgegeven door den doodgraver in 1811).

Overlijdensaangiften te Lopik voor de successie. 1806—1811.

Lijsten van de overledenen te Zevenhoven. 1725 en 1808.

Overlijdensaangiften voor de successie te Zevenhoven. 1809—1810.

Maarn.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1805—1810.

Maarssen.

Hervormd doopregister. 1708—1753 (hierin ook: Huwelijksregister. 1708—1753), 1753—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1753—1811).

Roomsch-Katholiek doopregister. 1682—1737 (hierin ook: Huwelijksregister. 1682—1737), 1738—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1738—1812).

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Maarssen. 1738—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Maarssen. 1798—1811.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking van het gerecht van Maarssenbroek. 1804—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1745—1811.

Overlijdensaangiften voor de successie. 1806—1811.

Register van overlijdensaangiften voor de successie. 1806—1811.

Maarsseveen.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Maarsseveen. 1732—1762.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Nieuw-Maarsseveen. 1803—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Nieuw-Maarsseveen. 1795—1811.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, overgelegd aan het gerecht van Oud-Maarsseveen en Neerdijk. 1796—1811.

Maartensdijk.

Hervormd doopregister van Blauwkapel. 1640—1730 (hierin ook: Huwelijksregister. 1641—1676). (Afschrift van 1869.)

Hervormd doopregister van Maartensdijk. 1731—1811 (hierbij gebonden: Hervormd huwelijksregister van Maartensdijk. 1731—1811; Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1795—1811; Register van de te Maartensdijk begravenen. 1789—1811; Hervormd doopregister van Blauwkapel. 1729—1812; Hervormd huwelijksregister van Blauwkapel. 1800—1811).

Acten van huwelijksaanteening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1739—1811.

Register van de begravenen te Blauwkapel. 1796—1811.

Mijdrecht.

Hervormd doopregister. 1697—1800 (hierin ook: Huwelijksregister. 1697—1800), 1768—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister van Mijdrecht, Wilnis en Oudhuizen. 1703—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1703—1810).

„Extract uit het doopregister der Roomsche gemeente in de Schans onder den Uithoorn". 1801—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1786—1811.

Register van de begravenen. 1768—1812. (Blijkbaar een in 1812 gemaakt extract uit een register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz.)

Montfoort.

Hervormd doopregister. 1699—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1673—1724 (hierin ook: Huwelijksregister. 1693—1724), 1724—1769 (hierin ook: Huwelijksregister. 1724—1769), 1770—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1770—1809).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1618—1715, 1733—1758, 1762—1808.

Hervormd huwelijksregister. 1734—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1724—1799. (In het laatste deel ook: Opgaaf van de overledenen en begravenen over 1800—1812.)

Register van de in de Hervormde kerk begravenen. 1769—1795, 1805—1811.

Nigtevecht.

Hervormd doopregister. 1731—1811.

Hervormd huwelijksregister. 1731—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1762—1811.

Odijk.

Hervormd doopregister. 1742—1817.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven enz. 1721—1818.

NB. Zie verder: Bunnik.

Ouderijn.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1797—1813 (hierin ook: Huwelijksregister. 1798—1813).

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Galekop. 1761—1798.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht van Papendorp. 1756—1811.

Polsbroek.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Noord-Polsbroek. 1734—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Zuid-Polsbroek. 1693—1811.

Register van de overledenen te Noord-Polsbroek. 1806—1810.

NB. Zie verder: Benschop en Willige-Langerak.

Renswoude.

Hervormd doopregister. 1713—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1722—1810).

Roomsch-Katholiek doopregister van „Venendaal en Reenseveen". 1723—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1723—1811, en: Overlijdensregister. 1743—1810).

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde Kerk en van de daarin bijgezette lijken. c. 1770 – c. 1810 (hierin ook: Register van de op het kerkhof begravenen. 1786—1811).

Renen.

Hervormd doopregister. 1635—1638 (hierin ook: Huwelijksregister. 1630—1657), 1641—1812.

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht. 1795—1810.

Register van huwelijksvoltrekking van het gerecht. 1595—1786, 1796—1806.

Hervormd huwelijksregister. 1658—1810.

Register van de overledenen. 1806—1812.

Rijsenburg.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

Ruwiel.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

Schalkwijk.

Hervormd doopregister. 1744—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister van Schalkwijk, Tull en 't Waal en Houten. 1723—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1730—1811, en: Overlijdensregister. 1728 - 1771).

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht. 1796—1811.

Register van de in de Hervormde kerk begravenen. 1746—1811.

Snelrewaard.

Register van huwelijksvoltrekking van het gerecht. 1725—1766.

Soest.

Hervormd doopregister. 1734—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1734—1795).

Roomsch-Katholiek doopregister. 1742—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1742—1807, en: Overlijdensregister. 1742—1811).

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij de voltrekking van huwelijken door het gerecht van Isselt overgelegd. 1710—1810. (Hierbij een trouwformulier en opgaaf omtrent de leges bij het trouwen.)

Acten van huwelijkaanteekening, afkondiging en voltrekking, en stukken, bij de voltrekking van huwelijken door het gerecht van Soest overgelegd. 1720—1801.

Acten van huwelijksvoltrekking ten overstaan van het gerecht van Soest. 1702—1711. (Geregistreerd vóór in een Register van eedsaflegging van de buurmeesters over 1702—1713.)

Acten van huwelijksvoltrekking ten overstaan van het gerecht van Soest. 1795—1811. (Geregistreerd achter in een Register van acten van indemniteit, uitgegeven door het gerecht, over 1795—1811).

Lijst van de te Soest begravenen. 1805—1810.

Lijst van de te Soest begravenen. 1787—1812. (Deze lijst is eerst in of nà 1812 opgesteld; voor de jaren 1805—1810 is zij een afschrift van de hiervóór vermelde lijst.)

Stoutenburg.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1674—1820 (hierin ook: Overlijdensregister. 1713—1748).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1638—1754.

Acten van huwelijksaanteekening, afkondiging en voltrekking, benevens acten, bij huwelijken overgelegd aan het gerecht. 1694—1754, 1771—1810.

Register van overledenen. 1806—1811.

Tienhoven.

Hervormd doopregister. 1740—1853.

Tull en 't Waal.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

NB. Zie verder: Schalkwijk.

Utrecht.

Een „Inventaris van het oude archief van het bureau van den Burgerlijken Stand der gemeente Utrecht" (34 bladzijden) is opgenomen als bijlage tot het „Verslag over het voorgevallene in de gemeenteverzamelingen in 1893."

Veenendaal.

Hervormd doopregister. 1674—1701 (hierin ook: Huwelijksregister. 1672—1689), 1701—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van den Commissaris tot de huwelijksche zaken van Geldersch-Veenendaal. 1803—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van den Commissaris tot de huwelijksche zaken van (Geldersch? of Stichtsch?) Veenendaal. 1796—1799.

Hervormd huwelijksregister. 1701—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1782—1794, 1802—1811.

Register van de overledenen. 1806—1811.

NB. Zie verder: Renswoude.

Veldhuizen.

Acten van huwelijksaanteekening en voltrekking van de gerechten van Veldhuizen en Reierskop. 1642—1811.

„Register van de huwelijkszaken, zoo gedane proclamatiën, trouwen, als andersints, ten overstaan van dezen gerechte van Veldhuizen c.s. geschied". 1799—1809.

Register van overlijdensaangiften van het gerecht van Veldhuizen. 1806–1810.

Vinkeveen en Waverveen.

Extract uit het Roomsch-Katholiek doopregister van Vinkeveen, Demmerik en het Donkerend. 1769–1814.

Extract uit het Hervormd doopregister van Waverveen en Waveren. 1780—1811.

Roomsch-Katholiek doopregister van Waverveen, Waveren, Botshol, Hollandsche kade, Agterbosch, Rijke-Waveren en De Polder. 1769—1811.

Extract uit het Roomsch-Katholiek doopregister van Waveren. Botshol en de Bullewijk. 1770--1811.

Extract uit het Roomsch-Katholiek doopregister van Waverveen, De Nes en Zwaluwenbuurt. 1780–1812.

Register van huwelijksaanteekening van het gerecht van Vinkeveen. 1796—1809.

Register van huwelijksaangiften voor „het middel op het trouwen onder Waverveen". 1711—1733.

Register van overlijdensaangiften voor „het middel op het begraven der lijken te Waverveen". 1716–1805.

Register van overlijdensaangiften voor „het middel op het begraven der lijken te Waveren". 1759–1805.

Register van de overledenen te Waverveen, Botshol en Waveren. 1809—1811.

NB. Zie verder: Abcoude-Proosdij en Aasdom, en Wilnis.

Vleuten.

Hervormd doopregister van De Meern. 1705–1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1705—1811, en: Memorie van de begravenen in de kerk en op het kerkhof te Vleuten. 1766–1769).

Hervormd doopregister van Vleuten. 1712–1811.

Roomsch-Katholiek doopregister van Vleuten. 1701—1761 (hierin ook: Huwelijksregister. 1701—1761), 1762—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1762—1811).

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk van De Meern en van de daarin bijgezette lijken. c. 1794—1822.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk van Vleuten betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1777—1827.

Vreeland.

Hervormd doopregister. 1619—1725, 1726—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1735—1809).

Register van de eigenaars der graven in de Hervormde kerk en van de daarin bijgezette lijken. 1691—? (hierin ook: Register van de ontvangst van het aan de kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1668—1712, en: Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven der kerkmeesters. 1640—1645), 1739—c. 1805 (hierin ook: Register van de ontvangst als voren. 1758—1810, en : Naamlijst der begravenen. 1768—1774, 1779—1790).

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1779—1781 (hierin ook: Naamlijst der begravenen. 1713—1782).

Vreeswijk.

Hervormd doopregister. 1700—1811. (Notariëel afschrift.)

Roomsch-Katholiek doopregister. 1797—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1798—1811, en: Overlijdensregister. 1797—1811).

Register van huwelijksvoltrekking van het gerecht. 1796—1801.

Hervormd huwelijksregister. 1725—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1737—1811.

Werkhoven.

Hervormd doopregister. 1669—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1669—1811; Lidmatenregister. 1722—1812).

Roomsch-Katholiek doopregister van Werkhoven en Cothen. 1700—1731 (hierin ook: Huwelijksregister. 1721—1724), 1740—1788 (hierin ook: Huwelijksregister. 1740—1788), 1788—1812 (hierin ook: Huwelijksregister. 1788—1811).

Lijsten van de begravenen. 1778—1799, 1803—1811.

Westbroek.

Hervormd doopregister van Achttienhoven en Westbroek. 1737—1782 (hierin ook: Huwelijksregister. 1737—1782), 1782—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1782—1811).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Westbroek. 1742—1788, 1796—1811.

Lijsten van overledenen te Westbroek, door den koster ingeleverd bij den secretaris. 1707—1746, 1749, 1762—1763, 1774—1775.

Lijsten van begravenen te Westbroek. 1642—1646.

Register van de begravenen uit Achttienhoven. 1764—1795, en van die uit Westbroek. 1764—1795 (hierin ook: Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven enz. 1764—1795).

Wijk bij Duurstede.

Hervormd doopregister. 1635—1698, 1700—1813.

Roomsch-Katholiek doopregister. 1685—1700 (hierin ook: Huwelijksregister. 1692—1699), 1700—1733 (hierin ook: Huwelijksregister. 1700—1733), 1734—1780 (hierin ook: Huwelijksregister. 1734—1780), 1780—1821 (hierin ook: Huwelijksregister. 1780—1817).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1614—1811.

Acten van huwelijksaanteekening en voltrekking, en stukken, bij huwelijken overlegd aan de Gecommitteerden tot de huwelijkszaken. 1706, 1779—1811.

Verzoeken aan de Gecommitteerden tot de huwelijkszaken. 1806—1809.

Hervormd huwelijksregister. 1597—1821.

Register van de begravenen in de kerk en op het kerkhof. 1776—1811.

Willeskop.

Hier is geen oud archief van den Burgerlijken Stand.

Willige-Langerak.

Hervormd doopregister. 1729—1812.

Roomsch-Katholiek doopregister van Kabauw, Jaarsveld, Langerak, Polsbroek en Zevender. 1684—1756 (hierin ook: Huwelijksregister. 1679—1763; Overlijdensregister. 1679—1722, 1725—1763), 1757—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1763—1811).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Kabauw. 1751—1809.

Register van huwelijks- en overlijdensaangiften, voor den impost op het trouwen en begraven (van Kabauw?). 1787—1805 (hierin ook: Overlijdensaangiften voor de successie. 1806, 1807).

Register van huwelijks- en overlijdensaangiften, voor den impost op het trouwen en begraven van Zevender. 1744—1805, resp. 1744—1804 (hierin ook: Huwelijksaanteekening van het gerecht. 1807, 1808; Overlijdensaangiften voor de successie. 1806, 1807).

Wilnis.

Hervormd doopregister van Wilnis, Oudhuizen en Vinkeveen. 1659—1759 (hierin ook: Huwelijksregister. 1659—1759), 1760—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1761—1811).

Register van begravenen in de kerk van Wilnis. 1762—1811. (Wellicht een extract uit een register van aan de kerk betaald recht voor overluiden enz., bij de invoering van den Burgerlijken Stand opgemaakt.)

„Register der aangegeven lijken onder Wilnis en Westveen". 1806—1808.

NB. Zie verder: Mijdrecht.

Woudenberg.

Hervormd doopregister. 1686—1725 (hierin ook: Huwelijksregister. 1684—1728), 1726—1812.

Hervormd doopregister. 1733—1767 (hierin ook: Huwelijksregister. 1733—1767), 1768—1850 (hierin ook: Huwelijksregister. 1768—1850).

Acte van huwelijksaanteekening van het gerecht van Geerestein. 1808.

Acten van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht van Woudenberg. 1779—1791.

Hervormd huwelijksregister. 1730—1812.

Register van de begravenen. 1765—1811.

Lijsten van overlijdensaangiften. 1806—1809.

Zegveld.

Hervormd doopregister. 1639—1734 (hierin ook: Lidmatenregister. c. 1650—c. 1734; Huwelijksregister. 1640—1733), 1734—1811.

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1752—1810.

Hervormd huwelijksregister. 1734—1798 (hierin ook: Lidmatenregister. 1734—1811), 1798—1811.

Register van de ontvangst van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1703—1811.

Zeist.

Hervormd doopregister. 1681—1823.

Extract uit het doop-, huwelijks- en overlijdensregister der Evangelische Broedergemeente. 1747—1811, resp. 1746—1812 en 1747—1811 (hierbij gebonden: Register van doopen, huwelijken en overlijden der Evangelische Broedergemeente te Amsterdam. 1779—1800, resp. 1778—1805 en 1777—1806).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van de gerechten van Zeist, Driebergen en Kattenbroek. 1741—1788.

Hervormd huwelijksregister. 1712—1785, (achterin) 1816—1822.

Register van de begravenen. 1806—1811.

NB. Zie verder: Bunnik.

Zuilen.

Hervormd doopregister. 1652-1752, 1731—1791 (hierin ook: Huwelijksregister. 1731—1791), 1791—1811 (hierin ook: Huwelijksregister. 1791—1810).

Register van huwelijksaanteekening en voltrekking van het gerecht. 1798-1809.

Register van het aan de Hervormde kerk betaalde recht voor het openen der graven, overluiden enz. 1781—1812.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

BIJLAGE 1.

Pag. 417. Circa 1756, *staat:* Dossier. *Lees:* Stukken uit een dossier.

„ 424. *In te voegen:* [1418 Mei 3. Verbondsbrief tusschen de ridderschap en de steden van het kwartier Nijmegen].

Zie jaarverslagen 1886, 1894 (Bijlage) en 1899 (Gelderland en Limburg).

„ 428. De rentebrief van 1649 Jan. 30, behoort te staan onder de overige, pag. 441.

„ 441—446 en 491. Daar de datum der aflossing van de schuldbrieven, waardoor zij in de respect. archieven terecht kwamen, bij de meeste niet blijkt, zijn zij volgens datum van afgifte geplaatst.

„ 450. 3e r. v. b. moet het woord „Folio" *wegvallen.*

„ 494. 16e r. v. b. *staat:* 1523. *Lees:* 1513.

„ 499, XLVIII en 501, LI, is *bedoeld:* het laathof of de laatbank v. d. erfvoogd van Roermond.

„ 504. De reg. v. h. Leynrou-leen hebben zeker in den beginne deel van een afzonderlijk archief uitgemaakt. Het zijn *vier* registers: 1562—1605 (2 ex.), 1619—1684 overdrachten; 1582—1678 leenverheffingen.

„ 515. Schepenbank Beesel en Belfeld, sub. A, *staat:* 1561—1743 en 1752—1796. *Lees:* 1561—1796.

„ 515. 11e r. v. o. *vervalt:* alleen van Belfeld?

„ 534—537. Over het verband tusschen de kloosters Annaborch en der Begaarden met het college der Jesuieten te 's-Bosch, zie Jaarversl. over 1893 p. 133.

„ 538. *In te voegen:* Voor het Rijks-archief in Overijssel:
Schouttedom van Essen;
1624 Juli 12. Schepenbrief.

Pag. 550. Het document van 1603 Mei 16. } behooren, naar mij later bleek, tot het archief der Jesuieten te Roermond.
„ 552. De twee doc. van 1662 Nov. 3 en 1663 Dec. 20. } behooren, naar mij later bleek, tot het archief der Jesuieten te Roermond.

Verder zij opgemerkt, dat op vele plaatsen, vooral wat de schepenbrieven betreft, slechts eene *poging* gedaan is tot classeering en dat tijdens het Fransch Bestuur vele archieven *reddeloos* zijn verward.

BIJLAGE 2.

„ 562. No. 2—4 (Ambt Montfort) *beter te plaatsen* na No. 31, pag. 563.

„ 569. Na No. 2 (St. Pieter) *in te voegen:* 2*a* Gemeentebestuur na 1795.

19